

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FOLKETINGSSÅRBOG

1956—57

VED

JOHS. THORBORG
FOLKETINGSSSEKRETÆR

J. H. SCHULTZ FORLAG
KØBENHAVN
1957

Pris: 12 kr.

FOLKETINGSSÅRBOG

1956—57

VED

JOHS. THORBORG

FOLKETINGSSSEKRETÆR

J. H. SCHULTZ FORLAG

KØBENHAVN

1957

INDHOLD

	Side
Mindetaler	V
Folketingsåret 1956—57	1
Ministeriet H. C. Hansen	5
Folketingets medlemmer	7
Partigrupperingen i folketinget	28
Partiernes bestyrelser i folketinget	29
Dansk interparlamentarisk gruppe	31
Folketingets åbningsmøde	32
Regeringserklæring	41
Folketingets præsidium og tingsekretærer	49
Stående udvalg	49
Ministeriet	54
Folketingsvalget	58
Folketingets ombudsmand	62
Nordisk Råd	65
Fortegnelse over lovforslag, folketingsbeslutninger m. m. ...	70
Budget- og regnskabsoversigter	80
Vedtagne love	89
Ikke-vedtagne lovforslag	428
Folketingsbeslutninger	527
Forespørgsler	608
Redegørelser fra ministre	619
Spørgsmål til ministrene	620
Valgs prøvelse	625
Afgørelser i henhold til lov om vederlag og pension m. v. for ministre	629
Valg til kommissioner og hverv	630
Sagregister	639

Den 28. oktober 1956 døde folketingsmand *Svend Jørgensen*. I folketingets møde den 30. oktober udtalte formanden (*Gustav Pedersen*):

„Natten mellem lørdag og søndag afgik medlem af folketinget *Svend Jørgensen* ved døden, og tinget mistede et medlem, der gennem flittigt og dygtigt arbejde havde skaffet sig anseelse i vide kredse.

Det var kun i et forholdsvis kort åremål, at *Svend Jørgensen* fik lejlighed til at arbejde på tinge; men hans 9-årige virke har dog været tilstrækkeligt til, at han kunne øve en gerning, der har sat sig mærkbare spor i lovgivningsarbejdet. Det faldt helt naturligt, at den erfaring, der var indhøstet i et omfattende kommunalt arbejde, førte *Svend Jørgensen* ind i betydende ordførerskaber på sociallovgivningens område, og det vil da også blive på dette felt, at hans indsats vil huskes længst.

Mange spørgsmål trængte sig på her; men først og fremmest gjorde de ændrede levevilkår i tiden efter den 2. verdenskrig det påkrævet at finde frem til reformer på folkeforsikringens område, og ganske særlig måtte aldersrentelovgivningens principper i støbeskeen. Misforholdet mellem de til rådighed værende midler og de mange forståelige krav, der rejstes, gjorde dette arbejde, som samledes i bestræbelserne for at nå til en folkepension, til en tålmodigheds- og udholdenhedsbelastning, som kun de sagkyndige

forstår at vurdere fuldt ud. Allerede på kommissionsstadiet skulle forslag efter forslag gennemarbejdes og prøves både med henblik på politisk og økonomisk holdbarhed. Hidtil oversete vanskeligheder måtte afbødes gennem nye ændringsforslag, der hver for sig krævede både hårdt arbejde og vilje til resignation. Selv efter afslutningen af kommissionsarbejdet var der mange spørgsmål, der skulle gennemarbejdes, og skitser, der skulle tilpasses.

Medens dette arbejde stod på, ydede Svend Jørgensen en virkelig imponerende indsats. Det må erindres, at han samtidig skulle klare andre opgaver. Jeg nævner bl. a. hans deltagelse i lønningsudvalget og lønningskommissionen. Som folketingsmand for en egn med megen spredt bebyggelse kom han, som det normalt er tilfældet, ud for mange krav fra sin kreds, og han tog også denne del af sin gerning op til samvittighedsfuld behandling.

Svend Jørgensens gerning var derfor et hårdt slid på en flittig og arbejdsvant mands kræfter. Vi vidste, at det også havde været et for hårdt slid, men vi var ikke klar over, at kræfterne var udtømt. Derfor kom meddelelsen om hans død som en smertelig overraskelse. For folketinget, men især for hans parti, er hans tidlige bortgang et smerteligt tab, og for tingets medlemmer var det tabet af en venlig og god kollega, hvis stilfærdige form dækkede over både åndelig styrke og en ukuelig vilje.

Der er da denne utrættelige medarbejder, vi vil huske og værne mindet om.“ (F. sp. 598).

Den 4. december 1956 afgik folketingsmand *Leonhard Hansen* ved døden. I folketingets møde den 4. december udtalte formanden (*Gustav Pedersen*):

„Få minutter før dette mødes begyndelse fik vi meddelelse om, at medlem af folketinget *Leonhard Hansen* er afgået ved døden i dag kl. 13.

Leonhard Hansens venner var vel klar over, at der i de senere år var slidt meget på hans helbred. Den stærke,

robuste håndværker, hvis arbejdsevne syntes at være uopslidelig, havde måttet nedsætte sit tempo og var blevet en stille mand. Men alligevel slog kræfterne ikke til, i dag måtte han give op. Leonhard Hansens indgang i det politiske liv måtte i mange henseender være en helt naturlig ting. Den veluddannede og velbegavede håndværkssvend var næsten på forhånd sikker på, at hans kammerater en dag ville gøre ham til deres tillidsmand. Som tillidsmand i en af de store jernindustrielle virksomheder var vejen til at blive fagforeningsformand ikke ret lang, og gennem hans fagforeningsarbejde voksede kendskabet til en række sociale og økonomiske spørgsmål naturligt frem. Leonhard Hansen havde nemlig forståelsen af, at ensidighed i organisationsarbejde fører for kort. Han blev dernæst byrådsmedlem i sin by, og en skønne dag sendte hans partifæller ham på tinge. Her var hans arbejdsområde omtrent på forhånd givet. Håndværkssvenden, der kendte de mest moderne industrielle virksomheder, måtte ifølge sagens natur blive en aktiv medarbejder på alle de felter, hvor det drejede sig om arbejderbeskyttelse. Repræsentanten for et fag, der mere end noget andet fag har gjort, hvad der var menneskelig muligt for den bedst mulige lærlingeuddannelse, måtte på naturlig måde glide ind i arbejdet med lærlingeloven. Og endelig blev det helt selvfølgelig, at repræsentanten for den store, stærkt voksende by, der havde en række bevillingsmæssige problemer i forholdet til staten, en dag gik ind i finansudvalget.

På alle områder, hvor Leonhard Hansen havde en opgave eller et tillidshverv, gik han ind i arbejdet med ildhu. Han forstod tingene, var hurtig til at fatte den virkelige

VIII

kerne i sagen og satte overordentlig stor energi ind i sin gerning. Derfor var han respekteret i vide kredse. Han var ikke bare respekteret som en dygtig organisationsmand, men som kommunalmanden og politikeren, og her i tinget har vi i mange forhold, på mange felter, draget megen nytte af hans viden, hans indsats og hans energi.

Vi mindes derudover Leonhard Hansen som en god kollega, en mand, for hvem det at være kammerat ikke blot betød at være glad sammen med kammerater i godt selskab, men også det at yde en tjeneste, når den kunne ydes, at stå solidarisk, når vanskelighederne kom, og gøre en indsats til fælles bedste.

Det er denne energiske kollega, denne gode kammerat, vi bevarer mindet om, og først og fremmest vil vi bevare mindet om en arbejdsfælle, en dygtig folketingsmand, for hvem livet og opgaverne herinde blev en gerning, han gav alle sine kræfter.“ (F. sp. 1327).

Folketingsåret 1956—57.

Det 108. folketingsår begyndte i henhold til grundlovens § 36 tirsdag den 2. oktober 1956 og sluttede mandag den 30. september 1957.

Folketingsåret omfattede 2 *samlinger*, idet der den 14. maj 1957 afholdtes valg til folketinget (på Færøerne og i Grønland foregik valgene henholdsvis den 21. maj og den 2. juli). Om åbningen af 1. samling og om den efterfølgende åbningsdebat henvises til side 32 og 619, mens der angående åbningen af 2. samling henvises til side 41.

Der afholdtes i årets løb i alt 108 *møder* i folketinget (heraf 89 i 1. og 19 i 2. samling) mod 132 i 1955-56. Mødeperioderne strakte sig for 1. samlings vedkommende — bortset fra kortere afbrydelser — over tidsrummene fra 2. oktober til 14. december 1956 og fra 15. januar til 12. april 1957, idet der dog ingen møder afholdtes under Nordisk Råds 5. session i Helsingfors i dagene 15.-22. februar 1957. I 2. samling strakte mødeperioden sig over dagene fra 29. maj til 5. juli 1957.

Overensstemmende med nedgangen i det samlede antal folketingsmøder optog de stenografiske *mødereferater* i 1956-57 kun 5 040 spalter i Folketingstidende mod 5 994 spalter i 1955-56.

Der blev i folketingsåret fremsat i alt 126 *lovforslag* mod 142 året før. Af disse fremsattes i 1. samling 112, hvoraf 1 under sagens behandling deltes i 2 selvstændige lovforslag. I 2. samling fremsattes 14 lovforslag, hvoraf dog 3 havde været fremsat også i 1. samling. Af de i alt 126 lovforslag fremsattes 111 af regeringen (året før 123) og 15 af medlemmer af folketinget (året før 19).

Adgangen til *skriftlig fremsættelse* af lovforslag har siden dens indførelse i 1947 været benyttet i stadig stigende grad. Af regeringsforslagene blev i det forløbne folketingsår 99 fremsat skriftligt og 12 mundtligt mod henholdsvis 97 og 26 i det foregående folketingsår. Af de 15 ikke-regeringsforslag blev de 10 fremsat mundtligt.

Antallet af *vedtagne lovforslag* var i alt 92 (heraf 79 i 1. og 13 i 2. samling) mod året før 95. Af de vedtagne lovforslag var 90 fremsat af regeringen og 2 af medlemmer af folketinget mod henholdsvis 93 og 2 året før. Af de øvrige lovforslag bortfaldt 1 regeringsforslag ved tingets enstemmige vedtagelse af et dagsordensforslag, mens 1 ikke-regeringsforslag nægtedes overgang til 2. behandling og 1 forkastedes ved 2. behandling. Af lovforslag, der bortfaldt, fordi behandlingen af dem ikke var tilendebragt inden samlingens slutning, var der i 1. samling 31 (hvoraf 2 vedtoges i 2. samling), mens i 2. samling kun 1 lovforslag ikke nåede at blive færdigbehandlet.

Af de 92 vedtagne lovforslag har i alt 78 været underkastet *udvalgsbehandling* mellem 1. og 2. behandling, og af disse har 59 været henvist til fornyet udvalgsbehandling mellem 2. og 3. behandling, så at kun 14 af de vedtagne lovforslag gennemførtes uden udvalgsbehandling.

Af *forslag til folketingsbeslutninger* behandlede i folketingsåret 31 og vedtoges 15 mod henholdsvis 18 og 9 i 1955-56. Af de 31 forslag behandlede i årets 1. samling 25, hvoraf 11 vedtoges, og i 2. samling 6, hvoraf 4 vedtoges. Mundtlig fremsættelse af sådanne forslag forekom i 16 tilfælde.

Antallet af besvarede *forespørgsler* (jfr. folketingets forretningsordens § 21) var 3, af *redegørelser fra ministre* (jfr. forretningsordenens § 19) 5 samt af besvarede *spørgsmål til ministrene* (jfr. forretningsordenens § 20) 52. Til belysning af udviklingen i de senere år anføres følgende oversigt over antallet af besva-

rede forespørgsler og spørgsmål (indtil forfatningsændringen i 1953 gælder tallene såvel folketing som landsting).

	Antal forespørgsler	Antal spørgsmål
1949-50	8	53
1950-51	7	36
1951-52	11	46
1952-53	6	48
1953-54	7	60
1954-55	3	40
1955-56	3	78
1956-57	3	52

Af folketingsårets 52 spørgsmål stilledes de fleste til justitsministeren (11), socialministeren (6), undervisningsministeren (6) og ministeren for offentlige arbejder (5), mens ingen af de øvrige ministre havde flere end 4 spørgsmål at besvare. Antallet af spørgere var 29; af disse stillede 17 1 spørgsmål og de øvrige enten 2, 3 eller i et enkelt tilfælde 7 spørgsmål. Efter spørgernes partigruppering fordelte spørgsmålene sig således: socialdemokratiet 1, venstre 12, konservative folkeparti 13, radikale venstre 7, retsforbundet 7, kommunistiske parti 11, hvortil kom 1 spørgsmål fra et af de grønlandske medlemmer.

Der nedsattes i folketingsårets 1. samling 81 *folketingsudvalg* til behandling af lovforslag og forslag til folketingsbeslutning m. v., herunder medregnet de stående udvalg, men ikke udvalg, der nedsættes i henhold til lovbestemmelser eller regeringsbeslutninger. I disse 81 udvalg, blandt hvilke adskillige dog kun havde en kortvarig eksistens, indvalgte i alt 152 af folketingets medlemmer, og en nærmere undersøgelse viser, at 2 folketingsmedlemmer indvalgte i 20 eller flere af de 81 udvalg, 13 i 15-19 udvalg, 51 i 10-14 udvalg, 62 i 5-9 udvalg og 24 i 1 eller højst 4 udvalg. Blandt de 4 største partiers medlemmer blev på 2 undtagelser nær alle — bortset fra ministre — i samlingens løb indvalgt i mindst 1 folketingsudvalg. I 2. samling nedsattes ud over de stående udvalg i alt 9 folketingsudvalg.

Med undtagelse af udvalget til valgs prøvelse havde alle de stående udvalg en tjenestemand som *sekretær*. Det samme var tilfældet med 18 andre folketingsudvalg.

Afvielser fra forretningsordenens regler om det tidsrum, der skal hengå mellem lovforslags fremsættelse og 1. behandling, mellem 1. og 2. behandling samt mellem 2. og 3. behandling, er efter forfatningsændringen kun forekommet i meget begrænset omfang. I 1956-57 fandt sådanne afvielser — med tingets samtykke i overensstemmelse med de herom gældende bestemmelser — sted ved behandlingen af 10 lovforslag. Herudover gav tinget sit samtykke til fravigelse af fristerne ved behandlingen af nogle få ændringsforslag til lovforslag.

I 2 af de vedtagne lovforslag blev der optaget bestemmelser, hvorefter de uanset muligheden for at begære folkeafstemning efter grundlovens § 42, stk. 1, kunne *stadfæstes straks efter vedtagelsen*, jfr. samme grundlovsparagrafs stk. 7.

Ministeriet H. C. Hansen I.

Udnævnelsesdatum: 1. februar 1955.

Stats- og udenrigsminister: *H. C. Hansen*, f. 06.¹⁾
 Finansminister: *Viggo Kampmann*, f. 10.²⁾
 Boligminister og minister for Grønland: *Johannes Kjærbo*, f. 85.³⁾
 Indenrigsminister: *Carl Petersen*, f. 94.⁴⁾
 Socialminister: *Johan Strøm*, f. 98.⁵⁾
 Fiskeriminister: *Christian Christiansen*, f. 95.⁶⁾
 Landbrugsminister: *J. S. Smørum*, f. 91.⁷⁾
 Økonomi- og arbejdsminister: *J. O. Krag*, f. 14.⁸⁾
 Undervisningsminister: *Jul. Bomholt*, f. 96.⁹⁾
 Kirkeminister: *Bodil Koch*, f. 03.¹⁰⁾
 Minister for handel, industri og søfart: *Lis Groes*, f. 10.
 Justitsminister: *Hans Hækkerup*, f. 07.
 Minister for offentlige arbejder: *Kai Lindberg*, f. 99.¹¹⁾
 Minister uden portefølje: *Ernst Christiansen*, f. 91.¹¹⁾
 Forsvarsminister *Poul Hansen*, f. 13.¹²⁾

(Samtlige ministre med undtagelse af de 3 sidstnævnte udnævntes til ministre ved dannelsen af ministeriet Hans Hedtoft ^{30/9} 1953).

- 1) Finansminister ^{5/5}—^{7/11} 1945 og ^{13/11} 1947—^{16/9} 1950. Minister for handel, industri og søfart ^{16/9}—^{30/10} 1950. Udenrigsminister fra ^{30/9} 1953. Fungerende statsminister ^{29/1}—^{31/1} 55 efter statsminister Hans Hedtofts død.
- 2) Finansminister ^{16/9}—^{30/10} 1950.
- 3) Minister for handel, industri og søfart ^{4/11} 1935—^{8/7} 1940. Arbejds- og socialminister ^{8/7} 1940—^{9/11} 1942. Arbejdsminister ^{9/11} 1942—^{5/5} 1945. Minister for byggeri og sundhedsvæsen ^{13/11}—^{23/11} 1947. Minister for byggeri og boligvæsen ^{23/11} 1947—^{23/11} 1949. Arbejds- og boligminister ^{23/11} 1949—^{30/10} 1950. Indenrigs- og boligminister ^{30/9} 1953—^{30/8} 1955.
- 4) Minister for offentlige arbejder ^{5/5}—^{7/11} 1945 og ^{13/11} 1947—^{16/9} 1950. Landbrugsminister ^{16/9}—^{30/10} 1950. Minister for offentlige arbejder ^{30/9} 1953—^{30/8} 1955.
- 5) Socialminister ^{13/11} 1947—^{30/10} 1950. Arbejds- og socialminister ^{30/9}—^{1/11} 1953.
- 6) Fiskeriminister ^{13/11} 1947—^{30/10} 1950.
- 7) Indenrigsminister ^{23/11} 1947—^{30/10} 1950.
- 8) Minister for handel, industri og søfart ^{13/11} 1947—^{16/9} 1950. Minister uden portefølje ^{30/9}—^{1/11} 1953.
- 9) Undervisningsminister ^{22/2}—^{30/10} 1950.
- 10) Kirkeminister ^{16/9}—^{30/10} 50.
- 11) Udnævnt ^{30/8} 1955.
- 12) Udnævnt ^{23/5} 1956. Efterfulgte Rasmus Hansen.

Ministeriet H. C. Hansen II.

Udnævnelsesdatum: 28. maj 1957.

Stats- og udenrigsminister: *H. C. Hansen*, f. 06.¹⁾
 Finansminister: *Viggo Kampmann*, f. 10.²⁾
 Undervisningsminister: *Jørgen Jørgensen*, f. 88.³⁾
 Minister uden portefølje: *Viggo Starcke*, f. 95.
 Økonomiminister: *Bertel Dahlgaard*, f. 87.⁴⁾
 Minister for udenrigsøkonomi: *J. O. Krag*, f. 14.⁵⁾
 Socialminister: *Julius Bomholt*, f. 96.⁶⁾
 Kirkeminister: *Bodil Koch*, f. 03.⁷⁾
 Justitsminister: *Hans Hækkerup*, f. 07.⁸⁾
 Minister for offentlige arbejder og for Grønland: *Kai Lindberg*, f. 99.⁹⁾
 Forsvarsminister: *Poul Hansen*, f. 13.¹⁰⁾
 Fiskeriminister: *Oluf Pedersen*, f. 91.
 Arbejds- og boligminister: *Kaj Bundvad*, f. 04.
 Landbrugsminister: *Karl Skytte*, f. 08.
 Indenrigsminister: *Søren Olesen*, f. 91.
 Handelsminister (minister for handel, håndværk, industri og søfart):
Kjeld Philip, f. 12.

1) Se note 1) på nærmest foregående side.

2) Finansminister $16/9$ — $30/10$ 1950 og fra $30/9$ 1953.

3) Undervisningsminister $4/11$ 1935— $9/11$ 1942. Indenrigsminister $9/11$ 1942— $5/5$ 1945.

4) Indenrigsminister $30/4$ 1929— $8/7$ 1940.

5) Minister for handel, industri og søfart $13/11$ 1947— $16/9$ 1950. Minister uden portefølje $30/9$ — $1/11$ 1953. Økonomi- og arbejdsminister $1/11$ 1953— $28/5$ 1957.

6) Undervisningsminister $22/2$ — $30/10$ 1950 og $30/9$ 1953— $28/5$ 1957.

7) Kirkeminister $16/9$ — $30/10$ 1950 og fra $30/9$ 1953.

8) Justitsminister siden $30/9$ 1953.

9) Minister for offentlige arbejder $30/8$ 1955— $28/5$ 1957 .

10) Forsvarsminister siden $23/5$ 1956.

Folketingets medlemmer.

I. Folketingsårets 1. samling.

Efter folketingsvalget den 22. september 1953 (på Færøerne den 8. oktober, i Grønland den 25. august).

Partibetegnelser: S = socialdemokratiet. V = venstre. KF = det konservative folkeparti. RV = det radikale venstre. DK = Danmarks kommunistiske parti. DR = Danmarks retsforbund. Sl. = slesvigsk parti. UP = uden for partierne.¹⁾

	Født	Medlem ²⁾
A. Hovedstadens område.		
I. Søndre storkreds.		
Edel Saunte, frue, landsretssagfører, rådmænd (S)	13/3 04	28/10 47
Johs. Kjærbøl, boligminister og minister for Grønland (S)	23/12 85	22/10 35
Rasmus Hansen, fhv. minister (S)	16/8 96	16/1 36
Ib Kolbjørn, rådmænd (S)	29/4 05	30/10 45
Orla Pedersen, distriktsleder (S)	5/1 08	30/1 55
Erna Sørensen, frue, landsretssagfører (KF)	19/9 96	30/10 45
K. Bøgholm, redaktør (KF)	11/7 98	3/4 43-10/1 46; 1/10 46-27/10 47; 5/9 50-20/4 53; 22/9 53 ³⁾
Ragnhild Andersen, frue, metalarbejdere (DK)	18/8 07	30/10 45

¹⁾ Medlemmernes rækkefølge inden for hver amtskreds (storkreds) er bestemt efter partiernes bogstavbetegnelser ved valgene og inden for partierne efter den orden, hvori kandidaterne er erklæret for valgt.

²⁾ Herunder medlemskab før 22/9 1953 af den tidligere rigsdags folketing og landsting. Medlemskab af det tidligere landsting betegnes med (L).

³⁾ Orlov 11/1—30/9 46.

	Født	Medlem
II. Østre storkreds.		
Nina Andersen, frue, sekretær (S)	20/11 00	1/2 36-2/4 43; 3/9-29/10 45; 5/9 50
Frode Jakobsen, fhv. minister, kommit- teret for hjemneværet (S)	21/12 06	30/10 45-20/4 53; 22/9 53 ¹⁾
Villy Heising, civilingeniør, borgerre- præsentant (S)	20/1 05	5/9 50
Lars M. Olsen, forlagsboghandler (S) . .	7/7 05	3/4 39
Edwin Boye Hansen, bankfunktionær (S)	10/8 08	21/4 53
Robert Sørensen, viceforretningsf. (S)	23/7 05	28/4 54
Kirsten Gloerfelt-Tarp, frue, kontorchef (RV)	1/12 89	30/10 45
Ove Weikop, fhv. minister, borgmester (KF)	21/4 97	28/10 47
Hanne Budtz, frue, landsretssagfører (KF)	21/9 15	21/4 53
Poul Claussen, apoteker, rådmand (KF)	10/4 89	25/1-29/10 45; 13/2 47
Anker Lau, grosserer (V)	13/10 01	28/10 47-20/4 53; 22/9 53
Knud Tholstrup, direktør (DR)	12/7 04	5/12 46-17/5 48; 29/6 48 ²⁾
Aksel Larsen, fhv. minister (DK)	5/8 97	16/11 32 ³⁾
Under Frode Jakobsens orlov 2/11 56- 18/3 57 indtrådte midlertidigt Rudy Schrøder, se vestre storkreds . . .		
III. Vestre storkreds.		
Viola Nørlov, frue (S)	13/2 00	1/11 48
Alsing Andersen, fhv. minister (S)	5/2 93	24/4 29 ⁴⁾
Wiggo Larsen, fagforeningsformand (S)	30/10 90	28/10 47
O. E. Einer-Jensen, forbundsformand (S)	5/7 89	20/1 24-29/10 45; 28/10 47
Carl P. Jensen, sekretær (S)	3/1 06	22/9 53

1) Orlov 2/11 56-18/3 57 (off. hverv).

2) Orlov 18/5-28/6 48.

3) Ved præsidiebeslutning tillagt anciennitet også for perioden 3/4 43-16/5 45 og for perioden 16/5-29/10 45 (orlov).

4) Orlov 1/11-21/12 54, 5/10-27/12 55 og 19/3-13/5 57 (off. hverv).

	Født	Medlem
E. Rager, direktør (RV)	15/9 84	24/4 29.29/10 45; 5/9 50
Aksel Møller, fhv. minister, borgm. (KF)	1/1 06	3/4 39 ¹⁾
Marie Antoinette von Lowzow, frue (KF)	30/8 99	5/9 50
Kristen Amby, fhv. fængselspræst (KF)	4/3 94	16/11 32.20/4 53; 28/4.21/9 53 (L); 22/9 53 ²⁾
R. C. Paabøl, landsretssagfører (V)	22/9 05	22/9 53
Ingmar Wagner, forbundsformand (DK)	18/5 21	21/4 53
Under Frode Jakobsens orlov 2/11 56- 18/3 57 (se østre storkreds) og under Al- sing Andersens orlov 19/3.13/5 57 indtrådte midlertidigt		
Rudy Schrøder, fuldmægtig (S)	27/8 10	1/11.21/12 54; 5/10.27/12 55; 2/11 56.13/5 57
Under Kr. Ambys orlov 5/11 56-7/3 57 indtrådte midlertidigt		
Knud Nielsen, købmand, rådmand (KF)	16/2 91	15/9.19/12 54; 11/2.28/3 55; 5/10.26/12 55; 5/11 56-7/3 57
B. Øernes område.		
I. Københavns amtskreds.		
H. C. Hansen, stats- og udenrigsmin. (S)	8/11 06	7/12 36
Erhard Jakobsen, cand. polit. (S)	25/2 17	22/9 53
Hans Christensen, inkassator (S)	2/11 87	20/6.15/7 56; 2/10 56
Per Hækkerup, sekretær (S)	25/12 15	5/9 50 ³⁾
Ove Hansen, borgmester (S)	24/9 09	21/4 53
Chr. Hougaard, overlærer (S)	11/3 97	3/4 43.29/10 45; 21/4 53
Jørgen Jørgensen (Lejre), fhv. minister (RV)	19/5 88	24/4 29
Halfdan Hendriksen, fhv. minister, di- rektør (KF)	12/11 81	11/4 24.22/9 32; 23/9 32.2/4 43(L); 3/4 43.13/4 47; 14/4 47.20/4 53(L); 21/4 53

1) Orlov 11/2.28/3 55 (sygdom).

2) Orlov 15/9.19/12 54, 5/10.26/12 55 og 5/11 56-7/3 57 (off. hverv).

3) Orlov 20/6.15/7 56 (sygdom).

	Født	Medlem
N. Gottschalck-Hansen, sognepræst (KF)	21/11 09	5/9 50
Carsten Raft, journalist (KF)	28/4 95	22/10 35 ¹⁾
Gertie Wandel, frue (KF)	7/11 94	28/3 52
Oscar Kryger, snedkermester (V)	1/8 94	5/9 50-21/9 53; 2/10 56
Viggo Starcke, overlæge (DR)	13/3 95	30/10 45
Villy Fuglsang, landarbejder (DK)	17/4 09	30/10 45-27/10 47; 5/9 50
II. Frederiksborg amtskreds.		
Niels Mørk, maskinarbejder (S)	23/9 09	28/10 47
Kai Jensen, fhv. sognerådsformand (S)	15/3 09	3/4 43
Else Zeuthen, frue, mag. art. (RV)	10/10 97	22/9 53
Adolph Sørensen, muremester (KF)	25/2 10	21/4 53
C. F. Ladefoged, økonomiinspektør (V)	24/5 90	28/10 47-4/9 50; 1/1 51
Henry Christensen, landsretssagfører (V)	5/1 22	22/9 53
III. Holbæk amtskreds.		
Poul Hansen (Kalundborg), forsvarsmister (S)	27/2 13	30/10 45
Chr. Rasmussen, statshusmand (S)	3/6 98	22/9 53
Karl Skytte, gårdejer (RV)	31/3 08	28/10 47
Einar Foss, civilingeniør (KF)	29/1 93	14/4 43-21/9 53(L); 22/9 53
P. B. Thisted Knudsen, landsretssagfører (V)	4/4 04	14/4 39-29/10 45 (L); 30/10 45
IV. Sorø amtskreds.		
Viggo Kampmann, finansminister (S)	21/7 10	21/4 53
Kaj Bundvad, sekretær (S)	8/7 04	3/4 43
Erik Ninn-Hansen, landsretssagfører (KF)	12/4 22	21/4 53
Helga Pedersen, byretsdommer, fhv. minister (V)	24/6 11	22/9 53
N. Arnth-Jensen, fhv. minister (V)	27/9 83	8/8 27

1) Orlov 24/3—20/4 53 (sygdom).

	Født	Medlem
V. Præstø amtskreds.		
Carl Petersen, indenrigsminister (S) ..	1/5 94	22/10 35
Hans Hækkerup, justitsminister (S) ...	25/12 07	30/10 45-27/10 47; 5/7 48
Johs. Christiansen, partisekretær (RV).	8/7 88	30/10 45-27/10 47; 5/9 50
Axel Reedtz-Thott, baron (KF).....	2/6 20	22/9 53
Henry Hansen, gårdejer (V).....	2/7 12	28/10 47-4/9 50; 22/9 53
Frode Carstensen, proprietær (V)	2/6 00	1/4 54
VI. Bornholms amtskreds.		
Johs. E. Larsen, skatterådsformand (S)	1/12 92	14/3 42-28/4 51 (L); 29/4 51
Conrad Kofoed, gårdejer (V).....	17/5 06	22/9 53
VII. Maribo amtskreds.		
Holger Brodthagen, fhv. borgmester (S)	8/12 96	14/4 51-27/4 53 (L); 22/9 53
S. Lund Jensen, tapetserer (S).....	18/12 98	5/9 50
R. Lysholt Hansen, kommunelærer (S).	21/10 19	5/9 50-20/4 53; 22/9 53
Svend Jørgensen, førstelærer (RV)	23/11 93	28/10 47-28/10 56
E. Tesdorpf, hofjægermester, godsejer (KF).....	11/4 05	11/1-30/9 46; 28/10 47 ¹⁾
Henry Gideon, landsretssagfører (V)...	9/12 93	21/4 53
Efter Svend Jørgensens død 28/10 56 indtrådte:		
Helge Larsen, adjunkt (RV).....	25/4 15	7/11 56
VIII. Odense amtskreds.		
Holger Larsen, maskinarbejder (S)....	8/1 06	26/12 40
Hans Rasmussen, forbundsformand (S)	14/12 02	5/9 50
Sofie Pedersen, husmoder (S).....	12/10 95	28/10 47-4/9 50; 21/4 53

1) Orlov 1/3—30/4 50 (sygdom).

	Født	Medlem
P. Ditlevsen, redaktør (S)	28/7 96	4/12 38-2/4 39; 5/9 50-20/4 53; 22/9 53
Oluf Steen, landmand (RV)	16/7 92	11/4 24
Poul Sørensen, fhv. minister (KF)	25/6 04	26/9 41-27/10 47; 5/9 50
Peter Larsen, forpagter (V)	29/6 24	21/4 53
Ellen Poulsen, frue (V)	11/8 02	22/9 53
J. M. Pedersen, fabrikant (DR)	9/5 03	17/11 52
Petra Petersen, frue (DK)	2/3 01	30/10 45 ¹⁾
IX. Svendborg amtskreds.		
Poul Hansen (Svendborg), forretningsfører (S)	7/5 10	3/4 39
Svend Horn, maskinarbejder (S)	11/3 06	3/4 39
Aage Fogh, sekretær (RV)	6/5 96	29/6 34-4/10 39; 30/10 45
Jørgen Jørgensen (Ullerup), fhv. minister (KF)	7/6 91	14/4 39-4/9 50(L); 5/9 50
Niels Eriksen, gårdejer (V)	5/6 02	28/10 47
J. Chr. Jensen-Broby, statsrevisor, gårdejer (V)	18/2 88	18/2 19
C. Jyllands område.		
X. Hjørring amtskreds.		
Chr. Christiansen, fiskeriminister (S)	14/9 95	1/1-16/11 32; 22/10 35
Niels Hjortnæs, forretningsfører (S)	17/10 00	21/4 53
Hans Baagø, toldforvalter (KF)	5/3 95	5/9 50
Marius J. Heilesen, gårdejer (V)	19/6 90	3/4 43
Søren Andersen, gårdejer (V)	14/3 12	28/10 47-20/4 53; 28/4-21/9 53 (L); 22/9 53
Jens Chr. Christensen, gårdejer, sognerådsformand (V)	12/11 06	30/10 45-27/10 47; 21/4 53

1) Orlov 22/4—4/9 50 og 5/10 50—16/1 51 (sygdom).

	Født	Medlem
Søren Olesen, viceskoleinspektør (DR).	27/9 91	30/10 45. ²⁷ /10 47; 17/11 50. ³¹ /3 51; 22/9 53
XI. Thisted amtskreds.		
Hans Knudsen, redaktør (S).....	12/11 03	5/9 50
V. Fibiger, fhv. minister, proprietær (KF).....	11/2 86	26/4 20
Jørgen Krogh, skoleinspektør (V).....	6/1 93	5/9 50
K. Damsgaard, konsulent (V).....	9/6 03	9/6 40. ² /4 43; 30/10 45. ²⁰ /4 53; 22/9 53
XII. Ålborg amtskreds.		
J. N. A. Strøm, socialminister (S).....	21/12 98	16/11 32
Peter Kristensen (Ålborg), redaktør (S)	18/7 07	22/9 53
K. Axel Nielsen, landsretssagfører (S)..	10/2 04	21/4 53
Peter Nielsen, bogbindermester (S)....	14/3 10	5/9 50. ²⁰ /4 53; 22/9 53
Evald Kristensen, arbejdsmand (S) ...	16/5 13	22/9 53
Ole Bjørn Kraft, fhv. minister (KF)...	17/12 93	2/12 26
Alfred Bøgh, gårdejer (V).....	19/9 00	22/7 51. ²¹ /9 53 (L); 22/9 53
Peder Christensen (Rebild), gårdejer (V)	29/5 00	28/10 47. ⁴ /9 50; 16/5 54
Oluf Pedersen, plantageejer (DR).....	6/9 91	16/11 32. ²⁹ /10 45; 5/9 50
Laurits Lynnerup Nielsen, kontrolbestyrer (DK).....	15/9 01	30/10 45
XIII. Viborg amtskreds.		
Chr. Thomsen, kommunegartner (S)...	6/1 09	21/4 53
Th. Carlsen, centralbestyrer (S).....	1/3 96	9/9 54
Bertel Dahlgaard, fhv. minister (RV)..	7/11 87	26/4 20
Carl Rasting, professor, dr. jur. (KF) ..	23/10 00	5/9 50. ³⁰ /9 51; 1/1 52 ¹)

1) Orlov 1/10—31/12 51.

	Født	Medlem
K. M. Lorentzen, dommer (V).....	23/7 92	30/10 45-27/10 47; 5/9 50
Gustav Holmberg, gårdejer (V).....	8/10 11	28/10 47
XIV. Randers amtskreds.		
J. O. Krag, økonomi- og arbejdsminister (S).....	15/9 14	28/10 47-4/10 50; 24/5 52 ¹⁾
Gustav Pedersen, statsrevisor (S)	3/4 93	11/4 24-2/12 26; 29/9 34
Poul Hansen (Grenå), forretningsfører (S).....	7/9 97	30/10 45-4/9 50; 5/10 50-23/5 52; 21/4 53
Jens Hansen, rådhusbetjent (S).....	18/4 13	22/9 53
A. P. Stæhr Johansen, direktør, viceborgmester (KF)	3/4 07	30/10 45-27/10 47; 5/9 50-12/1 55; 9/11 56 ²⁾
Simon From, gårdejer (V).....	23/8 04	3/4 43
Anders Andersen, gårdejer (V).....	1/10 12	21/4 53
Under Stæhr Johansens orlov ^{13/1} 55- ^{8/11} 56 indtrådte midlertidigt		
Jacob Pedersen, stadsskoleinspektør (KF)	25/5 08	13/1 55-8/11 56
XV. Århus amtskreds.		
Holger Eriksen, redaktør (S).....	5/12 94	22/10 35-29/10 45; 28/10 47
Peter Jørgensen, maskinarbejder (S) ..	17/4 11	5/9 50
Leonhard Hansen, forretningsfører (S).	18/6 87	16/11 32-27/10 47; 1/10 49-4/12 56
Th. Mikkelsen, maskinarbejder (S)	11/6 08	5/9 50
Aage Knudsen, landpostbud (S).....	11/8 98	14/4 51-21/9 53 (L); 22/9 53
Flemming Hvidberg, fhv. minister, professor, dr. theol. (KF)	17/12 97	3/4 43 ³⁾

1) Orlov ^{5/10} 50—^{23/5} 52.2) Orlov ^{13/1} 55—^{8/11} 56.3) Orlov ^{28/10}—^{31/12} 49 og ^{1/4}-^{30/6} 56 (sygdom).

	Født	Medlem
Sv. Aa. Fanger, direktør, civilingeniør (KF).....	5/9 97	21/4 53
Jakob Martin, redaktør (V).....	17/5 87	5/9 50
Alfred Jensen, fhv. minister (DK).....	7/7 03	6/10 36 ¹⁾
Efter Leonhard Hansens død 4/12 56 indtrådte:		
Alfred Kristensen, trafik ekspedient (S).	3/6 97	1/10 40.21/9 53 (L); 11/12 56
XVI. Skanderborg amtskreds.		
Kaj Andresen, overlærer (S).....	7/4 07	28/10 47
Lars P. Jensen, uddeler (S).....	23/4 09	30/10 45
Axel Conradsen, lærer (S).....	8/4 05	9/9 54
Poul Møller, landsretssagfører (KF) ...	13/10 19	1/3-30/4 50; 5/9 50
Marius Buhl, realskolebestyrer (V) ...	20/7 90	28/10 47
Kr. Juul, gårdejer (V).....	10/6 92	3/4 39.4/9 50; 22/9 53
XVII. Vejle amtskreds.		
Kai Lindberg, minister for off. arbejder (S)	10/12 99	14/4-27/10 47 (L); 28/10 47
Victor Gram, forretningsfører (S)	30/1 10	3/4 43
M. Larsen, togfører (S).....	28/7 93	3/4 39.29/10 45; 28/10 47
Axel Ivan Pedersen, borgmester (S) ...	27/8 05	15/9 39.29/10 45; 22/9 53
Axel Sørensen, husmand (RV).....	9/8 00	30/10 45
Erik Bruun de Neergaard, dommerfuldmægtig (KF)	26/7 18	5/10 54
Thorkil Kristensen, fhv. minister (V) ..	9/10 99	30/10 45
Sv. Karlskov Jensen, konsulent (V) ...	27/3 10	27/4 53
Vagn Bro, politimester (V).....	17/2 94	26/4-5/7 20; 2/12 26.21/10 35; 3/4 39.29/10 45; 22/4 53
Alvilda Larsen, frue, kontorassistent, sekretær (DK).....	6/9 14	22/9 53 16/5-29/10 45; 28/10 47.4/9 50; 22/9 53

¹⁾ Ved præsidiebeslutning tillagt anciennitet også for perioden 3/4 43—16/5 45 og for perioden 16/5—29/10 45 (orlov).

	Født	Medlem
XVIII. Ringkøbing amtskreds.		
Bodil Koch, frue, kirkeminister (S)	25/10 03	28/10 47
Jens Smørum, landbrugsminister (S)	3/2 91	24/4 29-2/4 39; 26/1 41-29/10 45; 5/9 50
Jacob Kirkegaard, gårdejer (RV)	20/8 01	5/9 50
K. Thestrup, dommer (KF)	27/8 00	28/10 47
Jens Sønderup, fhv. minister (V)	2/2 94	22/10 35
Jens E. Foged, konsulent (V)	24/2 10	30/10 45
Harald Nielsen, sekretær (V)	18/11 96	11/9 42
Kr. Østergaard, gårdejer (V)	13/12 15	22/9 53
XIX. Ribe amtskreds.		
Jul. Bomholt, undervisningsminister (S)	11/6 96	24/4 29
Ove Kjældgaard, murermester (S)	8/4 16	28/10 47 ¹⁾
Peter Ravn, arbejdsmand (S)	16/10 12	22/9 53
A. C. Normann, direktør (RV)	23/3 04	5/9 50
Erik Eriksen, fhv. statsminister (V)	20/11 02	22/10 35
N. Chr. Christensen, redaktør (V)	19/3 96	30/10 45-4/9 50; 22/9 53
O. Øllgaard, gårdejer (V)	12/11 90	3/4 39
Under Ove Kjældgaards orlov 29/10-31/12 56 indtrådte midlertidigt		
Rudolph Rasmussen, borgmester (S)	28/5 98	19/10 55-17/1 56; 29/10-31/12 56
XX. Haderslev m. fl. amters amtskreds.		
Jens D. Bladt, arbejdsmand (S)	28/5 00	21/4 53
Fr. W. Teichert, husmand (S)	8/11 02	1/10 46
Andreas Hansen, barbermester (S)	9/2 98	5/9 50-20/4 53; 17/6 54
Ingeborg Refslund Thomsen, frue (RV)	17/7 91	14/4 47-20/4 53 (L); 21/4 53
Lars Clausen (Olufskjær), gårdejer (KF)	28/9 92	4/10 49
Jørgen Gram, gårdejer (V)	19/11 87	22/10 35
F. Heick, forstander (V)	12/12 04	30/10 45
Alfred Jørgensen, realskolebestyrer (DR)	27/4 91	21/4-27/4 53 (L); 14/12 54
Hans Schmidt, gårdejer (Sl)	1/4 99	22/9 53

1) Orlov 19/10 55 —17/1 56 og 29/10-31/12 56 (sygdom).

	Født	Medlem
D. Færøerne.		
Johan Poulsen, førstelærer, lagtingsmedlem (V. Valgt af det færøske sambandsparti)	26/8 90	3/4 39-2/4 43; 5/9 50
Peter Mohr Dam, overlærer, lagtingsmedlem (S. Valgt af det færøske socialdemokrati)	11/8 98	28/10 47
E. Grønland.		
Fr. Lynge, fhv. kolonibestyrer (UP)...	1/8 89	22/9 53
A. Lynge, seminarielærer (UP)	16/10 99	22/9 53

II. Folketingsårets 2. samling.

Efter folketingsvalget den 14. maj 1957 (på Færøerne den 21. maj, i Grønland den 2. juli).

Partibetegnelser: S = socialdemokratiet. V = venstre. KF = det konservative folkeparti. RV = det radikale venstre. DR = Danmarks retsforbund. DK = Danmarks kommunistiske parti. Sl. = slesvigsk parti. UP = uden for partierne.

	Født	Medlem
A. Hovedstadens område.		
I. Søndre storkreds.		
Edel Saunte, frue, rådmænd, landsretts-sagfører (S)	$\frac{13}{3}$ 04	$\frac{28}{10}$ 47
Edvin Dose, assistent (S)	$\frac{29}{9}$ 07	$\frac{28}{10}$ 47- $\frac{21}{9}$ 53 (L); $\frac{14}{5}$ 57
Rasmus Hansen, fhv. minister (S)	$\frac{16}{8}$ 96	$\frac{16}{1}$ 36
Ib Kolbjørn, rådmænd (S)	$\frac{29}{4}$ 05	$\frac{30}{10}$ 45
Erna Sørensen, frue, landsretts-sagfører (KF)	$\frac{19}{9}$ 96	$\frac{30}{10}$ 45
K. Bøgholm, redaktør (KF)	$\frac{11}{7}$ 98	$\frac{3}{4}$ 43- $\frac{10}{1}$ 46; $\frac{1}{10}$ 46- $\frac{27}{10}$ 47; $\frac{5}{9}$ 50- $\frac{20}{4}$ 53; $\frac{22}{9}$ 53 ¹⁾
Ragnhild Andersen, frue, metalarbejderske (DK)	$\frac{18}{8}$ 07	$\frac{30}{10}$ 45
II. Østre storkreds.		
Frode Jakobsen, fhv. minister (S)	$\frac{21}{12}$ 06	$\frac{30}{10}$ 45- $\frac{20}{4}$ 53; $\frac{22}{9}$ 53 ²⁾
K. B. Andersen, forstander (S)	$\frac{1}{12}$ 14	$\frac{14}{5}$ 57
V. Heising, borgerrepræsentant, civilingeniør (S)	$\frac{20}{1}$ 05	$\frac{5}{9}$ 50

¹⁾ Orlov $\frac{11}{1}$ — $\frac{30}{9}$ 46.

²⁾ Orlov $\frac{2}{11}$ 56— $\frac{18}{3}$ 57 (off. hverv).

	Født	Medlem
Nina Andersen, frue, sekretær (S)	20/11 00	1/2 36.2/4 43; 3/9 29/10 45; 5/9 50
Lars M. Olsen, forlagsboghandler (S) ..	7/7 05	3/4 39
Astrid Skjoldbo, frue, borgerrepræsen- tant (S)	18/6 98	14/4 47.21/9 53 (L); 14/5 57
Edvin Boye Hansen, bankfunktionær (S)	10/8 08	21/4 53
Kirsten Gloerfelt-Tarp, frue, kontor- chef (RV)	1/12 89	30/10 45
Hanne Budtz, frue, landsretssagfører (KF)	21/9 15	21/4 53
O. Weikop, fhv. minister, borgmester (KF)	21/4 97	28/10 47
Poul Claussen, rådmand, apoteker (KF)	10/4 89	25/1 29/10 45; 13/2 47
Anker Lau, grosserer (V)	13/10 01	28/10 47.20/4 53; 22/9 53
K. Tholstrup, direktør (DR)	12/7 04	5/12 46.17/5 48; 29/6 48 ¹⁾
Aksel Larsen, fhv. minister (DK)	5/8 97	16/11 32 ²⁾
III. Vestre storkreds.		
Viola Nørlov, frue (S)	13/2 00	1/11 48
Alsing Andersen, fhv. minister (S)	5/2 93	24/4 29 ³⁾
O. Einer-Jensen, forbundsformand (S) .	5/7 89	20/1 24.29/10 45; 28/10 47
Carl P. Jensen, sekretær (S)	3/1 06	22/9 53
Wiggo Larsen, fhv. fagforeningsfor- mand (S)	30/10 90	28/10 47
Hermod Lannung, landsretssagfører (RV)	9/11 95	14/4 39.13/4 47 (L); 28/4 53.21/9 53 (L); 14/5 57
Aksel Møller, borgmester, fhv. minister (KF)	1/1 06	3/4 39 ⁴⁾

1) Orlov 18/5—28/6 48.

2) Ved præsidiebeslutning tillagt anciennitet også for perioden 3/4 43—16/5 45 og for perioden 16/5—29/10 45 (orlov).

3) Orlov 1/11—21/12 54, 5/10—27/12 55 og 19/3—13/5 57 (off. hverv).

4) Orlov 11/2—28/3 55 (sygdom).

	Født	Medlem
Kristen Amby, fhv. fængselspræst (KF)	4/3 94	16/11 32.20/4 53; 28/4 ²¹ /9 53 (L); 22/9 53 ¹)
Marie Antoinette von Lowzow, frue (KF).....	30/8 99	5/9 50
R. C. Paabøl, landsretssagfører (V)....	22/9 05	22/9 53
Helge Madsen, overlærer (DR).....	27/8 97	5/9 50.20/4 53; 28/4 ²¹ /9 53 (L); 14/5 57
B. Øernes område.		
I. Københavns amtskreds.		
H. C. Hansen, stats- og udenrigsminister (S).....	8/11 06	7/12 36
Erhard Jakobsen, cand. polit. (S)....	25/2 17	22/9 53
Emil Francke, maskinpasser (S).....	19/8 07	28/4 ²¹ /9 53 (L); 14/5 57
Ove Hansen, borgmester (S).....	24/9 09	21/4 53
Per Hækkerup, redaktør (S).....	25/12 15	5/9 50 ²)
Chr. Hougaard, overlærer (S).....	11/3 97	3/4 43.29/10 45; 21/4 53
Jørgen Jørgensen (Lejre), undervisningsminister (RV).....	19/5 88	24/4 29
Poul Møller, landsretssagfører (KF) ...	13/10 19	1/3 ³⁰ /4 50; 5/9 50
Carsten Raft, journalist (KF).....	28/4 95	22/10 35 ³)
N. Gottschalek-Hansen, sognepræst (KF).....	21/11 09	5/9 50
Gertie Wandel, frue (KF).....	7/11 94	26/3 52
Axel Kristensen, fhv. minister, civilingeniør (V).....	1/4 95	30/10 45.31/12 50; 14/5 57
O. Kryger, snedkermester (V).....	1/8 94	5/9 50.21/9 53; 2/10 56
Viggo Starcke, minister uden portefølje (DR).....	13/3 95	30/10 45
V. Fuglsang, landarbejder(DK).....	17/4 09	30/10 45.27/10 47; 5/9 50

1) Orlov 15/9—19/12 54, 5/10—26/12 55 og 5/11 56—7/3 57 (off. hverv).

2) Orlov 20/6—15/7 56 (sygdom).

3) Orlov 24/3—20/4 53 (sygdom).

	Født	Medlem
II. Frederiksborg amtskreds.		
N. Mørk, maskinarbejder (S)	23/9 09	28/10 47
Emil Retoft, overlærer (S)	4/7 94	22/10 35-2/4 43; 14/5 57
Else Zeuthen, frue, mag. art. (RV)	10/10 97	22/9 53
Adolph Sørensen, murermester (KF) . . .	25/2 10	21/4 53
C. F. Ladefoged, økonomiinspektør (V)	24/5 90	28/10 47-4/9 50; 1/1 51
Henry Christensen, landsretssagfører (V)	5/1 22	22/9 53
Aage Gøting, kommunelærer (DR)	16/4 19	14/5 57
III. Holbæk amtskreds.		
Poul Hansen (Kalundborg), forsvars- minister (S)	27/2 13	30/10 45
K. Skytte, landbrugsminister (RV)	31/3 08	28/10 47
P. B. Thisted Knudsen, landsretssagfø- rer (V)	4/4 04	14/4 39-29/10 45 (L); 30/10 45
Holger Justesen, gårdejer (V)	8/2 18	14/5 57
IV. Sorø amtskreds.		
Viggo Kampmann, finansminister (S) . .	21/7 10	21/4 53
Kaj Bundvad, arbejds- og boligminister (S)	8/7 04	3/4 43
Erik Ninn-Hansen, landsretssagfører (KF)	12/4 22	21/4 53
Helga Pedersen, landsdommer, fhv. mi- nister (V)	24/6 11	22/9 53
Per Federspiel, landsretssagfører, fhv. minister (V)	9/4 05	28/10 47-4/9 50; 14/4 51-21/9 53 (L); 14/5 57
V. Præstø amtskreds.		
Carl Petersen, fhv. minister (S)	1/5 94	22/10 35
Hans Hækkerup, justitsminister (S) . . .	25/12 07	30/10 45-27/10 47; 5/7 48
Axel Reedtz-Thott, baron (KF)	2/6 20	22/9 53

	Født	Medlem
Poul Hartling, seminarieførstander (V)	14/8 14	14/5 57
Henry Hansen, gårdejer (V).....	2/7 12	28/10 47-4/9 50; 22/9 53
VI. Bornholms amtskreds.		
Johs. E. Larsen, fhv. skatterådsformand (S).....	1/12 92	14/3 42-28/4 51 (L); 29/4 51
Conrad Kofoed, gårdejer (V).....	17/5 06	22/9 53
VII. Maribo amtskreds.		
Holger Brodthagen, fhv. borgmester (S)	8/12 96	14/4 51-27/4 53 (L); 22/9 53
S. Lund Jensen, tapetserer (S).....	18/12 98	5/9 50
R. Lysholt Hansen, kommunelærer (S)	21/10 19	5/9 50-20/4 53; 22/9 53
Helge Larsen, adjunkt (RV).....	25/4 15	7/11 56
Poul Thomsen, forstander (KF).....	30/1 01	3/5-29/10 45; 14/5 57
Henry Gideon, landsretssagfører (V)...	9/12 93	21/4 53
VIII. Odense amtskreds.		
Holger Larsen, maskinarbejder (S)....	8/1 06	26/12 40
Hans Rasmussen, forbundsformand (S)	14/12 02	5/9 50
P. Ditlevsen, redaktør (S).....	28/7 96	4/12 38-2/4 39; 5/9 50-20/4 53; 22/9 53
Sofie Pedersen, husmoder (S).....	12/10 95	28/10 47-4/9 50; 21/4 53
Hilmar Baunsgaard, forretningsfører (RV).....	26/2 20	14/5 57
Poul Sørensen, fhv. minister (KF)....	25/8 04	26/9 41-27/10 47; 5/9 50
Henry L. W. Jensen, grosserer (V)....	25/2 98	14/4 47-21/9 53 (L); 14/5 57
Peter Larsen, forpagter (V).....	29/6 24	21/4 53
J. M. Pedersen, fabrikant (DR).....	9/5 03	17/11 52
Petra Petersen, frue (DK).....	2/3 01	30/10 45 ¹⁾

1) Orlov 22/4—4/9 50 og 5/10 50—16/1 51 (sygdom).

	Født	Medlem
IX. Svendborg amtskreds.		
Poul Hansen (Svendborg), forretningsfører (S)	7/5 10	3/4 39
Svend Horn, maskinarbejder (S)	11/3 06	3/4 39
Aage Fogh, sekretær (RV)	6/5 96	29/6 34-4/10 39; 30/10 45
Jørgen Jørgensen (Ullerup), fhv. minister (KF)	7/6 91	14/4 39-4/9 50 (L); 5/9 50
J. C. Jensen-Brobj, statsrevisor, gård-ejer (V)	18/2 88	18/2 19
Niels Eriksen, gårdejer (V)	5/6 02	28/10 47
C. Jyllands område.		
X. Hjørring amtsereds.		
Chr. Christiansen, fhv. minister (S)	14/9 95	1/16 32; 22/10 35
Niels Hjortnæs, forretningsfører (S)	17/10 00	21/4 53
Hans Baagø, toldforvalter (KF)	5/3 95	5/9 50
M. Heilesen, gårdejer (V)	19/6 90	3/4 43
Søren Andersen, gårdejer (V)	14/3 12	28/10 47-20/4 53; 28/4 21/9 53 (L); 22/9 53
Jens Chr. Christensen, gårdejer, sogne-rådsformand (V)	12/11 06	30/10 45-27/10 47; 21/4 53
Søren Olesen, indenrigsminister (DR)	27/9 91	30/10 45-27/10 47; 17/11 50-31/3 51; 22/9 53
XI. Thisted amtskreds.		
Hans Knudsen, redaktør (S)	12/11 03	5/9 50
H. C. Toft, gårdejer (KF)	7/1 14	14/5 57
K. Damsgaard, konsulent (V)	9/6 03	9/6 40-2/4 43; 30/10 45-20/4 53; 22/9 53
J. Krogh, skoleinspektør (V)	6/1 93	5/9 50

	Født	Medlem
XII. Ålborg amtskreds.		
J. Strøm, fhv. minister (S)	21/12 98	16/11 32
Peter Kristensen (Ålborg), redaktør (S)	18/7 07	22/9 53
K. Axel Nielsen, landsretssagfører (S) . .	10/2 04	21/4 53
Peter Nielsen, bogbindermester (S)	14/3 10	5/9 50-20/4 53; 22/9 53
Morten Larsen, husmand (RV)	22/9 12	14/5 57
Ole Bjørn Kraft, fhv. minister (KF)	17/12 93	2/12 26
Alfred Bøgh, gårdejer (V)	19/9 00	22/7 51-21/9 53 (L); 22/9 53
Søren Jensen, gårdejer (V)	16/5 22	14/5 57
Oluf Pedersen, fiskeriminister (DR) . . .	6/9 91	16/11 32-29/10 45; 5/9 50
L. Lynnerup Nielsen, kontrolbestyrer (DK)	15/9 01	30/10 45
XIII. Viborg amtskreds.		
Chr. Thomsen, kommunegartner (S)	6/1 09	21/4 53
Axel Ivan Pedersen, borgmester (S)	27/8 05	15/9 39-29/10 45; 22/9 53
Bertel Dahlgaard, økonomiminister (RV)	7/11 87	26/4 20
Egon Lauritzen, grosserer (KF)	3/9 95	14/5 57
G. Holmberg, gårdejer (V)	8/10 11	28/10 47
K. M. Lorentzen, dommer (V)	23/7 92	30/10 45-27/10 47; 5/9 50
XIV. Randers amtskreds.		
J. O. Krag, minister for udenrigsøkonomi (S)	15/9 14	28/10 47-4/10 50; 24/5 52 ¹⁾
Gustav Pedersen, statsrevisor (S)	3/4 93	11/4 24-2/12 26; 29/9 34
Poul Hansen (Grenå), forretningsfører (S)	7/9 97	30/10 45-4/9 50; 5/10 50-23/5 52; 21/4 53
Asger Jensen, fabrikant (KF)	23/12 10	5/9 50-20/4 53; 28/4-21/9 53 (L); 14/5 57

¹⁾ Orlov 5/10 50—23/5 52.

	Født	Medlem
S. From, gårdejer (V)	23/8 04	3/4 43
Anders Andersen, gårdejer (V)	1/10 12	21/4 53
XV. Århus amtskreds.		
Holger Eriksen, redaktør (S)	5/12 94	22/10 35-29/10 45; 28/10 47
Peter Jørgensen, maskinarbejder (S) . .	17/4 11	5/9 50
Waldemar Laursen, maskinmester (S) .	19/12 98	14/5 57
Th. Mikkelsen, maskinarbejder (S)	11/6 08	5/9 50
Aage Knudsen, landpostbud (S)	11/8 98	14/4 51-21/9 53 (L); 22/9 53
Flemming Hvidberg, fhv. minister, pro- fessor, dr. theol. (KF)	17/12 97	3/4 43 ¹⁾
S. A. Fanger, direktør, civilingeniør (KF)	5/9 97	21/4 53
J. Martin, redaktør (V)	17/5 87	5/9 50
Niels Andersen, disponent (DR)	14/8 17	14/5 57
Alfred Jensen, fhv. minister (DK)	7/7 03	6/10 36 ²⁾
XVI. Skanderborg amtskreds.		
Kaj Andresen, overlærer (S)	7/4 07	28/10 47
Lars P. Jensen, uddeler (S)	23/4 09	30/10 45
Wilhelm Dupont, redaktør (S)	29/8 06	14/5 57
H. K. Sørensen, direktør, cand. polit. (KF)	29/1 08	14/4 51-27/4 53 (L); 14/5 57
Marius Buhl, realskolebestyrer (V)	20/7 90	28/10 47
Kristian Juul, gårdejer (V)	10/6 92	3/4 39-4/9 50; 22/9 53
XVII. Vejle amtskreds.		
K. Lindberg, minister for offentlige ar- bejder og for Grønland (S)	10/12 99	14/4-27/10 47 (L); 28/10 47
Victor Gram, forretningsfører (S)	30/1 10	3/4 43

1) Orlov 26/10—31/12 49 og 1/4—30/6 56 (sygdom).

2) Ved præsidiebeslutning tillagt anciennitet også for perioden 3/4 43—16/5 45 og for perioden 16/5—29/10 45 (orlov).

	Født	Medlem
M. Larsen (Kolding), togfører (S)	28/7 93	3/4 39.29/10 45; 28/10 47
P. A. Rasmussen, tømrer (S)	18/7 02	14/5 57
Axel Sørensen, husmand (RV)	9/8 00	30/10 45
Aage Petersen, købmand (KF)	11/5 95	14/5 57
Thorkil Kristensen, fhv. minister (V) ..	9/10 99	30/10 45
Vagn Bro, politimester (V)	17/2 94	26/4-5/7 20; 2/12 26.21/10 35; 3/4 39.29/10 45; 22/9 53
Ejner Kristensen, gårdejer (V)	29/5 04	14/5 57
XVIII. Ringkøbing amtskreds.		
Bodil Koch, kirkeminister (S)	25/10 03	28/10 47
Poul Nilsson, cigarsorterer (S)	30/10 01	1/5 46.28/10 47; 7/10 52.21/9 53 (L); 14/5 57
J. Kirkegaard, gårdejer (RV)	20/8 01	5/9 50
K. Thestrup, dommer (KF)	27/8 00	28/10 47
J. Sønderup, fhv. minister (V)	2/2 94	22/10 35
J. E. Foged, konsulent (V)	24/2 10	30/10 45
Harald Nielsen, sekretær (V)	18/11 96	11/9 42
Kr. Østergaard, gårdejer (V)	13/12 15	22/9 53
XIX. Ribe amtskreds.		
Jul. Bomholt, socialminister (S)	11/6 96	24/4 29
Peter Ravn, arbejdsmand (S)	16/10 12	22/9 53
A. C. Normann, direktør (RV)	23/3 04	5/9 50
Jacob Pedersen, stadsskoleinspektør (KF)	25/5 08	13/1 55.8/11 56; 14/5 57
Erik Eriksen, fhv. statsminister (V) . . .	20/11 02	22/10 35
N. Chr. Christensen, redaktør (V)	19/3 96	30/10 45.4/9 50; 22/9 53
O. Øllgaard, gårdejer (V)	12/11 90	3/4 39
I. Skov Jørgensen, skolepsykolog (V) ..	11/11 15	18/12 47.31/3 48; 14/5 57
XX. Haderslev m. fl. amters amtskreds.		
Peter Gorrsen, lærer (S)	27/8 09	14/5 57
Andreas Hansen, barbermester (S)	9/2 98	5/9 50.20/4 53; 17/6 54

	Født	Medlem
Jens D. Bladt, arbejdsmand (S)	26/5 00	21/4 53
Frederik Slipsager, konsulent, højskolelærer (RV)	11/12 06	14/5 57
L. Clausen (Olufskjær), gårdejer (KF) . .	28/9 92	4/10 49
F. Heick, forstander (V)	12/12 04	30/10 45
Ejnar Hansen, gårdejer (V)	5/4 00	14/5 57
Alfred Jørgensen, realskolebestyrer (DR)	27/4 91	21/4, 27/4 53 (L); 14/12 54
Hans Schmidt, gårdejer (Sl.)	1/4 99	22/9 53
D. Færøerne.		
Johan Poulsen, førstelærer, lagtingsmedlem (V. Valgt af det færøske sambandsparti)	26/9 90	3/4 39-2/4 43; 5/9 50
Thorstein Petersen, direktør (UP. Valgt af det færøske folkefloparti)	21/8 99	3/4 43-4/9 50; 14/5-5/7 57
Efter at Thorstein Petersens mandat var bortfaldet 5/7 ved tingets vedtagelse af indstilling om fortabelse af valgbarhed, indtrådte:		
Hákun Djurhuus, landsstyremand (UP. Valgt af det færøske folkefloparti) .	11/12 08	6/7 57
E. Grønland.		
Fr. Lynge, fhv. kolonibestyrer (UP) . . .	1/8 89	22/9 53
A. Lynge, seminarielærer (UP)	16/10 99	22/9 53

Partigrupperingen i folketinget i folketingsåret 1956—57.

	Antal medl.
1. samling.	
Socialdemokratiet ¹⁾	75
Venstre ²⁾	43
Det konservative folkeparti	30
Det radikale venstre	14
Danmarks kommunistiske parti	8
Danmarks retsforbund	6
Slesvigsk parti	1
Uden for partierne (valgt i Grønland)	2
	179

¹⁾ Herunder 1 medlem af det færøske socialdemokrati.

²⁾ — 1 — - - — sambandsparti.

	Antal medl.
2. samling.	
Socialdemokratiet	70
Venstre ¹⁾	46
Det konservative folkeparti	30
Det radikale venstre	14
Danmarks retsforbund	9
Danmarks kommunistiske parti	6
Slesvigsk parti	1
Uden for partierne ²⁾	3
	179

¹⁾ Herunder 1 medlem af det færøske sambandsparti.

²⁾ De 2 i Grønland valgte medlemmer og 1 af de på Færøerne valgte (medlem af det færøske folkefloparti).

Partiernes bestyrelser i folketinget.

1. samling.

Socialdemokratiet.

Einer-Jensen [formand], Bundvad [næstformand], Horn [sekretær], Alsing Andersen, Bomholt, Holger Eriksen, H. C. Hansen, Poul Hansen (Kalundborg), Kai Jensen, Kolbjørn, Lindberg, Gustav Pedersen og Hans Rasmussen.

Venstre.

Erik Eriksen [formand], Sønderup [næstformand], Henry Christensen [sekretær], From, Jørgen Gram, Thorkil Kristensen og Øllgaard.

Det konservative folkeparti.

Aksel Møller [formand], Poul Sørensen [næstformand], Fibiger, Halfdan Hendriksen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Ole Bjørn Kraft, Erna Sørensen, Tesdorpf og Thestrup.

Det radikale venstre.

Jørgen Jørgensen (Lejre) [formand], Steen [næstformand], Bertel Dahlgaard, Aage Fogh og Skytte.

Danmarks kommunistiske parti.

Aksel Larsen [formand], Alfred Jensen [næstformand] og Ragnhild Andersen [sekretær].

Danmarks retsforbund.

Viggo Starcke [formand] og Søren Olesen [sekretær].

2. samling.

Socialdemokratiet.

Einer-Jensen [formand], Per Hækkerup [næstformand], Horn [sekretær], Alsing Andersen, Bomholt, Holger Eriksen, H. C. Hansen, Poul Hansen (Kalundborg), Kolbjørn, Lindberg, Gustav Pedersen, Hans Rasmussen og Strøm.

Venstre.

Erik Eriksen [formand], Sønderup (næstformand), Henry Christensen [sekretær], Damsgaard, From, Thorkil Kristensen og Øllgaard.

Det konservative folkeparti.

Aksel Møller [formand], Poul Sørensen [næstformand], Fanger, Gottschalck-Hansen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Ole Bjørn Kraft, Poul Møller, Erna Sørensen og Thestrup.

Det radikale venstre.

Aage Fogh [formand], Kirsten Gloerfelt-Tarp [næstformand], Helge Larsen [sekretær], Kirkegaard, A. C. Normann og Axel Sørensen.

Danmarks retsforbund.

Helge Madsen [formand], Tholstrup [næstformand] og Aage Gøting [sekretær].

Danmarks kommunistiske parti.

Aksel Larsen [formand], Alfred Jensen [næstformand] og Ragnhild Andersen [sekretær].

Dansk interparlamentarisk gruppe.

Den 14. marts 1957 valgtes til gruppens

bestyrelse:

Fhv. minister Alsing Andersen (formand), fhv. minister Bramsnæs, stats- og udenrigsminister H. C. Hansen, ftm. Einer-Jensen, ftm. Holger Eriksen, forsvarsminister Poul Hansen (Kalundborg), ftm. N. Chr. Christensen, fhv. statsminister Erik Eriksen, kontorchef Viggo Hauch, fhv. minister Jens Sønderup, fhv. minister Ole Bjørn Kraft, ftm. Kristen Amby, undervisningsminister Jørgen Jørgensen, økonomiminister Bertel Dahlgaard samt folketingets formand, Gustav Pedersen.

Revisorer: ftm. Kaj Bundvad og ftm. N. Chr. Christensen.

Gruppens sekretær: Bjørn Olsen.

Delegerede i Nordisk interparlamentarisk Råd:

Medlemmer: Fhv. minister Alsing Andersen, fhv. statsminister Erik Eriksen, fhv. minister Ole Bjørn Kraft, økonomiminister Bertel Dahlgaard.

Suppleanter: Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen, ftm. N. Chr. Christensen, ftm. Einar Foss, undervisningsminister Jørgen Jørgensen.

Delegerede i Interparlamentarisk Unions råd.

Medlemmer: fhv. minister Alsing Andersen og fhv. minister Ole Bjørn Kraft.

Suppleanter: folketingsmedlem Kirsten Gloerfelt-Tarp og ftm. N. Chr. Christensen.

Folketingets åbningsmøde.

I henhold til grundlovens § 36 samledes folketingets medlemmer tirsdag den 2. oktober 1956 kl. 12 i folketingssalen på Christiansborg til tingets første møde i det nye folketingsår.

Statsminister H. C. Hansen åbnede mødet ved at fremsætte en redegørelse, hvoraf gengives:

„Det påhviler efter grundloven statsministeren i folketingets første møde i det nye folketingsår at fremsætte en redegørelse for rigets almindelige stilling og for de af regeringen påtænkte foranstaltninger.

Som det er skik, skal jeg indlede redegørelsen med nogle betragtninger om de udenrigspolitiske forhold og Danmarks stilling i det mellemfolkelige samarbejde.

Regeringen har med tilfredshed set, at bestræbelserne for en afspænding i forholdet mellem de vestlige demokratiske lande og de østlige kommunistiske er fortsat i det forløbne år gennem en øget kontakt, der åbner vejen for en bedre gensidig forståelse.

På samme måde som statsministrene i de øvrige nordiske lande har jeg efter indbydelse aflagt officielt besøg i Sovjetunionen. Det er af betydning fremover, at det i fortsættelse af forhandlinger under dette besøg viste sig muligt at slutte en handelsaftale med Sovjetunionen.

Den situation, der opstod i sommer efter den ægyptiske regerings nationalisering af Suezkanalkompagniet, og som førte til en række internationale forhandlinger, hvori også Danmark deltog, har netop været genstand for forhandling i det høje ting. Regeringen vil fortsat søge at medvirke til, at spørgsmålet om Suezkanalens fremtid kan finde sin løsning ved fredelige midler og under rimeligt hensyn til alle parter legitime interesser.

Grundpillerne for Danmarks udenrigspolitik er uforandret vort medlemskab af De Forenede Nationer og af Den nordatlantiske Organisation.

Danmark vil som hidtil yde sin medvirken til styrkelsen af De Forenede Nationer og til gennemførelsen af denne organisations høje mål. Organisationen har under sidste plenarforsamling kunnet udvide sit medlemstal fra 60 til 76, således at FN nu er en mere verdensomspændende organisation end nogen sinde før, og en yderligere forøgelse af medlemstallet kan forventes gennemført under den kommende plenarforsamling.

Nedrustningsspørgsmålet er i det forløbne år atter blevet drøftet i De Forenede Nationers nedrustningsudvalg. Der er både af Sovjetunionen og af vestmagterne fremsat en række nye forslag, uden at enighed er opnået. På baggrund af den almindelige tendens til bedring i forholdet mellem øst og vest er det regeringens håb, at fortsatte drøftelser kan fremme mulighederne for en omfattende og effektivt kontrolleret nedrustning.

Samarbejdet inden for NATO vil efter regeringens opfattelse også fremover på afgørende måde kunne bidrage til stabiliseringen af de politiske forhold i Europa og dermed til international afspænding i almindelighed. Regeringen anser fortsat sammenhold mellem Atlantlandene for at være en forudsætning for en videre gunstig udvikling af den internationale situation. Fra dansk side vil man derfor vedblivende yde sin indsats i dette samarbejde og derunder med interesse gå ind i drøftelserne af dettes udbygning.

Regeringen vil deltage aktivt i det arbejde, der udføres inden for Det europæiske Råd. Blandt dette råds seneste resultater kan nævnes Den europæiske Bosættelseskonvention, som undertegnedes i Paris i december f. å. Det er regeringens hensigt at fremsætte forslag til ratifikation af denne konvention.

Danmark har som hidtil deltaget i det mellemfolkelige sociale, videnskabelige og kulturelle samarbejde, og den danske stat har ydet bidrag til en række internationale humanitære hjælpeorganisationer.

Det skandinaviske undervisningssygehus i Korea, hvorom

der blev undertegnet overenskomst den 13. marts 1956, vil blive taget i brug i begyndelsen af 1958.

Verdenssundhedsorganisationen har besluttet at vælge København som sæde for sit europæiske kontor, og etableringen forventes at være gennemført i begyndelsen af 1957.

Den danske UNESCO-nationalkommission har udbygget sit samarbejde med de kulturelle organisationer, og det skulle herved være muligt i stærkere grad end før at skabe interesse i vide kredse for UNESCO.

Det var med glæde, vi bød Finland velkommen i Nordisk Råd ved sessionen her i København i begyndelsen af 1956. Rådet vil næste gang mødes i februar måned i Helsingfors, men også i tiden mellem sessionerne opretholdes kontakt mellem rådets præsidium og de nordiske landes regeringer.

Arbejdet med udformningen af en plan for et fællesnordisk marked har i det forløbne år gjort fremskridt. Man er nu så langt fremme, at der i sommeren 1957 vil kunne foreligge et resultat, som kan danne grundlag for erhvervenes og de politiske instansers endelige bedømmelse af denne vigtige sag.

Den 1. november 1956 træder den nordiske konvention om social tryghed i kraft. Hermed er på Nordisk Råds initiativ tilvejebragt endnu et betydningsfuldt led i det nordiske samvirke.

Udviklingen i Sydslesvig har efter de dansk-tyske forhandlinger i foråret 1955 fulgt en rolig linje. Det må med tilfredshed konstateres, at denne udviklingslinje er videreført i det forløbne år, selv om de danske sydslesvigere endnu har uopfyldte ønsker. Regeringen vil stadig med varm interesse følge forholdene for det danske mindretal i Sydslesvig og fortsat yde støtte til det danske kulturelle arbejde syd for grænsen.

Ministeren for Grønland har i det forløbne år foretaget rejser såvel til Østgrønland som til Vestgrønland. Arbejdet med ophjælpning af det grønlandske samfund i erhvervsmæssig, social og kulturel henseende vil blive fortsat. Der vil navnlig blive lagt vægt på foranstaltninger til fremme af erhvervslevet og boligbyggeriet, men udbygningen af det sundhedsmæssige og kulturelle arbejde må gå hånd i hånd hermed.

Efter Grønlands nye status ved grundloven af 1953 er bestræbelserne for at bringe retstilstanden i Grønland på linje med den i den øvrige del af Danmark gældende retstilstand blevet fortsat.

Der vil i det kommende folketingsår blive fremsat ændringsforslag til loven om udøvelse af erhverv i Grønland og forslag til en arvelov og en jagtlov.

Regeringen har med glæde konstateret, at der på Færøerne har været fremgang såvel på det økonomiske som på andre områder. Det færøske fiskeri har været betydeligt, og de færøske produkter har fundet øget afsætning på verdensmarkedet.

I august måned foretog jeg en rejse til Færøerne og havde herunder værdifulde samtaler med det færøske landsstyre, medlemmer af lagtinget og andre repræsentanter for det færøske samfund.

Da Færøerne har en række problemer, til hvis løsning inden for en overskuelig fremtid statens medvirken vil være ønskelig, blev der under forhandlingerne rejst spørgsmål om at søge udarbejdet et mere langsigtet program for statens støtte til foranstaltninger, der kan fremme udviklingen på Færøerne.

Det i maj måned 1955 nedsatte udvalg, der har til opgave at overveje ændringer i den gældende forsvarsordning og foretage en bedømmelse af tekniske og økonomiske spørgsmål ved overgangen til en ny forsvarsordning, har modtaget en række oplysninger fra såvel danske som allierede myndigheder. Udvalget har derefter i juli måned i år anmodet forsvarsministeriet om ud fra nærmere angivne forudsætninger at lade udarbejde et skitseforslag, der kan danne grundlag for udvalgets fortsatte arbejde.

De betydelige mængder af militær udrustning og anden hjælp, der i det forløbne år er modtaget fra USA og Canada, og som, håber vi, vil fortsætte, er af stor betydning for oprettholdelsen af vort forsvar.

De årlige indkaldelser til hæren vil fra november måned finde sted således, at der i fremtiden bliver indkaldelser 6 gange årligt mod tidligere 2 eller 4. Indkaldelser af hjemsendte værne-

pligtige, omfattende ca. 7 800 mand, er for hærens vedkommende påbegyndt i dette efterår. Genindkaldelsernes omfang i det kommende finansår er endnu ikke fastlagt.

På grund af den økonomiske udvikling vil den begrænsning af forsvarsudgifterne, som har været gennemført de to sidste finansår, blive fastholdt også i indeværende finansår. Som følge heraf vil det kun være muligt at afse midler til stærkt påkrævede nyanskaffelser af materiel og til nødvendige vedligeholdelser af eksisterende anlæg og beholdninger af materiel. For så vidt angår bygge- og anlægsarbejder, bliver der fortrinsvis tale om at videreføre og afslutte sådanne arbejder, der tidligere har været midlertidigt stillet i bero.

De arbejder, der udføres med finansiel støtte fra NATO, vil blive fortsat i fuldt omfang.

Den højkonjunktur, som prægede den internationale økonomi sidste år, er fortsat også i 1956, og der har derfor i almindelighed været god efterspørgsel i udlandet efter danske produkter. Tendensen til forringelse af vort bytteforhold, den stærke beskyttelse af landbruget i næsten alle lande og de toldhindringer, som møder dansk eksport, rejser dog vedblivende problemer i vor udenrigsøkonomi. I de internationale økonomiske organisationer gøres der fra dansk side en stadig indsats for løsningen af disse problemer.

Uanset den stedfundne liberalisering af handelen i Vesteuropa er de tosidede handelsaftaler fortsat af betydning for afsætningen af danske varer såvel i dette område som i visse andre lande, navnlig i Østeuropa. Der er i det forløbne år sluttet en række aftaler af betydning for det danske erhvervsliv. Handelsforholdet mellem Danmark og Sovjetunionen er — efter en periode uden aftaler — kommet ind i fastere former ved indgåelsen af en 2-årig handelsaftale. Det er regeringens håb, at der hermed er skabt grundlag for en stabil og voksende samhandel mellem de to lande.

Der føres for tiden forhandlinger om et fælles varemarked mellem Beneluxlandene, Frankrig, Italien og Den tyske Forbundsrepublik. Den europæiske økonomiske Samarbejdsorganisation, OEEC, har derfor besluttet at undersøge mulighederne

for de øvrige vesteuropæiske landes tilknytning til et sådant fælles marked. Danmark deltager i disse undersøgelser.

De lande, der har tiltrådt den almindelige aftale om told og udenrigshandel, den såkaldte GATT-overenskomst, har sidste år fuldført en omfattende revision af denne. Samtidig blev der udarbejdet en særlig overenskomst om oprettelsen af en organisation for handelspolitisk samarbejde. Der vil blive forelagt forslag til folketingsbeslutning om Danmarks tiltrædelse af disse overenskomster.

Det internationale økonomiske samarbejde til fremme af den økonomiske udvikling i de teknisk underudviklede lande er på længere sigt af største betydning. Danmark har tiltrådt Den internationale Finansieringsinstitution, som er et nyt redskab for bistand til disse lande. Det er hensigten fra dansk side at fortsætte den aktive medvirken til De Forenede Nationers tekniske bistandsprogram ved som hidtil at stille midler til rådighed for programmets internationale administration og at tilvejebringe muligheder for at give undervisning i Danmark til studerende fra de teknisk underudviklede lande.

Det må vække bekymring, at beskyttelsespolitikken inden for den internationale skibsfart og luftfart stadig synes at være i vækst. Regeringen agter at virke for øget frihed på dette område. Gennem fællesnordiske forhandlinger med Den tyske Forbundsrepublik er der for nylig opnået en ordning vedrørende SAS' trafikrettigheder. Med flere andre europæiske lande forestår der forhandlinger. Det er regeringens håb, at den almindelige samarbejdsånd, der på så mange måder har bragt Vesteuropa fremgang, også må præge dette område.

Som led i bestræbelserne for at sikre Danmark en god placering med hensyn til atomenergiens udnyttelse, herunder adgang til atområstoffer, deltager Danmark i forskelligt internationalt samarbejde. Danmark er således repræsenteret på den konference, der for tiden afholdes i New York om oprettelsen af en international atomenergiorganisation under De Forenede Nationer. Denne organisation skal have som hovedopgave at fremme atomenergiens fredelige anvendelse, herunder tilvejebringe atommaterialer og fordele disse mellem medlems-

landene samt koordinere udvekslingen af videnskabelige resultater. Endvidere deltager Danmark i det europæiske atomenergisamarbejde inden for OEEC, ligesom man fra dansk side er interesseret i andet europæisk samarbejde om atomproblemer og ønsker at fremme det nordiske samarbejde om atomforskning.

Under den dansk-amerikanske samarbejdsaftale er der nu truffet bestemmelse om levering af Danmarks første forsøgsreaktor. Regeringen har med tak accepteret den amerikanske regerings tilbud om et bidrag på godt 2 mill. kr. til dækning af en del af de udgifter, der er forbundet med opførelsen af forsøgsreaktoren.

I sidste halvdel af 1955 indtrådte der en forbedring af valutastillingen. Ved udgangen af september i år er nationalbankens og de private bankers samlede valutabeholdninger godt 150 mill. kr. større end for et år siden. Valutalikhviditeten andrager nu ca. 750 mill. kr. Den økonomiske udvikling her i landet har således til trods for den lange og hårde vinter og arbejdskonflikten i foråret også i det forløbne år været præget af den stabiliseringspolitik, som blev fastlagt i efteråret 1954 og i foråret 1955.

Væksten i udenrigsomsætningen er fortsat; skibsfarten har haft meget gunstige indtjeningsvilkår, og den samlede vareeksport har i årets første 7 måneder indbragt 220 mill. kr. mere end i samme periode i fjor.

Landbrugseksporten har dog været noget mindre, således som man måtte regne med på grund af den nedgang i besætningerne, der fandt sted i 1955. I øvrigt har nogle af landbrugets hovedprodukter under langtidsaftalernes afvikling været udsat for endog særdeles betydelige prissvingninger — et forhold, vi sikkert også må regne med fremover.

Industrieksporten har på tredje år i træk udvist en bemærkelsesværdig fremgang og har i den forløbne del af 1956 været ca. 17 pct. højere end i den tilsvarende periode i fjor. Denne eksport vil i år antagelig i alt indbringe over 2 600 mill. kr. eller godt og vel 1 milliard kr. mere end i 1953.

Også fiskeriet fortsætter fremgangen og har i det forløbne år øget sin eksport med godt 15 pct.

Danmarks køb af varer i udlandet var i årets første 7 måneder 330 mill. kr. større end i tilsvarende periode i fjor. En væsentlig del af denne stigning skyldes højere priser ikke mindst på brændsel, men der er også tale om øgede importmængder, bl. a. af råstoffer til landbruget. Lagerbeholdningerne af råvarer er noget større end for et år siden.

Der er nu næsten lige så meget byggeri under opførelse som i fjor. Boligbyggeriet er lidt større, hvorimod der er en nedgang i det offentlige byggeri. Igangsættelse af nyt erhvervsbyggeri er forøget betydeligt; dette gælder især kontor- og forretningsejendomme. Da byggeriet er kommet sent i gang, skulle resten af året frembyde noget bedre beskæftigelsesmuligheder i byggefagene end den tilsvarende periode i fjor. Byggepriserne er efter den officielle prisindeks steget, men de faktiske priser synes at være faldet noget i forbindelse med en skærpet konkurrence, priskontrol og øget rationalisering.

Beskæftigelsen har rettet sig noget i årets løb, men ledigheden især blandt de ufaglærte giver anledning til bekymring. Regeringen har derfor i vidt omfang imødekommet ansøgninger om materialebevilling til privat erhvervsbyggeri. Herudover overvejes andre foranstaltninger, som kan øge beskæftigelsesmulighederne for arbejdsmændene i vinterhalvåret, bl. a. ved landvinding og grundforbedring.

Stigningen i prisniveauet herhjemme har stort set afspejlet prisbevægelserne i de vigtigste lande, vi handler med, men Danmarks konkurrenceevne vil styrkes i det omfang, nye prisstigninger kan undgås. For fortsat at bedre valutastillingen vil regeringen stræbe efter gennem besparelser at opretholde og om muligt øge overskuddet på statens drifts- og anlægsbudget.

De i forbindelse med folkepensionen påbegyndte drøftelser om besparelser må derfor fortsættes. Regeringen og folketinget må i samarbejde indfri de forpligtelser, man har påtaget sig til at sikre de nødvendige besparelser til folkepensionens finansiering. Der vil i tilknytning hertil blive fremsat lovforslag om ajourføring af en række takster og gebyrer.

De økonomiske forhold maner fortsat til forsigtighed. Udgiftspolitik og lovgivning må tilrettelægges med sikring af en rolig økonomisk udvikling for øje.“

Statsministeren omtalte derefter en række aktuelle lovgivningsanliggender og sluttede sin redegørelse således:

„Det må påregnes, at teknikkens udvikling, atomkraft og automatisering i de kommende år vil påkalde vor fulde opmærksomhed. Store problemer i henseende til både investeringer og arbejdskraftens omstilling vil melde sig, og disse problemer vil næppe kunne løses uden samfundets medvirken. For atomkraftens vedkommende har arbejdet allerede stillet sine krav. En række af landets dygtigste videnskabsmænd og teknikere er i samarbejde med repræsentanter for såvel erhvervslivet som myndighederne i fuld gang med undersøgelsesarbejdet med hensyn til atomkraftens fredelige udnyttelse herhjemme. Meget tyder på, at vi må indstille os på en hurtig udvikling inden for dette område.

Regeringen erklærer over for folketinget sin fortsatte vilje til samarbejde og samvirke i det folketingsår, som nu tager sin begyndelse, og udtaler håbet om, at man fra alle sider i det høje ting vil medvirke til et sagligt samarbejde og dermed til praktiske resultater af lovgivningsarbejdet til gavn for landet og vort folk.

Jeg tillader mig at foreslå, at vi indleder det nye folketingsår med et trefoldigt leve for vort fædreland. Danmark leve!“

(Medlemmerne besvarede denne opfordring med et trefoldigt hurra).

Forinden åbningsmødet afholdtes samme dag kl. 10 i Christiansborg slotskirke en gudstjeneste, ved hvilken professor, dr. theol. *Regin Prenter* prædikede.

Regeringserklæring ved åbningen af folketingsårets 2. samling.

I folketingets 1. møde efter folketingsvalget, hvilket møde afholdtes den 29. maj 1957, fremsatte *statsminister H. C. Hansen* følgende regeringserklæring:

„Den regering, på hvis vegne jeg har den ære over for det nyvalgte folketing at fremsætte en udtalelse i dag, repræsenterer tre af folketingets partier. Hermed er der for første gang siden oktober 1945 dannet en flertalsregering i Danmark.

De tre partier har ment, at det på tværs af synspunkter og opfattelser, der skiller dem, måtte være rigtigt at gøre et forsøg på under indgående forhandlinger at finde frem til et fælles grundlag for en regeringsdannelse. Efter at jeg i mandags kunne meddele kongen, at et sådant grundlag var tilvejebragt, og at en flertalsregering kunne dannes, har kongen overdraget mig denne opgave. Regeringen er sammensat af repræsentanter for socialdemokratiet, det radikale venstre og Danmarks retsforbund. Disse tre partier har indgået en aftale om hovedlinjerne i den politik, som regeringen vil søge gennemført, og det er regeringen magtpåliggende at fremhæve, at den håber på og vil tilstræbe et sagligt samarbejde med de demokratiske partier i det høje ting.

Regeringen anser det for rigtigt allerede i dette første møde i det nyvalgte folketing at give en redegørelse for sit syn på de udenrigspolitiske anliggender såvel som på de indenrigspolitiske aktuelle spørgsmål og det politiske arbejde fremover.

Danmarks udenrigspolitik vil blive fortsat uændret. Vort medlemskab af De Forenede Nationer og af Den nordatlantiske Organisation vil derfor vedblivende være det vigtigste grundlag for Danmarks deltagelse i internationalt arbejde. Re-

geringen vil yde sin medvirken til alle bestræbelser, der inden for disse to internationale organisationer udfoldes til fremme af en afspænding mellem øst og vest, til opnåelse af en positiv løsning af nedrustningsproblemet og i det hele til styrkelse af fred og forståelse mellem nationerne.

Regeringen vil fortsætte Danmarks deltagelse i forhandlingerne om det nordiske og det europæiske økonomiske samarbejde. Dette gælder såvel de under OEEC stedfindende drøftelser om oprettelsen af et europæisk frihandelsområde som videreførelsen af den direkte kontakt, der er indledet med de seks lande, der har afsluttet en aftale om dannelsen af en økonomisk union. For vort lands erhvervsmæssige udvikling på længere sigt er det af den allerstørste betydning, at en voksende samhandel på rimelige vilkår bliver muliggjort. Hensynet til landbrugets særlige forhold kan kun yderligere understrege denne nødvendighed.

Det intensive arbejde med de nordiske og europæiske samarbejdsplaner må ledsages af fortsatte bestræbelser for at øge eksporten til fremmede verdensdele. Det er regeringens ønske at udvikle samhandelen med udlandet så stærkt som muligt; dette gælder også i forholdet til den østlige verden.

Den nordatlantiske Organisations rent defensive karakter er, som fremhævet i mit svarbrev til Sovjetunionens ministerpræsident, hr. Bulganin, forudsætningen for Danmarks indtræden i og medlemskab af denne alliance. Det blev understreget i dette svarbrev, at ingen af de militære foranstaltninger, der siden vor indtræden i NATO er blevet eller vil blive iværksat på dansk territorium, har noget som helst med angrebsforberedelser at gøre. Der har ikke ved forhandlingerne om leverancer til Danmark af moderne våben været tilbudt atomammunition. Skulle et sådant tilbud komme til at foreligge, er det ud fra de foreliggende forudsætninger regeringens opfattelse, at det ikke bør modtages.

Spørgsmålet om forsvarets ordning må bedømmes ud fra de fortsatte forhandlinger dels inden for forsvarsudvalget, dels derefter i regeringen og i partierne. Det er regeringens håb, at Danmark kan modtage fornøden støtte til forsvaret fra USA og Canada.

Den økonomiske udvikling har siden efteråret 1956 været præget af ekstraordinære forhold, som har påvirket Danmarks handels- og betalingsforhold over for udlandet. Suezkonflikten har medført en betydelig prisstigning især på benzin, olie og faste brændselsstoffer, og den heraf følgende usikkerhed omkring de fremtidige pris- og forsyningsforhold — også for andre varer — har medført en øget import. Endvidere indtrådte i forårsmånederne et alvorligt prisfald på flere af landbrugets hovedeksportvarer. Den ugunstige ændring i bytteforholdet over for udlandet forstærkede den tendens til en forringet handelsbalance, som i forvejen gjorde sig gældende, bl. a. som følge af en forbrugsstigning i løbet af 1956.

Resultatet blev en alvorlig forværring af betalingsstillingen over for udlandet i den forløbne del af indeværende år. Nationalbankens valutabeholdning er gået tilbage med over 200 mill. kr. siden årsskiftet, og navnlig er der sket en svækkelse af dollarbeholdningen, således at den valutariske likviditet nu er nået ned på et så lavt niveau, at det er nødvendigt, at der gennemføres hurtigt virkende indgreb for at hindre en yderligere svækkelse.

I modsætning til denne uligevægt i udenrigsøkonomien er den indre økonomiske udvikling forløbet mere stabilt i de senere måneder. Produktion og beskæftigelse har som helhed været præget af moderat fremgang, og opgangen i priser og lønninger synes bragt til ophør. Lagerbeholdningerne er forøget både i værdi og mængde. Priserne på visse landbrugsvarer har som allerede nævnt været udsat for fald, som dog nu synes at være afløst af en opgangstendens. I øvrigt er der i dag tegn til nedadgående priser på en række importerede råvarer. Dette peger i retning af, at de internationale prisforhold er kommet ind i en roligere periode, og der skulle på denne baggrund være gode muligheder for at stabilisere det indenlandske pris- og omkostningsniveau.

Den indenlandske omsætning til forbrug har i det sidste halve år været 4-5 pct. højere end året forud. Stigningen i indtægtsniveauet i løbet af 1956 giver hovedparten af forklaringen herpå. De offentliggjorte selskabsregnskaber viser næsten alle stigende overskud, og en del selskaber har sat udbytteprocenten

op. Særlig stor har fremgangen været inden for skibsfarten. Arbejdslønningerne ligger i dag godt 8 pct. højere, end før 1956-overenskomsterne trådte i kraft, og der har trods pristigningen været en reel lønfremgang. De stigende priser og lønninger og den øgede omsætning har dannet grundlag for højere indtjening i de fleste byerhverv.

På statsbudgettet for indeværende finansår må der til trods for den besparelse på 60 mill. kr., der blev vedtaget på forsvarsbudgettet, påregnes en nedgang i overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet på godt 100 mill. kr. i forhold til i fjor. Staten vil, såfremt yderligere forholdsregler ikke træffes, have et finansieringsbehov på 400 mill. kr., som må dækkes ved salg af statsobligationer eller på anden måde. Bliver der ikke grebet ind nu, vil der være en risiko for en fortsat tendens til forringelse af valutastillingen, omend ikke i samme tempo som hidtil.

Regeringen anser det derfor for påkrævet omgående at gennemføre en finanspolitisk stramning dels gennem besparelser på statsbudgettet, dels ved tilvejebringelse af øgede indtægter og dels gennem en bunden opsparring. Dette skulle samtidig sikre dækning af statens finansieringsbehov. Herved skulle der være skabt forudsætning for den lempelse af penge- og kreditpolitikken, som er nødvendig for at øge erhvervenes investeringer. Forslag herom samt om en forbedring af ligningsreglerne vil snarest blive fremsat.

Det er regeringens hensigt at foreslå, at de finansielle forholdsregler samt sparebevisernes bortfald ikke må påvirke pristallet og dermed lønningerne. For yderligere at sikre en stabil prisudvikling vil monopolloven blive foreslået ændret, således at der kræves forudgående tilladelse til enhver forhøjelse af de af tilsynet kontrollerede priser. Endelig vil der blive stillet forslag om at begrænse aktieselskabernes udbytte for det kommende år med en tiendedel, idet udbytter på under 6 pct. undtages.

Disse forholdsregler tilsigter at imødegå de aktuelle tendenser til underskud på betalingsbalancen, men regeringen er opmærksom på, at landet tillige står over for økonomiske tilpas-

ningsproblemer af mere dybtgående art. De hindringer, der møder den danske landbrugseksport i udlandet, gør det meget vanskeligt at sikre den forøgelse af den samlede valutaindtjening, som på længere sigt er nødvendig som grundlag for den almindelige produktionsfremgang.

En betydelig udvidelse af valutaindtjeningen gennem skibsfarten og navnlig industrieksporten er således påkrævet. Dette forudsætter en omlægning i udenrigshandelen og produktionen og rejser store problemer for den økonomiske politik. Overvindelsen af disse vanskeligheder på længere sigt kræver en udbygning af erhvervenes kapacitet og en styrkelse af konkurrenceevnen over for udlandet. Regeringen anser det for en af sine første opgaver at bidrage hertil og vil søge kontakt med erhvervsorganisationerne om tilrettelægningen af en sådan langsigtet politik.

For at styrke erhvervenes produktive investeringer agter regeringen allerede nu at søge gennemført de tidligere fremsatte lovforslag vedrørende skattefri afskrivninger og henlæggelser til investeringsfonds.

Regeringen vil endvidere straks iværksætte en gennemgang af statens udlånspolitik, herunder også boligstøtte Lovgivningen, med henblik på at opnå en udformning heraf i overensstemmelse med målsætningen for den økonomiske politik på længere sigt.

Der vil blive nedsat et særligt ministerudvalg til at overveje spørgsmålene om toldsatsernes forenkling og eventuelle nedsættelser samt mulighederne for en fortsættelse af importens frigørelse. Det er givet, at disse problemer må behandles i nær sammenhæng med de resultater, der vil fremkomme af forhandlingerne om det nordiske fælles varemarked og de tilsvarende europæiske planer.

Der må i det kommende folketingsår gennemføres en forenkling og forbedring af skattelovgivningen med henblik på at fremme lysten til at øge indtægten og opsparingen. Indkomstbeskatningen må indrettes således, at mindre indkomster i større omfang fritages og almindelige indkomster beskattes med en fast procent. Skat ved kilden må undersøges nærmere

og snarest gennemføres for sømænd. En videre overgang fra bygningskyld til grundskyld må indgå i en skattereform, og reglerne om tilskud til amtskommuner i forhold til landbrugets forrentningsprocent må forbedres.

Som led i bestræbelserne på at øge investering og opsparing vil hele problemet om skattelettelse for opsparingen blive taget op til behandling, herunder spørgsmålet om at yde skattefrihed inden for visse grænser for småspareres renteindtægter.

I det kommende folketingsår vil regeringen søge gennemført en ændring af grundstigningskylden på grundlag af den tidligere regerings forslag med bibeholdelse af et konjunktur-stigningstillæg. Der vil blive udarbejdet et lovforslag om frivillig overgang fra privat prioritering til grundskyld på jord-rentevilkår. Det overvejes i denne forbindelse at gå ud fra 1950-vurderingen.

Regeringen anser det for rigtigt, at et forslag til en revideret boligstøttelov forelægges i god tid før den nugældende lovs udløb. Af hensyn til boligmangelen og ud fra ønsket om at fremme saneringen samt at imødekomme det boligbehov, som de store årgange i løbet af få år vil skabe, er det regeringens hensigt at virke for et større boligbyggeri. Dette skal navnlig opnås ved, at boligstøtten i højere grad samles om byggeriet for de mindrebemidlede befolkningsgrupper, samt ved, at kapitel V. A.-byggeri videreudvikles. Herudover vil man søge nye veje for det private byggeris finansiering, således at en nedsættelse af statens samlede udlån til byggeformål kan opnås.

Det er regeringens mål at nå en højere og mere produktiv beskæftigelse. Sæsonarbejdsløsheden skal bekæmpes, og der må foretages en omlægning af vejtilskuddene, så der både spares penge og sikres større lokal beskæftigelse. Spørgsmålet om udbygningen af erhvervslivet i de områder af landet, der er særlig hårdt ramt af ledighed, vil blive taget op til ny behandling. Man vil bl. a. gennem ændringer i skattelovgivningen prøve at formindske risikoen ved at oprette nye virksomheder i disse områder. Arbejdet med de store årganges problemer, herunder spørgsmålene omkring lærlingetilgang og de tekniske

skoler, vil blive fortsat. På samme måde vil arbejdet med uddannelsen af flere teknikere blive ført videre.

Den fredelige udnyttelse af atomkraften må fortsat fremmes og den videnskabelige forskning yderligere støttes.

På det socialpolitiske område skal fremskridtslinjen fortsættes. Regeringen vil forberede en enkepensionsordning og forbedringer for invalider samt for evnesvage og sindslidende. Kommissionsbehandlingen af spørgsmålene om syge- og arbejdsløshedsforsikringen søges fremmet. Disse fremskridt må ske i takt med den økonomiske udvikling.

Arbejdet med skolereformen skal fortsættes på grundlag af de hidtidig førte forhandlinger.

Regeringen vil fremme oprettelsen af nye selvstændige husmandsbrug og fremskaffelsen af tillægsjord til de for små brug ved en stærkere udnyttelse af forkøbsretten og vil fremsætte forslag til en ordning om rimelig finansiering af privat indkøbt jord. Når realkreditkommissionen har tilendebragt sit arbejde, vil regeringen fremsætte forslag til en kreditreform.

Bestræbelserne for en rationalisering af statsadministrationen vil blive fortsat. Man vil undersøge, om der ved administrative omlægninger kan opnås en besparelse og effektivisering, bl. a. ved, at de funktioner, der hidtil er udøvet af direktoratet for vareforsyning, henlægges direkte under handelsministeriet.

Det siger sig selv, at de lovgivningsproblemer, som jeg her har nævnt, ikke kan tages som et udtømmende udtryk for regeringens virke i det kommende folketingsår. Regeringen betragter det som sin vigtigste opgave at tilrettelægge administrationen og lovgivningen i den kommende tid med henblik på at opnå en stabilisering af økonomien på længere sigt. Det er ikke tilstrækkeligt at standse valutanedgangen. Statens virksomhed må på alle områder underbygge en stigning i produktionen. Stabilitet i løn og priser vil sikre øget opsparing og skabe mulighed for den udvidelse af investeringerne og eksporten, som er forudsætningen for, at en valutareserve kan tilvejebringes.

Under valgkampen er det fra mange sider blevet fremhævet, at de opgaver, der påhviler folketetinget i de kommende år, er store og betydningsfulde, og at et samarbejde på bredest

muligt grundlag ville være en nødvendighed, hvis varige og gode resultater skulle nås.

Den flertalsregering, der i dag fremstiller sig for det høje ting, er indstillet på at yde sit bedste i bestræbelserne for at udforme en langsigtet politik til gavn for vort land. Det er min tro, at tilvejebringelsen af en flertalsbasis for regeringen også må betyde en styrkelse af mulighederne for på effektiv måde at behandle de problemer, hvis løsning er så afgørende for landets fremtid. Det er mig imidlertid magtpåliggende på regeringens vegne at udtale det håb, at der vil kunne finde et bredt samarbejde sted mellem de demokratiske partier om problemernes løsning.

Jeg håber, vi står foran frugtbare arbejdsår, hvor et sagligt politisk arbejde kan folde sig ud til gavn for Danmark og det danske folk.“

Præsidium og tingsekretærer samt stående udvalg.

1. samling.

Folketinget sattes den 2. oktober 1956 ved, at der under aldersformandens (Jensen-Brobys) forsæde valgtes et præsidium bestående af 1 formand og 3 næstformænd samt 4 tingsekretærer.

Til *formand* valgtes: statsrevisor *Gustav Pedersen* (S), til *1. næstformand*: fhv. minister *Arnth-Jensen* (V), til *2. næstformand*: fhv. minister *Halldan Hendriksen* (KF) og til *3. næstformand*: fhv. minister, gårdejer *Jørgen Jørgensen (Lejre)* (RV). (F. sp. 15).

Til tingsekretærer valgtes: maskinarbejder *Horn* (S), konsulent *Foged* (V), dommerfuldmægtig *Bruun de Neergaard* (KF) og førstelærer *Svend Jørgensen* (fra $\frac{7}{11}$ *Helge Larsen*) (RV). (F. sp. 15).

Den 3. oktober 1956 nedsatte tinget de i forretningsordensens § 7 foreskrevne *stående udvalg*, nemlig:

- 1) *Udvalget for forretningsordenen*, bestående af tingets præsidium: *Gustav Pedersen* [formand], *Arnth-Jensen* [næstformand], *Halldan Hendriksen* og *Jørgen Jørgensen (Lejre)*, samt følgende valgte medlemmer: *Einer-Jensen*, *Bundvad*, *Holger Eriksen*, *Horn*, *Kjældgaard* (fra $\frac{16}{10}$ *Kolbjørn*), *Evald Kristensen*, *K. Axel Nielsen*, *Edel Saunte*, *Erik Eriksen*, *Marius Buhl*, *Thisted Knudsen*, *Sønderup*, *Øllgaard*, *Aksel Møller*, *Ole Bjørn Kraft*, *Poul Sørensen* og *Steen*. (F. sp. 40).
- 2) *Udvalget til valgs prøvelse*: *Edel Saunte* [formand], *Victor Gram*, *Poul Hansen (Svendborg)*, *Erhard Jakobsen*, *Lund Jensen*, *Holger Larsen*, *Th. Mikkelsen*, *Lars M. Olsen*, *Gideon*, *Henry Hansen*, *Heick*, *Kr. Juul*, *Harald Nielsen* [næstformand], *Hanne Budtz*, *Clausen (Olufskjær)*, *Reedtz-Thott* og *Steen*. (F. sp. 40).

- 3) *Finansudvalget*: Kolbjørn, Brodthagen, Leonhard Hansen (fra ¹³/₁₂ Peter Jørgensen), Poul Hansen (Svendborg), Lars P. Jensen, Peter Kristensen (Ålborg), Teichert, Damsgaard, Jørgen Gram, Jensen-Brobjy [formand], Thorkil Kristensen, Øllgaard, Poul Claussen, Tesdorpf, Thestrup [næstformand], Bertel Dahlgaard og Skytte (F. sp. 40).
- 4) *Lønningsudvalget*: Holger Eriksen, Kaj Andresen, Carl P. Jensen, Kai Jensen, Peter Jørgensen, Aage Knudsen, M. Larsen, Robert Sørensen, Arnth-Jensen [næstformand], Henry Christensen, Niels Eriksen, Heick, Thisted Knudsen, Baagø [formand], Gottschalck-Hansen, Erna Sørensen og Svend Jørgensen (fra ¹³/₁₁ Kirsten Gloerfelt-Tarp). (F. sp. 40).
- 5) *Indfødsretsudvalget*: Axel Ivan Pedersen [formand], Bladt, Brodthagen, Lysholt Hansen, K. Axel Nielsen, Sofie Pedersen, Ravn, Chr. Thomsen, Vagn Bro, Jørgen Gram, Heick, Peter Larsen, Ellen Poulsen, Carsten Raft (fra ¹⁷/₁₀ Bruun de Neergaard), Clausen (Olufskjær), Marie Antoinette von Lowzow og Ingeborg Refslund Thomsen [næstformand]. (F. sp. 41).
- 6) *Ombudsmandsudvalget*: Gustav Pedersen [formand], Bundvad, Holger Eriksen, Per Hækkerup, Frode Jakobsen, Evald Kristensen, K. Axel Nielsen, Edel Saunte, Vagn Bro, Arnth-Jensen [næstformand], Marius Buhl, Erik Eriksen, Heick, Halfdan Hendriksen, Rasting, Poul Sørensen og Bertel Dahlgaard. (F. sp. 41).

Til at føre tilsyn med *folketingets bibliotek* valgtes: Kolbjørn og Østergaard. (F. sp. 41).

Til at føre det i grundlovens § 71 omhandlede *tilsyn med behandlingen af personer, som er underkastet frihedsberøvelse*, valgtes: Kaj Andresen [formand], Boye Hansen, Frode Jakobsen, Peter Jørgensen, From, Paabøl, Bøgholm, Erna Sørensen og Ingeborg Refslund Thomsen [næstformand]. (F. sp. 41).

2. samling.

(Efter valget til folketinget den 14. maj 1957).

I et møde den 29. maj 1957 valgte folketinget i henhold til forretningsordenens § 1, stk. 1, under aldersformandens (Jensen-Brobys) ledelse en midlertidig formand. Efter forslag af socialdemokratiet valgtes *Gustav Pedersen* (S) til midlertidig formand. (F. sp. 1).

I samme møde foretoges i henhold til forretningsordenens § 1, stk. 2, valg af et udvalg på 21 medlemmer til at prøve valgene (F. sp. 5), og i et senere samme dag afholdt møde godkendtes samtlige valg bortset fra valgene på Færøerne, for hvilke valgbogen manglede, og i Grønland, om hvilke de endelige oplysninger endnu ikke forelå. Derefter sattes folketinget ved, at der valgtes et præsidium, bestående af 1 formand og 4 næstformænd samt 4 tingsekretærer.

Til *formand* valgtes: statsrevisor *Gustav Pedersen* (S), til *1. næstformand*: realskolebestyrer *Marius Buhl* (V), til *2. næstformand*: fhv. minister *Ole Bjørn Kraft* (KF), til *3. næstformand*: sekretær *Aage Fogh* (RV) og til *4. næstformand*: realskolebestyrer *Alfred Jørgensen* (DR). (F. sp. 18).

Til tingsekretærer valgtes: maskinarbejder *Horn* (S), forpagter *Peter Larsen* (V), stadsskoleinspektør *Jacob Pedersen* (KF) og adjunkt *Helge Larsen* (RV). (F. sp. 19).

I samme møde — for så vidt angår ombudsmandsudvalget dog først i mødet den 11. juni 1957 — nedsatte tinget de i forretningsordenens § 7 foreskrevne *stående udvalg*, nemlig:

- 1) *Udvalget for forretningsordenen*, bestående af tingets præsidium: *Gustav Pedersen* [formand], *Marius Buhl* [næstformand], *Ole Bjørn Kraft*, *Aage Fogh* og *Alfred Jørgensen*, samt følgende valgte medlemmer: *Einer-Jensen*, *Chr. Christiansen*, *Holger Eriksen*, *Horn*, *Per Hækkerup*, *K. Axel Nielsen*, *Edel Saunte*, *Kirsten Gloerfelt-Tarp*, *Helge Madsen*, *Erik Eriksen*, *Thisted Knudsen*, *Sønderup*, *Øllgaard*, *Aksel Møller*, *Jørgen Jørgensen* (Ullerup) og *Poul Sørensen*. (F. sp. 19).

- 2) *Udvalget til valgs prøvelse*: Edel Saunte [formand], Victor Gram, Poul Hansen (Svendborg), Lund Jensen, Holger Larsen, Th. Mikkelsen, Lars M. Olsen, Else Zeuthen [næstformand], Niels Andersen, Gideon, Henry Hansen, Heick, Kr. Juul, Harald Nielsen, Hanne Budtz, Clausen (Olufskjær) og Reedtz-Thott. (F. sp. 19).
- 3) *Finansudvalget*: Kolbjørn, Brodthagen, Poul Hansen (Svendborg), Lars P. Jensen [næstformand], Peter Jørgensen, Peter Kristensen (Ålborg), Carl Petersen, Lannung, J. M. Pedersen, Anders Andersen, Damsgaard, Henry L. W. Jensen, Jensen-Broby [formand], Thorkil Kristensen, Poul Claussen, Poul Møller og Thestrup. (F. sp. 19).
- 4) *Lønningsudvalget*: Holger Eriksen, Kaj Andresen, Carl P. Jensen, Peter Jørgensen, Aage Knudsen, Holger Larsen, M. Larsen (Kolding), Kirsten Gloerfelt-Tarp, Gøting, Henry Christensen [næstformand], Henry Hansen, Hartling, Heick, Thisted Knudsen, Baagø [formand], Gottschalek-Hansen og Erna Sørensen. (F. sp. 20).
- 5) *Indfødsretsudvalget*: Axel Ivan Pedersen [formand], Bladt, Lysholt Hansen, K. Axel Nielsen, Sofie Pedersen, Ravn, Chr. Thomsen, Slipsager [næstformand], Alfred Jørgensen, Vagn Bro, From, Ejnar Hansen, Heick, Peter Larsen, Clausen (Olufskjær), Marie Antoinette von Lowzow og Poul Thomsen. (F. sp. 20).
- 6) *Ombudsmandsudvalget*: Gustav Pedersen [formand], K. B. Andersen, Per Hækkerup, Frode Jakobsen, K. Axel Nielsen, Edel Saunte, Astrid Skjoldbo, Kirkegaard, Helge Madsen, Vagn Bro, Marius Buhl [næstformand], Erik Eriksen, Heick, Helga Pedersen, Ole Bjørn Kraft, Ninn-Hansen og Poul Sørensen. (F. sp. 41).

Til at føre tilsyn med *folketingets bibliotek* valgtes: Kolbjørn, og Østergaard. (F. sp. 20).

Til at føre det i grundlovens § 71 omhandlede *tilsyn med behandlingen af personer, som er underkastet frihedsberøvelse*, valgtes i mødet den 11. juni 1957: Kaj Andresen [formand], Boye Hansen, Peter Jørgensen, Else Zeuthen, Helge Madsen [næstformand], Søren Andersen, Paabøl, Bøgholm og Erna Sørensen. (F. sp. 41).

Ministeriet.

Dagen efter folketingsvalget tirsdag den 14. maj 1957, ved hvilket socialdemokratiet tabte 4 mandater, indgav statsminister H. C. Hansen ministeriets afskedsbegæring til kongen. Herom udsendtes onsdag eftermiddag følgende meddelelse fra kabinetssekretariatet:

„Efter at Hans Majestæt Kongen onsdag formiddag havde modtaget statsministeren, der gav en foreløbig orientering om resultatet af folketingsvalget den 14. maj, mødte statsministeren onsdag eftermiddag hos Hans Majestæt og indgav ministeriets demissionsbegæring.

Statsministeren tilrådede Hans Majestæt at give de politiske partier lejlighed til over for kongen af fremføre deres synspunkter angående den politiske situation.“

I tilslutning hertil udsendtes lidt senere på dagen en meddelelse, hvori det hedder:

„Når det i den officielle meddelelse om ministeriet H. C. Hansens demission ikke meddeles, at kongen har anmodet ministeriet om at fungere videre, til et nyt ministerium er udnævnt, skyldes det, at den nye grundlov i paragraf 15, stk. 2, pålægger et ministerium, „som har fået et mistillidsvotum, eller som har begæret sin afsked“, at fungere, indtil et nyt ministerium er udnævnt.

Det tilføjes, at fungerende ministre i deres embede kun kan foretage sig, hvad der er fornødent til embedsforretningernes uforstyrrede førelse.“

Torsdag eftermiddag mødte to repræsentanter for hvert af de i folketinget repræsenterede partier, bortset fra Slesvigsk parti, på Amalienborg for at orientere kongen om partiernes

stilling til regeringsdannelsen. I en meddelelse fra kabinetssekretariatet anføres herom:

„Efter at lederne af de politiske partier i løbet af torsdag eftermiddag har haft lejlighed til over for Hans Majestæt Kongen at udtale sig angående den politiske situation, har Hans Majestæt anmodet den fungerende statsminister om at foranledige, at der indkaldes til forhandling mellem de politiske partier med det formål at undersøge, om der foreligger muligheder for, at der dannes en flertalsregering under den ene eller den anden form.“

I overensstemmelse hermed indledtes samme dag i statsministeriet nogle politiske forhandlinger, der først afsluttedes mandag den 20. maj, og som resulterede i konstateringen af, at der ikke var mulighed for dannelsen af en samlingsregering. Efter at have meddelt kongen dette tilrådede den fungerende statsminister kongen at føre nye forhandlinger med de politiske partiers ledere.

Efter audiensen fremsatte den fungerende statsminister over for pressen en udtalelse, hvoraf anføres:

„Under de forhandlinger, jeg har ført, har venstre og konservative kategorisk erklæret, at de ikke vil deltage i en regering sammen med socialdemokratiet, og det radikale venstre har afvist at indtræde i en regering, bestående enten af venstre og konservative alene eller socialdemokratiet alene.“

Det skal tilføjes, at man fra radikal side havde erklæret sig villig til at støtte en ren venstre-regering, men ikke mødte tilslutning hertil hos venstres ledelse, der — ligesom det konservative folkepartis ledelse — ønskede regeringssamarbejde mellem venstre og det konservative folkeparti med forhenværende statsminister Erik Eriksen som statsminister.

Onsdag den 22. maj modtog kongen på ny de politiske partiers repræsentanter. Muligheden af et regeringssamarbejde mellem socialdemokratiet, det radikale venstre og retsforbundet var da taget op til overvejelse. Fra kabinetssekretariatet forelå om eftermiddagen følgende meddelelse:

„Efter at de politiske partiers repræsentanter i løbet af onsdag eftermiddag har haft lejlighed til på ny at udtale sig over for Hans Majestæt Kongen om den foreliggende politiske situation, har Hans Majestæt efter henstilling fra repræsentanter for socialdemokratiet, radikale venstre og Danmarks retsforbund anmodet den fungerende statsminister om at genoptage de mandag afbrudte undersøgelser om mulighederne for, at der dannes en flertalsregering.“

I de følgende dage førtes indgående forhandlinger mellem socialdemokratiets, det radikale venstres og retsforbundets førende politikere, og den 26. maj var man nået til enighed om et arbejdsgrundlag, som dagen efter blev tiltrådt af de tre partiers hovedbestyrelser.

Mandag den 27. maj modtog kongen derefter på ny den fungerende statsminister, som iflg. en af kabinetssekretariatet udsendt meddelelse „meddelte Hans Majestæt, at de ham overdragne undersøgelser vedrørende dannelsen af en flertalsregering nu var tilendebragt med det resultat, at tre af de politiske partier, som tilsammen råder over flertal i folketinget, nemlig socialdemokratiet, det radikale venstre og Danmarks retsforbund, er enedes om at indgå i et regerings samarbejde.

Hans Majestæt Kongen har herefter opfordret fungerende statsminister H. C. Hansen til at danne et nyt ministerium.“

Det nye ministerium, hvis sammensætning findes anført side 6, udnævntes den 28. maj 1957, dagen før folketinget samledes til sit første møde efter folketingsvalget.

Ved ministeriets udnævnelse bestemtes det, at betegnelsen for ministeriet for handel, industri og søfart skulle ændres til *handelsministeriet* (ministeriet for handel, håndværk, industri og søfart), og at der skulle oprettes et *ministerium for udenrigsøkonomi* samt et *økonomiministerium*. Samtidig bortfaldt stillingen som økonomi- og arbejdsminister, mens arbejdsministeriet og boligministeriet henlagdes under samme minister. Endelig blev stillingen som minister for Grønland forenet med stillingen som minister for offentlige arbejder; den var tidligere forenet med stillingen som boligminister. (F. 2. samling sp. 1).

Ved kgl. resolution af 20. juni 1957 blev det bestemt, at følgende sagområder skulle henlægges under *økonomiministeriet*: det økonomiske sekretariat samt anliggender vedrørende økonomisk samvirken og det nordiske økonomiske samarbejde.

Under *ministeren for udenrigsøkonomi* henlagdes samtidig følgende hidtil under udenrigsministeren hørende anliggender:

Danmarks deltagelse i arbejdet i de internationale økonomiske organisationer, herunder Danmarks forhold til de europæiske fællesmarkedsplaner samt til den internationale fond og den internationale bank,

Danmarks tosidede økonomiske forbindelser med andre lande, herunder spørgsmål vedrørende traktater, overenskomster og aftaler med andre lande om handels- og betalingsforhold, samt sager om toldlovgivning, finanspolitik og regeringsforanstaltninger angående erhvervsforhold i andre lande,

samordningen af bestræbelserne for at fremme eksporten af danske varer,

opgaver vedrørende Danmarks deltagelse i det internationale samarbejde angående trafik- og kommunikationsforhold og turistvæsen samt sager vedrørende teknisk og økonomisk bistand til andre lande, idet den departementale ekspedition af sager vedrørende disse forretningsområder sker i udenrigsministeriet under ledelse af ministeren for udenrigsøkonomi og på hans ansvar. (F. 2. samling sp. 524).

Folketingsvalget.

Ved kongeligt åbent brev af 10. april 1957 blev det bestemt, at almindeligt valg til folketinget skulle afholdes tirsdag den 14. maj 1957. Som begrundelse for fastsættelsen af dette tidspunkt anførtes, at det af hensyn til tilrettelæggelsen af lovgivningsarbejdet i det kommende folketingsår måtte anses for ønskeligt, at nyvalg til folketinget fandt sted nogen tid forinden udløbet af valgperioden for folketingets medlemmer den 21. september 1957. For Færøernes og Grønlands vedkommende overlodes det henholdsvis rigsombudsmanden og landshøvdingen at beramme dagen for valgets afholdelse (F. sp. 4140).

Ved folketingsvalget, bortset fra de efter den almindelige valgdag afholdte valg af færøske og grønlandske repræsentanter, afgav 2 321 097 af i alt 2 772 159 valgberettigede personer deres stemme. *Valgdeltagelsen* var således 83,7 pct. mod 80,6 pct. ved valget i september 1953, da 2 172 036 personer stemte. Til sammenligning skal anføres, at valgdeltagelsen var særlig stor i 1943 (89,5 pct.) og særlig lav i 1939 (79,2 pct.).

Af samtlige ved valget afgivne stemmer var 7 692 blanke og 3 230 ugyldige af andre grunde mod henholdsvis 3 655 og 1 990 i september 1953. Både absolut og relativt var tallet væsentligt større ved valget i maj 1957 end ved de nærmest foregående valg.

I valget deltog følgende 8 *partier*: socialdemokratiet (liste A), det radikale venstre (liste B), det konservative folkeparti (liste C), venstre (liste D), Danmarks retsforbund (liste E), Danmarks kommunistiske parti (liste K), slesvigsk parti (liste S) og de uafhængige (liste U). Af disse deltog slesvigsk parti for første gang efter krigen som parti, idet det tyske mindretals repræsentant ved de to nærmest foregående

valg var opstillet uden for partierne. De uafhængige deltog også i valget den 22. september 1953, men opnåede — ligesom i september 1957 — intet mandat, hvorfor der forud for det nu afholdte valg måtte foretages ny anmeldelse af partiet. Uden for partierne opstilledes i Hjørring amtskreds 1 kandidat. I hele landet opstilledes 757 kandidater eller 14 flere end ved valget i september 1953. Af partierne opstillede de uafhængige ikke i Bornholms amtskreds og slesvigsk parti kun i de sønderjyske amtskredse. Alle de øvrige partier opstillede i samtlige stor- og amtskredse.

Følgende oversigt viser, hvordan de gyldige stemmer fordelte sig over partierne ved valgene i september 1953 og i maj 1957:

	Stemmetal		Stemme procent	
	Sept. 1953	Maj 1957	Sept. 1953	Maj 1957
Socialdemokratiet	894 913	910 170	41,3	39,4
Venstre	499 656	578 932	23,1	25,1
Konservative folkeparti	364 960	383 843	16,8	16,6
Radikale venstre	169 295	179 822	7,8	7,8
Retsforbundet	75 449	122 759	3,5	5,3
Kommunistiske parti	93 824	72 315	4,3	3,1
De uafhængige	58 573	53 061	2,7	2,3
Slesvigsk parti	9 721	9 202	0,5	0,4
Uden for partierne	—	71	—	—
	<hr/>			
	2 166 391	2 310 175	100,0	100,0

Mandatfordelingen ved valgene den 22. september 1953 og den 14. maj 1957 fremgår af omstående oversigt, i hvilken antallet af kreds- og tillægsmandater er anført for hvert enkelt parti.

	September 1953			Maj 1957		
	Kredsmandater	Tillegsmændater	I alt	Kredsmandater	Tillegsmændater	I alt
Socialdemokratiet.....	65	9	74	63	7	70
Venstre.....	40	2	42	45	—	45
Konservative folkeparti.....	20	10	30	19	11	30
Radikale venstre.....	6	8	14	6	8	14
Retsforbundet.....	—	6	6	—	9	9
Kommunistiske parti.....	3	5	8	1	5	6
Slesvigsk parti.....	1	—	1	1	—	1
	135	40	175	135	40	175

Af de valgte kandidater var ved valget i maj 1957 15 *kvinder* mod 17 ved valget i 1953.

Ved folketingsvalget på *Færøerne*, der afholdtes 21. maj 1957, afgaves 2 574 stemmer på folkeflokkens, 2 316 på sambandspartiets og 1 963 på socialdemokratiets kandidater, hvortil kom 55 ugyldige stemmer. Af samtlige valgberettigede deltog 37,6 pct. i valget, hvis resultat blev, at der valgtes 1 medlem af folkeflokkens og genvalgtes 1 medlem af sambandspartiet. Ved det foregående valg i oktober 1953 var som kandidater kun opstillet de 2 hidtidige færøske folketingsmænd (medlemmer af henholdsvis sambandspartiet og socialdemokratiet), der begge genvalgtes uden afstemning.

I *Grønland* afholdtes valget 2. juli 1957. I den nordlige opstillingskreds blev den hidtidige folketingsmand, Fr. Lyng, genvalgt med 2 113 stemmer, mens en anden kandidat, Carl Broberg, fik 1 037 stemmer. Stemmeprocenten var her 61,8 mod 66,8 ved det foregående valg i august 1953. I den sydlige opstillingskreds genvalgtes den hidtidige folketingsmand, A. Lyng, uden afstemning, idet ingen anden kandidat var opstillet.

Udførlige oplysninger om folketingsvalget findes i et hæfte af Statistiske Meddelelser (4. række, 169. bind, 3. hæfte), udgivet af det statistiske departement.

Folketingets sammensætning 1945—57.

Partigruppernes medlemstal	Okt. 1945	Okt. 1947	Sept. 1950	April 1953	Sept. 1953	Maj 1957
Socialdemokratiet ...	48	58 ²⁾	60 ²⁾	62 ²⁾	75 ²⁾	70
Venstre.....	38	46	33 ³⁾	34 ³⁾	43 ³⁾	46 ³⁾
Konservative folke- parti.....	26	17	27	26	30	30
Radikale venstre....	11	10	12	13	14	14
Retsforbundet.....	3	6	12	9	6	9
Kommunistiske parti.	18	9	7	7	8	6
Slesvigsk parti.....	—	—	—	—	1	1
Hovedstadens venstre.....	—	3	—	—	—	—
Dansk samling.....	4	—	—	—	—	—
Uden for partierne ..	1 ¹⁾	1 ¹⁾	—	—	2 ⁴⁾	3 ⁵⁾
	149	150	151	151	179	179

¹⁾ Valgt af det færøske folkefloparti.

²⁾ Herunder 1 valgt på Færøerne.

³⁾ Herunder 1 valgt af det færøske sambandsparti (i valggruppe med venstre).

⁴⁾ De 2 grønlandske repræsentanter.

⁵⁾ De 2 grønlandske repræsentanter og 1 af de 2 færøske repræsentanter (valgt af folkeflopartiet).

Folketingets ombudsmand.

Efter at der i maj 1957 havde været afholdt folketingsvalg, blev professor, dr. jur. *Stephan Hurwitz* den 21. juni 1957 genvalgt til folketingets ombudsmand (jfr. herom side 600).

Ifølge § 15 i lov nr. 203 af 11. juni 1954 om folketingets ombudsmand skulle der i folketingsåret 1956-57 have været fremsat forslag til revision af nævnte lov. Ved lov nr. 71 af 29. marts 1957 blev revisionsfristen udskudt 1 år, idet man fandt, at der endnu ikke var indhøstet tilstrækkelige erfaringer til at foreslå ændringer i loven (jfr. side 317).

I september 1957 udsendte ombudsmanden sin *beretning* for 1956.

Det fremgår af beretningen, at der i årets løb indkom 869 sager mod 565 i 1955, hvorved dog må tages i betragtning, at ombudsmanden først begyndte sin virksomhed den 1. april 1955. I sidste halvdel af 1956 indkom 435 sager mod 434 i første halvdel af 1956 og 286 i sidste halvdel af 1955. For første halvdel af 1957 er tallet opgjort til 522.

Af de i 1956 indkomne sager blev 431 afvist eller henlagt af følgende årsager:

Forældelse (1 års fristen i ombudsmandslovens § 6, 2. pkt.)	83
Klagen angik dommeres embedsførelse og afsagte domme.	85
Klagen angik kommunale myndigheder	73
Klagen vedrørte andre forhold uden for ombudsmandens kompetence (lovgivningsspørgsmål, private retsforhold o. lign.)	123
Henlagte sager (meningsløse, anonyme o. lign.)	63
Tilbagekaldte klager	4

I en del tilfælde blev afviste sager oversendt til anden myndighed.

Til realitetsbehandling optoges 438 sager, der ofte har vedrørt mere end én myndighed. I nedenstående oversigt over sagernes fordeling på de forskellige administrationsgrene er sagerne henført under den myndighed, de i det væsentlige vedrørte:

Justitsministeriet	73
Finansministeriet (herunder skattedepartementet og departementet for told- og forbrugsafgifter)	36
Andre ministerier	74
Anklagemyndigheden	21
Politiets virksomhed i øvrigt	48
Københavns overpræsidium og amterne	32
Landsskatteretten, ligningsdirektoratet, amtsligningsinspektorer og skatteråd	31
Andre myndigheder	123
	438

4 af sagerne optog ombudsmanden af egen drift.

I beretningen oplyses, at 413 af de ovennævnte 438 sager fra 1956 var afsluttet pr. 1. august 1957, og at der herefter som uafsluttede henstod 25 sager fra 1956 og 1 fra 1955.

I ca. 360 af disse 413 sager fandt ombudsmanden ikke grundlag for kritik. I 15 sager fandtes vel ikke grundlag for kritik, men sagerne gav anledning til at rette *henstillinger* til vedkommende myndighed enten vedrørende den forelagte sag eller vedrørende almindelige spørgsmål.

I ca. 30 af de i 1956 indgåede sager fremkom oplysninger, som gav grundlag for *kritik*. Vedkommende myndighed har i en række tilfælde bragt forholdet i orden eller beklaget fejlen, så at ombudsmanden ved sin afgørelse har kunnet tage den skete foranstaltning eller beklagelse til efterretning og undlade at foretage videre i sagen.

Den af ombudsmanden fremsatte kritik har drejet sig om forhold af forskellig art. Eksempelvis er det i en del tilfælde blevet kritiseret, at behandlingen af sagerne har taget for lang

tid. I en række andre tilfælde fandt ombudsmanden, at der forelå mangler, væsentlig af formel karakter, ved sagsbehandlingen, eller at denne i øvrigt ikke havde været fuldt tilfredsstillende.

I beretningen omtales nærmere en række inden 1. august 1957 afsluttede sager, der skønnes at have almindelig interesse, eller som har givet anledning til at udtale kritik eller fremkomme med henstillinger.

Som *medarbejdere* havde ombudsmanden i september 1957 1 kontorchef, 1 fuldmægtig, 3 sekretærer, 2 heldags- og 3 halvdagsbeskæftigede kontormedhjælpere.

Nordisk Råd.

5. session i Helsingfors februar 1957.

Den danske delegation, der valgtes af folketinget den 3. oktober 1956, og hvis sammensætning findes anført side 630, konstituerede sig med Erik Eriksen som formand og Einer-Jensen som næstformand og med disse samt Jørgen Jørgensen (Lejre), Ole Bjørn Kraft og Gustav Pedersen som medlemmer af arbejdsudvalget. Delegationens generalsekretær var cand. mag. Frantz Wendt.

Rådet holdt sin 5. session i dagene 15.-22. februar 1957 i Helsingfors i Finlands Riksdags hus. På rådets første mødedag åbnedes forhandlingerne af Erik Eriksen som rådets præsident. Derefter valgte rådet formanden for Finlands delegation, riksdagsman Lennart Heljas, til sessionens præsident samt formændene for de øvrige nationale delegationer, fhv. statsminister Erik Eriksen, Danmark, altingspræsident Emil Jónsson, Island, stortingsmand Nils Hønsvald, Norge, og riksdagsman Bertil Ohlin, Sverige, til vicepræsidenter. Valget har gyldighed til rådets 6. session.

I sessionen i Helsingfors deltog de valgte danske medlemmer undtagen Victor Gram og Hans Ramussen, som begge havde meldt forfald, og i hvis sted indtrådte henholdsvis Kaj Andresen og Lars M. Olsen.

Den 29. januar 1957 udså regeringen stats- og udenrigsminister H. C. Hansen, finansminister Viggo Kampmann, indenrigsminister Carl Petersen, fiskeriminister Chr. Christiansen, økonomi- og arbejdsminister Jens Otto Krag, undervisningsminister Julius Bomholt, minister for handel, industri og søfart Lis Groes og justitsminister Hans Hækkerup til at indtræde i delegationen.

Rådets forhandlinger foregik dels i plenarmøder, som var åbne for offentligheden, dels i lukkede møder i fem udvalg for henholdsvis juridiske spørgsmål, kulturpolitiske spørgsmål, socialpolitiske spørgsmål, trafikale spørgsmål og økonomiske spørgsmål. Bertel Dahlgaard valgtes til formand for det økonomiske udvalg og Ole Bjørn Kraft til næstformand for kulturudvalget.

De valgte danske medlemmer var under sessionen fordelt således på udvalgene:

Kulturudvalget: Marius Buhl, Jørgen Jørgensen (Lejre) og Ole Bjørn Kraft.

Det socialpolitiske udvalg: Nina Andersen, Harald Nielsen og Lars M. Olsen.

Trafikudvalget: Kaj Andresen, Kaj Bundvad og Thorkil Kristensen.

Det juridiske udvalg: Holger Eriksen, Gustav Pedersen og Knud Thestrup.

Det økonomiske udvalg: Bertel Dahlgaard, O. Einer-Jensen, Erik Eriksen og Einar P. Foss.

Rådet fik forelagt 102 sager. Af disse var 5 sager udsat fra 4. session; 28 var forslag til rekommandationer, hvoraf regeringerne havde stillet 3; 5 udgjordes af beretninger fra de såkaldte nordiske samarbejdsorganer (nordisk udvalg for lovsamarbejde, nordisk kulturkommission, den nordiske socialpolitiske komité, den nordiske parlamentariske komité for friere samfærdsel m. m. samt det nordiske økonomiske samarbejdsudvalg), mens 4 beretninger om specielle problemer var afgivet af regeringerne. De resterende 60 sager udgjordes af regeringernes meddelelser om deres behandling af de ikke-færdigbehandlede rekommandationer fra de foregående sessioner. Af disse meddelelser lagdes de 17 ad acta af rådet uden at være henvist til udvalg.

De fem udvalg, rådets plenarforsamling nedsatte, afgav i alt 73 *indstillinger*, som plenarforsamlingen godkendte; de 27 indstillinger mundede ud i forslag til rekommandationer (henstillinger) til regeringerne.

De 27 *rekommendationer* behandlede følgende emner:

- Nr. 1: Nedsættelse af et permanent udredningsorgan for samfærdselsspørgsmål.
- 2: Udgivelse af en nordisk domssamling.
 - 3: Oversættelse af finsk og islandsk faglitteratur til andet nordisk sprog.
 - 4: Nordisk televisionssamvirke.
 - 5: Samarbejde på ernæringsforskningens område.
 - 6: Nordisk trafikskadeundersøgelse.
 - 7: Fælles arbejdsmarked for læger og tandlæger.
 - 8: Samarbejde om konsumentvareforskning og konsumentoplysning.
 - 9: Forbedring af trafikforbindelserne mellem Island og det øvrige Norden.
 - 10: Øget samarbejde om atomforskning og atomenergiens fredelige anvendelse.
 - 11: De af den nordiske parlamentariske komité for friere samfærdsel m. m. stillede forslag.
 - 12: Økonomisk samarbejde i Finlands, Norges og Sveriges nordligste områder.
 - 13: Forenkling af tjenesterejser til andet nordisk land.
 - 14: Antagelse af ny vedtægt for Nordisk Råd.
 - 15: Tilgoderegning af tjenstgøring i andet nordisk land med henblik på ret til pension.
 - 16: Oprettelse af et fælles forskningsinstitut for arktisk medicin og arktisk hygiejne.
 - 17: Samarbejde om uddannelse af teknisk personel.
 - 18: Samarbejde mellem de nordiske landes forskningsråd.
 - 19: Ret til at opnå og udnytte stipendier og lån i andet nordisk land end hjemlandet m. m.
 - 20: Udbygget kursusvirksomhed for lærere.
 - 21: Forbedret samarbejde vedrørende jordbrugsforskning.
 - 22: Samarbejde om beskyttelse af laksebestanden i Østersøen m. m.
 - 23: Ændrede danske bestemmelser vedrørende støtte til bygning af fiskerfartøjer.

- nr. 24: Ændrede bestemmelser angående ophugning af grænserne mellem Finland, Norge og Sverige.
- 25: Fremme af kontakten mellem nordiske institutioner på udenlandsk område.
 - 26: Retlig ligestilling for nordiske statsborgere med hensyn til kystfart.
 - 27: Nordisk samvirke om søredning i Nordsøen.

Ved samråd mellem rådets præsidium og repræsentanter for regeringerne den 22. februar 1957 aftaltes det, hvilke regeringer der skulle påtage sig at koordinere og lede arbejdet med de enkelte rekommandationer.

Rådet forandrede *arbejdsordningen* på en række punkter. Af særlig betydning er en ændring (i § 4), som tilsigter at give præsidiet øgede muligheder for at foretage en kritisk gennemgang af de af regeringerne afgivne meddelelser om tidligere vedtagne rekommandationer med det formål for øje at kunne formindske det antal sager på sessionsdagsordenen, som skyldes regeringsmeddelelser.

Rådet nedsatte en komité på 9 medlemmer (fra Danmark: Holger Eriksen og Knud Thestrup) til at forberede det juridiske udvalgs arbejde under sessionerne og til at varetage den videre behandling af de spørgsmål vedrørende nordiske borgeres retlige ligestilling, som ikke er henlagt til andre særlige organer. Til formand valgte komiteen Knud Thestrup.

Til yderligere at forberede spørgsmålet om et fælles arbejdsmarked for det medicinske personel nedsatte rådet en komité på 9 medlemmer (fra Danmark: Nina Andersen og Harald Nielsen).

Rådet bemyndigede desuden præsidiet til — i det omfang det er nødvendigt for at forberede sagerne til næste session — mellem sessionerne at indkalde udvalg, som har været nedsat ved 5. session, samt at træffe bestemmelse om at nedsætte komiteer, hvis medlemmer i sådanne tilfælde udpeges af delegationerne.

Det besluttedes, at 6. session skal holdes i Oslo og åbne i januar eller februar efter præsidiets nærmere bestemmelse.

Præsidiets fastslog på sit møde 2. juni 1957, at sessionen skal finde sted i dagene 27. januar-2. februar 1958.

Alle dokumenter vedrørende rådets sessioner såvel som de stenografiske referater af forhandlingerne i plenarforsamlingen offentliggøres i en nordisk *rådstidende*. De enkelte bind bærer betegnelsen: Nordisk Råd, samt sessionens nummer, sted og år.

Danske medlemmer af redaktionskomiteen i det parlamentariske tidsskrift *Nordisk Kontakt* har været Bertel Dahlgaard og Ole Bjørn Kraft. Dansk redaktør er Svend Thorsen.

Efter folketingsvalget den 14. maj 1957 nyvalgtes den danske delegation den 29. maj 1957. Dens sammensætning findes anført side 634. Delegationen konstituerede sig 28. juni 1957 med Erik Eriksen som formand og Einer-Jensen som næstformand og med disse samt Ole Bjørn Kraft, Helge Madsen, A. C. Normann og Gustav Pedersen som medlemmer af arbejdsudvalget.

Da Bertel Dahlgaard var trådt tilbage som folketingsvalgt medlem af rådet, udpegede delegationen i hans sted Per Hækkerup.

Fortegnelse over de i folketingsåret 1956—57, 1. samling, behandlede sager.

A.

Vedtagne lovforslag.

I Fremsat af regeringen.

Finansministeren vedrørende:	Side
1. Finanslov for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958.....	89
2. Lov om tillægsbevilling for finansåret fra 1. april 1956 til 31. marts 1957.....	93
3. Lov om statsgaranti ved betalingsaftaler med udlandet og om udstedelse af statsforskrivninger i forbindelse med sådanne aftaler.....	95
4. Lov om midlertidige bestemmelser vedrørende påligningen af indkomst- og formueskat til staten m. m.....	97
5. Lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1957-58.....	105
6. Lov om indløsning af visse sparebeviser.....	108
7. Lov om lempelse af beskatningen af merindtægt for skatteåret 1958-59.....	110
8. Lov om børnetilskud.....	111
9. Lov om beskatningen af renteforsikringer m. v. og pristalsreguleret alderdomsopsparing.....	114
10. Lov om fiksering af ejendomsskyld til staten.....	121
11. Lov om ændring i lov om toldafgifterne m. m. og i lov om forskellige forbrugsafgifter.....	125
12. Lov om ændring i lov om afgift af arv og gave (adoptivforhold).....	131
13. Lov om forhøjelse af retsafgifter m. m.....	133
14. Lov om en tillægsafgift af visse motorkøretøjer m. v. for finansåret 1957-58.....	138
15. Lov om ændringer i lov om omsætningsafgift af motor-køretøjer.....	140
16. Lov om forlængelse af ændringer i lov om afgift af motor-køretøjer m. v. og om ændring i lov om afgift af benzin..	141
17. Normeringslov for finansåret 1957-58.....	142
18. Lov om erhvervstælling i året 1958.....	146

Landbrugsministeren vedrørende:

19. Lov om ændring i lov om udførsel og indførsel af levende dyr m. v.	148
20. Lov om udlån til foranstaltninger vedrørende staldhygiejne.	148
21. Lov om ændring i lov om grundforbedring.	152
22. Lov om tillæg til lov om beskyttelse af bier mod giftige plantebeskyttelsesmidler.	154
23. Lov om bekæmpelse af farlige plantesygdomme og skadedyr	156
24. Lov om sammenslutningers og institutioners landbrugsjord	158
25. Lov om udlån til statshusmandsbrug m. m.	164
26. Lov om tillæg til statshusmandsloven. (Om auktionsindkaldelser, typeplaner, ejerskifter, lån til el- og vandforsyning m. m.)	166
27. Lov om udlån til arbejderboliger på landet.	170

Fiskeriministerens vedrørende:

28. Lov om ind- og udførsel af fisk.	172
29. Lov om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v.	174
30. Lov om ændringer i lov om oprettelse af et kreditinstitut for fiskerierhvervet.	177
31. Lov om støtte til nybygning af færøske fiskerfartøjer m. v.	178

Indenrigsministerens vedrørende:

32. Lov om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter. .	181
33. Lov om ændring i loven om den fælleskommunale udligningsfond. (Vedrørende tilskud til skoleudgifter)	186
34. Lov om indfødsrets meddelelse m. v. (I)	188
35. Lov om indfødsrets meddelelse m. v. (II)	189
36. Lov om ændringer i lov om embedslægevæsenets ordning.	189
37. Lov om udskydelse af revisionen af lov om bekæmpelse af sygelighed og dødelighed blandt børn i det første leveår. .	191
38. Lov om udskydelse af revisionen af lov om bekæmpelse af kønssygdomme.	192
39. Lov om hjemmesygepleje.	193

Boligministerens vedrørende:

40. Lov om ændringer i lov om byggeri med offentlig støtte. .	200
41. Lov om ændringer i lov om kreditforeninger.	204

Ministerens for Grønland vedrørende:

42. Lov om ændring i lov om udøvelse af erhverv i Grønland.	208
43. Lov om jagt og ferskvandsfiskeri i Grønland.	210

Socialministeren vedrørende:

44. Lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende en appelinstant for invalideforsikringsretten).....	212
45. Lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Om hjemme-sygepleje).....	218
46. Lov om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere m. fl. I.....	220
47. Lov om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere m. fl. II.....	222
48. Lov om en særlig ydelse til enlige mødre.....	224
49. Lov om midlertidige ændringer i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Tilskud til anerkendte arbejdsløsheds-kasser).....	225
50. Lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse.....	229
51. Lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende ændring af kommunehjælpsgrænsen, bestemmelserne om pristalsregulering m. v.).....	231
52. Lov om tillæg til og ændring i lov om erstatning til besættelsestidens ofre. (Genoptagelse af sager om invaliditets-erstatning).....	239

Økonomi- og arbejdsministeren vedrørende:

53. Lov om udskydelse af revision af lov om erhvervsvejledning.....	244
---	-----

Ministeren for offentlige arbejder vedrørende:

54. Lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v.....	245
55. Lov om ændring af lov om sikring af færdslen ved vej-krydsninger samt krydsninger mellem veje og jernbaner m. v.....	248
56. Lov om ændringer i postloven.....	251
57. Lov om bestyrelsen af de offentlige veje.....	255
58. Lov om udbygning af Københavns lufthavn i Kastrup og opførelse af en ny hovedbygning m. v. på lufthavnen....	261

Ministeren for handel, industri og søfart vedrørende:

59. Lov om ændringer i og forlængelse af lov om erhvervs-økonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v.....	272
60. Lov om ændringer i søloven.....	277
61. Lov om skibsregistrering.....	279
62. Lov om ændringer i lov om danske skibes forsikring mod krigsfare.....	291

	Side
63. Lov om udlån til visse rederivirksomheder.....	293
64. Lov om statens istjeneste	297
65. Lov om forlængelse af lov om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer.....	300

Justitsministeren vedrørende:

66. Lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Forberedelse af landsretssager).....	302
67. Lov om ændringer i myndighedsloven.....	305
68. Lov om ændring i lov om rettens pleje. (Vedrørende værgeomål for mindreårige ægtebørn).....	310
69. Lov om ændring i lov om pas til danske statsborgere m. v.	311
70. Lov om ændring i færdselslov	313
71. Lov om ændring i lov om folketingets ombudsmand	317

Kirkeministeren vedrørende:

72. Lov om ændring i lov om menighedsråd.....	318
---	-----

Undervisningsministeren vedrørende:

73. Lov om ændring af lov om skolelærer.....	324
74. Lov om udskydelse af revisionen af lov om folkebiblioteker	328
75. Lov om ophævelse af lov om teaterdrift i København m. v.	329

Forsvarsministeren vedrørende:

76. Lov om yderligere forlængelse af lov om bemyndigelse til opretholdelse af en dansk styrke i udlandet.....	331
77. Lov om ændringer i militær retsplejelov.....	333

II. Fremsat af medlemmer af folketinget.

78. Lov om ændring i lov om sygehusvæsenet.....	340
79. Lov om fremme af udbyttedeling og oprettelse af sociale fonds.....	343

B.

Ikke vedtagne lovforslag.

I. Fremsat af regeringen.

Finansministeren vedrørende:

1. Forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding.....	428
2. Forslag til lov om skattefri afskrivninger m. v.....	437

	Side
3. Forslag til lov om investeringsfonds	437
4. Forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme	438
5. Forslag til lov om værn mod dumping m. v.	442
6. Forslag til lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v.	446
7. Forslag til lov om vægtafgift af motorkøretøjer m. v.	446
8. Forslag til lov om afgift af benzin	446
Landbrugsministeren vedrørende:	
9. Forslag til lov om navngivning af fast ejendom	451
Indenrigsministeren vedrørende:	
10. Forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme	453
11. Forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen	458
Socialministeren vedrørende:	
12. Forslag til lov om børnetilskud m. v.	463
Ministeren for offentlige arbejder vedrørende:	
13. Forslag til lov om tilskud til de offentlige veje	466
Ministeren for handel, industri og søfart vedrørende:	
14. Forslag til lov om ændringer i aktieselskabsloven. (Bortfaldet ved vedtagelse af motiveret dagsorden)	466
15. Forslag til lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde	473
16. Forslag til lov om ændringer i beværterloven	473
17. Forslag til lov om danske skibes bemanning og om sønæringsbeviser	475
18. Forslag til lov om nautiske eksaminer m. m.	478
19. Forslag til lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m.	483
20. Forslag til lov om opfindelser vedrørende krigsmateriel	486
Undervisningsministeren vedrørende:	
21. Forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen	487
22. Forslag til lov om gymnasieskoler	498
II. Fremsat af medlemmer af folketinget.	
23. Forslag til lov om ophævelse af lov om statens husholdningsråd	502

	Side
24. Forslag til lov om udstedelse af værdisikrede statsspareobligationer	503
25. Forslag til lov om den amtskommunale beskatning	506
26. Forslag til lov om frivillig overgang til fuld grundskyld . .	508
27. Forslag til lov om konjunkturforskning	511
28. Forslag til lov om et særlig brændselstillæg til alders- og invaliderentemodtagere m. fl. (Forkastet)	514
29. Forslag til lov om ændringer i lov om foranstaltninger til fremme af danske erhvervsinteresser	515
30. Forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring (om fremrykning til 1. april 1957 af udbetaling af forhøjelser af den indtægtsbestemte folkepension). (Forkastet)	518
31. Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Huslejhjælp)	519
32. Forslag til lov om børnetilskud og moderskabsydelse	521
33. Forslag til lov om ændringer i lov om byggeri med offentlig støtte	523
34. Forslag til lov om ændringer i lov om folkeforsikring. (Vedrørende ophævelse af folkepensionens mindstebeløb)	525

C.

Andre sager.

I. Forslag til folketingsbeslutning.

a. Vedtagne.

1. Folketingsbeslutning angående Danmarks undertegnelse af de i Genève den 10. marts 1955 oprettede protokoller vedrørende ændringer i Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel og Overenskomsten om Organisationen for handelspolitisk Samarbejde 527
2. Folketingsbeslutning vedrørende ikraftsættelsen af de i sjette protokol vedrørende supplerende toldindrømmelser under Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel indeholdte danske toldindrømmelser 533
3. Folketingsbeslutning om at stille en dansk militær styrke til rådighed for De Forenede Nationer i Suez-området . . . 538
4. Folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af en international overenskomst om fælles finansiering af visse luftfartstjenester i Grønland og på Færøerne 542
5. Folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af en international overenskomst om fælles finansiering af visse luftfartstjenester i Island 546

	Side
6. Folketingsbeslutning angående reglerne for tilskud af vejfonden.....	549
7. Folketingsbeslutning om foranstaltninger til fremme af færdselssikkerheden.....	556
8. Folketingsbeslutning om nedsættelse af et udvalg med henblik på revision af lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m. v.....	560
9. Folketingsbeslutning angående folketingets ombudsmands beretning for året 1955.....	562
10. Folketingsbeslutning i henhold til grundlovens § 47 angående statsregnskabet for finansåret 1954-55.....	563
11. Folketingsbeslutning om godkendelse af „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“s regnskab for regnskabsåret 1955-56	564

b. Ikke vedtagne.

12. Forslag til folketingsbeslutning om overførelse af vejfondsmidler til dækning af særlige sygehusudgifter.....	565
13. Forslag til folketingsbeslutning om ændringer i skolevæsenets ordning.....	567
14. Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger i anledning af 11. almindelige vurdering.....	572
15. Forslag til folketingsbeslutning angående forhøjelse af sygekassedagpengenes maksimum. (Forkastet).....	575
16. Forslag til folketingsbeslutning om at opfordre justitsministeren til at fremsætte forslag til en ny lov om biografvæsenets ordning.....	577
17. Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger til forbedring af den værnepligtige ungdoms forhold. (Forkastet)	578
18. Forslag til folketingsbeslutning om saneringslån, lån til staldhygiejne m. v. og grundforbedringslån.....	579
19. Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger mod organisationstvang.....	580
20. Forslag til folketingsbeslutning om forholdsregler mod prisstigninger. (Forkastet).....	581
21. Forslag til folketingsbeslutning om refusionsreglerne vedrørende kommunernes folkepensionsudgifter.....	583
22. Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger til sikring af de store årganges videregående faglige og boglige uddannelse.....	585
23. Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af en af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1935 vedtaget konvention om nedsættelse af arbejdstiden til 40 timer ugentlig og om udarbejdelse af forslag om lovfæstet 44 timers arbejdsuge.....	587

	Side
24. Forslag til folketingsbeslutning om iværksættelse af af- trapningen af omsætningsafgiften på tekstilvarer	590
25. Forslag til folketingsbeslutning om udsættelse af tids- punktet for den nye sygeplejerskeuddannelses gennem- førelse	591

II. Forespørgsler.

1. Forespørgsel til ministeren for Grønland af Oluf Pedersen (om bygning af et nyt Grønlandsskib)	608
2. Forespørgsel til stats- og udenrigsministeren af Ole Bjørn Kraft og Erik Eriksen m. fl. (om det europæisk-økonomiske samarbejde og det europæiske fællesmarked)	611
3. Forespørgsel til økonomi- og arbejdsministeren af Alfred Jensen m. fl. (angående beskæftigelse til arbejdsløse)	616
4. Forespørgsel til ministeren for handel, industri og søfart af Tholstrup (angående benzinrationeringens ophævelse). (Taget tilbage)	618
5. Forespørgsel til ministeren for handel, industri og søfart af Tholstrup (angående ændring af bestemmelserne om sød- mælks fedtindhold som følge af smørprisens fald). (Taget tilbage)	618

III. Redegørelser fra ministre.

1. Redegørelse af statsministeren i henhold til grundlovens § 38 for rigets almindelige stilling og de af regeringen på- tænkte foranstaltninger	619
2. Redegørelse af forsvarsministeren angående afgivelsen af en dansk militær styrke til De Forenede Nationers politi- styrke i det mellemste østen	619
3. Redegørelse af økonomi- og arbejdsministeren for den økonomiske årsoversigt for 1957	619

Fortegnelse over de i folketingsåret 1956—57, 2. samling, behandlede sager.

A.

Vedtagne lovforslag.

Fremsat af regeringen.

Finansministeren vedrørende:

	Side
1. Lov om et stabiliseringslån	348
2. Lov om skattefri afskrivninger m. v.	364
3. Lov om investeringsfonds	375
4. Lov om ændringer i lov om selvangivelsen af indkomst og formue, om foranstaltninger til kontrol med selvangivelsen og om straffen for skattesvig m. v.	380
5. Lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v.	390
6. Lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl	403
7. Lov om forhøjelse af tobaksafgifter	407
8. Lov om ændring i lov om forbrugsbegrænsende foranstaltninger	409

Landbrugsministeren vedrørende:

9. Lov om indmalingspligt m. m. for dansk hvede og rug . . .	410
--	-----

Socialministeren vedrørende:

10. Lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Vedrørende arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsfonden)	413
11. Lov om ændring i lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde	415

Handelsministeren vedrørende:

12. Lov om udbyttebegrænsning	417
13. Lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger	423

B.

Side

Ikke vedtaget lovforslag.**FremSAT af medlemmer af Folketinget.**

14. Forslag til lov om ændringer i lov om byggeri med offentlig støtte 526

C.**Andre sager.****I. Forslag til Folketingsbeslutning.**

a. Vedtagne.

1. Folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af statut for Den internationale Atomenergi-Organisation, undertegnet i New York den 26. oktober 1956 593
2. Folketingsbeslutning om valg af Folketingets ombudsmand 600
3. Folketingsbeslutning om samtykke i henhold til grundlovens § 57 (vedrørende Folketingsmand Thorstein Petersen) 601
4. Folketingsbeslutning angående Thorstein Petersens mandat 602

b. Ikke vedtagne.

5. Forslag til Folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af en af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1935 vedtaget konvention om nedsættelse af arbejdstiden til 40 timer ugentlig og om udarbejdelse af forslag om lovfæstet 44 timers arbejdsuge 607
6. Forslag til Folketingsbeslutning om aflysning af de militære genindkaldelser 607

II. Redegørelser fra ministre.

1. Regeringserklæring ved åbningen af Folketingsårets 2. samling 620
2. Redegørelse af forsvarsministeren om det amerikanske tilbud om nye våben 620
-

Øversigt over statens drifts- og anlægshudget for finansåret 1957—58.

	Efter lovforslaget		Efter finansloven	
	Udgift	Indtægt	Udgift	Indtægt
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
§				
1. Skatter og afgifter		4 235 757 480		4 304 157 480
2. Statsvirksomhederne	99 627 573		98 565 823	
3. Rentekonto	72 999 500		57 999 500	
4. Adskillige indtægter		24 759 586		28 759 586
5. Kongen	2 437 500		2 512 500	
6. Det kongelige hus	243 750		251 250	
7. Folketinget	9 214 200		9 325 200	
8. Statsministeriet	4 454 813		4 474 013	
9. Ministeriet for Grønland	41 534 077		42 503 277	
10. Udenrigsministeriet	46 601 230		47 284 898	
11. Landbrugsministeriet	50 007 062		50 525 241	
12. Fiskeriministeriet	6 936 291		6 987 841	
13. Indenrigsministeriet	157 941 867		161 875 172	
14. Boligministeriet	45 933 114		46 694 614	
15. Arbejds- og socialministeriet	1 022 723 517		1 032 969 851	

16. Min. f. off. arbejder	18 221 050		18 345 932	
17. Min. f. handel, industri og søfart .	50 455 305		50 614 335	
18. Justitsministeriet	242 233 067		242 078 122	
19. Kirkeministeriet	31 063 434		31 120 500	
20. Undervisningsministeriet	474 338 289		479 141 042	
21. Forsvarsministeriet	881 874 574		882 408 484	
22. Finansministeriet	311 506 036		266 511 236	
23. Pensionsvæsenet	182 805 000		182 805 000	
24. Den fælleskommunale udligningsf.	389 486 540	389 486 540	389 486 540	389 486 540
25. Særlige fonde	8 629 063	8 430 620
26. De til vejformål m. v. bestemte indtægter	106 478 175	344 478 175	109 328 175	344 528 175
27. Anlægsudgifter	318 607 280		377 693 527	
28. Tilskud til anlægsarbejder	62 372 192		63 437 692	
I alt	4 630 095 436	5 003 110 844	4 654 939 765	5 075 362 401
Merindtægt	373 015 408		420 422 636	
	5 003 110 844	5 003 110 844	5 075 362 401	5 075 362 401

Øversigt over statens drifts- og anlægsbudget for finansåret 1956—57.

82

	Tillægsbevillingslov 1956—57		Finanslov og tillægsbevillingslov 1956—57 i alt	
	Udgift	Indtægt	Udgift	Indtægt
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
§				
1. Skatter og afgifter	»	323 206 775	»	4 254 137 353
2. Statsvirksomhederne	÷ 17 995 740	»	74 677 263	»
3. Rentekonto	÷ 31 130 000	»	60 644 500	»
4. Adskillige indtægter	»	10 311 534	»	28 576 127
5. Kongen	»	»	2 437 500	»
6. Det kongelige hus	»	»	243 750	»
7. Folketinget	292 650	»	9 279 650	»
8. Statsministeriet	4 661 273	»	9 125 881	»
9. Ministeriet for Grønland	4 982 500	»	43 962 826	»
10. Udenrigsministeriet	÷ 1 062 567	»	44 286 329	»
11. Landbrugsministeriet	6 146 559	»	57 109 003	»
12. Fiskeriministeriet	40	»	6 506 121	»
13. Indenrigsministeriet	28 874 284	»	169 350 210	»
14. Boligministeriet	7 864 125	»	39 833 117	»
15. Arbejds- og socialministeriet	99 490 671	»	1 080 507 513	»

Budget- og regnskabsoversigter.

1956/1957

* 16. Min. f. off. arbejder	11 991 226	»	29 408 915	»
17. Min. f. handel, industri og søfart.	8 131 294	»	56 347 979	»
18. Justitsministeriet	118 242 061	»	243 294 026	»
19. Kirkeministeriet	2 905 479	»	31 124 581	»
20. Undervisningsministeriet	70 508 576	»	495 277 654	»
21. Forsvarsministeriet	3 275 339	»	863 925 466	»
22. Finansministeriet	÷ 71 172 090	»	146 094 419	»
23. Pensionsvæsenet	16 177 000	»	185 674 600	»
24. Den fælleskomm. udligningsfond	÷ 78 205 005	÷ 106 283 768	380 325 006	352 246 243
25. Særlige fonde	1 329 622	»	4 812 268	»
26. De til vejformål m. v. bestemte indtægter	÷ 11 382 000	15 350 000	107 166 175	359 293 175
27. Anlægsudgifter	÷ 1 369 366	»	334 243 392	»
28. Tilskud til anlægsarbejder	÷ 9 639 548	»	59 354 644	»
I alt . . .	162 916 383	242 584 541	4 535 012 788	4 994 252 898
Merindtægt . . .	79 668 158	»	459 240 110	»
	242 584 541	242 584 541	4 994 252 898	4 994 252 898

1986/
1987

Budget- og regnskabsoversigter.

Oversigt over statens drifts- og anlægsregnskab for finansåret 1955—56.

84

	Bevilling		Regnskab	
	Udgift	Indtægt	Udgift	Indtægt
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
§				
1. Skatter og afgifter	»	3 872 869 747	»	3 880 664 346
2. Statsvirksomheder	71 760 127	»	55 840 630	»
3. Rentekonto	98 353 500	»	94 773 427	»
4. Adskillige indtægter	»	32 699 611	»	36 603 880
5. Kongen	2 337 500	»	2 337 500	»
6. Det kongelige hus	233 750	»	233 750	»
7. Folketinget	8 681 800	»	8 514 293	»
8. Statsministeriet	10 232 587	»	9 620 495	»
9. Ministeriet for Grønland	37 858 833	»	37 041 706	»
10. Udenrigsministeriet	41 769 430	»	41 326 030	»
11. Landbrugsministeriet	56 421 960	»	54 997 485	»
12. Fiskeriministeriet	6 230 607	»	6 227 005	»
13. Indenrigsministeriet	147 261 418	»	147 037 021	»
14. Boligministeriet	30 759 869	»	28 877 283	»
15. Arbejds- og socialministeriet	954 385 976	»	962 056 116	»

Budget- og regnskabsoversigter.

1956/1957

16. Ministeriet for offentlige arbejder	27 150 581	»	26 841 771	»
17. Ministeriet for handel, industri og søfart	53 201 151	»	52 877 791	»
18. Justitsministeriet	132 239 433	»	130 997 997	»
19. Kirkeministeriet	28 116 326	»	28 066 886	»
20. Undervisningsministeriet	434 447 435	»	433 760 324	»
21. Forsvarsministeriet	858 603 463	»	802 905 429	»
22. Finansministeriet	123 400 275	»	118 251 408	»
23. Pensionsvæsenet	166 101 500	»	164 696 290	»
24. Den fælleskommunale udligningsf.	446 918 221	428 950 000	447 214 995	427 343 959
25. Særlige fonde	»	20 681 310	»	29 624 157
26. De til vejformål m. v. bestemte indtægter	85 955 375	317 935 175	86 107 131	319 627 077
27. Anlægsudgifter	284 014 062	»	277 546 636	»
28. Tilskud til anlægsarbejder	61 163 353	»	62 044 061	»
I alt	4 167 598 532	4 673 135 843	4 080 193 460	4 693 863 419
Merindtægt.	505 537 311	»	613 669 959	»
	4 673 135 843	4 673 135 843	4 693 863 419	4 693 863 419

Tabel 1. Samlet oversigt over statsbudgettet 1949-50—1955-56.

Mill. kr.	49—50	50—51	51—52	52—53	53—54	54—55	55—56
Told- og forbrugsafgifter . . .	1 567	1 696	1 847	1 930	2 165	2 275	2 580
Indk.- og formueskat af pers.	967	919	1 145	1 340	1 454	1 550	1 679
Selskabsskatter m. v.	158	207	267	341	344	345	349
Andre indtægter	÷ 5	40	48	28	69	53	62
I alt driftsindtægter	2 687	2 862	3 307	3 639	4 032	4 223	4 670
Sociale udgifter m. v.	744	859	929	1 104	1 230	1 307	1 374
Forsvar og civilforsvar	343	354	587	702	847	947	930
Pris- og rabatorndringer	299	106	180	190	114	35	—
Øvrige civile driftsudgifter . . .	864	937	1 051	1 142	1 224	1 329	1 427
Civile anlægsudgifter (netto)	215	218	248	253	327	351	324
I alt drifts- og anlægsudgifter	2 465	2 474	2 995	3 391	3 742	3 969	4 055
Overskud på drifts- og anlægsbudgettet	222	388	312	248	290	254	615
Bunden opsp. indb. t. staten	÷ 9	—	78	124	5	—	÷ 2
Andre kapitalindtægter	191	211	131	121	154	136	168
I alt kapitalindtægter	182	211	209	245	159	136	166

Nye udlån og køb af aktier .	396	457	553	618	710	760	834
Afdrag på indenlandsk gæld	430	499	293	337	322	316	269
Afdrag på udenlandsk gæld .	37	115	108	193	193	269	92
Andre kapitaludgifter	89	29	1	11	23	3	13
I alt kapitaludgifter	952	1 100	955	1 159	1 248	1 348	1 208
Underskud på drifts- og kapitalbudgettet	548	501	434	666	799	958	427
Udgifter over restancekonti	27	82	94	212	÷ 144	÷ 89	70
Finansieringsbehov	575	583	528	878	655	869	497
dækket ved:							
Salg af statsobligationer . . .	257	6	451	866	787	347	281
Træk på nationalbanken, skatkammerbeviser m. v.	÷ 222	162	÷ 251	÷ 42	÷ 174	375	132
Indbetalt under dollarpræmieordningen	—	—	—	—	—	143	83
Udenlandske lån og gaver . .	540	415	328	54	42	4	1

Statens status pr. 31. marts 1955 og 1956.

	1955	1956
	Mill. kr.	Mill. kr.
<i>I. Aktiver:</i>		
A. Ejendomme og anlæg	2 487	2 766
B. Beredskabslager	63	66
C. Udlån og tilgodehavender	4 019	4 701
D. Værdipapirer	220	225
E. Kassebeholdning	47	51
F. Aktivkonto for særlige statsforskrivninger	977	983
G. Aktiver for særlige fonde	396	425
H. Kursreguleringskonto	571	598
J. Balancekonto	2 978	2 798
I alt aktiver	<u>11 758</u>	<u>12 613</u>

<i>II. Passiver:</i>		
A. Indenlandsk statsgæld	4 469	4 735
B. Udenlandsk statsgæld	1 358	1 265
C. Skatkammerbeviser	14	89
D. Mellemværende med Danmarks nationalbank	2 191	2 192
E. Finansministeriets mellemregning med ministerier og institutioner	187	269
F. Særlige statsforskrivninger	900	906
G. Kapitaler for de under I. G. opførte særlige fonde	396	425
H. Andre særlige kapitaler	2 243	2 732
I alt passiver	<u>11 758</u>	<u>12 613</u>

A.

Vedtagne love.

Folketingsårets 1. samling.

1. Finanslov for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958. (Finansminister *Kampmann*). [D. sp. 1. — D. sp. 4401].

Fremsat mundtligt i folketinget $27/11$ (F. sp. 1218). 1. beh. $4/12$, $5/12$, $6/12$, $7/12$ og $11/12$ (F. sp. 1329, 1374, 1420, 1526, 1542 og 1611). Partiernes ordførere: Kolbjørn, Thorkil Kristensen, Thestrup, Bertel Dahlgard, Alfred Jensen og Oluf Pedersen. Henvist til finansudvalget. Betænkning (D. sp. 3341) afgivet $12/3$. (Ordfører: Thestrup). 2. beh. $22/3$ (F. sp. 3327). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (D. sp. 3461) afgivet $22/3$. 3. beh. $28/3$ og $29/3$ (F. sp. 3503 og 3562). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. B. nr. 5).

Finanslovforslagets drifts- og anlægsbudget udviste ved fremsættelsen indtægter til beløb 5 003 mill. kr. og udgifter til beløb 4 630 mill. kr., så at der var budgetteret et overskud på 373 mill. kr. Disse beløb ændredes under sagens behandling i folketinget til henholdsvis 5 075 mill. kr., 4 655 mill. kr. og 420 mill. kr., hvorved det anslåede overskud forøgedes med 47 mill. kr.

Ved finanslovforslagets fremsættelse udtalte *finansministeren* indledningsvis:

„Som bilag til lovforslaget fremlægges samtidig en kort *oversigt*, som med udgangspunkt i det nu foreliggende statsregnskab giver et samlet overblik over den statsfinansielle stilling i 1955-56 og de vigtigste finansielle dispositioner i dette år. En tilsvarende *oversigt* blev fremlagt ved fremsættelsen af den sidste finanslov, og det er mit

indtryk, at der både i tinget og offentligheden har været interesse for et sådant supplement til det meget omfattende statsregnskab. Jeg tillægger det også stor betydning, at der nu i kraft af disse oversigter og den tidligere af det økonomiske sekretariat udarbejdede redegørelse for statsfinanserne i efterkrigsårene foreligger et fyldigt materiale til belysning af statens indtægter og udgifter, udlån og gæld gennem en længere årrække.

Jeg skal derfor ikke ved denne lejlighed gå nærmere ind på forholdene i 1955-56; derimod vil jeg tillade mig som baggrund for forslaget til finanslov først at redegøre for *den statsfinansielle stilling i indeværende år* [1956-57], således som den i øjeblikket tegner sig.

Som det vil erindres, regnedes der under forårets forhandlinger om skatteudskrivningen med, at statens drifts- og anlægsbudget i 1956-57, altså det finansår, vi er i, ville udvise et overskud på omkring 350 mill. kr. Det var også i realiteten det overskud, der blev budgetteret med i den vedtagne finanslov, idet det overskud på små 400 mill. kr., der er anført i finansloven, kun blev nået ved at reducere reserven for tillægsbevillinger med 50 mill. kr. i forventning om senere besparelser. På daværende tidspunkt var dog ingen af disse besparelser gennemført. Tværtimod var forholdet det, at der først på sommeren, da resultatet af forårets lovgivningsarbejde var gjort op, måtte regnes med, at overskuddet var forringet med omkring 100 mill. kr. Forårets lønforhandlinger resulterede således i merudgifter på 60 mill. kr.; endvidere blev formueskatten nedsat, og der blev bevilget øgede tilskud fra udligningsfonden til kommunernes sygehusudgifter. I alt måtte der som følge heraf regnes med merudgifter på næsten 100 mill. kr., hvortil kom omkostningerne ved pristalsreguleringen af lønninger og sociale ydelser som følge af stigningen i julipristallet på omkring 25 mill. kr. Af nye indtægter stod der heroverfor kun de ca. 30 mill. kr., som tekstiltolden kunne ventes at indbringe.

En så stærk forringelse af overskuddet på statsbudgettet måtte forekomme betænkelig og brød stærkt med den hidtidige linje i den økonomiske politik, som jo netop gik ud på gennem en stram finanspolitik at skabe mulighed for at gennemføre de nødvendige investeringer og samtidig påbegynde en forbedring af valutastillingen. Det blev derfor også fra regeringens side tilkendegivet, at man fandt det påkrævet i det mindste at fastholde et overskud for indeværende år på drifts- og anlægsbudgettet på 350 mill. kr. Med henblik herpå er der som bekendt siden sommeren ført stadige forhandlinger om en styrkelse af den finansielle stilling gennem *besparelser*. Resultatet af disse drøftelser er blevet en forøgelse af overskuddet med 60-70 mill. kr., hvoraf de 50 mill. kr. vedrører forsvarsbudgettet. Besparelserne på de civile budgetter, som overvejende er gennemført administrativt, er noget mindre end oprindelig påtænkt, idet navnlig forslagene om forhøjelse af posttaksterne, af arbejdsgivernes bidrag til arbejds-

løshedsudgifterne og af ydelserne på de ældre boligstøttelån, som i alt for resten af indeværende år var anslået til omkring 30 mill. kr., ikke er gennemført. Selv om de besparelser, som er gennemført, ligesom dem, den forrige regering gennemførte, synes beskedne i forhold til statsbudgettets samlede udgifter, bør deres betydning dog ikke undervurderes. Der indgår jo i statsudgifterne meget store beløb til formål, som ingen ønsker beskåret, navnlig hovedmassen af udgifterne på socialministeriets og undervisningsministeriets budget. Det har også stor værdi, at både styrelserne, bevillingsmyndighederne og offentligheden til stadighed har opmærksomheden henvendt på at opnå lavest mulige udgifter.

Med besparelser af størrelsen 60-70 mill. kr. skulle der således kunne påregnes et overskud på noget over 300 mill. kr. Ved den revision af overslaget over statens indtægter og udgifter, som foretages i forbindelse med fremsættelsen af finanslovsforslaget, er man dog nået til et noget gunstigere resultat, således at *overskuddet nu kan anslås til omkring 375 mill. kr.* Dette skyldes navnlig, at provenuet af indkomstskatten efter de nu foreliggende oplysninger om skatteudskrivningen må ventes at indbringe omkring 60 mill. kr. mere end anslået i foråret. Endvidere tyder regnskaberne for første halvår på, at statsbanernes økonomi har udviklet sig noget gunstigere end på regnet. Jeg vil dog fremhæve, at også dette overslag over statsbudgettet er behæftet med usikkerhed; der er en række betydelige indtægts- og udgiftsposter, som kun lader sig bedømme med tilnærmelse på dette tidspunkt, hvor der stort set kun foreligger oplysninger for den første halvdel af finansåret.“

Finansministeren omtalte derefter en række hovedposter på det løbende budget og kom senere ind på *budgettet for 1957-58*, hvis tal måtte tages med et vist forbehold som følge af den uro, som prægede verdenssituationen.

Ud fra de forudsætninger, der var lagt til grund ved budgetteringen, kunne udsigterne for 1957-58 karakteriseres som nogenlunde tilfredsstillende, set fra et snævert statsfinansielt synspunkt. Budgetpolitikken måtte imidlertid ikke vurderes isoleret, men ses i relation til den samlede økonomiske udvikling. Der var i denne forbindelse navnlig to forhold, som ministeren ønskede at fremhæve. „For det første må det tages i betragtning, at det også for 1957-58 er forudsat, at *statens civile anlægsudgifter er søgt holdt inden for meget snævre grænser.* Man kan naturligvis altid i et kortere tidsrum holde igen på anlægsudgifterne ved en udsættelse af forskellige arbejder. Det må imidlertid stå klart, at det næppe i længden er muligt inden for et anlægsprogram af den nuværende størrelse at skaffe plads til de omfattende produktive investeringer, som det er nødvendigt at gennemføre i de kommende år. Jeg tænker her bl. a. på udbygningen af vore trafikkanlæg, atomenergiprogrammet og byggearbejderne i forbindelse med en udvidelse af vor højere uddannelse og forskning. Det

drejer sig her om investeringsopgaver, som er af den største betydning for den fortsatte økonomiske udvikling her i landet, og som der fra alle sider er enighed om at staten må løse.

For det andet må der lægges den største vægt på, at også *de produktive investeringer i det private erhvervsliv* får de bedst mulige vilkår. Jeg vil fremhæve, at hvis den nuværende finanspolitik for tiden kan siges at være tilstrækkelig, så er det kun, fordi der samtidig føres en meget tilbageholdende kreditpolitik, som har virket bremsende på erhvervslivets udvikling. Jeg må derfor tillægge det den største betydning, at vi i det kommende års budgetpolitik kan fastholde den hovedlinje, at statens behov for salg af obligationer holdes inden for den grænse, der sættes af indfrielse af ældre statslån. Dette forudsætter, at den nuværende skatte- og afgiftslovgivning videreføres uændret, samtidig med at der i årets løb må tilvejebringes enighed om dækningen af de merudgifter til gennemførelse af folkepensionen, som kan påregnes i 1958-59.“

Ved finanslovsforslagets *1. behandling* talte foruden de finanspolitiske ordførere i alt 25 medlemmer samt de fleste af ministrene.

Efter at forslaget var overgået til *2. behandling*, henvistes det til finansudvalget, hvis enstemmige *betænkning* indledes således:

„Udvalget har gennemgået finanslovsforslagets enkelte paragraffer. Der er stillet en række skriftlige spørgsmål til ministrene; de væsentligste af spørgsmålene og svarene herpå er opført under de respektive paragraffer.

Endvidere er der afholdt en del samråd med ministrene. Disse samrådsspørgsmål er ligeledes nævnt under de respektive paragraffer.

De af ministrene foreslåede ændringer vil blive stillet som ændringsforslag til forslagets *3. behandling*.“

Ved *2. behandling* havde foruden udvalgets ordfører kun 2 medlemmer ordet, idet der ikke var stillet ændringsforslag.

Mellem *2. og 3. behandling* afgav finansudvalget en *tillægsbetænkning*, hvis indledning indeholder følgende oplysninger:

„Finansudvalget har, siden betænkning blev afgivet, haft samråd med udenrigsministeren, finansministeren, indenrigsministeren, undervisningsministeren, kirkeministeren, ministeren for handel, industri og søfart, ministeren for offentlige arbejder og forsvarsministeren.

Der er stillet i alt 421 ændringsforslag.

Ændringsforslagene under nr. 1-336, 338-358, 360-404 og 406-421 er stillet af ministrene og tiltrådt af hele *udvalget*.

Ændringsforslaget under nr. 359 til § 27 I. 3. Anlæg af et jernbanefærgeløje i Hirtshals havn, er stillet af ministeren for offentlige arbejder og tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af det konservative folkepartis medlemmer, Poul Claussen, Tesdorpf og Thestrup).

Ændringsforslaget under nr. 405 til § 30 I. C. 1. B. d. 7. Lån til oprettelse og supplerig af mindre landbrug m. m. i henhold til statshusmandsloven, er stillet af landbrugsministeren og tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af det konservative folkepartis medlemmer, Poul Claussen, Tesdorpf og Thestrup).

Ændringsforslaget under nr. 337, tekstanmærkning til § 21 (om besparelser inden for forsvaret), er stillet af forsvarsministeren og tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Thorkil Kristensen og det konservative folkepartis medlemmer, Poul Claussen, Tesdorpf og Thestrup).“

Uden for betænkningen var fra kommunistisk side stillet 3 ændringsforslag om forbedring af de værnepligtige meniges forhold og om nedsættelse af den militære tjenestetid til 12 måneder for værnepligtige ved våbenarter, der tidligere har haft sådan eller kortere tjenestetid.

Ved 3. *behandling* udspandt der sig en debat om ændringsforslagene, som derpå sattes til afstemning efter en omdelt fortegnelse, hvori ændringsforslagene var ordnet efter ministerier. Resultatet blev, at samtlige i tillægsbetænkningen optagne ændringsforslag vedtoges, mens de kommunistiske ændringsforslag forkastedes.

I den afsluttende debat, som fandt sted dagen efter, deltog foruden ordføreren kun 4 medlemmer og 2 ministre.

Ved afstemningen vedtoges lovforslaget med 114 stemmer mod 8 (DK), idet 6 medlemmer (DR) afholdt sig fra at stemme.

2. Lov om tillægsbevilling for finansåret fra 1. april 1956 til 31. marts 1957. (Finansminister *Kampmann*). [D. sp. 2433. — D. sp. 5017].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{8}{3}$ (F. sp. 2999). 1. beh. $\frac{13}{3}$ (F. sp. 3112). Partiernes ordførere: Kolbjørn, Thorkil Kristensen, Thestrup, Bertel Dahlgaard, Alfred Jensen og Oluf Pedersen. Henvist til finansudvalget. Betænkning (D. sp. 3953) afgivet $\frac{28}{3}$. (Ordfører: Thestrup). 2. beh. $\frac{9}{4}$ (F. sp. 3799). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $\frac{11}{4}$ og $\frac{12}{4}$ (F. sp. 3899, 3964 og 4056). *Loven stadfæstet 12. april 1957*. (Lovt. B. nr. 6).

På *finansloven* for 1956-57 er drifts- og anlægsbudgettets indtægter opført med 4 752 mill. kr. og dets udgifter med 4 372 mill. kr., hvilket giver en samlet merindtægt på 380 mill. kr.

På det af finansministeren fremsatte *tillægsbevillingslovfor-
slag* for samme år regnedes der, for så vidt angår drifts- og
anlægsbudgettet, med en stigning i indtægterne på 198 mill.
kr. og en stigning i udgifterne på 151 mill. kr., altså en for-
øgelse af merindtægten med 47 mill. kr.

Under tillægsbevillingslovforslagets behandling i folketin-
get forøgedes drifts- og anlægsbudgettets indtægter med 44
mill. kr. og dets udgifter med 12 mill. kr. Det samlede resultat
skulle herefter, når finans- og tillægsbevillingslovens drifts- og
anlægsbudget tages under ét, stille sig således: indtægter 4 994
mill. kr., udgifter 4 535 mill. kr., merindtægt 459 mill. kr.

Ved fremsættelsen af tillægsbevillingslovforslaget anførte *finans-
ministeren* indledningsvis: „Som det vil erindres, vedtog det høje
ting i maj måned 1955 en beslutning, hvori tinget henstillede til mig
at tilstræbe en *forenkling og begrænsning af fremtidige tillægsbevillings-
love* efter de retningslinjer, som er angivet i et af finansministeriet
i april måned samme år afgivet memorandum angående begrænsning
af tillægsbevillingsloven.

På tillægsbevillingsloven for sidste år blev folketingets beslutning
ført ud i livet, idet man gennemførte den nyordning, at visse lov-
bestemte eller på anden måde uundgåelige merudgifter samt bespa-
relser på udgiftsbevillinger og reguleringer af visse indtægtsbevillinger
samles for hver paragraf i ét beløb, der opføres sidst i vedkommende
paragraf på en ny konto, der er betegnet budgetreguleringskonto.
De i loven opførte enkeltbevillinger er herefter begrænset til forslag
af egentlig bevillingsmæssig interesse.

Denne nyordning er fortsat i tillægsbevillingsforslaget for 1956-
57, og i indledningen til forslagens anmærkninger er der — på samme
måde som i anmærkningerne til tillægsbevillingslovforslaget for
1955-56 — givet en nærmere forklaring om enkelthederne i nyord-
ningen.

På finanslovens drifts- og anlægsbudget er opført indtægter på
4 751 mill. kr. og udgifter på 4 372 mill. kr., således at der fremkom
et overskud på 379 mill. kr. Det fremsatte forslag viser på drifts- og
anlægsbudgettet indtægter på ca. 198 mill. kr. og udgifter på ca. 151
mill. kr. Det samlede resultat for indeværende finansår bliver here-
fter, at indtægterne på drifts- og anlægsbudgettet andrager ca. 4 950
mill. kr. og udgifterne ca. 4 523 mill. kr., således at der på dette
budget fremkommer en samlet merindtægt på ca. 426 mill. kr.

Det må dog tages i betragtning, at der ved udarbejdelsen af for-
slaget ikke forelå endelige opgørelser på alle områder, og at der derfor
må påregnes nogle ændringsforslag, som kan forrykke balancen noget.

Forslagets indtægter på ca. 198 mill. kr. hidrører hovedsagelig

fra de ordinære indkomstskatter, der viser en merindtægt på 223 mill. kr., hvoraf 30 mill. kr. vedrører en stigning i selskabsskatten. Endvidere er forbrugsafgifterne budgetteret med en merindtægt på 60 mill. kr., hvoraf 35 mill. kr. skyldes stigning i indtægten af indførselstold og 20 mill. kr. tobaksbeskatningen.“

Ministeren omtalte derefter en række hovedposter og sluttede med at anbefale lovforslaget til velvillig behandling.

Ved 1. behandling henvistes lovforslaget uomtalt til finansudvalget.

Til 2. behandling stilledes i finansudvalgets betænkning 394 ændringsforslag, der med undtagelse af nr. 271 alle var tiltrådt af udvalget som helhed. Nr. 271, der angik bygning af et atlantskib til den kgl. grønlandske handel, havde kun opnået tilslutning fra socialdemokratiets og det radikale venstres medlemmer af udvalget.

Ved afstemningen om ændringsforslagene vedtoges nr. 271 med 91 stemmer mod 44, de øvrige ændringsforslag uden afstemning.

3. behandling af lovforslaget formede sig som en almindelig *politisk debat*, under hvilken partiernes politiske ordførere gjorde stillingen op med henblik på det forestående valg.

Tillægsbevillingslovforslaget vedtoges med 154 stemmer mod 8 (DK), idet 6 medlemmer (DR) afholdt sig fra at stemme.

3. Lov om statsgaranti ved betalingsaftaler med udlandet og om udstedelse af statsforskrivninger i forbindelse med sådanne aftaler. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 641.—C. sp. 23].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁷/₁₁ (F. sp. 1231). 1. beh. ²⁹/₁₁ (F. sp. 1277). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Thestrup, Alfred Jensen og Tholstrup. 2. beh. ⁶/₁₂ (F. sp. 1484). 3. beh. ¹²/₁₂ (F. sp. 1689). *Loven stadfæstet 19. december 1956*. (Lovt. nr. 335).

Ved loven opretholdes den bemyndigelse, finansministeren siden 1946 har haft til på statskassens vegne at yde garanti over for Danmarks Nationalbank, for så vidt angår clearing- og betalingsaftaler og andre betalingsarrangementer, samt til efter forhandling med finansudvalget at udstede rentebærende forskrivninger i henhold til bestemmelser i betalingsaftaler og lignende aftaler med udlandet.

Forlængelsen gælder for tiden indtil *udgangen af 1959*.

I bemærkningerne til lovforslaget anføres:

„Ved lov nr. 333 af 22. december 1953 [årbog 1953-54, side 91] videreførtes for tre års perioden 1954-56 en fra 30. marts 1946 gældende, flere gange forlænget lovgivning. De til grund for denne lovgivning liggende forhold er stadig bestående i et betydeligt omfang. Det foreslås derfor, at den hidtidige ordning forlænges ved en lov, som er ligelydende med den nugældende lov bortset fra de i §§ 1 og 3 nævnte tidspunkter og bortset fra, at ordene „folketingets finansudvalg“ i § 2 er erstattet af „finansudvalget“, medens ordet „clearing“ er udgået af § 1, idet der ikke længere er nogen gældende clearingaftale, og eventuelle nye clearingaftaler må kunne omfattes af betegnelsen „andre betalingsarrangementer“.

Betalingsaftaler træffes af regeringen eller på dennes foranledning, og gæld og tilgodehavende på de konti, der i henhold til aftalerne føres i nationalbanken, bestemmes i første række af de handelsaftaler m. v., som regeringen slutter, og af den af staten i øvrigt førte handelspolitik. Staten bærer således ansvaret for stillingen på disse konti. Det samme gælder konti oprettet i henhold til andre betalingsarrangementer, staten træffer eller foranlediger truffet. En statsgaranti over for nationalbanken må derfor fortsat anses for nødvendig.

I lovforslagets § 1 søges bemyndigelse for finansministeren til at yde garanti over for nationalbanken for ethvert tab i forbindelse med betalingsaftaler og andre betalingsarrangementer med udlandet, såvel for tab på tilgodehavender som for tab i forbindelse med gældsforpligtelser. Garantien vil normalt alene angå den mellem Danmarks Nationalbank og det pågældende udenlandske betalingsinstitut bestående saldo, men må i visse tilfælde tillige omfatte beløb, der først senere kommer til afregning på saldoen (terminsforretninger), eller beløb, der indestår i private danske eller udenlandske banker. Så længe Den europæiske Betalingsunion består og Danmark er medlem af denne, vil garantien tillige vedrøre Danmarks betalingsmelløvere med unionen eller de bilaterale forhold, der måtte udspringe af Danmarks medlemskab af unionen.

En enkelt af de gældende bilaterale betalingsaftaler indeholder bestemmelser om, at debetsaldoen over en nærmere fastsat størrelse af kreditorlandet kan forlanges dækket ved udstedelse af rentebærende statsforskrivninger, ligesom et par andre aftaler indeholder bestemmelser om, at en eventuel debetsaldo ved aftalens ophør kan forlanges dækket ved sådanne forskrivninger. Endvidere indeholder overenskomsten om Den europæiske Betalingsunion nærmere regler om udstedelse af lignende rentebærende statsforskrivninger i tilfælde af unionens ophør eller Danmarks udtræden af unionen. Under hensyn til disse bestemmelser søges i lovforslagets § 2 bemyndigelse for finansministeren til efter forhandling med finansudvalget at udstede sådanne forskrivninger.

I forbindelse med visse aftaler truffet inden for rammerne af

Den europæiske Betalingsunion om påbegyndelse, allerede mens betalingsunionen består, af afvikling af Danmarks beregnede bilaterale gæld til visse kreditorlande inden for unionen, har finansudvalget i medfør af den gældende lov givet tilslutning til, at finansministeren udsteder rentebærende statsforskrivninger, såfremt den således konsoliderede valutagæld ikke skulle være endeligt afviklet inden unionens ophør og staten derfor måtte overtage restgælden som statsgæld til udlandet samtidig med overtagelse af tilsvarende aktiver i Danmarks Nationalbank.“

Lovforslaget gennemførtes i folketinget uden udvalgsbehandling. Det vedtoges uændret med 103 stemmer mod 4 (DR), idet 7 medlemmer (DK) afholdt sig fra at stemme.

4. Lov om midlertidige bestemmelser vedrørende påligningen af indkomst- og formueskat til staten m. m. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 97. — C. sp. 59].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁴/₁₀ (F. sp. 399). 1. beh. ³¹/₁₀ (F. sp. 668). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Øllgaard, Poul Møller, Axel Sørensen, Alfred Jensen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Hans Knudsen, Einer-Jensen, Holger Eriksen [formand], Erhard Jakobsen, Kai Jensen, Johs. E. Larsen, M. Larsen, Øllgaard, Anders Andersen, Alfred Bøgh, Foged, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Foss, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Axel Sørensen [næstformand] og Bertel Dahlgaard). Betænkning (B. sp. 101) afgivet ⁶/₁₂. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. ¹¹/₁₂ (F. sp. 1593). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 147) afgivet ¹³/₁₂. 3. beh. ¹⁴/₁₂ (F. sp. 1818). *Loven stadfæstet 19. december 1956.* (Lovt. nr. 339).

Efter loven skal de i lovebekendtgørelse nr. 305 af 13. december 1955 om midlertidige ændringer i reglerne om påligning af indkomst- og formueskat til staten (årbog 1955-56, side 65) indeholdte ligningsregler, der havde gyldighed for skatteåret 1956-57, også gælde for 1957-58, dog med enkelte ændringer.

Disse ændringer er optaget i en ny lovebekendtgørelse nr. 340 af 19. december 1956 og nærmere omtalt i skattedepartementets cirkulære nr. 219 af 20. december 1956.

I forhold til lovbekendtgørelsen for skatteåret 1956-57 indeholder lovbekendtgørelsen for skatteåret 1957-58 nye regler om *beskatningen af danske statsborgere, der er ansat ved fremmede diplomatiske repræsentationer her i landet, samt af visse udlændinge, der på grund af deres tilknytning til Danmark findes at burde sidestilles med danske statsborgere* (§ 3, stk. 1), om adgang til *børnefradrag for og sambeskatning med børn mellem 16 og 18 år* (§ 4, stk. 2, og § 17, stk. 1 og 3) og om adgang til *overførsel af underskud* (§ 9). Endvidere er der sket ændringer i § 5 vedrørende lempelser for visse skatteydere over 65 år, § 13, stk. 2, vedrørende beskatningen af lotterigevinster, § 18, stk. 3, vedrørende tontineordninger og § 24 vedrørende lempelser for personer, der har etableret sig efter 1. april 1951. Hertil kommer, at den til og med skatteåret 1956-57 hjemlede indkomstskattefrihed for krigstillæg er bortfaldet, og at reglen i § 22 (jfr. nedenfor) erstatter statskattelovens § 6 d om fradragsret for personlige skatter, ejendomsskatter, forpagtningsafgifter m. v. Endelig indeholder loven regler om *tilbagebetaling af bunden opsparing* efter begæring af personer, som omfattes af reglerne i lovens § 4.

Om ændringerne i lovbekendtgørelsens bestemmelser anføres:

Til § 3, stk. 1.

De heri indeholdte bestemmelser omhandler beskatningen af visse personer, der er ansat ved udenlandske *diplomatiske og konsulære repræsentationer* her i landet. Der findes i statskatteloven bestemmelser om skattefrihed for sådanne personer. Det blev imidlertid ved en højesteretsdom af 1951 fastslået, at skattefritagelsen i henhold til disse bestemmelser rakte videre, end skattemyndighederne oprindeligt havde antaget. Således ville efter dommen en dansk statsborger, der modtager løn fra et udenlandsk gesandtskab, ikke kunne beskattes af anden lønindtægt her i landet eller af renteindtægt m. v. Da en så vidtgående skattefritagelse går ud over, hvad der normalt indrømmes i andre lande, har man nu foretaget en nærmere fastsat begrænsning af fritagelsen.

Til § 4, stk. 2, og § 17, stk. 1.

Efter de nye bestemmelser kan skatteyderen begære *sambeskatning med børn*, der den 1. januar 1957 er fyldt 16 år, men ikke 18 år, med den virkning, at der gives børnefradrag for disse børn. Begæringen om sambeskatning skal fremsættes over for de skattelignende myndigheder senest samtidig med indsendelsen af selvangivelse ved benyttelse af den særlige rubrik på selvangivelsen. Det er en betingelse for sambeskatningen og dermed for børnefradraget, at det pågældende barn ikke har midler til at bekoste sit eget underhold; denne betingelse er indsat i loven, fordi det sædvanligvis vil være til ugunst for skatteyderen at begære sambeskatning i sådanne tilfælde.

Til § 5.

I bestemmelserne om nedslag i indkomstansættelserne for visse skatteydere over 65 år m. fl. er der sket ændring i *nedslagsbeløbene*, der for skatteåret 1957-58 er fastsat således:

	Forsørgere	Ikkeforsørgere
A. København m. v.	3 500 kr.	2 200 kr.
B. Købstæder m. v.	3 100 -	2 000 -
C. Øvrige landkommuner	2 700 -	1 800 -

Derimod er der ikke sket andre ændringer i denne bestemmelse; maksimalindkomstbeløbene er de samme som for skatteåret 1956-57, og nedslaget kan ikke overstige halvdelen af forskellen mellem maksimalindkomsten og den pågældendes skattepligtige indkomst.

Finansministeren havde oprindelig foreslået maksimalbeløbene forhøjet, men dette gik man bort fra under sagens behandling i folketinget.

Til § 9.

Den nye bestemmelse om adgang til at *overføre underskud fra et indkomstår til de to nærmest følgende indkomstår* vedrører kun fuldt skattepligtige *personer*, men ikke selskaber, foreninger m. v. Bestemmelsen går nærmere ud på, at underskud, der er fremkommet ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst

for ét skatteår, så vidt muligt fuldt ud skal fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for det nærmest følgende skatteår. Hvis underskuddet overstiger den skattepligtige indkomst for sidstnævnte skatteår, kan det overskydende beløb fradrages ved indkomstopgørelsen for det følgende skatteår, men hvis det således overførte beløb ikke kan rummes i denne indkomst, er der ikke mulighed for at overføre eventuelle restbeløb til senere skatteår.

Til § 13, stk. 2.

Ved loven er der givet lovebekendtgørelsens § 13, stk. 2, følgende affattelse:

Indkomst hidrørende fra *lotterigevinster* — bortset fra gevinster i klasselotteriet og gevinster, der omfattes af lov nr. 23 af 27. januar 1956 om afgift af gevinster ved lotterispil — medregnes ikke til den skattepligtige indkomst, for så vidt beløbet ikke overstiger 200 kr. Overstiger beløbet 200 kr., medregnes kun halvdelen af det overstigende beløb.

Ændringen består i, at man efter „klasselotteriet“ har tilføjet ordene: „og gevinster, der omfattes af lov nr. 23 af 27. januar 1956 om afgift af gevinster ved lotterispil“.

Til § 18, stk. 3.

Den heri indeholdte ny bestemmelse gør de for renteforsikringer og pensionsordninger med løbende udbetalinger gældende regler anvendelige på *tontineordninger*, der har alderdomsforsørgelse til formål, og som er oprettet i danske pengeinstitutter i overensstemmelse med vedtægter, der er godkendt af finansministeren. Udbetalinger fra tontineordninger er allerede efter de gældende regler indkomstskattepligtige for modtagerne, fordi de er livsbetingede, altså af samme karakter som en livrente. Indskyderne i en tontinekasse har nemlig alene ret til fra opnåelsen af en vis alder, og så længe de lever, at få udbetalt en andel i kassens samlede renteindtægter, eventuelt suppleret med en vis udlodning af kassens formue. Ved død fortæbes ethvert krav på kassen.

Til § 22.

Efter statsskattelovens § 6 d skal udgifter til personlige skatter, ejendomsskatter, forpagtningsafgifter, aftægtsydelse

o. lign. kunne fradrages ved indkomstopgørelsen, såfremt udgifterne er „udredet“ i indkomstårets løb. Ved en under sagens behandling i folketinget indføjet ny bestemmelse, der ophæver statsskattelovens § 6 d, fastslås det i overensstemmelse med praksis, at *fradragsretten for personlige skatters vedkommende kun omfatter skattebeløb, der er betalt i indkomstårets løb, og som er forfaldne*. Med hensyn til ejendomsskatter, forpagtningsafgifter, aftægtsydelse m. v. fastslås det, ligeledes i overensstemmelse med praksis, at de pågældende udgifter kan fradrages ved indkomstopgørelsen, når de er „anvendt“, d. v. s. under samme betingelse, som gælder for de i statsskattelovens § 6 a nævnte driftsomkostninger, der normalt kan fradrages ved forfaldstid, uanset om de er betalt eller ej.

Til § 24.

Adgangen til i visse tilfælde at indrømme bevillingsmæssig nedsættelse af den skattepligtige indkomst for personer, der har *etableret sig eller overtaget selvstændig erhvervsvirksomhed*, som de stadig er indehavere af, er opretholdt for skatteåret 1957-58 med to ændringer.

Den ene ændring går ud på, at den periode, hvor etablering eller overtagelse skal have fundet sted, for skatteåret 1957-58 løber fra 1. april 1951 til 1. november 1956, mens den for skatteåret 1956-57 løb fra 1. april 1950 til 1. november 1955. I modsætning til, hvad der gjaldt for tidligere skatteår, kan der altså for skatteåret 1957-58 ikke gives „etableringslempelse“ i tilfælde, hvor virksomhed er påbegyndt eller overtaget i perioden fra 1. april 1950 til 31. marts 1951.

Den anden ændring vedrører størrelsen af det beløb, hvormed indkomsten kan nedsættes, hvor det drejer sig om land-, skov- eller havebrugsvirksomhed. For skatteåret 1956-57 kan nedsættelsen højst andrage et beløb svarende til 20 pct. af det beløb, hvormed den dokumenterede gæld pr. 1. januar 1956 overstiger 100 pct. af den skattemæssige værdi af fast ejendom, besætning og inventar. De 100 pct. er for skatteåret 1957-58 — ved en i folketinget foretaget ændring af det af finansministeren fremsatte lovforslag — ændret til 80 pct. af de ovenfor nævnte aktivers skattemæssige værdi pr. 1. januar

1957. Baggrunden for denne ændring er de ved den 11. almindelige vurdering foretagne forhøjelser af ejendomsværdierne.

Nedsættelsen kan fortsat højst andrage 20 pct. af det beløb, hvormed gælden overstiger den lige nævnte grænse. Endvidere kan den som hidtil højst andrage det beløb, der i det pågældende indkomstår er afdraget på gælden, og nedslaget kan — ligeledes som hidtil — højst indrømmes med 3 000 kr.

Vedrørende bunden opsparing.

Endelig indeholder loven en bestemmelse, hvorefter *bunden opsparing*, der er pålignet personer i medfør af lov nr. 453 af 25. november 1950, jfr. lov nr. 266 af 14. juni 1951, kan tilbagebetales den til opsparingsbeløbet berettigede, såfremt der ved skatteansættelsen for skatteåret 1956-57 er indrømmet vedkommende nedslag i medfør af § 5 i lovekendtgørelse nr. 305 af 13. december 1955 og begæring om tilbagebetaling fremsættes inden 1. april 1957.

Bestemmelserne finder tilsvarende anvendelse, hvor der ved skatteansættelsen for skatteåret 1957-58 er indrømmet en person nedslag i indkomstansættelsen og begæring om tilbagebetaling fremsættes inden 1. april 1958.

Som begrundelse herfor anføres i bemærkningerne til lovforslaget:

„Den bundne opsparing for skatteåret 1950-51 skal efter lov nr. 453 af 25. november 1950 tilbagebetales inden udgangen af 1958. og den bundne opsparing for skatteåret 1951-52 skal efter lov nr. 266 af 14. juni 1951 udbetales inden udgangen af 1959. Opsparingsbeløbene skal dog frigives ved den opsparingspligtiges død eller konkurs eller ved hans fyldte 70. år, ligesom udlændinge kan opnå frigivelse, når de definitivt forlader landet. Endelig kan finansministeren tillade tilbagebetaling i tilfælde, hvor den opsparingspligtige kan påvise, at de pålignede opsparingsbeløb skal bruges som nødvendig kapital ved start, omlægning, modernisering eller udvidelse af hans erhvervsvirksomhed. Derimod er der ikke hjemmel til at frigive opsparingsbeløb i tilfælde, hvor den opsparingspligtiges forhold i øvrigt måtte tale herfor, f. eks. på grund af indtægtsnedgang som følge af invaliditet, overgang til aldersrente (eller fremover folkepension) el. lign.

I de senere år har skattedepartementet modtaget en lang række andragender, der er begrundet med indtægtsnedgang af de foran nævnte årsager. Disse andragender har måttet afslås på grund af manglende lovhjemmel. Man har — bl. a. under hensyn til, at der kun er ret korte perioder tilbage til opsparingsbeløbenes generelle

frigivelse — fundet det rimeligt, at der nu åbnes adgang til frigivelse i en række tilfælde, hvor de opsparingspligtiges erhvervsevne er nedsat. Af praktiske grunde foreslås det, at frigivelse kan ske i alle tilfælde, hvor den opsparingspligtige er berettiget til nedslag i indkomstansættelsen i medfør af ligningslovens § 5 (nærværende lovforslags § 4).“

Efter at lovforslaget havde været gjort til genstand for en indgående 1. behandling, henvistes det til et udvalg, der enstemmigt indstillede det til vedtagelse med nogle af finansministeren tiltrådte ændringsforslag, hvis indhold — bortset fra nogle redaktionelle ændringer — fremgår af det foregående.

Af betænkningen anføres:

„Udvalget har med finansministeren drøftet forskellige forslag til fremme af opsparingen. Der var enighed om, at disse problemer måtte gøres til genstand for nærmere overvejelse i indværende folketingssamling i forbindelse med drøtterne om skattereformen eller spørgsmålet om forlængelse af lovgivningen om præmiering af opsparing.

En henvendelse fra Danske Studerendes Fællesråd er blevet drøftet med finansministeren, der har oplyst, at han vil lade foretage en nærmere undersøgelse af de studerendes økonomiske og skattemæssige stilling. I anledning af en henvendelse fra søfartsorganisationerne har udvalget behandlet de søfarendes beskatningsforhold. Finansministeren har herunder oplyst, at særlige udvalg i Danmark, Finland og Sverige for tiden arbejder med udformning af regler om indførelsen af en særlig sømandsskat i lighed med den i Norge gennemførte ordning, og at det forventes, at disse udvalg vil kunne afslutte deres arbejde i løbet af foråret 1957. Under hensyn hertil er der i udvalget enighed om, at en ændring af beskatningsreglerne for de søfarende må afvente resultatet af de fællesnordiske forhandlinger.

Udvalget har endvidere med finansministeren drøftet reglerne om skattepligtens ophør ved udrejse af landet. Under hensyn til, at en ændring på dette område ville medføre, at spørgsmålet om skattepligtens indtræden og ophør i det hele måtte optages til overvejelse, og at spørgsmålene behandles i forbindelse med skattereformen, afstår udvalget fra at stille forslag om ændringer i disse regler.

Finansministeren har over for udvalget redegjort for baggrunden for den gældende praksis med hensyn til den skattemæssige behandling af de handelsrejsendes rejseudgifter m. v. På udvalgets opfordring har finansministeren givet tilsagn om at henstille til ligningsrådet at meddele vejledende anvisninger vedrørende størrelsen af de daglige udgiftsbeløb, som vil kunne godkendes ved indkomstopgørelsen for forskellige grupper af handelsrejsende mod behørig dokumentation for antallet af rejsedage, overnatninger m. v.

Endvidere har der i udvalget været drøftet en forhøjelse af lønmodtagerfradraget fra 400 til 500 kr. Finansministeren har accep-

teret en sådan forhøjelse under forudsætning af, at der kunne gives tilsagn om, at der ved forårets forhandlinger om forslaget til udskrivningslov for skatteåret 1957-58 ville blive tilvejebragt dækning for det derved opståede provenutab, der anslås til 20 mill. kr. Der har i udvalget ikke kunnet opnås enighed herom, hvorfor man har afstået fra at stille et sådant forslag.“

Vedrørende ændringsforslaget om ikke at forhøje de gældende maksimalindkomster med hensyn til nedslag ved indkomstansættelsen for rentemodtagere m. fl. hedder det i betænkningen: „Der er fra kommunale organisationer og fra alle sider i udvalget udtrykt betænkkelighed ved de foreslåede yderligere forhøjelser af disse indkomstgrænser, der sidste år blev sat stærkt i vejret. Derimod har der været enighed om den foreslåede forhøjelse af de maksimale nedslagsbeløb.“

Til 2. behandling stillede fra kommunistisk side uden for betænkningen ændringsforslag om:

1) forhøjelse af de i lovbekendtgørelsens § 4 omhandlede børnefradrag,

2) indførelse af et almindeligt nedslagsbeløb efter § 5 på 1 000 kr. for alle indtægter, der udgør højst 15 000 kr., og på et aftagende beløb for indtægter på op til 19 000 kr.,

3) udvidelse af reglerne i § 5 om lempelse ved skatteansættelsen for visse skatteydere til også at gælde polioramte samt enker og enligstillede mødre med indtægter, der ikke ligger over de fastsatte maksimalbeløb,

4) indførelse af en ny paragraf, hvorefter arbejdsløse med en ledighed ud over 30 dage altid skulle have eftergivet et beløb svarende til skatten for ledighedsperioden.

Ved 2. behandling blev udvalgets ændringsforslag vedtaget og ændringsforslagene uden for betænkningen forkastet.

I en mellem 2. og 3. behandling afgivet tillægsbetænkning udtales:

„Udvalget har drøftet ansættelsen af lejeværdien af bolig i eget enfamilieshus, der af ligningsrådet er fastsat til 3½ pct. af den nye ejendomsskyldvurdering.

Der har inden for udvalget været ydret frygt for, at dette forhold vil kunne medføre en for stor lejestigning, hvorfor spørgsmålet har været drøftet i det nævnte samråd, ligesom der til belysning af spørgsmålet er modtaget en redegørelse fra formanden for ligningsrådet. Da det af denne redegørelse fremgår, at det materiale, der har foreligget vedrørende ejendomsskyldvurderingen, har været ret sparsomt, opfordrer udvalget finansministeren til at henstille til ligningsrådet at søge et fyldigere materiale tilvejebragt og på dette grundlag behandle sagen på ny.“

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget enstemmigt i den ændrede affattelse.

5. Lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1957-58. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1749. — C. sp. 323].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{8}{3}$ (F. sp. 3004). 1. beh. $\frac{14}{3}$ (F. sp. 3148). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Axel Sørensen, Alfred Jensen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 357) afgivet $\frac{22}{3}$. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. $\frac{26}{3}$ (F. sp. 3365). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 375) afgivet $\frac{27}{3}$. 3. beh. $\frac{29}{3}$ (F. sp. 3560). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 90).

Ved loven forlænges de gældende udskrivningsregler for indkomst- og formueskatten til staten (årbog 1955-56, side 71), dog med enkelte ændringer af indkomst- og formueskatteskalaerne for personer.

For indkomstskattens vedkommende har man, under hensyn til, at pligten til at svare folkepensionsbidrag indtræder på samme indtægtstrin som indkomstskatten til staten, foretaget en vis tilpasning af skalaen for indkomstbeløb under 6 000 kr. Man har herved tilstræbt at undgå for stærke spring i de beløb, der pålignes på disse indkomststrin. Efter en i folketinget foretaget ændring kommer lempelserne dog kun forsørgere til gode, således at ikke-forsørgere skal udrede skatten efter samme skala som året før.

Endvidere har man forhøjet *den skattefri formuegrænse* fra 30 000 kr. til 50 000 kr. med heraf følgende mindre lettelser i skatten af formuer på indtil 100 000 kr. Ændringerne må ses på baggrund af de forhøjelser af ejendomsværdierne, der har fundet sted ved 11. almindelige vurdering, og som et led i bestræbelserne for at fremme opsparing.

Det af finansministeren fremsatte lovforslag indeholdt tillige et afsnit, hvorefter den ordning, som ved lov nr. 43 af 14. marts 1955 om forbrugsbegrænsende foranstaltninger (årbog 1954-55, side 116) indførtes vedrørende sparebeviser m. v., skulle forlænges for skatteåret 1957-58, dog med enkelte ændringer. Formålet hermed var endnu

et år at afbøde virkningerne på pristallet af de i 1955 indførte omsætningsafgifter på tekstilvarer m. v.

På forslag af det folketingsudvalg, der fik sagen til behandling, vedtoges det imidlertid ved 2. behandling at *dele lovforslaget i to lovforslag*:

1) forslag til lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1957-58, omfattende lovforslagets afsnit I, II, III, IV og VI (§§ 1-39 og 51-52) og

2) forslag til lov om sparebeviser m. v., omfattende lovforslagets afsnit V og VI (§§ 40-52)

samt at lade sidstnævnte lovforslag gå tilbage til udvalget til fortsat behandling (det blev senere gennemført i ændret affattelse, jfr. nærmest efterfølgende sag).

Af udvalgsbetænkningen anføres:

„Under forhandlingerne om lovforslaget har man drøftet den økonomiske politik i forbindelse med lovforslagets bestemmelser om størrelsen af skatteudskrivningen og om udstedelse af sparebeviser.

Under disse drøftelser er der af de konservative medlemmer i udvalget fremlagt en skitse til „antiinflations- og opsparingsplan“, hvori der bl. a. stilles forslag om delvis at erstatte kontant berigtigelse af statslån til byggeri med udlevering af statsobligationer.

Der har ikke i udvalget kunnet tilvejebringes flertal for i forbindelse med udskrivningsloven at gennemføre det i lovforslagets afsnit V indeholdte forslag om udstedelse af *sparebeviser* for finansåret 1957-58. Om dette spørgsmål udtaler de forskellige mindretal i udvalget følgende:

„Et *mindretal* [venstres og det konservative folkepartis udvalgsmedlemmer] må anse det for uforvarligt, at folketinget udskyder afgørelsen af spørgsmålet om tekstilafgifternes virkning på detailpristallet, og henviser til de to partiers ordføreres udtalelser herom ved lovforslagenes 1. behandling.

Et *andet mindretal* [det radikale venstres udvalgsmedlemmer] udtaler, at da der ikke under behandlingen af udskrivningsloven og de sammen med denne behandlede lovforslag har været levnet fornøden tid til at overveje de problemer, som er rejst i forbindelse med forslaget om uændret forlængelse af sparebevisordningen, herunder spørgsmålet om ordningens administration, og da mindretallet endvidere ønsker, at der bliver tid til at belyse og færdigbehandle den af de konservative medlemmer i udvalget den 21. marts fremlagte skitse, henstiller mindretallet, at afgørelsen vedrørende sparebeviserne udskydes, indtil overvejelserne vedrørende de nævnte problemer er tilendebragt, og foreslår derfor, at bestemmelserne om sparebeviserne udgår af udskrivningsloven.

Et *trede mindretal* [de socialdemokratiske udvalgsmedlemmer] udtaler, at da venstres og det konservative folkepartis medlemmer

af udvalget har erklæret, at de ikke vil medvirke til gennemførelse af udskrivningslovens afsnit om sparebeviserne, og da det radikale venstres medlemmer af udvalget har henstillet, at afgørelsen vedrørende sparebeviserne udskydes, er der ikke i øjeblikket mulighed for at gennemføre dette afsnit af loven.

Under disse omstændigheder kan mindretallet tilslutte sig, at der i udvalget arbejdes videre med bestemmelserne om sparebeviserne.

Herefter stiller udvalget med finansministerens tilslutning nedenstående ændringsforslag under A., hvorefter den del af lovforslaget, der omhandler sparebeviser, udskilles som et særligt lovforslag, som *udvalget* foreslår henvist til *fortsat behandling i udvalget*.

Den øvrige del af lovforslaget, der omhandler udskrivning af indkomst- og formueskat for skatteåret 1957-58, indstiller *udvalget* til *vedtagelse* med nedenstående ændringsforslag under B., der er stillet af finansministeren og tiltrådt af udvalget.

Dette ændringsforslag vedrører skalaen i forslaget § 1, stk. 2. Om baggrunden for ændringsforslaget kan anføres, at det af finansministeren er oplyst, at de foreslåede skattnedsættelser for skala-indkomster under 6 000 kr., der i alt andrager ca. 8 mill. kr., fordeler sig med ca. 2 mill. kr. på forsørgere og ca. 6 mill. kr. på ikke-forsørgere. Da formålet med de foreslåede ændringer er at undgå, at mindre indtægtstigninger medfører springvise forøgelser i udskrivningen af statsindkomstskat og folkepensionsbidrag under ét, forekommer de foreslåede nedsættelser for ikke-forsørgere uforholdsmæssigt store. Man har derfor overvejet, om det skulle være muligt at foretage en udglatning af skalaen for ikke-forsørgere, der medførte noget mindre skattnedsættelser for denne gruppe af skatteydere. Da det ikke har været teknisk muligt at finde en tilfredsstillende løsning på dette spørgsmål, er der i udvalget enighed om at bevare den for skatteåret 1956-57 gældende skala for ikke-forsørgere, og ændringsforslaget tager sigte herpå.“

Uden for betænkningen stillede *Alfred Jensen* (DK) m. fl. ændringsforslag om nedslag i skatteansættelsen for personer med en skattepligtig indkomst på under 19 000 og om indførelse af følgende bestemmelse i § 36: „For arbejdsløshed ud over 30 dage vil der altid være at eftergive et beløb svarende til skatten for ledighedsperioden.“

Fra retsforbundets side stillede ingen ændringsforslag, men *Søren Olesen* beklagede som partiets ordfører, at de foreslåede lempelser i indkomstskatteskalaen kun skulle komme forsørgere til gode.

Ved afstemningen vedtoges udvalgets ændringsforslag, mens de kommunistiske ændringsforslag forkastedes med alle øvrige stemmer mod kommunisternes.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget i den ændrede form enstemmigt med 106 stemmer, idet 7 medlemmer (DK og et grønlandsk medlem) hverken stemte for eller imod.

6. Lov om indløsning af visse sparebeviser. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1749. — C. sp. 423].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{8}{3}$ som et led i forslag til lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1957-58, hvis bestemmelser om sparebeviser senere udskiltes (F. sp. 3004). 1. beh. $\frac{14}{3}$ (F. sp. 3148). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Axel Sørensen, Alfred Jensen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 357 og 437) afgivet $\frac{22}{3}$ og $\frac{4}{4}$. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. $\frac{26}{3}$ og $\frac{9}{4}$ (F. sp. 3365 og 3797). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $\frac{11}{4}$ (F. sp. 3946). *Loven stadfæstet 12. april 1957.* (Lovt. nr. 113).

I forslaget til lov nr. 90 af 29. marts 1957 om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten for skatteåret 1957-58 (jfr. nærmest foregående sag) var som afsnit V optaget bestemmelser, hvorefter den ordning, som ved lov nr. 43 af 14. marts 1955 om forbrugsbegrænsende foranstaltninger indførtes med hensyn til sparebeviser m. v. [årbog 1954-55, side 116], skulle fortsættes for skatteåret 1957-58. De i lovforslaget optagne bestemmelser svarede i alt væsentligt til de i den ovennævnte lov indeholdte bestemmelser, dog med tilføjelse af en bestemmelse, hvorefter personer, der er i besiddelse af et sparebevis, skulle kunne få dette indløst, såfremt de dokumenterede, at de var fyldt 70 år.

Under sagens behandling lykkedes det ikke at få truffet beslutning om, hvorvidt der også for skatteåret 1957-58 skulle udstedes sparebeviser. Ved 2. behandling af forslaget til udskrivningslov vedtoges det derfor at udskille bestemmelserne om sparebeviser som et særlig lovforslag og at afbryde behandlingen af sidstnævnte lovforslag, som skulle gøres til genstand for fornyet udvalgsbehandling.

I betænkningen fra det udvalg, hvortil forslaget til udskrivningslov var henvist, udtales om sparebeviserne:

„Der har ikke i udvalget kunnet tilvejebringes flertal for i forbindelse med udskrivningsloven at gennemføre det i lovforslagets

afsnit V indeholdte forslag om udstedelse af sparebeviser for finansåret 1957-58. Om dette spørgsmål udtaler de forskellige mindretal i udvalget følgende:

Et *mindretal* (Anders Andersen, Alfred Bøgh, Foged, Jørgen Jørgensen [Ullerup], Thorkil Kristensen, Aksel Møller, Poul Møller og Sønderup) må anse det for uforvarsligt, at folketinget udskyder afgørelsen af spørgsmålet om tekstilafgiftens virkning på detailpristallet, og henviser til de to partiers ordføreres udtalelser herom ved lovforslagenes 1. behandling.

Et *andet mindretal* (Bertel Dahlgaard og Axel Sørensen) udtaler, at da der ikke under behandlingen af udskrivningsloven og de sammen med denne behandlede lovforslag har været levet fornøden tid til at overveje de problemer, som er rejst i forbindelse med forslaget om uændret forlængelse af sparebevisordningen, herunder spørgsmålet om ordningens administration, og da mindretallet endvidere ønsker, at der bliver tid til at belyse og færdigbehandle den af de konservative medlemmer i udvalget den 21. marts fremlagte skitse, henstiller mindretallet, at afgørelsen vedrørende sparebeviserne udskydes, indtil overvejelserne vedrørende de nævnte problemer er tilendebragt, og foreslår derfor, at bestemmelserne om sparebeviserne udgår af udskrivningsloven.

Et *trejde mindretal* (Bundvad, Holger Eriksen, Ove Hansen, Kai Jensen, Hans Knudsen, Peter Nielsen og Edel Saunte) udtaler, at da venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget har erklæret, at de ikke vil medvirke til gennemførelse af udskrivningslovens afsnit om sparebeviserne, og da det radikale venstres medlemmer af udvalget har henstillet, at afgørelsen vedrørende sparebeviserne udskydes, er der ikke i øjeblikket mulighed for at gennemføre dette afsnit af loven.

Under disse omstændigheder kan mindretallet tilslutte sig, at der i udvalget arbejdes videre med bestemmelserne om sparebeviserne.

Herefter stiller udvalget med finansministerens tilslutning nedestående ændringsforslag under A., hvorefter den del af lovforslaget, der omhandler sparebeviser, udskilles som et særligt lovforslag [forslag til lov om sparebeviser m. v.], som *udvalget* foreslår henvist til *fortsat behandling i udvalget*.

Vedrørende det nævnte forslag til lov om sparebeviser m. v. afgav udvalget senere en betænkning, hvori det hedder:

„Udvalget har . . . i 3 møder, herunder 2 samråd med finansministeren, drøftet lovforslaget, men der er ikke udsigt til, at forslaget vil kunne færdigbehandles i udvalget, inden folketinget slutter sin mødeperiode den 12. april. Der har imidlertid været tilslutning i udvalget til at gennemføre den i lovforslaget indeholdte bestemmelse om, at en indehaver af et sparebevis, udstedt for skatteårene 1955-56 eller 1956-57, skulle være *berettiget til at få sparebeviset indløst*, når

han godtgør, at han er *fyldt 70 år*. Nedenstående ændringsforslag, der er stillet af finansministeren og tiltrådt af udvalget, går ud på en ny affattelse af lovforslaget, hvorefter det begrænses til alene at indeholde bestemmelse om en sådan indløsningsret for 70-årige.

Finansministeren har oplyst, at det ikke er muligt at foretage en beregning af den samlede værdi af de sparebeviser, som efter forslaget vil kunne kræves indløst. Rent skønmæssigt regner ministeren med, at der forholdsvis hurtigt vil kunne blive tale om at indløse sparebeviser til et samlet beløb af størrelsesorden 10-15 mill. kr. Endvidere må man regne med, at der derefter årligt vil kunne kræves indløst et beløb, der i de første år kan skønnes at andrage omkring 3-4 mill. kr., og som senere vil være noget større.“

Ved folketingets vedtagelse af det nævnte ændringsforslag fik lovforslaget følgende affattelse, som også blev lovens:

„§ 1. Såfremt en indehaver af et sparebevis, der er udstedt i henhold til lov nr. 43 af 14. marts 1955 om forbrugsbegrænsende foranstaltninger, godtgør, at han er fyldt 70 år, er han berettiget til at få sparebeviset indløst ved henvendelse til finanshovedkassen, en amtstue eller et kommunekontor. Ved indløsningen ydes rentetillæg efter de i nævnte lovs § 45, stk. 1, indeholdte regler.

§ 2. De beløb, som kommer til udbetaling i henhold til den i nærværende lov omhandlede ordning, samt de hermed forbundne administrationsudgifter udredes af de midler, der er hensat på særlig konto i Danmarks nationalbank i henhold til bestemmelserne i § 50 i lov nr. 43 af 14. marts 1955 om forbrugsbegrænsende foranstaltninger.

§ 3. Finansministeren fastsætter de nærmere regler for gennemførelsen af bestemmelserne i nærværende lov og bemyndiges til at afholde de dermed forbundne udgifter.

§ 4. Denne lov, der ikke gælder for Færøerne og Grønland, træder straks i kraft.“

Samtidig ændredes titlen, der blev som i overskriften anført.

I den ændrede affattelse vedtoges lovforslaget enstemmigt.

7. Lov om lempelse af beskatningen af merindtægt for skatteåret 1958-59. (Finansminister *Kampmann* [A. sp. 1535. — C. sp. 357].)

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{8}{3}$ (F. sp. 3004). 1. beh. $\frac{14}{3}$ (F. sp. 3149). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Bertel Dahlgaard, Alfred Jensen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 357) afgivet $\frac{22}{3}$. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. $\frac{28}{3}$ (F. sp. 3366). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 375) afgivet $\frac{27}{3}$. 3. beh. $\frac{29}{3}$ (F. sp. 3560). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 91).

Ved loven videreføres de for skatteåret 1957-58 gældende regler om lempelse af beskatningen af merindkomst, jfr. lov nr. 181 af 23. juni 1956 (årbog 1955-56, side 81), således at disse regler også kommer til at gælde for 1958-59.

Herom anføres i bemærkningerne til det af finansministeren fremsatte lovforslag:

„Lovforslaget går ud på at forlænge de regler om lempelse af beskatningen af merindkomst, som med gyldighed for skatteåret 1957-58 blev gennemført ved lov nr. 181 af 23. juni 1956. Under hensyn til, at skatteansættelsen for skatteåret 1958-59 baseres på den ved nærværende lovforslags fremsættelse løbende indtægtsperiode, anser man det for ønskeligt, at der allerede på indeværende tidspunkt tilvejebringes lovhjemmel for denne forlængelse, således at skatteyderne er bekendt med reglerne.

Skatteberegningen for skatteåret 1957-58 har endnu ikke fundet sted ved fremsættelsen af nærværende lovforslag, og man har derfor endnu ikke erfaring for, hvorledes reglerne vil virke i praksis. Også under hensyn hertil anser man det for rigtigst alene at foreslå en et-årig forlængelse af loven.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier og vedtoges uændret og enstemmigt, idet 1 grønlandsk medlem afholdt sig fra at stemme.

8. Lov om børnetilskud. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1529. — C. sp. 353].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{8}{3}$ (F. sp. 3004). 1. beh. $\frac{14}{3}$ (F. sp. 3148). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Axel Sørensen, Alfred Jensen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 357) afgivet $\frac{22}{3}$. (Ordfører: Hans

Knudsen). 2. beh. $2\frac{2}{3}$ (F. sp. 3366). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 375) afgivet $2\frac{7}{3}$. 3. beh. $2\frac{9}{3}$ (F. sp. 3560). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 89).

Ved nærværende lov opretholdes den ved lov nr. 147 af 31. marts 1950 indførte børnetilskudsordning for skatteåret 1957-58. Loven svarer i sin struktur ganske til den efter lov nr. 78 af 28. marts 1956 (årbog 1955-56, side 83) for 1956-57 gældende ordning, og reglerne er med nedennævnte modifikationer uændrede.

Efter de hidtil gældende regler har størrelsen af den tilskudsberettigedes skattepligtige indkomst været afgørende for, om og med hvilket beløb børnetilskud skulle ydes. Efter nærværende lovs §§ 1 og 2 bliver det afgørende ikke den skattepligtige indkomst, men *skalaindkomsten*, hvoraf indkomstskatten til staten beregnes, d. v. s. den skattepligtige indkomst med fradrag af børnefradrag, hustrufradrag og fradrag for merindkomst i henhold til lov nr. 181 af 23. juni 1956.

For at det samlede udgiftsbeløb for statskassen kan blive nogenlunde uændret, har man ikke blot ændret skalaen, men også tilskudssatserne, der herefter for 1957-58 andrager følgende beløb pr. barn:

Såfremt skalaindkomsten for den til tilskuddet berettigede er:

	Område A.	Område B.	Område C.
Under 4 000 kr.	210 kr.	190 kr.	170 kr.
4 000- 5 000 kr.	200 -	180 -	160 -
5 000- 6 000 -	190 -	170 -	150 -
6 000- 7 000 -	180 -	165 -	145 -
7 000- 8 000 -	170 -	160 -	140 -
8 000- 9 000 -	165 -	150 -	130 -
9 000-10 000 -	160 -	140 -	120 -
10 000-11 000 -	150 -	130 -	110 -
11 000-12 000 -	120 -	100 -	80 -
12 000-13 000 -	90 -	80 -	60 -
13 000-14 000 -	60 -	50 -	40 -
14 000-15 000 -	40 -	30 -	20 -

Udgør skalaindkomsten fulde 15 000 kr. eller derover, bortfalder retten til børnetilskud.

Som begrundelse for at gå over til at anvende skalaindkomsten som beregningsgrundlag anførte *finansministeren* ved fremsættelsen af lovforslaget:

„Skalaindkomsten må i og for sig anses for et rigtigere udtryk for skatteevnen end den skattepligtige indkomst, og det synes derfor naturligt at lægge vægt på skalaindkomsten ved afgørelsen af, om børnetilskud skal ydes, og hvor stort det skal være, hvorved man f. eks. opnår, at tilskudsberettigede med flere børn stilles gunstigere. Man vil endvidere ved at lægge vægt på skalaindkomsten kunne undgå, at skatteydere, der har benyttet sig af den ved ligningsloven for skatteåret 1957-58 indførte adgang til at begære sambeskatning med 16- og 17-årige børn, får mindre børnetilskud, fordi barnets indkomst bevirker, at den skattepligtige indkomst stiger, idet børnefradraget vil modvirke tilsvarende stigning i skalaindkomsten. Anvendelse af skalaindkomsten ved beregningen af børnetilskud vil ikke vanskeliggøre beregningen.“

I det oprindelige lovforslags § 2 fandtes en bestemmelse, hvor- efter *kvindelige forsørgere*, som havde ret til børnetilskud, skulle have disse udbetalt med et tillæg på 50 pct.

Forslaget herom begrundede *finansministeren* således:

„Dette forslag står i forbindelse med, at der ikke for det kommende finansår — således som det har været tilfældet i tidligere år — af socialministeren agtes gennemført en lovgivning om særlige ydelser til rentemodtagere m. fl. Disse særlige ydelser bliver efter ændringen af folkeforsikringsloven fra 1. april 1957 indregnet i folke- og invalidepensionens grundbeløb, og spørgsmålet om særlige ydelser til folke- og invalidepensionister er derfor faldet bort. De særlige ydelser har imidlertid også været udbetalt til enlige mødre, og da man ikke anser det for praktisk at opretholde en lovgivning om særlige ydelser alene for de enlige mødre, foreslås børnetilskuddet til kvindelige børnetilskudsberettigede efter aftale med socialministeriet forhøjet med 50 pct. for hvert barn.“

Under sagens behandling i et folketingsudvalg fandt man det imidlertid bedst at blive stående ved den i så henseende hidtil gældende ordning, som det fremgår af følgende uddrag af udvalgets betænkning:

„Under forhandlingerne er det oplyst, at den foreslåede 50 pct.s forhøjelse af børnetilskuddet til kvindelige forsørgere, der skulle træde i stedet for det særlige tilskud på 180 kr., der hidtil har været ydet enlige mødre med indtægter under visse grænser, vil medføre forskydninger i tilskuddene til de forskellige grupper af mødre. Således vil mødre med mindre indtægter få lavere tilskud end nu, for så vidt de kun har ét barn, hvorimod mødre med flere børn eller med større indtægter i mange tilfælde vil få forhøjet tilskud. Da man ikke har fundet disse forskydninger rimelige, er man enedes om at bevare den nuværende ordning, og regeringen vil herefter fremsætte

forslag om forlængelse af de hidtil udbetalte særlige ydelser for enlige mødre. Finansministeren og udvalget er under hensyn til det foran anførte enedes om at foreslå, at bestemmelsen om 50 pct.s forhøjelse af børnetilskuddet til kvindelige forsørgere udgår af det foreliggende lovforslag.“

Ved lovforslagets 2. behandling vedtoges dette ændringsforslag uden afstemning.

Fra kommunistisk side var man hverken tilfreds med børnetilskuddenes størrelse eller udbetalingsreglerne, derunder den gældende ordnings tilknytning til skattelovgivningen. Under hensyn til, at partiet havde fremsat et særligt lovforslag om børnetilskud m. v., undlod man imidlertid at stille ændringsforslag.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget enstemmigt i den ændrede form, idet 1 grønlandsk medlem afholdt sig fra at stemme.

9. Lov om beskatningen af renteforsikringer m. v. og pristalsreguleret alderdomsopsparing. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1739. — C. sp. 345].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{8}{3}$ (F. sp. 3004). 1. beh. $\frac{14}{3}$ (F. sp. 3149). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Bertel Dahlgaard, Alfred Jensen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 357) afgivet $\frac{22}{3}$. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. $\frac{26}{3}$ (F. sp. 3366). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 375) afgivet $\frac{27}{3}$. 3. beh. $\frac{29}{3}$ (F. sp. 3561). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 87).

Ved fremsættelsen af forslaget til lov nr. 260 af 2. oktober 1956 om pristalsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing (årbog 1955-56, side 85) blev det bebudet, at der på ligningsloven ville blive optaget bestemmelser om indekskontrakternes skattemæssige behandling. Da loven om pristalsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing trådte i kraft den 1. april 1957, bliver beskatningsreglerne først aktuelle på ligningsloven for skatteåret 1958-59. Efter henstilling fra forsikringselskaberne og pengeinstitutterne fremsattes forslaget til nærværende lov imidlertid så tidligt, at der var mulighed

for at få det gennemført inden nævnte dato, hvilket også skete, idet folketinget efter en kortvarig udvalgsbehandling af lovforslaget tiltrådte det med en enkelt ændring, jfr. nedenfor.

Den således vedtagne lovs første fire paragraffer er i det væsentlige et optryk af ligningslovens bestemmelser om renteforsikringer. Indekskontrakter, der oprettes på basis af renteforsikringer m. v., skal nemlig altid oprettes i en sådan form, at de betingelser, som i ligningsloven er opstillet for ret til fuldt fradrag, vil være opfyldt. I stedet for at indføre særlige regler for indekskontrakter, der er oprettet på basis af renteforsikringer m. v., har man derfor valgt at optage alle ligningslovens bestemmelser om forsikringer m. v. i nærværende lov med visse ændringer, der tilsigter at afstemme reglerne efter de bestemmelser, der skal gælde for indekskontrakter på opsparingsbasis. Disse regler er opbygget med de for renteforsikringer m. v. gældende regler som forbillede.

Loven har følgende ordlyd:

§ 1. Ved *opgørelsen af den skattepligtige indkomst kan fradrages:*

- a. Udgifter til arbejdsløshedsforsikring.
- b. Udgifter til præmie vedrørende livrente, overlevelserente, invaliderente, pensionsforsikring eller lignende renteforsikring, der er tegnet til fordel for den skattepligtige eller hans pårørende, samt bidrag til en pensionsordning, der går ud på at sikre den skattepligtige eller hans pårørende en løbende årlig pensionsindtægt. Som renteforsikring betragtes annuitetsforsikringer, når forsikringssummens ratevise udbetaling efter policen skal udstrækkes over et åremål af 10 år eller mere, eller når forsikringen er kombineret med en opsat livrenteforsikring, samt arverenter, alt for så vidt der ikke ved policen er tillagt den til udbetalingen berettigede valgfrihed mellem ratevis eller samlet udbetaling af forsikringssummen. I andre tilfælde vil disse forsikringer i skattemæssig henseende være at betragte som kapitalforsikringer, for hvilke præmier kun kan bringes til fradrag i det under c. angivne omfang.

Indskud én gang for alle til en forsikrings- eller pen-

sionsordning af fornævnte indhold kan ikke på samme måde fradrages i indkomsten for det år, hvori indskuddet præsteres, men kan fradrages med $\frac{1}{15}$ i dette og hvert af de efterfølgende 14 år. Hvor præmie- eller bidragsbeløb efter forsikrings- eller pensionskontrakten skal tilsvares over et kortere åremål end 15 år, kan der i det enkelte år inden for præmiebetalingsperioden fradrages en så stor del af det erlagte beløb, som svarer til forholdet mellem præmiebetalingsperiodens åremål og 15 år; efter præmiebetalingsperiodens udløb kan der i det enkelte år foretages et tilsvarende fradrag, indtil der er sket fradrag for det i alt erlagte præmiebeløb. Såfremt forhøjelse af præmiebeløb vedrørende en skatteydners pensionsforsikring (pensionsordning) skyldes lønstigning på grund af oprykning i højere stilling, opnåelse af større anciennitet og lignende eller en almindelig ændring af pensionsvilkårene for de i en virksomhed ansatte pensionsberettigede personer, kan den forhøjede årlige præmie dog i sin helhed fradrages i det år, hvori den erlægges, selv om den resterende del af præmiebetalingsperioden er under 15 år. Det samme gælder med hensyn til pristalsregulerede forhøjelser af præmier vedrørende en renteforsikring m. v.

Dør den skattepligtige, inden afskrivning af indskud eller præmier i overensstemmelse med foranstående er afsluttet, kan afskrivningen fortsættes af ægtefællen, for så vidt ordningen er truffet til fordel for denne.

- c. Andre beløb end under a. og b. nævnt, som af den skattepligtige er anvendt til pensions- og enkeforsørgelse, livsforsikring, ulykkes-, syge-, invaliditets- og alderdomsforsikring, dog ikke ud over et samlet beløb af indtil 600 kr. årlig.

Bestemmelserne i stk. 1 træder i stedet for bestemmelsen i § 6, stk. 1 c., 2. punktum, i lov nr. 149 af 10. april 1922. Den i stk. 1 b. hjemlede afskrivningsret kan kun gøres gældende for indskud m. v., der er foretaget i indkomstår, der ligger til grund for skatteansættelsen for skatteår fra og med skatteåret 1955-56.

Tontineordninger, der går ud på at sikre deltagerne alder-

domsforsørgelse, og som er oprettet i danske pengeinstitutter i overensstemmelse med vedtægter, godkendt af finansministeren, behandles i henseende til fradragsret for indbetalinger, skattepligt af udbetalinger og oplysningspligt vedrørende disse efter reglerne i § 1, stk. 1 b, § 2 og § 4, stk. 1. De i tontinerne indestående beløb og rentetilskrivningen derpå medregnes ikke i deltægernes skattepligtige indkomst eller formue.

§ 2. Til den *skattepligtige indkomst* henregnes:

- a. Løbende udbetalinger hidrørende fra sådanne arverenter eller annuitetsforsikringer, der i henhold til § 1, stk. 1 b., 2. punktum, betragtes som renteforsikringer.

For renteforsikringer, der falder ind under lov nr. 260 af 2. oktober 1956 om pristalsreguleret alderdomsforsikring og alderdomsopsparing, omfatter skattepligten tillige eventuelle indekstillaeg fra staten.

- b. Bonusudbetalinger hidrørende fra forsikringer, hvortil indbetalinger i medfør af § 1, stk. 1 b., fuldt ud kan fradrages i eller afskrives over indkomsten. Undtaget er dog bonusudbetalinger efter invaliderenter og arventer, der er kombineret med en forsikring som nævnt i § 1, stk. 1 c, såfremt præmien for renteforsikringsdelen ikke overstiger 20 pct. af præmien for den samlede forsikring, og den årlige bonus for renteforsikringsdelen ikke overstiger 25 kr. Bonusudbetaling i forbindelse med ophævelse af en af de i 1. punktum omhandlede forsikringer beskattes efter reglerne nedenfor under c.
- c. Andre udbetalinger i forsikringsforhold vedrørende de under b. omhandlede forsikringer, herunder udbetaling af tilbagekøbsværdi, samt vederlag for opgivelse af retten til en pensionsindtægt.

I tilfælde, hvor præmiebetalingsperioden er under 15 år, fragår i tilbagekøbsværdien (vederlaget) den ikke fratrukne del af de betalte præmier m. v. Hvor udbetalingen skyldes fratrædelse af stilling eller ophør af pensionsordningen i den virksomhed, hvori den skattepligtige er ansat, vil de første 1 000 kr. af udbetalingen dog ikke være at medregne i den skattepligtige indkomst. Anvendes det

herefter skattepligtige beløb eller en del deraf inden 6 måneder fra forsikrings- eller pensionsforholdets ophør til indskud i en tilsvarende renteforsikrings- eller pensionsordning, vil dette beløb fuldt ud kunne fradrages i den skattepligtige indkomst for det indkomstår, i hvilket udbetalingen har fundet sted.

Af den skattepligtige tilbagekøbsværdi eller det skattepligtige vederlag for opgivelse af retten til en pensionsindtægt medregnes en tredjedel i indkomsten for det indkomstår, hvori udbetaling har fundet sted, og en tredjedel i indkomsten for hvert af de to følgende indkomstår, jfr. dog § 6.

De i stk. 1 anførte bestemmelser finder ikke anvendelse på udbetalinger efter forsikrings- eller pensionsordninger, der er virksomme ved begyndelsen af det indkomstår, der ligger til grund for skatteansættelsen for skatteåret 1955-56, eller til hvilke indbetalinger er ophørt før dette tidspunkt.

Er der til en forsikrings- eller pensionsordning foretaget indbetalinger såvel før som efter begyndelsen af det indkomstår, der ligger til grund for ansættelsen for skatteåret 1955-56, kommer bestemmelserne i stk. 1 ikke til anvendelse på den del af udbetalingerne, der hidrører fra de før begyndelsen af nævnte indkomstår foretagne indbetalinger.

§ 3. Dispositioner over en forsikring af den i § 1, stk. 1 b., omhandlede art, der bevirker, at forsikringen ikke længere opfylder betingelserne for fuld fradrags- eller afskrivningsret for indbetalingerne, anses som tilbagekøb. Hvis en tilbagekøbsværdi ikke findes, træder ved beregningen af det skattepligtige beløb kapitalværdien af fripolicesummen på tidspunktet for den pågældende disposition i stedet for tilbagekøbsværdien.

§ 4. Forsikringsselskaber er efter finansministerens nærmere bestemmelse pligtige til uden opfordring til brug ved skatteligningen at give de skattelignende myndigheder oplysning om udbetalinger hidrørende fra forsikringer af den i § 1, stk. 1 b., omhandlede art, herunder om påbegyndelse af og ændringer i sådanne udbetalinger, om udbetaling af tilbagekøbsværdi og bonus efter sådanne forsikringer, om dispositioner af den i § 3

omhandlede karakter, for så vidt den pågældende disposition er kommet til selskabets kundskab, samt om opdelinger vedrørende den i § 2, stk. 3, anførte bestemmelse. Der påhviler pensionskasser, pensionsfonds og andre, der udbetaler pensioner, samme oplysningspligt, for så vidt angår tilsvarende forhold vedrørende pensionsordninger.

Forsikringsselskaber er endvidere pligtige at give forsikringskontrakter, der går ud på en kombination af forsikringer som i § 1, stk. 1 b. og c., nævnt, påtegning om, hvorledes indskud eller præmie fordeler sig på de to forsikringsarter.

§ 5. Ved *pristalsreguleret alderdomsopsparring* forstås i denne lov en i henhold til bestemmelserne i lov nr. 260 af 2. oktober 1956 oprettet indekstrakt på opsparingsbasis.

Beløb, der indbetales til en konto vedrørende pristalsreguleret alderdomsopsparring, kan bringes til fradrag i den skattepligtige indkomst.

Renter, der tilskrives en konto vedrørende pristalsreguleret alderdomsopsparring, skal ikke medregnes i den skattepligtige indkomst, så længe de ikke udbetales.

Det på en konto vedrørende pristalsreguleret alderdomsopsparring indestående beløb skal ikke medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige formue.

Løbende udbetalinger vedrørende pristalsreguleret alderdomsopsparring, herunder det af staten ydede indekstillelæg, medregnes i modtagerens skattepligtige indkomst.

Beløb, der udbetales i anledning af ophævelse af pristalsreguleret alderdomsopsparring, medregnes i modtagerens skattepligtige indkomst med en tredjedel i indkomsten for det indkomstår, hvori udbetaling har fundet sted, og en tredjedel i indkomsten for hvert af de to følgende indkomstår, jfr. dog § 6.

I tilfælde, hvor en indekstrakt i medfør af de af finansministeren derfor fastsatte regler kan overflyttes fra en virksomhed til en anden, medfører overflytning ikke skattemæssige virkninger.

§ 6. Såfremt beløb af den i § 2, stk. 1 c., og § 5, stk. 6, omhandlede art tilfalder et *dødsbo* eller en person, der hensidder i uskiftet bo efter den berettigede i henhold til policen eller

kontrakten m. v., skal vedkommende forsikringselskab eller pengeinstitut m. v. ved udbetalingen indeholde en afgift til statskassen på 25 pct. af det beløb, der er skattepligtigt ifølge § 2, stk. 1 c., jfr. stk. 2 og 3, eller ifølge § 5, stk. 6.

Udbetalingen, hvoraf den i stk. 1 nævnte afgift er erlagt, er fritaget for indkomstbeskatning.

Den i stk. 1 nævnte afgift kan *ikke fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.*

Beregningen af den i stk. 1 omhandlede afgift kan af vedkommende dødsbo eller efterlevende ægtefælle inden 4 uger efter modtagelsen af underretning om afgiftens tilbageholdelse begæres efterprøvet af skatterådet i den skattekreds, inden for hvis område afdøde ved sin død var ansat til statsskat. Over skatterådets afgørelse kan klage indgives til landsskatteretten inden 4 uger efter modtagelsen af underretning om skatterådets afgørelse.

I øvrigt har de i lovgivningen om indkomst- og formueskat til staten indeholdte regler gyldighed også for den i stk. 1 ommeldte afgift i det omfang, hvori de efter deres indhold er anvendelige.

§ 7. Forsikringselskaber, banker og sparekasser samt andre virksomheder, i hvilke indekstrakter kan oprettes, er efter finansministerens nærmere bestemmelse pligtige at *give de skattelignende myndigheder oplysning* om udbetalinger i henhold til en indekstrakt.

§ 8. Finansministeren fastsætter de nærmere regler for gennemførelsen af denne lov, herunder for fremgangsmåden ved indbetaling til statskassen af den i § 6 omhandlede afgift, og bemyndiges til at afholde de med lovens gennemførelse forbundne udgifter.

§ 9. Denne lov, der ikke gælder for Færøerne og Grønland, træder, for så vidt angår de i § 1 omhandlede forsikringer og pensionsordninger m. v., i stedet for de i ligningsloven herom givne regler.

Loven finder første gang anvendelse for skatteåret 1958-59. Den i § 6 omhandlede afgift vil være at indeholde i tilfælde, hvor dødsfaldet har fundet sted den 1. juli 1957 eller senere.

Den ændring, som foretoges i folketinget, bestod i, at man nedsatte den i § 6, stk. 1, omhandlede afgiftssats fra de oprindelig foreslåede 30 pct. til 25 pct.

Ved lovforslagets 2. behandling udtalte *udvalgets ordfører* herom: „Man har i udvalget specielt drøftet lovforslagets § 6, stk. 3, hvorefter sådanne skattebeløb ikke kan fradrages ved opgørelse af den skattepligtige indkomst. Hvis skattefradragetsretten skulle bevares, kunne man ikke nøjes med 25 eller 30 pct., men måtte, for at opnå den samme beskatning, regne med procenter omkring marginalbeskatningsprocenterne, og det vil i hvert fald sige procenter i nærheden af 50. De 30 pct. uden skattefradraget ville svare til det, man kalder den normale beskatningsprocent, men for også at tage hensyn til den fordel, skattevæsenet faktisk får af denne særlige beskatningsregel, er man i udvalget enedes om at ændre de 30 pct. til 25 pct.“

I den ændrede form vedtoges lovforslaget enstemmigt, idet 13 medlemmer (DK og DR) afholdt sig fra at stemme. Retsforbundet kunne i princippet tiltræde lovforslaget efter vedtagelsen af loven om pristalsreguleret alderdomsopsparing og alderdomsforsikring, som partiet havde stemt imod. Kommunisterne var mere kritiske over for det, men undlod dog — som en konsekvens af gennemførelsen af nævnte lov, som også de havde stemt imod — at stemme.

10. Lov om fiksering af ejendomsskyld til staten. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1283. — C. sp. 101].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{8}{2}$ (F. sp. 2489). 1. beh. $\frac{12}{2}$ (F. sp. 2521). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Thorkil Kristensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Skytte, Alfred Jensen og Oluf Pedersen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme m. fl. forslag. Betænkning (B. sp. 175) afgivet $\frac{12}{2}$. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. beh. $\frac{14}{2}$ (F. sp. 2605). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 193) afgivet $\frac{14}{2}$. 3. beh. $\frac{14}{2}$ (F. sp. 2669). *Loven stadfæstet 15. februar 1957.* (Lovt. nr. 30).

Ved loven gennemførtes i alt væsentligt de i det af finansministeren den 16. november 1956 fremsatte forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme (se side 438) foreslåede bestemmelser vedrørende ejendomsskyld.

Ved lovens § 1 bestemmes det således, at *ny påligning af ejendomsskyld til staten fra og med året 1957 ikke skal finde sted*, ligesom den på ejendommen efter de hidtil gældende regler hvilende ejendomsskyld for året 1956 fikseres, hvorimod de i det foran nævnte lovforslag foreslåede bestemmelser om afgiftens nedskrivning med 10 pct. efter hver senere almindelig vurdering er udeladt. For ejendomme, der for året 1956 har været helt eller delvis fritaget for ejendomsskyld til staten og/eller den fælleskommunale udligningsfond, udgør den fikserede ejendomsskyld den ejendomsskyld, der ville have påhvilet de nævnte ejendomme, såfremt disse ikke havde været helt eller delvis fritaget. Af den fikserede ejendomsskyld til staten afgives $\frac{11}{15}$ til den fælleskommunale udligningsfond.

I § 2 bestemmes det, at ejendomsskylden endeligt bortfalder for en ejendom, hvis dennes forskelsværdi er eller senere bliver mindre end 5 pct. af grundværdien, og i §§ 3 og 4 gives der regler for nedsættelse af den fikserede ejendomsskyld, når forskelsværdien på grund af nærmere angivne årsager udviser nedgang ved senere vurderinger uden dog at komme ned under 5 pct. af grundværdien. Ifølge § 3 skal en sådan nedsættelse ske, når nedgangen i det væsentlige skyldes, at ejendommens areal er formindsket eller arealet er steget i værdi, og ifølge § 4 kan der af finansministeren tilstås en endelig nedsættelse i andre tilfælde, når nedgangen i forskelsværdien må anses for ikke at være af forbigående karakter.

§ 5 indeholder bestemmelser om fremgangsmåden ved fordelingen af den fikserede ejendomsskyld i tilfælde, hvor der fra en ejendom udskilles et areal og en del af ejendommens bygninger eller andre til forskelsværdien hørende bestanddele medfølger.

Bestemmelserne om hel eller delvis fritagelse for erlæggelse af den fikserede ejendomsskyld i de tilfælde, hvor en ejendom er helt eller delvis fritaget for grundskyld til staten i henhold til lov nr. 352 af 7. august 1922 om beskatning til staten af faste ejendomme, findes i lovens § 6. Herefter indtræder fritagelse for ejendomsskyld automatisk, når hele grunden eller den del af grunden, hvorpå samtlige bygninger ligger, er fritaget

for grundskyld. Ligeledes indtræder automatisk en til en delvis fritagelse for grundskyld svarende delvis fritagelse for ejendomsskyld. Herudover kan finansministeren tilstå hel eller delvis fritagelse for den fikserede ejendomsskyld til staten, der påhviler bygninger, der er vurderet som bygninger på fremmed grund, i de tilfælde, hvor de pågældende bygninger ville have været helt eller delvis fritaget for ejendomsskyld til staten, såfremt de ikke havde været vurderet som bygninger på fremmed grund.

Endelig er der i § 7 givet en række bestemmelser, der tilsigter at opretholde de i medfør af tidligere love hjemlede *fritagelser for ejendomsskyld til staten* for 1) bygninger, der er underkastet bestemmelserne om bygningsfredning, 2) ejendomme, hvortil der hører frugtplantager på 2 000 m² eller derover, 3) ejendomme, der i året 1956 har været helt eller delvis fritaget i henhold til bestemmelserne i byggestøttelovgivningen, og 4) ejendomme, for hvilke der i 1956 har været meddelt fritagelse i henhold til loven om beskatning af hedeplantager.

Lovforslaget, der gennemførtes i forbindelse med det samtidig fremsatte forslag til lov om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter (se side 181), blev af finansministeren ved fremsættelsen begrundet med, at det under udvalgsbehandlingen af de lovforslag vedrørende en reform af ejendomsbeskatningen til staten og kommunerne, der den 16. november 1956 var blevet fremsat af ham og indenrigsministeren, ikke havde vist sig muligt at færdigbehandle alle de herunder hørende spørgsmål så betids, at de nye bestemmelser kunne få virkning for det kommende skatteår. Hvis det skulle undgås, at den nyligt foretagne 11. alm. vurdering skulle medføre betydelige forhøjelser i udskrivningen af ejendomsskyld, måtte der af hensyn til kommunernes budgetlægning og hele deres tilrettelæggelse af arbejdet med udskrivningen af ejendomsskatter for det kommende skatteår hurtigt gennemføres lovbestemmelser til afbødning af vurderingens virkning på ejendomsskylden.

Ved lovforslagets 1. behandling, der foretoges sammen med 1. behandling af forslag til lov om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter, anbefalede *Holger Eriksen* (S) begge lovforslag til en hurtig og velvillig behandling.

Thorkil Kristensen (V) henviste til det af venstre og det konservative folkeparti den 19. oktober 1956 fremsatte forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger i anledning af 11. almindelige

vrdering (se side 572), hvori de to partier havde angivet deres principielle synspunkter med hensyn til de af vrderingen ndvendigjorte foranstaltninger, men erkendte, at mangelen på tid og nødvendige oplysninger havde umuliggjort en virkelig realitetsbehandling af såvel dette som de af regeringen fremsatte forslag om en reform af ejendomsbeskatningen til staten og kommunerne. Venstre havde derfor sammen med det konservative folkeparti i udvalget angående disse forslag foreslået, at man under den foreliggende usikkerhed burde gå den vej at udskrive ejendomsskatterne på grundlag af den gamle vrdering i endnu et skatteår. Venstre kunne dog — trods principielle betæneligheder — acceptere, at man fikserede ejendomsskylden til staten og bykommunerne, hvis der til gengæld kunne forhandles om de i forslag til lov om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter foreslåede fradrag pr. ejendom, for så vidt angik ejendomsskylden til amts- og sognekommunerne.

Jørgen Jørgensen (Ullerup) (KF) anbefalede, at man fortsatte et år endnu med den gamle vrdering som udskrivningsgrundlag, og gav i øvrigt udtryk for, at han rent principielt fandt det urigtigt, at staten opkrævede skatter på fast ejendom for derefter at sende pengene tilbage igen til de forskellige kommunegrupper i form af tilskud til nedbringelse af f. eks. sygehusudgifterne.

Skytte (RV), der tilsagde sit partis medvirken til lovforslagenes gennemførelse, udtalte med henblik på den af venstre og konservative foreslåede udsættelse af de skattemæssige virkninger af den nye vrdering et år:

„Det ville efter min bedømmelse betyde så mange tekniske og praktiske vanskeligheder, at jeg ikke kan anbefale dette. Det ville i hvert fald kræve omvrdering af 60 000-70 000 ejendomme eller jordlodder, som, hvis der ikke skulle have været nyvrdering sidste år, skulle have været omvrderet dengang. Det ville selv efter disse omvrderinger have betydet en ulighed i beskatningen ejendommene imellem, som jeg ikke finder rimelig.“

Alfred Jensen (DK) var velvilligt indstillet over for de fremsatte lovforslag, men udtrykte nogen betnelighed ved, at grundskylden nu ville stige, uden at der samtidig gennemførtes reduktioner på andre områder af beskatningen.

Oluf Pedersen (DR) gav tilslutning til fikseringen af ejendomsskylden til staten og bykommunerne; han beklagede derimod, at regeringsforslagene ikke fulgte samme fremgangsmåde for amts- og sognekommunernes vedkommende, og forbeholdt sig at stille ændringsforslag herom.

Under den forholdsviis korte udvalgsbehandling af de to lovforslag lykkedes det ikke at nå til enighed om en ændring med hensyn til bestemmelserne i forslaget til lov om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter (fradragene pr. ejendom vedrørende ejendomsskyl-

den til amts- og sognekommuner), således som Thorkil Kristensen havde fremsat ønske om under lovforslagenes 1. behandling. I den af udvalget afgivne betænkning indstillede et *flertal* (socialdemokratiets, det radikale venstres og retsforbundets medlemmer af udvalget) forslaget til lov om fiksering af ejendomsskyld til staten til vedtagelse uforandret, mens et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) stillede ændringsforslag om en ny affattelse af dette lovforslag gående ud på, at forslaget skulle ændres til et forslag til lov om udskydelse af anvendelsen af 11. almindelige vurdering på ejendomsbeskatningen. Mindretallet gav i betænkningen følgende begrundelse herfor:

„Det har under forhandlingerne vist sig, at det på nærværende tidspunkt er meget vanskeligt at overse de skattemæssige virkninger af den nye ejendomsskyldvurdering, og ikke mindst i forstæderne omkring de store byer er dennes konsekvenser endnu meget uoverskuelige. Under disse omstændigheder anser mindretallet det for rigtigst at basere ejendomsbeskatningen til stat og kommuner på den foregående vurdering endnu for skatteåret 1957-58“

Ved 2. behandling i folketinget forkastedes dette ændringsforslag med 88 stemmer (S, RV og DR) mod 55 (V og KF), idet 7 medlemmer (DK) undlod at stemme.

Efter at lovforslaget var overgået til 3. behandling og henvist til fornyet udvalgsbehandling, afgav udvalget en tillægsbetænkning, hvori mindretallet (V og KF) havde stillet et ændringsforslag gående ud på, at der i lovforslaget skulle indsættes en ny paragraf, hvorefter den i § 5 i lov nr. 352 af 7. august 1922 om beskatning til staten af faste ejendomme fastsatte grundskyld til staten på 6 promille skulle ændres til 4,8 promille fra 1. januar 1957 at regne.

Ved lovforslagets 3. behandling forkastedes dette ændringsforslag med 90 stemmer mod 48, mens flertallets indstilling om lovforslagets uforandrede vedtagelse vedtoges med 90 stemmer (S, RV, DK og DR); 55 medlemmer (V og KF) undlod at stemme.

11. Lov om ændring i lov om toldafgifterne m. m. og i lov om forskellige forbrugsafgifter. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1049. — C. sp. 367].

Fremsat skriftligt i folketinget 28/11 (F. sp. 1256). 1. beh. 6/12 (F. sp. 1485). Partiernes ordførere: Lars P. Jensen, Harald Nielsen, Foss, Bertel Dahlgaard, Fuglsang og Oluf Pedersen. Henvist til samme udvalg som forslag til folketingsbeslutning angående Danmarks undertegnelse af de i Genève den 10. marts 1955 oprettede protokoller vedrørende ændringer i Den almin-

delige Overenskomst om Told og Udenrigshandel og Overenskomsten om Organisationen for handelspolitisk Samarbejde (se side 527). Betænkning (B. sp. 181) afgivet $13\frac{1}{2}$. (Ordfører: Lars P. Jensen). 2. beh. $28\frac{1}{2}$ (F. sp. 2799). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 385) afgivet $28\frac{1}{3}$. 3. beh. $3\frac{1}{4}$ (F. sp. 3650). *Loven stadfæstet 6. april 1957.* (Lovt. nr. 108).

Loven gennemførtes i forbindelse med folketingsbeslutning angående Danmarks undertegnelse af de i Genève den 10. marts 1955 oprettede protokoller vedrørende ændringer i Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel og Overenskomsten om Organisationen for handelspolitisk Samarbejde og folketingsbeslutning vedrørende ikraftsættelsen af de i sjette protokol vedrørende supplerende toldindrømmelser under Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel indeholdte danske toldindrømmelser.

Ved lovens § 1 gennemførtes en række ændringer i toldlovens § 1 (toldtariffen), der alle var en nødvendig følge af, at Danmark stod over for at påtage sig en forpligtelse til at sætte de i sjette protokol af 23. maj 1956 vedrørende supplerende *toldindrømmelser* under Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel indeholdte danske toldindrømmelser i kraft. Den nævnte protokol indeholder de toldaftaler, som blev indgået på den i foråret 1956 afholdte GATT-toldkonference i Genève.

Loven indeholder endvidere i § 2 nogle bestemmelser, hvorved der foretages en ændring i de hidtil gældende regler om *anke af toldadministrationens tariferingsafgørelser*. De hidtidige bestemmelser i toldlovens §§ 43 og 44 om toldrådet og dets funktioner ophæves herved og erstattes af følgende nye § 43:

„De af toldbestyrelsen truffene afgørelser vedrørende varers tarifiering såvel som de foretagne ansættelser af varers værdi til toldberegning i henhold til § 7 b kan indbringes for et af finansministeren nedsat nævn, der har den endelige administrative afgørelse.

Nævnet består af en formand og to andre medlemmer, der alle skal være dommere. Ved behandling af sager, der efter

nævnets skøn kræver branchemæssig indsigt, tilforordnes der nævnet tre branchekyndige, hvoraf en udpeges af Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation, en af Industrirådet og Håndværksrådet i forening og en af Landbrugsrådet og De samvirkende danske Husmandsforeninger i forening.

Nævnet har ret til at aføse såvel borgere som administrationen de fornødne mundtlige eller skriftlige oplysninger.

Vederlag til nævnets medlemmer samt til medhjælp for nævnet fastsættes af finansministeren.“

Ifølge den tidligere gældende ordning, der blev gennemført ved lov nr. 67 af 1. april 1911, havde finansministeren den endelige afgørelse af sådanne sager, idet han dog forinden skulle indhente en udtalelse fra toldrådets appeludvalg. Denne ordning byggede på nogle af højesteret allerede omkring 1860 afsagte domme, hvori det blev afgjort, at spørgsmålet om, hvilken tarifbestemmelse de i sagerne omhandlede varer skulle fortolides efter, ikke henhørte under domstolenes, men under administrationens afgørelse.

Ved den nu foretagne ændring, hvorefter et nævn på tre medlemmer træder i stedet for finansministeren og det hidtidige appeludvalg, for så vidt angår de omhandlede administrative afgørelser, skabes der en domstolslignende ankeinstans, hvis afgørelser ligeledes er endelige, hvorved der ikke sker nogen ændring med hensyn til de egentlige domstoles hidtidige kompetence på det omhandlede område.

Endelig gennemførtes ved lovens § 7 en ændring i § 6, stk. 1, i lov nr. 44 af 14. marts 1955 om forskellige forbrugsafgifter, hvorved den for *colaholdige varer* hidtil gældende afgift på 1 kr. pr. liter udstraktes til også at gælde for drikke, der er efterligninger af eller erstatninger for disse colaholdige drikke. Bestemmelsen har nu følgende ordlyd:

„Af mineralvand, sodavand, apollinaris, limonader (herunder kulsyre- eller mælkesyreholdige drikke) og lignende drikkevarer af anden art end de i toldtariffens løbe-nr. 22, 23 og 25-28 omhandlede svares en afgift til statskassen på 1 kr. pr. liter for drikke, der indeholder cola-ekstrakt, coffein eller theobromin, og 20 øre pr. liter for andre varer.“

Ved *lovforslagets fremsættelse* oplyste finansministeren, at virkningerne af de foreslåede toldnedsættelser måtte antages at blive en nedgang i toldindtægterne på ca. 225 000 kr. årligt, når der regnedes på grundlag af importen i 1954.

Vedrørende de foreslåede ændringer i bestemmelserne om behandling af klager over toldadministrationens afgørelse af tariferings-spørgsmål m. v. henviste ministeren til, at disse var en imødekom-melse af de ønsker, der var blevet fremsat af det folketingsudvalg, der året i forvejen havde behandlet forslaget om ændringer i tekstiltoldsatserne.

Ved lovforslagets *1. behandling* i folketinget, der foretoges sammen med 1. behandling af de to foran omtalte forslag til folketingsbeslutning, beskæftigede ordførerne sig kun med de foreslåede toldnedsættelser og den foreslåede sammensætning af det nævn, der skulle behandle anker over toldadministrationens afgørelser. Dette ankenævn var i lovforslaget foreslået sammensat af tre medlemmer, hvoraf to — herunder formanden — skulle være dommere, mens det tredje medlem kunne hentes fra administrationen.

I modsætning til de foreslåede toldnedsættelser, der blev anbefalet fra alle sider, mødte forslaget om ankenævnets sammensætning modstand hos *Harald Nielsen* (V) og *Foss* (KF), der begge fandt det betænkeligt, at man ville give den ene part i sagen plads på dommersædet, ligesom de foreslog, at man i stedet for at oprette et sådant ankenævn skulle henvise sagerne til afgørelse i sø- og handelsretten. *Finansministeren* henviste i sit svar til, at spørgsmålet om sammensætningen havde været forelagt erhvervslivets organisationer og der fået tilslutning fra fire organisationer, De samvirkende danske Husmandsforeninger, Provinshandelskammeret, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Industrirådet, mens 3 andre, Landbrugsrådet, Grosserer-Societetet og Håndværksrådet, ønskede nævnet sammensat således, at der skulle være medlemmer fra erhvervsorganisationerne. Et forsøg på at nå til enighed var ikke lykkedes, og derfor havde ministeren opretholdt denne sammensætning i forslaget, men han var ikke uvillig til at drøfte muligheden af at henlægge afgørelsen af disse ankesager til sø- og handelsretten; dog fandt han, at det var et spørgsmål, om sø- og handelsretten kunne tage sig af disse sager, om den ikke snarere ville hævde, at det drejede sig om skønsspørgsmål.

Lovforslaget henvistes til et udvalg, der indhentede justitsministeriets udtalelse angående spørgsmålet om at henlægge sagerne til sø- og handelsretten. Justitsministeriets erklæring, der optryktes som bilag til udvalgets betænkning, gik ud på, at mens sø- og handelsretten på ministeriets forespørgsel havde erklæret sig i stand til at behandle sagerne, måtte justitsministeriet for sit vedkommende henlede opmærksomheden på, at det var absolut nødvendigt, at sø- og handelsrettens afgørelser i overensstemmelse med de almindelige regler i retsplejeloven kunne indbringes for højesteret. Fremgangs-

måden kunne således betyde en fordyrelse og forsinkelse af sagerne, mens et nævn kunne byde de private en fordel i form af hurtigere og billigere behandling, hvortil kom, at det formentlig i højere grad end en domstol ville efterprøve toldadministrationens skønsmæssige afgørelser.

Herefter drøftede udvalget muligheden af at ændre den foreslåede bestemmelse således, at det tredje medlem af ankenævnet blev en af sø- og handelsrettens juridiske dommere, og indhentedes justitsministeriets udtalelse herom. Denne udtalelse, der er aftrykt i betænkningen, havde følgende ordlyd:

„Justitsministeriet skal hertil udtale, at man formentlig ikke kan pålægge præsidenten eller vicepræsidenten det her omhandlede administrative hverv. Dertil kommer, at der, hvis præsidenten eller vicepræsidenten udpeges, vil kunne fremkomme tilfælde af inhabilitet, såfremt der senere om det nævnet forelagte spørgsmål anlægges sag ved sø- og handelsretten.

Justitsministeriet må derfor foretrække, at bestemmelsen formuleres således: „Nævnet består af en formand og 2 andre medlemmer, der alle skal være dommere.“

Justitsministeriet har for sit vedkommende intet at erindre imod, at finansministeriet, hvis præsidenten for sø- og handelsretten er enig heri, indtil videre udpeger præsidenten eller vicepræsidenten til medlem, men man finder det ikke heldigt, at man ved loven bindes til en sådan ordning, hvis de erfaringer, som vil blive indhøstet, viser, at den er uhensigtsmæssig.“

Herefter tiltrådte hele udvalget den af justitsministeriet anbefalede og af finansministeren derefter foreslåede formulering og indstillede lovforslaget til vedtagelse med denne ændring.

Ved lovforslagets 2. behandling oplyste udvalgets ordfører, *Lars P. Jensen* (S), at der efter betænkningens afgivelse var modtaget en henvendelse angående bestemmelsen i lovforslagets § 7, hvorefter afgiften på colaholdige varer foresloges udvidet til også at omfatte „lignende“ varer, hvorfor udvalget mellem 2. og 3. behandling måtte se på denne henvendelse.

Efter at det stillede ændringsforslag var blevet vedtaget uden afstemning, blev lovforslaget henvist til fornyet udvalgsbehandling. Det hedder i udvalgets tillægsbetænkning herom: „Efter at der af fabrikanterne af colaholdige varer er blevet fremsat indvendinger såvel imod den i § 6, stk. 1, i lov nr. 44 af 14. marts 1955 om forskellige forbrugsafgifter fastsatte afgift på disse varer som mod den i lovforslagets § 7 foreslåede tilføjelse til nævnte bestemmelse, hvorefter også lignende varer skulle belægges med en afgift af samme højde som den, der gælder for colaholdige varer, har man i udvalget drøftet såvel hele beskatningen af colaholdige og lignende varer som dennes forhold til Danmarks forpligtelser i henhold til GATT-overenskomsten.“

Udvalget har i denne anledning anmodet finansministeren om at indhente udenrigsministeriets udtalelse om, hvorvidt den hidtil gældende afgift på colaholdige varer kan anses for at være i fuld overensstemmelse med GATT-overenskomsten, og om, hvorvidt der ved en ændring som den i lovforslagets § 7 foreslåede må antages at indtræffe en ændring i forholdet mellem denne afgiftsbestemmelse og den nævnte overenskomst.“

Af den af udenrigsministeriet afgivne udtalelse, der optryktes som bilag til tillægsbetænkningen, fremgik det, at ministeriet måtte anse den hidtil gældende bestemmelse som værende i overensstemmelse med GATT-overenskomsten, da der ifølge den pålagde såvel indførte som indenlandsk fremstillede colaholdige varer samme afgift. Heller ikke det, at bestemmelsen pålagde colaholdige varer en større afgift end f. eks. mineralvand, gjorde, at den kom i uoverensstemmelse med GATT-overenskomsten, da colaholdige drikke efter ministeriets opfattelse måtte anses for at være *ganske specielle drikkevarer*, der karakteriseredes ved deres *indhold af stimulerende midler*. Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt der ved en ændring som den i lovforslagets § 7 foreslåede, hvorefter der efter ordene „colaholdige varer“ skulle indføjes ordene „og lignende“, måtte antages at indtræffe en ændring i afgiftsbestemmelsens overensstemmelse med GATT-overenskomsten, bemærkede udenrigsministeriet, at de fra departementet for told- og forbrugsafgifter i sagens anledning modtagne oplysninger viste, at den nylig fremkomne drikkevare „Cofola“ måtte anses for at udgøre en i GATT-overenskomstens forstand til colaholdige drikke svarende vare.

En ændring, som åbnede mulighed for at pålægge „Cofola“ samme afgift som colaholdige varer, ville derfor efter udenrigsministeriets opfattelse være nødvendig for at *bevare* afgiftsbestemmelsens overensstemmelse med GATT-overenskomsten. Ministeriet gik dog ud fra, at den foreslåede ændring kun tog sigte på sådanne drikke, for hvilke det ved en konkret undersøgelse kunne fastslås, at de lige som colaholdige drikke indeholdt koffein eller lignende stimulerende midler. Dette foresloges i skrивelsen nærmere præciseret for at undgå enhver tvivl om ændringens rækkevidde.

Herefter indstillede udvalgets *flertal* (socialdemokratiets og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til endelig vedtagelse med en tydeliggørende ændring af foran omtalte bestemmelse i overensstemmelse med udenrigsministeriets forslag herom.

Et *mindretal* (venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) udtalte i tillægsbetænkningen, at man fandt det urimeligt at opretholde en prohibitiv afgift på en læskedrik som den her omhandlede, der alene tjener de samme formål som andre alkoholfri drikke. Man fandt det urimelige heri så meget mere angribeligt, som flertallet ved sit ændringsforslag nu yderligere ville udvide området

for den prohibitive beskatning. Mindretallet stillede derfor et ændringsforslag, hvorefter den i lovforslaget foreslåede tilføjelse skulle udgå og afgiften på colaholdige varer nedsættes fra 1 kr. pr. liter til 30 øre pr. liter.

Ved den påfølgende 3. *behandling* i folketinget forkastedes mindretallets ændringsforslag med 84 stemmer mod 48, mens 2 medlemmer undlod at stemme.

Flertallets ændringsforslag vedtoges derefter med 85 stemmer (S, KF og DK) mod 49 (V, RV, DR og de konservative folketingsmedlemmer Weikop, Fibiger og Tesdorpf), idet de 2 grønlandske medlemmer undlod at stemme.

Ved den endelige afstemning om lovforslaget vedtoges dette enstemmigt med 132 stemmer, idet de to grønlandske medlemmer undlod at stemme.

12. Lov om ændring i lov om afgift af arv og gave (adoptivforhold). (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1263. — C. sp. 163].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{6}{2}$ (F. sp. 2363). 1. beh. $\frac{8}{2}$ (F. sp. 2506). Partiernes ordførere: Boye Hansen, Gideon, Erna Sørensen, Else Zeuthen, Aksel Larsen og Alfred Jørgensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Boye Hansen, Nina Andersen [formand], Andreas Hansen, Jens Hansen, Ove Hansen, Kai Jensen, M. Larsen, Edel Saunte, Gideon, Henry Christensen, Heilesen, Lorentzen, Helga Pedersen, Erna Sørensen, Bruun de Neergaard, Hanne Budtz og Else Zeuthen [næstformand]). Betænkning (B. sp. 255) afgivet $\frac{7}{3}$. (Ordfører: Boye Hansen). 2. beh. $\frac{12}{3}$ (F. sp. 3060). 3. beh. $\frac{15}{3}$ (F. sp. 3223). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 83).

Ved loven tilvejebringes der hjemmel for, at *adoptivforhold i afgiftsmæssig henseende sidestilles med egentligt slægtsskabsforhold.*

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *finansministeren*:

„Forslaget tilsigter en udvidelse af de gældende regler i arveafgiftsloven om adoptionsforhold, således at disse sidestilles med slægtskab.

Efter bestemmelserne i den gældende lov svares arveafgiften efter forskellige satser, eftersom arvelader og arving er nærmere eller fjernere i slægt med hinanden eller helt ubeslægtede. Gaveafgift svares af gaver mellem særlig nærbeslægtede personer, medens gaver i øvrigt er genstand for indkomstbeskatning.

Når arveladeren og arvingen — eller giveren og gavemodtageren — ikke er knyttet til hinanden ved et naturligt slægtskabsforhold, men ved et adoptionsforhold, svares afgiften imidlertid kun i et begrænset omfang efter reglerne om arv og gave til slægtinge.

Hvad arveafgiften angår, finder den laveste afgiftsskala i lovens § 2 A således kun anvendelse på arv, der tilfalder arveladers adoptivbørn og disses afkom. Derimod må for eksempel arv tilfaldende afkoms adoptivbørn, adoptivbørns adoptivbørn eller stedbørns adoptivbørn afgiftsberigtiges efter skalaen for ubeslægtede i § 2 D.

Skalaen i § 2 B, der omfatter arv, der tilfalder arveladers forældre eller deres afkom, der ikke falder ind under § 2 A, finder også anvendelse, når arven tilfalder arveladerens adoptivforældre; men der betales ubeslægtet afgift, hvis det for eksempel er afdødes adoptiv-søskende, der arver ham.

Afgiftsskalaen i § 2 C, der omfatter arv, der tilfalder arveladers bedsteforældre eller deres afkom, der ikke falder ind under § 2 A eller B, finder slet ikke anvendelse ved adoptionsforhold, og der erlægges derfor ubeslægtet afgift af arv, der tilfalder f. eks. adoptivbørn af den afdødes bedsteforældre.

For gaveafgiftens vedkommende bestemmer den gældende lovs § 44, at der skal betales gaveafgift bl. a. af gaver, som skænkes til giverens afkom. Bestemmelsen finder også anvendelse på gaver til giverens adoptivbørn og disses afkom, medens gaver til afkoms adoptivbørn, adoptivbørns adoptivbørn samt stedbørns adoptivbørn derimod ikke omfattes af bestemmelsen, hvorfor sådanne gaver indkomstbeskattes i medfør af lov nr. 149 af 10. april 1922 om indkomst- og formueskat til staten § 4 c.

Ved adoptionsloven af 25. maj 1956 er de tidligere regler om adoptionens arveretlige virkninger ændret, således at adoptivbarnet og dets livsarvinger fremtidig skal arve og arves af adoptanten og dennes slægt, som om det var adoptantens eget barn. Herefter finder jeg det rimeligt, at de omtalte afgiftsregler ændres, således at adoptionsforhold i arve- og gaveafgiftsmæssig henseende sidestilles med ægte slægtskabsforhold også i de tilfælde, hvor dette hidtil ikke har været anerkendt. Lovforslaget tilsigter at tilvejebringe en sådan ændring af afgiftsreglerne.

Som det vil fremgå af bemærkningerne til lovforslagets § 2, er det tanken, at *de ændrede afgiftsregler skal finde anvendelse, hvad enten adoptionsforholdet er stiftet før eller efter den nye adoptionslovs ikrafttræden* den 1. januar 1957, når afgiftspligten i øvrigt er indtrådt efter ikrafttrædelsen af den her foreslåede lovændring. Når der ikke stilles forslag om at begrænse de nye afgiftsregler til at angå adoptionsforhold stiftet efter den 1. januar 1957, skyldes det dels, at det særlige hensyn, som man ved udfærdigelsen af arvegangsreglerne i adoptionsloven har måttet tage til de bestående adoptionsforhold, ikke gør sig gældende, når talen er om afgiftsreglerne, dels at det

ikke synes rimeligt i afgiftsmæssig henseende at gøre forskel på adoptionsforhold, der er stiftet før og efter den 1. januar 1957.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier. Det underkastedes efter 1. behandling en udvalgsbehandling, der ikke resulterede i ændringsforslag, bortset fra erstatning af udtrykket adoptionsforhold (i titlen og teksten) med adoptivforhold. Denne ændring foretoges efter henstilling fra justitsministeren med henblik på at få tilvejebragt overensstemmelse mellem arve- og gaveafgiftslovens og adoptionslovens terminologi.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt.

13. Lov om forhøjelse af retsafgifter m. m. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1143. — C. sp. 397].

Fremsat skriftligt i folketinget $^{16}/_1$ (F. sp. 1902). 1. beh. $^{23}/_1$ (F. sp. 2033). Partiernes ordførere: Jens Hansen, Henry Christensen, Thestrup, Helge Larsen, Aksel Larsen og Alfred Jørgensen. Henvist til udvalgt på 17 medlemmer (Jens Hansen, Hans Christensen, Conradsen, Andreas Hansen, Hjortnæs, Th. Mikkelsen, K. Axel Nielsen [formand], Axel Ivan Pedersen, Henry Christensen, Peder Christensen (Rebild), Foged, Lorentzen, Helga Pedersen, Thestrup, Bruun de Neergaard, Gottschalck-Hansen og Helge Larsen [næstformand]). Betænkning (B. sp. 371) afgivet $^{26}/_3$. (Ordfører: Jens Hansen). 2. beh. $^{2}/_4$ (F. sp. 3593). 3. beh. $^{9}/_4$ (F. sp. 3786). *Loven stadfæstet 12. april 1957.* (Lovt. nr. 112).

Loven har følgende indhold:

§ 1. De i nedennævnte lovbestemmelser omhandlede afgifter til det offentlige erlægges fremtidig med det dobbelte beløb:

1. II., III., IV. og V. kapitel i lov om retsafgifter i domssager m. m., således som denne lov er optrykt og bekendtgjort ved justitsministeriets bekendtgørelse nr. 322 af 19. december 1932.
2. Lov nr. 156 af 30. november 1874 om betaling for de til skiftevesenet henhørende forretninger m. m.
3. § 38 i lov af 14. april 1905 (nr. 225 i Lovtidende 1906) om tvangsakkord uden for konkurs og om udvidelse af adgangen til tvangsakkord under konkurs.

4. § 13 i lov nr. 119 af 20. april 1926 om tilsyn med de af eksekutorer behandlede dødsboer.
5. a) II. afdeling i sportelreglementet af 22. marts 1814 med de ændringer, der følger af lov nr. 24 af 13. februar 1929 om ændring i reglerne for gebyrer ved fogedforretninger, i lov om stempelafgift og i lov om afgift ved tinglysning m. m.
b) § 14 i lov nr. 36 af 29. marts 1873 om udpantning og om udlæg uden grundlag af dom eller forlig, som ændret ved lov nr. 49 af 9. marts 1926, således at også de fastsatte betalinger til sognefogden fordobles.
c) Lov nr. 224 af 11. juni 1954 om køb på afbetaling.
6. VII. afdeling i sportelreglementet af 22. marts 1814, jfr. § 156 i samme reglements IX. afdeling og plakat af 8. januar 1823 samt plakat af 27. november 1845.
7. De faste afgifter i §§ 1, 6, 11, 12, 13 og 14, stk. 1, 21 og 24 i lov om afgift ved tinglysning m. m., således som denne lov er optrykt og bekendtgjort ved finansministeriets bekendtgørelse nr. 100 af 23. april 1929.
8. Lov nr. 151 af 18. november 1898 angående betalingen for autorisation og eftersyn af skibsdagbøger.

§ 2. I § 14, stk. 2, i lov om afgift ved tinglysning m. m., således som denne lov er optrykt og bekendtgjort ved finansministeriets bekendtgørelse nr. 100 af 23. april 1929, ændres „2 kr.“ til: „3 kr.“.

§ 3. § 14, sidste punktum, i lov nr. 36 af 29. marts 1873 om udpantning og om udlæg uden grundlag af dom eller forlig, som ændret ved lov nr. 49 af 9. marts 1926, affattes således: „For foretagelse af udpantning for fordringer, der overstiger 100 kr., erholder sognefogden som vederlag hele det for retningen fastsatte gebyr.“

§ 7 i lov nr. 24 af 13. februar 1929 om ændring i reglerne for gebyrer ved fogedforretninger, i lov om stempelafgift og i lov om afgift ved tinglysning m. m. affattes således: „For eksekutionsforretninger, der foretages af sognefogden, erholder denne som vederlag hele det for forretningen fastsatte gebyr.“

§ 4. Denne lov træder i kraft den 1. juli 1957 og finder anvendelse på de afgifter, der forfalder efter ikrafttrædelsen. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

I det oprindelige lovforslag var lov nr. 138 af 24. april 1935 om afgift for offentlig auktion m. m. medtaget i lovforslagets § 1 om fordobling af afgifterne, men denne afgiftsforhøjelse udgik under sagens behandling i folketinget.

I forslaget var endvidere auktionslederloven foreslået ændret således, at auktionsledernes vederlag, der fastsættes i forhold til auktionsafgiften, skulle forblive uforandret, uanset fordoblingen af afgiften. Da forslaget om fordobling af afgiften udgik, bortfaldt som konsekvens heraf også ændringen i auktionslederloven.

Afattelsen af lovens § 1, nr. 7, er også ny, idet det oprindelige lovforslag omhandlede samtlige afgifter i loven om afgift ved tinglysning m. m.

Lovens § 2 er ny, idet bestemmelsen om forhøjelse af bekræftelsesvederlaget fra 2 til 3 kr. indsattes under behandlingen i folketinget.

Endelig ændredes ikrafttrædelsestidspunktet for loven fra 1. april 1957 til 1. juli 1957 (§ 4).

Ved lovforslagets fremsættelse udtalte *finansministeren* bl. a.: „Skønt størsteparten af retsafgifterne udredes efter procent- og promillesatser, og skønt provenuet af disse afgifter derfor er steget på grund af stigningen i prisniveauet, har det vist sig, at statens udgifter til retsvæsenet er vokset så stærkt, at der ikke længere er den ønskelige balance mellem afgiftsprovenuet og udgifterne.

I finansåret 1938-39 udgjorde provenuet af retsafgifterne ca. 6 mill. kr. og udgifterne til retsvæsenet ca. 6½ mill. kr.; der var altså dengang stort set balance mellem indtægter og udgifter på dette område.

I finansåret 1955-56 var forholdet derimod det, at retsafgifterne gav statskassen en indtægt på ca. 12 mill. kr., medens udgifterne til retsvæsenet var steget til ca. 24 mill. kr. I dette finansår dækkede afgiftsprovenuet med andre ord kun ca. halvdelen af udgifterne.

Under hensyn til, at udgifterne til retsvæsenet således næsten er firdoblet i perioden 1938-39—1955-56, medens provenuet af retsafgifterne kun er fordoblet, har jeg fundet det naturligt at foreslå en fordobling af retsafgifterne. Provenuet af en sådan afgiftsforhøjelse kan anslås til ca. 12 mill. kr. om året.“

Finansministeren udtalte i øvrigt, at lovgivningen om retsafgifter trænger til en modernisering og forenkling, men at lovforslaget alene tager sigte på en fordobling af afgifterne, idet en mere gennemgående ændring afventer resultaterne af to udvalg, der arbejder med disse spørgsmål. Kun på et enkelt område havde man fundet

anledning til at benytte lejligheden til en mindre ændring, nemlig vedrørende vederlaget for sognefogder for foretagelse af udpantning for fordringer på under 100 kr. (lovens § 3).

Jens Hansen (S) fandt lovforslaget egnet som bidrag til spareforanstaltninger, og han kunne tiltræde det princip, at staten får balance mellem indtægter og udgifter på dette lovgivningsområde. Idet han oplyste, at retsafgifternes størrelse havde været drøftet i finansudvalget, der havde tilskyndet til en ændring heraf, anbefalede han på sit partis vegne lovforslaget til hurtigt og velvillig behandling.

Henry Christensen (V) betragtede også lovforslaget som et led i planerne om besparelser på 100 mill. kr., som finansministeren havde bebudet i forbindelse med finansieringsgrundlaget for folkepensionen. Han fandt dog, at statstakster, der forhøjes ud over statens udgift til de omhandlede ydelser, ikke kan betragtes som besparelser, men må betegnes som skatter. Han savnede nærmere oplysninger til belysning af, om det foreliggende linealforslag er velbegrunderet for alle de afgifter, det omfatter, og han henviste i denne forbindelse til, at tinglysningsafgifter, stempelafgifter og andre afgifter er procent- eller promilleafgifter, der derfor automatisk er fulgt med i den inflatoriske udvikling. Baggrunden for, at der var underskud inden for f. eks. tinglysningsvæsenet, var efter hans opfattelse, at staten i stigende omfang har givet afkald på gebyrer til den gruppe mennesker, der i forvejen begunstiges af byggestøtte-lovgivningen, og lignende forhold gør sig gældende inden for andre afgiftsområder. Han så med velvilje på forhøjelse af retsafgifter i forbindelse med retssager, men fandt ikke, at der var rimeligt grundlag for de foreslåede forhøjelser af tinglysningsafgifterne.

Thestrup (KF) tilsagde en velvillig behandling af lovforslaget, selv om han ikke kunne være helt enig med finansministeren i, at retsafgifterne altid bør dække udgifterne til retsvæsenet. Han efterlyste i øvrigt en modernisering af gebyrerne, idet man ofte, når man skal beregne et sådant begyr, må helt tilbage til ældgamle reglermenter fra begyndelsen af forrige århundrede.

Helge Larsen (RV) ønskede ligeledes en forenkling i reglerne om gebyrer og sportler. Han fandt i øvrigt, at begrundelsen for at foretage forhøjelser af de afgifter, der som procent- eller promilleafgifter var steget i overensstemmelse med prisstigningen, ikke var så stærk som for gruppen af andre afgifter.

Aksel Larsen (DK) opfattede forslaget som en nødhjælp og kunne ud fra denne betragtning tiltræde det. Han håbede, der kom noget ud af de undersøgelser, der var i gang med henblik på ændret graduering m. v. af afgifterne.

Alfred Jørgensen (DR) fandt, at formålet med loven må være så vidt muligt at nå frem til takster af en sådan størrelse, at de i det store og hele dækker de faktiske udgifter på de omhandlede områder, og han var derfor tilfreds med, at finansministeren havde

nedsat 2 udvalg til at arbejde med disse spørgsmål. Han ville afvente udfaldet af udvalgsarbejdet, men kunne sige, at hans parti ikke ville stille sig afvisende over for lovforslaget.

Om udvalgets overvejelser, der havde ført til en enstemmig indstilling om vedtagelse af lovforslaget med de tidligere omtalte ændringer, udtalte udvalgets ordfører, *Jens Hansen*, ved 2. behandling:

„Resultatet af udvalgsarbejdet er blevet, at auktionsafgifterne ikke forhøjes, og at bekræftelsesvederlaget ved tinglysninger forhøjes med 50 pct., idet justitsministeren efter forhandling med Dommerforeningen bestemmer, hvor meget heraf der skal indgå i statskassen, og hvor meget dommerne skal have. Udvalget har fundet anledning til at understrege, at det går ud fra, at de højstelønnede dommere ikke får andel i forhøjelsen.

Med hensyn til promillesatserne ved tinglysning sker der ingen forhøjelse, hvorimod de øvrige af lovforslaget omfattede gebyrer forhøjes med 100 pct.

Bemærkningen i betænkningen om, at udvalget henstiller til finansministeren at tage under overvejelse at fremsætte lovforslag gående ud på, at pelsdyrauktionerne fritages for auktionsafgift, har den begrundelse, at pelsdyravlens salg næsten udelukkende foregår på auktionsbasis og næsten helt går til eksport. Udvalget har derfor ment, at pelsdyravlen her bør ligestilles med andre erhverv.

Ændringsforslagene må ses som resultat af udvalgets overvejelser med hensyn til undtagelsesbestemmelser.

Udvalget er ikke nået videre med gennemgangen af gebyr- og stempelordningen. Ifølge særlige lovbestemmelser gives der en lang række fritagelser for stempel og gebyrer, men i øjeblikket arbejder to udvalg på en forenkling af gebyrerne og stempelafgifterne. Derfor henstiller udvalget til finansministeren, når arbejdet i disse to udvalg er tilendebragt, at fremsætte forslag om at ophæve i hvert fald en del af disse fritagelser.“

Som ordfører for sit parti beklagede *Jens Hansen* (S), at resultatet af udvalgets arbejde var blevet så magert, idet provenuet ifølge finansministerens oprindelige forslag var blevet nedsat fra 12 mill. kr. til 4 mill. kr., fordi venstre, det konservative folkeparti og det radikale venstre ikke ville forhøje tinglysningsafgifterne, hvorfra den største del af merindtægten ville være fremkommet.

Ved 2. behandling vedtoges samtlige de stillede ændringsforslag, lovforslagets paragraffer og dets overgang til 3. behandling uden afstemning, og ved 3. behandling vedtoges lovforslaget i denne form enstemmigt med 135 stemmer.

14. Lov om en tillægsafgift af visse motorkøretøjer m. v. for finansåret 1957-58. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 571. — C. sp. 99].

Fremsat skriftligt i folketinget 1°/₁₁ (F. sp. 1014). 1. beh. 2°/₁₁ (F. sp. 1114). Partiernes ordførere: Kai Jensen, From, Poul Claussen, Skytte, Fuglsang og Tholstrup. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v. m. fl. lovforslag. Betænkning (B. sp. 99) afgivet 23/₁₁. (Ordfører: Kai Jensen). 2. beh. 27/₁₁ (F. sp. 1239). 3. beh. 14/₂ (F. sp. 2604). *Loven stadfæstet 15. februar 1957.* (Lovt. nr. 29).

Ved loven bestemmes, at den ved lov nr. 76 af 26. marts 1955 (årbog 1954-55, side 150) for finansårene 1955-56 og 1956-57 fastsatte tillægsafgift af visse motorkøretøjer m. v. udskrives også for *finansåret 1957-58*, således at den påhviler den samme kreds af motorkøretøjer m. v. og udskrives med samme beløb (halvdelen af den ordinære vægtafgift).

Tillægsafgiften skulle iflg. § 2 i det af finansministeren fremsatte lovforslag såvel med hensyn til forfalds- og betalingstider som ved afgørelse af, hvem afgiften påhviler, følge den ordinære vægtafgift for samme finansår. Bortset herfra svarede lovforslaget til de hidtil gældende regler.

Som begrundelse for lovforslaget anførte *finansministeren* ved fremsættelsen:

„Den 14. d. m. har jeg for det høje ting fremsat forslag til en ny vægtafgiftslov. Selv om en eventuel ny lov måtte blive vedtaget inden 1. april 1957, er det af administrative grunde udelukket, at den vil kunne få virkning allerede for finansåret 1957-58, og udskrivningen af vægtafgiften for dette finansår må derfor under alle omstændigheder ske efter de nugældende regler. Da den økonomiske situation stadig gør det påkrævet at opkræve tillægsafgiften, foreslås det at forlænge denne, således at den udskrives også for det kommende finansår.

Når forslaget til forlængelse fremsættelse allerede nu, sker det for at muliggøre, at tillægsafgiften ligesom for indeværende finansår opkræves sammen med den ordinære vægtafgift, hvorved man vil kunne spare ca. 100 000 kr. i opkrævningsomkostninger. Tillettelæggelsen af opkrævningen af den ordinære vægtafgift for det kommende finansår er allerede i fuld gang, og da opkrævningsblanketterne (girokort) skal foreligge i endeligt godkendt korrektur senest

den 1. december d. å., forudsætter en samlet opkrævning af ordinær vægtafgift og tillægsafgift, at loven om forlængelse af tillægsafgiften foreligger endeligt vedtaget senest den 1. december.“

I det udvalg, som fik lovforslaget til behandling, enedes man om at indstille det til vedtagelse i uændret form.

Den efter lovforslagets fremsættelse indførte *benzinrationering* som følge af Suezkrisen bevirkede dog, at flere kun med betænkelighed så lovforslaget gennemført.

From (V) udtalte herom ved sagens 2. behandling:

„Jeg er noget betænkelig ved at gå med til en forlængelse af denne lov. For det første er vi nu igen ved at gøre en midlertidig lov permanent, og det er slet ingen god skik. For det andet finder jeg det uheldigt, at det netop sker på det tidspunkt, hvor benzinrationeringen står umiddelbart for døren. Vi bringer gennem benzinrationeringen årskørslen ned, og da vægtafgiften ligger fast, vil det sige, at prisen pr. kørt kilometer bliver betydelig højere end hidtil.

Det er meget uheldigt, at de to ting falder sammen, og jeg kan da også kun gå med til en forlængelse af loven, fordi vægtafgiften er et led i de forslag om en samlet motorbeskatning, som for tiden behandles i et udvalg, og i håb om, at spørgsmålet må finde sin endelige løsning dér. Såfremt det ikke sker, vil jeg forbeholde mig ret til på mit partis vegne at rejse spørgsmålet igen, inden tinget tager sommerferie.“

Lovforslaget henvistes ikke til fornyet udvalgsbehandling mellem 2. og 3. behandling, men efter et fra flere sider næret ønske blev 3. behandling foreløbig stillet i bero, for at man kunne få lejlighed til at se, hvordan forholdene ville udvikle sig på dette område. Efter *benzinrationeringens bortfald* var vejen imidlertid banet for lovforslagets gennemførelse, dog med en ændret affattelse af § 2 som følge af den indtrufne forsinkelse.

På forslag af finansministeren blev der nu givet § 2 følgende affattelse:

„Tillægsafgiften erlægges af motorkøretøjer m. v., som er indregistreret den 1. april 1957, eller som indregistreres i tiden fra og med den 1. april 1957 til og med den 15. marts 1958.

Tillægsafgiften af motorkøretøjer m. v., som er indregistreret den 1. april 1957, forfalder til betaling den 1. juni 1957, medmindre køretøjet afmeldes i tiden fra og med den 1. april til og med den 31. maj, i hvilket fald afgiften forfalder til betaling ved afmeldelsen. Tillægsafgiften af motorkøretøjer

m. v., som indregistreres i tiden fra og med 1. april 1957 til og med 15. marts 1958, forfalder til betaling ved indregistreringen.

Tillægsafgiften påhviler den, i hvis navn køretøjet er indregistreret på tillægsafgiftens forfaldstid.“

I den ændrede affattelse vedtoges lovforslaget med 115 stemmer mod 12 (DK og DR).

15. Lov om ændringer i lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1789. — C. sp. 245].

Fremsat skriftligt i folketinget $12/3$ (F. sp. 3048). 1. beh. $15/3$ (F. sp. 3223). Partiernes ordførere: Horn (Kai Jensen), From, Poul Claussen, Skytte, Fuglsang og Tholstrup. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. fl. lovforslag (se side 446). Betænkning (B. sp. 345) afgivet $21/3$. (Ordfører: Kai Jensen). 2. beh. $26/3$ (F. sp. 3418). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $28/3$ (F. sp. 3480). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 81).

Ved loven *forlænges nogle midlertidige bestemmelser* vedrørende omsætningsafgiftens størrelse og provenuets fordeling, der indeholdes i loven om omsætningsafgift af motorkøretøjer, jfr. lovbekendtgørelse nr. 3 af 9. januar 1954 og lov nr. 163 af 13. juni 1956. De pågældende bestemmelser, der vedrører lovbekendtgørelsens §§ 3 og 22, blev ved lov nr. 75 af 26. marts 1955 (årbog 1954-55, side 149) forlænget til udgangen af marts 1957. De forlængedes ved den her omhandlede lov til *udgangen af marts 1959* under hensyn til, at det ikke var muligt inden udgangen af finansåret 1955-56 at færdigbehandle det for folketinget den 14. november genfremsatte forslag til lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v.

Ved nærværende lov opretholdes den ved lov nr. 163 af 13. juni 1956 (årbog 1955-56, side 132) gennemførte afgifts-nedsættelse for motorkøretøjer indrettet til befordring af mere end 10 personer fra 20 til 15 pct. af værdien. Satserne er i øvrigt de samme, som indeholdes i det nævnte genfremsatte lovforslag.

Loven indeholder tillige enkelte bestemmelser om spørgsmål, hvis løsning er fundet påkrævet. Der indføres således hjemmel for at gennemføre en *forenkling af de gældende regler vedrørende ejerskifte af motorkøretøjer*, således at køretøjer, der er berigtiget med fuld afgift, fremtidig ikke skal fremstilles for toldvæsenet ved ejerskifte. Endvidere fastsættes bestemmelser, hvorefter virksomheder, der driver handel med motorkøretøjer, skal kunne opnå *kredit med afgiftens erlæggelse*, svarende til, hvad der er foreslået i det den 14. november fremsatte lovforslag.

Ved 1. behandling fik lovforslaget tilslutning fra ordførerne for socialdemokratiet, venstre, det konservative folkeparti, det radikale venstre og Danmarks kommunistiske parti. *Tholstrup* (DR) efterlyste en ordning, der tillod varebiler at medtage passagerer. Lovforslaget henvistes til behandling i samme udvalg som de den 14. november genfremsatte forslag til motorafgiftslove, hvilket udvalg i sin betænkning indstillede det til vedtagelse i uændret form. Efter 2. behandling gik lovforslaget til fornyet udvalgsbehandling. Ved 3. behandling vedtoges det med 126 stemmer mod 6 (DR).

16. Lov om forlængelse af ændringer i lov om afgift af motorkøretøjer m. v. og om ændring i lov om afgift af benzin. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1793. — C. sp. 249].

Fremsat skriftligt i folketinget $12/3$ (F. sp. 3048). 1. beh. $15/3$ (F. sp. 3223). Partiernes ordførere: Horn (Kai Jensen), From, Poul Claussen, Skytte, Fuglsang og Tholstrup. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. fl. lovforslag (se side 446). Betænkning (B. sp. 345) afgivet $21/3$. (Ordfører: Kai Jensen). 2. beh. $26/3$ (F. sp. 3418). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $28/3$ (F. sp. 3481). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 82).

Ved loven forlænges de midlertidige ændringer i lov om afgift af motorkøretøjer m. v. og lov om afgift af benzin, der indeholdes i lov nr. 69 af 24. marts 1956 (årbog 1955-56, side 326), dog således at de i nævnte lovs § 3 indeholdte bestemmelser om tilståelse af afgiftsfrihed for benzin anvendt til

traktorer m. v. af tekniske grunde overføres til den her omhandlede lovs § 2 i ajourført stand. De pågældende bestemmelser havde gyldighed til udgangen af marts 1957, men er herefter *permanente*.

I forslaget til nærværende lov var fra det den 14. november genfremsatte forslag til lov om afgift af benzin optaget bestemmelser om fastsættelse af det afgiftspligtige vareområde og om fremgangsmåden ved afgørelsen af, om en vare er afgiftspligtig som benzin. Afgørelsen skulle herefter henlægges til et af finansministeren nedsat nævn, bestående af 3 medlemmer, hvoraf én skulle være dommer og én teknisk kyndig. Ved behandling af sager, der efter nævnets skøn krævede teknisk sagkundskab, skulle der tilforordnes nævnet to branchekyndige.

Disse bestemmelse udgik under behandlingen i folketinget.

Ved 1. behandling anbefaledes lovforslaget af ordførerne for socialdemokratiet, venstre, det konservative folkeparti og det kommunistiske parti. *From* (V) og *Skytte* (RV) var dog betænkelige ved det foreslåede nævn til afgørelse af, om en vare var afgiftspligtig som benzin. *Tholstrup* (DR) fandt det urimeligt, at benzinafgiften skal betales, når benzinen ankommer med tankskibet, hvilket medfører, at afgift også kommer til at påhvile det svind, der finder sted, inden benzinen køres ud til forbrugerne. Han fandt det også urimeligt, at man kræver afgift af benzin, der går til grunde ved ildebrand, idet denne risiko må dækkes ved forsikring, hvilket på grund af genforsikring medfører en valutaudgift.

Lovforslaget henvistes til udvalget angående de den 14. november genfremsatte forslag til motorafgiftslove, hvilket udvalg indstillede det til vedtagelse med en af finansministeren foreslået ændring om, at bestemmelserne om et særligt benzinnævn udgik. Ændringsforslaget vedtoges, og lovforslaget henvistes efter 2. behandling på ny til udvalget. Ved 3. behandling vedtoges det med 145 stemmer mod 6 (DR).

17. Normeringslov for finansåret 1957-58. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1537. — C. sp. 257].

FremSAT skriftligt i folketinget $\frac{8}{3}$ (F. sp. 3009). 1. beh. $\frac{13}{3}$ (F. sp. 3105). Henvist til lønningsudvalget. Betænkning (B. sp. 349) afgivet $\frac{22}{3}$. (Ordfører: Baagø). 2. beh. $\frac{27}{3}$ (F. sp. 3446). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 379) afgivet $\frac{27}{3}$. 3. beh. $\frac{29}{3}$ (F. sp. 3560). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 92).

Angående retningslinjerne for udarbejdelsen af forslaget til nærværende lov anførtes i en skrivelse fra finansministeriet til de enkelte administrationsgrene:

„De i finansministeriets cirkulære af 30. september 1950 om besparelser i statshusholdningen indeholdte forskrifter må iagttages.

Da der i den under 28. maj 1954 nedsatte lønningskommission vil ske en almindelig gennemgang af lønningsforholdene for samtlige tjenestemandsgupper, bør alle forslag af revisionsmæssig karakter udskydes til behandling i nævnte kommission.

Lovforslaget må i øvrigt begrænses mest muligt, idet der ved udarbejdelsen følges nedenstående hovedsynspunkter:

- 1) Forslag om oprettelse af nye tjenestemandstillinger med begrundelse i de arbejdsmæssige forhold kan kun optages, hvor det kan påvises, at sådan oprettelse på nuværende tidspunkt er tvingende nødvendig.
- 2) Forslag om bestående tjenestemandstillingers oprykning i højere lønningsklasse kan normalt ikke optages.
- 3) For så vidt angår forslag om oprettelse af stillinger, der fortrinsvis eller udelukkende har til formål at forbedre advancementsforholdene for en tjenestemandsgruppe, må der vises den yderste tilbageholdenhed, idet der dog herved bør tages hensyn til, om et eventuelt forslag må betragtes som led i en ved de tidligere normeringslove påbegyndt regulering af advancementsforholdene inden for den pågældende tjenestemandsgruppe, eller der i øvrigt er sket aldeles afgørende forskydninger i forudsætningerne for den nuværende normering af advancementsstillinger i pågældende etat.“

De på lovforslaget optagne forslag, der alle — tillige med nogle få under sagens behandling i folketinget tilføjede forslag — vedtoges, var på forhånd tiltrådt af lønningsrådet.

Ved fremsættelsen af lovforslaget gav *finansministeren* en nærmere redegørelse for dettes udarbejdelse og indhold, hvoraf anføres:

„De retningslinjer, der blev fastsat for udarbejdelsen af lovforslaget, har som baggrund dels finansministeriets cirkulære af 30. september 1950 om besparelser i statshusholdningen, dels nedsættel-

sen af lønningskommissionen af 28. maj 1954, som jeg håber vil kunne afslutte sit arbejde så betids, at forslag til en ny tjenestemandsløvslov kan forelægges det høje ting i folketingsssamlingen 1957-58. Under hensyn til, at der således vil kunne påregnes gennemført en lønrevision i nær fremtid, er der på dette års normeringslovsforslag anlagt en tilbageholdende linje med hensyn til såvel omnormeringer som oprettelse af nye tjenestemandstillinger; jeg har dog ikke anset det for rimeligt fuldstændig at afvise forslag om normering af nye tjenestemandstillinger inden for områder, hvor arbejdet er stærkt og varigt forøget, ligesom jeg ikke har ment helt at burde udelukke forslag om omnormeringer til afhjælpning af ekstraordinært ugunstige advancementsforhold, særlig hvor det drejer sig om fortsættelse af en ved tidligere normeringslove påbegyndt praksis.

Det foreliggende lovforslag er udarbejdet i overensstemmelse med disse synspunkter. Når der for enkelte styrelser er medtaget relativt omfattende forslag, skyldes dette ganske særlige forhold inden for disse områder.

Jeg kan således nævne *forsvaret*, hvor der er foreslået oprettet et ret betydeligt antal nye militære tjenestemandstillinger. Den foreslåede forøgelse af disse stillinger er en følge af forsvarets udbygning og er i overensstemmelse med de i 1951 gennemførte forsvarslove, hvorved bemærkes, at antallet af de omhandlede tjenestemandstillinger er fastsat under hensyn til det forventede behov i finansåret 1957-58.

Inden for *centraladministrationen* og de herunder hørende institutioner er der — ligesom på normeringsloven for 1956-57 — stillet forslag om *omnormering af et antal sekretærstillinger til fuldmægtigstillinger* med henblik på at skabe advancement for sekretærer med mindst ca. 11 års ansættelse i statens tjeneste.

Også inden for *ordenspolitiet* er der en særlig ugunstig aldersfordeling, og der er i fortsættelse af den på normeringsloven for 1953-54 påbegyndte omnormering af politibetjentstillinger til stillinger som overbetjente af 2. grad stillet forslag om normering af 585 overbetjente af 2. grad, hvorved det i forbindelse med oprykning i 15 ledigblivende stillinger af denne art vil blive muligt at forfremme 600 politibetjente til overbetjente af 2. grad. På tilsvarende måde er der til afhjælpning af de midlertidigt vanskelige advancementsforhold for *fængselsbetjentklassen* ligesom i fjor stillet forslag om normering af 60 overbetjentstillinger mod nedlæggelse af et tilsvarende antal fængselsbetjentstillinger.

Det bemærkes herved, at det er forudsat, at advancementsstillinger, der bevilges under hensyn til en midlertidig ugunstig aldersfordeling, på ny afskrives, når de særlige forhold, der begrundede den ekstraordinære normering, ikke længere er til stede.

I løbet af finansåret 1957-58 *sindssygehospitalet i Brønderslev* blive taget i brug, og i forbindelse hermed foreslås der oprettet et

antal tjenestemandstillinger ved dette hospital, hvorhos der ved sindssygehospitalet i Århus søges normeret dels en overlægestilling til den nye børnepsykiatriske afdeling, dels en stilling som overlæge i retspsykiatri.“

Merudgiften ved lovforslagets gennemførelse var for finansåret 1957-58 anslået til 5,5 mill. kr., hvoraf 4,1 mill. kr. hidrørende fra forøgelsen af antallet af militære stillinger under forsvaret.

Under sagens behandling i folketinget tilføjedes som nævnt enkelte nye bestemmelser. Af disse skal gengives følgende (lovens § 644 a under § 3):

„Såfremt formanden for atomenergikommissionens forretningsudvalg, departementschef i socialministeriet *H. H. Koch*, fratræder den af ham hidtil beklædte stilling som departementschef i nævnte ministerium, bevarer han sin pensionsret som departementschef i nummer, så længe han beklæder det førstnævnte hverv.

Såfremt den pågældende på et senere tidspunkt fratræder stillingen som formand for atomenergikommissionens forretningsudvalg, uden at dette skyldes alder, svagelighed eller en ham tilregnelig årsag, bevarer han ligeledes retten til pension som departementschef i nummer, ligesom der tillægges ham lønning som sådan under forudsætning af, at han er til rådighed for ansættelse i en efter forholdene passende statstjenestemandstilling.

Det er en forudsætning for pensionsrettens bevarelse, at den pågældende til statskassen indbetaler sædvanligt pensionsbidrag, for tiden 5 pct. af slutløn for en tjenestemand i ministernes 1. lønningsklasse a.“

Lovforslaget gav i folketinget anledning til nogen diskussion om forskellige i lønningsudvalgets betænkning nævnte enkeltheder, jfr. følgende uddrag af betænkningen:

„Med finansministeren har udvalget drøftet betimeligheden af det under løbe-nr. 52 fremsatte forslag om bemyndigelse for finansministeren til at *nedlægge Kolding amtstue*. Finansministeren har oplyst, at nedlæggelsen, der ud fra saglige synspunkter må anses for forsvarlig, vil medføre en årlig besparelse på ca. 50 000 kr. Udvalget med undtagelse af *M. Larsen*, der vil motivere sit standpunkt ved lovforslagets 2. behandling i tinget, finder på denne baggrund, at forslaget bør nyde fremme.

Udvalget har endvidere med finansministeren drøftet spørgsmålet om nødvendigheden af, at der allerede på indeværende tidspunkt træffes en endelig ordning af lønnings- og pensionsforholdene for departementschef *H. H. Koch* i anledning af hans overtagelse af hvervet som formand for atomenergikommissionens forretningsudvalg, jfr. det som bilag 2 optrykte ændringsforslag. Finansministeren har herunder fremhævet hensigtsmæssigheden af, at den betydningsfulde stilling som departementschef i socialministeriet ikke i et

for langt tidsrum besættes ved konstitution, ligesom hensynet til den udpegede formand for atomenergikommissionens forretningsudvalg tilsiger, at der træffes en mere varig ordning af hans lønnings- og pensionsforhold for det tilfælde, at han uden ham tilregnelig årsag fratræder nævnte hverv. Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af Henry Christensen, Niels Eriksen, Heick og Thisted Knudsen) kan herefter tiltræde det af finansministeren stillede ændringsforslag. Et *mindretal* (Henry Christensen, Niels Eriksen, Heick og Thisted Knudsen) finder ikke, at problemerne omkring det fortsatte arbejde i atomenergikommissionen er så endeligt afklarede, at den fremtidige arbejdsform og ledelse på nuværende tidspunkt bør foregribes; mindretallet mener, at det fra 1. september 1956 truffene arrangement med departementschef H. H. Koch bør søges forlænget en periode ud over 1. april 1957, og mindretallet kan derfor ikke stemme for det anførte forslag, der er opført som løbe-nr. 3 på fortegnelsen over ændringsforslag.

Med forsvarsministeren har udvalget drøftet de forskellige forslag til normering af *militære stillinger* under forsvaret, jfr. lovforslagets løbe-nr. 399-426 med tilhørende bemærkninger. Ministeren har nærmere redegjort for baggrunden for de foreslåede stillinger inden for de forskellige værn m. v. og har bl. a. fremhævet, at det overvejende antal af de foreslåede nye stillinger er påkrævede under hensyn dels til tilgangen fra forsvarets skoler for at kunne give det færdiguddannede personel fast ansættelse, dels til de retningslinjer for normering af befalingsmandsstillinger, som er udtrykt i bemærkningerne til forslaget til lov nr. 277 af 18. juni 1951 om forsvarets ordning (personelloven). Ministeren har endvidere oplyst, at selv med de foreslåede normeringer og selv med påregnelige reduktionsmuligheder inden for forsvaret i betragtning vil der ikke blive tilvejebragt noget overtal af militære tjenestemandstillinger.“

Uden for betænkningen stillede *Alfred Jensen* (DK) m. fl. ændringsforslag om, at de nye normeringer vedrørende forsvaret skulle udgå, hvilket ændringsforslag ved 2. behandling forkastedes med 103 stemmer mod 8, idet 19 medlemmer (RV, DR og 1 grønlandsk medlem) afholdt sig fra at stemme.

Også de øvrige mindretalsændringsforslag forkastedes.

I den ændrede affattelse vedtoges lovforslaget enstemmigt med 86 stemmer, idet 12 medlemmer (DK og DR) afholdt sig fra at stemme.

18. Lov om erhvervstælling i året 1958. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1797. — C. sp. 381].

Fremsat skriftligt i folketinget $12/3$ (F. sp. 3049). 1. beh. $15/3$ (F. sp. 3228). Partiernes ordførere: Erhard Jakobsen,

Frode Carstensen, Fanger, A. C. Normann og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Erhard Jakobsen, Th. Carlsen, Jens Hansen, Poul Hansen (Grenå) [formand], Hougaard, Aage Knudsen, Mørk, Schrøder, Frode Carstensen, Peder Christensen (Rebild), Foged, Ladefoged, Anker Lau, Fanger, Baagø, Weikop og A. C. Normann [næstformand]). Betænkning (B. sp. 377) afgivet $\frac{27}{3}$. (Ordfører: Erhard Jakobsen). 2. beh. $\frac{2}{4}$ (F. sp. 3598). 3. beh. $\frac{4}{4}$ (F. sp. 3680). *Loven stadfæstet 12. april 1957.* (Lovt. nr. 114).

Ved loven bemyndiges finansministeren til at lade det statistiske departement foretage en *almindelig erhvervstælling* i året 1958.

Tællingen, der med undtagelse af landbruget skal omfatte alle selvstændige erhvervsdrivende, selskaber, foreninger og selvejende institutioner samt virksomheder, der drives af stat eller kommune, foretages ved udfyldning af skemaer, som efter samråd med de interesserede hovedorganisationer udarbejdes af det statistiske departement og godkendes af handelsministeren.

Foruden hjemmelen for tællingens afholdelse indeholder loven en *sanktionsbestemmelse*, hvorefter den, der ikke efterkommer sin pligt til at besvare de stillede spørgsmål eller afgiver bevidst fejlagtige oplysninger eller i øvrigt forsætligt tilsidesætter de i anledning af tællingen givne forskrifter, straffes med bøde. Det kan derhos ved dommen pålægges den skyldige under en daglig bøde at afgive de begærede oplysninger.

Ved *fremsettelsen* gav finansministeren følgende motivering for lovforslaget:

„Der vil næste år være hengået 10 år, siden den sidste erhvervstælling fandt sted. Der er i dette tidsrum sket betydelige ændringer i erhvervsstrukturen, og resultaterne af erhvervstællingen i 1948 har nu overvejende historisk interesse. Det vil derfor være af værdi at få den kortlægning af de nuværende erhvervsforhold, som en sådan tælling kan give. Dette materiale udnyttes i vidt omfang af både erhvervsorganisationer og de enkelte erhvervsdrivende samt af administrationen. Endvidere er disse oplysninger nødvendige som grundlag for løbende undersøgelser på forskellige områder, hvor det er af afgørende betydning for anvendelse af omkostningsbesparende metoder at have et så tidssvarende grundmateriale som muligt. . .

Hensigten med allerede nu at søge hjemmel hertil er at opnå tid til den bedst mulige forberedelse af tællingen — både i det statistiske departement og i kommunerne.“

Lovforslaget, der ved 1. behandling blev anbefalet af samtlige ordførere, vedtoges ved 3. behandling uændret og enstemmigt.

19. Lov om ændring i lov om udførsel og indførsel af levende dyr m. v. (Landbrugsminister *Smørum*). [A. sp. 133. — C. sp. 13].

Fremsat skriftligt i folketinget $24/10$ (F. sp. 403). 1. beh. $30/10$ (F. sp. 601). Partiernes ordførere: M. Larsen, Niels Eriksen, Fibiger og Kirkegaard. 2. beh. $6/11$ (F. sp. 707). 3. beh. $8/11$ (F. sp. 832). *Loven stadfæstet 14. november 1956.* (Lovt. nr. 293).

I § 6, stk. 3, i lov nr. 131 af 13. april 1954 om udførsel og indførsel af levende dyr m. v. (årbog 1953-54, side 161) bestemmes det, at nævnte lov skulle optages til revision senest 3 år efter dens ikrafttræden (28. juli 1954). Ved nærværende lov udskydes revisionsfristen til *folketingsåret 1959-60*.

Som begrundelse herfor anførte *landbrugsministeren* ved fremsættelsen af lovforslaget:

„Der er i den forløbne tid i medfør af loven udstedt forskellige bekendtgørelser, men der kan endnu ikke på noget af disse områder siges at foreligge sådanne erfaringer, at der er grundlag for en revision af de bemyndigelser, der i loven er givet landbrugsministeren til at træffe foranstaltninger til forebyggelse af, at der udføres levende dyr, som er befængt med smitsomme sygdomme, eller ved indførsel af levende dyr indslæbes sådanne sygdomme, samt til at fastsætte kvalitetskrav ved udførsel af husdyr til levebrug. Det må derfor være naturligt, som foreslået i dette lovforslag, at søge revisionen udskudt i 3 år. Dette synspunkt er tiltrådt af det udvalg, som er nedsat i medfør af lovens § 2, stk. 2.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider og vedtoges uændret og enstemmigt uden forudgående udvalgsbehandling.

20. Lov om udlån til foranstaltninger vedrørende staldhygiejne. (Landbrugsminister *Smørum*). [A. sp. 1083. — C. sp. 417].

Fremsat skriftligt i folketinget $^{12}/_{12}$ (F. sp. 1683). 1. beh. $^{14}/_{12}$ (F. sp. 1823). Partiernes ordførere: Chr. Rasmussen, Foged, Fibiger, Kirkegaard, Lynnerup Nielsen og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Chr. Rasmussen, Bladt, Bundvad, Ditlevsen [formand], Horn, Peter Nielsen, Chr. Thomsen, Teichert, Foged, Heick, Karlskov Jensen, Peter Larsen, Sønderup, Fibiger, Clausen (Olufskjær), Tesdorpf, Kirkegaard [næstformand]). Betænkning (B. sp. 395) afgivet $^{28}/_{3}$. (Ordfører: Chr. Rasmussen). 2. beh. $^{2}/_{4}$ (F. sp. 3608). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 441) afgivet $^{4}/_{4}$. 3. beh. $^{11}/_{4}$ (F. sp. 3947). *Loven stadfæstet 16. april 1957.* (Lovt. nr. 128).

Ved lovens § 1 bemyndiges landbrugsministeren til i finansårene 1957-58, 1958-59 og 1959-60 at disponere over et beløb svarende til, hvad der indgår i rente og afdrag på de landbruget tilståede *Marshallån* til staldhygiejne m. v. Beløbet kan anvendes til udlån til ombygning — med ventilering eller isolering for øje — af staldbygninger og hønsehuse, reparation af staltdage og brandsikring af staldlofter samt endvidere nyopførelse af stalde og hønsehuse i tilfælde, hvor det ikke skønnes økonomisk forsvarligt at modernisere de eksisterende bygninger. Udlånsbeløbet bevilges på de årlige bevillingslove.

Lånene kan ifølge § 2 ikke overstige $^{9}/_{10}$ af omkostningerne og må andrage fra 400 kr. til 7 500 kr., dog at lån til nyopførelse af staldbygninger i særlige tilfælde kan andrage indtil 12 000 kr.

Lånene forrentes med 6 pct. p. a. og er afdragsfri i 2 år, hvorefter de afdrages med $^{1}/_{25}$ halvårlig.

Lånene skal ifølge § 3 sikres ved pant i vedkommende ejendom, og de skal ved tinglysningen placeres bedst muligt med *oprykkende panteret* og således, at de i forbindelse med forudgående hæftelsers restgæld får pantesikkerhed *inden for 110 pct. af ejendommens panteværdi*, hvorved forstås jordens og bygningernes skyldværdi efter sidste ejendomsskyldvurdering plus den ved formuebeskatningen ansatte værdi af besætning og inventar. Landbrugsministeren kan efter indstilling fra grundforbedringsudvalgene fravige den foran fastsatte grænse for sikkerheden, når denne i øvrigt skønnes betryggende. Lige-

ledes kan kravet om oprykkningsret fraviges, såfremt statslånet sikres med panteret inden for ejendomsskyldværdien.

Lånene må kun anvendes til dækning af byggeomkostningerne ved de omhandlede arbejder, men ikke til betaling af jordarbejder.

Ifølge § 4 skal andragende om lån indsendes til et i hver aamtsrådsreds samt på Samsø nedsat udvalg bestående af formanden for grundforbedringsudvalget og de to af henholdsvis Landbo- og Husmandsforeningerne udpegede medlemmer af grundforbedringsudvalget.

Udvalget skal i det omfang, det skønnes nødvendigt, tilkalde bygningskyndig assistance.

I § 5 bestemmes det, at lånebeløbene er undtaget fra andre kreditorers retsforfølgning. Forfaldne renter og afdrag kan inddrives ved udpantning. Ved ejerskifte forfalder lånene, dog kan finansministeren tillade, at de forbliver indestående, og denne bestemmelse udstrækkes til også at gælde for lån efter afsnit II i lov nr. 238 af 27. maj 1950 om udlån til modernisering og rationalisering af erhvervsvirksomheder inden for landbrug, gartneri og frugtavl, jfr. lovbekendtgørelse nr. 216 af 28. juli 1956, dog mod at renten af disse lån forhøjes til 6 pct. p.a.

I § 6 bestemmes endvidere, at hvor omkostningerne andrager 800 kr. eller derover, bør der til de omhandlede arbejder så vidt muligt antages arbejdere, der er arbejdsløse, og som oppebærer understøttelse af arbejdsløhedskasser eller af det offentlige. Fortrinsvis skal familieforsørgere og sådanne, som har forsikret sig mod arbejdsløshed, komme i betragtning.

Lige med nævnte arbejdere kan — efter nærmere af landbrugsministeren fastsatte regler — stilles arbejdere, der ved antagelsen var beskæftiget med andre af nærværende lov omfattede arbejder eller ved grundforbedringsarbejder.

Endelig indeholder loven bestemmelser om *stempelfrihed* og *bortfald af tinglysningsafgift* ved pantebreve m. v. i henhold til denne lovgivning.

I det af landbrugsministeren oprindeligt fremsatte lovforslag var der kun stillet forslag om udlån af indtil 6 mill. kr. for den resterende del af finansåret 1956-57 og finansåret 1957-58. Renten

af lånene var i forslaget sat til 5½ pct., og endelig var den adgang, finansministeren ifølge loven har til at lade lån forblive indestående ved ejerskifter, ikke af helt så vidtgående en karakter i det oprindelige lovforslag.

Ved fremsættelsen gav *landbrugsministeren* i øvrigt følgende motivering for lovforslaget:

„Af de Marshallmidler, der ved den i 1950 og 1952 gennemførte lovgivning blev stillet til rådighed til udlån til bl. a. modernisering og rationalisering af erhvervsvirksomheder inden for landbruget, har der i alt været afsat 91,5 mill. kr. til udlån til staldhygiejneforanstaltninger. Disse midler er nu opbrugt, men det betydelige antal andragender om lån til staldhygiejneforanstaltninger, der stadig indkommer, viser, at der fortsat er et stort behov for disse lån. Det er jo også af den største interesse, at staldene bliver isoleret mod fugt og kulde, hvad der medfører en besparelse i fodermængderne i den animalske produktion og dermed en formindskelse af importen af foderstoffer.“

Ved 1. behandling af lovforslaget, der foretoges sammen med første behandling af forslag til folketingsbeslutning om saneringslån, lån til staldhygiejne m. v. og grundforbedringslån [af Foged m. fl.], (se herom side 579), blev lovforslaget anbefalet af ordførerne for socialdemokratiet, det radikale venstre og kommunisterne, mens ordførerne for venstre og det konservative folkeparti gav udtryk for stærke betænkeligheder med hensyn til en fortsættelse af statens udlån til erhvervslivet, hvilket også retsforbundets ordfører tog afstand fra.

Under udvalgsbehandlingen nåede man inden for udvalget til enighed om en række ændringer, hvoraf de vigtigste gik ud på administrative ændringer af opsigelsesreglerne for Marshalllåne og forhøjelse af den i forslaget foreslåede renteydelse fra 5½ pct. til 6 pct. Herudover foreslog et flertal (S og RV), at der i stedet for de oprindeligt foreslåede 6 mill. kr. årligt skulle kunne udlånes et beløb svarende til, hvad der indgår som renter og afdrag af de Marshalllån, der er tilstået landbruget. Dette kunne venstres medlemmer af udvalget imidlertid ikke gå med til, idet de anså det for at være en fastlæggelse på ubestemt tid af statens udlånsvirksomhed, og de anbefalede i stedet landbrugsministerens oprindelige formulering af § 1. Det konservative folkepartis medlemmer af udvalget kunne hverken tiltræde den foreslåede ændring eller den oprindelige formulering af § 1, idet de var af den opfattelse, at statens udlånsvirksomhed måtte begrænses.

Efter at lovforslaget efter 2. behandling var blevet henvist til fornyet udvalgsbehandling, enedes flertallet (S og RV) med landbrugsministeren om et ændringsforslag, hvorved lovns gyldighed skulle begrænses til finansårene 1957-58, 1958-59 og 1959-60. Venstre

og det konservative folkeparti kunne dog heller ikke efter denne ændring medvirke til forslaget gennemførelse.

Lovforslaget blev herefter ved 3. behandling vedtaget med 91 stemmer (S, RV og DK) mod 52 (V, KF og DR), idet 3 medlemmer (Foged og de to grønlandere) undlod at stemme.

21. Lov om ændring i lov om grundforbedring. (Landbrugsminister *Smørum*). [A. sp. 1079. — C. sp. 121].

Fremsat skriftligt i folketinget $12/12$ (F. sp. 1681). 1. beh. $15/1$ (F. sp. 1856). Partiernes ordførere: Chr. Rasmussen, Heick, Tesdorpf, Kirkegaard, Fuglsang og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Chr. Rasmussen, Bladt, Horn, Lund Jensen [næstformand], Kjældgaard, Peter Nielsen [formand], Chr. Thomsen, Teichert, Heick, Foged, Henry Hansen, Karlskov Jensen, Øllgaard, Tesdorpf, Clausen (Olufskjær), Fibiger og Kirkegaard). Betænkning (B. sp. 195) afgivet $14/2$. (Ordfører: Chr. Rasmussen). 2. beh. $28/2$ (F. sp. 2803). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 249) afgivet $1/3$. 3. beh. $6/3$ (F. sp. 2962). *Loven stadfæstet 18. marts 1957.* (Lovt. nr. 55).

Ved loven foretages følgende ændringer i lov nr. 240 af 25. april 1949 om grundforbedring, således som denne er ændret ved lov nr. 130 af 28. marts 1951 og lov nr. 164 af 24. maj 1955:

Ad lovens § 1: Den i stk. 2 omhandlede afdragsfrihed forkortes fra 3 år til 2 år, og afdragsperioden for lån til kalkning med pulveriseret kalk forkortes fra 7 år til 5 år. Endelig bestemmes det, at bestemmelsen om godkendelse af forlængelse af afdragstiden for lån til regulering af offentlige vandløb fremtidig træffes af landbrugsministeren i stedet for af grundforbedringsudvalgene.

Ad lovens § 2: I bestemmelsen i stk. 1 om adgangen til at yde lån til arbejder, der udføres af flere lodsejere i forening i henhold til kendelse af vandsynsmænd, landvæsenkommisioner o. s. v., ændres ordet „vandsynsmænd“ til: „landvæsenævner“. Endvidere sker der ved indsættelse af et nyt stk. 4

den ændring, at landbrugsministeren, hvor særlige forhold gør det rimeligt og forsvarligt, bemyndiges til at fravige den i stk. 1, 2. punktum, givne regel om, at „for så vidt angår arbejder ertes vandløbslovgivningen, for hvilke det ikke påhviler kommunen forskudsvis at udrede de med arbejdets udførelse forbundne udgifter, er det en betingelse for lån, at kommunen overtager lånet på lodsejernes vegne og fører tilsyn med arbejdets udførelse“.

Ad lovens § 3: De i stk. 1 og 2 omhandlede højestegrænser for lån i henhold til grundforbedringsloven ændres fra henholdsvis 10 000, 12 000 og 50 000 kr. til henholdsvis 16 000, 20 000 og 70 000 kr. Endvidere ændres den i stk. 3 anførte rentesats fra $4\frac{1}{2}$ pct. til 6 pct., og til samme stykke føjes som et nyt 2. punktum følgende bestemmelse:

„Lånene forfalder ved ejerskifte, men finansministeren kan tillade, at de forbliver indestående, dog, for så vidt angår ældre lån, mod forhøjelse af renten til 6 pct. p. a.“

Ad lovens § 11: De i paragraffens stk. 1, 3 og 4 omhandlede tilskudsprocenter forhøjes fra $33\frac{1}{3}$ til 50, hvorved der sker en tilbageføring til tilstandene før lovændringen af 28. marts 1951, og samtidig forhøjes den i stk. 5 angivne maksimumsgrænse for tilskuddenes størrelse fra 30 000 til 50 000 kr. Som en følge af tilskudsprocenternes almindelige forhøjelse fra $33\frac{1}{3}$ til 50 udgår paragraffens stk. 13 og 14, der indeholdt hjemmeler til i specielle tilfælde at give et tilskud på 50 pct.

Ad lovens § 12: Den i paragraffen hjemlede frihed for ekstraordinære afdrag i de tilfælde, hvor kreditforeningerne påtager sig at yde de omhandlede grundforbedringslån, forkortes fra 3 år til 2 år, ligesom det også i disse tilfælde fastslås, at lån til kalkning med pulveriseret kalk skal afdrages inden for 5 år fra stiftelsen.

Ad lovens § 15: I stk. 1 ændres „lov nr. 93 af 31. marts 1931“ til: „lov nr. 500 af 19. december 1951“ og „lov nr. 94 af 31. marts 1931“ til: „lov nr. 501 af 19. december 1951“.

Disse ændringer betegner nødvendige ajourføringer af henvisningerne til lovene om saltvandsfiskeri og ferksvandsfiskeri.

Ad lovens § 16: Det præciseres, at loven ikke gælder for Grønland.

Ved lovforslagets fremsættelse anførte *landbrugsministeren* bl. a., at der stadig fandtes mange landbrugsarealer, der på grund af manglende dræning ikke ydede så store afgrøder, som de burde. Videre fremhævede ministeren, at nedsættelsen af tilskuddene i 1951 havde medført en nedgang i grundforbedringernes omfang. Regeringen mente derfor, at man nu — ikke mindst på grund af de mere usikre forhold på arbejdsmarkedet — ved at hæve tilskudssatserne til de før 1951 gældende burde opmuntre til nyt initiativ på grundforbedringens område, hvilket også var blevet anbefalet af arbejdsmarkedskommissionen.

Lovforslaget blev ved 1. behandling anbefalet af ordførerne for socialdemokratiet, det radikale venstre og kommunisterne. *Heick* (V) og *Tesdorpf* (KF) var derimod meget betænkelige ved de foreslåede forhøjelser af tilskudsprocenterne, og *Oluף Pedersen* (DR) var direkte imod, at staten ydede tilskud og lån til grundforbedringsarbejder.

I det udvalg, hvortil lovforslaget blev henvist, opnåedes enighed om en række mindre ændringer i det af ministeren oprindeligt fremsatte lovforslag, hvorimod udvalget i spørgsmålet om tilskudsprocenternes forhøjelse delte sig i et flertal og to mindretal. Flertallet (S og RV) kunne anbefale lovforslaget med de ændringer, man var blevet enig om, og i øvrigt med bibeholdelse af de forhøjede tilskudsprocenter. Et *mindretal* (V) anførte i sin udtalelse til betænkningen bl. a. følgende:

„Mindretallet beklager i øvrigt, at den økonomiske politik, der var baggrund for nedsættelsen af tilskudsprocenten i 1951, ikke er fastholdt. Da alle erkender, at landets økonomiske situation kræver besparelser, og da venstres repræsentanter i finansudvalget har givet tilsagn om at medvirke ved sparebestrebelse, vil mindretallet ikke kunne stemme for den foreslåede forhøjelse af tilskudsprocenten.“

Det andet *mindretal* (KF) udtalte, at man ikke kunne tiltræde, at statens tilskud skulle ændres fra $33\frac{1}{3}$ pct. til 50 pct., og da det var denne ændring, som var lovforslagets vigtigste indhold, kunne dette mindretal ikke medvirke til lovforslagets endelige gennemførelse.

Lovforslaget blev efter 3. behandling vedtaget med 75 stemmer (S, RV og DK) mod 28 (KF og DR), mens 26 medlemmer (V) undlod at stemme.

22. Lov om tillæg til lov om beskyttelse af bier mod giftige plantebeskyttelsesmidler. (Landbrugsminister *Smørum*).
[A. sp. 135. — C. sp. 11].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁴/₁₀ (F. sp. 404). 1. beh. ³⁰/₁₀ (F. sp. 610). Partiernes ordførere: Chr. Thomsen, Foged, Gertie Wandel og Axel Sørensen. 2. beh. ⁶/₁₁ (F. sp. 708). 3. beh. ⁸/₁₁ (F. sp. 833). *Loven stadfæstet 14. november 1956.* (Lovt. nr. 292).

Ifølge § 19 i lov nr. 111 af 13. april 1954 om beskyttelse af bier mod giftige plantebeskyttelsesmidler (årbog 1953-54, side 182) skulle loven underkastes revision i folketingsåret 1956-57.

Med henblik herpå optog landbrugsministeriet forhandling med statens planteavlsudvalg, statens bisygdomsnævn og repræsentanter for De samvirkende danske Landboforeninger, De samvirkende danske Husmandsforeninger, De samvirkende danske Frøavlerforeninger, Erhvervsrådet for Gartneri og Frugtavl og Danmarks Biavlerforening om, hvilke ændringer i fornævnte lov der burde stilles forslag om, når loven skulle forelægges folketinget til revision.

Ved den nævnte forhandling var der enighed om, at loven havde haft en gavnlig virkning, men at dens gyldighed endnu havde været for kortvarig til, at det kunne fastslås, om loven og dens enkelte bestemmelser har været tilstrækkelige og formålstjenligt udformede til begrænsning af forgiftningsskader på bifamilier.

Ved forhandlingen var der endvidere enighed om, at det vil være tilstrækkeligt at pålægge biavlerne at sørge for god vandforsyning til bierne, såfremt der ikke inden for en afstand af ca. 300 m fra hver enkelt bistade findes naturlig adgang til vand i stedet for den nugældende afstand af 100 m.

Yderligere var der enighed om, at tidsrummet, i hvilket DDT, ukrudtshormoner og lignende stoffer efter § 3, stk. 1, kan anvendes over korsblomstrede planter eller over ukrudt, der lukker blomsterne om natten, burde begrænses til tiden mellem kl. 19 og kl. 5.

Disse ændringer foresloges af *landbrugsministeren* optaget i 1954-loven tillige med en bestemmelse, hvorefter revisionsfristen ændres til *folketingsåret 1959-60.*

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider og vedtoges uændret og enstemmigt uden forudgående udvalgsbehandling.

23. Lov om bekæmpelse af farlige plantesygdomme og skadedyr. (Landbrugsminister *Smørum*). [A. sp. 1153. — C. sp. 237].

Fremsat skriftligt i folketinget $17/1$ (F. sp. 1939). 1. beh. $23/1$ (F. sp. 2043). Partiernes ordførere: Chr. Thomsen, Henry Hansen, Poul Claussen, Kirkegaard og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Chr. Thomsen, Bladt, Jens Hansen, Lund Jensen [formand], Evald Kristensen, Th. Mikkelsen [næstformand], Chr. Rasmussen, Teichert, Henry Hansen, Frode Carstensen, Foged, Heick, Karlskov Jensen, Poul Claussen, Clausen (Olufskjær), Reedtz-Thott og Kirkegaard). Betænkning (B. sp. 321) afgivet $15/3$. (Ordfører: Chr. Thomsen). 2. beh. $22/3$ (F. sp. 3325). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $27/3$ (F. sp. 3446). *Loven stadfæstet 12 april 1957*. (Lovt. nr. 121).

Ved loven, der erstatter lov nr. 140 af 1. juli 1927 om bekæmpelse af smitsomme plantesygdomme og skadedyr, ophæves tillige den gamle oldenborreløvs fra 1899 (lov nr. 61 af 7. april 1899), hvis bestemmelser, der bl. a. forudsatte bekæmpelse ved indsamling af oldenborrelarver med hånden, efterhånden var blevet anset for forældede.

I forhold til den tidligere lov om bekæmpelse af smitsomme plantesygdomme og skadedyr gennemføres følgende ændringer:

1. Ifølge § 1 kan landbrugsministeren *efter forhandling med de interesserede hovedorganisationer* træffe foranstaltninger til at forebygge, at plantesygdomme eller skadedyr, som han anser for farlige for de i landbruget, havebruget og skovbruget dyrkede planter, indslæbes eller indføres her til landet, og til at bekæmpe sådanne plantesygdomme eller skadedyr.

Det nye i denne bestemmelse er, at mens bemyndigelsen i den tidligere lov kun gjaldt, for så vidt angik plantesygdomme eller skadedyr, der ikke hidtil var påvist her i landet, eller som kun optrådte med en begrænset

udbredelse, er den nu udstrakt til at gælde for alle plantesygdomme og skadedyr, der kan anses for farlige. Til gengæld for denne udvidelse af lovens område er det bestemt, at foranstaltningerne i modsætning til tidligere træffes efter forhandling med de interesserede hovedorganisationer.

2. Til samme paragrafs tredje stykke er endvidere føjet et nyt punktum, hvorefter ministeren i særlige tilfælde, når der er påbudt offentlig bekæmpelse, kan bestemme, at de hermed forbundne udgifter, der ellers skulle have været afholdt af vedkommende ejere eller brugere, skal afholdes af statskassen. Herved indsættes i selve loven en hjemmel, der tidligere måtte søges i en tekstanmærkning til finansloven, og som har sin begrundelse i de med bekæmpelsen af coloradobiller forbundne udgifter.
3. Som ny § 3 er indsat følgende bestemmelse:

„Landbrugsministeren kan efter forhandling med de interesserede hovedorganisationer fastsætte regler for sundhedskontrol med planter og plantedele, der ønskes solgt til viderekultur her i landet under angivelse af at være sundhedskontrolleret af statens plantetilsyn eller et af de i § 4, 2. punktum, omhandlede organer. Udgifterne ved kontrollen afholdes af de kontrollerede virksomheder.“

Bestemmelsen omfatter kun sundhedskontrol, der sker på frivillig basis.

4. Bestemmelsen i den tidligere lov om, at gennemførelsen af de i henhold til loven fastsatte bestemmelser skulle forestås af statens plantetilsyn, er videreført i den nye lovs § 4, men derudover er der givet statens plantetilsyn en bemyndigelse til — med landbrugsministerens billigelse — at overdrage udøvelsen af sundhedskontrol med planter i vækst til organer nedsat af de interesserede organisationer.
5. Bestemmelserne i lovens § 6 om erstatning for tab, der måtte opstå ved en påbudt tilintetgørelse, svarer stort set til bestemmelserne herom i den tidligere lovs § 5, dog at vurderingsforretning kun foretages, når enighed om erstat-

ning ikke kan opnås. Derimod er udeladt den tidligere bestemmelse om, at erstatning og godtgørelse udredes med halvdelen af statskassen og halvdelen af kommunerne efter visse fordelingsregler. Bestemmelsen har allerede i en år-række været sat ud af kraft ved tekstanmærkninger til finansloven, og statskassen bærer nu hele udgiften.

6. Ny er derimod bestemmelsen i § 7, hvorefter udgifter, der i medfør af nærmere angivne bestemmelser pålignes vedkommende ejere, brugere, importører, eksportører eller kontrollerede virksomheder, men som ikke bliver betalt af disse, kan inddrives af det offentlige ved udpantning.

Lovforslaget, der ved 1. behandling blev velvilligt modtaget af samtlige ordførere, gennemgik under udvalgsbehandlingen kun en mindre ændring, hvorved en fra den tidligere lov overtaget bestemmelse, ifølge hvilken overtrædelser kunne straffes med bøde eller fængsel, ændredes således, at straffen fremtidig bliver bøde, for så vidt der ikke efter den øvrige lovgivning er forskyldt højere straf.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget enstemmigt.

24. Lov om sammenslutningers og institutioners landbrugsjord. (Landbrugsminister *Smørum*). [A. sp. 113. — C. sp. 401].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁴/₁₀ (F. sp. 405). 1. beh. ⁷/₁₁ (F. sp. 796). Partiernes ordførere: K. Axel Nielsen, Søren Andersen, Tesdorpf, Aage Fogh, Fuglsang og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (K. Axel Nielsen, Bundvad, Ditlevsen, Horn, Lund Jensen, Chr. Rasmussen, Teichert [formand], Chr. Thomsen, Søren Andersen, Frode Carstensen, Heick, Lorentzen, Sønderup, Tesdorpf, Clausen (Olufskjær), Fibiger og Aage Fogh [næstformand]). Betænkning (B. sp. 317) afgivet ¹⁵/₃. (Ordfører: K. Axel Nielsen). 2. beh. ²¹/₃ (F. sp. 3268). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 427) afgivet ³/₄. 3. beh. ¹⁰/₄ (F. sp. 3878). *Loven stadfæstet 16. april 1957.* (Lovt. nr. 127).

Loven, der bygger på det lovudkast, som blev udarbejdet af den i 1949 af landbrugsministeren nedsatte kommission til

undersøgelse og udarbejdelse af forslag om, på hvilket grundlag landbrugsjorder, der tilhører fideikommissar, stiftelser o. lign., kunne inddrages under udstykning, er inddelt i følgende tre afsnit:

- A. Erhvervelse af landbrugsjord (§§ 1—3).
- B. Afhændelse af landbrugsjord til staten (§ 4).
- C. Almindelige bestemmelser (§§ 5—8).

Ved lovens afsnit A., der omhandler erhvervelse af landbrugsjord, tilsigtes det fremtidig at begrænse sammenslutningers og institutioners adgang til at erhverve landbrugsjord.

Det bestemmes med henblik herpå i § 1, stk. 1, at med visse undtagelser kan fast ejendom, der benyttes til landbrug eller gartneri, kun erhverves af en eller flere i adkomstdokumentet ved navn angivne *personer* eller af staten eller en kommune.

Undtagelserne fra denne hovedregel specificeres nærmere i paragraffens stk. 2—5, hvorefter bestemmelsen ikke finder anvendelse på arealer, som ifølge notering i tingbogen er undergivet *fredskovpligt*, eller som er beliggende inden for et af landbrugsministeren ved særlig bekendtgørelse undtaget område med *overvejende bymæssig bebyggelse*. Der er ligeledes intet til hinder for, at adkomst kan erhverves af selskaber, foreninger eller andre sammenslutninger eller af selvejende institutioner, såfremt erhvervelsen overvejende sker til *udnyttelse af særlige forekomster i jorden* eller til udnyttelse som *bygge- eller oplagsplads* eller til anvendelse til *transport-, forsøgs-, forsknings-, undervisnings- eller idrætsformål*. Endvidere kan en sammenslutning eller en selvejende institution, der som ufyldstgjort pant- eller udlægshaver bliver højstbydende ved tvangsauktion, uanset bestemmelserne i stk. 1, erhverve adkomst ved *auktions- eller fogedudlægsskøde*, men erhververen har da pligt til at afhænde ejendommen inden 2 år efter auktionen. Endelig kan landbrugsministeren, når særlige omstændigheder taler derfor, tillade afvigelse fra bestemmelsen i paragraffens 1. stk.

I § 2, stk. 1, bestemmes, at adkomst på fast ejendom, der grunder sig på en erhvervelse efter lovens ikrafttræden, og som ikke omfattes af de undtagelser, der er gjort med hensyn til fredskovpligtige eller ved særlig bekendtgørelse undtagne om-

råder, for at kunne tinglyses for andre end navngivne personer, staten, en kommune eller en erhverver i henhold til auktions- eller fogedudlægsskøde skal være ledsaget af enten en tilladelse fra landbrugsministeren eller en af den for erhververen ansvarlige ledelse underskrevet erklæring, i hvilken ledelsen a) enten erklærer, at erhvervelsen ikke omfatter jord, der anvendes til landbrug eller gartneri, eller b) med angivelse af formålet med erhvervelsen erklærer, at denne omfattes af den foran nævnte undtagelse med hensyn til arealer, der tænkes anvendt til udnyttelse af særlige forekomster i jorden eller til udnyttelse som bygge- eller oplagsplads eller til anvendelse til transport-, forsøgs-, forsknings-, undervisnings- eller idrætsformål.

For det tilfælde, at en ejendom eller et areal, der er erhvervet efter lovens ikrafttræden til udnyttelse af særlige forekomster i jorden, som bygge- eller oplagsplads eller til anvendelse til transport-, forsøgs-, forsknings-, undervisnings- eller idrætsformål, enten ikke inden for en rimelig tid er taget i brug til et af disse formål eller ikke længere udnyttes hertil, eller den pågældende udnyttelse vil kunne sikres uanset videresalg af ejendommen eller dele deraf, kan landbrugsministeren ifølge § 3, stk. 1, efter at have givet ejendommens ejer og statens jordlovsudvalg lejlighed til at udtale sig fastsætte en frist af mindst 1 år til påbegyndelse eller genoptagelse af den pågældende udnyttelse eller afhændelse af ejendommen. Angiver ejeren formålet med adkomstbesiddelsen som overvejende omfattet af et under anden fagminister henhørende erhvervsområde, træffer landbrugsministeren afgørelse efter forhandling med den pågældende minister. Landbrugsministeren kan, når væsentlige grunde taler derfor, forlænge den fastsatte frist efter indhentet udtalelse fra jordlovsudvalget.

I lovens § 4, der omhandler afhændelse af landbrugsjord til staten, er givet nogle bestemmelser, hvorved det pålægges statens jordlovsudvalg at undersøge, om der allerede i institutioners eller sammenslutningers eller i det offentliges eje findes jord, der er egnet til at finde anvendelse efter statshusmandsloven eller til byggegrunde efter loven om opførelse af arbejderboliger på landet. Hvor der findes sådanne jorder, skal

jordlovsudvalget søge at erhverve disse ved *frivillig overenskomst* med ejerne. Mens bestemmelserne ikke indeholder tvangsregler til fremme af sådanne jordafståelser, åbnes der *adgang til at tillægge de hidtidige ejere et konjunkturreguleret vederlag for det afståede*, hvorved der skulle være skabt et incitament til at sælge også for de institutioner, der hidtil har holdt fast ved deres jord ud fra den betragtning, at den repræsenterer et aktiv af en varig realværdi uanset prisudviklingen.

Endelig indeholder loven i § 5 en bestemmelse, hvorefter bestående institutioner eller sammenslutninger skal være berettede til at afhænde landbrugsjord, uanset om der måtte være bestemmelser i vedtægter, fundatser eller lignende, som er til hinder for afhændelse.

Ved fremsættelsen motiverede *landbrugsministeren* bl. a. lovforslaget med en henvisning til, at der syntes i den senere tid at have været flere forhold, der begunstiger *en udvikling i retning af et uper-sonligt ejerforhold til landbrugsjorden*. Ministeren omtalte i den anledning, hvorledes man i den jordpolitiske lovgivning altid fuldt ud havde respekteret den siddende ejers besiddelsesret, så at forkøbsretten for staten efter statshusmandsloven eller jordafståelser efter landbrugslovens § 9 først kommer på tale ved visse ejerskifter. Modstandere af en fortsat udstykning ville da, hvis man ikke fik lovregler som de foreslåede, kunne lægge denne hindringer i vejen „ved at bringe landejendomme under den døde hånd, d. v. s. lade en institution eller et selskab blive ejer og således opnå, at en ejendom ikke fremtidig behøver at skifte ejer, eller at ejerskifte fremtidig finder sted under en sådan form, at statens rettigheder bliver uden reel værdi, f. eks. ved overdragelse af aktier, andelsbeviser eller lignende.“

I den ret udførlige debat ved lovforslagets 1. behandling var et af hovedspørgsmålene stillingen til aktieselskabsformens videre udvikling inden for landbruget. Mens *K. Axel Nielsen* (S), *Aage Fogh* (RV), *Fuglsang* (DK) og *Oluf Pedersen* (DR) alle ud fra ønsket om at bevare den nære tilknytning mellem bonden og jorden var imod aktieselskabsformens anvendelse inden for landbruget, fandt *Søren Andersen* (V), at adskillige forhold kunne tale til gunst herfor, og nævnte herunder nye, stærkt kapitalkrævende driftsformer og mangelen på likvid kapital til finansiering af generationsskiftet. Han fik heri stærk tilslutning fra *Tesdorpf* (KF), der yderligere fandt, at det var et spørgsmål, om ikke det foreslåede indgreb var i strid med grundlovens § 74 om den frie og lige adgang til erhverv. Tesdorpf vendte sig også mod forslaget bestemmelser om under-

søgelsen af mulighederne for at fremskaffe jord til udstykning fra selskaber, foreninger eller andre sammenslutninger eller selvejende institutioner, idet han fandt, at meget tydede på, at man mere trængte til at undersøge, om en fortsat udstykning overhovedet er hensigtsmæssig.

I den af udvalget afgivne betænkning var indeholdt klare tilkendegivelser af gruppernes principielle stillingtagen. Det fremgik af betænkningen, at en deputation fra Industrirådet havde fremsat betæneligheder over for lovforslaget, idet rådet ytrede frygt for, at en lov som den heromhandlede ville kunne hindre eller vanskeliggøre *industriell udnyttelse af landbrugsjorder* og de deri værende forekomster af råstoffer.

I modsætning hertil havde repræsentanter for De samvirkende sjællandske Husmandsforeninger indtrængende henstillet, at lovforslaget gennemførtes, og de anførte eksempler på erhvervelse af landbrugsejendomme under anvendelse af aktieselskabsformen på en måde, der var egnet til at forhindre anvendelsen af statens forfølsret.

Over for de af Industrirådet anførte betæneligheder udtalte udvalgets *flertal* (socialdemokratiets og det radikale venstres medlemmer af udvalget), at der for det første i forslaget fandtes undtagelsesbestemmelser, ifølge hvilke erhvervelse frit kunne ske til en række særligt nævnte formål, og at forslaget for det andet gav landbrugsministeren en vid adgang til at dispensere. Herudover bemærkede flertallet, at det forudsattes, at denne dispensationsbeføjelse anvendtes således, at der ikke lagdes hindringer i vejen for industriens legitime interesser. Flertallet kunne derfor — bortset fra nogle mindre ændringer — indstille lovforslaget til vedtagelse.

Et *mindretal* (venstres medlemmer af udvalget) vendte sig skarpt imod lovforslagets afsnit A (bestemmelserne om erhvervelse af landbrugsjord), *dels* fordi bestemmelserne heri ville medføre, at muligheden for at benytte aktieselskabsformen som grundlag for at drive jord helt eller delvis ville berøves landbruget, hvilket ikke skønnedes forsvarligt i en tid, hvor finansiering af et ejerskifte — også inden for en familiekreds — er særdeles vanskelig, *dels* fordi forslagets ophøjelse til lov ville vanskeliggøre den almindelige industrielle udvikling. Mindretallet ønskede i denne forbindelse at give udtryk for, at deputationen fra Industrirådet og andre repræsentanter for industrien havde fremført så vægtige argumenter mod lovforslagets afsnit A, at mindretallet måtte anse gennemførelse af dette afsnit for uforsvarlig. Mindretallet kunne derimod med visse modifikationer tiltræde lovforslagets øvrige bestemmelser og stillede derfor ændringsforslag gående ud på, at afsnittet med bestemmelserne om erhvervelse af landbrugsjord skulle udgå.

Et andet mindretal (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) udtalte følgende:

„Det konservative folkepartis repræsentanter har såvel i den forudgående kommissionsbetænkning som ved lovforslagets første behandling givet udtryk for, at de finder lovforslagets bestemmelser både upåkrævede og uberettigede. Udvalgsbehandlingen og de oplysninger, der derunder er fremkommet, har bestyrket denne opfattelse hos mindretallet.

Hvad afsnit B og C i lovforslaget angår, finder mindretallet, at der ikke er et sådant behov for jordafståelse, at det kan begrunde det indgreb i stiftelsernes retsstilling, som er foreslået i disse afsnit.

Angående de i afsnit A foreslåede bestemmelser finder mindretallet det direkte farligt under de uoverskuelige forhold, som landbruget som erhverv befinder sig i, at lægge hindringer i vejen for sådanne ændringer i dets ejendomsforhold, som der måtte opstå behov for, f. eks. oprettelsen af familieaktieselskaber.

Mindretallet finder det desuden i høj grad urimeligt og skadeligt, at de samme bestemmelser i lovforslagets afsnit A vil besværliggøre og hæmme industrielt initiativ, hvor landbrugsjord indgår som en nødvendig forudsætning.“ Udtalelsen fortsatte med en bemærkning om, at selv om mindretallet kunne tilslutte sig de af det andet mindretal (venstre) stillede ændringsforslag, hvorefter afsnit A skulle udgå, måtte man, da man fandt hele lovforslaget upåkrævet og uberettiget, indstille hele det foreliggende lovforslag til forkastelse.

Ved lovforslagets 2. behandling blev de af et mindretal (venstres medlemmer af udvalget) stillede ændringsforslag forkastet med 92 stemmer (S, RV, DK og DR) mod 51 (V og KF), mens flertallets ændringsforslag vedtoges uden afstemning.

Ved lovforslagets 3. behandling opfordrede udvalgets ordfører (K. Axel Nielsen) landbrugsministeren til at bekræfte, at loven ville blive administreret således, at industriens berettigede interesser ikke krænkedes. *Landbrugsministeren* udtalte på denne foranledning bl. a.:

„Dette vil jeg meget gerne bekræfte. Det ligger helt uden for lovforslagets formål at lægge nogen som helst hindring i vejen for industriselskabers erhvervelse af den fornødne jord til anvendelse til industriens legitime erhvervsinteresser.

Det er naturligvis ikke meningen med dette lovforslag at forhindre, at et aktieselskab erhverver den fornødne jord til industrielle anlæg eller industriel udnyttelse af forekomster af enhver art i jorden, herunder jorderhvervelser til senere udvidelse af industrivirksomheden. Disse formål er omfattet af lovens undtagelsesbestemmelser. Det er heller ikke meningen at hindre jorderhvervelse til anden udnyttelse til industriel brug som f. eks. dyrkning af råvarer til selskabets industrivirksomhed. Også dette finder jeg klart forudsat i bemærkningerne til lovforslagets dispensationsbestemmelse.

Opgaven ved administrationen af loven vil alene være at for-

hindre, at aktieselskaber og institutioner erhverver landbrugsjord alene med det formål at drive landbrug.“

Et spørgsmål fra *Oluf Pedersen* (DR) gående ud på, om det er rigtigt, at lovforslaget, således som det er affattet, ikke gør indgreb i statens adgang til at gennemføre fuld grundstigningsskyld, og at grundstigningen, for så vidt den ikke inddrages af staten, kan tilfalde den institution, der har solgt jorden, som en konjunkturreguleret ydelse, besvaredes bekræftende af landbrugsministeren, der i denne anledning fremsatte en nærmere redegørelse for det omhandlede problem.

Ved den endelige afstemning om lovforslaget blev dette vedtaget med 90 stemmer (S, RV, DK og DR) mod 51 (V og KF), idet de 2 grønlandske medlemmer undlod at stemme.

25. Lov om udlån til statshusmandsbrug m. m. (Landbrugsminister *Smørum*). [A. sp. 249. — C. sp. 65].

Fremsat skriftligt i folketinget ⁸/₁₁ (F. sp. 831). 1. beh. ¹⁴/₁₁ (F. sp. 955). Partiernes ordførere: Chr. Rasmussen, Niels Eriksen, Fibiger, Aage Fogh, Fuglsang og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Chr. Rasmussen, Bladt, Bundvad, Ditlevsen, Horn [formand], Lund Jensen, Teichert, Chr. Thomsen, Niels Eriksen, Søren Andersen, Foged, Heick, Sønderup, Fibiger, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Tesdorpf og Aage Fogh [næstformand]). Betænkning (B. sp. 117) afgivet ⁷/₁₂. (Ordfører: Chr. Rasmussen). 2. beh. ¹²/₁₂ (F. sp. 1690). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. ¹⁴/₁₂ (F. sp. 1821). *Loven stadfæstet 19. december 1956.* (Lovt. nr. 333).

I overensstemmelse med reglerne i § 17, stk. 1, i statshusmandsloven (lovbekendtgørelse nr. 11 af 13. januar 1956) stilles ved nærværende lov de fornødne midler til gennemførelse af statshusmandsloven til rådighed for hvert af finansårene 1957-58 og 1958-59 — dog for så vidt angår lån af jordfonden i henhold til lovens §§ 17, 18, 19 og 20 tillige for finansåret 1959-60 af hensyn til tilrettelæggelsen af afhændelsen af statsjord til overtagelse pr. 1. april 1959.

Byggeomkostningerne ved opførelse af husmandsbygninger var ifølge det statistiske departements beregninger steget med 4,1 pct. i tiden 15. august 1955—15. august 1956. Hertil kom,

at der efter det sidstnævnte tidspunkt måtte antages at være sket en yderligere stigning som følge af forhøjelsen pr. 1. september 1956 af dyrtidstillægget til arbejdslønningerne.

Til delvis udligning af den indtil 15. august 1956 indtrufne stigning i byggeomkostningerne havde landbrugsministeren foreslået *maksimumsbeløbene for byggelån* efter lovens § 5 forhøjet med 2 000 kr. Under sagens behandling i folketinget enedes man imidlertid om, at maksimalbeløbene kun skulle forhøjes med 1 000 kr.

§ 5 har herved fået følgende affattelse:

„Byggelån til nye, selvstændige mindre landbrug må ikke overstige 55 000 kr., og byggelån til nye, selvstændige større landbrug må ikke overstige 58 000 kr. I særlige undtagelsestilfælde kan der bevilges byggelån med indtil 63 000 kr. til nye, selvstændige større landbrug. En femtedel af hvert lån er rentefri og afdragsfri, jfr. dog § 8. To femtedele af lånet er rentefri, jfr. dog § 43, stk. 3, i statshusmandsloven, men afdrages efter de første 5 års forløb med 0,4 pct. halvårlig af det samlede byggelån. Når denne del af lånet er tilbagebetalt, afdrages de forrentningspligtige to femtedele af lånet med en fast halvårlig ydelse svarende til den oprindelige rente af lånet med tillæg af 0,4 pct. af det samlede lån, og af denne ydelse er 2 pct. af den til enhver tid skyldige gæld rente og resten afdrag.

Byggelån til nye selvstændige gartnerier og havebrug må inklusive lånet til opførelse af drivhuse ikke overstige 50 000 kr. Når drivhuslånet er afdraget, afdrages resten efter de i stk. 1 anførte regler.

Lån til opførelse af drivhuse, der ikke må overstige halvdelen af det i stk. 2 anførte beløb, er afdragsfri i de første 2 år, hvorefter de afdrages med $\frac{1}{30}$ halvårlig i løbet af 15 år.

Byggelån til stamparcelkøbere må ikke overstige 63 000 kr. Lånene er afdragsfri i de første 5 år, hvorefter en eventuel rentefri del afdrages med 0,5 pct. halvårlig af det samlede lån. I øvrigt afdrages lånet med en fast halvårlig ydelse svarende til den oprindelige rente af lånet med tillæg af 0,5 pct. af det samlede lån, og af denne ydelse er 2 pct. af den til enhver tid skyldige gæld rente og resten afdrag.“

Lovens øvrige bevillinger er uændrede.

Lovforslaget fik i folketinget en velvillig modtagelse, idet dog *Niels Eriksen* (V) og *Fibiger* (KF) nærede betænkelighed ved at forhøje byggelånenes maksimumsbeløb med de foreslåede 2 000 kr., ligesom også andre spørgsmål rejstes fra forskellig side.

Det udvalg, der fik sagen til behandling, indstillede enstemmigt lovforslaget til vedtagelse med den nævnte nedsættelse af byggelånenes maksimumsbeløb.

Ved 2. behandling udtalte *Chr. Rasmussen* (S) som udvalgets ordfører herom:

„Der har i udvalget hersket ikke så lidt tvivl om, hvorvidt det var nødvendigt med en forhøjelse af byggelånssatserne på 2 000 kr. som foreslået af landbrugsministeren, netop fordi det har vist sig, at man i ganske enkelte egne af landet i de seneste år har været i stand til at få opført bygninger for nogenlunde det beløb, der har været stillet til rådighed til udlån; i andre tilfælde har det derimod — for at nævne et yderpunkt — kostet ca. 19 000 kr. mere end byggelånet at få de tilstrækkelige bygninger opført.

Da landbrugsministeren imidlertid i udvalget har stillet i udsigt, at han i den nærmeste fremtid vil fremsætte et lovforslag om ændringer i selve statshusmandsloven, ændringer, som formentlig også får indflydelse på de kommende års udlånslove, er man i udvalget blevet enig om at foreslå en forhøjelse på 1 000 kr. for alle satser i stedet for en forhøjelse på 2 000 kr. for lån til husmandsbrug og gartnerier. Dette forslag er tiltrådt af landbrugsministeren, og jeg skal på hele udvalgets vegne anbefale at stemme for ændringsforslagene og for lovforslagets endelige vedtagelse.“

Oluf Pedersen (DR) henstillede til regeringen, at man ved den bebudede revision af statshusmandsloven tog statsfinansieringen op til overvejelse, idet han anså det for en samfundsulykke, at man var kommet ind på denne finansieringsform.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt.

26. Lov om tillæg til statshusmandsloven. (Om auktionsindkaldelser, typeplaner, ejerskifter, lån til el- og vandforsyning m. m.). (Landbrugsminister *Smørum*). [A. sp. 1271. — C. sp. 413].

Fremsat skriftligt i folketinget $7\frac{1}{2}$ (F. sp. 2466). 1. beh. $13\frac{1}{2}$ (F. sp. 2584). Partiernes ordførere: *Chr. Rasmussen*, *Niels Eriksen*, *Fibiger*, *Aage Fogh*, *Fuglsang* og *Oluf Pedersen*. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (*Chr. Rasmussen*, *Bladt*, *Ditlevsen*, *Horn* [formand], *Lund Jensen*, *Teichert*, *Chr.*

Thomsen, Niels Eriksen, Søren Andersen, Heick, Peter Larsen, Sønderup, Fibiger, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Tesdorpf, Aage Fogh [næstformand] og Skytte). Betænkning (B. sp. 423) afgivet $\frac{2}{4}$. (Ordfører: Chr. Rasmussen). 2. beh. $\frac{9}{4}$ (F. sp. 3787). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $\frac{11}{4}$ (F. sp. 3947). *Loven stadfæstet 16. april 1957.* (Lovt. nr. 129).

Ved loven foretages en række ændringer i eller tilføjelser til bestemmelserne i *statshusmandsloven*, således som denne er bekendtgjort ved *lovbekendtgørelse nr. 11 af 13. januar 1956*.

Således bortfalder den efter *statshusmandslovens § 7, stk. 3*, hidtil gældende forpligtelse for fogden til at indkalde statens jordlovsudvalg til det forberedende møde, efter at en som landbrugsejendom noteret landejendom er stillet til tvangsauktion.

I *statshusmandslovens § 13* indsættes som nyt stk. 2:

„Landbrugsministeren kan lade udarbejde typeplaner for de til denne lovs formål svarende bygninger. Planerne skal være tilgængelige for enhver, der ansøger om byggelån efter nærværende lovs regler.“

Ved en ændring af sidste punktum i *statshusmandslovens § 22, stk. 2*, der omhandler det *suppleringslån*, der kan tilstås, når et selvstændigt brug overdrages til den hidtidige ejers efterlevende ægtefælle eller hans livsarving eller adoptivbarn eller den pågældendes ægtefælle, bestemmes det, at lånet skal sikres ved oprykkende pant efter allerede i ejendommen indestående lån af jordfonden, mens det tidligere skulle sikres ved samme prioritet som byggelånet. Ændringen tilsigter en administrativ forenkling, og af samme grund er for *installationslånenes* vedkommende gennemført en lignende ændring i *lovens § 56, stk. 2*.

I *statshusmandslovens § 43, stk. 2, 1. punktum*, er der ved nogle tilføjelser foretaget en udvidelse af mulighederne for en *graduering af vilkårene for overtagelse af statslånene ved ejerskifte*, således at en tilladelse for køberen til at overtage lånene i ejendommen kan begrænses til dele af lånene, og således at lånerenten kan forhøjes og restafdragstiden forkortes.

I *statshusmandslovens § 48* affattes stk. 2 således: „Land-

brugsministeren bemyndiges til at træffe de til lovens gennemførelse fornødne foranstaltninger og kan til enhver tid i det omfang, han finder det begrundet i hensynet til en hensigtsmæssig administration, *bemyndige statens jordlovsudvalg til at behandle og — under appel til landbrugsministeren — afgøre sager*, hvis afgørelse ifølge lovens kap. III, B-D, samt kap. IV-VIII er henlagt til landbrugsministeren, og som ikke er af principiel karakter.“ Ændringen, der betegner en lovfæstelse af den hidtil fulgte praksis, blev først indsat i lovforslaget under udvalgsbehandlingen.

Endelig føjes som *nye stykker 2 og 3 til lovens § 50* følgende bestemmelser:

„Stk. 2. For så vidt der ikke findes mulighed for anden finansiering af en for oprettelsen af en afsides beliggende koloni af selvstændige brug nødvendig *el-forsyning* eller en af særlige omstændigheder påkrævet fælles *vandforsyning*, kan landbrugsministeren efter indstilling af statens jordlovsudvalg og efter forhandling med finansministeren bevilge en af brugenes ejere oprettet forening, hvis vedtægter er godkendt af ministeren, *lån* til fremføring af lavspændingsledninger og anlæg af fornøden transformer, henholdsvis lån til anlæg af vandedninger og fornødent vandværk. Er sådanne anlæg bekostet af staten, kan tilsvarende lån bevilges til overtagelse af anlægget. Lånene udredes af de i henhold til §§ 9 og 30 bevilgede midler, henholdsvis af jordfonden eller af statskassen, og sikres ved solidarisk hæftelse af foreningens medlemmer og pant i disses ejendomme samt i foreningen tilhørende fast ejendom. Lånene forrentes og afdrages med en fast halvårlig ydelse af mindst $3\frac{3}{4}$ pct. af lånets oprindelige hovedstol, hvoraf $2\frac{1}{2}$ pct. af den til enhver tid skyldige gæld er rente og resten afdrag. Renterne omregnes ikke efter reglerne i denne lovs kap. VI. Ganske undtagelsesvis kan landbrugsministeren efter indstilling af jordlovsudvalget indrømme lempelse af rente- og afdragsvilkårene, indtil en ved det pågældende anlægs etablering forudsat tilslutning af nye forbrugere er opnået.

Stk. 3. Af samme midler og på tilsvarende vilkår som nævnt i stk. 2 kan landbrugsministeren efter indstilling af

statens jordlovsudvalg undtagelsesvis bevilge ejeren af et afsides beliggende, nyoprettet brug *lån til udredelse af bidrag til fremføring af lavspændingsledning* fra et bestående lavspændingsnet, som bruget tilsluttes.“

Disse bestemmelser er nødvendiggjort af de senere års erfaringer med hensyn til oprettelse af afsides beliggende husmandskolonier, idet det har vist sig, at lavspændings- og transformeranlæg, som er en forudsætning for oprettelse af husmandskolonier, bl. a. på nyopdyrkede hede- og landvindingsarealer, har måttet etableres allerede under arbejdet med at gøre arealerne udstykningsmodne eller i øvrigt ikke har kunnet finansieres uden statens medvirken, og tilsvarende forhold har visse steder gjort sig gældende for vandforsyningens vedkommende.

Den ved loven hidførte ændring af statshusmandslovens § 43, stk. 2, 1. punktum, blev af *landbrugsministeren* ved *fremsettelsen* motiveret på følgende måde:

„Det har i praksis vist sig, at man, navnlig i tilfælde hvor køberen er kvalificeret, men hvor sælgeren kræver for høj købesum, savner en mellemvej mellem fuld indfrielse eller fuld låneovertagelse på de tidligere vilkår, kun mod forrentning af eventuelle rente- eller afdragsfrie dele af statslånene. Hvor købesummen er for høj og sælgeren således søger at kapitalisere de fordele, prioriteringen af ejendommen med fordelagtige statslån indebærer, kan det virke urimelig hårdt at ramme en køber med indfrielseskrav, der under de nuværende stramme låneforhold ofte vil betyde, at han må gå fra ejendommen.

I sådanne tilfælde vil det være af stor værdi, om myndighederne har en udtrykkelig hjemmel til nøje at afpasse den reaktion, som for høj købesum eller lidt svage kvalifikationer i en eller anden henseende kan give anledning til, efter de enkelte tilfældes omstændigheder.

I samme grad, som køberne og sælgerne af statshusmandsbrug bringes til at indstille sig på, at ejendommenes salg med urimelige fortjenester for sælgerne kan blive mødt med krav om forhøjelse af lånerenten og afdragene, er der grund til at vente, at dette vil modvirke, at fordelene ved de billige statslån kapitaliseres som fortjeneste til sælgerne til skade for unge landmænd, der overtager disse brug med indsats ikke blot af deres sammensparede kapital, men også ofte af kapital herudover, som de må skaffe sig ved dyre kautionsslån.“

Lovforslaget blev ved *1. behandling* anbefalet af samtlige ordførere, dog lod der fra *Niels Eriksen* (V) og *Fibiger* (KF) ønskes om nedsættelse af en kommission til undersøgelse af hele landbrugslov-

givningen i lys af de senere års udvikling. *Landbrugsministeren* anså det ikke for påkrævet, at hele landbrugslovgivningen inddrog under en kommissionsbehandling, hvorimod han fandt det ønskeligt, om spørgsmål som låneregler, pantsætningsregler og reglerne om ejerskifte kunne blive taget op til undersøgelse; dog var han ikke uvillig til med det kommende udvalg at drøfte de nærmere grænser for et eventuelt kommissorium.

Resultatet af de herom i udvalget førte forhandlinger blev, at der opnåedes enighed om en *kommissionsbehandling* af mulighederne for at gennemføre:

1) en begrænsning af sælgeres kapitalisering af rentelepsele m. v. på statslåene ved ejerskifte,

2) en forbedring af unge kvalificerede landmænds muligheder for at overtage bestående statshusmandsbrug på overkommelige vilkår ved ejerskifte,

3) en forbedring af statshusmændenes adgang til rimelig og fordelagtig udnyttelse af det almindelige realkreditmarked samt

4) en forkortelse af løbetiden for langfristede lån.

Herudover skulle kommissionen foretage en undersøgelse af, om de ved nyoprettelse af statshusmandsbrug gældende rammer for bygningernes udformning og brugenes produktions- og driftsformer kan anses for hensigtsmæssige under hensyn til den udvikling i landbruget, som er foregået siden statshusmandslovens gennemførelse.

Landbrugsministeren gav udvalget tilsagn om nedsættelse af en kommission, der ville få til opgave at undersøge de nævnte spørgsmål og udarbejde forslag til de herefter fornødne lovændringer.

Lovforslaget vedtoges ved 3. behandling enstemmigt.

27. Lov om udlån til arbejderboliger på landet. (Landbrugsminister *Smørum*). [A. sp. 129. — C. sp. 71].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁴/₁₀ (F. sp. 403). 1. beh. ³⁰/₁₀ (F. sp. 603). Partiernes ordførere: Bladt, Niels Eriksen, Fibiger, Kirkegaard og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Bladt, Ditlevsen, Horn, Lund Jensen [næstformand], Evald Kristensen, Th. Mikkelsen [formand], Chr. Rasmussen, Chr. Thomsen, Niels Eriksen, Søren Andersen, Heick, Peter Larsen, Sønderup, Fibiger, Clausen (Olufskjær), Tesdorpf og Kirkegaard). Betænkning (B. sp. 115) afgivet ⁷/₁₂. (Ordfører: Bladt). 2. beh. ¹²/₂ (F. sp. 1692). 3. beh. ¹⁴/₁₂ (F. sp. 1822). *Loven stadfæstet 19. december 1956.* (Lovt. nr. 334).

I overensstemmelse med reglerne i § 9, stk. 2, i lovbekendtgørelse nr. 125 af 25. april 1955 stilles ved nærværende lov de fornødne midler til opførelse af arbejderboliger på landet til rådighed for hvert af finansårene 1957-58 og 1958-59 — for så vidt angår byggelån af jordfonden, dog tillige for finansåret 1959-60.

Ved loven forskydes bevillingerne et finansår i forhold til lov nr. 314 af 21. december 1955 om udlån til arbejderboliger på landet (årbog 1955-56, side 180). Rådighedsbeløbene i §§ 1 og 2 er optaget i loven med uændrede beløb.

Under hensyn til stigningen i byggeomkostningerne er i § 5 maksimumsbeløbene for byggelån forhøjet med 1 000 kr. Maksimumsbeløbene for jordkøbslån, for tilskud til indfrielse af pantegæld samt for ekstraordinær forhøjelse af det sædvanlige maksimum for byggelån er optaget i §§ 4, 6 og 7 med samme beløb som i den foregående udlånslov.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *landbrugsministeren*: „Efter forslaget er *rådighedsbeløbene* for det kommende finansår optaget med samme beløb som i den gældende udlånslov, nemlig 1 575 000 kr. af jordfonden og 19 mill. kr. af statskassen.

Det samme gælder *maksimumsbeløbet for jordkøbslån*, der foreslås fastsat uforandret til 1 500 kr., i særlige tilfælde dog 1 800 kr.

Imidlertid er der i det forløbne år sket en *stigning i byggeomkostningerne* på landet. Det statistiske departement har foretaget en opgørelse over byggeomkostningerne for husmandsbygninger pr. 15. august 1955 og pr. 15. august 1956, og denne opgørelse viser en stigning på 4,1 pct., hvortil kommer, at forhøjelsen pr. 1. september i år af dyrtidstillægget til arbejds lønningerne må antages at have bevirket en yderligere stigning.

Under hensyn til denne stigning foreslås *maksimum for byggelånene* til arbejderboliger forhøjet med 1 000 kr. til 23 000 kr.

Da forslaget ligesom de foregående års udlånslove indeholder hjemmel til i visse tilfælde at forhøje lånet med indtil 2 000 kr., vil lånet således i disse tilfælde kunne komme op på 25 000 kr.“

Lovforslaget behandledes i folketinget af et udvalg, i hvis enstemmige betænkning det hedder:

„I samråd med landbrugsministeren er bl. a. drøftet *afdragstiden for lån* til opførelse af arbejderboliger for arbejderens regning. Der har herunder været enighed mellem ministeren og udvalget om ønskeligheden af en nedsættelse af afdragstiden, og ministeren har givet tilsagn om at overveje dette spørgsmål og ved fremsættelse næste

efterår af forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet at foreslå ændrede afdragsregler, hvorved lånenes samlede løbetid fremtidig nedsættes.

Endvidere har udvalget med landbrugsministeren drøftet spørgsmålet om ydelse af lån til opførelse af arbejderboliger i tilfælde, hvor købesummen for grunden overstiger maksimum for jordkøbslånet, herunder også tilfælde, hvor arbejderen selv har købt og betalt grunden og ikke søger jordkøbslån. Ministeren kunne tiltræde udvalgets opfattelse, hvorefter en højere byggegrundpris ikke bør være til hinder for ydelse af lån til opførelse af en arbejderbolig, når grunden er velegnet til dette formål og købesummen for grunden er rimelig efter forholdene, forudsat at arbejderen selv er i stand til at betale merprisen og i øvrigt med de bevilgede lån kan gennemføre byggeriet. Ministeren henledte dog i denne forbindelse opmærksomheden på, at låntageren som følge af de i 1955 gennemførte ændringer af reglerne om ejerskifter på arbejderboliger på landet næppe i almindelighed kan påregne at få dækning for merprisen ved senere salg af ejendommen."

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt, idet retsforbundet og 1 grønlandsk medlem afholdt sig fra at stemme.

28. Lov om ind- og udførsel af fisk. (Fiskeriminister *Chr. Christiansen*). [A. sp. 9. — C. sp. 17].

Fremsat skriftligt i folketinget ³/₁₀ (F. sp. 23). 1. beh. ²³/₁₀ (F. sp. 343). Partiernes ordførere: Johs. E. Larsen, Gideon, Baagø, A. C. Normann, Lynnerup Nielsen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Johs. E. Larsen, Poul Hansen (Grenå), Poul Hansen (Svendborg), Lund Jensen, Aage Knudsen, Mørk [formand], K. Axel Nielsen, Peter Nielsen, Gideon, Frode Carstensen, Jens Chr. Christensen, Damsgaard, Conrad Kofoed, Bruun de Neergaard, Baagø, Fibiger og A. C. Normann [næstformand]). Betænkning (B. sp. 13) afgivet ⁷/₁₁. (Ordfører: Johs. E. Larsen). 2. beh. ¹³/₁₁ (F. sp. 927). 3. beh. ¹⁶/₁₁ (F. sp. 1023). *Loven stadfæstet 27. november 1956.* (Lovt. nr. 307).

Ved lov nr. 281 af 23. november 1955 om ind- og udførsel af fisk (årbog 1955-56, side 182) blev fiskeriministeren bemyndiget til indtil udgangen af 1956 at træffe foranstaltninger til regulering af ind- og udførsel af fisk og fiskevarer.

Ved nærværende lov opretholdes den hidtil gældende ordning uændret for 1957.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *fiskeriministeren*:

„I håb om, at udviklingen efterhånden må medføre, at denne lovgivning vil kunne undværes, er lovens gyldighed også i det foreliggende forslag begrænset til ét år.

Som det vil være bekendt, blandt andet fra tidligere forhandlinger angående denne lovgivning, er man fra dansk side under de drøftelser, der har fundet sted i blandt andet OECC, gået ind for en 100 pct. *liberalisering* af indførslen af fisk og fiskevarer under forudsætning af fuld gensidighed, herunder at en eventuel liberalisering ikke gøres illusorisk ved prohibitive toldsatser eller andre afgifter. Fremskridtene på dette område har desværre hidtil været meget små.

Under hensyn til de gældende eksportforhold for dansk fisk til en række lande vil der fortsat være behov for at kunne regulere ind- og udførslen af fisk. Dette gælder således ikke mindst, hvor Danmark har indgået handelsaftaler med de pågældende lande, indeholdende bestemte kontingenter for fisk og fiskevarer. Også i de tilfælde, hvor kontingenterne for fisk indeholder en nærmere specifikation af disse varer, vil de foreslåede lovbestemmelser være påkrævede. Sådanne aftaler foreligger foruden med flere vesteuropæiske lande, som f. eks. Frankrig og Holland, efterhånden også med flere østlande.

Med hensyn til de sidstnævnte lande vil det være nødvendigt at kunne regulere eksporten, ikke alene af hensyn til overholdelse af handelsaftalerne, men også af hensyn til ønsket om at have kontrol med udviklingen i handelsbalancen over for disse lande, der ikke er med i den europæiske betalingsunion, således at balance mellem udførsel og indførsel derfor er særlig påkrævet.

Tilsvarende forhold gør sig ligeledes gældende over for Østtyskland, med hvilket land vi som bekendt ikke har en egentlig handelsaftale, men hvormed vi ikke desto mindre i de senere år har haft en ret betydelig samhandel.

Fra fiskeriministeriets side bestræber man sig i øvrigt på at begrænse de i henhold til de hidtidige love skete indskrænkninger i den frie handel med fisk og fiskevarer mest muligt, og disse bestræbelser vil også fremover blive fortsat.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, har *fiskeriministeriets eksportudvalg*, der består af repræsentanter for alle grene af fiskerierhvervet, erkendt nødvendigheden af lovgivningen om ind- og udførsel af fisk og derfor også enstemmigt indstillet til fiskeriministeriet, at loven søges forlænget.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier med undtagelse af retsforbundet. Det vedtoges efter en kort udvalgsbehandling uændret med 105 stemmer mod 5.

29. Lov om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v. (Fiskeriminister *Chr. Christiansen*). [A. sp. 13. — C. sp. 89].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{3}{10}$ (F. sp. 24). 1. beh. $\frac{23}{10}$ (F. sp. 349). Partiernes ordførere: Johs. E. Larsen, Gideon, Bruun de Neergaard, A. C. Normann, Lynnerup Nielsen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ind- og udførsel af fisk samt forslag til lov om ændringer i lov om oprettelse af et kreditinstitut for fiskerierhvervet. Betænkning (B. sp. 157) afgivet $\frac{24}{1}$. (Ordfører: Johs. E. Larsen). 2. beh. $\frac{30}{1}$ (F. sp. 2148). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 169) afgivet $\frac{1}{2}$. 3. beh. $\frac{6}{2}$ (F. sp. 2382). *Loven stadfæstet 15. februar 1957.* (Lovt. nr. 28).

Ved lov nr. 97 af 31. marts 1954, jfr. lov nr. 306 af 21. december 1955 om støtte til nybygning af fiskerfartøjer (årbog 1955-56, side 190), blev der stillet 2 mill. kr. til rådighed i hvert af finansårene 1954-55, 1955-56 og 1956-57 til nybygning af fiskerfartøjer samt til udskiftning af motoranlæg og installation af tekniske anlæg i fiskerfartøjer. Ved nærværende lov videreføres ordningen således, at der ligeledes stilles 2 mill. kr. til rådighed i hvert af *finansårene 1957-58, 1958-59 og 1959-60*. Samtidig har man forhøjet udlånsrenten fra 5 pct. til 6 pct.

Som begrundelse for bevillingen anføres i bemærkningerne til lovforslaget:

„I den 3-års periode, som nu er ved at udløbe, og inden for hvilken det samlede udlånsbeløb har været i alt 6 mill. kr., har den heromhandlede lovgivning virket særdeles gavnlig for fiskerierhvervet, og der har været en betydelig efterspørgsel efter lån. Dette må ses ikke alene på baggrund af de naturlige vanskeligheder, der altid vil foreligge for fiskerierhvervet med hensyn til finansiering af sekundære prioriteter i fiskerfartøjer, der frembyder betydelige vanskeligheder for de normale pengeinstitutter at bedømme som sikkerhedsobjekter i modsætning til f. eks. fast ejendom, der er et mere gængs låneobjekt. Også udviklingen i retning af *bygning af større kuttere*, der kan udnytte fiskerimulighederne på fjernere pladser, samt den omstændighed, at der efter en i økonomisk henseende mere uoverskuelig periode efter krigen er indtrådt en vis stabilisering, som har givet fiskerne en forøget interesse for og tillid til en fortsat udvikling af fiskerimulighederne, må tages i betragtning, når man skal bedømme årsagen til det stigende lånebehov.

Af de ovenfor anførte 6 mill. kr. er i øjeblikket effektueret eller

givet tilsagn om udlån for lidt over 5 mill. kr., og det resterende beløb på knap 1 mill. kr. vil kun, såfremt der fortsat udvises samme tilbageholdenhed og kritik ved bedømmelsen af de indkomne andragender som hidtil, kunne strække til til dækning af lånebehovet indtil indeværende finansårs udgang.“

Lovforslaget gav ved behandlingen i folketinget anledning til nogen diskussion, idet der var delte meninger om hensigtsmæssigheden af at opretholde den på dette område gældende ordning, hvorefter finansministeriet direkte låner penge ud til nybygning af fiskerfartøjer m. v. Såvel det konservative folkeparti som retsforbundet gik stærkt imod opretholdelsen af denne form for statsfinansiering, som også venstre nærede betænkelighed ved.

I det udvalg, der fik sagen til behandling, indstillede et flertal (udvalget med undtagelse af det konservative folkepartis medlemmer) lovforslaget til vedtagelse i uændret form, mens mindretallet ikke kunne medvirke til dets gennemførelse.

I betænkningen oplyses det, at udvalget har drøftet spørgsmålet om, „hvorvidt det ved en forhøjelse af *fiskeribankens* maksimumsbeløb for udlån vil være muligt at lade banken påtage sig den långivning, der nu henhører under loven om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v., og om det eventuelt vil være hensigtsmæssigt, at den kasse- og regnskabsmæssige forvaltning af nævnte lov overgår til fiskeribanken. Udvalget har fra fiskeriministeren modtaget en af fuldmægtig i finansministeriet, cand. polit. H. Uldall-Hansen udarbejdet redegørelse vedrørende disse spørgsmål. Dansk Fiskeriforening og Vestjysk Fiskeriforening har i en skriftlig fælleshenvendelse til udvalget frarådet en overførelse af långivningen efter loven om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v. til fiskeribanken, da det er disse organisationers opfattelse, at der ikke vil kunne opnås fordele af økonomisk, administrativ eller faglig art ved at ændre den nugældende ordning. Udvalget finder derefter ikke anledning til at foreslå en omlægning af administrationen i forbindelse med de nu foreliggende lovforslag, men har henstillet til fiskeriministeren at foranledige, at spørgsmålet om en overflytning af den kasse- og regnskabsmæssige forvaltning optages til nærmere undersøgelse.

Et *mindretal* (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) er af den opfattelse, at den ved forslag til lov om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v. foreslåede långivning vil kunne indpasses under fiskeribankens virksomhed ved en udvidelse af maksimum for dennes udlånsbeløb uden derved at forringe fiskerierhvervets lånemuligheder. Mindretallet er endvidere af den opfattelse, at der hermed ville opnås en ønskværdig nedsættelse af statens udlånsforpligtelser og forenkling og besparelse af administration.“

Ved lovforslagets 2. behandling understregede *Gideon* (V), at hans parti ikke havde ændret sit syn på statens udlånsvirksomhed. „Vi

ønsker," udtalte han, „denne udlånsvirksomhed begrænset og helst helt afviklet, men vi ønsker, at det skal ske under hensyntagen til ret og rimelighed til alle sider, også til fiskerierhvervet. Derfor ønsker vi fra vor side, at denne udlånsvirksomhed skal tages op til en samlet overvejelse og afgørelse. Kun på denne måde er der en rimelig udsigt til at få hele dette spørgsmål løst, og kun på denne måde kan det ske under hensyntagen til ret og rimelighed over for alle erhverv. Så længe staten støtter andre erhverv — landbrug, industri og håndværk — med lån, for hvilke renten ligger betydeligt under de 6 pct., der her er tale om — i adskillige tilfælde ydes der endda direkte tilskud eller lån, som ikke forrentes — så længe kan vi ikke se, at det er i overensstemmelse med ret og billighed, at vi går med til en skærpelse af de vilkår, som gælder for støtten til fiskeriet.“

Som begrundelse for sit partis modstand mod lovforslaget udtalte *Bruun de Neergaard* (KF) bl. a.:

„Mit parti erkender, at fiskerierhvervet har en vanskelig stilling i henseende til at skaffe sig kredit, både fordi kreditorernes stilling i sikkerhedsmæssig henseende er ringere, og fordi erhvervet ikke har et så udviklet kreditsystem som andre erhverv. Det er i erkendelse heraf, at mit parti vil støtte den foreslåede udvidelse af fiskeribankens maksimumsbeløb fra 20 mill. til 30 mill. kr.

Gennem bankens udlån ydes der erhvervet støtte på to måder, nemlig ved gennem statens garanti og medvirken at gøre det muligt at opnå billigere udlånsmuligheder og ved, at staten påtager sig omkostningerne ved bankens drift og administration. Mener man fra erhvervets side, at de rammer, der herved er skabt, ikke er tilfredsstillende, er det konservative folkeparti villigt til at tage spørgsmålet om skabelse af et bedre og smidigere organ op til en realitetsdrøftelse. Jeg tror ikke, at vi i det lange løb kommer uden om at skabe en bedre finansiering af fiskerierhvervet, og jeg opfordrer på ny, således som jeg gjorde ved første behandling, erhvervet til selv at medvirke hertil, f. eks. ved at tage skridt til at oprette sine egne finansieringsinstitutter.

Gennem lovforslaget om støtte til nybygning af fiskerfartøjer ydes der foruden støtte til pengenes fremskaffelse og administration af ordningen tilskud gennem billigere rente, end man vil kunne opnå, hvis man låner pengene i det åbne marked. Vi ønsker i det konservative folkeparti at *afvikle de direkte tilskud til erhvervene*, hvor ikke ganske særlige hensyn gør sig gældende, og vi kan derfor ikke medvirke til dette lovforslags gennemførelse i den foreliggende form.“

Efter *fiskeriministerens* opfattelse kunne der anføres tre stærke argumenter for at gennemføre lovforslaget om støtte til nybygning af fiskerfartøjer: For det første, at „finansieringen af fiskerfartøjer er en særdeles vanskelig historie, som ikke på nogen måde kan sammenlignes med den almindelige finansiering af fast ejendom.

For det andet: denne lovgivning giver gode muligheder for at skaffe eget fartøj til unge fiskere, der ellers ville have meget vanskeligt ved at opnå dette. For det tredje finder jeg, at staten må være stærkt interesseret i, at der bygges de bedst mulige fiskerfartøjer, således at sikkerheden på havet bliver så stor, som det nu er menneskeligt muligt at opnå. Hvis vi ved denne lille håndsrækning kan skabe større sikkerhed for dette farlige erhverv, synes jeg, der er rimelig grund dertil.“

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget med 100 stemmer mod 27 (KF og DR), idet 1 grønlandsk medlem afholdt sig fra at stemme.

30. Lov om ændringer i lov om oprettelse af et kreditinstitut for fiskerierhvervet. (Fiskeriminister *Chr. Christiansen*). [A. sp. 11. — C. sp. 87].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{3}{10}$ (F. sp. 25). 1. beh. $\frac{23}{10}$ (F. sp. 349). Partiernes ordførere: Johs. E. Larsen, Gideon, Bruun de Neergaard, A. C. Normann, Lynnerup Nielsen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ind- og udførsel af fisk samt forslag til lov om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v. Betænkning (B. sp. 157) afgivet $\frac{24}{1}$. (Ordfører: Johs. E. Larsen). 2. beh. $\frac{30}{1}$ (F. sp. 2148). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillæggsbetænkning (B. sp. 169) afgivet $\frac{1}{2}$. 3. beh. $\frac{9}{2}$ (F. sp. 2382). *Loven stadfæstet 15. februar 1957.* (Lovt. nr. 27).

Ved loven foretages to ændringer i lov nr. 78 af 23. marts 1932, jfr. lov nr. 307 af 21. december 1955, om oprettelse af et kreditinstitut for fiskerierhvervet (årbog 1955-56, side 189).

Disse ændringer går ud på at forhøje *maksimumsbeløbet for fiskeribankens ydelse af lån* såvel som for dens optagelse af lån fra 20 mill. kr. til 30 mill. kr.

Som begrundelse herfor anføres i bemærkningerne til lovforslaget: „Ved lov nr. 307 af 21. december 1955 blev den i den hidtidige lovgivning om oprettelse af et kreditinstitut for fiskerierhvervet indeholdte bestemmelse om, at det samlede beløb for fiskeribankens udlån mod sikkerhed i fartøjer til ingen tid måtte overstige 15 mill. kr., ændret, idet dette maksimumsbeløb blev forhøjet til 20 mill. kr.

Grunden til denne forhøjelse var det stadig stigende krav til størrelsen af fiskeribankens udlånsmidler, foranlediget dels af den almindelige prisstigning og den stigende efterspørgsel efter lån, dels

af udviklingen i retning af bygning af *store* kuttere, hvis størrelse og anskaffelsespris betydeligt oversteg, hvad man tidligere havde kunnet forudse.

Siden denne forhøjelse af maksimumsgrænsen for bankens udlån mod sikkerhed i fiskerfartøjer er den ovenfor anførte udvikling fortsat endda i forøget tempo, således at der væsentlig hurtigere end ventet er lagt beslag på de ovennævnte udlånsmidler. Det kan således anføres, at banken umiddelbart efter vedtagelsen af loven af 21. december 1955 bevilgede ca. 40 ansøgninger til samlet beløb af ca. 2,4 mill. kr., hvilke ansøgninger havde været stillet i bero en tid, medens man afventede lovens vedtagelse, og da der siden dette tidspunkt er indgået ansøgninger om langt større lånebeløb end tidligere, er maksimumsbeløbet på 20 mill. kr. allerede nu nået.

Restgælden af ydede lån mod sikkerhed i fartøjer pr. 31. juli 1956 androg 13,5 mill. kr.

Banken havde pr. samme dato inden for samme lånekategorier givet tilsagn om 81 lån på tilsammen 6 009 900 kr. og havde liggende 18 ansøgninger om lån på i alt 1 754 400 kr. fra kvalificerede ansøgere.

Da henholdsvis effektuering og bevilling af disse lån, i alt 7 764 300 kr., vil medføre overskridelse af maksimumsbeløbet, 20 mill. kr., og da den oven for anførte udvikling, herunder med hensyn til anskaffelse af større kuttere til det søgående fiskeri, må forventes fortsat, vil det allerede nu være nødvendigt, for at banken kan gennemføre de opgaver af finansieringsmæssig karakter, som det vil være naturligt at forvente af den, at det anførte maksimumsbeløb på 20 mill. kr. yderligere forhøjes.

Der stilles derfor i overensstemmelse med indstilling fra fiskeriets hovedorganisationer i lovforslaget forslag om, at maksimumsbeløbet forhøjes til 30 mill. kr., og at bankens adgang til optagelse af lån tilsvarende forøges, idet man herved vil give banken mulighed for i takt med den udvikling, som gør sig gældende for fiskeriet, at yde rimelig støtte til fiskerflådens modernisering og forbedring.

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier og vedtoges uændret og enstemmigt, idet 1 grønlandsk medlem afholdt sig fra at stemme.

31. Lov om støtte til nybygning af færøske fiskerfartøjer m. v. (Fiskeriminister *Chr. Christiansen*). [A. sp. 1173. — C. sp. 207].

Fremsat skriftligt i folketinget 17/1 (F. sp. 1943). 1. beh. 25/1 (F. sp. 2102). Partiernes ordførere: P. M. Dam, Gideon, Bruun de Neergaard, A. C. Normann, Lynnerup Nielsen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (P. M. Dam, Poul Hansen (Grenå), Poul Hansen (Svendborg), Lund Jensen

[formand], Evald Kristensen, Johs. E. Larsen, Mørk, K. Axel Nielsen, Gideon, Frode Carstensen, Damsgaard, Conrad Kofoed, Johan Poulsen, Bruun de Neergaard, Baagø, Fanger og A. C. Normann [næstformand]). Betænkning (B. sp. 285) afgivet $\frac{8}{3}$. (Ordfører: Lund Jensen). 2. beh. $\frac{13}{3}$ (F. sp. 3092). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 287) afgivet $\frac{15}{3}$. 3. beh. $\frac{20}{3}$ (F. sp. 3259). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 75).

Ved lov nr. 173 af 24. maj 1955 om støtte til nybygning af færøske fiskerfartøjer m. v. (årbog 1954-55, side 184) blev der i hvert af finansårene 1955-56 og 1956-57 stillet et beløb af statskassen på 800 000 kr. til rådighed til udlån til nybygning af færøske fiskerfartøjer samt til udskiftning af motoranlæg og installation af nye tekniske anlæg i sådanne fartøjer. Lånene ydes mod sikkerhed inden for 65 pct. af de belånte skibes eller motoranlægs værdi og tilbagebetales i løbet af højst 10 år.

Ved nærværende lov opretholdes denne ordning 3 år frem i tiden, idet der for finansårene 1957-58, 1958-59 og 1959-60 bevilges i alt $2\frac{1}{2}$ mill. kr. til samme formål. Vilkårene er uændrede, bortset fra at man har anset det for nødvendigt — i lighed med hvad der er sket i den øvrige del af riget — at sætte udlånsrenten op fra 5 pct. til 6 pct.

I bemærkningerne til lovforslaget anføres:

„Af de i 1955-56 og 1956-57 til rådighed stillede midler på i alt 1,6 mill. kr. er der i øjeblikket disponeret over 1 150 000 kr., fordelt på 5 lån.

Den omstændighed, at de beløb, der har været til rådighed til ydelse af lån i finansårene 1955-56 og 1956-57, ikke er udnyttet fuldt ud, skyldes visse vanskeligheder i forbindelse med fremskaffelse af egnede investeringssemner samt en vis tilbageholdenhed hos de færøske redere.

Denne tilbageholdenhed må dels tilskrives usikkerhed med hensyn til afsætningsmuligheder for fiskeprodukter og dels, at rederne i vidt omfang har ønsket at se driftsresultaterne for de første fartøjer, hvortil der er ydet lån.

De færøske rederes afventende indstilling er med de bedre afsætningsmuligheder i færd med at ændres, og den nært forestående færdiggørelse af de første af de nybygninger, hvortil der er ydet lån, vil utvivlsomt bevirke, at en del ansøgere, som nu forholder sig afventende, vil søge projekter igangsat.

Medens fornyelsen af fiskerflåden tidligere hovedsagelig bestod i køb af allerede byggede skibe, ikke over 5 år gamle og især store trawlere, er der nu en stigende interesse for at lade bygge større lineskibe og trawlere, hvorfor det må antages, at behovet for lånemuligheder også af denne grund i den kommende tid vil vokse.

Færøernes Realkreditinstitut har indtil 1. oktober 1956 ydet i alt 3 lån til nyanskaffelse af trawlere. Disse lån andrager i alt 5 150 000 kr. Endvidere har instituttet ydet lån til et linefartøj med 100 000 kr. samt givet tilsagn om lån på i alt 5 342 000 kr. til nyanskaffelser og på i alt 2 250 000 kr. til ombygning af fartøjer. Derudover har instituttet pr. 1. oktober 1956 et antal uekspererede låneandragender på tilsammen 3 500 000 kr.

Lovforslaget har været forelagt Færøernes landsstyre, der har tiltrådt dette, dog med henstilling om, at rentefoden for lånene forbliver 5 pct. p. a. Under hensyn til, at de lån, der efter forslag til lov om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v. foreslås ydet til det danske fiskeri, vil være at forrente med 6 pct. p. a., ses det imidlertid ikke muligt at sætte renten af heromhandlede lån lavere end denne sats.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra socialdemokratiet, venstre, det radikale venstre og Danmarks kommunistiske parti, mens det konservative folkeparti og retsforbundet af principielle grunde gik imod det.

Som begrundelse for sin stilling til sagen udtalte *Bruun de Neergaard* (KF) ved lovforslagets 2. behandling, at hans parti ikke ønskede at medvirke til „en lovgivning, hvorved der af statskassen ydes direkte lån og tilskud til enkelte erhvervsgrupper. Dette standpunkt har vi også taget til en række lignende lovforslag. Jeg skal blot nævne forslagene om udlån til staldhygiejne, om forhøjelse af tilskuddet til grundforbedring, om udlån til nybygning af fiskerfartøjer og om udlån til håndværk og industri i henhold til loven om foranstaltninger til fremme af danske erhvervsinteresser, og vi finder ikke, at der med hensyn til det foreliggende lovforslag gør sig forhold gældende, der kan medføre en anden stilling. Vi har under behandlingen af disse andre forslag anvist en ordning, ifølge hvilken staten i en overgangstid skulle optræde som garant for pengeinstitutterne og på den måde være med til at finansiere disse erhverv, og vi mener, at man gennem en sådan garantiordning skulle være i stand til i virkeligheden at opbygge et finansieringssystem, som også kunne komme det færøske samfund til hjælp på en ganske anden måde end ved de 2½ mill. kr., man her vil give som støtten.“

Som jeg nævnte under første behandling, foregår undersøgelsen og forberedelsesarbejdet vedrørende låneansøgningerne på Færøerne, og det er jo også både rigtigt og naturligt; bevillingen derimod gives af fiskeriministeren på grundlag af rigsombudsmandens indstilling og ministeriets egen behandling og med bistand af fiskerflådens fornyelsesnævn.

Efter de oplysninger, vi har fået i udvalget, er der bevilget lån i alle tilfælde, hvor man fra Færøerne har indstillet og anbefalet lån, og ikke i andre tilfælde, og jeg finder stadig anledning til at betvivle nødvendigheden af fornyelsesnævnets medvirken ved behandlingen af disse lånesager. Administrationen har efter min mening rigelig indflydelse dels gennem rigsombudsmandens virke, dels gennem selve behandlingen i fiskeriministeriet, og fiskeriorganisationerne som sådanne har jo indflydelse igennem den forberedelse og gennem det udvalg, som findes på Færøerne. Vi må alle være interesseret i ikke at opretholde en overflødig administration.“

Retsforbundet nærede ligeledes betænkeligheder ved en statsfinansiering som den foreslåede, men ville — efter hvad *Søren Olesen* udtalte ved 1. behandling — ikke have noget at indvende, „hvis man her i tinget finder, at det er nødvendigt at yde Færøerne en økonomisk støtte på den ene eller den anden måde. Men var det så ikke meget lettere, at man på de årlige finanslove fastsatte et beløb, enten det nu skulle være til udlånsbrug eller til direkte støtte til færøske forhold, og at man så lod det færøske landsstyre selv administrere dette beløb, slås om det eller fordele det, som man nu fandt det rigtigt deroppe?“

Ved lovforslagets 3. behandling vedtoges lovforslaget uændret med 91 stemmer mod 24 (KF og DR).

32. Lov om ændring af lov om kommunale ejendoms-
skatter. (Indenrigsminister *Carl Petersen*). [A. sp. 1289. — C. sp. 105].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{8}{2}$ (F. sp. 2489). 1. beh. $\frac{12}{2}$ (F. sp. 2521). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Thorkil Kristensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Skytte, Alfred Jensen og Oluf Pedersen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme m. fl. forslag. Betænkning (B. sp. 175) afgivet $\frac{12}{2}$. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. beh. $\frac{14}{2}$ (F. sp. 2605). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 193) afgivet $\frac{14}{2}$. 3. beh. $\frac{14}{2}$ (F. sp. 2669). *Loven stadfæstet 15. februar 1957.* (Lovt. nr. 31).

Loven, der gennemførtes i forbindelse med lov om fiksering af ejendomsskyld til staten (se side 121), er delt i to afsnit:

I. Fiksering af ejendomsskyld i København og på Frederiksberg samt i købstæderne.

II. Andre ændringer i lov om kommunale ejendomsskatter.

Det første af disse afsnit svarer i form og indhold meget nøje til den foran nævnte lov om fiksering af ejendomsskyld til staten og følger ligesom denne de principper, der var blevet fulgt ved udarbejdelsen af de den 16. november 1956 fremsatte forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme (se side 438) og forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme (se side 453), for så vidt angår fikseringen af såvel den statslige som den kommunale ejendomsskyld.

Den ved nærværende lov gennemførte fiksering er dog begrænset til alene at angå bykommunerne, og loven adskiller sig endvidere fra de foran nævnte forslag derved, at der — på samme måde som det er tilfældet i loven om fiksering af ejendomsskyld til staten — ikke er medtaget regler om gradvis nedskrivning af den fikserede ejendomsskyld, idet det er fundet naturligst at løse spørgsmålet om, under hvilken form den fikserede ejendomsskyld eventuelt skal afvikles, i forbindelse med behandlingen af de øvrige spørgsmål vedrørende en reform af ejendomsbeskatningen.

Det fremgår herefter af lovens § 2, at der *ikke skal foretages ny påligning af ejendomsskyld* til de pågældende kommuner fra skatteåret 1957-58; og den ejendomsskyld, som efter de hidtil gældende regler påhviler ejendommene for skatteåret 1956-57, fikseres. Såfremt en ejendom i skatteåret 1956-57 har været helt eller delvis fritaget for kommunal ejendomsskyld, udgør den for ejendommen fikserede ejendomsskyld den ejendomsskyld, der ville have påhvilet ejendommen for skatteåret 1956-57, såfremt den ikke havde været fritaget herfor.

I § 3 bestemmes det, at hvor der i medfør af bestemmelserne i lov om fiksering af ejendomsskyld til staten foretages regulering af den for en ejendom fikserede ejendomsskyld til staten, finder en tilsvarende regulering af den fikserede kommunale ejendomsskyld sted.

Bestemmelserne om hel eller delvis fritagelse for den kommunale ejendomsskyld i de tilfælde, hvor ejendommen i medfør af bestemmelserne i §§ 16-18 i lov nr. 188 af 20. maj 1933 er

helt eller delvis fritaget for kommunal grundskyld, findes i lovens § 4 og er helt analoge med de tilsvarende bestemmelser i loven om fiksering af ejendomsskyld til staten; dette gælder også, for så vidt angår bygninger på fremmed grund.

Endelig er der i § 5 givet en række bestemmelser, der tilsigter at opretholde de i medfør af tidligere love hjemlede *fritagelser for kommunal ejendomsskyld*; dette gælder således: 1) bygninger, der er underkastet bestemmelserne om bygningsfredning, 2) ejendomme, hvortil der hører frugtplantager på 2 000 m² eller derover, 3) ejendomme, der i skatteåret 1956-57 har været helt eller delvis fritaget for kommunal ejendomsskyld i henhold til byggestøttelovgivningen, og 4) hede- og klitplantager, for hvilke der ved lov nr. 188 af 20. maj 1933 har været hjemlet en tidsbegrænset frihed for kommunal ejendomsskyld.

I lovens *afsnit II* (andre ændringer i lov om kommunale ejendomsskatter) foretages en række ændringer i §§ 3, 12 og 23 i loven om kommunale ejendomsskatter (lov nr. 188 af 20. maj 1933, jfr. § 25 i lov nr. 100 af 14. april 1937 og lov nr. 361 af 22. december 1954). Disse ændringer er foranlediget af, at der *ikke foretages en fiksering af den kommunale ejendomsskyld for amts- og sognekommunernes vedkommende*. For disse kommune-grupperes vedkommende er der for at modvirke en forhøjelse af den kommunale ejendomsskyld som følge af de ved 11. almindelige vurdering gennemførte forhøjelser af ejendomsværdierne — på samme måde som efter 9. og 10. almindelige vurdering — foretaget en *forhøjelse af grænserne for de skattefri fradrag*.

Herefter foretages i § 9 følgende ændring i § 3 i foranævnte lov om kommunale ejendomsskatter:

De i medfør af lovens § 3, stk. 1, for perioden 1. april 1955-31. marts 1959 fastsatte fradrag skal alene have gyldighed til 31. marts 1957, og ny fastsættelse af fradrag skal finde sted for de sidste 2 år af den nævnte periode. Fradragene skal fra 1. april 1957 at regne udgøre

1) i sognekommuner, i hvilke der efter det statistiske departements opgørelse ved folketællingen den 1. oktober 1955

fandtes mindst én bymæssig bebyggelse med over 3 000 indbyggere: mindst 20 000 kr., højst 35 000 kr. (tidligere mindst 12 000 kr., højst 21 000 kr.),

2) i de øvrige sognekommuner: mindst 14 000 kr., højst 20 000 kr. (tidligere mindst 9 000 kr., højst 11 000 kr.).

De i amtskommunerne i medfør af lovens § 3, stk. 2, for perioden 1. januar 1955-31. december 1958 fastsatte fradrag skal alene have gyldighed til 31. december 1956, og ny fastsættelse af fradrag skal finde sted for de sidste 2 år af den nævnte periode. Fradragene skal fra 1. januar 1957 at regne udgøre mindst 15 000 kr., højst 25 000 kr. (tidligere mindst 9 000 kr., højst 12 000 kr.). Inden for disse grænser fastsættes fradragets størrelse af amtsrådet med indenrigsministerens godkendelse.

Det i lovens § 3, stk. 3, hjemlede fradrag for hver beboelseslejlighed ud over én udgør fra 1. april 1957 (i amtskommunerne fra 1. januar 1957) at regne 3 000 kr. (tidligere 2 000 kr.).

Ved § 10 foretages en ændring af affattelsen af § 12 i lov om kommunale ejendomsskatter. Ændringen, der alene er af formel art, er navnlig en følge af bestemmelserne i § 48 i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om tidspunktet for den skattemæssige virkning af de dér omhandlede omvurderinger.

Endelig skabes der ved § 11 efter herom fremsat ønske fra Københavns magistrat en lovhjemmel for Københavns kommune til at opkræve en afgift for bortkørsel af dagrenovation.

Ved lovforslagets fremsættelse anførte *finansministeren* på indenrigsministerens vegne, at efter regeringens opfattelse burde også ejendomsskylden til amts- og sognekommunerne fikseres; imidlertid var der i det udvalg, der behandlede regeringens forslag angående en reform af den kommunale ejendomsbeskatning, givet udtryk for betænkeligheder ved på indeværende tidspunkt at fiksere ejendomsskylden i disse kommuner. Under hensyn hertil havde man foreslået indtil videre at afbøde virkningerne af de forhøjede vurderinger i disse kommuner ved en forhøjelse af de skattefri fradrag.

Angående ministerens begrundelse for lovforslaget i øvrigt kan der henvises til den redegørelse, der er givet vedrørende lov om fiksering af ejendomsskuld til staten (se side 123).

Lovforslaget blev ved 1. behandling i folketinget anbefalet af

Holger Eriksen (S), der dog beklagede, at det ikke havde været muligt at komme igennem med en fiksering for alle områders vedkommende; han satte derfor sin lid til, at regeringens oprindelige forslag herom senere ville blive vedtaget.

Thorkil Kristensen (V), der i stedet ønskede en udsættelse for et år af de skattemæssige virkninger af 11. almindelige vurdering, henviste til forhandlingerne i udvalgene angående regeringens forslag til en reform af ejendomsskatterne og udtalte:

„... jeg havde i hvert fald personlig det indtryk, at vi var på vej til at nå til enighed om størrelsen af de fradrag, der skulle fastsættes. Men de fradrag, der er foreslået her, er større, navnlig for amtskommunernes vedkommende væsentlig større, end dem, jeg havde fornemmelsen af at man var på vej til at blive enig om, og det vil sige, at det lovforslag, der ligger på det høje tings bord i øjeblikket, er, om jeg så må sige, et grundskyldsbetonet forslag. Ved de høje fradrag pr. bygning opnår man jo en lettelse af skatterne på bygninger og til gengæld en tungere beskatning for grundværdiernes vedkommende i sognekommunerne og amtskommunerne.“

Jørgen Jørgensen (Ullerup) (KF) efterlyste en ordning af den kommunale beskatning, hvorved der ikke alene skabtes et passende forhold mellem de personlige skatter og skatterne på fast ejendom, men som også tog hensyn til den udhuling af bygningsskatterne, der er en følge af, at et stadig stigende antal ejendomme i medfør af byggestøttelovgivningen er fritaget for ejendomsskyld.

Skytte (RV) kunne give tilslutning til lovforslaget under henvisning til, at der samtidig var truffet aftaler om ordningen af flere i andre udvalg drøftede spørgsmål som f. eks. tilskud til dækning af kommunernes sygehusudgifter, tilskud til dækning af vejjudgifterne, hævning af den skattefri formuegrænse og en snarlig hævning af sygekassegrænsen.

Alfred Jensen (DK), der var velvilligt indstillet over for de foreslåede ordninger, anførte, at det for folk med mindre indtægter var nødvendigt, at der blev fundet en løsning på endnu et problem ud over de af Skytte nævnte, nemlig spørgsmålet om lejeværdien af bolig i egen ejendom.

Oluf Pedersen (DR) kunne anbefale fikseringen for bykommunernes vedkommende, men ønskede denne ordning udstrakt til også at gælde for sogne- og amtskommunerne i stedet for den for disse kommuner foreslåede ordning med forhøjelse af de skattefri fradrag og forbeholdt sig at stille ændringsforslag herom.

Da der ikke under udvalgsbehandlingen kunne opnås enighed om den foreslåede ordning for amts- og sognekommunernes vedkommende, indstillede socialdemokratiets og det radikale venstres medlemmer af udvalget lovforslaget til vedtagelse uforandret, hvorimod venstres og det konservative folkepartis medlemmer stillede ændringsforslag (til forslag til lov om fiksering af ejendomsskyld til

staten) gående ud på en udsættelse af vurderingens skattemæssige virkninger i et år, mens retsforbundets repræsentant stillede et ændringsforslag, hvorefter ingen ejendom skulle få sin amts- eller sognekommunale ejendomsskyld forhøjet.

Ved lovforslagets 2. behandling blev retsforbundets ændringsforslag forkastet med 136 stemmer mod 6 (DR), idet 7 medlemmer (DK) undlod at stemme.

Lovforslaget vedtoges ved 3. behandling med 90 stemmer (S, RV, DK og DR), idet 55 medlemmer (V og KF) undlod at stemme.

33. Lov om ændring i loven om den fælleskommunale udligningsfond. (Vedrørende tilskud til skoleudgifter). (Indenrigsminister *Carl Petersen*). [A. sp. 1485. — C. sp. 201].

Fremsat skriftligt i folketinget $28/2$ (F. sp. 2858). 1. beh. $7/3$ (F. sp. 2996). Partiernes ordførere: Ove Hansen, Peter Larsen, Gertie Wandel, Helge Larsen og Alfred Jensen. 2. beh. $13/3$ (F. sp. 3091). 3. beh. $15/3$ (F. sp. 3221). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 77).

I medfør af bestemmelserne i § 3 i lov nr. 100 af 14. april 1937 om en fælleskommunal udligningsfond yder fonden *tilskud til nedbringelse af kommunernes skoleudgifter* i forhold til det beløb, som kommunen i det sidst afsluttede regnskabsår har afholdt som udgift til undervisning af børn i undervisningspligtig alder. For børn i de offentlige skoler blev tilskuddet oprindelig beregnet efter gennemsnitsudgiften for hvert undervisningspligtigt barn efter følgende regler:

Af gennemsnitsudgiften indtil 50 kr. blev ydet $3/5$, af den del af udgiften, der lå mellem 50 kr. og 100 kr., blev ydet $2/5$, og af den del af udgiften, der lå mellem 100 kr. og 150 kr., blev ydet $1/5$, mens det overskydende beløb blev båret af kommunen alene. Det maksimale tilskud pr. undervisningspligtigt barn udgjorde således 60 kr.

Under hensyn til den i de følgende år stedfundne almindelige prisstigning er *tilskudssatserne reguleret*, først ved lov nr. 118 af 23. marts 1948, senere ved lov nr. 133 af 28. marts 1951 og senest ved lov nr. 67 af 17. marts 1954 (årbog 1953-54, side 204). Efter sidstnævnte lov, der fik gyldighed for regnskabsårene

1954-55—1956-57, er tilskud ydet efter en udgiftsskala på 100 kr., 200 kr. og 300 kr., således at der af gennemsnitsudgiften indtil 100 kr. pr. barn er ydet et tilskud på $\frac{3}{5}$, af det overskydende beløb indtil 200 kr. $\frac{2}{5}$ og af det overskydende beløb indtil 300 kr. $\frac{1}{5}$. Det maksimale tilskud udgjorde herefter 120 kr. pr. undervisningspligtigt barn. Som følge af den i 1954 foretagne regulering af tilskudssatserne fik kommunerne i regnskabsåret 1954-55 et samlet tilskud til skoleudgifterne på 53,9 mill. kr., hvilket svarede til ca. 38,5 pct. af de tilskudsberettigende udgifter, der i det til grund for tilskudsberegningen liggende regnskabsår, 1952-53, udgjorde 140 mill. kr. Efter reguleringen i 1951 udgjorde tilskuddet i regnskabsåret 1951-52 41,2 mill. kr., eller 39,4 pct. af de tilskudsberettigende udgifter i regnskabsåret 1949-50, 104,7 mill. kr.

Stigningen i kommunernes skoleudgifter er fortsat i de senere år. De samlede tilskudsberettigende udgifter i regnskabsåret 1955-56 udgjorde således 187,2 mill. kr. Såfremt de i loven af 17. marts 1954 fastsatte tilskudssatser anvendtes ved tilskudsberegningen for regnskabsåret 1957-58, ville tilskuddet fra den fælleskommunale udligningsfond komme til at udgøre 63,2 mill. kr., eller kun 33,8 pct. af de tilskudsberettigende udgifter.

Under hensyn hertil fandt indenrigsministeren det påkrævet, at der blev foretaget *en ny regulering af satserne*, hvorved kommunerne kunne opnå nogenlunde samme procentvise dækning af de tilskudsberettigende skoleudgifter, som de opnåede i regnskabsårene 1951-52 og 1954-55, d. v. s. i de første tilskudsår efter reguleringerne i 1951 og 1954.

Hertil sluttede folketinget sig ved at vedtage forslaget til nærværende lov, hvorved § 3, stk. 2, i loven om den fælleskommunale udligningsfond ændres således, at de pågældende tilskud ydes efter følgende skala:

Af udgiften pr. barn indtil 125 kr.: $\frac{3}{5}$ (= 75 kr.)

Af udgiften pr. barn fra 125 kr. til 250 kr.: $\frac{2}{5}$ (= 50 kr.)

Af udgiften pr. barn fra 250 kr. til 350 kr.: $\frac{1}{5}$ (= 20 kr.)

Maksimumstilskud herefter 145 kr.

Den *merudgift* for fonden, der vil være en følge af reguleringen, er for regnskabsåret 1957-58 anslået til 11,3 mill. kr. Den gennemsnitlige dækning af kommunernes tilskudsberettigende skoleudgifter i regnskabsåret 1955-56 vil herved blive 39,7 pct.

I lighed med, hvad der har været tilfældet ved de tidligere reguleringer, skal den nye skala efter bestemmelsen i § 2 have gyldighed for en 3-årig periode, nemlig for *regnskabsårene 1957-58—1959-60*.

Lovforslaget underkastedes ikke udvalgsbehandling. Det vedtoges uændret og enstemmigt.

34. Lov om indfødsrets meddelelse m. v. (Indenrigsminister *Carl Petersen*). [A. sp. 17. — C. sp. 25].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{3}{10}$ (F. sp. 26). 1. beh. $\frac{16}{10}$ (F. sp. 49). Henvist til indfødsretsudvalget. Betænkning (B. sp. 21) afgivet $\frac{22}{11}$. (Ordfører: Axel Ivan Pedersen). 2. beh. $\frac{5}{12}$ (F. sp. 1418). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 107) afgivet $\frac{6}{12}$. 3. beh. $\frac{12}{12}$ (F. sp. 1690). *Loven stadfæstet 19. december 1956*. (Lovt. B. nr. 7).

Ved lovens § 1 meddeles indfødsret til 438 personer, for 19 af disses vedkommende dog kun på betingelse af, at de senest 30. april 1959 godtgør at være løst fra deres statsborgerlige forhold til en fremmed stat.

Ved §§ 2-4 fritages 8 personer for virkningerne af lov nr. 379 af 12. juli 1946, hvorved visse grupper af personer udelukkede fra automatisk at erhverve dansk indfødsret.

Loven omfatter således 446 personer, nemlig 180 mænd og 266 kvinder, herunder 26 ægtepar.

På det oprindelige lovforslag var kun optaget 126 andragere, fordelt med 122 på § 1 og 4 på §§ 2 og 3. De øvrige indføjedes under sagens behandling i folketinget.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt, idet kommunisterne afholdt sig fra at stemme.

35. Lov om indfødsrets meddelelse m. v. (Indenrigsminister *Carl Petersen*). [A. sp. 1489. — C. sp. 211].

Fremsat skriftligt i folketinget $28\frac{1}{2}$ (F. sp. 2857). 1. beh. $\frac{5}{3}$ (F. sp. 2901). Henvist til indfødsretsudvalget. Betænkning (B. sp. 257) afgivet $\frac{7}{3}$. (Ordfører: Axel Ivan Pedersen). 2. beh. $\frac{14}{3}$ (F. sp. 3147). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 309) afgivet $\frac{15}{3}$. 3. beh. $\frac{20}{3}$ (F. sp. 3258). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. B. nr. 4).

Ved lovens § 1 meddeles indfødsret til 175 personer, for enkeltes vedkommende dog på betingelse af, at de senest 30. april 1959 godtgør at være løst fra deres undersåtlige eller statsborgerlige forhold til en fremmed stat.

Ved §§ 2 og 3 fritages i alt 4 personer fra virkningerne af de i lov nr. 379 af 12. juli 1946 §§ 2 og 3 indeholdte bestemmelser, hvorved visse grupper af personer udelukkedes fra automatisk at erhverve dansk indfødsret.

§§ 4 og 5 indeholder ikrafttrædelsesbestemmelser m. v.

På det oprindelige lovforslag var kun optaget 91 personer. Under sagens behandling forøgedes dette antal til 179 gennem vedtagelsen af et ændringsforslag, som stilledes til 2. behandling af indenrigsministeren og udvalget i forening. Af de 179 personer var 66 mænd og 113 kvinder, herunder 7 ægtepar.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 113 stemmer, idet 7 medlemmer (DK) hverken stemte for eller imod.

36. Lov om ændringer i lov om embedslægevæsenets ordning. (Indenrigsminister *Carl Petersen*). [A. sp. 137. — C. sp. 7].

Fremsat skriftligt i folketinget $24\frac{1}{10}$ (F. sp. 407). 1. beh. $\frac{30}{10}$ (F. sp. 611). Partiernes ordførere: Mørk, Ladefoged, Poul Claussen, Steen, Petra Petersen og Viggo Starcke. 2. beh. $\frac{6}{11}$ (F. sp. 708). 3. beh. $\frac{8}{11}$ (F. sp. 833). *Loven stadfæstet 14. november 1956.* (Lovt. nr. 294).

Ved loven bemyndiges indenrigsministeren til efter forhandling med folketingets finansudvalg at fastsætte *betalings-taksterne* for embedslægerne for de i § 16, stk. 2, i lov nr. 87 af

21. april 1914 om embedslægevæsenets ordning omhandlede forretninger.

Herom hedder det i bemærkningerne til lovforslaget:

„Fra embedslægeforeningen har indenrigsministeriet modtaget andragende om, at de honorarer, som tilkommer embedslægerne for *visse retsmedicinske forretninger*, og som senest er blevet forhøjet ved lov nr. 118 af 31. marts 1952 [årbog 1951-52, side 187], på ny må blive forhøjet under hensyn til den siden da stedfundne stigning i prisniveauet. Foreningen har samtidig henstillet, at der under hensyn til de vanskeligheder, det medfører, at disse honorartakster kun kan ændres ved lov, søges truffet bestemmelse om, at taksterne fremtidig kan fastsættes ved bekendtgørelse fra indenrigsministeriet; foreningen har tillige henvist til, at der allerede ved bestemmelsen i § 20, stk. 3, i lov nr. 193 af 4. juni 1947 om bekæmpelse af kønssygdomme er tilvejebragt sådan hjemmel, for så vidt angår embedslægenes forretninger i henhold til denne lov, hvorved bestemmelsen i § 16, stk. 2, nr. 3, i embedslæge-loven er blevet ophævet.

Da det af embedslægeforeningen fremsatte forslag stemmer overens med den ordning, der er truffet med hensyn til fastsættelse af honorarer ved andre love vedrørende sundhedsvæsenet, jfr. senest bestemmelsen i § 3, stk. 1, angående lægehonorarer i lov nr. 167 af 24. maj 1955 om vaccination mod børnelammelse og den foran omtalte bestemmelse i loven om bekæmpelse af kønssygdomme, har indenrigsministeriet fundet forslaget, som er anbefalet af sundhedsstyrelsen, rimeligt og har i overensstemmelse hermed udarbejdet foranstående lovforslag.“

Samtidig udskydes tidsfristen for fremsættelse af forslag til embedslæge-lovens *revision* fra folketingsåret 1956-57 til *folketingsåret 1961-62*.

Som begrundelse herfor anføres i bemærkningerne:

„Indenrigsministeriet er af den opfattelse, at embedslæge-loven bør underkastes en revision inden for en kortere årrække. Det vil imidlertid være ønskeligt, før en sådan revision finder sted, at der har været lejlighed til at indhøste en række erfaringer vedrørende de i tiden siden den sidste verdenskrig gennemførte betydningsfulde love inden for sundhedsvæsenets og levnedsmiddellovgivningens område. Det foreslås derfor, at revisionen af embedslæge-loven udskydes i yderligere 5 år.“

Lovforslaget vedtoges i folketinget uændret og enstemmigt uden forudgående udvalgsbehandling.

37. Lov om udskydelse af revisionen af lov om bekæmpelse af sygelighed og dødelighed blandt børn i det første leveår. (Indenrigsminister *Carl Petersen*). [A. sp. 1509. — C. sp. 203].

FremSAT skriftligt i Folketinget $28\frac{1}{2}$ (F. sp. 2859). 1. beh. $7\frac{1}{3}$ (F. sp. 2991). Partiernes ordførere: Edel Saunte, Peter Larsen, Erna Sørensen, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Petra Petersen og Alfred Jørgensen. 2. beh. $13\frac{1}{3}$ (F. sp. 3087). 3. beh. $15\frac{1}{3}$ (F. sp. 3221). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 78).

Ifølge § 3 i lov nr. 85 af 31. marts 1937 om bekæmpelse af sygelighed og dødelighed blandt børn i det første leveår, jfr. lov nr. 107 af 13. marts 1943 og lov nr. 44 af 20. februar 1948, skulle loven forelægges til revision senest i rigsdagssamlingen 1956-57.

Denne frist udskydes ved nærværende lov til Folketingsåret 1961-62.

Som begrundelse herfor anførte *indenrigsministeren* ved fremsættelsen af lovforslaget:

„Siden 1937 har indenrigsministeriet godkendt *sundhedsplejerskeordninger* i hovedstaden og dens omegnskommuner samt i 72 købstadkommuner og i 425 landkommuner eller i alt 519 af landets 1 389 kommuner. Ministeriet har endvidere i henhold til loven godkendt kommunale rådgivende *borneplejestationer* i nogle kommuner.

Gennemførelsen af skolelægeloven af 12. juli 1946 har betydet, at man i en række kommuner har indført *kombinerede spædbørns- og skolesundhedsplejerskeordninger*, der i flere henseender må betegnes som en væsentlig fordel fremfor de rene spædbørnssundhedsplejerskeordninger.

Der har i de forløbne snart 20 år været en voksende interesse overalt i landet for ansættelse af sundhedsplejersker, og betydningen af disses gerning finder fuld forståelse i befolkningen.

Loven har i den forløbne tid fuldt ud virket efter sit formål, og der skønnes derfor ikke på indeværende tidspunkt at være anledning til at søge den ændret.

Da det derimod må antages, at det, når loven af 30. april 1946 om lægeundersøgelse af børn og skolelægeloven af 12. juli 1946 har fungeret i endnu nogle år, vil vise sig ønskeligt at foretage en samlet revision af lovgivningen om forebyggende helbredsundersøgelse af børn, foreslås revisionen af loven af 31. marts 1937 udskudt til foretagelse senest i Folketingssamlingen 1961-62. Jeg kan herved henvise til, at et tilsvarende forslag er optaget i forslag til lov om ændring af skolelægeloven.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier med undtagelse af det kommunistiske, på hvis vegne *Petra Petersen* m. fl. til 2. behandling stillede ændringsforslag om, at revisionsfristen kun skulle udskydes til folketingsåret 1957-58.

Efter at dette ændringsforslag var forkastet med alle øvrige stemmer mod kommunisternes (1 grønlandsk medlem afholdt sig fra at stemme), blev lovforslaget ved 3. behandling — uden forudgående udvalgsbehandling — vedtaget uændret med 98 stemmer mod 8 (DK).

38. Lov om udskydelse af revisionen af lov om bekæmpelse af kønssygdomme. (Indenrigsminister *Carl Petersen*). [A. sp. 139. — C. sp. 9].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁴/₁₀ (F. sp. 408). 1. beh. ³⁰/₁₀ (F. sp. 615). Partiernes ordførere: Lysholt Hansen, Ladefoged, Gottschalck-Hansen, Steen, Petra Petersen og Viggo Starcke. 2. beh. ⁶/₁₁ (F. sp. 709). 3. beh. ⁸/₁₁ (F. sp. 834). *Loven stadfæstet 14. november 1956.* (Lovt. nr. 295).

Ved loven ændres den i § 22, stk. 4, i lov nr. 193 af 4. juni 1947 om bekæmpelse af kønssygdomme, jfr. lov nr. 151 af 31. marts 1949, lov nr. 233 af 7. juni 1952 og lov nr. 181 af 11. juni 1954, indeholdte bestemmelse om, at loven vil være at forelægge til *revision* i rigsdagssamlingen 1956-57, således at loven senest skal forelægges til revision i *folketingsåret 1959-60*.

Som begrundelse herfor anførte *indenrigsministeren* ved fremsættelsen af lovforslaget:

„Denne lov, som blev vedtaget under indtryk af den voldsomme stigning i antallet af smittede med kønssygdomme under og umiddelbart efter besættelsen, skulle efter sin § 22, stk. 4, forelægges til revision i rigsdagssamlingen 1951-52. På dette tidspunkt var antallet af smittede med kønssygdomme ganske vist igen faldet, således at det endog var lavere end før krigen; men under hensyn til, at loven i de mellemliggende 5 år havde fungeret godt og gnidningsfrit, og til at det fra lægelig side blev understreget, at det endnu ikke var forsvarligt at slække på agtpågivenheden over for kønssygdommene, blev revisionen udskudt i 5 år.

Når det nu på ny skal overvejes, om loven skal revideres, må man konstatere, at sundhedstilstanden på kønssygdommenes område er stort set den samme som i 1952. Antallet af anmeldte tilfælde af gonorré er ganske vist steget med næsten 15 pct. i årene fra 1951 til 1955, men til gengæld viser tallene for andre kønssygdomme en nedadgående tendens.

Man må imidlertid samtidig konstatere, at der stadig er grund til at være stærkt på vagt mod disse sygdomme.

Det afgørende argument for at foreslå lovens revision udsat endnu en gang er dog en række forslag, som er fremsat af et udvalg nedsat under justitsministeriet, den såkaldte *prostitutionskommission*. Forslagene, der væsentligst går ud på at bekæmpe prostitution ved forskellige forsorgsforanstaltninger, er af stor interesse også for bekæmpelsen af kønssygdomme, fordi den befolkningsgruppe, som forslagene tager sigte på, rummer særlig mange smittekilder for kønssygdom. Det må derfor forekomme hensigtsmæssigt at vente med at revidere kønssygdomsloven, til det er afklaret, hvilke foranstaltninger prostitutionskommissionens forslag vil resultere i.“

Lovforslaget vedtoges i folketinget uændret og enstemmigt uden forudgående udvalgsbehandling.

39. Lov om hjemmesygepleje. (Indenrigsminister *Carl Petersen*). [A. sp. 141. — C. sp. 227].

Fremsat skriftligt i folketinget $24/10$ (F. sp. 409). 1. beh. $30/10$ (F. sp. 617). Partiernes ordførere: Mørk, Ellen Poulsen, Hanne Budtz, Ingeborg Refslund Thomsen, Petra Petersen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Mørk, Nina Andersen [formand], Bladt, Th. Carlsen, Boye Hansen, Poul Hansen (Svendborg), Evald Kristensen, Sofie Pedersen, Ellen Poulsen, Alfred Bøgh, Thisted Knudsen, Krogh, Sønderup, Hanne Budtz, Clausen (Olufskjær), Marie Antoinette von Lowzow og Ingeborg Refslund Thomsen [næstformand]). Betænkning (B. sp. 311) afgivet $15/3$. (Ordfører: Mørk). 2. beh. $20/3$ (F. sp. 3259). 3. beh. $22/3$ (F. sp. 3324). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 79).

Om baggrunden for loven fremgår af indenrigsministerens fremsættelsestale og af lovforslagets bemærkninger bl. a. følgende:

Hjemmesygeplejen er her i landet *startet på privat initiativ* i slutningen af forrige århundrede ved dannelse af særlige foreninger, som oprettede lokale hjemmesygeplejevirksoheder. Senere kom sygekasserne med i arbejdet, og efterhånden blev det almindeligt, at også kommunerne ydede tilskud til hjemmesygeplejevirksohederne.

Først ved socialreformen i 1933 blev der givet lovregler om hjemmesygeplejens forhold. Disse bestemmelser betød i realiteten kun en bekræftelse af den gennem praksis udviklede tilstand. På et

enkelt punkt var der dog tale om en reel ændring, idet der ved forsorsloven blev adgang for kommunerne til at opnå refusion af deres udgifter i forbindelse med hjemmesygeplejen.

Da udviklingen havde medført, at visse mangler ved den hidtidige organisation var trådt stærkere frem end tidligere, og da der tillige i 1947 blev rejst spørgsmål om forøget økonomisk støtte fra det offentlige til hjemmesygeplejen, blev der af indenrigsministeriet nedsat et udvalg med den opgave at underkaste hjemmesygeplejens erhvervs- og arbejdsforhold en nærmere analyse, for at man derigennem kunne få klarhed over, om der tiltrængtes en forbedring på disse punkter. Samtidig skulle udvalget afgive forslag om det økonomiske grundlag for hjemmesygeplejen.

I den betænkning, som udvalget afgav i 1953, blev der indgående redegjort for hjemmesygeplejens udvikling og nuværende stade. Udvalget fandt, at den hidtidige ordning var behæftet med visse organisatoriske mangler, som bevirkede, dels at man ikke fuldt ud udnyttede de muligheder, som hjemmesygeplejen gav for at sikre patienterne den fornødne pleje under sygdom, som kan behandles hjemme, dels at hjemmesygeplejen visse steder var mindre rationelt tilrettelagt, hvilket havde til følge, at driftsomkostningerne blev temmelig store. Udvalget mente dog ikke, det ville være nødvendigt at foretage en principiel ændring af hjemmesygeplejens struktur for at få manglerne afhjulpnet, og da der i vide kredse af befolkningen var ønske om at bevare hjemmesygeplejens hidtidige grundlag, foreslog udvalget, at der fortsat blev adgang til at lade hjemmesygeplejeforeninger og sygekasser deltage i hjemmesygeplejen sammen med kommunerne.

Med henblik på afhjælpning af de fremhævede mangler ved den bestående organisation foreslog udvalget, at det i en særlig lov blev præciseret, at enhver kommune har pligt til at sørge for, at der består en hjemmesygeplejeordning, som omfatter alle kommunens indbyggere. Endvidere foreslog udvalget, at der i loven optoges bestemmelser om godkendelse af og tilsyn med de enkelte ordninger. Endvidere at bestemmelserne om tilskud til og refusion af kommunernes udgifter til hjemmesygepleje blev udformet således, at der herved skabtes et incitament til at gennemføre en rationel tilretteleggelse af hjemmesygeplejen, i første række ved et nærmere samarbejde mellem de enkelte kommuner.

Nærværende lov om hjemmesygepleje svarer, for så vidt angår bestemmelserne om hjemmesygeplejens organisation (§§ 1—3), nøje til det af hjemmesygeplejeudvalget udarbejdede udkast. Derimod er forslaget refusions- og tilskudsbestemmelser ændret i forhold til de af udvalget foreslåede bestemmelser, der var tiltrådt af et flertal af udvalget.

Om lovens nærmere indhold henvises til nedenstående bemærkninger.

Ifølge § 1 påhviler det enhver kommunalbestyrelse at drage omsorg for, at der til enhver tid findes en forsvarlig hjemmesygeplejeordning i kommunen, hvorefter alle kommunens indbyggere har adgang til hjemmesygepleje efter lægehenviisning.

Det fastslås herved nu udtrykkeligt, at ordningen skal omfatte alle kommunens indbyggere.

Flere kommuner kan slutte overenskomst om en fælles hjemmesygeplejeordning.

Administrationen af hjemmesygeplejen vil som hidtil kunne overlades til hjemmesygeplejeforeninger, sygekasser, menighedsplejer eller lignende.

Det bemærkes, at der endvidere vil være grundlag for etablering af et nærmere samarbejde mellem hjemmesygeplejen og husmoderafløsningen, idet loven om husmoderafløsning åbner mulighed for at henlægge administrationen til en privat eller offentlig institution.

I § 2 bestemmes, at hjemmesygeplejeordningen skal godkendes for sognekommunernes vedkommende af amtsrådet, for de andre kommuners vedkommende af indenrigsministeren.

For at ordningen kan godkendes, vil det være et vilkår, at der til den egentlige sygepleje kun anvendes statsautoriserede sygeplejersker. Fra dette krav vil der dog i ganske særlige tilfælde kunne meddeles dispensation af sundhedsstyrelsen.

Kravet om godkendelse er i overensstemmelse med de hidtil gældende bestemmelser i forsorgsloven. Der er dog den ændring, at godkendelsen for byernes vedkommende er overgået fra socialministeriet til indenrigsministeriet. Dette skyldes, at hjemmesygeplejen vil indgå som led i det almindelige sundhedsvæsen, som henhører under indenrigsministeriet. Godkendelsen vil endvidere i fremtiden få et noget andet indhold end tidligere, idet paragraffen bestemmer, at de godkendende myndigheder skal påse, at ordningen er rationelt tilrettelagt under hensyn til distriktets størrelse og befolkningstæthed, mens man tidligere under hensyn til bestemmelsens placering i forsorgsloven har lagt hovedvægten på de økonomiske forpligtelser, som ordningen påførte kommunerne.

Endelig bestemmes det, at *embedslægen* på de godkendende myndigheders vegne *udøver tilsyn med hjemmesygeplejen*.

Dette er en nydannelse, som ligeledes må ses på baggrund af bestræbelserne for at sikre den bedst mulige tilrettelæggelse af hjemmesygeplejen.

§ 3 har følgende ordlyd:

„Socialministeren fastsætter efter forhandling med indenrigsministeren nærmere bestemmelser vedrørende sygekassernes betaling for hjemmesygepleje til kassernes nydende medlemmer.

Af personer, der ikke gennem medlemskab af en hjemmesygeplejeforening eller sygekasse har sikret sig ret til hjemmesygepleje, vil der, bortset fra trangtilfælde, jfr. lov om offentlig forsorg § 274, kunne kræves en særlig betaling for ydelse af hjemmesygepleje. Størrelsen af den omhandlede betaling samt medlemskontingenterne til hjemmesygeplejeforeningerne vil være at godkende af de i § 2 nævnte myndigheder.“

Bestemmelsen må ses på baggrund af lovens forudsætning om, at der skal være adgang for alle kommunens indbyggere til hjemmesygepleje i sygdomstilfælde efter lægehenvielse, og tilsigter at bringe betalingsspørgsmålet ind under faste rammer, således at de godkendende myndigheder i fremtiden skal godkende størrelsen af den betaling, som i de enkelte tilfælde skal erlægges for ydelse af hjemmesygepleje. Der vil imidlertid ikke være noget i vejen for, at kommunerne, således som det hidtil har været tilfældet i flere kommuner, vedtager at yde vederlagsfri hjemmesygepleje til alle uanset indtægtsforhold; men hvis ordningen forudsætter, at der skal erlægges betaling, skal størrelsen heraf godkendes.

I forbindelse med denne paragraf henvises i øvrigt til den side 218 omtalte *lov om ændring i lov om folkeforsikring*, som nærmere fastsætter sygekassernes pligt til at yde hjemmesygepleje.

De hidtil gældende bestemmelser i forsorgsloven om kommunernes pligt til at yde vederlagsfri hjemmesygepleje til trangpatienter berøres ikke af nærværende lov.

§§ 4-6 indeholder *refusionsbestemmelser* samt bestemmelser om *statstilskud* i særlige tilfælde.

Ifølge § 4 er $\frac{4}{10}$ af kommunens udgifter til hjemmesygepleje genstand for mellemkommunal refusion efter reglerne i lov om offentlig forsorg, medens $\frac{3}{10}$ refunderes af den fælleskommunale udligningsfond.

Ved opgørelsen af kommunens refusionsberettigede udgifter bortses fra eventuelle udgifter til hjemmesygeplejerskens befordring med motorkøretøj. Til refusion vil højst kunne anmeldes et beløb svarende til 2 kr. 50 øre pr. indbygger i kommunen ved sidste almindelige folketælling.

Såfremt de i § 2 omhandlede godkendende myndigheder skønner, at det for opnåelse af en effektiv hjemmesygeplejeordning vil være nødvendigt, at der stilles motorkøretøj til rådighed for hjemmesygeplejersken, vil de hermed forbundne udgifter kunne tillades medtaget ved opgørelsen af kommunens refusionsberettigede udgifter. Til refusion vil dog i alt højst kunne anmeldes et beløb svarende til 4 kr. 50 øre pr. indbygger i kommunen.

Indenrigsministeren kan efter forhandling med folketingets finansudvalg forhøje eller nedsætte de *maksimale refusionsbeløb*, såfremt der måtte indtræde ændringer med hensyn til kommunernes udgifter til hjemmesygeplejen.

Efter det forslag, som var stillet af det foran omtalte hjemmesygeplejeudvalgs flertal, skulle kommunernes udgifter til hjemmesygepleje være genstand for mellemkommunal refusion i overensstemmelse med de gældende bestemmelser i lov om offentlig forsorg, dog var det anmeldelsesberettigede beløb foreslået forhøjet fra det nuværende 1 kr. 35 øre pr. indbygger til 2 kr. 50 øre pr. indbygger.

Herudover stillede udvalgets flertal forslag om følgende nye direkte statstilskud til hjemmesygeplejen: 1) Et særligt statstilskud på indtil 100 000 kr. årligt til fordeling mellem kommuner, hvis udgifter til hjemmesygepleje er særlig høje som følge af deres isolerede beliggenhed eller store udstrækning i forbindelse med spredt bebyggelse. 2) Tilskud til hjemmesygeplejerskernes befordring i landkommuner med indtil 3 000 kr. årligt pr. hjemmesygeplejerske. 3) Tilskud til dækning af udgifterne ved ydelse af reguleringsstillæg til hjemmesygeplejerskernes pensioner.

Da statskassen ikke hidtil har ydet direkte tilskud til den kommunale hjemmesygepleje, ville forslaget således betyde en væsentlig forskydning i byrdefordelingen mellem staten og kommunerne på det omhandlede område. Af denne grund og i øvrigt som følge af de

almindelige økonomiske forhold har man ifølge bemærkningerne til lovforslaget *ikke ment at kunne tiltræde de af flertallet foreslåede bestemmelser om direkte statstilskud* (jfr. dog det nedenfor om lovens § 6 anførte), men man finder, at *tilskud til nedbringelse af kommunernes udgifter til hjemmesygepleje alene bør gives inden for rammerne af den almindelige mellemkommunale refusionsordning.*

Størrelsen af det til refusion anmeldelsesberettigede beløb er imidlertid fastsat til 2 forskellige beløb, efter som sygeplejersken anvender motorkøretøj eller ej. Baggrunden herfor er udvalgets forslag om, at hjemmesygeplejerskerne *på landet normalt* forsynes med *motorkøretøj*, hvilket allerede i dag i vidt omfang er tilfældet, idet der derved bliver *mulighed for at gøre distrikterne større.* I byerne med den tætte bebyggelse vil der imidlertid *som regel ikke* være grundlag for at udstyre hjemmesygeplejerskerne med *bil*, og heraf følger, at der vil blive en *væsentlig forskel mellem landkommunernes og bykommunernes udgifter til hjemmesygepleje.* Afgørelsen af, om kommunerne kan anmelde det høje refusionsbeløb, træffes af de i § 2 nævnte godkendende myndigheder, som skal påse, at *hjemmesygeplejeordningen er rationelt tilrettelagt under hensyn til distriktets størrelse og befolkningstæthed*, hvorunder naturligt indgår spørgsmålet om sygeplejerskernes motorisering.

Der henvises til øvrigt til lovforslagets bemærkninger, som indeholder en opstilling over udgifter og indtægter i hjemmesygeplejevirkksomheder i landkommuner og bykommuner, som nærmere redegør for udgifternes størrelse.

Om lovens økonomiske virkninger for kommunerne og den fælleskommunale udligningsfond kan følgende oplyses:

Efter de hidtil gældende refusionsbestemmelser, hvorefter der maksimalt kan anmeldes 1 kr. 35 øre pr. indbygger, ville kommunerne, forudsat at der havde været etableret hjemmesygepleje i samtlige kommuner, kunne anmelde maksimalt 5,9 mill. kr. til refusion. Heraf ville den fælleskommunale udligningsfond have refunderet de $\frac{3}{10}$ svarende til 1,77 mill. kr.

Efter loven vil der skønmæssigt anslået kunne anmeldes maksimalt 15 mill. kr. til mellemkommunal refusion, idet man kan anslå, at der for ca. 2,4 mill. indbyggere vil kunne anmeldes maksimalt 4 kr. 50 øre pr. indbygger og for ca. 2 mill. indbyggere 2 kr. 50 øre pr. indbygger. Af dette beløb vil den fælleskommunale udligningsfond refundere de $\frac{3}{10}$ svarende til ca. 4,5 mill. kr.

Om hjemmesygeplejerskernes pensionsforhold og de forslag, som hjemmesygeplejeudvalget fremsatte til forbedring heraf, må ligeledes henvises til lovforslagets bemærkninger. Om det foran nævnte forslag om af statskassen at yde reguleringstillæg til pensionerne efter tjenestemandslovens regler bemærkes dog, at det af principielle og økonomiske grunde ikke er fundet rigtigt at udskille disse tillæg fra de øvrige udgifter til hjemmesygeplejen og lade dem dække fuldt ud af statskassen. Udgifterne til en eventuel dyrtidsregulering af

pensionerne må herefter tilvejebringes på samme måde som de forøgede udgifter til forhøjelse af grundpensionen og medregnes ved opgørelsen af kommunernes udgifter til hjemmesygepleje, som er genstand for refusion efter de i § 4 foreslåede bestemmelser.

I § 5 indeholdes bestemmelser om revisionen af kommunernes udgifter til hjemmesygepleje, som svarer til de hidtidige regler herom.

I tilfælde, hvor kommunens udgifter til hjemmesygepleje af særlige grunde, såsom kommunens isolerede beliggenhed eller store geografiske udstrækning i forbindelse med spredt bebyggelse eller lignende forhold, væsentlig overstiger den refusionsberettigede udgift i henhold til § 4, kan der ifølge § 6 efter nærmere af indenrigsministeren efter forhandling med folketingets finansudvalg fastsætte bestemmelser ydes vedkommende kommune et særligt statstilskud.

Det er skønsmæssigt anslået, at der til dette formål vil medgå et årligt beløb af ca. 100 000 kr.

Efter § 7 bemyndiges indenrigsministeren til at fastsætte de nærmere regler vedrørende lovens gennemførelse. Det bemærkes herved, at hjemmesygeplejeudvalget foreslog en frist på indtil 5 år for de kommuner, som endnu ikke har oprettet hjemmesygeplejeordning, til at få sådan etableret.

Ifølge § 8 træder loven i kraft den 1. april 1957, således at kommunernes udgifter til hjemmesygepleje i finansåret 1957-58 vil blive refunderet efter de nye bestemmelser.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget fik en velvillig modtagelse fra alle partiers side. Det erkendtes således, at der fortsat var et stort behov for hjemmesygepleje, som kunne aflaste sygehusene, der prægedes af stadigt stigende udgifter. Det fandtes derfor også rigtigt, at hjemmesygeplejens forhold nu fastlagdes i en særlig lov, som pålagde enhver kommune *pligt til oprettelse af en hjemmesygeplejeordning* med adgang for alle indbyggere, og som kunne fremme en mere rationel tilrettelæggelse af ordningerne. Den store indsats, der mange steder var ydet fra privat side, fremhævedes af flere af ordførerne, og der var enighed om, at det ikke for tiden ville være rigtigt at ændre ved det hidtidige grundlag, som gav mulighed for privat initiativ på dette område.

Også hjemmesygeplejerskernes løn- og pensionsforhold berørtes under forhandlingerne. Det erkendtes, at forandringer var ønskelige;

men der var stort set enighed om, at de måtte søges opnået inden for de af loven angivne rammer.

I udvalgets betænkning hedder det bl. a.:

„Udvalget anerkender nødvendigheden af en rationel tilrettelæggelse af hjemmesygeplejeordningerne, som vil medføre en sammenlægning af små distrikter, således at en hensigtsmæssig størrelse af distrikterne kan nås. Det må dog forudses, at der kan være tilfælde, hvor praktiske forhold er til hinder for at nå frem til det antal på ca. 3 000 indbyggere pr. distrikt, som anses for hensigtsmæssigt i økonomisk henseende. Udvalget er klar over, at det i lovforslagets § 6 nævnte særlige statstilskud vil kunne ydes i disse tilfælde.

Udvalget er imidlertid af den opfattelse, at en sammenlægning af sundhedsplejerskens eller skolesygeplejerskens arbejde med hjemmesygeplejerskens virksomhed i visse tilfælde vil kunne være formålstjenlig og vil kunne lette økonomien i de vanskeligst stillede områder. Udvalget henstiller dette til ministerens overvejelse.

Sammenlægningen af distrikter vil uundgåeligt medføre, at hjemmesygeplejerskestillinger bliver overflødige i nogle områder, medens der i nyoprettede distrikter bliver stillinger til besættelse. Udvalget går ud fra, at der ved de forhandlinger, som lovens vedtagelse vil medføre, vil blive taget hensyn til dette problem, og at der i videst muligt omfang søges skaffet sygeplejersker i overflødiggjorte stillinger beskæftigelse på anden måde inden for erhvervet.“

Hele udvalget indstillede lovforslaget til uforandret vedtagelse, og det vedtoges ved 3. behandling enstemmigt.

40. Lov om ændringer i lov om byggeri med offentlig støtte. (Boligminister *Kjærboel*). [A. sp. 2079. — C. sp. 421].

Fremsat skriftligt i folketinget $2\frac{2}{3}$ (F. sp. 3590). 1. beh. $\frac{2}{4}$ (F. sp. 3624). Partiernes ordførere: Carl P. Jensen, Lorentzen, Thestrup, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Alvilda Larsen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Carl P. Jensen, Einer-Jensen [formand], Poul Hansen (Svendborg), Horn, Kjældgaard, Holger Larsen, Axel Ivan Pedersen, Lorentzen, N. Chr. Christensen, Jensen-Brobj, Thisted Knudsen, Paabøl, Thestrup, Aksel Møller, Adolph Sørensen, Bertel Dahlgaard og Kirsten Gloerfelt-Tarp [næstformand]). Betænkning (B. sp. 443) afgivet $\frac{5}{4}$. (Ordfører: Carl P. Jensen). 2. beh. $\frac{9}{4}$ (F. sp. 3790). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $1\frac{1}{4}$ (F. sp. 3946). *Loven stadfæstet 16. april 1957.* (Lovt. nr. 130).

Loven tager sigte på en *revision af lånegrænserne og rentefoden* for de lån, der ydes til privat byggeri i medfør af byggestøttelovens *kapitel V. A.*

Af *boligministerens fremsættelsestale* fremgår bl. a. følgende:

Anledningen til lovforslaget er dels de *ændringer i vurderingsgrundlaget*, der er indtrådt ved gennemførelsen af *lov nr. 179 af 23. juni 1956* om visse ændringer i grundlaget for vurderingen af landets faste ejendomme [årbog 1955-56, side 95], dels den *forskydning i renteniveauet*, som er sket i den sidste tid. Belåning i henhold til byggestøttelovens *kapitel V. A.* sker på grundlag af en vurdering, mens de øvrige lån, der ydes i medfør af byggestøtteloven, fastsættes på grundlag af en kontrolleret anskaffelsessum. Som vurderingsgrundlag anvendtes tidligere en stempelvurdering. Dette var en vurdering foretaget efter prisforholdene på vurderingstidspunktet i modsætning til ejendomsskyldvurderingerne, der skete på grundlag af prisforholdene ved sidste almindelige omvurdering, d. v. s. dengang efter prisforholdene i 1950. Denne stempelvurdering faldt imidlertid bort ved gennemførelsen af loven af 23. juni 1956, og der findes nu kun ét sæt vurderinger, der tjener som grundlag såvel for skatteberegning som for låneberegning.

Overgangen til det nye vurderingssystem har i en række tilfælde fremkaldt vanskeligheder for bygherren, idet vurderingsniveauet er kommet til at ligge lavere, end man hidtil har regnet med, og ikke som helhed ganske tilfredsstillende for mål, som de pågældende bestemmelser i byggestøtteloven tilsigter.

Det er herefter fundet rimeligt at foretage en *generel forhøjelse af lånegrænserne i forhold til vurderingen* samt — under hensyn til den stigning, der i de sidste år er sket i kreditforeningsbelåningen — at *nedsætte lånestørrelsen i forhold til kreditforeningsbelåningen*.

Rentesatserne for *kapitel V. A.-lånene* har man samtidigt at måtte *forhøje* under hensyn til den stigning, der i den seneste tid har fundet sted i markedsrenten.

Loven har følgende ordlyd:

I lov nr. 107 af 14. april 1955 om byggeri med offentlig støtte, således som denne er ændret ved lov nr. 262 af 2. oktober 1956, foretages følgende ændringer:

Til § 12.

Som nyt stk. 4 indsættes:

„For lån, hvortil lånemidler i henhold til lovens § 37, stk. 1, reserveres efter 1. april 1957, udgør renten til parcel- og rækkehuse 5 pct. og til etagebyggeri 6,25 pct.“

Til § 36.

Som nyt stk. 8 indsættes:

„For lån, der udbetales efter 1. april 1957, kan låntageren vælge mellem at få lånet udbetalt efter reglerne i stk. 4 og stk. 5 eller få det udbetalt med højst 115 pct. af det til grund liggende kreditforenings- eller sparekassetilbud og inden for en lånegrænse af 85 pct. af vurderingen. For lån udbetalt i perioden 1. juli 1956-1. april 1957 bemyndiges boligministeren til efter anmodning at fastsætte lånets størrelse efter de efter 1. april 1957 gældende regler i de tilfælde, hvor en ejendoms anskaffelsessum væsentligt overstiger vurderingen. Når ganske særlige omstændigheder taler derfor, er boligministeren bemyndiget til for lån, der udbetales efter 1. juli 1956, og hvortil lånemidler er reserveret inden 1. januar 1957, at bortse fra den anførte grænse på 85 pct., når lånet derved ikke kommer til at overstige 115 pct. af det til grund liggende kreditforenings- eller sparekassetilbud.“

Lovforslaget underkastedes efter udvalgsbehandlingen i folketinget visse ændringer. De i ændringen til § 12 anførte *rentesatser* — 5 pct. og 6,25 pct. — var således oprindeligt foreslået fastsat til henholdsvis 5,5 pct. for parcel- og rækkehuse og 6,5 pct. for etagebyggeri.

I det oprindelige lovforslag var endvidere *procenten for lånets størrelse* i henhold til lovens § 36, stk. 4, foreslået fastsat til 100 pct. af det til grund liggende kreditforenings- eller sparekassetilbud, mens 85 pct.'s grænse er uforandret.

Den i bestemmelsen givne *adgang for låntageren til for lån, der udbetales efter 1. april 1957, at vælge mellem at få lånet udbetalt efter de hidtidige regler eller efter de nye*, fandtes ikke i det oprindelige lovforslag.

Endelig indførtes under folketingets behandling af sagen den i sidste punktum anførte bestemmelse, hvorefter boligministeren be- myndiges til at *bortse fra 85 pct.'s grænsen, når lånet derved ikke kom- mer til at overstige 115 pct. af det til grund liggende kreditforenings- eller sparekassetilbud*, såfremt der foreligger ganske særlige forhold.

Ved 1. behandling udtalte den socialdemokratiske ordfører *Carl P. Jensen* sin tilslutning til de formål, som lovforslaget tilsigtede. Det ville således være urimeligt at lade *renten til kapitel V. A.-byggeri* ligge fast, når byggestøttelovens princip var, at renten af statslån skulle følge de vilkår, der gælder for langfristede statsobligationer. Man burde sikre, at *låntagerne blev hjulpet ud over de vanskeligheder, de ændrede vurderingsregler havde medført*, og dette kunne muligvis ske gennem adgang til *en vis valgfrihed* mellem de hidtidige og de nu foreslåede beregningsregler. Han fandt det i øvrigt urimeligt, at loven ikke gav adgang til en *omkostningsregulering af rådigheds- beløbet*, og foreslog en *forhøjelse* heraf, som kunne sikre gennemførelse af byggeriet i det oprindeligt tilsigtede omfang.

Lorentzen (V) var ikke tilfreds med lovforslagets udformning. Han erkendte, at man burde *hjælpe de lånsøgende*, som havde bygget i tillid til de hidtidige bestemmelser, og som nu var kommet i vanske- ligheder som følge af de nye vurderingsregler; men dette kunne gøres ved delvis at se bort fra den nye vurderingslov og *finde en anden vurderingsform*, der var bedre egnet til opnåelse af det resultat, der tilsigtedes med kapitel V. A. Han forstod ikke ganske, hvorfor *renten* skulle sættes op, og ønskede dette spørgsmål nærmere belyst i et udvalg. Der var efter hans opfattelse *ingen grund til en forhøjelse af rådighedsbeløbet* nu. Man måtte søge at nå frem til en *afvikling af byggestøtten*, og hertil var kapitel V. A. velegnet, idet det kaldte på det private initiativ.

Også *Thestrup (KF)* mente, at *statens udlån til boligbyggeri* måtte *afvikles*, og fandt, at kapitel V. A.-ordningen var en udmærket overgangsordning som led i en sådan afvikling. Han kunne i øvrigt tilsige en velvillig behandling af lovforslaget til *imodegældelse af den forringelse af kapitel V. A.-ordningen, som de nye vurderingsregler havde medført*. Om de foreslåede ændringer af lånegrænserne var de rigtige, burde undersøges nærmere i et udvalg. Også *forhøjelsen af rentesatserne* kunne han tilslutte sig; en udvidelse af *rådighedsbeløbet* kunne han derimod ikke på nogen måde være med til.

Kirsten Gloerfelt-Tarp fandt det *nødvendigt at råde bod på de finansieringsvanskeligheder* for kapitel V. A.-byggeriet, som var op- stået, og kunne ligeledes tilslutte sig *en vis forhøjelse af renten*. Om lovforslaget havde truffet det rigtige, burde undersøges nærmere i et udvalg. Hun måtte tage *afstand fra Lorentzens tanke om etablering af en særlig vurderingsinstitution*, som ville skabe øget administration.

Alvilda Larsen (DK) kunne ikke se, at lovforslaget på nogen måde tjente til at afhjælpe bolig mangelen. Det var ikke rigtigt, at

tillægge kapitel V. A. så stor vægt i byggestøtteloven, som man forsøgte, idet denne låneform gav adgang til spekulationsbyggeri og urimelige fortjenester. En *forhøjelse af rådighedsbeløbet* var nødvendig.

Søren Olesen (DR) betragtede kapitel V. A. som en overgang til et mere frit byggeri og kunne give tilslutning til de foreslåede *rente-forhøjelser*. De øvrige bestemmelser ønskede han nærmere prøvet i et udvalg.

Boligministeren erklærede sig villig til at drøfte lovforslagets bestemmelser nærmere med et udvalg og til eventuelt at foretage visse ændringer.

Uden for ordførernes kreds understregede *Paabøl* (V), at det ville være *uforsvarligt og urimeligt at udvide den samlede byggestøtte*. Han kunne derimod anbefale en overførsel af midler fra de sociale boligselskaber til det private byggeri efter kapitel V. A. Han fandt det i øvrigt rigtigst at søge *et særligt vurderingsinstitut* oprettet til at foretage de her omhandlede vurderinger for at imødegå de opståede vanskeligheder.

Den påfølgende *udvalgsbehandling* resulterede i en række ændringer, som er omtalt ovenfor i forbindelse med lovens indhold.

Lovforslaget vedtoges ved 3. behandling enstemmigt med 122 stemmer, idet 9 medlemmer (DK, DR og 1 grønlandsk medlem) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

41. Lov om ændringer i lov om kreditforeninger. (Boligminister *Kjærboel*). [A. sp. 1301. — C. sp. 241].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{8}{2}$ (F. sp. 2491). 1. beh. $\frac{28}{2}$ (F. sp. 2820). Partiernes ordførere: Erhard Jakobsen, Heilesen, Thestrup, Aage Fogh, Fuglsang og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Erhard Jakobsen, Einer-Jensen, Holger Eriksen [formand], Holger Larsen, K. Axel Nielsen, Chr. Rasmussen, Teichert, Chr. Thomsen, Heilesen, Peder Christensen (Rebild), Foged, Gideon, Sønderup, Thestrup, Reedtz-Thott, Erna Sørensen og Aage Fogh [næstformand]). Betænkning (B. sp. 307) afgivet $\frac{15}{3}$. (Ordfører: Erhard Jakobsen). 2. beh. $\frac{19}{3}$ (F. sp. 3238). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 363) afgivet $\frac{22}{3}$. 3. beh. $\frac{28}{3}$ (F. sp. 3482). *Loven stadfæstet 2. april 1957*. (Lovt. nr. 103).

Ved loven foretages følgende ændringer i lov nr. 109 af 7. april 1936 om kreditforeninger, jfr. lovebekendtgørelse nr.

286 af 23. juli 1952 og lov nr. 174 af 23. juni 1956 (årbog 1955-56, side 214):

1. Ved indsættelse af et *nyt 2. punktum i § 10, stk. 2*, bestemmes det, at såfremt en forening på grund af ganske særlige forhold ønsker at bevare en direktør, vurderingsinspektør, revisor eller anden tjenestemand som medarbejder en kortere tid ud over den pågældendes fyldte 70. år, skal boligministeriet godkende funktionstidens forlængelse.

2. I *lovens § 11, stk. 2, udgår sidste punktum*, hvorved repræsentantskabets adgang til at dispensere fra bestemmelsen om, at en kreditforenings personale ikke mod betaling kan assistere lånsøgere ved ordning af deres lånesager, ophører. Ændringen er kun af formel karakter, idet den pågældende dispensationsadgang kun var gældende i 5 år fra 1936-lovens ikrafttræden.

3. Ved *ophævelse af § 19, stk. 1, 2. punktum*, slettes den bestemmelse, at værdien af medpantsat besætning og inventar til en landbrugsejendom ikke kan sættes højere end 10 pct. af værdien af jord og bygninger. Det overlades herved til den enkelte kreditforening at foretage den fornødne afvejning i hver enkel lånesag.

4. Bestemmelsen i *§ 19, stk. 4*, der omhandler lånegrænsen for lån i industrielle og dermed i klasse stående ejendomme, affattes således:

„Lån i industrielle og dermed i klasse stående ejendomme må med tillæg af foranstående behæftelser ikke overstige halvdelen af vurderingssummen for ejendommens grund med tilhørende vandkraft, bygninger, kraftmaskiner og øvrige maskiner m. v., der har almindelig anvendelse, med tillæg af en fjerdedel af vurderingssummen for maskiner m. v., der alene er anvendelige i den særlige i ejendommen drevne virksomhed. Ved beregning af udlånsgrænsen kan vurderingssummen for de særlige maskiner m. v. ikke medregnes med højere beløb end den for ejendommen uden dette tilbehør ansatte værdi.“

Om denne ændring, der ikke betegner nogen realitetsændring, anføres følgende i de bemærkninger, der ledsagede lovforslaget:

„Efter at den særlige lånegrænse for den industrielle kreditfor-

ening nu er ophævet ved lov nr. 174 af 23. juni 1956, har kreditforeningernes stående fællesudvalg for at få alle relevante bestemmelser om kreditforeninger samlet i én lov foreslået, at vurderingsreglerne optages i kreditforeningsloven. Loven af 1897 vil derefter kunne ophæves.“

5. I bestemmelsen i § 22, stk. 2, hvorefter medlemmerne i den senest sluttede serie, der har nået et udlån på mindst 6 mill. kr. efter hovedstol, dog er solidarisk ansvarlige for de af en ny serie udstedte kasseobligationer, indtil denne har medlemmer for 4 mill. kr., foretages den ændring, at tallene 6 mill. kr. og 4 mill. kr. ændres til henholdsvis 12 mill. kr. og 8 mill. kr.

6. Bestemmelserne i § 24, stk. 1, om *amortisationstiden* er ændret til følgende:

„Amortisationstiden for amortisable lån må højst andrage 60 år, for lån i industrielle ejendomme 36 år. For landbrugs-ejendomme skal der alternativt med ethvert tilbud på lån med over 45 års amortisationstid afgives tilbud på lån med amortisationstid på højst 45 år og mindst 30 år. Amortisationen fastsættes således, at det beløb, der amortiseres i den sidste tolvtedel af lånets løbetid, højst må andrage en fjerdedel af lånets hovedstol. Sidstnævnte bestemmelse, der ikke gælder lån med en amortisationstid på 10 år og derunder, kan fraviges med boligministeriets godkendelse.“

Herved imødekommes for det første et ønske fra kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold om muliggørelse af en nedsættelse af afdragstiden for lån i landbrugs-ejendomme og for det andet et ønske fra kreditforeningernes stående fællesudvalg om smidigere regler for selve amortisationen.

7. Efter den hidtil gældende regel i lovens § 24, stk. 2, kunne retten for det enkelte medlem til at erlægge ekstraordinære afdrag kontant og til ekstraordinært at indfri lånet kontant kun fraskrives for et tidsrum af indtil 10 år regnet fra vedkommende series eller afdelings åbning. Denne bestemmelse ændres, således at tidsrummet herefter regnes fra lånets optagelse. Herved skabes for obligationskøberne en stærkere

garanti mod konvertering, hvilket skulle påvirke kurserne i opadgående retning.

8. Den hidtidige bestemmelse i § 24, stk. 3, 1. punktum, hvorefter kreditforeningerne var berettigede til at udstede obligationer med højere rentefod end 4 pct., tog sigte på den tidligere rentelov af 6. april 1855, der bestemte, at der ikke uden særskilt bevilling kunne betinges højere rente af lån i fast ejendom end 4 pct. Efter at loven af 1855 nu er afløst af lov nr. 285 af 3. juli 1942, der ikke indeholder en sådan begrænsning, var den foran nævnte bestemmelse blevet overflødig, og den er nu udgået.

9. Videre udgår 2. og 3. punktum i § 24, stk. 4. Ifølge disse bestemmelser var der forbeholdt foreningerne ret til at anvende ordinære afdrag til opkøb af obligationer i serier, hvor debitor i indtil 10 år havde fraskrevet sig retten til kontant indfrielse, og i serier, hvor amortisationstiden andrager mindre end 60 år. Grunden til ophævelsen af disse bestemmelser er den, at risikoen for sådanne opkøb i stedet for en normal udtrækning må antages at påvirke obligationskøbernes kursforventninger i nedadgående retning.

10 og 11. I § 24, stk. 4, 4. punktum, der herefter bliver til 2. punktum, foretages en rettelse af sproglig karakter, og der indsættes herefter følgende nye punktum:

„Ethvert lånetilbud skal være ledsaget af oplysninger til bedømmelse af lånets effektive rente. De nærmere regler om formen for disse oplysninger fastsættes af boligministeren.“

12. Ifølge den hidtidige bestemmelse i § 28, stk. 1, 4. punktum, måtte pantebreve for *forhåndslån* ikke overstige 12½ pct. af kasseobligationsgælden i den pågældende åbne serie. Da dette har forhindret enkelte foreninger i at yde *forhåndslån* i det omfang, der har været efterspørgsel efter sådanne lån, er grænsen nu forhøjet til 15 pct. Samtidig er den i samme punktum fastsatte absolutte grænse forhøjet fra 500 000 kr. til 1 200 000 kr.

13 og 14. Som følge af, at de to *husmandskreditforeninger* ved lov nr. 174 af 23. juni 1956 har fået deres lånegrænser væsentligt forhøjet, ophæves den hidtidige bestemmelse i

lovens § 30, stk. 2, om refusion fra statskassen af visse vurderingsomkostninger samt udredelse af statskassen af lønninger til de af boligministeriet udnævnte revisorer. Herefter benævnes paragraffens hidtidige stk. 3 som stk. 2, og der foretages en redaktionel ændring, hvorved ordene „2det stykke“ erstattes af: „§ 1, stk. 1, nr. 11) og 12)“, således at statens rentegaranti for de pågældende foreningers kasseobligationer opretholdes.

15, 16 og 17. Den i den hidtidige § 31, stk. 2, indeholdte overgangsregel, hvis gyldighed udløb pr. 1. januar 1952, slettes, og paragraffens stk. 3 benævnes stk. 2. Ligeledes ændres benævnelsen stk. 4 til stk. 3, og dette stykkes 1. punktum udgår og erstattes med følgende:

„Fra nærværende lovs ikrafttræden ophæves samtlige bestemmelser, der findes i lovene om oprettelse af de i § 1 nævnte kreditforeninger med senere ændringer.“

18 og 19. I § 32 rettes slutningspunktum til komma, og der tilføjes: „om lån i industrielle ejendomme“.

Ændringen tilsigter at tydeliggøre henvisningen til §§ 24 og 25, der også indeholder andre regler end de særlige regler for industrielle ejendomme.

Endelig rettes overalt i loven betegnelsen „indenrigs- og boligministeriet“ til: „boligministeriet“.

Ved fremsættelsen anførte boligministeren, at anledningen til fremsættelsen af lovforslaget var den af kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold afgivne betænkning. Ministeren gjorde dog opmærksom på, at kommissionen endnu ikke havde afsluttet sit arbejde, hvorfor de resultater, den hidtil var nået til, heller ikke betegnedes nogen revolution af realkreditens forhold. Videre udtalte ministeren, at kommissionens forskellige forslag vedrørende såvel etablering af nye låneinstitutioner som gennemførelsen af en række ændringer i gældende lovgivning fortsat var genstand for overvejelser.

Lovforslaget blev ved 1. behandling anbefalet af samtlige ordførere, idet der dog var enighed om, at det ikke løste tilnærmelsesvis alle de problemer, der ligger for inden for realkreditens område.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget enstemmigt med 140 stemmer.

42. Lov om ændring i lov om udøvelse af erhverv i Grønland. (Minister for Grønland *Kjærboel*). [A. sp. 1101. — C. sp. 129].

Fremsat skriftligt i folketinget $15/1$ (F. sp. 1854). 1. beh. $18/1$ (F. sp. 1979). Partiernes ordførere: Victor Gram, From, Halfdan Hendriksen, Steen, Lynnerup Nielsen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Victor Gram [næstformand], Conradsen, Heising, Carl P. Jensen, K. Axel Nielsen, Peter Nielsen [formand], Teichert, Frederik Lyng, From, Damsgaard, Erik Eriksen, Jørgen Gram, Helga Pedersen, Halfdan Hendriksen, Ole Bjørn Kraft, Gertie Wandel og Steen). Betænkning (B. sp. 201) afgivet $27/2$. (Ordfører: Victor Gram). 2. beh. $5/3$ (F. sp. 2902). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $8/3$ (F. sp. 3015). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 73).

Loven består af to paragraffer. § 1 fastsætter, at § 1 i lov nr. 277 af 27. maj 1950 om udøvelse af erhverv i Grønland, der indeholder reglerne om det grønlandske søterritoriums udstrækning, kan ophæves ved kongelig anordning. § 2, der omredigeredes noget under folketingets behandling, bemyndiger ministeren for Grønland til at optrykke den grønlandske erhvervslov med den ændring, der er en følge af den her omhandlede lov og en i henhold til dens § 1 udstedt kongelig anordning.

I ministerens skriftlige fremsættelse hedder det om lovforslaget og baggrunden for det bl. a.:

„De nuværende regler om det grønlandske søterritorium indeholdes i lov om udøvelse af erhverv i Grønland af 27. maj 1950 § 1. Ifølge denne bestemmelse omfatter det grønlandske søterritorium farvandet inden for en linje, der er draget uden om øer og holme i en afstand af 3 sømil fra den yderste grænse, hvor landet er tørt ved lavvande, dog således, at i bugter og fjorde regnes de 3 sømil fra den lige linje trukket tværs over bugten eller fjorden på det indløbet nærmeste sted, hvor bredden ikke er større end 10 sømil.

I de senere år er der kommet flere og flere fiskere fra fremmede nationer til de grønlandske kyster, og det har flere steder vist sig, at dette fiskeri — navnlig trawlfiskeriet — har været til gene for det grønlandske fiskeri på søterritoriet. Reglen i § 1 har endvidere vist sig at være utilstrækkelig, idet der er visse uklarheder med hensyn til grænsedragningen, som vanskeliggør fiskeriinspektionen.

Under hensyn hertil har man fra landsrådets side henstillet, at søterritoriets grænser revideres, således at der på visse punkter foretages en mindre udvidelse.

Da man har fundet det hensigtsmæssigt nærmere at kunne fastlægge søterritoriets udstrækning administrativt, og da denne fremgangsmåde er i overensstemmelse med de regler, der gælder for det øvrige Danmark, hvor søterritoriet ikke i almindelighed er et lovgivningsanliggende, fremsættes nærværende forslag om ændring i erhvervsloven, således at § 1 vil kunne ophæves ved kongelig anordning, så snart de nye regler er udarbejdet. Landsrådet har givet sin tilslutning til denne fremgangsmåde.“

Ved 1. behandling anbefaledes lovforslaget fra alle sider, idet der dog fremsattes ønske om nærmere drøftelse af det i et udvalg. Det nedsatte udvalg indstillede i sin betænkning enstemmigt lovforslaget til vedtagelse med den ovennævnte redaktionelle ændring af § 2. I udvalgsbetænkningen udtales i øvrigt:

„I anledning af, at folketingssekretariatet har tilstillet udvalget et notat, hvori der gøres opmærksom på, at folketingets samtykke efter grundlovens § 19, stk. 1, udkræves til gennemførelse af ændringer i søterritoriets grænser, har udvalget modtaget en skriftlig redegørelse fra ministeren for Grønland og yderligere haft samråd med ministeren om spørgsmålet. Ministeren har herunder gjort gældende, at det ikke har været tanken at benytte loven til ved kgl. anordning at fastsætte søterritoriale grænser, der hviler på et principielt nyt beregningsgrundlag, men at det kun har været tanken ved den kgl. anordning at fiksere søterritoriet i overensstemmelse med de almindeligt anerkendte principper. Ministeren har endvidere erklæret, at såfremt der måtte blive tale om ændring af søterritoriets grænser på en sådan måde, at man går ud over de hidtil anerkendte principper, vil folketingets samtykke i overensstemmelse med grundlovens § 19, stk. 1, blive indhentet.“

Ved 2. behandling udtalte *A. Lyng* (Grønland), at en revision af tremilegrænsen var vigtig til beskyttelse af det grønlandske fiskeri. Hertil bemærkede *ministeren*, at spørgsmålet ikke umiddelbart vedrørte lovforslaget, men han ville gerne love at se med velvilje på sagen, og det var hans tanke snarest at drøfte mulighederne for en sådan revision med udenrigsministeriet.

Efter at lovforslaget havde været vist tilbage til udvalget, vedtoges det ved 3. behandling enstemmigt.

43. Lov om jagt og ferskvandsfiskeri i Grønland.
(Minister for Grønland *Kjærbo*). [A. sp. 1097. — C. sp. 131].

Fremsat skriftligt i folketinget ¹⁵/₁ (F. sp. 1855). 1. beh. ¹⁸/₁ (F. sp. 1984). Partiernes ordførere: Victor Gram, From, Halfdan Hendriksen, Steen, Lynnerup Nielsen og Søren Olesen.

Henvist til samme udvalg som forslag til lov om udøvelse af erhverv i Grønland (se nærmest foregående sag). Betænkning (B. sp. 201) afgivet 27/2. (Ordfører: Victor Gram). 2. beh. 5/3 (F. sp. 2902). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. 8/3 (F. sp. 3016). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 72).

Mens erhvervsmæssig fangst og fiskeri i Grønland er omhandlet i lov nr. 277 af 27. maj 1950 om udøvelse af erhverv i Grønland, har *ikke-erhvervsmæssig fangst og fiskeri i Grønland* hidtil frit været tilladt alle, der har opholdt sig i Grønland. Ved den foreliggende lov gives nærmere regler om sådan fangst og fiskeri. Forslaget havde været forelagt det grønlandske landsråd, der i princippet havde tiltrådt det.

Lovens § 1 bestemmer:

„Ret til at drive jagt og ferskvandsfiskeri af ikke-erhvervsmæssig karakter på det grønlandske land- og søterritorium er *forbeholdt danske statsborgere med fast bopæl i Grønland.*

Andre end de i stk. 1 omhandlede personer kan dog få meddelt *tilladelse* til jagt og ferskvandsfiskeri. Ved meddelelse af sådan tilladelse, der gives af ministeren for Grønland eller efter dennes nærmere bemyndigelse af landshøvdingen over Grønland, fastsættes specielle begrænsninger og vilkår, herunder erlæggelse af en *afgift*, hvis størrelse fastsættes af ministeriet.“

§ 2 indeholder bestemmelse om idømmelse af advarsel eller bøde for *overtrædelse af loven* samt om konfiskation.

Ifølge § 3 tilfalder indtægten ved bøder, afgifter og konfiskation den grønlandske landskasse (for Nord- og Østgrønlands vedkommende de lokale råds kasser).

Endelig fastsætter § 4, at lovens bestemmelser ikke gør indskrænkning i de rettigheder, som ifølge kundgørelse af 5. juli 1924 angående tilladelse for danske og islandske fartøjer til at besejle en del af Grønlands østkyst eller senere bestemmelser er eller måtte blive indrømmet danske eller fremmede statsborgere, selskaber og skibe på Grønlands østkyst med tilhørende søterritorium.

Ved 1. behandling modtoges lovforslaget velvilligt af alle partiets ordførere, hvoraf dog flere ønskede nærmere oplysninger i et udvalg om de retningslinjer, hvorefter man ønskede at praktisere loven.

Det nedsatte udvalg indstillede lovforslaget til vedtagelse med en redaktionel ændring af § 1. Ved 2. behandling oplyste udvalgets ordfører (Victor Gram), at udvalget i et samråd med ministeren for Grønland specielt havde drøftet, efter hvilke retningslinjer myndighederne agtede at praktisere jagt- og fiskeriretten for sæsonarbejdere og ekspeditionsdeltagere og for de danske militære styrker i Grønland. Ministeren havde givet udtryk for, at der i praksis ikke ville ske nogen ændring med hensyn til disse kategoriers muligheder for jagt og fiskeri i Grønland bortset fra særlige forholdsregler, som man i en given situation måtte tage. I anledning af en bemærkning af A. Lyngø erklærede ministeren, at det var hensigten at deponere et antal tilladelser hos kæmnerne, som de kan udlevere til ansøgere, der opfylder betingelserne.

Efter at være tilbagevist til udvalget vedtoges lovforslaget ved 3. behandling enstemmigt med 118 stemmer.

44. Lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende en appelinstant for invalideforsikringsretten). (Socialminister *Strøm*). [A. sp. 231. — C. sp. 377].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁵/₁₀ (F. sp. 478). 1. beh. ³¹/₁₀ (F. sp. 653). Partiernes ordførere: Holger Larsen, N. Chr. Christensen, Hanne Budtz, Johs. Christiansen og Ragnhild Andersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Holger Larsen, Kaj Andresen [formand], Conradsen, Boye Hansen, Jens Hansen, Lund Jensen, Aage Knudsen, Viola Nørlov (fra ¹/₂ Edel Saunte), Krogh, Søren Andersen, Henry Christensen (fra ³⁰/₁ Helga Pedersen), N. Chr. Christensen, Lorentzen, Hanne Budtz, Bruun de Neergaard, Gertie Wandel og Johs. Christiansen (fra ²⁸/₃ Helge Larsen) [næstformand]). Betænkning (B. sp. 329) afgivet ²⁰/₃. (Ordfører: Holger Larsen). 2. beh. ²⁸/₃ (F. sp. 3483). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 399) afgivet ²⁹/₃. 3. beh. ⁴/₄ (F. sp. 3681). *Loven stadfæstet 12. april 1957.* (Lovt. nr. 118).

Lovforslaget var enslydende med de om samme sag i folketingsårene 1954-55 og 1955-56 fremsatte lovforslag, der ikke nåede at blive færdigbehandlet. Lovforslagets indhold er refereret i folketingsårbogen 1954-55, side 427-430.

Under arbejdet med lovforslaget i 1956-57 undergik det oprindelige forslag en del ændringer, hvorved hovedbestem-

melsen i loven, der indeholdes i en ny affattelse af § 45 i folkeforsikringsloven (jfr. lovbekendtgørelse nr. 298 af 16. november 1956), fik følgende indhold:

„*Stk. 1.* Invalideforsikringsretten består af en formand og 5 andre medlemmer. Rettens formand skal ved sin udnævnelse fyldestgøre betingelserne for at kunne være landsdommer, eller han må have bestået en statsvidenskabelig eller national-økonomisk eksamen og derefter have haft mindst 3 års ansættelse i en tjenestemandsstilling, hvortil der kræves kongelig udnævnelse. Af rettens øvrige medlemmer skal 2 være lægekyndige, 2 ved deres første udnævnelse opfylde betingelserne efter § 6 for at være ubemidlede medlemmer af en anerkendt sygekasse og 1 være arbejdsgiver og som sådan beskæftige mindst 6 arbejdere. Nævnte medlemmer tillige med suppleanter for disse udnævnes for et tidsrum af 6 år ad gangen af socialministeren.

Stk. 2. Direktøren for sygekassevæsenet samt direktøren for ulykkesforsikringen eller en under de pågældende institutioner hørende tjenestemand kan af socialministeren tilforordnes invalideforsikringsretten.

Stk. 3. Til deltagelse i behandling af almindelige spørgsmål vedrørende erhvervsuddannelse og beskæftigelse kan endvidere en arbejdsgiver, en arbejder og en invalideret person af socialministeren tilfordnes invalideforsikringsretten efter indstilling henholdsvis af Dansk Arbejdsgiverforening, De samvirkende Fagforbund i Danmark og De samvirkende Invalideorganisationer. Yderligere kan en repræsentant for statsadministrationen af socialministeren efter forhandling med finansministeren tilforordnes retten. De pågældende tilforordnede deltager i disse forhandlinger med stemmeret og står i øvrigt til rådighed ved administrationen af rettens beføjelser i de nævnte henseender.

Stk. 4. Foruden at behandle de sager, som ifølge denne lov henhører under rettens forretningsområde, påhviler det retten at afgive erklæring i de i §§ 247 og 248 i lov om offentlig forsorg omhandlede sager.

Stk. 5. Invalideforsikringsrettens afgørelser vedrørende tilkendelse og inddragning af invalidepension, bistands- og

plejetillæg og bistands- og plejeydelse samt erklæringer vedrørende de i §§ 247 og 248 i lov om offentlig forsorg omhandlede sager kan inden for en frist af 8 uger fra den om afgørelsen givne underretning indbringes for ankenævnet for invalideforsikringsretten. De af ankenævnet truffne afgørelser er endelige. Afgørelser i de til invalideforsikringsretten i øvrigt henlagte sager er endelige.

Stk. 6. Ankenævnet for invalideforsikringsretten består af en formand, der udnævnes af kongen, og 5 andre medlemmer, der tillige med suppleanter for disse udnævnes for 6 år ad gangen af socialministeren. Ankenævnets formand skal ved sin udnævnelse fyldestgøre betingelserne for at kunne være landsdommer, eller han må have bestået en statsvidenskabelig eller nationaløkonomisk eksamen og derefter have haft mindst 3 års ansættelse i en tjenestemandsstilling, hvortil der kræves kongelig udnævnelse. Af ankenævnets øvrige medlemmer skal 2 være lægekyndige og udpeges efter samråd med sundhedsstyrelsen, 1 have tilknytning til den overordnede sociale administration i en kommune, 1 have tilknytning til den offentlige arbejdsanvisning eller på anden måde have særligt kendskab til beskæftigelsesforhold og 1 udnævnes efter indstilling af De samvirkende Invalideorganisationer.

Stk. 7. Invalideforsikringsretten og ankenævnet for invalideforsikringsretten er bemyndiget til, når omstændighederne taler derfor, at tilkalde en specialist som rådgiver. Nærmere regler om tilkaldelse af specialister, disses honorarer m. m. skal indeholdes i rettens og ankenævnets forretningsordener.

Stk. 8. Forretningsordenen for invalideforsikringsretten og ankenævnet for invalideforsikringsretten fastsættes af socialministeren.

Stk. 9. Invalideforsikringsretten og ankenævnet for invalideforsikringsretten afgiver hvert år beretning til socialministeren om deres virksomhed. Beretningerne offentliggøres på den af ministeren foreskrevne måde.“

Ved lovforslagets 1. behandling anbefalede *Holger Larsen* (S) lovforslaget til velvillig behandling i et udvalg.

N. Chr. Christensen (V) henviste til de fra venstres side i tidligere

folketingsår fremsatte bemærkninger om den samme sag. Der var tidligere givet udtryk for betænkelighed ved den foreslåede udbygning af invalideforsikringsretten, men han håbede, at man under udvalgsarbejdet kunne komme til et fornuftigt resultat.

Hanne Budtz (KF) fastholdt sit partis tidligere tilkendegivne betænkelighed ved indførelse af en appelinstans, der ville blive en tungt arbejdende instans, som ville påføre staten store udgifter. Hendes parti var villigt til i udvalget at se på, om der kan gennemføres en forenkling og decentralisering af invalideforsikringsrettens arbejde.

Johs. Christiansen (RV) lagde afgørende vægt på, at der blev oprettet en appelinstans for invalideforsikringsretten, så der her bliver en appeladgang som på næsten alle andre tilsvarende områder. En sådan appelinstans ville være af overordentlig stor psykologisk betydning. Vedrørende forenkling af invalideforsikringsrettens arbejde udtalte han, at de i forbindelse hermed stående problemer burde drøftes i den kommission, som var nedsat om invalidernes forhold.

Ragnhild Andersen (DK) anbefalede også lovforslaget og beklagede, at det havde trukket i langdrag med gennemførelsen af sagen.

Lovforslaget blev på ny henvist til behandling i et udvalg, og i dette opnåedes der enighed mellem socialdemokratiets og det radikale venstres medlemmer om at indstille lovforslaget til vedtagelse med visse ændringer, mens venstre og det konservative folkeparti ikke kunne medvirke ved lovforslagets gennemførelse.

I betænkningen oplyses, at et embedsmandsudvalg havde fået til opgave at undersøge spørgsmålet om muligheden for at henlægge afgørelser, der efter den hidtil gældende ordning træffes af invalideforsikringsretten, til lokale organer. Ifølge en af dette embedsmandsudvalg afgivet redegørelse ville en række afgørelser om ydelse af hjælp efter folkeforsikringslovens § 60 kunne henlægges fra invalideforsikringsretten til andre organer, og disse ændringer ville kunne iværksættes uden lovændring, idet den fornødne hjemmel hertil findes i folkeforsikringslovens § 60, stk. 10. Socialministeren havde tiltrådt de foreslåede ændringer, og disse ventedes ført ud i livet inden for de nærmeste måneder, hvorved der ville ske en betydelig aflastning i arbejdet i invalideforsikringsrettens kontor.

I udvalgets betænkning er fremsat følgende bemærkninger om spørgsmål, om hvilke der ikke er stillet ændringsforslag:

„Udvalget har over for socialministeren rejst spørgsmål om, hvorvidt den i lovens § 45, stk. 5, foreslåede *frist af 8 uger for indankning af invalideforsikringsrettens afgørelser til ankenævnet* er tilstrækkelig, og hvorvidt der burde gennemføres en dispensationsregel for de tilfælde, i hvilke der foreligger undskyldning for fristens oversiddelse. Heroverfor har socialministeren oplyst, at det ved den foreslåede frists fastsættelse er taget i betragtning, at det er ønskeligt,

at en sag, der er afgjort af invalideforsikringsretten, og som ønskes indbragt for ankenævnet, forelægges nævnet snarest muligt efter invalideforsikringsrettens afgørelse, for at nævnets behandling af sagen kan foretages på samme grundlag som det, der har foreligget for retten. Inden for et beslægtet område — lovgivningen om forsikring mod følger af ulykkestilfælde — er der fastsat en frist af 4 uger for indankning til højere instans. I denne forbindelse bemærkes, at en sag kan forelægges 1. instans på ny, og at der ikke i loven er særlige krav om betingelserne for en sådan ny forelæggelse. Selv om loven således ikke giver nogen regel for, hvornår en sag kan kræves genoptaget for invalideforsikringsretten, eller hvor ofte det kan ske, har praksis udformet den naturlige regel, at det må dokumenteres, at der foreligger et nyt grundlag, med andre ord at invaliditeten er forværret. Dette må normalt godtgøres ved en lægeerklæring.

Med hensyn til spørgsmål om dispensation i tilfælde, hvor fristens oversiddelse er undskyldelig, har socialministeren oplyst, at en tilsvarende dispensationsadgang ikke er hjemlet i ulykkesforsikringsloven med den foran nævnte væsentlig kortere ankefrist.

Over for et af udvalget fremsat spørgsmål om at lade *lægerepræsentanterne i ankenævnet* veksle alt efter sagens art, for at lægerne i appelinstansen i hver enkelt sag kan være i besiddelse af de bedst mulige kvalifikationer til bedømmelse af invalideforsikringsrettens afgørelser, har socialministeren oplyst, at ikke blot rent praktiske hensyn, men også hensynet til ensartethed i ankenævnets afgørelser på afgørende måde taler for den ordning, der er foreslået, hvorefter 2 læger knyttes fast til ankenævnet og deltager i alle afgørelserne, og ministeren har i den forbindelse henvist til den foreslåede § 45, stk. 7, hvorefter ankenævnet er bemyndiget til, når omstændighederne taler derfor, at tilkalde specialister som rådgivere. Udvalget har kunnet tilslutte sig socialministerens opfattelse.

Endelig har spørgsmålet om *eventuel fastsættelse af en frist, inden hvilken ankenævnets afgørelse skal træffes*, været drøftet, men udvalget er vejet tilbage for at foreslå en sådan regel og indskrænker sig til at understrege det ønskelige i, at ankenævnets afgørelser bliver truffet hurtigst muligt.“

Om baggrunden for de af flertallet tiltrådte ændringsforslag, der ikke blot er af redaktionel karakter, bemærkes:

Et ændringsforslag om affattelse af folkeforsikringslovens § 45, *stk. 1*, medfører, at der til udnævnelse til formand for invalideforsikringsretten, for så vidt angår en statsvidenskabelig eller national-økonomisk kandidat, udkræves mindst 3 års ansættelse i en tjenestemandsstilling, hvortil der udkræves kongelig udnævnelse, jfr. herved det allerede gældende tilsvarende krav for en juridisk kandidat.

Den af flertallet foreslåede nye affattelse af folkeforsikringslovens § 45, *stk. 5*, er et resultat af de mellem flertallet og socialministeren førte drøftelser, hvorefter invalideforsikringsrettens afgørelser om

iværksættelse af foranstaltninger i henhold til folkeforsikringslovens § 60 *ikke* skal kunne indankes for ankenævnet for invalideforsikringsretten, så at ankenævnets kompetence begrænses til spørgsmål om tilkendelse og inddragning af invalidepension, bistands- og plejetillæg og bistand- og plejeydelse samt erklæringer vedrørende de i §§ 247 og 248 i lov om offentlig forsorg omhandlede sager.

Ved ændringsforslaget om en ny affattelse af lovens § 45, *stk. 6*, reduceres det foreslåede ankenævns størrelse med 3 medlemmer, så at nævnet kommer til at bestå af en formand og 5 andre medlemmer. Der næredes i udvalget ønske om, at den foreslåede nye repræsentant med tilknytning til den offentlige arbejdsanvisning m. m. får mulighed for samarbejde med de kontaktudvalg, som er etableret i henhold til lov nr. 130 af 25. maj 1956 om samordning af foranstaltninger for erhvervshæmmede med særligt henblik på erhvervshæmmedes indpasning i arbejdsmarkedet.

Ændringsforslaget medfører i øvrigt, at ankenævnets formand ved sin udnævnelse skal fyldestgøre de samme betingelser som formanden for invalideforsikringsretten, og at lægerepræsentanterne udpeges efter samråd med sundhedsstyrelsen.

Udvalgets ordfører, *Holger Larsen* (S), udtalte ved 2. behandling sin beklagelse af, at der ikke var opnået politisk enighed om den nydannelse, lovforslaget indholder. Det drejer sig om en lovgivning, hvor der skal tages hensyn til mange menneskelige problemer, og det ville derfor have været værdifuldt at undgå en politisk strid om sagen. Han anbefalede lovforslaget til vedtagelse i den form, socialdemokratiets og det radikale venstres udvalgsmedlemmer havde tiltrådt i udvalgsbetænkningen.

Krogsh (V) oplyste, at der i hans gruppe var forståelse for spørgsmålet om indførelse af en appelinstant for invalideforsikringsretten, men at løsningen af de i forbindelse hermed stående meget komplicerede problemer burde forberedes i den nesatte kommission om invalidernes forhold. Såfremt man skulle nå til en foreløbig løsning, måtte hans parti kræve følgende ændringer i forhold til det foreliggende forslag.

For det første ønskede han, at det skal være en person, der opfylder betingelserne for at være landsdommer, der skal være formand for ankenævnet, idet hans parti ikke kunne godtage en statsvidenskabelig kandidat eller en økonom på formandspladsen. For det andet ønskede han ikke alene appelmulighed for invaliderne, men også for det offentlige, eventuelt ved at et mindretal i invalideforsikringsretten fik adgang til at appellere retsafgørelser, der er truffet af rettens flertal. Endelig ønskede han, at visse bestemmelser i den bestående lov om genoptagelse af sager ændres under hensyn til ankenævnets oprettelse, så at det fremtidig kun bliver muligt at forlange sager, der er afgjort ved ankenævnet, genoptaget, hvis der

foreligger nye forhold i sagen. Den gældende bestemmelse om, at sager til enhver tid kan forlanges genoptaget uden hensyn til, om der foreligger nye forhold, må efter venstres opfattelse ses i relation til den kendsgerning, at der hidtil ingen appelinstans har været.

Hanne Budtz (KF) udtalte, at det var afgørende for hendes parti, at ikke alene invaliderne, men også det offentlige kunne appellere en af invalideforsikringsretten truffen afgørelse, ganske som det gælder på andre retsområder. Hun var ligesom venstres ordfører af den opfattelse, at man burde have afventet betænkningen fra invalideforsikringskommissionen, så at der kunne være et mere sagligt underbygget grundlag for folketingets arbejde med sagen. Hendes parti kunne af disse grunde ikke stemme for lovforslaget.

Ragnhild Andersen (DK) gav udtryk for tilfredshed med det af udvalgsflertallet opnåede resultat og beklagede venstres og konservatives afvisning af forslaget.

Socialministeren udtalte, at han ved at stille de foran omtalte ændringsforslag havde imødekommet ønsker, der hidrørte fra venstre og det konservative folkeparti. Vedrørende den ønskede regel om, at et mindretal inden for invalideforsikringsretten skulle kunne appellere en af retten truffen afgørelse, udtalte han, at en sådan regel vist ikke fandtes andre steder i dansk ret. Skulle man have denne appeladgang, måtte der indskydes en eller anden instans, til hvilken et mindretal i invalideforsikringsretten kunne gøre indstilling, men det ville blive et meget kompliceret og kostbart apparat, som ministeren ikke kunne anbefale, da man jo netop tilstræbte forenkling på dette område.

Ved afstemningen om ændringsforslagene stemte venstres og det konservative folkepartis medlemmer imod de af flertallet stillede ændringsforslag, og lovforslaget henvises derefter til fornyet udvalgsbehandling.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget enstemmigt med 87 stemmer; 48 medlemmer (venstre og det konservative folkeparti) undlod at stemme.

45. Lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Om hjemmesygepleje). (Socialminister *Strøm*). [A. sp. 1129. — C. sp. 231].

Fremsat skriftligt i folketinget $1^{6/1}$ (F. sp. 1906). 1. beh. $2^{4/1}$ (F. sp. 2094). Partiernes ordførere: Mørk, Ellen Poulsen, Clausen (Olufskjær), Else Zeuthen, Petra Petersen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om hjemmesygepleje. Betænkning (B. sp. 311) afgivet $1^{5/3}$. (Ordfører: Mørk). 2. beh. $2^{0/3}$ (F. sp. 3260). 3. beh. $2^{2/3}$ (F. sp. 3324). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 80).

Ifølge den hidtil gældende regel i folkeforsikringslovens § 22, stk. 1, nr. 10, kunne en anerkendt sygekasse i sin vedtægt bestemme, at kassen ydede hjemmesygepleje til nydende medlemmer.

Et betydeligt antal sygekasser har ikke udnyttet adgangen til at yde hjemmesygepleje til deres nydende medlemmer, og dette menes ifølge den *betænkning vedrørende hjemmesygeplejen i Danmark, som et af indenrigsministeriet nedsat udvalg afgav i 1953*, at have været en medvirkende årsag til de økonomiske vanskeligheder, hjemmesygeplejen hidtil har haft.

Den nævnte betænkning dannede grundlaget for den side 193 omtalte *lov om hjemmesygepleje*, hvortil der henvises. Den indeholdt endvidere forslag om, *at der pålægges sygekasserne pligt til at sikre deres medlemmer fri hjemmesygepleje* gennem kassens deltagelse i den kommunale hjemmesygepleje, hvis kassens medlemmer ikke ved kommunens foranstaltning eller på anden måde er sikret vederlagsfri hjemmesygepleje.

En sådan bestemmelse vil sikre, at nydende medlemmer af en anerkendt sygekasse også får ret til vederlagsfri hjemmesygepleje i tilfælde, hvor der i medfør af § 3 i lov om hjemmesygepleje uden for trangstilfælde kræves en særlig betaling for ydelse af hjemmesygepleje.

Nærværende lov svarer til det således foreslåede.

§ 1 indeholder, foruden nogle redaktionelle ændringer, følgende tilføjelse til de i folkeforsikringslovens § 18, stk. 1, omtalte pligtige ydelser:

„Fri hjemmesygepleje gennem sygekassens deltagelse i den kommunale hjemmesygepleje efter nærmere af socialministeren fastsatte regler, jfr. lov om hjemmesygepleje, såfremt der ikke ved kommunens foranstaltning eller på anden måde er sikret kassens nydende medlemmer vederlagsfri hjemmesygepleje.“

Hjemmesygeplejeudvalget har foreslået sygekassernes betaling fastsat til 2 kr. årlig pr. nydende medlem. Det bemærkes herved, at betalingen forudsættes fastsat til et beløb svarende til 40 pct. af de samlede udgifter til hjemmesygeplejen efter fradrag af tilskud fra hjemmesygeplejeforening og eventuelt statstilskud, dog højst 2 kr. pr. medlem under det nuværende prisniveau.

Som følge af, at det ikke kan forudses, i hvilket omfang sygekasserne fremtidig som følge af den foreslåede bestemmelse må deltage i ordningerne, kan det ikke på forhånd opgøres, hvor stor merudgiften for sygekasserne kan forventes at blive. Lægges de i det nævnte forslag til lov om hjemmesygepleje angivne tal til grund, kan sygekassernes samlede udgifter efter nyordningen anslås til ca. 4 893 000 kr., d. v. s. ca. 1 102 000 kr. mere end deres nuværende udgifter.

Heraf skal staten ifølge folkeforsikringslovens § 13 udrede $\frac{1}{4}$, d. v. s. at statens merudgifter kan anslås til ca. 275 500 kr.

Ifølge § 2 fastsætter socialministeren de nærmere regler vedrørende lovens gennemførelse, herunder om sygekassernes adgang til at yde hjemmesygepleje i kommuner, der endnu ikke har oprettet en hjemmesygeplejeordning i henhold til lov om hjemmesygepleje, og om ydelse af statstilskud efter folkeforsikringslovens § 13, stk. 2, med et beløb svarende til $\frac{1}{4}$ af en sygekasses udgifter hertil.

Det bemærkes herved, at der må påregnes fastsat en frist, f. eks. på indtil 5 år, for de kommuner, der endnu ikke har oprettet en hjemmesygeplejeordning, til at få en sådan oprettet.

Loven træder ifølge § 3 i kraft den 1. april 1957.

Lovforslaget gav ved 1. behandling ikke anledning til mange bemærkninger, idet det opfattedes som en naturlig og rimelig konsekvens af det foran omtalte forslag til lov om hjemmesygepleje.

Det henvistes som anført til samme udvalg som nævnte lovforslag og vedtoges ved 3. behandling enstemmigt, idet 1 grønlandsk medlem hverken stemte for eller imod.

46. Lov om en særlig ydelse til alders- og invaliderente-modtagere m. fl. (Socialminister *Strøm*). [A. sp. 69. — C. sp. 3].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{3}{10}$ (F. sp. 26). 1. beh. $\frac{16}{10}$ (F. sp. 62). Partiernes ordførere: Kaj Andresen, Søren Andersen, Gertie Wandel, Svend Jørgensen, Ragnhild Andersen og Søren Olesen. 2. beh. $\frac{23}{10}$ (F. sp. 340). 3. beh. $\frac{26}{10}$ (F. sp. 523). *Loven stadfæstet 31. oktober 1956.* (Lovt. nr. 278).

Loven, der ganske svarer til den i samlingen 1955-56 vedtagne lov nr. 279 af 23. november 1955 med samme titel (årbog 1955-56, side 244), går ud på følgende:

1) Til personer, der oppebærer *alders- eller invaliderente*, udbetales der sammen med renten for januar 1957 en særlig ydelse på 100 kr. for *enlige rentemodtagere* samt ægtepar, hvoraf kun den ene ægtefælle oppebærer rente, og på 150 kr. for ægtepar, når begge ægtefæller oppebærer rente.

Det samme gælder personer, der oppebærer *underholdshjælp som kronisk syge* i henhold til forsorslovens §§ 247-248, samt med hensyn til *enlige mødre*, der opfylder eller — såfremt de ikke havde fået bidraget udbetalt af den bidragsskyldige — ville have opfyldt betingelserne for at få udbetalt børnebidrag af det offentlige i henhold til forsorslovens kapitel XV eller XVI.

Aldersrentemodtagere på alderdomshjem og personer, som er anbragt på plejestiftelser for kronisk syge eller på tilsvarende måde, er ikke berettigede til udbetaling af den nævnte ydelse.

2) Til rentemodtagere på alderdomshjem og plejehjem for kronisk syge, jfr. folkeforsikringslovens § 54, stk. 3, udbetales der i januar 1957 et ekstraordinært *lommepengebeløb*, som udgør:

- a) for enlige: 16 kr., 20 kr. og 25 kr.,
- b) for ægtepar: 32 kr., 40 kr. og 50 kr.,

henholdsvis efter som kommunen henhører til den første, anden eller tredje af de i folkeforsikringslovens § 39 anførte grupper af kommuner.

3) Loven omfatter ikke Færøerne og Grønland. De *udgifter*, den vil medføre — omkring 34 mill. kr. — refunderes kommunerne fuldtud af statskassen.

Som begrundelse for den foreslåede ordning anførte *socialministeren* ved lovforslagets fremsættelse:

„De ændringer i folkeforsikringsloven vedrørende indførelse af folkepension m. v., som blev vedtaget ved tredje behandling her i tinget i sidste uge, træder først i kraft den 1. april 1957. Jeg meddelte derfor under forhandlingerne om ændringsloven, at jeg ville stille forslag om et engangstillæg til rentemodtagerne, som skulle udbetales sammen med renten for januar 1957, således at man fuldtud kunne opretholde den bestående ordning, indtil den nye ordning,

hvorefter de særlige ydelser er indregnet i rentens grundbeløb, er trådt i kraft.

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier, idet dog *kommunisterne* ønskede satserne fordoblet, foruden at lompepengene overalt i landet skulle udredes efter højeste takst med 50 kr. til enlige og 100 kr. til ægtepar. Efter at et hertil sigtende ændringsforslag var forkastet, vedtoges lovforslaget uændret og enstemmigt uden forudgående udvalgsbehandling.

47. Lov om en særlig ydelse til alders- og invaliderente-modtagere m. fl. (Socialminister *Strøm*). [A. sp. 1195. — C. sp. 119].

Fremsat skriftligt i folketinget $25/1$ (F. sp. 2100). 1. beh. $31/1$ (F. sp. 2219). Partiernes ordførere: Hjortnæs, Søren Andersen, Gertie Wandel, Johs. Christiansen, Ragnhild Andersen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Hjortnæs, Kaj Andresen [formand], Bundvad, Andreas Hansen, Kai Jensen, Mørk, Sofie Pedersen, Edel Saunte, Søren Andersen, N. Chr. Christensen, Holmberg, Lorentzen, Ellen Poulsen, Gertie Wandel, Clausen (Olufskjær), Poul Sørensen og Johs. Christiansen [næstformand]). Betænkning (B. sp. 189) afgivet $13/2$. (Ordfører: Hjortnæs). 2. beh. $26/2$ (F. sp. 2680). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 207) afgivet $27/2$. 3. beh. $1/3$ (F. sp. 2867). *Loven stadfæstet 8. marts 1957.* (Lovt. nr. 47).

Ved lov nr. 46 af 5. marts 1956 om særlige ydelser til alders- og invaliderentemodtagere m. fl. (årbog 1955-56, side 246) blev der bl. a. tilvejebragt hjemmel for at udbetale en særlig ydelse på 40 kr. til alders- og invaliderentemodtagere, til personer, der oppebar underholdshjælp som kronisk syge i henhold til lov om offentlig forsorg §§ 247-48, samt til visse enlige mødre til dækning af særlige udgifter i anledning af vinteren 1956, herunder navnlig udgifter til brændsel.

Under henvisning til, at den i forbindelse med indførelsen af folkepensionen og invalidepensionen vedtagne almindelige forhøjelse af ydelserne først indtrådte pr. 1. oktober 1957, foreslog socialministeren, at der også i vinteren 1956-57 skulle

udbetales en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere, til personer, der oppebærer underholdshjælp som kronisk syge i henhold til forsorgslovens §§ 247-48, samt til mødre, der får udbetalt børnebidrag af det offentlige i henhold til forsorgslovens kapitler XV eller XVI, eller som ville have opfyldt betingelserne for at få udbetalt børnebidrag i henhold til de nævnte bestemmelser, såfremt de ikke havde fået bidraget udbetalt af den bidragsskyldige. Den særlige ydelse skulle udgøre 45 kr. for såvel ægtepar som enlige, der oppebar rente m. v. den 1. marts 1957.

Lovforslaget gennemførtes uændret, men ikke enstemmigt. Det behandledes i folketinget sammen med et fra kommunistisk side fremsat lovforslag om brændselshjælp til alders- og invaliderentemodtagere m. fl.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *socialministeren*:

„Lovforslaget går ud på, at der til personer, der den 1. marts 1957 oppebærer alders- eller invaliderente eller underholdshjælp som kronisk syge i henhold til forsorgsloven, samt til enlige mødre udbetales en særlig ydelse af 45 kr., ens for ægtepar og enlige.

Ydelsen tilkommer ikke personer, der har ophold i alderdomshjem, visse boliger for rentemodtagere eller særfororgsinstitutioner.

Sidste år blev der i henhold til en særlig lov til de samme persongrupper udbetalt en engangsydelse på 40 kr. til dækning af særlige udgifter i anledning af vinteren. Det må anses for rimeligt, at der tilvejebringes lovhjælp også i indeværende vinter at udbetale et engangsbeløb til de nævnte persongrupper ikke mindst i betragtning af, at det først er pr. 1. oktober 1957, at den forhøjelse af invalide- og folkepensionen, der er gennemført ved den nylig foretagne ændring af folkeforsikringsloven, får virkning for rentemodtagerne eller invalide- og folkepensionisterne, som de til den tid benævnes.

Udgiften ved ydelsen er anslået til 13,5 mill. kr., der foreslås afholdt af statskassen.“

Lovforslaget henvistes efter 1. behandling til et udvalg, hvis flertal (S og RV) indstillede det til vedtagelse i uændret form, mens mindretallet (V og KF) ikke kunne tiltræde det.

Som begrundelse for venstres afstandtagen fra lovforslaget udtalte *Søren Andersen* ved lovforslagets 2. behandling:

„Det er under udvalgsbehandlingen blevet godtgjort, at den ekstraordinære brændselshjælp, som det af socialministeren fremsatte lovforslag tager sigte på, kun har ét fortilfælde, nemlig den hjælp, der blev vedtaget under den meget strenge vinter i fjor. En

ekstraordinær hjælp kræver en ekstraordinær situation, men denne foreligger ikke i år, da vi har haft den måske noget nær mildeste vinter, vi kan huske. Den milde vinter kan mere end opveje stigningen i brændselspriserne. Overalt i landet meldes der om betydeligt mindre brændselsalg end sidste år og om, hvordan brændselslagrene stiger uge for uge, hvorfor også gasværkerne sætter prisen på gasværkskoks ned.

Nej, de ekstraordinære forhold er landets dårlige økonomiske stilling, de vigende priser på eksportvarerne, store skatter, som mange arbejdere, bønder og småhåndværkere med ansvar for hjem og familie døjer med at betale.

Mit parti er ikke i stand til at kunne anbefale socialministerens lovforslag om en ekstraordinær brændselhjælp, og vi kan heller ikke anbefale det kommunistiske lovforslag om et særligt brændseltillæg. Vi må tværtimod anbefale, at man stemmer imod de to lovforslag.“

I overensstemmelse hermed udtalte *Gertie Wandel* (KF):

„Da mit parti gik med til at gennemføre folkepensionen med dens store nye udgifter, var det, fordi vi ønskede at stille de gamle og invaliderne bedre end før i tiden. Det er alle bekendt, at det ikke har været muligt at skaffe de besparelser på statens regnskab, der var venstres og de konservatives forudsætning for at tilslutte sig folkepensionslovforslaget. Mit parti kan derfor ikke, i den mildeste vinter vi har haft i mange år, gå med til at lægge denne ekstra byrde på 13,5 mill. kr. på skatteyderne, endda i et år, da vi ud over al prisregulering gennem folkepensionsloven har vedtaget en forhøjelse på henholdsvis 400, 500 og 600 kr. af folkepensionen inden for de forskellige kommunegrupper. Mit parti vil som følge heraf stemme imod lovforslaget.“

Ragnhild Andersen (DK) fandt lovforslaget utilstrækkeligt, men foretrak dog den foreslåede hjælp for ingen hjælp.

Søren Olesen (DR) anbefalede lovforslaget til vedtagelse.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget med 80 stemmer mod 40 (V og KF), idet 1 medlem afholdt sig fra at stemme.

48. Lov om en særlig ydelse til enlige mødre. (Socialminister *Strøm*). [A. sp. 2013. — C. sp. 389].

Fremsat skriftligt i folketinget $2\frac{6}{3}$ (F. sp. 3343). 1. beh. $2\frac{9}{3}$ (F. sp. 3586). Partiernes ordførere: Hjortnæs, Lorentzen, Erna Sørensen, Axel Sørensen, Ragnhild Andersen og Søren Olesen. 2. beh. $\frac{3}{4}$ (F. sp. 3675). 3. beh. $\frac{5}{4}$ (F. sp. 3686). *Loven stadfæstet 12. april 1957.* (Lovt. nr. 120).

Ifølge loven, der gennemførtes af folketinget uden ændringer, udbetales der til enlige mødre, som opfylder eller — såfremt de ikke havde fået bidraget udbetalt af den bidragsskyldige — ville have opfyldt betingelserne for at få udbetalt børnebidrag af det offentlige i henhold til forsorgslovens kapitel XV eller XVI for perioder omfattende henholdsvis den 1. juli 1957 og den 1. januar 1958, en særlig ydelse, hver gang på 90 kr. Udgifterne ifølge loven refunderes kommunerne fuldt ud af statskassen.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *socialministeren* bl. a.: „De nævnte enlige mødre har i de senere år fået udbetalt særlige ydelser efter lovene om sådanne ydelser til alders- og invaliderentemodtagere m. fl. — senest lov af 5. marts 1956 og lov af 31. oktober 1956.

For rentemodtagernes vedkommende bortfalder spørgsmålet om særlige ydelser efter 1. april 1957, idet ydelserne er indregnet i folkepensionens grundbeløb. For de enlige mødres vedkommende, der ikke har fået en tilsvarende kompensation, må man derimod anse det for påkrævet, at der fortsat bliver adgang til at udbetale en særlig ydelse. Man har været inde på at ville yde kompensationen ved en forhøjelse af børnetilskuddet til kvindelige forsørgere med 50 pct. En bestemmelse herom var optaget i det af finansministeren fremsatte lovforslag om børnetilskud. Imidlertid er man under udvalgsbehandlingen blevet enig om at lade bestemmelsen udgå, idet den i forhold til de hittidige love om særlige ydelser ville medføre forskydninger i tilskuddene til de forskellige grupper af mødre, som efter udvalgets opfattelse ikke var rimelige. Som følge heraf fremsættes nu dette lovforslag, der, for så vidt angår de enlige mødre, i hovedsagen svarer til de tidligere love om særlige ydelser. Af praktiske grunde foreslås der 2 udbetalinger på hver 90 kr., medens ydelserne hidtil har været udbetalt af 3 gange med henholdsvis 40 kr., 40 kr. og 100 kr.

De samlede udgifter, der foreslås afholdt af statskassen, vil andrage 6-7 mill. kr.“

Efter en kortfattet 1. behandling af lovforslaget, hvorunder samtlige partiers ordførere anbefalede det, og uden yderligere omtale ved 2. og 3. behandling vedtoges lovforslaget enstemmigt med 127 stemmer.

49. Lov om midlertidige ændringer i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Tilskud til anerkendte arbejdsløshedskasser). (Socialminister *Strøm*). [A. sp. 661. — C. sp. 57].

Fremsat skriftligt i folketinget 27/11 (F. sp. 1234). 1. beh. 30/11 (F. sp. 1288). Partiernes ordførere: Ravn, Lorentzen, Poul Sørensen, Aage Fogh, Alfred Jensen og J. M. Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Bundvad, Bladt, Einer-Jensen [formand], Lund Jensen, Wiggo Larsen, Hans Rasmussen, Ravn, Robert Sørensen, Lorentzen, Anders Andersen, Søren Andersen, N. Chr. Christensen, Conrad Kofoed, Poul Sørensen, Fibiger, Adolph Sørensen og Aage Fogh [næstformand]). Betænkning (B. sp. 141) afgivet 12/12. (Ordfører: Ravn). 2. beh. 14/12 (F. sp. 1801). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillæggsbetænkning (B. sp. 149) afgivet 14/12. 3. beh. 14/12 (F. sp. 1846). *Loven stadfæstet 19. december 1956.* (Lovt. nr. 337).

Ved lov nr. 227 af 27. maj 1950 om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (årbog 1949-50, side 351) blev der bl. a. indført regler om ydelse af et særligt *tilskud til børnetillæg og forsørgertillæg samt brændselshjælp* til kasser, for hvilke det ville være særlig vanskeligt at bære disse udgifter uden tilskud.

Ydelsen af dette tilskud, der for hovedforsikringens vedkommende er omhandlet i lovens § 13, stk. 5 b)-e), og for fortsættelseskasserne i § 19, stk. 8, er *betinget af, at vedkommende kasse dels har haft et forholdsvis højt kontingent, dels har haft en betydelig ledighed* i det pågældende regnskabsår. Den førstnævnte betingelse er nærmere fastsat således, at det kræves, at det gennemsnitlige årskontingent skal have udgjort *3,5 pct.* eller derover af den gennemsnitlige årsfortjeneste.

Denne procentsats nedsættes ved nærværende lov til *3¹/₃ pct.* for regnskabsåret 1955-56.

Som begrundelse herfor henviste *socialministeren* ved fremsættelsen af lovforslaget til, at *Arbejdsrådene*s Arbejdsløshedskasses gennemsnitlige årskontingent for 1955-56 lå en smule under 3,5 pct. af medlemmernes gennemsnitlige årsfortjeneste, og at kassen derfor ikke opfyldte den ene af betingelserne for at opnå det særlige tilskud, som den i høj grad trængte til.

„Spørgsmålet om de vanskeligt stillede kassers forhold blev i 1953“ — anførte ministeren — „henvist til behandling i en kommission, *arbejdsløshedsforskringskommissionen*. Fra denne kommission har jeg nu modtaget en skrivelse, hvori det oplyses, at kommissionen har

behandlet spørgsmålet om Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasses øjeblikkelige stilling. I skrivelsen, der er aftrykt som bilag til lovforslaget, gives der udførlige oplysninger om kassens stilling.

Idet jeg i øvrigt henviser til skrivelsen, skal jeg fremhæve nogle enkelte punkter. For det første dette, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse efter den foreløbige beregning for regnskabsåret 1955-56 ikke vil nå op på 3,5 pct. i gennemsnitligt årskontingent i forhold til den gennemsnitlige årsfortjeneste, men kun på 3,44 pct. Afvigelsen er således kun 0,06 pct.

Dernæst vil jeg gerne nævne, at det ikke kan forventes, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse vil kunne bestride sine udgifter i indeværende finansår, hvis den ikke får tilskud som vanskeligt stillet kasse, hvilket tilskud ville udgøre 36,9 mill. kr. Det forekommer mig at måtte være klart for alle, at dette er en situation, som man må finde udvej for at afhjælpe.

Endelig vil jeg nævne, at der ved udarbejdelsen af forslaget til finanslov for indeværende år er regnet med, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse ville blive vanskeligt stillet. Det tilskud, som lovforslaget vil gøre det muligt at udbetale til kassen, er således medtaget på finansloven, og der er derfor ikke tale om, at dette lovforslag medfører udgifter, som man ikke allerede har taget i betragtning.

Repræsentanterne for socialdemokratiet, det radikale venstre og retsforbundet i kommissionen har foreslået, at der for regnskabsåret 1955-56 sker en nedsættelse af den § 13, stk. 5 b), nævnte procentsats fra $3\frac{1}{2}$ til $3\frac{1}{3}$. Herved vil Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse blive berettiget til tilskud som vanskeligt stillet kasse for året 1955-56, og det tilskud, kassen herefter vil modtage, skulle sætte den i stand til at bestride sine udgifter i indeværende finansår.

Den nævnte nedsættelse vil samtidig medføre, at Kristelig Arbejdsløshedskasse bliver anset for vanskeligt stillet og berettiget til et tilskud på 74 000 kr.

Regeringen må finde det nødvendigt at finde en løsning med hensyn til Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse i indeværende år og finder det naturligt at følge det af de nævnte medlemmer af kommissionen stillede forslag.

Jeg må beklage, at venstres og det konservative folkepartis repræsentanter i kommissionen ikke har kunnet tiltræde forslaget, omend de har givet udtryk for, at de også mener, at der må tilvejebringes mulighed for, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse kan opfylde sine forpligtelser i indeværende år.“

Under sagens behandling i et folketingsudvalg opnåedes der yderligere flertal for at give loven følgende tilføjelse:

„Bestemmelsen i § 13, stk. 5 b), i lov om arbejdsanvisning

og arbejdsløshedsforsikring m. v. om forholdet mellem størrelsen af det gennemsnitlige årskontingent og den gennemsnitlige årsfortjeneste anses for regnskabsåret 1955-56 for opfyldt, såfremt gennemsnittet af en arbejdsløsheds-kasses årskontingenter for regnskabsårene 1955-56 og 1956-57 under ét har udgjort 3,5 pct. eller derover af den gennemsnitlige årsfortjeneste i regnskabsåret 1955-56 og kassens kontingent igennem hele regnskabsåret 1956-57 har været fastsat til et beløb, der ligger mindst $33\frac{1}{3}$ pct. over det gennemsnitlige kontingent for regnskabsåret 1955-56.“

I overensstemmelse hermed skulle i lovens titel ordene „midlertidig ændring“ ændres til: „midlertidige ændringer“.

I udvalgsbetænkningen hedder det:

Udvalget har . . . drøftet, om også andre arbejdsløsheds-kasser end de, der vil blive omfattet af lovforslagets bestemmelser, i regnskabsåret 1955-56 har været sådan stillet, at der bør sikres dem adgang til at modtage tilskud som vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser, uanset at procentsatsen for kontingentet ikke når den i arbejdsløshedslovens § 13, stk. 5 b), fastsatte grænse.

Et flertal i udvalget (socialdemokratiets og det radikale venstres medlemmer) er af den opfattelse, at dette er tilfældet for *sadelmagernes og tapetserernes arbejdsløsheds-kasses* vedkommende. Denne kasses forhold er i de senere år på grund af svigtende beskæftigelsesmuligheder i faget blevet stærkt forringet. Ledighedsprocenten er således for tiden ca. 13. Indtil 31. marts 1955 udgjorde kontingentet til kassen 2 kr. ugentlig, men blev i det følgende regnskabsår forhøjet til 5 kr. ugentlig. Det er fra 1. april 1956 forhøjet til 7 kr. ugentlig og vil antagelig blive yderligere forhøjet pr. 1. april 1957. Uanset den betydelige forhøjelse af kontingentet vil det formentlig for 1955-56 efter en foreløbig beregning kun blive ca. 3,08 pct. af den gennemsnitlige årsløn. Under hensyn til, at kassens stilling efter 1955-56 er blevet stadig vanskeligere, har flertallet overvejet mulighederne af at foretage en ændring af lovforslaget med det formål at give *sadelmagernes og tapetserernes arbejdsløsheds-kasse* adgang til at få det i § 13, stk. 5 b), omhandlede tilskud.

Flertallet stiller derfor nedennævnte af socialministeren tiltrådte ændringsforslag, hvorefter tilskuddet til vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser for 1955-56 ydes til en arbejdsløsheds-kasse, såfremt kontingentet til kassen for 1955-56 og 1956-57 under ét gennemsnitlig har udgjort 3,5 pct. af årsfortjenesten i 1955-56, idet det dog — som dokumentation for kassens vanskelige stilling — yderligere kræves, at der skal have været tale om en betydelig forhøjelse af kontingentet, nemlig for hele året 1956-57 en forhøjelse af mindst

33¹/₃ pct. i forhold til 1955-56. Ved anvendelsen af denne regel kan der således ikke tages hensyn til forhøjelser af årskontingentet, der ikke har været gældende fra begyndelsen af regnskabsåret 1956-57.

Efter det for udvalget oplyste vil kontingentet i sadelmagerens og tapetserernes arbejdsløshedskasse for regnskabsårene 1955-56 og 1956-57 under ét gennemsnitlig udgøre ca. 3,70 pct. af årslønnen for 1955-56. Kassen vil derfor efter en sådan regel være berettiget til tilskud som vanskeligt stillet, medens ingen anden kasse ved denne beregningsmåde vil kunne få tilskuddet. Tilskuddet til den nævnte kasse vil udgøre ca. 499 000 kr.

Flertallet indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse* med de af udvalget stillede og af socialministeren tiltrådte ændringsforslag.

Et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) har i udvalget fremhævet, at mindretallet principielt må forlange, at den nugældende lovs bestemmelse om, at der skal være indbetalt 3,5 pct. af den gennemsnitlige årsløn for at få ekstraordinært statstilskud, må fastholdes. Da et tilbud fra de to partiers udvalgsmedlemmer om, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse får mulighed for at efterbetale det, der mangler i 3,5 pct.s grænsen for at få de 36 millioner udbetalt, er afvist af flertallet, kan mindretallet ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Mindretallet ønsker også at udtale, at der fremtidig bør skabes en ordening, hvorved der bliver solidaritet mellem arbejdsløhedskasserne — eventuelt gennem industriforbund — så folketinget ikke år efter år bliver stillet over for ekstraordinære milliontilskud til enkelte kasser, der kommer i vanskeligheder.“

Ved 2. behandling vedtoges ændringsforslaget om at give lovforslaget den nævnte tilføjelse med 91 stemmer (S, RV, DK og DR) mod 51 (V og KF).

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget med 93 stemmer (S, RV, DK og DR) mod 42 (V og KF), idet 1 grønlandsk medlem afholdt sig fra at stemme.

50. Lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse. (Socialminister *Strøm*). [A. sp. 1199. — C. sp. 235].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁵/₁ (F. sp. 2101). 1. beh. ³¹/₁ (F. sp. 2207). Partiernes ordførere: Ravn, Lorentzen, Gertie Wandel, Aage Fogh, Alfred Jensen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Ravn, Bladt, Bundvad [formand], Lund Jensen, Evald Kristensen, Wiggo Larsen, Hans Rasmussen, Robert Sørensen, Lorentzen, Søren Andersen, N. Chr. Christensen, Holmberg, Ellen Poulsen, Gertie Wandel, Clausen (Olufskjær), Poul Sørensen og Aage Fogh

[næstformand]]. Betænkning (B. sp. 313) afgivet $15/3$. (Ordfører: Ravn). 2. beh. $21/3$ (F. sp. 3298). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 339) afgivet $21/3$. 3. beh. $26/3$ (F. sp. 3353). *Loven stadfæstet 30. marts 1957*. (Lovt. nr. 102).

Loven har følgende indhold:

§ 1. For så vidt en anerkendt arbejdsløshedskasse træffer bestemmelse derom, ydes der som tillæg til understøttelsen til sådanne medlemmer, der i tidsrummet 1. oktober 1956—31. marts 1957, begge dage inklusive, har været afkontrolleret som ledige for mindst 90 dage, af kassen en ekstraordinær hjælp på 90 kr. til forsørgere og 60 kr. til andre forsikrede.

Når samlevende ægtefæller begge opfylder betingelserne for at oppebære hjælp, kan denne kun ydes til en af dem. Opfylder de betingelserne samtidig, ydes hjælpen til den af ægtefællerne, der yder det væsentligste bidrag til familiens underhold.

De nærmere regler fastsættes i øvrigt af arbejdsdirektøren efter forhandling med arbejdsnævnets afdeling angående arbejdsløshedsforsikringen.

Klager over, at der er nægtet en arbejdsløshedsforsikret hjælp i henhold til denne lov, forelægges arbejdsnævnet, hvis afgørelse er endelig.

§ 2. Til hel eller delvis dækning af de af en anerkendt arbejdsløshedskasse i medfør af § 1 afholdte udgifter til ekstraordinær hjælp stilles af statskassen et beløb af indtil 5 mill. kr. til rådighed for socialministeren til fordeling mellem vanskeligt stillede arbejdsløshedskasser.

§ 3. Denne lov, der ikke gælder for Færøerne og Grønland, træder i kraft straks.

I det oprindelige lovforslag, der blev fremsat under titlen: forslag til lov om ydelse af ekstraordinær brændselshjælp til arbejdsløshedsforsikrede, var der stillet forslag om, at hjælpen skulle ydes som en ekstraordinær brændselshjælp med 99 og 64 kr. til henholdsvis forsørgere og andre forsikrede, når disse havde været afkontrolleret som ledige i mindst 80 dage. Som følge heraf var også statstilskuddet foreslået bevilget med indtil 7 mill. kr. mod som vedtaget 5 mill. kr.

Socialministeren motiverede ved fremsættelsen lovforslaget med,

at brændselsudgifterne siden januar 1956 var steget med ca. 1 kr. 15 øre pr. hl, hvilken stigning i henhold til arbejdsløshedslovens reguleringssystem ikke havde medført nogen ændring af understøttelsessatserne.

Lovforslaget blev ved 1. behandling genstand for nogen debat, idet *Lorentzen* (V), *Gertie Wandel* (KF) og *Aage Fogh* (RV) alle påpegede det uheldige i, at ekstraordinær hjælp skulle gå hen og blive reglen.

Udvalget, hvortil lovforslaget efter 1. behandling henvistes, delte sig i et flertal og et mindretal. Flertallet (socialdemokratiets og det radikale venstres medlemmer af udvalget) indstillede lovforslaget til vedtagelse med nogle ændringer, der foruden en ændring af titlen gik ud på, at hjælpen skulle ned sættes til henholdsvis 90 og 60 kr., og at betingelsen for hjælpens opnåelse skulle være en ledighedsperiode på mindst 90 dage, samt at statens tilskud skulle begrænses til 5 mill. kr. Mindretallet (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) udtalte i betænkningen, at det ikke kunne medvirke ved lovforslagets gennemførelse.

Ved lovforslagets 2. behandling anførte *Ravn* (S), at hans parti helst havde set lovforslaget gennemført i dets oprindelige skikkelse, men da der ikke havde kunnet samles flertal herfor, var man gået med til at stille disse ændringsforslag, idet der dog stadig var tale om en hjælpende hånd til de arbejdsløse. *Lorentzen* (V) motiverede partiets holdning med en henvisning til, at dansk økonomi befandt sig i en bølgedal, hvorfor folketinget havde pligt til at udvise sparsommelighed i alle forhold. *Poul Sørensen* (KF) erklærede, at hans partis stræben ikke gik ud på at forringe det offentliges tilskud til arbejdsløshedskasserne, men man måtte kræve en omlægning af dette tilskud, så det først og fremmest kom de kasser til gode, der havde det største behov. *Aage Fogh* (RV) anbefalede lovforslaget til vedtagelse med de stillede ændringsforslag, mens *Alfred Jensen* (DK) beklagede, at det oprindelige forslag ikke var blevet opretholdt; dog ville hans parti stemme for det, der var opnået. Også *Søren Olesen* (DR) anbefalede, idet han henviste til, at arbejdsløshed ikke var frivillig, men en ulykke, der mærkedes i hjemmene, når den blev langvarig.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget med 84 stemmer (S, RV, DK og DR) mod 38 (V og KF), idet 1 grønlandsk medlem undlod at stemme.

51. Lov om ændring i lov om offentlig forsorg (vedrørende ændring af kommunehjælpsgrænsen, bestemmelserne om pristalsregulering m. v.). (Socialminister *Strøm*). [A. sp. 1133. — C. sp. 155].

Fremsat skriftligt i folketinget $16/1$ (F. sp. 1904). 1. beh. $24/1$ (F. sp. 2073). Partiernes ordførere: Kaj Andresen, Søren Andersen, Poul Sørensen, Johs. Christiansen, Ragnhild Andersen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Kaj Andresen, Bundvad, Einer-Jensen, Hjortnæs, Kai Jensen, Mørk, Edel Saunte [formand], Søren Andersen, N. Chr. Christensen, Holmberg, Thorkil Kristensen, Lorentzen, Gertie Wandel, Clausen (Olufskjær), Poul Sørensen, Johs. Christiansen [næstformand] og Else Zeuthen). Betænkning (B. sp. 205) afgivet $27/2$. (Ordfører: Kaj Andresen). 2. beh. $5/3$ (F. sp. 2907). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 253) afgivet $7/3$. 3. beh. $12/3$ (F. sp. 3054). *Loven stadfæstet 16. marts 1957.* (Lovt. nr. 53).

De ved loven gennemførte ændringer i forsorgsloven står alle i forbindelse med de ved lov nr. 258 af 2. oktober 1956 gennemførte ændringer i folkeforsikringsloven, hvorved *folkepensionen* gennemførtes.

Ændringerne til forsorgslovens §§ 34, 39, 73, 247, 252, 258, 263, 281 A, 289 og 293, stk. 2, er af redaktionel karakter og dels en følge af den ved loven af 2. oktober 1956 indførte ændrede terminologi i folkeforsikringsloven, hvorefter betegnelserne invaliderente, aldersrente, invaliderentemodtager og aldersrentemodtager afløses af betegnelserne invalidepension, folkepension, invalidepensionist og folkepensionist, dels en følge af, at folkeforsikringsloven efter den foretagne ændring omfatter 2 arter af folkepension, nemlig den indtægtsregulerede folkepension, jfr. lovens § 39, stk. 1, der svarer til den hidtidige aldersrente, og folkepensionens mindstebeløb, der omhandles i lovens § 39, stk. 2, og som ikke er indtægtsbestemt.

Ændringerne i forsorgslovens §§ 193, 194, 236, 289, 293, stk. 1, og 333 står i forbindelse med de ved folkepensionsloven gennemførte ændringer i folkeforsikringslovens bestemmelse om pristalsregulering, hvorefter reguleringen fremtidig skal finde sted med udgangspunkt i pristallet for januar 1956, der udgjorde 410.

Om den nærmere begrundelse for de sidstnævnte ændringer

anføres følgende uddrag af de til lovforslaget knyttede bemærkninger:

„På grund af den nære forbindelse mellem folkeforsikringslovens og forsorgslovens ydelser — jfr. således at børnetillæggene til alders- og invaliderenten er de samme som de i forsorgsloven fastsatte normalbidrag for fædre, og at kommunehjælpsgrænserne bestemmes af aldersrentens størrelse — må det anses for praktisk, at der foretages en tilsvarende ændring af forsorgslovens bestemmelse om pristalsregulering, jfr. her ved lovens § 333, og at de i §§ 193, 194, 236 og 289 fastsatte beløb ændres i overensstemmelse med det nye udgangspunkt for reguleringen.

Endvidere foreslås det, at de beløb, hvormed normalbidragene efter §§ 193, stk. 1, og 236 ved lov af 31. marts 1953 ekstraordinært blev forhøjet, også fremtidig gøres til genstand for pristalsregulering. Som begrundelse herfor kan anføres, dels at det er upraktisk, at en del af bidraget holdes uden for reguleringen, dels at forhøjelsen, der udgjorde 20 pct. af de i forsorgsloven dengang fastsatte bidrag, som følge af den siden 1953 skete prisstigning i dag har mistet en del af sin købeevne. Ved forslaget tilsigtes det at undgå yderligere forringelse af den omhandlede forhøjelses købeevne, såfremt prisstigninger fortsat finder sted.

De beløb for normalbidrag, indtægtsgrænser m. v., der herefter skal pristalsreguleres med udgangspunkt i pristal 410, har man fastsat til netop den størrelse, de ville have haft ved pristal 410, såfremt man efter den hidtidige bestemmelse kunne pristalsregulere ved dette pristal.“

Specielt vedrørende ændringen af forsorgslovens § 293, stk. 1, gives i lovforslagets bemærkninger følgende begrundelse:

„Efter den nuværende affattelse af § 293, stk. 1, 1. pkt., udgør maksimum for det beløb, der af en kommune kan anvendes til supplerende hjælp til arbejdsløshedsunderstøttede, 5 pct. af et beløb, der fremkommer ved at multiplicere det antal dage, for hvilke der inden for pågældende regnskabsår oppebæres arbejdsløshedsunderstøttelse i vedkommende kommune,

med den „gennemsnitlige aldersrente pr. dag“. Ved beregningen af dette sidste beløb tages der hensyn til aldersrentens grundbeløb + rentetillægget. Endvidere indgår i beregningen børnetillæg med en vis vægt. Da folkeforsikringsloven . . . omfatter 2 arter af folkepension, vil det være nødvendigt at ændre forsorgslovens § 293, stk. 1. Man har herefter fundet det mest hensigtsmæssigt i bestemmelsen direkte at indføre de beløb, der skal multipliceres med dagantallet, i hvilket der oppebæres arbejdsløshedsunderstøttelse. De i lovforslaget optagne beløb er de pr. 1. april 1956 gældende — efter januarpristallet 1956 regulerede — beløb. Det foreslås, at disse beløb pristalsreguleres 1 gang årligt.“

Reglerne om *forholdet mellem kommunehjælpens og folkepensionens størrelse* (forsorgslovens § 297, stk. 1) blev hovedspørgsmålet under folketingets behandling af lovforslaget.

Efter den hidtidige affattelse af forsorgslovens § 297, stk. 1, skulle det sociale udvalg ved afgørelsen af, hvor meget der i det enkelte tilfælde kunne ydes som kommunehjælp, iagttage, at hjælpen ikke måtte overstige, hvad der i den pågældende periode kunne være ydet i henhold til folkeforsikringslovens § 39, stk. 1, og i § 40, stk. 5 og 9, såfremt ansøgeren havde opfyldt betingelserne for at oppebære sådan hjælp. Efter samme bestemmelses stk. 2 stilledes der endvidere til rådighed for det sociale udvalg til ydelse af påkrævet supplerende hjælp af en vis almindelig karakter, såsom tilskud til husleje, brændsel, beklædning o. lign. eller til ydelse af hjælp under særlige forhold i anledning af trang opstået som følge af langvarig sygdom, meget store forsørgerbyrder eller andre særlige omstændigheder, et beløb på 15 pct. af det af kommunen i pågældende regnskabsår ydede beløb inden for den i § 297, stk. 1, angivne grænse.

Ved folkepensionsloven er rentetillægget, brændselstillægget, beklædningstillægget samt et beløb, svarende til de særlige engangsydelser, blevet indregnet i den indtægtsbestemte folkepensions grundbeløb. Ud over den forhøjelse, der er en følge af indregningen af disse tillæg, er der — dog først fra 1. oktober 1957 — hjemlet en forhøjelse af grundbeløbet i de 3 kommune-grupper med henholdsvis 400 kr., 500 kr. og 600 kr. for ægtepar

og et forholdsvis mindre beløb for enlige. For et ægtepar uden børn i København udgør den indtægtsregulerede folkepensions maksimale grundbeløb herefter 5 112 kr. (beregnet efter pristallet for juli 1956). Rådighedsbeløbet for ydelse af personlige tillæg bliver samtidig — i løbet af en overgangsperiode — nedsat fra 7½ pct. til 4½ pct., hvilket imidlertid på grund af grundbeløbets forhøjelse ikke medfører nogen reel ændring.

For omtrentligt at bevare forholdet mellem størrelsen af kommunehjælpen og folkepensionen foreslog socialministeren herefter forsorgslovens § 297, stk. 1, affattet således:

„Ved afgørelsen af, hvor meget der i det enkelte tilfælde kan ydes som kommunehjælp til underhold i form af pengehjælp eller naturalier, skal det sociale udvalg iagttage, at hjælpen ikke må overstige et beløb, der svarer til 85 pct. af, hvad der i den pågældende periode kunne være ydet i henhold til folkeforsikringslovens § 39, stk. 1, med tillæg af de i § 40, stk. 5, nævnte beløb, alt for så vidt ansøgeren havde opfyldt betingelserne for at oppebære sådan hjælp.“

I sin fremsættelsestale motiverede *socialministeren* den foreslåede ny affattelse af § 297, stk. 1, således:

„Man har ikke ment — og heri støttes man af kommunerne — at reguleringen af kommunehjælpsgrænserne skal ske gennem en nedsættelse af rådighedsbeløbet på 15 pct., men er af den opfattelse, at den fornødne tilpasning skal ske gennem en nedsættelse af den procent, som den maksimale faste kommunehjælp må udgøre af folkepensionens grundbeløb. Efter foretagne beregninger er man kommet til det resultat, at det vil være rimeligt at fastsætte denne procent til 85. Grænserne for den maksimale faste kommunehjælp vil herved blive forhøjet med beløb, der godt og vel svarer til de faste beløb, hvormed folkepensionen stiger pr. 1. oktober 1957. Det hidtidige forhold mellem kommunehjælpen og aldersrenten vil således i det store og hele blive bevaret, idet der blot vil ske en uvæsentlig forskydning i kommunehjælpens favør.“

Udgifterne ved lovforslaget var af socialministeriet skønsmæssigt anslået til ca. 7 mill. kr. årligt, hvoraf ca. 2 mill. kr. afholdes af den fælleskommunale udligningsfond, mens de resterende 5 mill. kr. afholdes af opholdskommunen og det mellemkommunale refusionsforbund med henholdsvis 2 og 3 mill. kr.

Ved lovforslagets 1. behandling gav *Kaj Andresen* (S) på sit partis vegne tilslutning til de af socialministeren foreslåede ændringer.

Søren Andersen (V) kunne tilslutte sig forslaget's ændringer af

formel karakter og også den foreslåede nye pristalsregulering, herunder de nye indtægtsgrænser for forskudsvis udbetaling af underholdsbidrag. Derimod kunne han ikke tilslutte sig forslaget bestemmelse om forholdet mellem kommunehjælp og folkepension (§ 297, stk. 1). Han anførte, at kommunehjælpen, når der ydedes børnetillæg til 5 børn, ville overskride, hvad der kunne ydes i arbejdsløshedsunderstøttelse, hvilket han fandt urimeligt. Hans parti måtte gå imod 85 pct.s reglen, og i et senere indlæg antydede han, at procenten eventuelt burde sættes til 80.

Poul Sørensen (KF) kunne stort set give tilslutning til lovforslaget, men havde med hensyn til enkeltheder i lovforslaget de samme betænkeligheder, som var anført af venstres ordfører. Han ønskede sagen underkastet udvalgsbehandling, hvorunder hans partis synspunkter nærmere ville blive gjort gældende.

Johs. Christiansen (RV) anbefalede lovforslaget til hurtig og velvillig behandling.

Ragnhild Andersen (DK) erklærede, at hendes parti så med velvilje på lovforslaget, som imidlertid på flere punkter, trængte til forbedringer. Det var således hendes opfattelse, at maksimum for kommunehjælp burde være den fulde folkepension uden nedsættelse, og at retten til at få udbetalt normalbidraget med det fulde grundbeløb burde betinges af, at den bidragsberettigede indtægt ikke oversteg sygekassegrænsen. Endelig rejste Ragnhild Andersen spørgsmål om, hvorvidt den ved folkepensionsloven gennemførte ændring af folkepensionens størrelse i de 3 kommunegrupper ville blive efterfulgt af tilsvarende ændringer med hensyn til den forholdsmæssige størrelse af børnebidrag, barselsfærdsbidrag og indtægtsgrænser i de 3 kommunegrupper.

Søren Olesen (DR) kunne tiltræde de foreslåede ændringer. Han understregede, at kommunehjælpsgrænsen var et maksimum, og han havde tillid til, at de sociale udvalg ville administrere bestemmelserne herom tilfredsstillende.

Socialministeren oplyste, at stigningen i kommunehjælps maksimum ud over den forholdsmæssige stigning i relation til folkepensionen fra 1. oktober 1957 ville andrage:

For ægtepar: i takstgruppe I 177 kr., i takstgruppe II 177 kr. og i takstgruppe III 184 kr. For enlige: i takstgruppe I 100 kr., i takstgruppe II 137 kr. og i takstgruppe III 126 kr. Han fandt ikke, at denne forhøjelse var for rundhåndet, og understregede i øvrigt, at det drejede sig om maksimumsbeløb. I anledning af en forespørgsel fra Søren Andersen, om de kommunale organisationer havde tiltrådt 85 pct.s reglen, oplyste ministeren, at der havde været enighed om, at der skulle være et maksimumsbeløb, men det blev overladt til ministeren at fastsætte dette. Såfremt man gennemførte 80 pct., ville maksimum for kommunehjælpen imidlertid blive mindre, end

det var for tiden, og derfor havde socialministeren foreslået procenten sat til 85.

Lovforslaget blev henvist til behandling i et udvalg, hvis flertal (socialdemokratiets og det radikale venstres medlemmer) indstillede lovforslaget til uforandret vedtagelse, mens mindretallet (venstres og det konservative folkepartis medlemmer) indstillede det til vedtagelse med den ændring, at procentsatsen 85 i lovens § 297, stk. 1, fastsattes til 80.

Uden for betænkningen stilledes fra kommunistisk side 2 ændringsforslag.

Det ene (vedrørende forsorgslovens § 297, stk. 1) gik ud på, at maksimum for kommunehjælpen ikke skulle ansættes som en brøkdel af folkepensionen (socialministerens forslag var 85 pct.), men at maksimum skulle være folkepensionen fuldt ud.

Ved det andet ændringsforslag (vedrørende forsorgslovens § 194, stk. 1) foresloges de gældende betingelser for udbetaling af underholdsbidrag ændret til følgende:

„Retten til at få normalbidraget udbetalt med det fulde grundbeløb er for alle enligstillede bidragsberettigede, herunder også enker og enkemænd, betinget af, at den bidragsberettigedes årlige indtægt ikke overstiger grænserne for ubemidletthed i folkeforsikringslovens forstand (sygekassegrænserne).

For øvrige bidragsberettigede er retten til at få normalbidraget udbetalt med det fulde grundbeløb betinget af, at den bidragsberettigedes årlige indtægt, beregnet efter reglerne i stk. 3, ikke overstiger følgende beløb, jfr. dog § 333:“.

Ved 2. behandling oplyste udvalgets ordfører, *Kaj Andresen* (S), at det af det materiale, udvalget havde fået fra socialministeren, fremgik, at 85 pct. som maksimalgrænse ville betyde, at der i perioden fra 1. april 1957 til 1. oktober 1957 ikke sker store ændringer i beløbets størrelse i forhold til de gældende satser. Et ægtepar vil få en beskeden forhøjelse på 15-20 kr. pr. måned og enlige en forhøjelse på 10-15 kr. pr. måned. Først fra oktober 1957 vil der ske en forhøjelse af de maksimale ydelser, der ligger en smule over den forhøjelse, der sker i folkepensionsbeløbet. En grænse på 80 pct. ville medføre, at forhøjelsen blev mindre end den, folkepensionisterne får til oktober. For et ægtepar uden børn vil det med 85 pct.-grænsen i de tre zoner betyde en stigning pr. 1. oktober 1957 på henholdsvis 47 kr., 55 kr. og 65 kr. pr. måned, mens stigningen for folkepensionisterne på samme tid vil være på henholdsvis 36 kr., 43 kr. og 51 kr. pr. måned; maksimalydelserne vil for et ægtepar uden børn fra oktober blive 370 kr. pr. måned i hovedstadsområdet, 350 kr. i købstæderne og 321 kr. i det øvrige land. Han anbefalede lovforslaget til vedtagelse uforandret og at stemme imod venstres og konservativtes forslag om fastsættelse af en grænse på 80 pct. af folkepensionen. Om de

kommunistiske ændringsforslag, som han også anbefalede at stemme imod, oplyste han, at en forhøjelse af indtægtsgrænsen for forskudsvis udbetaling af børnebidrag til sygekassegrænsen ville medføre, at bidrag kunne udlægges af det offentlige for bruttoindkomster i København på nær ved 20 000 kr., idet sygekassegrænsen nu androg 13 500 kr. Han fandt de hidtil gældende grænser mere rimelige.

Søren Andersen (V) motiverede ønsket om, at maksimum for kommunehjælpen blev sat til 80 pct. af folkepensionen, med henvisning til, at ministeren under udvalgsbehandlingen havde oplyst, at han ville udsende et cirkulære, ifølge hvilket *kommunehjælpen ikke må overstige arbejdsløshedsunderstøttelsen*. Venstre fandt det imidlertid ikke tilfredsstillende med et cirkulære, som ministeren jo kunne tilbagekalde, men foretrak, at grænsen på 80 pct. blev fastsat i selve loven. Søren Andersen anbefalede derfor tinget at stemme for venstres og konservatives ændringsforslag, men mod de kommunistiske.

Gertie Wandel (KF) var enig med venstres ordfører.

Johs. Christiansen (RV), der anbefalede socialministerens forslag, fandt, at venstres og det konservative folkepartis spareforslag var ejendommelige. Han var enig i, at der måtte vises streng påpasselighed i den offentlige husholdning, men advarede imod, at man fortrinsvis lader landets økonomiske vanskeligheder gå ud over de produktionsfremmende og de humanitære bevillinger. Om man valgte 80 pct. i stedet for 85 pct. som grænse, ville besparelsen blive minimal. Forskellen ville eksempelvis bestå i, at et ægtepar med 3 børn ville få 66 øre mindre om dagen, hvis man brugte 80 pct.s reglen i stedet for den af socialministeren foreslåede.

Ragnhild Andersen (DK) anbefalede sine ændringsforslag og fremhævede, at særlig de enlige kvinder med børn er vanskeligt stillet, hvilket gang på gang er fremhævet af kvindeorganisationerne.

I anledning af venstres og det konservative folkepartis ændringsforslag om en 80 pct.s grænse udtalte *socialministeren*, at grænsen er en maksimumsgrænse, og at det ved vurderingen af, hvad der skal udbetales i kommunehjælp, vil blive taget i betragtning, at der ikke ydes mere, end de pågældende kunne få, hvis de var arbejdsløshedsforsikrede. Dette ville socialministeren understrege i et cirkulære til kommunalbestyrelserne. Når han fastholdt procenten for den maksimale ydelse på 85 pct., var det, fordi der ellers ville blive tale om urimeligt lave understøttelser til familier uden eller med kun få børn.

Om det kommunistiske forslag om forhøjelse af indtægtsgrænserne for enlige for udbetaling af bidrag til sygekassegrænsen oplyste ministeren, at gennemførelse af forslaget for en enlig i hovedstaden ville betyde, at der kunne oppebæres fuldt bidrag fra det offentlige med en bruttoindtægt på ca. 19 250 kr., og at adgang til bidrag først ville falde bort ved en indtægt på ca. 21 000 kr. Sådanne forhøjelser forekom ministeren urimelige. Ej heller kommunisternes forslag om

at fastsætte grænsen i § 297, stk. 1, til 100 pct. forekom ministeren rimelig, og han opfordrede tinget til at stemme imod begge de kommunistiske ændringsforslag.

Ved afstemningen forkastedes venstres og det konservative folkepartis ændringsforslag med 92 stemmer mod 47; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod. Også kommunisternes to ændringsforslag forkastedes (133 henholdsvis 134 stemmer mod 7).

I den af udvalget afgivne tillægsbetænkning indtog grupperne samme stilling som i betænkningen, jfr. ovenfor.

Ved 3. behandling fremkom der ikke nye oplysninger vedrørende lovforslaget, der vedtoges enstemmigt med 80 stemmer, idet 59 medlemmer (venstre og konservative) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

52. Lov om tillæg til og ændring i lov om erstatning til besættelsestidens ofre. (Genoptagelse af sager om invaliditetserstatning). (Socialminister *Strøm*). [A. sp. 1775. — C. sp. 385].

FremSAT skriftligt i folketinget $\frac{8}{3}$ (F. sp. 3011). 1. beh. $\frac{13}{3}$ (F. sp. 3133). Partiernes ordførere: Holger Larsen, Jens Chr. Christensen, Marie Antoinette von Lowzow, Johs. Christiansen, Fuglsang og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Holger Larsen, Poul Hansen, [Svendborg] (fra $\frac{20}{3}$ Frode Jakobsen), Hjortnæs, Hougaard, Viola Nørløv, Axel Ivan Pedersen [formand], Schrøder, Robert Sørensen, Jens Chr. Christensen, N. Chr. Christensen, Gideon, Krogh, Ladefoged, Marie Antoinette von Lowzow, Poul Sørensen, Thestrup og Johs. Christiansen [næstformand]). Betænkning (B. sp. 383) afgivet $\frac{28}{3}$. (Ordfører: Holger Larsen). 2. beh. $\frac{3}{4}$ (F. sp. 3673). 3. beh. $\frac{5}{4}$ (F. sp. 3685). *Loven stadfæstet 12. april 1957.* (Lovt. nr. 119).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Direktoratet for ulykkesforsikringen bemyndiges til, når omstændighederne taler derfor, at genoptage sager om ydelse af invaliditetserstatning i henhold til afsnit 1 i lov nr. 475 af 1. oktober 1945 om erstatning til besættelsestidens ofre med henblik på ydelse af en yderligere invaliditetserstatning i henhold til nævnte lov, uanset at den i lovens § 26, stk. 4, fastsatte frist er overskredet.

Invaliditetsgraden fastsættes dels på grundlag af en lægelig bedømmelse af invaliditetens art og omfang i overensstemmelse med de ved administrationen af reglerne om den lovpligtige ulykkesforsikring fulgte retningslinjer, dels under hensyntagen til, om pågældendes indtjeningssevne må anses for at være forringet som følge af skaden. En forringelse af indtjeningssevnen vil være at anse som en følge af invaliditeten, såfremt det ikke skønnes at være overvejende sandsynligt, at den skyldes andre forhold.

Såfremt der ved genoptagelse af en sag fastsættes en højere invaliditetsgrad, kan der tillægges en skadelidt en yderligere invaliditetserstatning, jfr. § 3.

Genoptagelse kan ske såvel på direktoratets initiativ som på begæring af skadelidte.

Skønner direktoratet senere, at omstændighederne taler for fornyet revision af en invaliditetsfastsættelse, er direktoratet berettiget til på ny at genoptage sagen. Ved sådan revision vil der også kunne ske nedsættelse af den fastsatte invaliditetsgrad, dog kan erstatningen ikke fastsættes lavere end efter den invaliditetsgrad, der sidst var fastsat før denne lovs ikrafttræden.

§ 2. Direktoratets afgørelse, hvorved genoptagelse nægtes, kan af skadelidte inden en måned efter den om afgørelsen givne meddelelse indankes for ulykkesforsikringsrådet, hvis afgørelse er endelig.

§ 3. Den yderligere invaliditetserstatning, der tillægges en skadelidt, bliver normalt at yde i form af en årlig rente, men direktoratet er dog berettiget til, når omstændighederne taler derfor, at bestemme, at erstatningen kapitaliseres.

Såfremt invaliditetsgraden ved sagens genoptagelse fastsættes til mindst 50 pct., vil der ved rentens fastsættelse være at bortse fra tidligere i henhold til § 28, stk. 1, 2. punktum, i lov om erstatning til besættelsestidens ofre ydet, kapitaliseret erstatning.

§ 4. § 25, stk. 1 og 2, i lov om erstatning til besættelsestidens ofre ophæves.

Såfremt en til erstatning i henhold til lov om erstatning til besættelsestidens ofre berettiget har valgt i stedet at modtage

erstatning i henhold til lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde eller lov om krigsulykkesforsikring af 25. juli 1940 eller har modtaget erstatning i henhold til den ved tekstanmærkning til lov om tillægsbevilling for finansåret 1951-52 givne hjemmel, vil der desuagtet kunne ydes pågældende erstatning i henhold til lov om erstatning til besættelsestidens ofre. I sådan erstatning fradrages den tidligere i henhold til de nævnte love m. v. ydede erstatning. De nærmere regler herfor fastsættes af socialministeren.

§ 5. De renter, der måtte komme til udbetaling som følge af bestemmelsen i § 4, løber fra den 1. april 1957.

Som begrundelse for disse nye bestemmelser anførte *socialministeren* i sin fremsættelsestale bl. a.:

„Loven af 1. oktober 1945 om erstatning til besættelsestidens ofre — erstatningsloven — indeholder en række bestemmelser, der tilsigtede at gennemføre en værdig sikring af frihedskampens ofre og ofrene for besættelsesmagtens overgreb m. v.

Herunder er der først og fremmest givet regler for ydelse af erstatning til dem, der blev invalideret, og til de efterladte efter dem, der omkom som følge af krigshandlinger eller krigslignende handlinger, herunder som følge af besættelsesmagtens eftersøgninger, fængslinger, interneringer og deportationer. Disse regler indeholdes i lovens afsnit 1.

Ved den nærmere udformning af reglerne i dette afsnit tog man sit udgangspunkt i lov af 27. marts 1934 om invaliderente m. v. til tilskadekomne militære værnepligtige, der atter hviler på principperne i ulykkesforsikringsloven af 20. maj 1933.

I overensstemmelse med, hvad der er fastsat i disse love, medtog man i erstatningslovens § 26, stk. 1, en bestemmelse om, at direktoratet for ulykkesforsikringen, til hvilket administrationen af lovens afsnit 1 var henlagt, var beføjet til at træffe bestemmelse om ændring i renten til en invalideret, når omstændighederne, der havde været bestemmende for fastsættelsen af renten, havde forandret sig i væsentlig grad. Ligeledes i overensstemmelse med de to nævnte love blev det endvidere fastsat, at sådan ændring af renten dog ikke kunne finde sted, når der var forløbet 5 år efter rentens første fastsættelse.

Mange af de sager om fastsættelse af invaliditetserstatning i henhold til erstatningslovens afsnit 1, der har været behandlet af direktoratet for ulykkesforsikringen, har imidlertid vist sig at frembyde forhold, der på afgørende måde afviger fra de sager, der kendes fra militærinvalideloven og ulykkesforsikringsloven. Dette gælder først og fremmest de tilfælde, hvor der er tale om sygdomme på-

draget under ophold i tyske koncentrationslejre, hvor de deporterede blev udsat for forhold, der lå helt uden for, hvad man hidtil har haft erfaring om. Sygdomsforløbet har da også ofte været anderledes, end man kunne påregne, og navnlig har *de fulde virkninger af sygdommene i en del tilfælde først vist sig flere år efter, at den første afgørelse i sagen blev truffet*, ligesom der er indtrådt tilbagefald, der ikke efter sædvanlig erfaring kunne forudses. Dette gælder eksempelvis i en række tilfælde, hvor de pågældende er ramt af tuberkulose.

Men var der forløbet 5 år efter direktoratets første fastsættelse af rente, har direktoratet ikke haft mulighed for at tage de pågældende sager op til fornyet vurdering.

Da det under hensyn til de særlige forhold, der foreligger vedrørende denne særlige gruppe af invaliderede, må føles mindre rimeligt, at man af den nævnte fristbestemmelse er afskåret fra at tage de omhandlede sager op til en ønskelig revision, foreslås det, at direktoratet for ulykkesforsikringen bemyndiges til, når omstændighederne taler derfor, at *genoptage sager om ydelse af invaliditets-erstatning* i henhold til erstatningslovens afsnit 1 med henblik på ydelse af en yderligere erstatning, uanset at den nævnte frist af 5 år er oversiddet.

Ved invaliditetsbedømmelsen af de her omhandlede sager er direktoratet oprindelig gået ud fra, at de pågældendes tilstand principielt måtte sammenstilles med andre i direktoratets praksis forekommende lidelser hos forsikrede. Det afgørende har herefter været en lægelig bedømmelse.

I den tilsvarende norske lov — der er af 13. december 1946 — er det om sager vedrørende ydelse af invaliditetserstatning fastsat, at der ved bedømmelsen af invaliditetsgraden skal tages hensyn til skadens medicinske art og størrelse i overensstemmelse med de principper, der gælder i de offentlige ulykkesforsikringer. Men ved siden heraf kan der tages hensyn til tilskadekomnes „yrke“ og hans muligheder for erhvervsmæssig fortjeneste før og efter skaden.

Det må erkendes, at en del af de afgørelser, som efter den danske erstatningslov er truffet ud fra den foran nævnte forudsætning, ikke synes fuldt ud at tilgodese de hensyn, som denne særlige gruppe af invaliderede med rimelighed bør kunne gøre krav på, når henses til, at de forhold, de pågældende har været udsat for, har været af en ganske usædvanlig karakter.

Det foreslås derfor, at der gives udtrykkelig hjemmel til ved fremtidige bedømmelser af invaliditetsgraden i sager, der henhører under erstatningsloven, på lignende måde som i den norske lov at *tage hensyn også til, om skaden må anses for at have medført forringelse af pågældendes indtjeningssevne*. Den foreslåede bestemmelse indeholder endvidere, at en forringelse af indtjeningssevnen vil være at anse som en følge af invaliditeten, såfremt det ikke skønnes at være overvejende sandsynligt, at den skyldes andre forhold. Også dette

er en ny regel, der tilsigter at gøre det muligt i videst muligt omfang at yde en fyldestgørende erstatning til dem, der blev invalideret under de særlige forhold, som besættelsestiden førte med sig.

Da det må påregnes, at der fremdeles vil kunne ske ændringer i en under erstatningsloven hørende invaliderets helbredstilstand, foreslås det, at direktoratet også senere skal kunne genoptage sagen og da også eventuelt med henblik på en nedsættelse af den fastsatte invaliditetsgrad. Erstatningen kan dog ikke fastsættes lavere end efter den invaliditetsgrad, der sidst var fastsat før lovens ikrafttræden.“

Ministeren sluttede sin udførlige redegørelse for lovforslagets formål og indhold således:

„Det er ikke muligt at skønne over, hvor mange sager der vil blive optaget til revision som følge af forslagets gennemførelse, og endnu mindre om, i hvilket omfang den nye bedømmelse af sagerne vil føre til udbetaling af forhøjede erstatninger.

Det er ej heller muligt at skønne over, i hvor mange sager der vil blive tale om udbetaling af en højere renteerstatning som følge af ophævelsen af erstatningslovens § 25, stk. 1 og 2.

Der er *dog næppe grund til at tro, at der vil blive tale om nogen voldsom forhøjelse* af det beløb, der allerede ydes i henhold til erstatningslovens afsnit 1, og som på forslaget til finanslov for 1957-58 er optaget med 7 mill. kr.

Jeg mener, at vi skylder de mennesker, som lovforslaget vedrører, at gennemføre de omhandlede ændringer, idet vi vel først derigennem fuldt ud når det mål, som blev sat ved fremsættelsen i 1945 af forslag til lov om erstatning til besættelsestidens ofre: at gennemføre en værdig sikring af frihedskampens ofre og ofrene for besættelsesmagtens overgreb.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier. Det henvistes efter 1. behandling til et udvalg, der indstillede lovforslaget til vedtagelse i uændret form. I den enstemmige betænkning udtales:

„Udvalget har holdt 4 møder og har haft samråd med socialministeren samt modtaget en deputation fra „Frihedskampens Erhvervshæmmede“.

Udvalget har forespurgt socialministeren om, hvilken mulighed personer, der ikke tidligere har fremsat krav om invaliditetserstatning i henhold til den her omhandlede lovgivning, eventuelt måtte have for nu at fremsætte et sådant krav.

Socialministeren har i den anledning oplyst, at direktoratet for ulykkesforsikringen i tilfælde, hvor anmeldelse af krav i henhold til erstatningslovens afsnit 1 ikke er indgivet inden udløbet af lovens frister, med socialministeriets godkendelse har fulgt den praksis — i overensstemmelse med den praksis, der af direktoratet følges i sager under ulykkesforsikringsloven, og hvor staten bærer risikoen —

i det enkelte tilfælde at bortse fra fristoverskridelsen, når der foreligger rimelig grund for denne, og når der er tale om en væsentlig erstatning.

Der er i udvalget enighed om, at denne praksis fortsat bør følges.“

Til 2. behandling stillede socialministeren et par ændringsforslag af teknisk karakter. Disse vedtoges enstemmigt, hvilket også var tilfældet med lovforslaget som helhed.

53. Lov om udskydelse af revision af lov om erhvervsvejledning. (Økonomi- og arbejdsminister *Krag*). [A. sp. 1103. — C. sp. 391].

Fremsat skriftligt i folketinget $1^6/1$ (F. sp. 1908). 1. beh. $31/1$ (F. sp. 2198). Partiernes ordførere: Per Hækkerup, Kryger, Ninn-Hansen, Johs. Christiansen, Fuglsang og J. M. Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Per Hækkerup, Nina Andersen, Hans Christensen, Lysholt Hansen, Holger Larsen [formand], Peter Nielsen, Viola Nørløv, Orla Pedersen, Kryger, N. Chr. Christensen, Peder Christensen (Rebild), Conrad Kofoed, Krogh, Ninn-Hansen, Hanne Budtz, Adolph Sørensen og Johs. Christiansen [næstformand]). Betænkning (B. sp. 373) afgivet $2^6/3$. (Ordfører: Per Hækkerup). 2. beh. $3/4$ (F. sp. 3676). 3. beh. $5/4$ (F. sp. 3686). *Loven stadfæstet 12. april 1957*. (Lovt. nr. 115).

Ved loven udskydes den i § 9 i lov nr. 86 af 31. marts 1953 om erhvervsvejledning omhandlede lovrevision til *folketingsåret 1957-58*.

Ved loven om erhvervsvejledning indførtes for hele landet en offentlig erhvervsvejledning bestående i erhvervsoplysning for ungdommen og vederlagsfri erhvervsrådgivning. Erhvervsvejledningen blev henlagt til den offentlige arbejdsanvisning — for den skole-søgende ungdoms vedkommende i nøje samarbejde med skolerne.

Loven trådte i kraft den 1. oktober 1953. På grund af omfattende forarbejder og drøftelser med bevillingsmyndighederne blev *en landsomfattende erhvervsvejledning imidlertid først ført ud i livet pr. 1. oktober 1955*, idet de nærmere regler blev givet ved henholdsvis undervisningsministeriets cirkulære af 26. september 1955 og økonomi- og arbejdsministeriets cirkulære af 27. september 1955. Efter

erfaringerne fra det forløbne år synes ordningen ifølge bemærkningerne til lovforslaget i det store og hele at have virket tilfredsstillende i praksis. Arbejdet har dog nødvendigvis været præget af, at det er nye opgaver, der tages op, og *hverken fra skolemyndighedernes eller arbejdsanvisningsmyndighedernes side forelå der tilstrækkeligt erfaringsmateriale til bedømmelse af, om det måtte være hensigtsmæssigt at ændre loven på visse punkter*. Det foresloges derfor, at lovens optagelse til revision skulle udskydes, til erhvervsvejledningen havde virket over hele landet i 3 år, d. v. s. til folketingsåret 1958-59.

Under behandlingen i folketinget erkendtes det fra alle sider, at en udskydelse af revisionen var rimelig og nødvendig ud fra den betragtning, at et enkelt års erfaringsmateriale ikke var tilstrækkeligt. Nogle af ordførerne kunne imidlertid ønske *revisionen fremskyndet, således at den fastsattes til folketingsåret 1957-58, et år tidligere end oprindeligt foreslået*. Denne ændring gennemførtes efter udvalgsbehandlingen.

Af udvalgets betænkning fremgår i øvrigt, at udvalget har drøftet spørgsmålet om at ansætte personer fra det praktiske erhvervsliv som erhvervsvejledere, og at ministeren ved nyansættelser ville stille sig velvilligt over for ansættelse af erhvervsvejledere, der blev hentet fra det praktiske erhvervsliv, forudsat at de pågældende var i besiddelse af de øvrige for stillingens bestridelse fornødne kvalifikationer.

Også spørgsmålet om en udvidet repræsentation for erhvervenes hovedorganisationer i det i henhold til lovens § 8 nedsatte rådgivende udvalg drøftedes af udvalget med ministeren, som ifølge betænkningen gav tilsagn om at ville henstille til § 8-udvalget, at dette under sin videre virksomhed i videre omfang end hidtil ville benytte den i lovbestemmelsen allerede indeholdte bemyndigelse til at tilkalde sagkyndige til udvalgets forhandlinger, herunder repræsentanter for erhvervslivet.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt.

54. Lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v. (Minister for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 1149. — C. sp. 97].

Fremsat skriftligt i folketinget ¹⁶/₁ (F. sp. 1909). 1. beh. ²²/₁ (F. sp. 1988). Partiernes ordførere: Aage Knudsen, Henry Hansen, Thestrup, Steen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Aage Knudsen, Victor Gram [formand], Lysholt Hansen, Erhard Jakobsen, Evald Kristensen, Holger Larsen, Mørk, Lars M. Olsen, Henry Hansen, Marius Buhl,

Thisted Knudsen, Peter Larsen, Lorentzen Thestrup, Stæhr Johansen, Jørgen Jørgensen (Ullerup) og Steen [næstformand]). Betænkning (B. sp. 171) afgivet $\frac{6}{2}$. (Ordfører: Aage Knudsen). 2. beh. $\frac{12}{2}$ (F. sp. 2519). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $\frac{14}{2}$ (F. sp. 2603). *Loven stadfæstet 8. marts 1957.* (Lovt. nr. 44).

Loven er, for så vidt angår §§ 1-3 og 5, overensstemmende med den tilsvarende i samlingen 1955-56 gennemførte ekspropriationslov (årbog 1955-56, side 312).

§ 1 bemyndiger ministeren til for *statsbanerne* at erhverve arealer, som er nødvendige til foretagelse af ændringer i anlægene, der er en følge af arbejder, hvortil der gives bevilling ved finansloven eller tillægsbevillingsloven for finansåret 1957-58.

Efter § 2 kan ministeren lade foretage ekspropriation, ligeledes for statsbanerne, af arealer og servitutter, der er nødvendige for at sikre synligheden af signaler o. lign.

Forslagets § 3 hjemler ministeren ret til at lade foretage ekspropriation for *post- og telegrafvæsenet og de koncessionerede telefonselskaber* af arealer m. v., som er påkrævede til tilvejebringelse af nye og udvidelse af bestående radiotelekommunikationsanlæg og telefonanlæg, herunder centraler.

§ 5 hjemler den sædvanlige fritagelse for stempel- og tinglysningsafgifter for de dokumenter, der udfærdiges i anledning af de af loven omfattede baneanlæg m. v.

Som § 4 blev under sagens behandling i folketinget indføjet en ny bestemmelse, hvorved ministeren for offentlige arbejder bemyndiges til — eventuelt ved ekspropriation — at erhverve de arealer m. v., der udkræves til *opførelse af et tilbagerykket dige ca. 300 m bag Juvrediget på Rømø.*

Endelig indeholder loven — i modsætning til sine forgængere — i § 6 en bestemmelse, der hjemler *afgiftsfrihed* for dokumenter, udfærdiget i forbindelse med arealerhvervelser i henhold til lov nr. 165 af 1. maj 1923, § 1, angående *regulering af statsbanernes niveauoverkørsler*, en bestemmelse som rækker ud over det enkelte finansår.

I nævnte lov af 1923 findes, efter hvad ministeren anførte ved fremsættelsen af forslaget til nærværende lov, „ingen udtrykkelig

bestemmelse om afgiftsfritagelse, og de årlige ekspropriationsloves § 4 indeholder måske ikke tilstrækkelig klar hjemmel til at undlade at afgiftsberigtige disse adkomstdokumenter m. v. Imidlertid synes det lidet rimeligt i afgiftsmæssig henseende at behandle disse dokumenter anderledes end andre ekspropriationsdokumenter, og paragraffen er medtaget for at skabe et klart grundlag for afgiftsfrihed. Jeg kan oplyse, at mangelen på en tilsvarende bestemmelse om afgiftsfrihed i den såkaldte krydsningslov (lov nr. 28 af 1. februar 1930) blev afhjulpet på samme måde ved en bestemmelse i ekspropriationsloven for 1937-38, nemlig lov nr. 125 af 7. maj 1937 § 4.“

Lovforslaget henvistes i folketinget til et udvalg, der indstillede det til vedtagelse med den ovenfor omtalte tilføjelse (§ 4).

I udvalgets enstemmige betænkning udtales:

„Udvalget har i det hele kunnet tiltræde de i det fremsatte lovforslag indeholdte bestemmelser.

Herudover har ministeren for offentlige arbejder oplyst, at det, efter at der i de senere år i vadehavet foran *Juvrediget* har dannet sig en ca. 4 m dyb pril, som skærer sig stadig længere ind mod land, og som muligvis i løbet af et par år vil have nået *Juvrediget*, hvortil afstanden i dag er godt 60 m, er blevet nødvendigt at træffe foranstaltninger til beskyttelse af de lavere arealer på den nordlige del af Rømø imod oversvømmelser, som må påregnes at ville indtræde under stormflod, såfremt den nævnte pril når digefoden og fortsætter sit angreb ind i diget. Der er derfor af vandbygningsvæsenet projekteret opført et tilbagetrukket dige for statskassens regning i en afstand af ca. 300 m fra *Juvrediget*, og anmodning om bevilling til det nævnte arbejde er forelagt finansudvalget, idet det er tanken i løbet af sommeren 1957 at foretage opmålinger til digeanlægget samt at foretage de fornødne ekspropriationer af arealerne, hvorpå diget skal opføres, således at man, såfremt faren for digegennembrud ikke er aftaget væsentligt i 1958, kan begynde opførelsen af selve diget.

Det er således nødvendigt, at der i finansåret 1957-58 foretages ekspropriationer til det pågældende digeanlæg.

Under henvisning hertil har ministeren stillet det nedenfor anførte, af udvalget tiltrådte ændringsforslag, der giver hjemmel til erhvervelse — om fornødent ved ekspropriation — af de arealer, der udkræves til opførelse af et dige på Rømø.

Endvidere har ministeren over for udvalget rejst spørgsmålet om opnåelse af bemyndigelse til at gennemføre de servitutpålæg eller arealerhvervelser m. v., som vil udkræves for at sikre, at der ikke på arealer, der vil blive berørt af kommende *tunnelbaneanlæg i København* (hovedstadsområdet), sker nybebyggelse eller ændringer i tilstedeværende bebyggelse på en sådan måde, at tunnelbaneanlægene i væsentlig grad vanskeliggøres eller fordyres, men udvalget har fundet, at dette spørgsmål i sin helhed er for *uafklaret* til, at man

på nuværende tidspunkt ønsker at give ministeren den omhandlede bemyndigelse.“

I den ændrede affattelse vedtoges lovforslaget enstemmigt.

55. Lov om ændring af lov om sikring af færdslen ved vejkrydsninger samt krydsninger mellem veje og jernbaner m. v. (Minister for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 1267. — C. sp. 111].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{6}{2}$ (F. sp. 2364). 1. beh. $\frac{8}{2}$ (F. sp. 2509). Partiernes ordførere: M. Larsen, Holmberg, Stæhr Johansen, A. C. Normann, Alfred Jensen og Tholstrup. 2. beh. $\frac{14}{2}$ (F. sp. 2603). 3. beh. $\frac{28}{2}$ (F. sp. 2798). *Loven stadfæstet 8. marts 1957.* (Lovt. nr. 43).

I henhold til § 8 i lov nr. 28 af 1. februar 1930 — vejkrydsningsloven — kan ministeren for offentlige arbejder tillade, at en jernbanes forpligtelse til bevogtning af vejkrydsninger afløses af visse nærmere angivne sikringsforanstaltninger.

Der er ikke i loven angivet nogen begrænsning med hensyn til toghastighed etc. på de baner, hvor en sådan afløsning kan tillades, men af betænkningen over lovforslaget samt af ministeren for offentlige arbejders udtalelser i folketinget den 1. november 1933 fremgår, at det var en forudsætning, at ophævelse af bevogtning kun måtte finde sted på privatbanerne samt på statsbanesidelinjer, hvor den tilladte toghastighed ikke overstiger 75 km i timen.

Efter de erfaringer, som i den forløbne tid er indhøstet angående lyssignalers effektivitet og driftssikkerhed, mener man dog nu, at *lyssignaler på fuldt ud betryggende måde vil kunne anvendes på baner med større toghastighed*, hvilket allerede er tilladt så at sige overalt i udlandet. Anvendelse af lyssignaler på sådanne banestrækninger vil give banerne mulighed for *væsentlige driftsbesparelser*.

For at skabe lovhjæmmel for ovennævnte afløsning og samtidig skabe mulighed for en tilsvarende forøgelse af toghastigheden på privatbanerne og statsbanernes sidelinjer har man

ved nærværende lov givet vejkrydsningslovens § 2, stk. 4, en ændret affattelse.

Ved den ændrede bestemmelse bemyndiges ministeren for offentlige arbejder til at fastsætte en maksimalhastighed for passerende tog. Endvidere fastsætter ministeren efter forhandling med justitsministeren de nærmere regler angående sikringsforanstaltningernes almindelige karakter og omfang, derunder eventuelt nedsættelse af kørehastigheden på vejene.

Samtidig har man givet vejkrydsningslovens § 8, stk. 1, følgende tilføjelse:

„Såfremt manuelt betjente bomme afløses med helt eller delvis automatisk virkende helbomme, hvilken afløsning ikke anses for en ophævelse af ovennævnte bevogtning, fastsætter ministeren efter indhentet erklæring fra det i § 4 ommeldte udvalg de nærmere regler for afmærkningen mod vejen.“

De store tekniske fremskridt, der har fundet sted siden krydsningslovens vedtagelse i 1930, har iflg. bemærkningerne til lovforslaget bevirket, at der i dag fremstilles *automatiske bomanlæg*, der er så driftssikre, at *føremomentet må anses for betydeligt mindre end ved manuelt betjente bomme*. Automatiseringen medfører endvidere, at de tidsintervaller, hvor der er spærret for vejfærdslen, bliver kortere. Foruden med de fornødne signaler m. v. mod toget må disse anlæg forsynes med en *særlig afmærkning* over for de vejfarende (lyssignal og klokkesignal m. v.), og denne afmærkning bør naturligt ske efter indstilling fra det i henhold til lovens § 4 nedsatte udvalg, hvori vejmyndighederne, justitsministeriet og motororganisationerne er repræsenteret.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *ministeren for offentlige arbejder* bl. a.:

„I henhold til den gældende lov er der . . . tilvejebragt et meget betydeligt antal automatiske lyssignalanlæg, i alt ca. 1 000, dels ved overkørsler, der forud var ubevogtede, dels også i et antal tilfælde, hvor bomme betjent af en ledvogter eller stationspersonale i henhold til lovens § 8 blev erstattet af lyssignal. Det anlæg, der anvendes i dag, består mod vejen af et eller flere blinklys og eventuelt et klokkesignal, og det suppleres med en afmærkning med forskellige vejtaavler. Mod toget findes der endvidere et kontrollys, der slukkes, når signalerne mod vejen er i uorden, således at lokomotivføreren advares i tide og kan bremse toget. Dette kontrollys er noget særligt for Danmark, men i så at sige alle andre lande i Europa anvender man alligevel automatiske lyssignaler, selv på hurtigtogsstrækninger.

Jeg tror, man kan sige, at der i den forløbne tid har været voksende tillid til de automatiske lyssignalers pålidelighed sammenlignet med den risiko, der er for fejl ved bomme, der betjenes af en ledvogter. Der er også i årenes løb af banerne og det i henhold til lovens § 4 nedsatte rådgivende udvalg gjort et betydeligt arbejde for på forskellig vis at forbedre disse sikringsanlæg . . .

I de senere år har man foretaget en række forsøg, hvorved man supplerer lyssignalerne med automatiske såkaldte „halvbomme“, som umiddelbart efter, at de røde blinklys er tændt og klokkesignalet sat i gang, sænkes og spærrer den højre halvdel af vejen på hver side af overkørslen, medens venstre halvdel af vejen ikke bliver spærret. Disse forsøg er faldet så heldigt ud, at jeg i den nærmeste fremtid venter fra det omtalte rådgivende udvalg at modtage forslag til en ændring i de i henhold til krydsningslovens § 2 fastsatte regler, således at de automatiske lyssignaler fremtidig, i det omfang trafikken måtte kræve det og det økonomisk bliver gennemførligt, kan suppleres med automatiske halvbomme på de steder, hvor forholdene i øvrigt taler for en sådan foranstaltning.

Man er imidlertid ved enkelte overkørsler i gang med forsøgsvis at erstatte de manuelt betjente bomme ved automatiske bomme, der i sænket tilstand, ligesom de manuelt betjente bomme, spærrer hele vejbanen, medens de automatiske halvbomme jo kun spærrer halvdelen af denne. Da disse såkaldte automatiske helbomme spærrer vejen fuldstændigt, må man sørge for, at køretøjer ikke fanges mellem bommene. Dette sker ved, at anlægget, selv om man taler om automatiske helbomme, i virkeligheden normalt består af fire halvbomme, hvoraf først de to, der på hver sin side af banen dækker højre vejhalvdel, går ned og først lidt senere de to bomme for venstre vejhalvdel. Manuelt betjente bomme har mod vejen kun røde trelystygter med fast lys anbragt direkte på bommene, medens de automatiske helbomme foruden som halvbomme at være forsynet med røde faste lys i begge retninger er suppleret med røde blinklyssignaler og klokkesignaler, der advarer de vejfarende om bommens sænkning og forbliver i virksomhed, til toget er passeret.

Den yderligere sikkerhed, som kontrolllys mod toget medfører, gennemføres også ved de automatiske helbomme.

De hidtil foretagne forsøg med automatiske helbomme har ikke givet anledning til betænkeligheder, og det må derfor anses for fuldt ud forsvarligt, at banerne som et væsentligt led i bestræbelserne for at nedbringe driftsudgifterne i højere grad søger at betjene sig af sådanne automatiske anlæg. I denne forbindelse skal jeg nævne, at ligesom udgifterne til afløsning af bevogtninger med lyssignaler med eller uden automatiske halvbomme i henhold til krydsningslovens § 8 påhviler banerne, må banerne naturligvis afholde de udgifter, som er forbundet med etablering af automatiske helbomme til afløsning af bevogtninger. For så vidt der derimod ikke er tale om

afløsning af en bevogtet overkørsel, men om sikring af en hidtil ubevogtet overkørsel, må udgiften, hvad enten det som hidtil drejer sig om et lyssignal alene eller om et lyssignal suppleret med halvbomme, afholdes af de midler, der i henhold til krydsningslovens § 1 og de årlige finanslove stilles til rådighed til gennemførelse af de i loven omhandlede foranstaltninger.

Om *udgifternes størrelse* kan jeg oplyse, at de rundt regnet andrager for lyssignalanlæg ca. 20 000 kr., for lyssignalanlæg med halvbomme ca. 40 000 kr. og for automatiske helbomme ca. 50 000-75 000 kr. efter forholdene.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider og gennemførtes uændret og enstemmigt.

56. Lov om ændringer i postloven. (Minister for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 157. — C. sp. 93].

Fremsat skriftligt i folketinget $^{25}/_{10}$ (F. sp. 477). 1. beh. $^{31}/_{10}$ (F. sp. 660). Partiernes ordførere: Poul Hansen (Svendborg), N. Chr. Christensen, Bruun de Neergaard, Jørgen Jørgensen (Lejre), Alfred Jensen og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Poul Hansen (Svendborg), Bundvad, Holger Eriksen [formand], Victor Gram, Hans Knudsen, M. Larsen, Mørk, Lars M. Olsen, N. Chr. Christensen, Jørgen Gram, Holmberg, Ladefoged, Harald Nielsen, Bruun de Neergaard, Poul Sørensen, Tesdorpf og Steen [næstformand]). Betænkning (B. sp. 161) afgivet $^{24}/_{1}$. (Ordfører: Poul Hansen (Svendborg)). 2. beh. $^{30}/_{1}$ (F. sp. 2163). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 167) afgivet $^{1}/_{2}$. 3. beh. $^{8}/_{2}$ (F. sp. 2493). *Loven stadfæstet 8. marts 1957.* (Lovt. nr. 45).

Forslaget til nærværende lov svarede ganske til det af ministeren for offentlige arbejder i juni 1956 fremsatte forslag til lov om ændringer i postloven (årbog 1955-56, side 503), hvilket lovforslag ikke gennemførtes.

Ved fremsættelsen anførte *ministeren for offentlige arbejder* bl. a.: „Det foreliggende forslag til lov om ændringer i postloven svarer i et og alt til det den 6. juni 1956 fremsatte forslag, og jeg kan derfor henvise til de bemærkninger, der knyttedes til dette forslag.

Det kan fremhæves, at der, for så vidt angår avisportotaksterne, er tale om en forhøjelse af taksterne med ca. 60 pct., en forhøjelse,

som er påkrævet til nedbringelse af det betydelige underskud, som post- og telegrafvæsenet har på avisbesørgelsen.

Forhøjelsen anslås at ville give en merindtægt på ca. 10 mill. kr.

Forslaget om at ændre den laveste vægtsats 50 g for breve til 20 g bringer Danmark på linje med de øvrige nordiske lande. Denne ændring af vægtsatsen anslås at ville give en merindtægt på ca. 1 mill. kr., således at den samlede foreslåede takstforhøjelse kan anslås at ville give ca. 11 mill. kr. årlig.“

Lovforslaget mødte i den form, det havde ved fremsættelsen, ikke den fornødne tilslutning i folketinget, idet flertallet af ordførerne enten ønskede lovforslaget ændret på forskellige punkter eller gik imod det.

I det udvalg, der fik sagen til behandling, enedes man om at foreslå *forhøjelsen af avisporto*en reduceret stærkt, bl. a. ved at lade forhøjelsen af nummerporto bortfalde.

„Den fremførte modstand mod forhøjelsen af nummerporto^{en} har“, udtales der herom i udvalgets betænkning, „været begrundet med, at denne forhøjelse i særlig grad ville ramme dagbladene^s abonnenter i landdistrikterne, hvor der de fleste steder kun er én daglig udbringning. Der har i udvalget været fremført ønske om, at postvæsenet i højere grad bør fortsætte *motoriseringen* og *rationaliseringen* med henblik på, at der med tiden kan finde udbringning af post sted to gange om dagen i så stor en del af landet som økonomisk rimeligt. Udvalget henstiller derfor, at hele dette spørgsmål af postvæsenet tages op til undersøgelse med modernisering for øje.“

Forslaget om at nedsætte *vægtgrænsen for breve til laveste portosats* fra 50 g til 20 g kunne der ikke opnås flertal for, selv om der i udvalget var stærke ønsker fremme om gennem en sådan ændring at få overensstemmelse bragt til veje med den i Norge og Sverige gældende ordning.

Til gengæld stillede et flertal (hele udvalget med undtagelse af Poul Sørensen (KF)) ændringsforslag om, at *lokalporto*en for breve m. v. skulle *ophæves*, så at landsporto^{en} kom til at gælde for hele landet.

Poul Sørensen kunne hverken tiltræde ændringsforslaget om ophævelse af lokalporto^{en} eller den oprindelig foreslåede — nu af udvalgsflertallet opgivne — ændring af vægtgrænsen

for breve, hvilket han gav udtryk for gennem et af ham stillet ændringsforslag. Bortset herfra var han enig i, hvad der stillede forslag om i udvalget.

Foruden de nævnte ændringer foreslog udvalget enkelte andre, som det fremgår af den redegørelse, som udvalgets ordfører, *Poul Hansen (Svendborg)* (S), gav ved 2. behandling, hvoraf anføres:

„Ved første behandling af dette lovforslag fremgik det ret klart, at det sikkert ikke blev muligt at få forslaget bestemmelser om en forhøjelse af *avisportoen* med ca. 10 mill. kr. gennemført, og det bekræftedes da også straks i udvalget. Men der viste sig samtidig en forståelse for det ønskelige i at forbedre postvæsenets indtjeningsmuligheder, hvorfor man gik i gang med at undersøge, om andre, rimelige muligheder var til stede. Betænkningen giver udtryk for, at udvalget har ment, at det var der.

Af lovforslagets bestemmelser vedrørende *avisportoen* tiltrædes kun forhøjelsen af *overvægtsportoen* samt *portoforhøjelsen* for udgiverkorsbånd. Ved at ændre forslaget således skåner man især de mindre aviser for forhøjelsens virkninger, og blade af almindelig størrelse vil kun mærke lidt til forhøjelsen. Som det fremgår af betænkningen, er det især *udbringningsforholdene i landdistrikterne*, der har fremkaldt modvilje mod at gøre bladudbringningen dyrere. Samtidig opfordres postvæsenet til i øvrigt at tage hele dette spørgsmål op til nøjere overvejelse under hensyntagen til de muligheder, der måtte ligge i anvendelsen af den moderne teknik. Selvfølgelig ved udvalget godt, at postvæsenet, der jo er dygtigt arbejdende, anvender moderne midler, men man ønsker altså at få undersøgt nærmere, om rationaliseringen ikke i højere grad kunne komme landdistrikterne til gode i form af hyppigere udbringning af post.

For på den anden side at opnå det af ministeren ønskede provenu har udvalget da samlet sig om en *ophævelse af lokalportoen* for breve og forretningspapirer. For flere år siden blev den specielle lokalporto ophævet, for så vidt angik tryksager og brevkort, og breve og forretningspapirer er altså det sidste

tilbageværende område, hvor der er en særlig lokalporto. Udvalgets flertal — alle undtagen det ærede medlem hr. Poul Sørensen — har ment, at rimeligheden ved ophævelsen bl. a. kan forsvares under hensyn til, at de store byer, f. eks. København, har 6 à 7 gange udbringning i forhold til landdistrikternes ene udbringning. Det kan tilføjes, at lokalporto ej heller findes i Norge og Sverige.

Trods megen sympati har der derimod ikke kunnet samles flertal i udvalget for en nedsættelse af *vægtgrænsen for breve* til 20 g — det, vi kalder den nordiske vægtgrænse — og her har det særlig været frygt for mere arbejde med vægtkontrollen, der har bevirket modstanden mod denne vægtgrænse.

Resten af de foreslåede 10,69 mill. kr., som forhøjelserne i lovforslaget vil indbringe, hvis udvalgets ændringsforslag vedtages, fremskaffes ved en *forhøjelse af portoen for anbefalede forsendelser*, som stiger fra 40 øre til 50 øre, og en *forhøjelse af portoen for postoprævninger og postindkasseringer*: de tre laveste satser sættes op med 10 øre og den højeste sats med 25 øre inden for begge disse grupper. Endvidere har den højtærede minister meddelt udvalget, at portoen for *adresseløse forsendelser og indbetalingskort* vil blive forhøjet ved kongelig anordning.

De forhøjelser, der på denne måde indføres, vil give følgende beløb: lokalportoens ophævelse 5,89 mill. kr., avisportoens ved overvægt 1,25 mill. kr., udgiverkorsbånd 0,75 mill. kr., anbefalede forsendelser 0,5 mill. kr., postoprævninger og -indkasseringer 1,7 mill. kr., adresseløse forsendelser 100 000 kr. og indbetalingskort 0,5 mill. kr. — i alt de 10,69 mill. kr., som jeg før nævnte — medmindre nogle af disse ændringer medfører nedgang i forsendelsernes antal; man må naturligvis regne med, at der altid kan blive udsving, men jeg tror nu ikke, at de bliver store.

Som man vil se, er det ved alle disse ændringsforslag taksterne for de forsendelser, som giver særligt arbejde for postvæsenet, der berøres.“

På Poul Sørensens vegne motiverede *Carsten Raft* (KF) mindretalsindstillingen, mens *N. Chr. Christensen* (V), *Bruun de Neergaard* (KF) og *Steen* (RV) støttede flertalsindstillingen.

Af de øvrige ordførere gik *Alfred Jensen* (DK) og *Oluf Pedersen* (DR) imod lovforslaget som helhed, selvom de erkendte, at flere af de stillede ændringsforslag betød forbedringer.

Uden for ordførernes kreds udtalte *Rager* (RV) sig til fordel for mindretalsændringsforslaget, idet han var en afgjort modstander af forslaget om at ophæve lokalportoen. Han fandt det i øvrigt uheldigt at foretage en så vidtgående ændring ved 2. behandling; skete dette, ville han stemme imod lovforslaget som helhed ved 3. behandling. *Tholstrup* (DR) mente, at der måtte kunne opnås væsentlige besparelser ved en rationalisering af postvæsenets forretningsgang.

Efter at mindretallets ændringsforslag var forkastet og de øvrige ændringsforslag vedtaget, blev lovforslaget i den ændrede affattelse vedtaget med 107 stemmer mod 29 (DK og DR samt 15 medlemmer af KF og 2 medlemmer af RV (*Rager* og *Kirsten Gloerfelt-Tarp*)).

57. Lov om bestyrelsen af de offentlige veje. (Minister for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 463. — C. sp. 165].

Fremsat skriftligt i folkettinget $14/_{11}$ (F. sp. 936). 1. beh. $22/_{11}$ (F. sp. 1194). Partiernes ordførere: *M. Larsen* (*Kai Jensen*), *Holmberg*, *Poul Sørensen* (*Stæhr Johansen*), *Skytte*, *Lynnerup Nielsen* og *Tholstrup*. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (*Kai Jensen*, *Th. Carlsen*, *Heising*, *Horn* [formand], *Aage Knudsen*, *M. Larsen*, *Axel Ivan Pedersen*, *Holmberg*, *Alfred Bøgh*, *Jens Chr. Christensen*, *From*, *Thisted Knudsen* ($25/_{1-30/_{1}}$ *Vagn Bro*), *Poul Sørensen*, *Stæhr Johansen*, *Jørgen Jørgensen* (*Ullerup*) (fra $18/_{1}$ *Clausen* (*Olufskjær*)), *Skytte* [næstformand] og *Kirkegaard*). Betænkning (B. sp. 209) afgivet $28/_{2}$. (Ordfører: *Kai Jensen*) 2. beh. $6/_{3}$ (F. sp. 2963). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 281) afgivet $8/_{3}$. 3. beh. $15/_{3}$ (F. sp. 3222). *Loven stadfæstet 29. marts 1957*. (Lovt. nr. 95).

Forslaget til loven var ved fremsættelsen — bortset fra enkelte redaktionelle ændringer — enslydende med et i samlingen 1955-56 fremsat, men ikke færdigbehandlet lovforslag og fremsattes ligesom dengang samtidig med forslag til lov om tilskud til de offentlige veje.

Efter 1. behandling henvistes lovforslaget sammen med forslaget⁴ om tilskud til de offentlige veje ligesom i forrige samling til et folketingsudvalg. Under udvalgsforhandlingerne enedes udvalget og ministeren for offentlige arbejder om at søge vejbestyrelsesforslaget gennemført for sig, og udvalget afgav derfor betænkning over dette forslag. I betænkningen indeholdtes i alt 44 ændringsforslag, hvorom ministeren og udvalget var enedes. Disse ændringsforslag vedtoges enstemmigt ved 2. behandling. Lovforslaget tilbagevistes derefter til udvalget, der i en tillægsbetænkning indstillede det til endelig vedtagelse med endnu nogle — væsentligt redaktionelle — ændringsforslag. Med disse ændringer vedtoges lovforslaget enstemmigt ved 3. behandling.

Idet der om det nærmere indhold af det fremsatte lovforslag og baggrunden for dette henvises til årbog 1955-56, side 481, omtales nedenfor de væsentligste af de ændringer, som forslaget undergik under behandlingen i folketinget.

Det anførtes i udvalgsbetænkningen, at ingen af ændringsforslagene medførte principielle ændringer i forslaget. Særlig bemærkedes, at der havde været enighed om at fastholde det princip, at de offentlige veje fortsat skal bestyres af amts-, by- og sognekommuner. Dog havde enkelte medlemmer af udvalget givet udtryk for, at udviklingen på længere sigt kunne nødvendiggøre, at staten overtager anlæg, vedligeholdelse og bestyrelse af den del af hovedvejene, der betjener fjerntrafikken. Synspunktet gav imidlertid ikke anledning til ændringsforslag.

En del af ændringerne vedrører lovens anvendelse i *Københavns* og *Frederiksberg* kommuner. København og Frederiksberg havde oprindeligt over for udvalget og ministeren fremsat ønske om stort set at blive holdt uden for vejbestyrelsesloven på grund af de særlige forhold i hovedstadsområdet. Der var i den anledning sideløbende med udvalgsarbejdet mellem ministeriet og de to kommuner ført en række forhandlinger, og disse var resulteret i enighed mellem ministeriet og Københavns kommune om, i hvilket omfang denne kommune kunne undtages fra lovens regler.

Udvalget og folketinget tiltrådte de af ministeren herom stillede ændringsforslag. Herefter undtages *Københavns kommune* fra forslagens kapitel II om ekspropriation og taksation, kapitel III om overkørsler og overgange, kapitel V om offentlige

stier, § 12 om matrikulære forhold samt § 52 om vejbestyrelsens råden over det til vejen hørende areal. Der indsattes i § 3 en bestemmelse om, at de offentlige veje i Københavns kommune alene inddeles i hovedlandeveje og biveje.

På grund af *Frederiksberg kommunes* geografiske beliggenhed vedtoges, at sidstnævnte ordning med hensyn til klassificeringen af de offentlige veje også skulle gælde for Frederiksberg kommune. Tillige bestemtes, at ministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen kan godkende, at bestemmelserne om overkørsler og overgange i kapitel III ikke skal komme til anvendelse i kommunen. Det præciseredes endvidere, at reglerne i § 35 om nedsættelse af amtsudvalg til at gennemgå de vigtige vejstrækninger med henblik på spørgsmålet om „facadeløshed“ ikke skal gælde for Frederiksberg.

Vedrørende de af folketinget vedtagne ændringer bemærkes i øvrigt:

Ad kapitel I. *Vejenes inddeling og vejmyndighederne* (§§ 1-22).

Den foran nævnte tilføjelse til § 3 om, at de offentlige veje i Københavns og Frederiksberg kommuner alene inddeles i hovedlandeveje og biveje, betyder, at de offentlige veje i de to kommuner, der ikke klassificeres som hovedveje, ikke udelukkende vil være biveje i lovens almindelige forstand, men omfatte veje, der vejteknisk og med hensyn til trafikal betydning vil være af vidt forskellig karakter. Dette medfører bl. a., at ministerens tilsynsbeføjelser efter § 17 ikke kommer til anvendelse på sådanne veje, som i andre kommuner ville blive klassificeret som landeveje, men alene på hovedlandeveje.

Sammensætningen af det i § 5 omhandlede *vejnævn* ændres således, at der tildeltes Amtsrådsforeningen 4 medlemmer i stedet for 2, idet det fandtes rimeligt, at denne forening fik lige så mange repræsentanter som Sognerådsforeningerne og foreningen Bymæssige Kommuner tilsammen. Samtidig udgik finansministeriets repræsentant. Endelig foresloges, at en repræsentant for Frederiksberg kommune skulle indtræde ved behandlingen af sager, der angår Frederiksberg.

§ 5, stk. 2, om vejnævnets sammensætning fik herefter følgende affattelse:

„Vejnævnet består af 2 af ministeren for offentlige arbejder udnævnte medlemmer, hvoraf den ene skal være nævnets formand, og 14 andre medlemmer, hvoraf

1	udpeges af indenrigsministeriet,
1	— - boligministeriet,
4	— - Amtsrådsforeningen i Danmark,
2	— - De samvirkende Sognerådsforeninger,
2	— - foreningen Bymæssige Kommuner,
2	— - Den danske Købstadforening,
1	— - Københavns magistrat og
1	— - den eller de organisationer af motorkørende,
- som ministeren for offentlige arbejder godkender dertil.

Ved behandlingen af sager, der angår Frederiksberg kommune, tiltrædes vejnævnet af en repræsentant for denne kommune.

I tilfælde af stemmelighed skal formandens stemme være afgørende.“

Med hensyn til *vejnævnets beføjelser* blev der ikke foretaget ændringer. Den tanke, der under sagens 1. behandling i folketinget fra forskellige sider blev fremført, at henlægge den endelige afgørelse til vejnævnet i de tilfælde, hvor vejnævnet skal gøre indstilling til ministeren, der så træffer afgørelsen, er under udvalgsarbejdet blevet frafaldet ud fra den betragtning, at det for folketinget må anses for mere betryggende, at afgørelsen er henlagt til den over for tinget ansvarlige minister, end at den er henlagt til et nævn.

I § 12 ændredes bestemmelsen om, at *hævd* ikke skal kunne vindes over de i vejregistret optagne offentlige vejes arealer til, at „hævd kan ikke vindes over sådanne i vejregistret optagne offentlige veje, hvis arealer er udskilt i matriklen.“

Ved en tilføjelse til § 13, stk. 2, tilkendegaves, at amtskommunen i alle tilfælde, hvor en bivej optages som landevej af 3. klasse, skal bære *en del af* udgiften ved den fremtidige vedligeholdelse af vejen, således at det ikke skulle kunne fastsættes, at den pågældende sognekommune til amtskommunen

skal refundere hele dennes egenudgift ved vejens fremtidige vedligeholdelse.

Til § 18, der bl. a. omhandler amtsrådets tilsyn med sognekommunernes administration af de sognekommunale biveje, er føjet en bestemmelse, hvorefter kommuner, der har en *fast teknisk forvaltning*, efter indstilling fra vejnævnet af ministeren skal kunne fritages for at indsende deres projekter til anlægsarbejder på biveje til amtsrådets godkendelse.

Ad kapitel II. *Ekspropriation og taksation.* (§§ 23-31).

De enkelte til dette afsnit stillede ændringsforslag var væsentlig af redaktionel karakter.

Ad kapitel III. *Overkørsler og overgange.* (§§ 32-39).

De i § 35 omhandlede *amtsudvalg*, hvis opgave er at afgive indstilling om, hvilke varige begrænsninger der skal gælde med hensyn til adgangen til hovedlandeveje, landeveje samt biveje, der skønnes at have særlig betydning for den gennemgående færdsel, skulle ifølge det fremsatte lovforslag uden for København bestå af 7 medlemmer nemlig amtmanden som formand, 1 af ministeren for offentlige arbejder udpeget medlem, 1 af boligministeren udpeget medlem, 2 af amtsrådet valgte medlemmer og 2 af de inden for amtsråds kredsen beliggende købstæder valgte medlemmer. Efter vedtagelsen af ændringsforslag ved 2. og 3. behandling bortfaldt de to sidstnævnte medlemmer, og i stedet for skulle der vælges 2 medlemmer af henholdsvis De samvirkende Sognerådsforeninger og foreningen Bymæssige Kommuner, dog således at der ved behandling af sager, der angår veje inden for købstadkommuner, i stedet for disse medlemmer skulle indtræde 2 repræsentanter valgt af Den danske Købstadforening. Ved disse ændringer tilsigtedes dels at give sognekommunerne og de bymæssige kommuner repræsentation i amtsudvalgene ved behandling af sager, der angår veje uden for købstæderne, dels at lade de kommunale organisationer udpege medlemmerne, hvorved indkaldelse af særlige valgfor-samlinger kunne undgås, hvilket vil betyde en administrativ forenkling.

Sammensætningen af amtsudvalget i Københavns amts-
rådsreds ændredes ikke.

I kapitel IV. *Byggelinjer* (§§ 40-46) og V. *Offentlige stier* (§§ 47-51)
foretoges ingen ændringer af væsentlig betydning.

Ad kapitel VI. *Forskellige bestemmelser* (§§ 52-60).

Vedrørende § 53 om foranstaltninger mod *glat føre* be-
mærkedes i udvalgsbetænkningen i anledning af nogle fra kom-
munale organisationers side fremsatte betænkeligheder, at denne
bestemmelse, der overlader det til vejbestyrelsen at træffe be-
stemmelse om, på hvilke strækninger og i hvilket omfang der
vil være at foretage grusning, tvært imod at forøge risikoen for
erstatningsansvar for kommunerne netop principielt udelukker
domstolene fra at skønne over disse forhold.

I øvrigt foretoges alene den ændring i reglerne efter forslag
af udvalget og ministeren, at bestemmelsen i stk. 2 om mini-
sterens adgang til at udfærdige vejledende bestemmelser om
grusningens omfang udgik, hvilket skete ud fra den betragtning,
at sådanne regler ikke bør kunne opfattes som retsregler.

I § 56 slettedes bestemmelsen i stk. 4 om, at parkerings-
afgifter skal føres til indtægt for vejvæsenets kasse, da en sådan
bestemmelse fandtes at høre hjemme i en lov om tilskud til de
offentlige veje.

I § 59 indsattes bestemmelse om, at loven skulle *træde i
kraft* 1. august 1959, dog at visse bestemmelser om overkørsler
m. m. skulle træde i kraft straks for at hindre uønskede dispo-
sitioner fra lodsejernes side i tiden mellem lovforslagets ved-
tagelse og lovens ikrafttræden. I øvrigt indsattes i § 59 be-
stemmelser om lovens anvendelse i *København og Frederiksberg*.
Disse er omtalt i indledningen.

Foruden de i det foregående omtalte ændringsforslag inde-
holdtes i udvalgets betænkning og tillægsbetænkning en del
andre ændringsforslag af mindre væsentlig betydning. End-
videre indeholdt udvalgsbetænkningen redegørelse for udvalgets
og ministerens stilling til en lang række *henvendelser* fra de
forskellige kommunale foreninger, Danmarks Naturfrednings-
forening, Den danske Landinspektørforening m. fl. Herom hen-
vises til betænkningen. _____

58. Lov om udbygning af Københavns lufthavn i Kastrup og opførelse af en ny hovedbygning m. v. på lufthavnen. (Minister for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 1461. — C. sp. 411].

Fremsat skriftligt i folketinget $14\frac{1}{2}$ (F. sp. 2645). 1. beh. $\frac{1}{3}$ (F. sp. 2867). Partiernes ordførere: Horn, Jensen-Broby, Stæhr Johansen, Rager, Fuglsang og Tholstrup. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Horn, Holger Eriksen [formand], Heising, Lars P. Jensen, Kolbjørn, M. Larsen, Peter Nielsen, Teichert, Jensen-Broby, Damsgaard, From, Paabøl, Sønderup, Stæhr Johansen, Foss, Gottschalck-Hansen og Rager [næstformand]). Betænkning (B. sp. 401) afgivet $29\frac{1}{3}$. (Ordfører: Horn). 2. beh. $\frac{5}{4}$ (F. sp. 3717). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 461) afgivet $\frac{9}{4}$. 3. beh. $11\frac{1}{4}$ (F. sp. 3948). *Loven stadfæstet 16. april 1957.* (Lovt. nr. 126).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Ministeren for offentlige arbejder bemyndiges til at lade foretage en sådan *udbygning af anlæggene* m. v. i Københavns lufthavn i Kastrup, som udkræves for at muliggøre beflyvning af lufthavnen fra 1960 med reaktionsdrevne passagerflyvemaskiner (jetmaskiner), og herunder

- a) at lade foretage de påkrævede forlængelser af startbaner og anlæg af rullebaner m. v.,
- b) at lade foretage en sådan udbygning af sikkerhedstjenesterne, som skønnes nødvendig,
- c) at lade foretage nødvendige hangar- og værkstedsudvidelser,
- d) at lade foretage udvidelse af havnens kraftvarmecentral m. v. i det omfang, det skønnes nødvendigt,
- e) at lade foretage de af udbygningen nødvendiggjorte supplerende anlæg og materielanskaffelser m. v.

§ 2. Ministeren for offentlige arbejder bemyndiges til at lade udføre et *bygningskompleks* i Københavns lufthavn, bestående af ekspeditionsbygning, korridoranalæg, restaurationsbygning, bygning til sikkerhedstjenesterne med flyveledertårn, havnegård, bygning for kabineservice for SAS og værkstedsbygning for SAS, og til at lade foretage de nødvendige tilsluttende foranstaltninger og materielanskaffelser.

§ 3. Ministeren for offentlige arbejder bemyndiges til at lade anlægge forplads foran den ny ekspeditionsbygning og at lade foretage de øvrige foranstaltninger såsom *vejanlæg*, parkeringspladser og beplantning, som skønnes nødvendige i tilslutning til de nye bygninger.

§ 4. Ministeren for offentlige arbejder nedsætter *et teknisk, økonomisk kontroludvalg* til at følge de i §§1-3 nævnte anlægs- og byggearbejder.

§ 4 blev ved lovforslagets 3. behandling indføjet som ny paragraf.

§ 5. De i anledning af eller i forbindelse med de i nærværende lov omhandlede anlæg og foranstaltninger udfærdigede dokumenter, udskrifter, aftaler m. v. *fritages for stempel- og tinglysningsafgifter* samt alle andre udgifter til det offentlige.

§ 6. Beløbene til bestridelse af statens udgifter ved gennemførelsen af de i §§ 1-3 omhandlede anlæg og foranstaltninger m. v. bevilges på de årlige finanslove.

§ 7. Finansministeren bemyndiges til at udstede *statsobligationer* til fremskaffelse af de fornødne midler til gennemførelsen af de i nærværende lov omhandlede bygge- og anlægsarbejder.

§ 7 blev ved 2. behandling indsat som ny paragraf.

Baggrunden for lovforslaget om udbygning af Kastrup lufthavn er, at propeldrevne passagerflyvemaskiner i løbet af få år vil blive afløst af *langdistancejetmaskiner* i verdenslufttrafikken.

I slutningen af 1955 og begyndelsen af 1956 afgav de førende luftfartsselskaber i verden bestilling på levering af over 200 af de nye maskiner, der koster ca. 5¼ mill. \$ pr. stk. eksklusive reservedele.

Det oplyses i lovforslagets bemærkninger, at det skandinaviske luftfartsselskab SAS, stillet heroverfor, så sig nødsaget til også at afgive ordre på jetmaskiner og i begyndelsen af 1956 afgav bestilling på 7 Douglas DC-8 maskiner med reservedele til en samlet pris af ca. 368 mill. danske kroner til levering fra januar 1960. De pågældende maskiner kan medføre 134 passagerer og flyve med en hastighed af 900 km i timen.

Til nærmere begrundelse for bestillingen har SAS anført, at det ville være umuligt at bevare trafikken på selskabets langdistance-ruter, herunder først og fremmest på ruterne mellem Skandinavien og USA, med materiel, der end ikke ville have den halve hastighed af konkurrenternes maskiner. Hertil kom, at driftsomkostningerne ville blive betydelig lavere for jetmaskinerne end for de hidtidige

maskintyper, hvorfor det måtte forventes, at internationalt fastsatte tariffer ville blive ændret i overensstemmelse med jetmaskinernes forbedrede driftsøkonomi, således at det ville blive urentabelt at drive trafikken med maskiner med stempelmotorer. Bestillingen nødvendiggjordes derfor ifølge det af SAS oplyste af konkurrence-mæssige årsager.

For at Københavns lufthavn skulle kunne bevare den betydelige position, den har haft blandt Europas største lufthavne efter krigen, var der ifølge lovforslagets bemærkninger i luftfartsmyndighederne enighed om, at den måtte ombygges til start og landing af jetmaskiner. Fremmede luftfartsselskaber tillægger Københavns lufthavn stor betydning og har allerede med henblik på indsættelse af jetmaskiner i 1959 forespurgt luftfartsdirektoratet om de nuværende startbaners længde og bæreevne.

I denne forbindelse oplyses i bemærkningerne til lovforslaget:

„På denne baggrund har luftfartsmyndighederne udarbejdet et projekt til udbygning af anlæggene i Københavns lufthavn med henblik på at muliggøre beflyvning af havnen med jetmaskiner. I henhold til projektet påregnes udbygningen foretaget i årene 1957-60.

Til grundlag for udarbejdelsen ligger beregninger over den forventede fremtidige lufttrafiks størrelse.

Luftfartsvæsenet og SAS har uafhængigt af hinanden og på forskelligt grundlag foretaget beregninger over den fremtidige lufttrafik og er begge kommet til det resultat, at antallet af passagerer i Københavns lufthavn i 1960 vil være ca. 1 mill., i 1965 ca. 1,5 mill. og i 1970 ca. 2 mill. Disse beregninger skønnes at være forsigtige, idet der ikke herved er taget hensyn til en i de sidste to år konstateret tendens til en endnu stærkere stigning. Antallet af passagerer har i årene 1952-56 været:

1952	1953	1954	1955	1956
421 111	500 080	536 198	637 684	796 009.

SAS er derfor på grundlag af denne udvikling nu af den opfattelse, at et passagerantal på 1 mill. vil være nået allerede i 1958.

Tidligere på tilsvarende grundlag foretagne beregninger har vist sig at holde stik, hvorfor det må anses for forsvarligt at basere udbygningen på de seneste beregninger.

Udbygningen af lufthavnen til modtagelse af jetmaskiner nødvendiggør i første række en forlængelse af de nuværende startbaner.

Jetmaskiner kræver på grund af deres store vægt — med fuld last ca. 135 t — startbaner på en længde af mindst 3 000 m. Den længste af de nuværende startbaner i Kastrup har kun en længde af 2 300 m. Heller ikke andre lufthavne i Skandinavien har startbaner af tilstrækkelig længde, og de to vigtigste af disse, Bromma ved Stockholm og Fornebu ved Oslo, er det efter det foreliggende

ikke muligt at udvide i det krævede omfang. Startbanerne på Københavns lufthavn vil derimod uden tekniske vanskeligheder kunne udvides i fornødent omfang, og havnen opfylder i det hele med sin beliggenhed på det flade Amager og ud til Øresund alle de betingelser, som må stilles til en lufthavn, der skal modtage jetmaskiner.“

De i loven indeholdte udvidelser falder i 3 afsnit: § 1 om udbygning af startbaner og sikkerhedstjenester, hangar- og værkstedsudvidelser samt udvidelse af lufthavnens kraftvarmeanlæg og materielanskaffelser, § 2 om udvidelse af bygningerne og § 3 om anlæggelse af forplads foran den nye ekspeditionsbygning og vejanlæg, parkeringspladser m. v.

Den tekniske baggrund for udvidelserne på de 3 områder var meget udførligt givet i lovforslagets bemærkninger.

Om de budgetterede udgifter til anlæggene skal anføres følgende:

Udgifterne til udvidelserne ifølge lovens § 1 (startbaner m. v.) fordeles sig således og andrager i alt:

a) Forlængelse af startbaner m. v. og anlæg af rullebaner	ca. 49,4 mill. kr.
b) Udbygning af sikringstjenesterne	10,3 - -
c) Hangar- og værkstedsudvidelser	8,3 - -
d) Udvidelse af kraftvarmecentralen m. v.	4,4 - -
e) Supplerende anlæg og foranstaltninger m. v.	3,8 - -

I alt . . . ca. 76,2 mill. kr.

Udgifterne til anlæggene ifølge lovens § 2 (bygninger m. v.) er anslået til 72 mill. kr., hvoraf 30 mill. kr. falder på den projekterede ekspeditionsbygning og 18 mill. kr. på restauration og tjenestebygning.

Udgifterne ifølge § 3 (forplads m. v.) er anslået således:

A. Forplads m. m.	12 800 000 kr.
B. Vejanlæg m. m.	6 000 000 -

I alt . . . 18 800 000 kr.

I forbindelse med overvejelserne om, hvorvidt det vil være forsvareligt over en 6 års periode at foretage disse meget store investeringer på i alt 167 mill. kr., har man foretaget beregninger med udgangspunkt i foreliggende prognoser over passagerantallet. Disse beregninger, for hvilke der er forudsat uændret pris- og takstniveau, udviser ifølge lovforslaget følgende anslåede resultater:

	1961-62	1966-67	1971-72
Driftsindtægter	14 100 000	19 000 000	23 000 000
Driftsudgifter	8 200 000	9 700 000	11 500 000
Overskud til dækning af afskrivninger og forrentning	5 900 000	9 300 000	11 500 000

I samme år udkræves til dækning af:

	1961-62	1966-67	1971-72
Afskrivninger.....	6 500 000	5 600 000	5 000 000
Forrentning.....	10 400 000	9 200 000	8 300 000
I alt...	<u>16 900 000</u>	<u>14 800 000</u>	<u>13 300 000</u>

Ifølge beregningerne vil man altså med det anslåede overskud i 1961-62 kunne påregne tilnærmelsesvis dækning af afskrivningerne, 6 500 000 kr., men intet til forrentning.

Dette svarer så nogenlunde til forholdet ved udgangen af finansåret 1947-48, da de daværende investeringer var afsluttet. I året 1947-48 var driftsoverskuddet således ca. 727 000 kr., medens afskrivningerne udgjorde 734 000 kr.

I finansåret 1966-67 skulle der foruden fuld dækning for afskrivningerne, 5 600 000 kr., kunne udkomme 3 700 000 kr. til forrentning eller svarende til ca. 40 pct. af det anslåede forrentningsbeløb.

I finansåret 1971-72 — altså efter en 10 års periode — påregner man, foruden fuld dækning for afskrivningerne, 5 000 000 kr., et beløb på 6 500 000 kr. til dækning af forrentning svarende til ca. 78 pct. af forrentningsbeløbet.

Udviklingen må i årene efter 1971-72 påregnes fortsat i gunstig retning, da lufthavnen i sin udbyggede skikkelse, i alt fald hvad angår arealer, startbaneanlæg m. v., kan bære langt større trafik end den, der er regnet med i 1971-72.“

Det påpeges endelig i lovforslagets bemærkninger, at en tidsvarende flyveplads medfører en række *indtægter for landet*.

Valutaoverskuddet ved trafikken er således for 1954-55 opgjort til ca. 33 mill. kr., valuta-indtægten ved værkstedsarbejder for fremmede kunder i lufthavnen androg i samme periode 9 mill. kr., og SAS skønner endvidere, at turister, der ankom til Københavns lufthavn i 1955, tilførte Danmark ca. 150 mill. kr. eller godt 40 pct. af de totale turistindtægter.

Ministeren for offentlige arbejder udtalte ved afslutningen af sin *fremstillingstale*, at den danske stat som indehaver af halvdelen af de danske aktier i SAS har en betydelig interesse i selskabets fortsatte beståen og trivsel, ligesom staten har interesse i at støtte det skandinaviske luftfartssamarbejde, som SAS er udtryk for. Han oplyste, at der ikke var tale om, at staten skal yde subvention til SAS, mens en sådan støtte i form af statstilskud til et nationalt luftfartsselskab er almindeligt i mange lande uden for Skandinavien. *Ministeren* anbefalede lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i folketinget.

Ved *I. behandling* redegjorde *Horn* (S) udførligt for den kraftige udvikling, der i de sidste år har fundet sted inden for lufttransporten,

både med hensyn til passager- og godstransport. Udviklingen har været så stærk, at flyvemaskiner nu må anses som ligestillet med de gamle transportmidler, og det er lykkedes for SAS at placere sig som en vigtig faktor i verdenslufttrafikken. De af luftfartsdirektoratet og af SAS af hinanden uafhængigt foretagne beregninger over den fremtidige udvikling var efter hans opfattelse særdeles nøgterne, og han mente, at der snarere ville blive tale om en stærkere stigende kurve i udviklingen end den, disse sagkyndige organer forsigtigt havde regnet med. Han understregede endvidere, at luftfarten indbragte landet væsentlige beløb i fremmed valuta, og at havnen var af stor beskæftigelsesmæssig betydning. Det var hans mening, at Kastrup lufthavn kun ville blive en beskedent holdeplads, såfremt man ikke foretog den foreslåede udvidelse, og at investeringen på 167 mill. kr. var væsentlig mindre, end hvad andre lande må investere for at klare udviklingen med jetmaskinerne. Hans parti mente ikke, at landet kunne undslå sig for at foretage disse investeringer, selv om det kunne diskuteres, om de skulle have haft en anden placering i den lange række af planlagte investeringer, og han anbefalede på sit partis vegne lovforslaget til hurtig og velvillig behandling.

Jensen-Brobjy (V) fremhævede ligeledes den eksplosionsagtige udvikling inden for lufttransporten og den danske luftfarts valutamæssige betydning for landet. Københavns lufthavn var efter hans mening den bedst beliggende i Nord- og Vesteuropa, og Danmark havde chance for at bevare denne stilling, såfremt man fulgte med i udviklingen. Bromma flyveplads ved Stockholm og Fornebu ved Oslo kan ikke udvides til jettrafik, og anlæggelse af nye lufthavne i Sverige og Norge vil blive meget dyr. Københavns lufthavn havde derfor udsigt til at kunne udvikle sig til centrum i det nordiske samarbejde inden for SAS, og han mente, at det ville vise sig at være en god investering og en god forretning at foretage en udbygning af lufthavnen. Han anbefalede lovforslaget på sit partis vegne, men ønskede det underkastet udvalgsbehandling, idet der kunne være adskilligt i lovforslaget, man måske kunne rette på.

Støhr Johansen (KF) udtalte, at lovforslaget indeholdt problemer af trafikproduktiv, økonomisk og national art. Han fandt det principielt rigtigt, at planerne var kommet frem i form af et lovforslag, fremfor at man havde henlagt afgørelsen til finansudvalget. Til belysning af den udvikling, der ventes inden for lufttrafikken, omtalte han udførligt de fra svensk side foretagne tekniske og økonomiske undersøgelser på dette område. Han anførte, at den nuværende lufthavn giver overskud og praktisk talt dækker afskrivning og forrentning, og at de foreslåede investeringer var af produktiv karakter. Han opfordrede ministeren til at overveje indførelse af startafgifter pr. passager og oplyste, at sådanne afgifter fandtes i en række lande uden for Skandinavien. Hans parti kunne gå ind i en velvillig behandling af lovforslaget; selv om det var et stort projekt i en kapitalfattig

tid, mente partiet, at det ville være til gavn for hele erhvervslivet og for Danmark udadtil, hvis den foreslåede udvidelse gennemførtes.

Rager (RV) omtalte en del enkeltproblemer i forbindelse med lovforslaget, herunder vejføringen på Amager, spørgsmålet om startafgift pr. passager og den opstillede prognose over den fremtidige udvikling. Også han kunne anbefale lovforslaget.

Fuglsang (DK) kunne på sit partis vegne give tilsagn om støtte til lovforslaget, men anmodede om, at den i lovforslaget forudsatte ordning af trafikken fra de sydlige Amagerkommuner ind til København blev yderligere overvejet i udvalget.

Tholstrup (DR) udtalte, at retsforbundet kunne støtte lovforslaget ud fra den opfattelse, at det drejede sig om en naturlig fællesopgave, og fordi det så ud til, at projektet kunne hvile i sig selv i økonomisk henseende.

Efter at *ministeren for offentlige arbejder* havde fremsat en foreløbig udtalelse om de rejste spørgsmål, blev lovforslaget henvist til udvalgsbehandling.

Af den af udvalget afgivne betænkning skal anføres følgende fællesudtalelse fra de i udvalget repræsenterede partier:

„Vedrørende den af Amagerkommunerne fremsatte tanke om at føre Amager Landevej i en tunnel under den nye startbane har ministeren oplyst, at en sådan plan vil blive alt for kostbar i forhold til de fordele, der derved opnås. Udgifterne ved en sådan tunnel er af luftfartsvæsenet kalkuleret til ca. 15,6 mill. kr., og driftsudgifterne vil blive ca. 200 000 kr. årlig. Udvalget ønsker i denne forbindelse at bemærke, at selv om det er muligt, at disse tal er anslået lovlig højt, vil en reduktion af dem dog ikke føre til, at udvalget kan anbefale en sådan udvej. Hertil kommer, at der efter lovforslagets fremsættelse mellem vejdirektoratet og Københavns amtsråd er opnået enighed om, at den i bemærkningerne til lovforslaget forudsatte forlægning af Amager Landevej mellem St. Magleby og Tømmerupvej erstattes af en forbindelse fra Kirkevej i St. Magleby til Englandsvej ved Løjtegårdsvej, hvorved der opnås fordelene *dels* en tiltrængt aflastning af trafikken på Amagerbrogade, *dels* at gartnerivirksomhederne på Amager får direkte og bekvemme vejlinjer via slusedæmningen til det nye grønttorv.

Udvalget kan tilslutte sig den foreslåede nye vejføring.

Vedrørende et af udvalget rejst spørgsmål om, hvor længe de foreslåede foranstaltninger vil være tilstrækkelige, har ministeren oplyst, at der er grund til at vente, at man nu har nået grænsen for *startbanernes* længde, som på den anden side vil være nødvendig i mindst 25-30 år, idet det må påregnes, at flyvemaskintyper som DC-8 og Boeing 707 vil blive fabrikeret mange år endnu, for at de kapitaler, der er investeret i denne fabrikation, skal kunne svare nogenlunde rente. Med hensyn til *bygningernes størrelse* har ministeren

henvist til bemærkningerne til lovforslaget, hvoraf fremgår, at bygningerne er projekteret til uden udvidelser at gøre fyldest til 1970 eller til at betjene indtil 2 millioner passagerer om året. Pladsbehovet er på dette grundlag opgjort til 77 000 m² bruttoetageareal.

Vedrørende *parkeringspladserne* har ministeren oplyst, at der i dag på lufthavnen findes knap 200 parkeringspladser. I forhold til et passagerantal på 1 million svarer dette til 5 000 passagerer årlig pr. bilplads. Maksimalt vil der kunne tilvejebringes 2 400 parkeringspladser, hvilket i forhold til et passagerantal på 2 millioner svarer til 800 passagerer årlig pr. bilplads. Det er ikke tanken i første omgang at anlægge og udnytte mere end en del af de til parkering afsatte arealer, medens det resterende areal vil blive beplantet.

Endelig har ministeren meddelt udvalget en række oplysninger om, hvem der har deltaget i projekteringen af de forskellige anlæg.

Vedrørende finansieringen af udgifterne i forbindelse med udvidelserne af lufthavnen har ministeren stillet det nedenfor under nr. 5 anførte ændringsforslag, ifølge hvilket finansministeren bemyndiges til at udstede statsobligationer til fremskaffelse af de fornødne midler. Om dette ændringsforslag har finansministeren under samråd med udvalget oplyst, at låneoptagelsen forudsættes at finde sted i det omfang og på de tidspunkter, der efter forholdene findes mest hensigtsmæssige.

Som det er oplyst i den kalkulation over driften af den ombyggede lufthavn, der findes i bemærkningerne til lovforslaget, påregner man efter en 10 års periode fuld dækning for afskrivninger på 5 600 000 kr. og har endvidere 6 500 000 kr. til dækning af forrentning svarende til ca. 78 pct. af forrentningsbeløbet.

Udvalget har taget til efterretning, at det er hensigten at tage spørgsmålet om forhøjelse af takster op til overvejelse, og at det er meningen bedst muligt at udnytte lufthavnens indtægtsmuligheder. Udvalget har modtaget oplysninger om de *passagerafgifter*, som er indført på andre lufthavne, og må henstille, at sådanne afgifter tages med i overvejelserne med henblik på at øge indtægterne, men med skyldig hensyntagen til de retningslinjer, der følges for afgifter i de andre nordiske lufthavne og i den internationale lufttrafik i øvrigt.

Efter et af udvalget fremsat ønske har ministeren for offentlige arbejder givet tilsagn om nedsættelse af et *kontrolorgan* bestående af teknisk og økonomisk sagkyndige til med henblik på billigørelse at følge enkeltheder i forbindelse med gennemførelse af projektet.“

Efter de i udvalget førte drøftelser kunne et *flertal* i udvalget (Holger Eriksen, Foss, Heising, Horn, Lars P. Jensen, Stæhr Johansen, Kolbjørn, M. Larsen, Peter Nielsen, Rager og Teichert) tilslutte sig den foreslåede udbygning af lufthavnen og opførelse af en ny hovedbygning m. v., og flertallet indstillede lovforslaget til vedtagelse med det af ministeren stillede ændringsforslag om ind-

føjelse af en ny paragraf om finansieringen af projektet gennem udstedelse af statsobligationer (den vedtagne lovs § 7). I anledning af de nedenfor nævnte mindretalsforslag stillet af venstres medlemmer i udvalget ønskede flertallet i betænkningen at understrege, at dersom man udvidede startbanerne nu, ville det være uundgåelig nødvendigt inden for kort tid at gå i gang med de i lovforslaget foreslåede bygninger og anlæg, og da tiden var knap, ville det være saglig uforsvarligt ikke straks at skabe hjemmel herfor.

Et *mindretal* (Damsgaard, From, Jensen-Brobjy, Paabøl og Sønderup) skønnede det uforsvarligt under den så hårdt anspændte økonomiske situation at foretage de store statsinvesteringer, som lovforslaget forudsætter. Det var mindretallets opfattelse, at man burde begrænse sig til de strengt nødvendige opgaver, der rejser sig i relation til en forbedring af startbanerne og sikkerhedstjenesten, og mindretallet stillede i overensstemmelse med denne stillingtagen forslag om, at lovforslagets § 2 (om bygningsanlæggene) og § 3 (om vejanlæg m. m.) skulle udgå af lovforslaget.

Gottschalck-Hansen (KF) stillede i betænkningen et ændringsforslag gående ud på følgende nye affattelse af lovforslagets § 2:

„Ministeren for offentlige arbejder bemyndiges til at lade udføre den som følge af § 1 nødvendige bygningsudvidelse i Københavns lufthavn og til at lade foretage de nødvendige tilsluttende foranstaltninger og materielanskaffelser“, men dette ændringsforslag tog han tilbage ved lovforslagets 2. behandling under henvisning til, at han sammen med *Foss* (KF) og *Stæhr Johansen* (KF) efter betænkningens afgivelse stillede ændringsforslag om følgende affattelse af lovforslagets § 2:

„Det påhviler ministeren for offentlige arbejder på grundlag af et detailprojekt at forelægge et forslag om bevilling af midler til et bygningskompleks i Københavns lufthavn, bestående af ekspeditionsbygning, korridoranalæg, restaurationsbygning, bygning til sikkerhedstjenesterne med flyveledertårn, havnegård, bygning for kabineservice for SAS og værkstedsbygning for SAS.“

Også dette ændringsforslag blev taget tilbage under lovforslagets 2. behandling, jfr. nedenfor.

Ved 2. *behandling*, hvor udvalgets ordfører, Horn, ikke kunne være til stede, gennemgik *Heising* (S) i korte træk udvalgets betænkning og anbefalede lovforslaget til vedtagelse med det af ministeren for offentlige arbejder stillede ændringsforslag om finansieringen. Da udvalgsflertallet havde fundet det både forsvarligt og hensigtsmæssigt, at man straks vedtog de bygningsmæssige led ved lufthavnsudvidelsen, samtidig med at man besluttede sig til udvidelsen af startbanerne, anbefalede han tinget at stemme imod venstres ændringsforslag om udsættelse af bygnings- og vejarbejderne.

Sønderup (V) anbefalede de af hans parti stillede ændringsforslag, idet han udtalte, at man burde afgrænse projektet til det strengt

nødvendige, nemlig det, der angår start- og landingsbaner og sikkerhedstjenesten. Hans parti skønnede, at det var uforholdsmæssigt at bruge de kolossale millionbeløb, der var tale om til øvrige anlæg. Når det tidspunkt eventuelt indtræder, da det kan blive nødvendigt med bygningsudvidelser, må det ske på et mere beskedent grundlag end det, lovforslaget forudsætter. Folketinget burde i hvert fald være tilbageholdende med hensyn til nye og så store udgiftsbeløb.

Gottschalck-Hansen (KF) fandt, at lovforslagets § 2 gav en for vid bemyndigelse til ministeren, idet bemyndigelsen forudsatte bygningsarbejder til 72 mill. kr., uden at det i tilstrækkelig grad var belyst eller godtgjort, om de nævnte bygninger kan opføres til en anden og billigere pris end den i bemærkningerne til lovforslaget anførte. Han havde derfor stillet det ovenfor nævnte ændringsforslag, der tilsigtede en begrænsning af byggeriet til det strengt nødvendige; efter at hans parti uden for betænkningen havde stillet ændringsforslag ligeledes til § 2, jfr. ovenfor, tog han sit eget ændringsforslag tilbage og anbefalede at stemme for partiets ændringsforslag.

Stæhr Johansen (KF) anbefalede på sit partis vegne det uden for betænkningen stillede ændringsforslag om pligt for ministeren til på grundlag af et detailprojekt at forelægge forslag om bevilling af midler til det nærmere angivne bygningskompleks i lufthavnen.

Rager (RV), *Fuglsang* (DK) og *Tholstrup* (DR) gav på deres partiers vegne tilslutning til lovforslaget og udvalgsflertallets indstilling.

Jensen-Broby (V) udtalte, at venstre under udvalgsbehandlingen havde været klar over, at det var nødvendigt at forlænge start- og rullebaner samt gennemføre den nødvendige forbedring af sikkerhedsforanstaltningerne ligesom forbedringer med hensyn til hangarer, værksteder og kraftvarmecentral. Venstre var klar over, at her stod man over for et enten-eller, og hans parti havde derfor ikke forsøgt at ændre ved den del af forslaget, som indeholdes i § 1, og som er budgetteret med en udgift på 76,2 mill. kr. Derimod var det ikke under udvalgsarbejdet lykkedes at opnå en fornuftig forklaring på, at det var nødvendigt at opføre så dyre bygninger. Eksempelvis skulle udgiften pr. kvadratmeter for ekspeditionsbygningen være 820 kr., for kontorbygningen 835 kr. og for restaurationsbygningen 875 kr. Den vanskelige økonomiske situation opfordrede til forsigtighed med så store bevillinger, og han kunne derfor anbefale de af venstre stillede ændringsforslag.

Ministeren for offentlige arbejder erklærede, at man ikke kunne sammenligne kvadratmeterpriser for dette byggeri med almindeligt byggeri, f. eks. til beboelse. Projektet var ikke luksuspræget, men havde kun den nødvendige standard for, at vi kan vente at få det fornødne passagerantal. Han foretrak, at arkitekten eventuelt har kalkuleret i overkanten af udgifterne, fremfor at der senere skulle komme væsentlige overskridelser. Han anbefalede at stemme

imod venstres ændringsforslag om udskydelse af bygnings- og vejarbejderne. Om det af det konservative folkeparti stillede ændringsforslag om at vente med bevilling af midler til bygningsarbejderne, indtil detailprojektet foreligger, udtalte han, at dette i praksis ville medføre, at folketinget først i 1959 ville komme til at drøfte lufthavnbygningerne, og at det igen ville betyde, at man skød hele spørgsmålet om lufthavnens udvidelse ud til 1964-65, mens man efter hans forslag regnede med at være færdig i 1960-61. Da det var teknisk uigennemførligt at følge ændringsforslaget, henstillede han, at det blev taget tilbage. Ministeren bekræftede endelig det i betænkningen omtalte tilsagn om nedsættelse af et kontrolorgan med teknisk og økonomisk sagkyndige til at følge projektets gennemførelse.

Efter ministerens henstilling, og efter at *Rager* (RV) havde henstillet, at der fandt en realitetsdrøftelse sted mellem 2. og 3. behandling vedrørende de af ministeren nævnte terminer, tog Stæhr Johansen det af hans parti uden for betænkningen stillede ændringsforslag tilbage.

Ved afstemningen blev det af ministeren stillede og af flertallet tiltrådte ændringsforslag vedtaget enstemmigt, mens venstres ændringsforslag forkastedes.

Lovforslaget underkastedes derefter fornyet udvalgsbehandling. I tillægsbetænkningen oplyses det, at der i øjeblikket kun forelå detailprojekt af kælderetagen, og at det resterende detailprojekt først vil kunne være færdigt i løbet af et par år. Såfremt man ikke omgående kunne gå i gang med gravearbejdet og støbearbejdet, ville der derfor indtræde en afgørende forsinkelse i forhold til de foreliggende planer.

Mellem ministeren og socialdemokratiets, det konservative folkepartis og det radikale venstres medlemmer af udvalget opnåedes der enighed om i selve loven at indsatte en bestemmelse om et kontrolorgan (se ovenfor under lovens indhold, § 4).

Et flertal (udvalget med undtagelse af venstres medlemmer) indstillede herefter lovforslaget til *vedtagelse*.

Under 3. behandling anbefalede *Horn* (S), *Stæhr Johansen* (KF), *Rager* (RV), *Tholstrup* (DR) og *Fuglsang* (DK) som ordførere for deres partier at stemme for lovforslaget. *Sonderup* (V) anbefalede som ordfører at stemme imod lovforslaget, og *Oluf Pedersen* (DR) meddelte, at han personligt ville stemme imod, idet han var betænkelig ved de store udgifter i den foreliggende økonomiske situation.

I overesstemmelse med disse indstillinger vedtoges lovforslaget med 120 stemmer mod 36; 1 grønlandsk medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

59. Lov om ændringer i og forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v. (Minister for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 219. — C. sp. 75].

Fremsat skriftligt i folketinget $25/10$ (F. sp. 469). 1. beh. $7/11$ (F. sp. 750). Partiernes ordførere: Lars P. Jensen, Anker Lau, Weikop, Jørgen Jørgensen (Lejre), Ingmar Wagner og Tholstrup. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Einer-Jensen [formand], Bundvad, Lars P. Jensen [næstformand], Peter Nielsen, Lars M. Olsen, Sofie Pedersen, Hans Rasmussen, Anker Lau, Erik Eriksen, Jørgen Gram, Holmberg, Sønderup, Weikop, Halfdan Hendriksen, Aksel Møller (fra $27/11$ Poul Sørensen), Jørgen Jørgensen (Lejre) og Rager). Betænkning (B. sp. 125) afgivet $7/12$. (Ordfører: Lars P. Jensen). 2. beh. $12/12$ (F. sp. 1694). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillæggsbetænkning (B. sp. 145) afgivet $12/12$. 3. beh. $14/12$ (F. sp. 1823). *Loven stadfæstet 19. december 1956.* (Lovt. nr. 338).

Ved loven opretholdes lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger, vareforsyning m. v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 302 af 14. december 1955 (årbog 1955-56, side 328), indtil *udgangen af december 1957* med følgende ændringer:

Vareforsyningslovens § 14 har fået følgende affattelse:

„De med lovens administration forbundne udgifter bevilges på finansloven. Udgifterne ved varetagelsen af de opgaver, der måtte blive henlagt til kommunerne eller andre lokale myndigheder, afholdes af de pågældende myndigheder. Ministeren for handel, industri og søfart bemyndiges til efter forhandling med finansministeren at fastsætte regler for, i hvilket omfang disse udgifter vil kunne refunderes de nævnte myndigheder af statskassen.“

De to første punktummer er, bortset fra en redaktionel ændring, uforandrede, mens tredje punktum betegner noget nyt.

Herudover har man i vareforsyningslovens § 5, stk. 4, foretaget en rettelser af teknisk karakter.

Ændringerne blev foretaget i folketinget, idet det af handelsministeren fremsatte lovforslag gik ud på en uændret forlængelse af vareforsyningsloven.

Ved fremsættelsen anførte ministeren bl. a.:

„Loven blev sidst forlænget ved lov af 14. december 1955 og fik gyldighed til udgangen af indeværende kalenderår. Der blev dengang foretaget enkelte ændringer i loven, specielt med henblik på at give adgang til at indbringe ankenævnets afgørelser for domstolene, men i øvrigt gav behandlingen som ved tidligere lejligheder det resultat, at loven i det store og hele blev forlænget uændret.

Vi har ofte her i tinget drøftet spørgsmålet om betimeligheden af mere principielle ændringer i lovens bestemmelser, uden at drøftelserne har ført til større ændringer. Jeg finder, at det resultat, som regeringen og tingets flertal er nået til, under de foreliggende forhold er rigtigt. Vareforsyningsloven har vist sig i den nuværende form at være *et godt grundlag for administrationen* og danner ikke nogen hindring for afviklingen af de bestående ekstraordinære foranstaltninger i det omfang og det tempo, som forholdene tillader dette.

Man kunne naturligvis spørge, om man ikke nu kunne slippe helt af med loven. Spørgsmålet forekommer mig let at besvare. Nationalbankens valutaopgørelse viste medio denne måned en gæld på ca. 230 mill. kr. Selv om dette tal er udtryk for en forbedring i valutastillingen på ca. 225 mill. kr. siden midten af 1955, da virkningen af de valutasanerende forholdsregler begyndte at vise sig, er vor valutastilling i dag dog en sådan, at vi *ikke kan undvære vareforsyningsloven*. Vi har brug for loven som et led i vor valutapolitik, så længe vi ikke har større valutarisk styrke, end vi nu har. Jeg behøver næppe at understrege, at forholdene ude i verden fortsat er præget af en usikkerhed, som ikke kan undgå at indvirke på vore forhold.

Afviklingen af restriktionerne inden for vareforsyningslovens rammer skrider frem i det omfang, det er økonomisk forsvarligt. I denne forbindelse vil jeg gerne nævne den *udvidelse af liberaliseringen*, som har fundet sted, siden loven sidst var til behandling her i tinget. De ærede medlemmer vil huske, at vi den 26. marts i år overførte til den regionale friliste de tekstilvarer, som hidtil har været under deponeringsordningen, hvilket medførte, at liberaliseringsprocenten over for OEEC-landene steg fra 78 til 85, beregnet på grundlag af importen i 1948. Liberaliseringen over for dollarområdet udgør 55 pct. på grundlag af importen i 1953. Her er der ikke sket nogen ændring, siden vareforsyningsloven sidst var til behandling i tinget. På et enkelt område, nemlig for svesker og andre tørrede frugter, er der dog i august truffet bestemmelse om, at bevillinger for import fra dollarområdet frit kan gives.

Regeringen følger stadig udviklingen på disse områder og vil fortsat være opmærksom på, når der foreligger muligheder for en udvidelse af liberaliseringen. Vi er for øjeblikket i handelsministeriet i færd med at undersøge, om vi nu kan gå et skridt videre med dollarliberaliseringen. Jeg behøver vel ikke i øvrigt i denne forbindelse her

at komme nærmere ind på de velkendte vanskeligheder for en fortsat liberalisering, vanskeligheder, som jo ikke alene bunder i *vor begrænsede valutariske modstandskraft*, men også — og vel navnlig — har deres årsag i visse af vore *aftagerlandes protektionistiske importpolitik*, særlig på landbrugsområdet, som giver Danmark særlige vanskeligheder med hensyn til at forøge sin valutaindtjening både til styrkelse af vore valutareserver og til at danne grundlaget for en friere adgang til forbrug af udenlandske varer.

Medens jeg taler om afvikling af de ekstraordinære foranstaltninger i medfør af vareforsyningsloven, vil jeg også gerne nævne et spørgsmål, som interesserer adskillige af tingets medlemmer, nemlig spørgsmålet om en reduktion af *personalet i varedirektoratet*. Den 1. september i fjor var der i varedirektoratet ansat i alt 504 personer, og dette antal er i løbet af det sidste år reduceret med 70 mand, således at personalet nu er nedbragt til 434 mand eller med andre ord til under en tredjedel af det antal, der var ansat i varedirektoratet, da denne institution havde sit største omfang. Nedgangen på 70 mand i det sidste år er udtryk for en væsentlig reduktion af denne administration. Man har i denne periode nedlagt yderligere 1 ekspeditionskontor, og den nævnte personalereduktion omfatter 11 overordnede inden for kontorchef-, ekspeditionssekretær-, fuldmægtig- og sekretærklasserne, medens antallet af afskediget underordnet kontorpersonele udgør 59. Yderligere vil personalet i den nærmeste fremtid formindskes med et par overordnede. . . .

Ved den i foråret vedtagne lov om indseende med priser blev det pålagt monopoltilsynet i samarbejde med varedirektoratet at søge belyst, *hvorledes priserne her i landet forholder sig til tilsvarende priser i udlandet for varer, der er underkastet importbegrænsning*. Det arbejde, det herved er pålagt de 2 direktorater at udføre, er sat i gang, men det er omfattende redegørelser, der her er krævet udarbejdet. De vareområder, man i første omgang har taget op til undersøgelse, er varige forbrugsgoder som køleskabe og oliefyr, bygningsartikler som badekar, radiatorer og centralvarmekedler, visse isenkramvarer som gryder, pander og opvaskebaljer samt forbrugsvarer som kartofler og hvedemel. Arbejdet er så langt fremme, at jeg i løbet af november måned vil kunne forelægge vareforsyningsudvalget redegørelser for de første varegrupper, der har været taget op til undersøgelse.

I tilknytning til den højtærede statsministers redegørelse om *udenlandske investeringer* her i landet vil jeg gerne nævne, at nationalbanken og handelsministeriet i nogen tid har drøftet, hvorledes en forenkling af dette sagområde bør tilrettelægges. Der vil, når de nødvendige overvejelser er tilendebragt, blive udsendt en bekendtgørelse fra handelsministeriet om disse spørgsmål.“

Lovforslaget blev i folketinget fra flere sider modtaget med kritik, omend der var flertal for at gennemføre det uden mere indgribende ændringer.

I betænkningen fra det udvalg, der fik sagen til behandling, anføres bl. a.:

„Udvalget har til handelsministeren stillet en række spørgsmål, der er besvaret skriftligt af ministeren. Herudover har udvalget drøftet spørgsmålet om, hvilke ændringer der skal foretages i vareforsyningsloven, såfremt *tildelingsordningen vedrørende automobiler og motorcykler* ophæves og hele importen foretages på dollarpræmieringsbasis. Endvidere har man drøftet de rejste spørgsmål om en eventuel aftrappingsordning for køb af personmotorkøretøjer under dollarpræmieringsordningen, spørgsmålet om betaling pr. indkøbstilladelse eller pr. ansøgning af omkostningerne ved administrationen af automobilfordelingsordningen. Udvalget er enigt i, at den videre drøftelse af disse spørgsmål vil finde sted i folketingets vareforsyningsudvalg.

Udvalget har udbedt sig resultatet af de *prisundersøgelser*, der er foretaget i henhold til § 2 i lov nr. 135 af 25. maj 1956 om indseende med priser. Handelsministeren har i et notat af 7. juni 1956 tilsendt folketingets vareforsyningsudvalg en redegørelse vedrørende fremgangsmåden ved en sådan prisanalyse, og nærværende udvalg har endvidere fra handelsministeren fået tilstillet resultatet af de af monopoltilsynet i samarbejde med direktoratet for vareforsyning foretagne *prisundersøgelser* vedrørende husholdningskøleskabe, radiatorer og badekar. I henhold til § 2, stk. 2, i nævnte lov om indseende med priser påhviler det ministeren for handel, industri og søfart at holde folketingets vareforsyningsudvalg orienteret om de ved *prisundersøgelserne* tilvejebragte oplysninger, og udvalget er herefter enigt i, at sagernes behandling finder sted i folketingets vareforsyningsudvalg. Udvalget har over for ministeren for handel, industri og søfart fremhævet den vægt, man lægger på, at de planlagte *prisundersøgelser* tilendebringes snarest muligt, og at udvalget derefter orienteres om disse undersøgelser.

Udvalget har endvidere fra handelsministeren modtaget en fortegnelse over de bekendtgørelser og administrative foranstaltninger, der er i kraft i henhold til vareforsyningsloven. Ministeren gav tilsagn om, at den pågældende fortegnelse ville blive gennemgået af de respektive ministerier og institutioner med henblik på, om der måtte være mulighed for, at nogle af de pågældende bestemmelser nu vil kunne ophæves.

Ud over ovennævnte spørgsmål har ministeren skriftligt besvaret spørgsmål vedrørende den gældende praksis for gennemførelsen af *private varebytteforretninger*, det i direktoratet for vareforsyning beskæftigede personale, prisudviklingen på tørrede frugter efter liberaliseringen over for dollarområdet, forskellige spørgsmål i forbindelse med den gældende *praksis for udstedelse af importbevillinger*, herunder mulighederne for sammenlægning af beslægtede varegrupper på ét varenummer samt helårlig udstedelse af bevillinger.“

Af udvalget eller dettes flertal (S og RV) stilledes nogle ændrings- og underændringsforslag, hvis vedtagelse resulterede i, at lovforslaget fik det foran anførte indhold.

Et *mindretal* (V og KF) stillede ligeledes nogle forslag. Disse var formet som underændringsforslag til de af udvalget som helhed stillede ændringsforslag og havde til formål på flere punkter at begrænse handelsministerens beføjelser i henhold til vareforsyningsloven.

Mindretallets underændringsforslag svarede i hovedsagen til, hvad de samme partier havde stillet underændringsforslag om ved behandlingen af det tilsvarende lovforslag året før, jfr. årbog 1955-56, side 332. Dog havde man — under hensyn til den gennemførte olie- og benzinrationering — foretaget nogle ændringer i den foreslåede affattelse af vareforsyningslovens § 5, der efter det nye forslag skulle have følgende ordlyd:

„Ministeren for handel, industri og søfart bemyndiges til at træffe midlertidige foranstaltninger med henblik på landets forsyning med nødvendige varer, forbrugsbegrænsning, hensigtsmæssig fordeling af landets varebeholdninger eller til fremme og regulering af vareproduktionen, når sådanne foranstaltninger skønnes påkrævede som følge af indtråd eller truende international knaphed på nødvendige varer, råvarer eller halvfabrikata m. v. eller til løsning af opgaver i forbindelse med Danmarks deltagelse i aftaler eller samarbejde med udlandet.

Nye rationeringer af forbrugsvarer, produktionsreguleringer og lignende kan kun gennemføres ved lov eller med tilslutning af det i § 15 omhandlede udvalg.

Ministeren for handel, industri og søfart kan bestemme, at der for udfærdigelse af tilladelser og bevillinger i medfør af bestemmelserne i denne paragrafs 1. stykke skal erlægges et ekspeditionsgebyr, hvis størrelse fastsættes af ministeren.“

Endvidere var der foreslået en tilføjelse af teknisk karakter til valutalovens § 19, stk. 2.

Til lovforslagets 2. behandling stilledes af *Tholstrup* (DR) uden for betænkningen et ændringsforslag, hvorefter vareforsyningsloven kun skulle forblive i kraft til udgangen af juni 1957 og med sådanne ændringer, at „de beføjelser til at træffe foranstaltninger vedrørende indførsel, udførsel og fordeling af varer, der i medfør af loven er tillagt ministeren for handel, industri og søfart, henholdsvis landbrugsministeren, fiskeriministeren eller boligministeren, efter 1. januar 1957 kun kan benyttes til at træffe foranstaltninger til landets forsyning med olieprodukter og til rationering af forbruget heraf.“

Ved lovforslagets 2. behandling vedtoges de af udvalget eller dets flertal stillede ændrings- og underændringsforslag, mens samtligt mindretalsforslag forkastedes, derunder det af *Tholstrup* stillede

ændringsforslag, som kun opnåede tilslutning fra 4 medlemmer (DR), mens 140 stemte imod.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget i den ændrede affattelse med 85 stemmer mod 6 (DR), idet 48 medlemmer (V og KF) afholdt sig fra at stemme.

60. Lov om ændringer i søloven. (Minister for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 453. — C. sp. 153].

Fremsat skriftligt i folketinget ¹⁴/₁₁ (F. sp. 937). 1. beh. ²³/₁₁ (F. sp. 1204). Partiernes ordførere: M. Larsen, Conrad Kofoed, Baagø, A. C. Normann, Lynnerup Nielsen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om skibsregistrering. Betænkning (B. sp. 243) afgivet ²⁸/₂. (Ordfører: M. Larsen). 2. beh. ⁷/₃ (F. sp. 2990). 3. beh. ¹²/₃ (F. sp. 3053). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 94).

Loven er nøje knyttet til den nedenfor omtalte *lov om skibsregistrering*, hvortil der henvises.

Forslaget til loven var udarbejdet af den af handelsministeriet i 1952 nedsatte kommission til revision af skibsregistreringslovgivningen m. v. Det fremsattes og behandledes i folketinget sammen med forslaget til den nævnte lov om skibsregistrering.

Ved loven gives der første kapitel i sølov af 7. maj 1937, jfr. lovebekendtgørelse nr. 319 af 1. december 1937, følgende affattelse:

„*Om skibe.*

§ 1.

Stk. 1. For at et skib kan anses som dansk og sejle under dansk flag, må dets ejer være dansk.

Stk. 2. Som dansk ejer anses:

- a) Danske statsborgere,
- b) Danske statsinstitutioner og kommuner,
- c) Stiftelser og foreninger, hvis ledelse udelukkende består af danske statsborgere, der er bosat her i riget,

- d) Partrederier, hvoraf mindst to tredjedele ejes af danske statsborgere, og hvis bestyrende reder er dansk og har bopæl her i riget,
- e) Aktieselskaber og andre selskaber med begrænset ansvar, der har valgt en bestyrelse, når mindst to tredjedele af denne består af danske statsborgere, der er bosat her i riget,
- f) Andre selskaber, hvori mindst to tredjedele af deltagerne er danske statsborgere, der er bosat her i riget.

Såfremt stiftelser, foreninger eller selskaber er deltagere i partrederier eller i de i litra f) nævnte selskaber, må hver deltager opfylde betingelserne for at kunne anses som dansk ejer.

§ 2.

Danske skibe skal registreres og forsynes med nationalitetsbeviser efter de særlige regler, som er fastsat herom.

§ 3.

Ved registreringen tildeles der skibe kendingsbogstaver, der tillige tjener som registreringsbogstaver. Kendingsbogstaverne indhugges i skibet og må ikke forandres eller fjernes. Ved udsløttelse af skibet udhugges bogstaverne.

§ 4.

Danske skibe skal have hjemsted i en havn i riget. Navn og hjemsted skal angives på skibet.

§ 5.

Udgår.

§ 6.

Som uistandsætteligt i denne lovs betydning anses et skib ikke alene, når det ved lovlig besigtigelse skønnes, at dets istandsættelse enten overhovedet ikke kan udføres eller i alt fald ikke dér, hvor skibet befinder sig, eller på noget andet sted, hvor det kan bringes hen, men også, når det på samme måde skønnes, at skibet ikke er istandsættelse værd.“

Loven træder i kraft 1. januar 1958.

Efter de hidtil gældende nationalitetsregler i sølovens § 1 måtte et skib for at kunne sejle under dansk flag enten mindst for to tredie-

dele ejes af personer, der havde indfødsret og ikke var blevet statsborgere i fremmed stat, eller som var og i mindst 5 år havde været bosiddende i den danske stat, eller tilhøre et aktieselskab, hvis bestyrelse havde sit sæde i den danske stat og bestod af aktieejere, som fyldestgjorde de nævnte betingelser.

Mens søloven således alene nævnedes enkeltpersoner, partrederier og aktieselskaber som ejer af et skib, gav praksis adgang til og regler for registrering af skibe tilhørende forskellige juridiske personer.

§ 1 i nærværende lov tilsigter at gøre bestemmelserne mere overskuelige ved at *tage stilling til nationalitetskravene for hver af de typiske ejerformer, der kan tænkes at forekomme i praksis.*

Det væsentlige nye i forhold til den hidtil gældende sølov består deri, at kravet om, at *bestyrelsen i et aktieselskab skal bestå af danske statsborgere eller personer med mindst 5 års fast bopæl i den danske stat, nu er ændret til, at $\frac{2}{3}$ af bestyrelsen skal bestå af danske statsborgere med bopæl her i riget.* For *interessentskaber* betyder loven den ændring, at fremtidig kun $\frac{2}{3}$ af deltagerne behøver at være danske statsborgere. Endvidere er kravet om, at *bestyrelsesmedlemmerne skal være aktieejere, ophævet.*

Om kommissionens nærmere overvejelser med hensyn til nationalitetskravene til de enkelte selskabsformer må henvises til lovforslagets bemærkninger.

Lovens øvrige bestemmelser svarer med visse forenklinger og systematiske forbedringer til indholdet af de hidtil gældende regler.

Lovforslaget fik i folketinget tilslutning fra alle sider.

Det gennemførtes uændret og vedtoges enstemmigt ved 3. behandling.

61. Lov om skibsregistrering. (Minister for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 369. — C. sp. 133].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{14}{11}$ (F. sp. 937). 1. beh. $\frac{23}{11}$ (F. sp. 1204). Partiernes ordførere: M. Larsen, Conrad Kofoed, Baagø, A. C. Normann, Lynnerup Nielsen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (M. Larsen, Boye Hansen, Poul Hansen (Svendborg), Evald Kristensen, Johs. E. Larsen [formand], Wiggo Larsen, Peter Nielsen, Orla Pedersen, Conrad Kofoed, Marius Buhl, Jens Chr. Christensen, Damsgaard, Gideon, Baagø, Erna Sørensen, Weikop og A. C. Normann [næstformand]). Betænkning (B. sp. 243) afgivet $\frac{28}{2}$. (Ordfører: M. Larsen). 2. beh. $\frac{7}{3}$ (F. sp. 2990). 3. beh. $\frac{12}{3}$ (F. sp. 3053). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 93).

Af ministerens fremsættelsestale og af lovforslagets bemærkninger fremgår bl. a. følgende:

Forslaget til loven var udarbejdet af en af handelsministeriet i 1952 nedsat *kommission til revision af den hidtil gældende lovgivning vedrørende skibes registrering* (i det følgende benævnt kommissionen). I kommissionen, hvis betænkning blev afgivet i september 1955, var der — bortset fra et enkelt spørgsmål (om lystfartøjers registrering) — fuld enighed om det udarbejdede lovudkast, og lovens tekst svarer i det store og hele til kommissionsudkastet.

Hvad skibsregistreringens *offentligretlige side* og *selve registreringssystemet* angår, indeholder loven ikke bestemmelser, der på afgørende måde bryder med den gældende ordning. Med hensyn til registreringens *civilretlige side* er de i tinglysningsloven indeholdte retsregler vedrørende fast ejendom i størst muligt omfang søgt overført på registrering af skibe.

Forud for lovforslagets fremsættelse førtes forhandlinger med repræsentanter for Norge, Sverige, Finland og Island angående *mulighederne for et nordisk samarbejde* vedrørende revision af skibsregistreringsreglerne. Det viste sig imidlertid under disse drøftelser, at den bestående lovgivning på dette område i de nordiske lande er meget uensartet, hvilket også gælder den administrative opbygning af registreringsvæsenet, og at det som følge heraf *ikke* ville være *muligt at tilvejebringe en ensartet nordisk lovgivning* på dette område. De stedfundne forhandlinger havde under disse omstændigheder karakter af en værdifuld gensidig udveksling af erfaringer og synspunkter med hensyn til en række spørgsmål af fælles interesse.

I den følgende gennemgang af lovens indhold vil alene de væsentligste bestemmelser og baggrunden herfor blive omtalt, idet der om enkeltheder i øvrigt må henvises til lovens tekst og de meget udførlige bemærkninger, som ledsagede lovforslaget ved dets fremsættelse.

Sammen med forslaget til nærværende lov fremsattes og behandlede forslaget til den ovenfor omtalte *lov om ændringer i søloven*, hvortil der henvises.

Loven er inddelt i 3 afsnit: *Afsnit I. Registrering af større skibe* (§§ 1—42), *afsnit II. Registrering af mindre skibe m. m.* (§§ 43—47) og *afsnit III. Almindelige bestemmelser* (§§ 48—59).

Reglerne i *afsnit I om registrering af større skibe* falder i 2 dele: A. Nationalitetsregistrering (§§ 1—30) og B. Rettighedsregistrering (§§ 31—42).

§§ 1—7 indeholder regler for *anmeldelse til registrering*.

§ 1 fastslår, at *danske skibe*, jfr. sølovens § 1, som er færdigbyggede og har en *registertonnage af 20 tons brutto eller derover*,

af ejeren skal anmeldes til registrering. Dette svarer til den hidtidige tonnagegrænse for registreringspligten.

I denne forbindelse må dog henvises til lovens § 44, som giver mulighed for på begæring at optage mindre skibe — på 5 bruttoregister tons eller derover — i skibsregistret. Se om baggrunden for denne bestemmelse det nedenfor om §§ 44—47 anførte.

De nærmere regler for, hvorvidt et skib kan anses som dansk og sejle under dansk flag, findes — som hidtil — i søloven, jfr. den ovenfor omtalte lov om ændringer i søloven.

Kommissionen ville som nævnt i betænkningen have anset det for mere rationelt og stemmende med god lovteknik, at nationalitetsreglerne blev indarbejdet i skibsregistreringsloven, samtidig med at den hidtil gældende sølovs §§ 1—2 ophævedes.

Reglerne i sølovens § 1 byggede imidlertid på et fællesskandinavisk lovsamarbejde, der fandt sted i slutningen af forrige århundrede, omend nogen fuldstændig overensstemmelse mellem de svenske, norske og danske sølovsbestemmelser på dette område ikke forelå, og det blev under det nordiske lovsamarbejde, hvori kommissionen deltog, navnlig fra svensk side stærkt fremhævet, at man ikke burde bryde den nordiske retsenhed.

For at imødekomme dette synspunkt og da man ikke kunne afvise, at den formelle ydre overensstemmelse mellem de nordiske sølove burde bevares som udtryk for det stedfundne samarbejde, undlod kommissionen at stille forslag om en ændring af den i de gældende love fulgte systematik på dette område.

Ifølge § 2 kan *krigsskibe* ikke registreres, og det samme gælder *skibe*, der er *optaget i udenlandske skibsregistre*.

Paragraffen søger i øvrigt at fastslå, hvad der i relation til registreringen skal anses som skibe med anmeldelsespligt, og overlader det til overregistratør — under rekurs til østre landsret — at skønne over tvivlsomme tilfælde. Denne afgrænsning har hidtil beroet på en handelsministeriel dispensationspraksis.

§ 3 fastslår, at anmeldelse til registrering skal ske *senest 30 dage efter, at skibet er færdigbygget, eller* — hvis skibet er erhvervet færdigbygget — *senest 30 dage efter erhvervelsen*. Chefen for skibsregistret kan forlænge denne frist.

Den hidtidige lov fastsatte en frist af 8 dage for indgivelse af anmeldelse vedrørende overdragelse af ejendomsretten til registreret

skib, ejerens dødsfald, arveudlæg m. m., men indeholdt ikke nogen regel om anmeldelsesfrist med hensyn til nybyggede eller fra udlandet erhvervede skibe.

Det er — også af hensyn til straffebestemmelserne i lovens § 57, stk. 1 og 2 — anset nødvendigt i *alle tilfælde* at have en *frist*, inden hvis udløb anmeldelse skal være foretaget.

I § 4 gives der mulighed for en *foreløbig registrering* af skibe under bygning.

§§ 5—7 giver nærmere regler for *registreringsanmeldelsens indhold*, som for en stor del svarer til den hidtidige lovs regler eller hidtidig praksis. Regler af kontorteknisk art er dog i vidt omfang udeladt og henvist til administrativ udformning.

Regler for *registreringens foretagelse* indeholdes i §§ 8—16.

Den herved fastsatte ordning af skibsregistreringen svarer — for så vidt angår den offentligretlige registrering — ganske til den hidtidige, hvorefter registreringen er *centraliseret* i et for hele landet fælles skibsregister.

Under hensyn til, at overregistrators virksomhed efter loven vil få en juridisk karakter i lighed med den, der efter tinglysningsloven tilkommer en tinglysningsdommer, navnlig derved, at overregistrators afgørelser kan indbringes for landsretten, hvorved de for kæremål i borgerlige sager gældende regler finder tilsvarende anvendelse, er det (i § 8) udtrykkeligt foreskrevet, at overregistrator skal opfylde betingelserne for at være dommer.

Anmeldelse kan som hidtil ske direkte til skibsregistret eller gennem *distriktskontorerne*.

Hvad angår distriktskontorerne arbejde, medfører loven visse forenklinger. De ved disse kontorer uden for København hidtil førte *dagbøger*, som i realiteten kun var at betragte som journaler, til hvis førelse ingen retsvirkninger var knyttet, kræves således ikke længere opretholdt. Også de ved distriktskontorerne hidtil førte *skibsregistre*, hvori det i hovedskibsregistret optagne indførtes in extenso, afskaffes, så at der herefter alene i en særlig „distriktsmappe“ opbevares genparten af de skibet vedrørende dokumenter, som henstår uudslettet i skibsregistret. Distriktsmappen indeholder herudover de væsentligste oplysninger om skibet i en klar og overskuelig form.

Ved afskaffelsen af de ved distriktskontorerne førte registre, og hermed også af adgangen til at opnå udskrifter af distriktsregistrene, bortfalder efter kommissionens opfattelse den risiko, der hidtil har bestået for, at publikum vildledes ved at handle i tillid til et ikke ajourført distriktsregister, uden at mulighederne for lokalt at erholde orienterende oplysninger om et registreret skibs data, ejerforhold, behæftelser m. v. forringes i forhold til den gældende ordning.

Rederiregistret, som hidtil har været ført i særlige protokoller, og hvis oplysninger i et vist omfang har været anset som forpligtende for rederiet i henseende til retshandler med tredjemand, føres ifølge loven (§ 13) i tilslutning til skibsregistret. *Indførelsen i rederiregistret* tillægges herefter *ikke særlige retsvirkninger*, idet det er anset for upraktisk at have to sæt legitimationsregler knyttet til henholdsvis skibsregistret og rederiregistret.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, var spørgsmålet om den administrative ordning af skibsregistreringen genstand for indgående overvejelser i kommissionen. Efter en undersøgelse af forskellige andre muligheder kom kommissionen imidlertid til det resultat, at den hidtidige ordning som anført burde bibeholdes med visse forenklinger. Ordningen svarer i øvrigt stort set til den i tinglysingsloven indeholdte.

Reglerne i §§ 17—22 svarer i det store og hele til de hidtidige regler og praksis om *nationalitetsbeviser*, dog med visse forenklinger.

§§ 23—25 omhandler *ændringer i det registrerede*.

I § 23 er *fristen for anmeldelse af ændringer* fastsat til 30 dage — tidligere 8 dage — i overensstemmelse med lovens § 3.

Anmeldelsespligten påhviler *ejeren*, og for at give en klar regel om, hvem der er ansvarlig over for det offentlige, fastslås det udtrykkeligt, at den, der ved *betinget adkomst* erhverver ret til et skib, anses som *ejer* i forhold til det offentlige.

Overtagelse til privat skifte anses som en *ændring i adkomstforholdene*. Det samme gælder ved *hensiddens i uskiftet bo*, for så vidt angår skibe, som den afdøde ægtefælle var registreret ejer af. I disse tilfælde må arvingerne og den efterlevende ægte-

fælle principielt sidestilles med nye ejere, og en udskrift af skifteprotokollen, der viser boets overtagelse, må registreres.

Påbegyndelse af *konkursbehandling* og *offentligt skifte* anses *ikke* som en *ændring i adkomstforholdene*, men det påhviler skifteretten (executor testamenti) uopholdeligt at sende meddelelse herom til skibsregistret.

Mens der efter den hidtidige lov krævedes samtykke fra panthavere til navne- og hjemstedsforandring for et skib, bestemmer § 24 blot, at *meddelelse om navneændringer skal tilstilles panthavere*.

§§ 26—30 giver regler for *udslettelse af skibsregistret*.

§ 26 om *årsagerne til udslettelse*, § 27 om *anmeldelsespligten* og § 28 om visse *virksomheder* af og om *udsættelse* af udslettelsen svarer med enkelte ændringer til hidtidige regler og praksis.

Med henblik på den *konfliktsituation*, som opstår mellem på den ene side *hensynet til rettighedshavernes interesse i et skib som pante- og fyldestgørelsesobjekt* og på den anden side *offentligretlige ordenshensyn*, når et skib, som er behæftet med pantrettigheder eller andre rettigheder, skal *udslettes* af skibsregistret, bestemmer § 29 følgende:

„Udslettelse af skibsregistret må ikke finde sted, forinden der af skibsregistret er sendt meddelelse herom til indehavere af anmeldte rettigheder og der er forløbet en frist på 30 dage fra meddelelsens afsendelse, medmindre de anmeldte rettighedshavere giver samtykke til udslettelsen, eller det godtgøres, at rettighederne er bortfaldet, eller ejeren stiller betryggende sikkerhed.

Udslettelse kan dog ikke finde sted, hvis det oplyses, at en anmeldt rettighedshaver har foretaget retslige skridt til gennemførelse af sin ret over skibet, medmindre retsforfølgningen ikke fremmes uden ufornuddent ophold eller ved endelig afgørelse nægtes fremme.

Henstår der ved skibets udslettelse rettigheder på skibets blad i skibsregistret, skal attest om skibets udslettelse give oplysning om disse rettigheders indhold.“

Den anførte bestemmelse medfører en *væsentlig forbedring*

af panthaveres og andre rettighedshaveres stilling i udslettelses-situationen, idet den giver dem en rimelig mulighed for at gøre deres ret gældende, inden det er for sent.

Den hidtil gældende lov ydede i denne situation kun panthavere og andre rettighedshavere ringe beskyttelse.

Loven fastslog ganske vist, at udslettelsen var uden indflydelse på visse registrerede rettigheder og rådighedsindskrænkninger — dog at pantegæld straks forfaldt til udbetaling, hvis skibet udslettedes af skibsregistret på grund af dets overgang til fremmed eje, jfr. sølovens § 5, stk. 2 — men tilstedeværelsen af sådanne registrerede rettigheder var ikke til hinder for, at udslettelse kunne ske ganske omgående, eventuelt uden rettighedshaverens vidende, og uden at der levedes ham tid til at træffe skridt til sikring af sin ret, f. eks. ved at gøre arrest i skibet.

Når loven ikke har gentaget disse bestemmelser, skyldes det, at *registreringen* fremtidig — på ganske samme måde som tinglysning vedrørende rettigheder over fast ejendom — *kun har betydning som retsværn over for tredjemand*, mens selve rettigheden i øvrigt lades urørt, hvis skibet udslettes af skibsregistret.

Det er endvidere fundet naturligt at henvise reglen om, at pantegælden forfalder ved skibets udslettelse, til de øvrige forfaldsgrunde i den standardpantebrevsformular, som det er hensigten at lade udarbejde.

B. Rettighedsregistrering (§§ 31—42).

Ifølge § 31 skal rettigheder over de i skibsregistret indførte skibe registreres *for at opnå beskyttelse over for aftaler om skibet og mod retsforfølgning*.

Den ret, der skal fortrænge en uregistreret ret, skal selv være registreret og erhververen ifølge aftale i god tro.

Disse regler er i realiteten af ganske samme indhold som tinglysningslovens § 1 og betegner noget afgørende nyt i forhold til den gældende skibsregistreringslovs system, hvorefter registreringen er nødvendig, for at den pågældende rettighed kan anses for gyldig stiftet i privatretlig henseende. Efter de nævnte regler vil *registreringen* derimod *alene betyde, at der skabes et retsværn for den pågældende ret*, mens selve rettighedens materielretlige status i øvrigt ikke påvirkes af registreringen.

Adgangen til registrering er i øvrigt *udvidet i forhold til den hidtidige lov*, som forudsatte, at registrering kun kunne ske

med hensyn til panterettigheder, arrest, udlæg, udpantning, konkurs og umyndiggørelse. Praksis gik dog noget videre.

I forhold til tinglysningsloven er adgangen dog ifølge § 32 begrænset til kun at angå ejendomsret, panteret, brugsret og rettigheder, der begrænser ejerens adgang til at råde over skibet i en eller flere nærmere angivne retninger.

Tinglysningslovens begrænsning, hvorefter et skøde for at kunne tinglyses som adkomst ikke må være knyttet til anden betingelse end købesummens berigtigelse inden for en nærmere angivet frist, er ikke medtaget i loven.

Om kommissionens overvejelser angående eventuelle lovregler om *forholdet mellem tilbageholdsret og panteret* må henvises til lovforslagets bemærkninger. Kommissionen nåede til det resultat, at der ikke i loven burde optages regler, som ændrede den bestående retstilstand på dette område.

§§ 34 og 35 om *kravene ved registrering* af offentlige retshandlinger, om *dokumenters indhold* og om *legitimation* er i hovedsagen overensstemmende med tilsvarende bestemmelser i tinglysningsloven.

§ 36 overlader de nærmere regler om *bevis for udstederens identitet og myndighed*, for *ægtigheden af dokumenter og bevisligheder*, for *dokumenters indretning* m. m. til *administrativ fastsættelse*.

Ifølge § 37 sker rettighedsregistrering — som hidtil — på samme måde som anført i afsnit A om nationalitetsbeviser. Der gives endvidere nærmere regler — svarende til tinglysningslovens regler — om behandling af dokumenter, der lider af *mangler* m. m.

§§ 38 og 39 omhandler *udslettelse af rettigheder*.

Ifølge § 40 regnes *prioritetsvirkningen fra anmeldelsen* af dokumentet til registrering svarende til hidtidig lov og tinglysningsloven.

Da der ikke kan tillægges distriktskontorernes behandling af de til registrering modtagne dokumenter nogen privatretlig betydning, er prioritetsvirkningen alene knyttet til indførelsen i den hos overregistrator førte dagbog også i de tilfælde, hvor dokumentet indleveres til registrering gennem et distriktskontor uden for København.

Hvad angår *dokumenter, der anmeldes samme dag*, gælder ifølge tinglysningsloven som hovedregel, at de ligestilles. Det er — bl. a. af offentligretlige grunde — ikke fundet rimeligt umiddelbart at anvende den nævnte regel ved skibsregistrering, hvorimod § 40, stk. 2, giver følgende regler herom:

„Dokumenter, der anmeldes samme dag, betragtes ved registreringen som anmeldt samtidigt. Medfører dette uklarhed i adkomstforholdet, registreres dokumenterne, men udslettes på ny, såfremt anmelderen ikke inden en af skibsregistret fastsat frist har tilvejebragt klarhed i adkomstforholdet.“

§ 41 tillægger registreringen af et dokument en *gyldigheds-virkning*, som ganske svarer til den gyldighedsvirkning, der ved fast ejendom kommer godtroende omsætningserhververe til gode. Dette er en *forbedring af den sikkerhed, rettighedshaveren opnår* gennem registreringen, set i forhold til den hidtidige lov, som ikke knyttede en sådan virkning til registreringen.

Hvis en registreret ret fortrænges af en indsigelse om, at dokumentet er *falsk* eller *forfalsket*, eller at dets udstedelse retsstridigt er fremkaldt ved *personlig vold* eller trussel om øjeblikkelig anvendelse af sådan, eller at udstederen af dokumentet var *umyndig* ved udstedelsen, ydes der — som efter tinglysningsloven — *erstatning af statskassen*.

I paragraffen er der dog taget *forbehold med hensyn til rettigheder, der er overført fra udenlandsk register*, idet statskassen ikke kan påtage sig at garantere med hensyn til sådanne i udlandet stiftede rettigheder.

Afsnit II. Registrering af mindre skibe m. m.

A. Registrering i fartøjsfortegnelsen (§ 43).

Paragraffen opretholder reglerne om optagelse i en særlig *fartøjsfortegnelse* af skibe, der måles til en mindre registertonnage end 20 tons brutto, i det store og hele uforandret.

Det er således fremdeles en betingelse for optagelse af et skib i fartøjsfortegnelsen, at dets ejer opfylder de i sølovens § 1 fastsatte nationalitetsbetingelser.

Den gældende *decentralisering af fartøjsfortegnelsen* oprettholdes, således at den føres af distriktskontorerne, i København af overregistrator.

Mens *lystfartøjer* efter de hidtil gældende regler skulle

optages i fartøjsfortegnelsen, såfremt de kunne betegnes som dæksfartøjer med lystfartøjskarakter, hvilken registrering fandt udtryk i udfærdigelsen af et særligt *lystfartøjscertifikat*, er dette *ikke* tilfældet *efter nærværende lov*.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, spillede dette spørgsmål en fremtrædende rolle under kommissionens overvejelser af mulighederne for gennemførelse af en forenkling i registreringsarbejdet.

Kommissionen var af den opfattelse, at en meget væsentlig forenkling af førelsen af fartøjsfortegnelsen ville kunne opnås ved at afskaffe registrering af lystfartøjer og hermed også udstedelsen af lystfartøjscertifikater.

Under kommissionens behandling af spørgsmålet blev det imidlertid fra tolddepartementets side anført, at den bestående registreringsordning havde betydning for toldvæsenet, dels som grundlag for kontrol med, at lystfartøjer, der indføres fra udlandet, bliver toldberigtiget, hvorved også toldens erhvervsbeskyttende virkning menes at komme i betragtning, dels som grundlag for de lettelser i de almindelige toldformaliteter — herunder særlig fritagelse for ind- og udklarering i indenrigs fart — som tilstås lystfartøjer.

Kommissionen med undtagelse af tolddepartementets repræsentanter mente imidlertid, at de af tolddepartementet anførte argumenter ikke var tilstrækkelig vægtige til at motivere opretholdelsen af en i øvrigt unødvendig, men omstændelig og lidet effektiv registreringsordning, og foreslog derfor, at lystfartøjer som anført ikke skulle kunne optages i fartøjsfortegnelsen.

Reglerne i lovens afsnit I finder — med undtagelse af en række nærmere angivne regler, hvoriblandt reglerne om rettighedsregistrering — med de fornødne lempelser anvendelse ved registrering i fartøjsfortegnelsen.

B. Registrering i skibsregistret (§§ 44—47).

Som noget helt nyt i forhold til den hidtil gældende lov gives der ved disse bestemmelser adgang til *på begæring at optage skibe på mindre end 20 tons*, for så vidt de måles til en *registertonnage af 5 tons brutto eller derover*. Denne fakultative adgang til registrering tilsigter at imødekomme ønsket om en *bedre sikring af panterrettigheder* i skibe under 20 tons.

Har skibet tidligere været optaget i fartøjsfortegnelsen, slettes det heri ved optagelsen i skibsregistret.

De før optagelsen i skibsregistret stiftede rettigheder bevarer

som hovedregel deres gyldighed over for tredjemand, såfremt de herom gældende regler er iagttaget. *Tinglyste rettigheder* søges overført til registret.

Tinglysning efter reglerne i tinglysningslovens 7. kap. af rettigheder over skibe, som herefter kan optages i skibsregistret, *kan fremtidig ikke finde sted*. Om de problemer, som i denne forbindelse kan tænkes at opstå med hensyn til visse retspantrettigheder, bl. a. arrest, må henvises til lovforslagets bemærkninger.

Afsnit III. Almindelige bestemmelser (§§ 48—59).

A. Pant m. v. (§ 48—50).

Den hidtidige lov indeholdt ingen almindelig regel om, hvad der som tilbehør omfattedes af registreret ret over et skib. Retspraksis ydede dog en vis vejledning i så henseende, ligesom de almindeligt benyttede pantebrevsformularer normalt indeholdt en udtrykkelig bestemmelse om, at panteretten omfattede det til skibets udrustning nødvendige skibsinventar og tilbehør.

§ 48 giver nu udførlige *regler om tilbehør*, der i princippet ganske svarer til de i tinglysningslovens § 37—38 givne regler.

Stk. 1 giver en *deklaratorisk grundregel* om, *hvad en registreret ret omfatter*. *Stk. 2* indeholder en *præceptiv regel* om, at *materialer*, der er anskaffet til et *foreløbigt registreret skib*, omfattes af de registrerede rettigheder over skibet. Endelig er i *stk. 3* optaget en ligeledes *præceptiv regel*, hvorefter *særlige rettigheder ikke kan stiftes eller forbeholdes* over et skibs bestanddele eller det i *stk. 1* nævnte tilbehør bortset fra fiskeredskaber.

I §§ 49 og 50 gives — i modsætning til den hidtil gældende lov — regler om en panthavers adgang til *ombytning* af en ophørt panteret med en ny, om *notering af ejerpant*, om *oprykningsret* for efterpanthavere og om det indbyrdes *forhold mellem panthaverne* i øvrigt. Reglerne svarer i alt væsentligt til tinglysningslovens bestemmelser herom og til hidtidig praksis.

B. Prækclusion m. v. (§§ 51—52).

§ 51 giver — i lighed med, hvad der hidtil har været gældende, men nu i en noget forenklet form — mulighed for

at foretage en *præklausiv offentlig indkaldelse* af eventuelle interesserede i tilfælde, hvor det sandsynliggøres, at en ret over et skib, som er indført i eller anmeldt til skibsregistret, er stiftet, forandret eller bragt til ophør.

Hvis der i løbet af 10 år ikke er modtaget efterretninger om et skib, som er indført i skibsregistret eller fartøjsfortegnelsen, og det må antages, at det ikke længere eksisterer, *kan chefen for skibsregistret ifølge § 52 bestemme, at skibet udslettes af registret* (fartøjsfortegnelsen), for skibsregistrets vedkommende dog først efter indkaldelse i overensstemmelse med de i § 51 fastsatte regler.

C. Retsmidler (§§ 53—55).

Ifølge § 53 kan skibsregistrets afgørelser indbringes for *landsretten i den landsretskreds, hvor det pågældende skibs rederi er hjemmehørende*. Retten kan om fornødent tilkalde 2 søkyn-dige dommere.

Justitsministeriet kan på visse betingelser tillade, at landsrettens afgørelse *påkæres til Højesteret*.

Der gives i øvrigt nærmere regler for tilfælde, hvor chefen for skibsregistret *omgør en af ham truffet bestemmelse*, og for *påklage* til skibsregistret *af afgørelser, truffet af distriktskontorer* uden for København.

§§ 54 og 55 indeholder — i modsætning til den hidtil gældende lov — bestemmelser om ydelse af *erstatning af statskassen* for tab som følge af fejlagtig registrering m. v. Reglerne svarer ganske til de i tinglysningsloven indeholdte bestemmelser herom.

D. Lovens gennemførelse (§§ 56—59).

Ifølge § 56 fastsætter ministeren for handel, industri og søfart nærmere regler for lovens gennemførelse og træffer — efter forhandling med finansministeren — bestemmelse om distriktsinddelingen, godkendelse af toldkamre som distriktskontorer og om toldvæsenets medvirken i øvrigt.

Mens skibe hjemmehørende i *Grønland* ikke efter den hidtil gældende lov har kunnet registreres, bestemmes det nu, at Grønland udgør *et særligt distrikt, sideordnet med de øvrige*

distrikter. Dette skyldes bl. a. det behov for en registreringsordning, som er opstået, efter at opbygningen af en grønlandsk fiskerflåde er påbegyndt. Det overlades ved § 58 til ministeriet for handel, industri og søfart efter forhandling med ministeriet for Grønland at fastsætte særlige regler om registrering af skibe hjemmehørende i Grønland.

§ 57 indeholder *straffebestemmelser*. Disse er forenkledt i forhold til de hidtil gældende bl. a. derved, at overtrædelser af loven henvises til behandling som politisager ved de almindelige underretter — tidligere sø- og handelsretten, uden for København søretterne.

Loven gælder ifølge § 58 ikke for skibe, der er hjemmehørende på *Færøerne*, som altså som hidtil i registreringsmæssig henseende må betragtes som udland. Det bemærkes, at en gennemførelse af lovens regler på Færøerne — hvilket må anses for meget ønskeligt — vil udkræve en lagtingslov.

Loven træder ifølge § 59 i kraft den 1. januar 1958. For Grønlands vedkommende fastsættes ikrafttrædelsesdatoen dog ved kongelig anordning.

Lovforslaget mødte i folketinget velvilje fra alle partiets ordførere. Det betegnede som en tiltrængt revision og forenkling af den gamle lovs regler, og det tilgrundliggende kommissionsarbejde blev fra alle sider anerkendt som meget grundigt og veludført.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt ved 3. behandling med ganske enkelte mindre ændringer.

62. Lov om ændringer i lov om danske skibes forsikring mod krigsfare. (Minister for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 1513. — C. sp. 361].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{1}{3}$ (F. sp. 2861). 1. beh. $\frac{2}{3}$ (F. sp. 3016). Partiernes ordførere: Poul Hansen (Svendborg), Conrad Kofoed, Baagø, A. C. Normann og Ragnhild Andersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Poul Hansen (Svendborg), Conradsen [formand], Boye Hansen, Johs. E. Larsen, Wiggo Larsen, Mørk, Peter Nielsen, Orla Pedersen, Conrad Kofoed, Damsgaard, Niels Eriksen, Gideon, Østergaard, Baagø, Halfdan Hendriksen, Marie Antoinette von Lowzow og A. C. Nor-

mann [næstformand]). Betænkning (B. sp. 343) afgivet $\frac{21}{3}$. (Ordfører: Poul Hansen (Svendborg)). 2. beh. $\frac{27}{3}$ (F. sp. 3478). 3. beh. $\frac{29}{3}$ (F. sp. 3585). *Loven stadfæstet 12. april 1957.* (Lovt. nr. 124).

Ved loven foretoges et par ændringer i § 3 i lov nr. 141 af 29. april 1955 om danske skibes forsikring mod krigsfare (årbog 1954-55, side 325). Disse ændringer går ud på, at handelsministeren skal være bemyndiget til at flytte hjemstedet for „Krigsforsikringen af danske skibe“ fra København til et andet sted inden for eller uden for landets grænser og til i tilfælde af en sådan forandring af instituttets sæde at fastsætte de nødvendige regler med hensyn til instituttets ledelse m. v.

Ved fremsættelsen af lovforslaget anførte *handelsministeren* som begrundelse herfor:

„Foranstaltninger af denne art vil naturligvis *kun blive truffet under krigsforhold*. Når forslaget fremsættes nu, skyldes det, at instituttet står over for at undersøge en *overenskomst med den engelske regering* om danske skibes forsikring mod krigsfare under en eventuel ny krig, og denne overenskomst forudsætter, at forsikringsinstituttet i givet fald skal kunne ledes fra et andet sted end København, eventuelt fra et sted uden for landets grænser.“

Lovforslaget underkastedes i folketinget en kort udvalgsbehandling, der ikke resulterede i ændringsforslag.

Ved sagens 2. behandling udtalte *udvalgets ordfører*:

„Under sin behandling af det foreliggende lovforslag har udvalget haft samråd med den højtærede minister for handel, industri og søfart og har modtaget en redegørelse fra denne. Af redegørelsen fremgår det, at det med henblik på afslutningen af en overenskomst med engelske organer, der kunne sikre automatisk genforsikring på 80 pct. af krigsforsikringsinstituttets risiko i visse tilfælde, nemlig hvor det oprettede skibsfartsnævn skulle overtage brugsretten over den samlede danske handelsflåde, ville være nødvendigt, at krigsforsikringen ikke afvikledes — og det blev da også vedtaget ved en lov i 1955. Nu er en sådan overenskomst blevet sluttet; men for at overenskomsten skal kunne træde i kraft, vil det være nødvendigt, at man i påkommende tilfælde kan lede instituttet fra et andet sted end København, inden- eller udenlands, som vi selv vil kunne bestemme. Derfor er formålet med denne lovgivning at give en bemyndigelse til ministeren, således at denne kan bestemme et andet hjemsted for instituttet end det nuværende — hvis det skulle blive nødvendigt.“

Vi håber selvfølgelig alle, at denne bemyndigelse aldrig vil blive

aktuel, men der iværksættes hermed på dette område et vist beredskab, som vi anser for rimeligt og nødvendigt. Alle parter i sagen — bestyrelsen for krigsforsikringen, rederierhvervet og garantgrupperne — har tiltrådt dette, og det gør udvalget også.“

A. C. Normann (RV) havde ved 1. behandling taget et vist forbehold over for lovforslaget. Efter de oplysninger, der blev givet i udvalget, kunne han imidlertid tiltræde lovforslaget, bl. a. under hensyn til at overenskomsten med den engelske regering kunne opsiges med relativt kort varsel og ikke bandt os til at opretholde krigsforsikringen i en uoverskuelig fremtid.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

63. Lov om udlån til visse rederivirksomheder. (Minister for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 1521. — C. sp. 393].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{5}{3}$ (F. sp. 2900). 1. beh. $\frac{13}{3}$ (F. sp. 3113). Partiernes ordførere: Hans Rasmussen, Gideon, Foss, A. C. Normann, Lynnerup Nielsen og Tholstrup. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Hans Rasmussen, Holger Eriksen [formand], Poul Hansen (Svendborg), Lund Jensen, M. Larsen, Wiggo Larsen, Th. Mikkelsen, Peter Nielsen, Gideon, Henry Christensen, Damsgaard, Niels Eriksen, Conrad Koføed, Foss, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Erna Sørensen og A. C. Normann [næstformand]). Betænkning (B. sp. 381) afgivet $\frac{27}{3}$. (Ordfører: Hans Rasmussen). 2. beh. $\frac{2}{4}$ (F. sp. 3598). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 435) afgivet $\frac{3}{4}$. 3. beh. $\frac{5}{4}$ (F. sp. 3686). *Loven stadfæstet 12. april 1957.* (Lovt. nr. 125).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Ministeren for handel, industri og søfart bemyndiges til i finansårene 1957-58, 1958-59 og 1959-60 inden for et samlet beløb af 5 mill. kr. at yde lån af statskassen til bygning eller ombygning af mindre fragtskibe.

§ 2. Lånene til nybygning af skibe ydes på indtil 25 år, til ombygninger på indtil 15 år. Lånene forrentes med 6 pct. p. a. og vil kunne ydes som afdragsfrie i de første 2 år.

§ 3. For lånene skal der stilles en af ministeren for handel, industri og søfart i hvert enkelt tilfælde godkendt sikkerhed.

Ministeren kan i øvrigt fastsætte sådanne vilkår for ydelse af lånene, som i det enkelte tilfælde måtte findes hensigtsmæssige.

§ 4. Ansøgninger om lån i henhold til § 1 indsendes på særlige ansøgningsblanketter til ministeriet for handel, industri og søfart, bilagt de i ansøgningsskemaet forlangte oplysninger.

I øvrigt kan ministeriet af en ansøger forlange enhver oplysning, der kan tjene til at klargøre spørgsmålet om betimeligheden og forsvarligheden af at yde det ansøgte lån.

§ 5. Behandlingen af ansøgninger om lån i henhold til nærværende lov sker med bistand af et af ministeren for handel, industri og søfart nedsat udvalg, bestående af en af ministeren udnævnt formand, en repræsentant for ministeriet for handel, industri og søfart, en repræsentant for finansministeriet, en repræsentant for økonomi- og arbejdsministeriet samt dertil af ministeriet for handel, industri og søfart udpegede repræsentanter for sådan sagkundskab, som findes at burde tilknyttes udvalget. Udvalget arbejder i henhold til en af handelsministeren for udvalget fastsat forretningsorden.

§ 6. Ministeren for handel, industri og søfart bemyndiges til af statskassen at afholde de til lovens administration fornødne beløb, der bevilges på de årlige finanslove.

§ 7. Enhver, der deltager i behandlingen af ansøgninger om lån i henhold til denne lov, er under ansvar efter borgerlig straffelovs bestemmelser om forbrudelse i offentlig tjeneste eller hverv, jfr. lov nr. 301 af 6. juni 1946 om statens tjenestemænd § 3, stk. 3, forpligtet til at bevare fuldstændig tavshed udadtil om de forhold vedrørende ansøgerens virksomhed, der på denne måde er kommet til hans kundskab.

§ 8. Denne lov gælder ikke for Færøerne.

Herved videreføres — på lidt ændrede vilkår — den ved lov nr. 65 af 17. marts 1954 indførte ordning, der havde gyldighed for finansårene 1954-55, 1955-56 og 1956-57. Efter det oprindelige lovforslag skulle bevillingen være på 6 mill. kr. i stedet for som for de 3 første foregående finansår på 5 mill. kr. Denne forhøjelse opnåede dog ikke den fornødne tilslutning i folketinget, hvor forslaget i øvrigt gennemførtes uændret. Rentefoden skal fremtidig være 6 pct. i stedet for som hidtil 5 pct., og efter henstilling fra skattedeparte-

mentet har man ladet de hidtidige lempelser med hensyn til betaling af stempelafgift og offentlige gebyrer bortfalde.

I bemærkningerne til lovforslaget hedder det bl. a.:

„Ved lov nr. 65 af 17. marts 1954 om udlån til visse rederivirksomheder blev der givet ministeren for handel, industri og søfart bemyndigelse til i finansårene 1954-55, 1955-56 og 1956-57 inden for et samlet beløb af 5 mill. kr. at yde lån af statskassen til bygning eller ombygning af mindre fragtskibe.

I den 3-årige periode, som nu er ved at udløbe, er der i medfør af den nævnte lov bevilget 15 lån til nybygninger til et samlet beløb af 4 210 000 kr. og 19 lån til ombygninger og udskiftning af motorer til et samlet beløb af 784 300 kr. Disse midler har sammen med de beløb, som ved de tidligere „Marshalllove“, lov nr. 237 af 27. maj 1950 om udlån til industri- og håndværksvirksomheder m. v. og lov nr. 211 af 7. juni 1952 om udlån til visse rederivirksomheder, blev stillet til rådighed for udlån til småskibsfarten, været medvirkende til, at der er blevet bygget et ikke ubetydeligt antal moderne fragtskibe, ligesom en række ældre skibe ved installation af nye motorer m. v. har fået mulighed for en mere effektiv og rentabel drift. Som bilag 1 til lovforslaget er optrykt en oversigt over lånevirkomheden i de forløbne år.

Som det fremgår af den som bilag 2 til lovforslaget optrykte skrivelse har Rederiforeningen af 1895 og Dansk Sejlskibsrederiforening for mindre Skibe rettet henvendelse til handelsministeriet med anmodning om, at der må blive stillet yderligere midler til rådighed for udlån til nybygning og ombygning af mindre fragtskibe, og handelsministeriet er med erhvervet enig i, at der af hensyn til den videre udbygning af den danske småskibsflåde bør tilvejebringes mulighed for at fortsætte udlånvirkomheden. Da det har vist sig, at der er behov for en noget større skibstype end den, der hidtil er regnet med, og da byggepriserne er steget væsentligt i de forløbne 3 år, vil det være nødvendigt at yde noget større lån end hidtil for at opnå den fortsat stærkt tiltrængte fornyelse af småskibsflåden, som har været formålet med den hidtidige lovgivning på dette område. Det foreslås derfor, at der stilles et beløb af 6 mill. kr. til rådighed til fordeling over de kommende tre finansår.“

Lovforslaget mødte tilslutning fra socialdemokratiet, venstre, det radikale venstre og kommunisterne, mens det konservative folkeparti ønskede de direkte statslån afløst af en garantiordning og retsforbundet ikke kunne gå med til nogen af delene. Venstre var heller ikke glad for statsfinansieringen, men fandt det uheldigt at tage de enkelte spørgsmål op til særskilt behandling.

I det udvalg, der behandlede sagen, enedes et flertal (udvalget med undtagelse af det konservative folkepartis repræsentanter) om

at indstille lovforslaget til vedtagelse med den ændring, at bevillingen skulle udgøre 5 mill. kr. i stedet for de foreslåede 6 mill. kr.

Som ordfører for de konservative udtalte *Foss* ved 2. behandling bl. a.:

„Som det fremgår af udvalgets betænkning, har det konservative folkeparti stillet forslag om afløsning af statens direkte långivning med en garantiordning. Dette forslag er for så vidt ikke blevet pure afvist under udvalgets behandling, men udvalget mente ikke at have tid til at gennemarbejde det og henviste i øvrigt til, at et tilsvarende forslag er under behandling i et andet udvalg, der beskæftiger sig med udlån til industri og håndværk. Det lykkedes altså ikke at få en virkelig behandling af spørgsmålet; det kunne man ikke få, medmindre man ville udskyde behandlingen af det foreliggende lovforslag. Jeg kan for min del ikke se, det hastede så stærkt med at stille nye millioner til rådighed. Jeg mener, man meget vel kunne have ventet med at afgøre denne sag til efteråret . . .“

Foss kunne derfor ikke tiltræde lovforslaget, men pegede på andre finansieringsmuligheder og foranstaltninger til gavn for småskibsfarten:

„Det er mig bekendt, at man inden for småskibsfarten i nogen tid har arbejdet med planer om at oprette et privat kreditinstitut til finansiering af en videre udbygning af småskibsflåden. Der er, efter hvad der er meddelt mig fra privat side, givet tilsagn om adskillige millioner kroner til dannelse af en grundkapital, ligesom to større banker har erklæret sig villige til at administrere og forvalte den planlagte lånevirksomhed. Men det er klart, at så længe staten yder billige lån til samme formål, er der ingen grund til at starte et privat kreditinstitut. Det forslag, vi har stillet om en garantiordning fra statens side, ville derimod være en ikke ubetydelig støtte for et privat kreditinstitut.

Der er imidlertid andre spørgsmål, der trænger sig på, og hvis løsning vil betyde en hel del for småskibsfarten. Her tænker jeg på de problemer, der for tiden behandles i udvalget vedrørende lovforslaget om danske skibes bemanning og om søneringsbeviser. Det drejer sig her bl. a. om sætteskipperes adgang til at føre lige så store skibe, som det er tilladt i de andre nordiske lande. Hvis de problemer, der foreligger i det nævnte lovforslag om bemanning og sønering, blev afgjort lige så hurtigt som nærværende lovforslag, ville det være en virkelig hjælp til småskibsfarten som helhed, ikke bare — som efter dette lovforslag — til nogle enkelte skippere, der kan få part i statens milde gaver.“

Som ordfører for retsforbundet gik *Tholstrup* ligeledes imod lovforslaget.

Ved 3. behandling vedtoges dette med 100 stemmer mod 27 (KF og DR).

64. Lov om statens istjeneste. (Minister for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 1277. — C. sp. 373].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{8}{2}$ (F. sp. 2491). 1. beh. $\frac{13}{2}$ (F. sp. 2595). Partiernes ordførere: Axel Ivan Pedersen, Frode Carstensen, Fanger, Rager, Lynnerup Nielsen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Axel Ivan Pedersen, Ditlevsen, Jens Hansen, Holger Larsen, M. Larsen [formand], Mørk [næstformand], Peter Nielsen, Lars M. Olsen, Frode Carstensen, Jens Chr. Christensen, From, Conrad Kofoed, Ellen Poulsen, Fanger, Baagø, Weikop og Rager). Betænkning (B. sp. 369) afgivet $\frac{26}{3}$. (Ordfører: Axel Ivan Pedersen). 2. beh. $\frac{29}{3}$ (F. sp. 3586). 3. beh. $\frac{3}{4}$ (F. sp. 3649). *Loven stadfæstet 8. april 1957.* (Lovt. nr. 109).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Statens istjeneste har til formål under isforhold at bistå skibsfarten i de danske farvande.

De nærmere bestemmelser angående istjenestens virksomhed, der omfatter *isbrydningstjeneste* og *ismeldingstjeneste*, fastsættes af ministeren for handel, industri og søfart.

De med istjenestens virksomhed forbundne udgifter afholdes på de årlige finanslove.

§ 2. *Isbryderhjælp* fra statsisbrydere til skibe og til de i § 6 omhandlede havne ydes *vederlagsfrit*. Hvor særlige forhold måtte begrunde dette, kan istjenesten dog betinge sig hel eller delvis dækning af afholdte udgifter.

§ 3. Ethvert skib, der modtager isbryderhjælp fra en statsisbryder, er undergivet dennes myndighed, så længe hjælpen ydes. Hvis isbryderens anvisninger ikke følges, er isbryderen berettiget til at afbryde hjælpen.

§ 4. Når den hjælp, en statsisbryder yder et skib, finder sted under sådanne forhold, at hjælpen må anses som bjærgning, gælder herom de almindelige regler i 9. kapitel i søloven af 7. maj 1937, dog at bjærgelønnen tilfalder statskassen.

§ 5. Af ethvert skib over 150 registertons brutto, der i tidsrummet 15. december-31. marts indklarerer i en inden for Skagen beliggende dansk havn, opkræves en *isafgift* af skibets nettotonnage.

Isafgiftens størrelse fastsættes efter forhandling med finansudvalget af ministeren for handel, industri og søfart, der tillige fastsætter de nærmere regler for afgiftens beregning og opkrævning.

Afgiften opkræves af toldvæsenet.

Bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse på skibe, der i det nævnte tidsrum indgår i dansk frihavn.

Skibe, der tilhører staten, er fritaget for betaling af isafgift, ligesom skibe, der to gange i opkrævningsperioden har betalt isafgift, er fritaget for yderligere betaling af isafgift i vedkommende periode.

§ 6. Af de inden for Skagen beliggende danske havne med 5 m vanddybde eller derover betales en årlig isafgift, hvis samlede beløb fastsættes af ministeren for handel, industri og søfart efter forhandling med finansudvalget.

Afgiftens fordeling mellem havnene fastsættes af ministeren for en periode af indtil fem år ad gangen i forhold til de i den forudgående 5-årige periode i de enkelte havne ud- og indskibede varemængder. Den kan dog efter ministerens bestemmelse nedsættes eller endog helt bortfalde, for så vidt angår havne, der enten selv råder over tilstrækkeligt isbrydningsmateriel, eller for hvilke isbryderhjælp erfaringsmæssigt skønnes ufornöden.

Isafgiften kan efter vedkommende havnebestyrelses valg enten opkræves af havnebestyrelsen som en afgift af de i havnen ud- og indskibede varemængder eller udredes af havnens almindelige indtægter. Den forfalder halvårsvis bagud med udgangen af henholdsvis marts og september måned.

§ 7. Afgift i medfør af nærværende lov tilfalder statskassen og kan inddrives ved udpantning.

§ 8. Ved „statsisbryder“ i nærværende lov forstås såvel de statens istjeneste underlagte isbrydere som andre af istjenesten til isbrydning benyttede skibe.

§ 9. Denne lov træder i kraft den 15. april 1957.

Samtidig ophæves lov nr. 251 af 13. juni 1922 om en isbryder og indførelse af isafgift samt lov nr. 131 af 18. april 1925 om tillæg til nævnte lov.

I bemærkningerne til lovforslaget hedder det:

„De i henhold til lov nr. 251 af 13. juni 1922 om en isbryder og indførelse af isafgift og i lov nr. 131 af 18. april 1925 om tillæg til nævnte lov fastsatte isafgifter har i de senere år indbragt ca. 350 000 kr. årlig, medens de med statens istjeneste forbundne udgifter, der er stærkt svingende fra år til år, gennemsnitligt — beregnet efter udgifterne i de senest forløbne ti år — andrager ca. 1,5 mill. kr. årlig.

For finansåret 1955-56 har istjenestens driftsudgifter andraget 2 339 329 kr., udgifterne til fornyelse og vedligeholdelse 427 238 kr. og forskellige andre udgifter vedrørende istjenesten 322 208 kr. Der er herved bortset fra isbrydningen på den vestlige Limfjord, for hvilken en særordning er truffet med gyldighed til og med vinteren 1961-62.

En forhøjelse af isafgifterne vil herefter findes naturlig, således at skibsfarten og vareomsætningen kommer til at dække en større del af de samlede udgifter end hidtil. Under hensyn til, at istjenesten for en væsentlig del gennemføres med henblik på formål af almindelig samfundsmæssig karakter, herunder forbrugernes og erhvervslivets forsyning med nødvendige varer samt redningsaktioner, vil det findes rimeligt at fastsætte isafgifterne således, at disse dækker halvdelen af de gennemsnitlige udgifter, medens resten af udgifterne afholdes af statskassen. Delingen mellem skibsafgift og vareafgift ville det i overensstemmelse med de nu faktisk bestående forhold findes rimeligt at foretage således, at skibsafgifterne og vareafgifterne dækker henholdsvis $\frac{2}{3}$ og $\frac{1}{3}$ af det beløb, der skal opkræves. I tilfælde af væsentligere omkostningsændringer måtte det ovenfor angivne gennemsnitsbeløb på ca. 1,5 mill. kr. revideres.

Bortset fra forslaget om ændring af de hidtidige afgifter svarer lovforslaget i det væsentlige til de nugældende love, der er samarbejdet til en fælles lov.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier.

Det udvalg, der fik sagen til behandling, udtaler i sin betænkning:

„Udvalget har afholdt 3 møder og har fra ministeren for handel, industri og søfart som svar på et spørgsmål modtaget en oversigt over de enkelte havnes udgifter til istjeneste i forhold til den isbryderhjælp, havnene har modtaget. Endvidere er fra Foreningen af Arealejerne i danske Provinshavne modtaget en henvendelse, der er indgået i udvalgets overvejelser.“

Lovforslaget vedtoges uændret, bortset fra at ikrafttrædelsesdatoen måtte udskydes fra 1. april til 15. april. Vedtagelsen var enstemmig.

65. Lov om forlængelse af lov om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer. (Minister for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 55. — C. sp. 19].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{3}{10}$ (F. sp. 28). 1. beh. $\frac{24}{10}$ (F. sp. 454). Partiernes ordførere: Heising, Holmberg, Poul Claussen, Kirkegaard og Tholstrup. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Heising [formand], Victor Gram, Peter Jørgensen, Aage Knudsen [næstformand], Holger Larsen, Th. Mikkelsen, K. Axel Nielsen, Hans Rasmussen, Holmberg, From, Jørgen Gram, Karlskov Jensen, Harald Nielsen, Poul Claussen, Marie Antoinette von Lowzow, Reedtz-Thott og Kirkegaard). Betænkning (B. sp. 19) afgivet $\frac{22}{11}$. (Ordfører: Heising). 2. beh. $\frac{27}{11}$ (F. sp. 1241). 3. beh. $\frac{29}{11}$ (F. sp. 1277). *Loven stadfæstet 30. november 1956.* (Lovt. nr. 316).

Ved loven opretholdes lov nr. 500 af 20. december 1950 om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer, jfr. lov nr. 363 af 31. oktober 1952, lov nr. 283 af 30. oktober 1953 og lov nr. 286 af 29. november 1955 (årbog 1955-56, side 357) indtil *1. december 1957*, medmindre den forinden denne dato ophæves ved kgl. anordning.

Loven kunne ifølge en i folketinget gjort tilføjelse stadfæstes straks efter vedtagelsen, jfr. grundlovens § 42, stk. 7.

Som begrundelse for den et-årige forlængelse anførte *handelsministeren* ved fremsættelsen af lovforslaget:

„Denne lovgivning stammer fra 1950, hvor det i lov af 20. december 1950 blev bestemt, at personer eller virksomheder, der opnår tilladelse til indkøb af et nyt personautomobil til udskiftning af en ældre vogn, skulle lade denne sælge ved offentlig auktion. Af det nettobeløb, der indkom ved auktionen, skulle 60 pct. tilfalde vognens ejer, medens 40 pct. skulle indbetales til vejfonden. Baggrunden for loven var, at der som følge af begrænsningen i importen af automobiler var opstået betydelige overpriser på brugte vogne, og man fandt det urimeligt, at de personer eller virksomheder, der fik tilladelse til at købe en ny vogn, samtidig skulle kunne indkassere en helt ekstraordinær konjunkturgevinst, der var betinget af, at importen af personkøretøjer på grund af landets økonomiske situation lå væsentligt under behovet for nye biler.

Loven var oprindeligt gældende for 1 år, men er senere flere gange blevet forlænget, senest ved lov af 29. november 1955. I forbindelse med disse forlængelser er der foretaget visse ændringer af loven, bl. a. således, at en større del af salgsprovenuet tilfalder ejeren.

Efter de nugældende regler får ejeren de første 2 000 kr. ubeskåret, og af den del af nettobeløbet, der overstiger 2 000 kr., får ejeren de 75 pct., medens de 25 pct. inddrages i vejfonden. Endvidere er der i loven hjemmel til, at også andre vogne, der er klausuleret mod videresalg, kan bortsælges på offentlig auktion i overensstemmelse med lovens regler.

Ved lov af 29. november 1955 blev også *motorcykler* inddraget under loven, således at hvis en person eller virksomhed får købstilladelse til en motorcykel til udskiftning af en ældre, skal denne bortsælges på offentlig auktion. Ifølge bestemmelserne får ejeren de første 500 kr. ubeskåret, medens restbeløbet deles på tilsvarende måde som med hensyn til bilerne, således at 75 pct. går til ejeren og 25 pct. til vejfonden.

Importen af personautomobiler udgjorde i 1953 ca. 26 000, i 1954 ca. 36 000 og i 1955 ca. 28 000. Trods denne meget betydelige import er der imidlertid stadig et stort udækket behov for personautomobiler, hvad der klart fremgår af det store salg på *dollarpræmieringsbasis*, der stadig finder sted til priser, der ligger ca. 40 pct. over den normale udsalgspris for personvogne. I de første 8 måneder af indeværende år har importen således udgjort ca. 22 500 vogne, hvoraf ca. 18 300 er købt i henhold til dollarpræmieringsordningen. Det er endog en lille stigning i forhold til i fjor. Også brugtvognspriserne er stadig udtryk for et betydeligt udækket behov. Selv om de store, benzinslugende vogne fra førkrigstiden er gået betydeligt ned i pris, ligger små og mellemstore vogne, som jo udgør den helt overvejende del af vor vognpark, stadig i priser, der svarer til prisniveauet for nye vogne, der er indkøbt på dollarpræmieringsbasis. Der har vel været tale om, at der var tegn til en nedadgående tendens, men ser man på gennemsnitsprisen af de vogne, der er solgt i henhold til lovens ordning, viser den kun et meget begrænset fald. Den har i lang tid svinget omkring 4 000 kr. Gennemsnitsprisen i de første 7 måneder af dette år har været 3 900 kr., og i betragtning af, at det overvejende antal automobiler, der nu udskiftes, skal være karakteriseret som praktisk talt ophugningsmodne, er det jo klart, at en sådan gennemsnitspris indeholder en ikke ubetydelig konjunkturgevinst.

Trods de strenge regler for udskiftning bliver der stadig udskiftet et ikke helt ringe antal vogne — i de første 7 måneder af indeværende år således omkring 1 000 vogne. Hertil kommer godt et par hundrede vogne, der er tilladt solgt i henhold til lovens regler, idet de var undergivet klausul mod videresalg.

Da der således stadig er tale om væsentlig overpris ved salget af brugte vogne, og da loven som nævnt finder anvendelse i et ikke ubetydeligt antal tilfælde, vil det næppe være rigtigt ikke at videreføre denne lovgivning endnu i nogen tid, og den foreslås derfor forlænget for yderligere 1 år.

I forbindelse med forlængelsen af loven i 1953 og 1954 blev der

indføjet en bestemmelse om, at loven kunne bortfalde inden den fastsatte udløbstid ved kgl. anordning, såfremt forholdene skulle ændre sig således, at lovens bestemmelser ikke længere var nødvendige. Dette vil jo være tilfældet, hvis priserne falder, så der ikke længere er tale om nogen væsentlig konjunkturgevinst, ligesom der vil kunne blive tale om at lade loven bortfalde, hvis man inden for perioden skulle ophøre med tildelingen af automobiler gennem automobilfordelingsnævnet. Såfremt forholdene tilsiger en ophævelse af loven, vil jeg forinden drøfte spørgsmålet i folketingets vareforsyningsudvalg.“

Lovforslaget behandlede i folketinget af et udvalg, der i sin enstemmige betænkning udtaler:

„Udvalget har i sine overvejelser været inde på problemet om eventuel ophævelse af tildelingsordningen for personmotorkøretøjer og de heraf følgende konsekvenser for dollarpræmieringsordningen. Af de oplysninger, der er givet udvalget, fremgår, at ophævelse af tildelingsordningen vil medføre, at dollarpræmieringsordningen ikke kan opretholdes i sin nuværende form, men at det gennem visse lovændringer vil være muligt at bevare en lignende ordning.

Under hensyn til, at vareforsyningsudvalget i øjeblikket beskæftiger sig med overvejelser angående tildelingsordningen og dollarpræmieringsordningen, og under hensyn til, at loven om bortsalg af visse brugte personmotorkøretøjer efter lovforslagets ordlyd vil kunne ophæves ved kgl. anordning, indstiller *udvalget* lovforslaget til *vedtagelse uændret*.“

Ved 2. behandling vedtoges et af ministeren uden for betænkningen stillet ændringsforslag om at give lovforslaget den ovennævnte tilføjelse.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget enstemmigt.

66. Lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Forberedelse af landsretssager). (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 245. — C. sp. 77].

FremSAT skriftligt i folketinget ⁹/₁₁ (F. sp. 710). 1. beh. ¹⁴/₁₁ (F. sp. 947). Partiernes ordførere: K. Axel Nielsen, Lorentzen, Thestrup, Steen og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (K. Axel Nielsen [formand], Lysholt Hansen, Per Hækkerup, Erhard Jakobsen, Peter Jørgensen, Holger Larsen, Ravn, Chr. Thomsen, Lorentzen, Henry Christensen, Gideon, Martin, Helga Pedersen, Thestrup, Poul Møller, Rasting og Steen [næstformand]). Betænkning (B. sp. 119) afgivet ⁷/₁₂. (Ordfører: K. Axel Nielsen). 2. beh. ¹²/₁₂ (F. sp. 1753).

3. beh. ¹⁴/₁₂ (F. sp. 1823). *Loven stadfæstet 19. december 1956.* (Lovt. nr. 336).

Efter de almindelige regler i retsplejelovens kap. 32 om forberedelse af domsforhandling i retssager, der i første instans henhører under landsretterne, skulle forberedelsen af disse sager fra de ved den i 1956 gennemførte opdeling af Københavns amts nordre og søndre birks retskredse oprettede nye retskredse ske ved vedkommende underret, når tingstedet lå uden for København. Landsretssagerne fra disse områder havde hidtil været forberedt ved østre landsret, fordi såvel nordre som søndre birks retskredse havde tingsted i København.

Det af justitsministeren fremsatte lovforslag gik ud på en *generel* regel om, at det ved kongelig anordning skulle kunne bestemmes, at forberedelsen af landsretssager skal foregå ved landsretten også for så vidt angår sager hidrørende fra andre retskredse end dem, der har tingsted i den retskreds, hvor landsretten har sit sæde.

Under lovforslagets behandling i folketinget ændredes det derhen, at det udtrykkelig i loven nævnes, i hvilke retskredse forberedelsen af de omhandlede landsretssager skal finde sted ved landsretten og ikke efter den almindelige regel ved vedkommende underret. Loven fik herefter følgende indhold:

Retsplejelovens § 171, stk. 1, 2. punktum, affattes således:

„Underretterne i Frederiksberg birk, i Ballerup, Hvidovre, Rødovre, Glostrup, Tårnby og Hørsholm samt i de retskredse, der bliver oprettet i Gentofte, Lyngby og Gladsaxe, skal i denne henseende anses for at have tingsteder i København.“

I retsplejelovens § 338, stk. 2, 1. punktum, ændres ordene „i hvilken henseende underretten i Frederiksberg birk skal anses at have tingsted i København“ til: „i hvilken henseende underretterne i Frederiksberg birk, i Ballerup, Hvidovre, Rødovre, Glostrup, Tårnby og Hørsholm samt i de retskredse, der bliver oprettet i Gentofte, Lyngby og Gladsaxe, skal anses for at have tingsteder i København.“

Ved fremsættelsen af lovforslaget gav justitsministeren i overensstemmelse med erklæringer fra de to landsretspræsidenter udtryk

for, at det var ønskeligt, at der skabes hjemmel for i videre omfang end hidtil at henlægge forberedelsen af landsretssager til landsretterne, og han fandt det hensigtsmæssigt og praktisk, at der tilvejebragtes hjemmel for, at der i de enkelte tilfælde ved kgl. anordning kan træffes bestemmelse om, at landsretssager skal forberedes ved landsretten i overensstemmelse med retsplejelovens § 338, stk. 2, 1. pkt., så at ændring i retsplejeloven i hvert enkelt tilfælde undgås.

Ved 1. behandling erklærede *K. Axel Nielsen* (S) sig som tilhænger af det princip, at landsretssager i videst muligt omfang bør forberedes direkte ved den dømmende ret, men han fandt det rigtigere, at loven direkte nævner, fra hvilke retskredse landsretssager skal forberedes ved landsretten.

Lorentzen (V) var stort set enig med den socialdemokratiske ordfører. Han fremhævede, at den hidtil gældende regel om forberedelse ved underretterne var dikteret af hensyn til, at befolkningen ikke skal have for store omkostninger og besvær med at rejse til landsretterne, og han rejste det spørgsmål, om landsretterne overhovedet kunne overkomme at påtage sig forberedelsen af disse sager i videre omfang. Han stillede sig imidlertid velvillig over for lovforslaget, men henstillede, at man fandt frem til en ordning, der ikke så ubetinget som det fremsatte forslag gav adgang til at omkalfatre den bestående ordning.

Thestrup (KF) ønskede en videreførelse af det princip, som allerede ligger til grund for justitsministerens forslag, nemlig umiddelbarhedsprincippet eller princippet om, at det skal være den ret, der skal dømme i sagen, der selv hører vidnerne og parterne, så at den kan fælde sin dom på et virkeligt grundlag og ikke må nøjes med at fælde sin dom på grundlag af udskrifter og dokumenter.

Steen (RV) og *Aksel Larsen* (DK) kunne tilslutte sig lovforslaget.

Under udvalgsbehandlingen opnåedes der enighed mellem udvalget og ministeren om den foran anførte nye affattelse af lovforslagets tekst. Ved 2. behandling oplyste udvalgets ordfører, at man i udvalget havde drøftet forskellige spørgsmål, som man dog ikke havde kunnet nå at færdigbehandle. Det gjaldt således spørgsmålet om, hvorvidt det må anses for ønskeligt og hensigtsmæssigt at udvide området for underretssager ved forhøjelse af den grænse for sagsgenstandens størrelse, som loven fastsætter, og det gjaldt spørgsmålet om, hvorvidt det under hensyn til de erfaringer, man måtte have indhøstet i Sverige, bør overvejes, om der her i landet skal være adgang til at lade retsprotokollater afløse af stålbåndsoptagelser.

Justitsministeren gav tilsagn om, at disse spørgsmål ville blive undersøgt og overvejet i justitsministeriet.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt ved 3. behandling med 139 stemmer.

67. Lov om ændringer i myndighedsloven. (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 645. — C. sp. 81].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁷/₁₁ (F. sp. 1237). 1. beh. ³⁰/₁₁ (F. sp. 1279). Partiernes ordførere: Nina Andersen, Lorentzen, Hanne Budtz, Else Zeuthen, Aksel Larsen og Alfred Jørgensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Nina Andersen, Conradsen, Boye Hansen, Lysholt Hansen [formand], K. Axel Nielsen, Orla Pedersen, Sofie Pedersen, Schrøder, Lorentzen, Frode Carstensen, Heilesen, Ladefoged, Thisted Knudsen, Hanne Budtz, Bruun de Neergaard, Erna Sørensen og Else Zeuthen [næstformand]). Betænkning (B. sp. 151) afgivet ¹⁸/₁. (Ordfører: Nina Andersen). 2. beh. ²⁴/₁ (F. sp. 2063). 3. beh. ³⁰/₁ (F. sp. 2145). *Loven stadfæstet 6. februar 1957.* (Lovt. nr. 17).

Ved loven ændres reglerne om *værgemål for mindreårigt ægtebarn*. Mens værgemålet hidtil er tilkommet faderen alene, tillægges det nu *forældrene i forening*. Herudover indeholder loven nogle bestemmelser, som tilsigter at afhjælpe de ulemper, der kunne tænkes at opstå ved gennemførelsen af princippet om ægtefællernes ligeberettigelse.

Loven har følgende ordlyd:

§ 1.

I lov nr. 277 af 30. juni 1922 om umyndighed og værgemål sker følgende ændringer:

Til § 6.

§ 6 affattes således:

„*Stk. 1.* For mindreårigt ægtebarn er forældrene i forening født værge. Dersom den ene af forældrene dør eller i henhold til § 12 ikke kan være værge eller bliver frataget værgemålet, er den anden alene født værge.

Stk. 2. Er forældremyndigheden tillagt den ene af forældrene, er denne alene født værge.

Stk. 3. Efter forældremyndighedens ophør kan det i tilfælde af forældrenes ophævelse af samlivet, deres separation eller skilsmisse bestemmes, at den ene af dem indtil videre skal være værge alene. Det samme gælder, når en af forældrene ved fraværelse, sygdom eller af anden grund er forhindret i at del-

tage i værgemålets udøvelse. Sådant bestemmelse bliver på ny at ophæve, når de omstændigheder, der begrundede afgørelsen, ikke længere foreligger.“

Til § 17.

§ 17, stk. 3, affattes således:

„Bestemmelse om fratagelse af værgemål samt om, at værgemål for mindreårigt ægtebarn skal tilkomme den ene af forældrene, og om ophævelse af sådan bestemmelse træffes af skifteretten på det sted, hvor værgemålstilsynet føres, i København af magistraten.“

Som ny § 50 a indføres efter § 50:

„Stk. 1. Når forældrene i forening er værge for mindreårigt ægtebarn, kan enhver af dem give den anden fuldmagt til i almindelighed eller med hensyn til nærmere bestemte anliggender at udøve værgemålet alene.

Stk. 2. Enhver af forældrene kan med virkning over for tredjemand modtage og kvittere for ydelser, der lovligt kan erlægges til en værge, medmindre den anden til vedkommende tredjemand har anmeldt, at han ønsker at medvirke.

Stk. 3. Er den ene af forældrene ved fraværelse, sygdom eller af den grund midlertidigt forhindret i at deltage i en under værgemålet hørende afgørelse, som ikke uden ulempe kan opsættes, udøves bestemmelsesretten af den anden.“

Til § 51.

§ 51, stk. 2, affattes således:

„Udøves værgemål for mindreårigt ægtebarn af forældrene i forening, og er de uenige om en afgørelse, træffes denne af pupilautoriteterne.“

§ 2.

Denne lov træder i kraft den 1. januar 1958.

Lov nr. 277 af 30. juni 1922 om umyndighed og værgemål som ændret ved nærværende lov kan ved kgl. anordning sættes i kraft i Grønland med de ændringer og tilføjelser, som måtte findes hensigtsmæssige under hensyn til de særlige forhold i denne landsdel.

Efter forhandling med det færøske hjemmestyre kan nærværende lov ved kgl. anordning sættes i kraft på Færøerne med

de ændringer, som måtte findes hensigtsmæssige under hensyn til de særlige forhold på øerne.

Som begrundelse for den ved loven gennemførte nyordning anførte *justitsministeren* ved lovforslagets fremsættelse:

„Allerede under forarbejderne til myndighedsloven af 1922 var man inde på den tanke, at ægtefællerne burde være ligeberettigede med hensyn til udøvelse af værgemål for deres børn.

Flertallet i folketing og landsting mente imidlertid på linje med familieretskommissionen, der havde udarbejdet udkastet til loven, at man ikke kunne finde frem til en ordning, som juridisk og administrativt kunne anses for praktisk gennemførlig, og vi fik derfor den nugældende regel om, at faderen er født værge for mindreårigt ægtebarn.

Bestemmelserne om værgemål for mindreårigt ægtebarn danner således i dag en undtagelse fra dansk rets almindelige princip om ægtefællers ligeberettigelse. Kravet om også på dette punkt at give den gifte kvinde samme retsstilling som manden melder sig imidlertid i dag med endnu større styrke end i 1922 i kraft af den position, kvinden i dag har opnået i samfundslivet, og jeg mener derfor, at tiden nu er inde til at gennemføre ægtefællernes ligestilling også på dette punkt.

Jeg kan nævne, at spørgsmålet har været optaget til overvejelse på foranledning af drøftelser i *udvalget for nordisk lovsamarbejde*. I Sverige gennemførte man i 1949 en lov, hvorefter forældrene i forening skulle være værge for mindreårigt ægtebarn, og under de fortsatte drøftelser i udvalget er det oplyst, at det norske justitsdepartement har udarbejdet et udkast til indførelse af tilsvarende regler i Norge.

Jeg må lægge vægt på, at der fortsat så vidt muligt opretholdes ensartede regler på familierettens område i de nordiske lande.“

I de bemærkninger, der ledsagede lovforslaget, hedder det bl. a.:

„Myndighedslovens bestemmelser om værgemål for mindreårigt ægtebarn danner en undtagelse fra det i dansk ret nu almindeligt gældende princip om ægtefællers ligeberettigelse. Ønskeligheden af også på dette punkt at *ligestille den gifte kvinde med manden* gør sig i dag i kraft af samfundsudviklingen gældende med endnu større styrke end ved myndighedslovens ikrafttræden.

Med hensyn til forældremyndighed har myndighedsloven allerede gennemført en sådan ligestilling. De spørgsmål, der opstår ved udøvelse af værgemål og forældremyndighed, vil imidlertid jævnlig praktisk stå i nær forbindelse med hinanden. Mange af de beslutninger, der træffes af forældremyndighedens indehaver, ligger nær op ad de beslutninger, det tilkommer værgen at træffe, og ofte — navnlig hvor den mindreårige ikke ejer formue — er de af lige så

stor betydning for den mindreåriges økonomi. Det er således normalt forældremyndighedens indehaver, der indtil den mindreåriges 18. år på dennes vegne indgår aftaler om tjeneste eller andet personligt arbejde. Det er endvidere forældremyndighedens indehaver, der kan fratage en mindreårig under 18 år rådigheden over selverhverv, hvis det skønnes, at hans tarv kræver det. På den anden side vil de beslutninger, der træffes af forældremyndighedens indehaver, ofte ikke kunne føres ud i livet uden værgens medvirken. Dette gælder bl. a. beslutninger med hensyn til barnets opdragelse og uddannelse, der hyppigt vil forudsætte, at der er midler til rådighed hidrørende fra barnets formue. Hvor det er tilfældet, vil faderen som følge af de gældende regler om værgemål reelt få en langt stærkere stilling ved udøvelsen af forældremyndigheden end moderen.

Særlig stødende vil moderens udelukkelse fra værgemålet føles i de tilfælde, hvor barnets formue hidrører fra hendes slægt.

Det fremhævede hensyn til ægtefællernes principielle ligestilling kunne dog ikke begrunde en ændring, hvis denne gennemsnitligt eller blot i et ikke uvæsentligt udsnit af værgemålstilfældene måtte erkendes at komme i strid med børnenes interesser. Det kan imidlertid ikke antages, at en sådan strid vil opstå. *Hensynet til børnenes tarv* kan tværtimod anføres til støtte for en ændring af de omhandlede regler. Ofte vil moderen være lige så eller mere egnet end faderen til at varetage barnets økonomiske interesser. Hendes deltagelse i værgemålet vil netop kunne medføre, at de opståede spørgsmål bliver bedre belyst, og hun vil tillige herved få indblik i barnets økonomiske forhold, hvilket vil være af betydning, såfremt hun senere måtte blive indehaver af værgemålet ved faderens død eller af andre grunde.

Når man i 1922 veg tilbage for at gennemføre en regel om, at forældrene i forening skulle være væрге for mindreårigt ægtebarn, var årsagen hovedsagelig de indvendinger af praktisk art, der fremførtes. Disse indvendinger tager bl. a. sigte på den situation, at ægtefæller, som i forening udøver værgemål for deres børn, ikke kan nå til enighed om en afgørelse. Da det ikke altid vil være muligt her, hvor der er tale om afgørelser på formuerettens område, at lade spørgsmålene henstå uafgjort, må der i sådanne tilfælde skabes mulighed for, at andre end forældrene kan træffe afgørelsen, og denne afgørelsesret må naturligt henlægges til de myndigheder, som i øvrigt beskæftiger sig med umyndiges og disses værgers forhold. Navnlig i debatten forud for indførelsen af dobbeltværgemål i Sverige er det anført, at denne mulighed for, at *ægtefællerne kan indbringe deres tvistigheder for myndighederne*, kan betyde en fare for ægteskabet. Dette argument kan dog næppe tillægges stor betydning. I de tilfælde, hvor tvistigheder om værgemålets udøvelse indbringes for myndighederne, vil forholdet i ægteskabet oftest i forvejen være dårligt, og at der er mulighed for at forelægge tvistigheder for myndighederne, vil næppe gøre forholdene værre. I øvrigt vil der vel ligge

en lige så stor fare for ægteskabet i, at den ene ægtefælle har en afvigende opfattelse med hensyn til bestyrelsen af barnets formue uden at have nogen ret til at fremføre sin mening.

Selv om forældrene kan enes om værgemålsafgørelserne, vil der kunne opstå praktiske vanskeligheder ved værgemålets udøvelse. Den omstændighed, at sagen, forinden en afgørelse træffes, må drøftes af forældrene, og at disse i princippet begge skal deltage ved alle retshandler, vil kunne medføre ulemper og tidsspilde. For *trejemand* betyder indførelse af dobbeltværgemål en yderligere usikkerhed med hensyn til, hvem der som værger er berettiget til at repræsentere barnet og træffe aftaler på dets vegne i formueretlige forhold. For overformyndieret og for andre pengeinstitutter, der har midler indestående tilhørende mindreårige, vil det medføre ulempe og forøget korrespondance, at man fremtidig må kræve underskrift af begge forældrene, hvor man før kunne nøjes med faderens underskrift. Det vil i vidt omfang blive nødvendigt at søge oplysning om, hvem værgemålet tilkommer efter ordningens gennemførelse, og dette vil navnlig i de første år betyde en forøget arbejdsbyrde for de respektive institutioner, navnlig for overformyndieret.

De her anførte indvendinger mod forslagens gennemførelse kan dog ikke tillægges afgørende betydning. Det hører til sjældenhederne, at et barn ejer formue af nogen betydning, sålænge begge forældrene lever, og en del af vanskelighederne vil kunne undgås, såfremt den ene af forældrene meddeler den anden fuldmagt til at udøve værgemålet. Endelig vil den i § 50 a, stk. 2, foreslåede regel i væsentlig grad formindske de vanskeligheder, dobbeltværgemålet vil medføre for forældrene og for overformyndieret og de øvrige pengeinstitutter.“

De vanskeligheder, som dobbeltværgemålet ville kunne medføre ved behandlingen af retssager, havde man samtidig søgt afværget ved fremsættelse af et forslag til lov om ændring af retsplejeloven (jfr. nærmest efterfølgende sag).

Lovforslaget fik i folketinget en velvillig modtagelse fra alle sider, idet dog *Aksel Larsen* (DK) gav udtryk for visse betænkeligheder af praktisk art ved at gennemføre „denne i øvrigt i princippet rigtige lovændring“.

Det udvalg, der fik lovforslaget til behandling, indstillede det enstemmigt til vedtagelse med et par ændringer vedrørende ikrafttrædelsestidspunktet og lovens gyldighedsområde. Efter det oprindelige lovforslag skulle loven ikke gælde for Grønland, men man enedes i udvalget om at foreslå, at den skulle kunne sættes i kraft i Grønland med de fornødne ændringer og tilføjelser.

Efter at ændringsforslag herom var vedtaget ved 2. behandling, vedtoges lovforslaget ved 3. behandling enstemmigt i den ændrede affattelse.

68. Lov om ændring i lov om rettens pleje (vedrørende værgemål for mindreårige ægtebørn). (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 657. — C. sp. 79].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁷/₁₁ (F. sp. 1238). 1. beh. ³⁰/₁₁ (F. sp. 1279). Partiernes ordførere: Nina Andersen, Lorentzen, Hanne Budtz, Else Zeuthen, Aksel Larsen og Alfred Jørgensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændringer i myndighedsloven. Betænkning (B. sp. 151) afgivet ¹⁸/₁. (Ordfører: Nina Andersen). 2. beh. ²⁴/₁ (F. sp. 2063). 3. beh. ³⁰/₁ (F. sp. 2146). *Loven stadfæstet 6. februar 1957.* (Lovt. nr. 16).

Ved loven gives der § 257, stk. 1, i lov nr. 90 af 11. april 1916 om rettens pleje, jfr. lovbekendtgørelse nr. 265 af 15. september 1953, følgende affattelse:

„I retssager optræder værger på den umyndiges vegne. *Udøves værgemål af forældre i forening, og udebliver den ene af forældrene i et retsmøde, medens den anden møder, optræder den mødte på den umyndiges vegne under retsmødet.* Værger kan ikke uden den umyndiges samtykke anlægge retssag, der angår formuerettigheder, hvorover den umyndige har rådigheden, eller rejser sig af en aftale, som den umyndige gyldigt har indgået på egen hånd. Ikke heller kan værger, hvis den umyndige er fyldt 18 år eller umyndiggjort, uden hans samtykke anlægge retssag, der rejser sig af en ham tilføjet legemsfornærmelse eller ærekrænkelse, medmindre umyndiggørelsen skyldes sinds sygdom eller åndssvaghed.“

Ved tilføjjelsen af det kursiverede punktum har man indført en regel, der skønnes hensigtsmæssig, efter at det ved en samtidig gennemført lov er bestemt, at værgemålet for mindreårigt ægtebarn fremtidig som hovedregel skal tilkomme forældrene i forening (jfr. nærmest foregående sag).

I bemærkningerne til lovforslaget hedder det:

„Det foreliggende forslag tilsigter at afbøde nogle af de ulemper, en ubegrænset gennemførelse af dobbeltværgemålet kunne medføre for såvel forældrene som for retterne. Det foreslås, at når i et retsmøde alene den ene af forældrene møder, optræder denne under retsmødet på den umyndiges vegne.“

Afsluttes sagen med indgåelse af et forlig, skal dette som hidtil

forelægges pupilautoriteterne til godkendelse, og der vil da af disse blive indhentet en udtalelse fra den udeblevne værge.

I Norge agter man i forbindelse med dobbeltværgemålets indførelse at gennemføre en regel af et noget tilsvarende indhold.

Der er afgivet udtalelser over forslaget fra præsidenten for højesteret, østre og vestre landsret og Københavns byret samt fra Den danske Dommerforening og Sagførerrådet.

Justitsministeriet har overvejet, om der skulle være grund til ud over den foreslåede bestemmelse yderligere at indføre en tilsvarende særregel med hensyn til retslige forkyndelser. Højesteret har i sin erklæring berørt det samme spørgsmål ved at foreslå en supplerende bestemmelse om, at det, når samlevende forældre i forening er værge, skulle være tilstrækkeligt, at forkyndelse sker for en af dem.

Når ministeriet alligevel er veget tilbage fra at stille forslag i den omhandlede retning, skyldes det i første række den principielle betragtning, at det netop, når man som en indskrænkning af dobbeltværgemålet tillader enhver af forældrene i retsmøder at optræde alene med processuel virkning for den mindreårige, er særlig vigtigt at have størst mulig sikkerhed for, at begge forældrene i alt fald er behørigt underrettet om retssagen.

For de tilfælde, hvor forældrene lever sammen, kunne det hævdes, at kravet om forkyndelse over for dem begge går videre, end praktiske hensyn nødvendiggør. Heroverfor må imidlertid peges på den gældende regel i retsplejelovens § 156, stk. 1, nr. 2, som muliggør, at forkyndelse, når kun den ene af forældrene er til stede, som altovervejende hovedregel i praksis vil kunne ske samtidig også for den fraværendes vedkommende gennem den tilstedeværende.

Til det anførte kommer, at det retsteknisk ville være u hensigtsmæssigt at knytte anvendelsen af en eventuel undtagelsesregel til det i sig selv ret usikre kriterium, om forældrene på tidspunktet for forkyndelsen kan siges at være „samlevende“ eller ej.

Lovforslaget behandledes i folketinget sammen med det nævnte lovforslag om ændringer i myndighedsloven og henvistes ligesom dette til et udvalg, der indstillede forslaget til nærværende lov til vedtagelse uden anden ændring end indføjelse af den parentetiske tilføjelse til titelen.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt.

69. Lov om ændring i lov om pas til danske statsborgere m. v. (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 79. — C. sp. 1].
FremSAT skriftligt i folketinget $\frac{3}{10}$ (F. sp. 30). 1. beh. $\frac{16}{10}$ (F. sp. 49). Partiernes ordførere: Kjældgaard, Holmberg, Foss, Steen, Alfred Jensen og Tholstrup. 2. beh. $\frac{23}{10}$ (F. sp.

332). 3. beh. ²⁶/₁₀ (F. sp. 519). *Loven stadfæstet 31. oktober 1956.* (Lovt. nr. 276).

Ved loven forhøjes det i lov nr. 223 af 7. juni 1952 om pas til danske statsborgere m. v. § 1, stk. 3, fastsatte gebyr for pas, der udstedes af politiet, fra 5 kr. til 10 kr.

Som begrundelse herfor anførte *justitsministeren* ved fremsættelsen af lovforslaget:

„Ved lov nr. 100 af 22. marts 1951 om ændring i den dagældende lov om tilsyn med fremmede og rejsende m. m. blev gebyret for pas, der udstedes af politiet, forhøjet fra 3 til 5 kr. Ved gennemførelsen af lov nr. 223 af 7. juni 1952 om pas til danske statsborgere m. v. blev gebyret uforandret fastsat til 5 kr.

Siden 1951 er der sket en sådan stigning i de udgifter, som udstedelse af pas medfører for statskassen, at det må forekomme rimeligt nu at forhøje gebyret fra 5 til 10 kr.

En sådan forhøjelse vil ikke skade rejsesamkøbet mellem de nordiske lande, da benyttelse af pas her er uforholdsmæssig. Jeg skal endvidere understrege, at der ingen ændring sker i adgangen til at udstede pas uden gebyr til uformuende personer i tilfælde, hvor det af hensyn til udvælgelsen af de pågældendes erhverv eller af andre særlige grunde efter politiets skøn er nødvendigt, at de er i besiddelse af pas.

Selv efter den foreslåede forhøjelse vil det danske gebyr, der i øvrigt bliver af samme størrelse som det norske gebyr, være mindre end det gebyr, der kræves i mange andre lande. Jeg kan således nævne, at gebyret i Sverige er 10-13 sv. kr., i Finland ca. 4 465 fmk., i Schweiz 8-40 schw. frcs., i Frankrig 2 000 frcs. og i England £ 1.10.0.“

Lovforslaget kunne i den foreslåede form ikke tiltrædes af *kommunisterne*, der ønskede pas til *søfolk* gjort gebyrfr. Fra et herom ved 3. behandling stillet ændringsforslag tog justitsministeren afstand under henvisning til, at søfolk i indenrigs- eller interskandinaviske fart overhovedet ikke behøver noget pas, og at det samme gælder adskillige andre søfolk; i langt de fleste vesteuropæiske havne kan søfolk således færdes uden pas, når de bevarer tilknytningen til skibet. I øvrigt pegede ministeren på, at det kunne være vanskeligt at afgrænse begrebet „søfolk“, og på adgangen til gratis udstedelse af pas til den, der er uformuende og på grund af sit erhverv behøver et sådant. Ændringsforslaget forkastedes med 107 stemmer mod 10 (DK og DR), idet 3 medlemmer (de 2 grønlandske medlemmer og Johs. Christiansen [RV]) afholdt sig fra at stemme.

Retsforbundet gik ligeledes imod lovforslaget, idet ordføreren for dette parti gjorde gældende, at pasudstedelsen måtte kunne forenkles på en sådan måde, at omkostningerne blev lavere for staten og bor-

gerne ulejlignedes mindre. Den foreslåede fordobling af gebyret anså man under alle omstændigheder for upåkrævet. Til 3. behandling stillede *Tholstrup* (DR) ændringsforslag om, at gebyret kun skulle forhøjes til 6 kr. Dette forkastedes med 106 stemmer mod 6 (DR), idet 7 medlemmer (DK) samt de 2 grønlandske medlemmer og Johs. Christiansen afholdt sig fra at stemme.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget uændret med 109 stemmer mod 10 (DK og DR), idet 1 grønlandsk medlem afholdt sig fra at stemme.

70. Lov om ændring i færdselslov. (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 1105. — C. sp. 363].

Fremsat skriftligt i folketinget $1^6/1$ (F. sp. 1910). 1. beh. $2^2/1$ (F. sp. 1992). Partiernes ordførere: Victor Gram, Vagn Bro, Stæhr Johansen, A. C. Normann, Alvilda Larsen og Tholstrup. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Victor Gram, Jens Hansen, Heising, Horn, Kai Jensen [formand], Wiggo Larsen, Chr. Rasmussen, Ravn, Vagn Bro, From, Holmberg, Helga Pedersen, Tholstrup, Stæhr Johansen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Marie Antoinette von Lowzow og A. C. Normann [næstformand]). Betænkning (B. sp. 365) afgivet $2^2/3$. (Ordfører: Victor Gram). 2. beh. $2^7/3$ (F. sp. 3461). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $2^4/4$ (F. sp. 3593). *Loven stadfæstet 12. april 1957.* (Lovt. nr. 122).

Loven falder i to dele, dels en ændring af færdselslovens § 57, stk. 4, om udvidet adgang til at fastsætte *lokale hastighedsgrænser*, dels en ændring af færdselslovens § 75, hvorved der gennemføres *en ny aflønningsmåde for de motorsagkyndige*.

1. *Lokale hastighedsgrænser.* Efter færdselsloven (lov nr. 153 af 24. maj 1955) § 57, stk. 4, kan bestemmelse af varig karakter om særlig begrænsning for kørehastigheden kun træffes for strækninger, hvor særlige omstændigheder tilsiger det. Ved den her omhandlede lov udvides adgangen til at træffe bestemmelse om hastighedsbegrænsning i overensstemmelse med folketingsbeslutning af 13. december 1956 (se nedenfor side 556), idet færdselslovens § 57, stk. 4, affattes således:

„Bestemmelse af varig karakter om særlig begrænsning for kørehastigheden træffes for strækninger, hvor særlige om-

stændigheder tilsiger det, eller hvor der erfaringsmæssigt køres med en efter forholdene for stor hastighed.“

I bemærkningerne til lovforslaget anførtes vedrørende administrationen af denne bestemmelse, der gennemførtes uændret, følgende:

„Bestemmelsen vil efter justitsministeriets opfattelse navnlig kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor trafikken fra større landeveje ledes ind i bymæssige bebyggelser ad veje, der efter deres beskaffenhed muliggør, at de kørende ikke nedsætter hastigheden fra landevejen, skønt dette tilsiges af, at vejen passerer gennem bymæssigt område.

Justitsministeriet agter at søge spørgsmålet om indførelse af yderligere hastighedsbegrænsning løst efter generelle retningslinjer, der opstilles i samarbejde med rigspolicechefen og vejdirektoratet. Man vil derefter indkalde indstillinger fra politiet om, i hvilke tilfælde hastighedsbegrænsning anses for ønskelig, og der vil på grundlag af disse indstillinger og undersøgelser blive truffet afgørelse på de enkelte steder. Overvejelserne, der i første række vil komme til at omfatte hovedveje, landeveje og landevejsgader, må forudsætte, at der for hver enkelt vejstrækning foretages undersøgelser af de relevante omstændigheder. Herunder vil navnlig momenter som vejstrækningens tekniske standard og dens kapacitet, vejstrækningens benyttelse til krydsende færdsel, fodgængerfærdsel og parkering, de hastigheder, der faktisk benyttes på den pågældende vejstrækning, den faktisk forekommende trafikmængde samt oplysninger om indtrufne ulykker komme i betragtning.

Disse undersøgelser vil give grundlag for i det enkelte tilfælde at træffe en afgørelse, der tager hensyn til færdselssikkerheden, bebyggelsen, den rimelige rejsehastighed og den fornødne kapacitet og vil medføre, at hastighedsbegrænsningens omfang i hvert enkelt tilfælde knyttes til nogenlunde ensartede vej- og trafikforhold.“

2. *De motorsagkyndige.* Ved lovens anden del gives der en ny affattelse af færdselslovens § 75 om de motorsagkyndige.

I paragraffens afsnit A, stk. 1, fastsættes, at justitsministeren kan beskikke særlige motorsagkyndige „til foretagelse af undersøgelser og prøver i henhold til nærværende lov og til at yde teknisk sagkyndig bistand ved myndighedernes behandling af sager vedrørende køretøjer“.

I afsnit A, stk. 2, er optaget en udtrykkelig bestemmelse om adgang for justitsministeren til beskikkelse af særligt egnede polititjenestemænd til afholdelse af førerprøver, en ordning, der allerede i nogen tid med gunstigt resultat har været prak-

tiseret forskellige steder her i landet, hvor det har været nødvendigt at aflaste de motorsagkyndige i deres arbejde.

I afsnittene B og C, der omfatter paragraffens stk. 3—11, fastsættes en ny lønordning for de motorsagkyndige. Ordningen bygger i alt væsentligt på en betænkning, afgivet i marts 1955 af et af justitsministeren nedsat udvalg.

Udvalget havde til opgave at overveje ændring af den hidtidige aflønningsform, hvorefter de sagkyndige lønnedes gennem andele i gebyrerne for de syn af motorkøretøjer og for de førerprøver, som de afholdt, idet denne aflønningsform på baggrund af udviklingen af stillingerne som motorsagkyndige — fra tekniske rådgivere i begrænset omfang til heldagsbeskæftigede i statens tjeneste — måtte anses for forældet og tillige led af forskellige åbenbare mangler.

Tilgangen til stillingerne som motorsagkyndige og til de stillinger i færdselspolitiet, hvorfra de motorsagkyndige i overvejende grad rekrutteres, har gennem nogle år været standset på grund af en konflikt mellem staten og de pågældende ingeniørorganisationer. Det har været en afgørende forudsætning for, at justitsministeriet ville fremsætte forslag om gennemførelse af den i udvalgets betænkning foreslåede lønordning, at ordningens gennemførelse ville medføre, at de faglige organisationer, der repræsenterer de motorsagkyndige i løbspørgsmål, gav afkald på at stille yderligere krav vedrørende de særlige ansættelsesvilkår for de motorsagkyndige ud over de vilkår, som betænkningens forslag bød på. Efter de forhandlinger, som udvalget forinden betænkningens afgivelse førte med ingeniørorganisationerne, Dansk Ingeniørforening og Ingeniør-Sammenslutningen, var denne forudsætning ikke til stede for Ingeniør-Sammenslutningens vedkommende, idet sammenslutningen i sin skrivelse til udvalget forbeholdt sig at stille yderligere krav.

Imidlertid havde Ingeniør-Sammenslutningen senere i en skrivelse, der var optrykt som bilag til lovforslaget, frafaldet dette forbehold, og forudsætningerne for gennemførelse af betænkningens forslag var herefter efter justitsministeriets opfattelse til stede.

Ifølge afsnit B, stk. 3, fastsættes følgende om de *motorsagkyndige, som fremtidig ansættes*:

„De sagkyndige lønnes efter de for løst ansatte civilingeniører og teknikumingeniører i statens tjeneste til enhver tid gældende regler. I mangel af sådanne regler fastsættes lønnen af justitsministeren med samtykke af folketingets finansudvalg. Om aflønningen af motorsagkyndige, der ikke er uddannet som civilingeniører eller teknikumingeniører, træffer justitsministe-

ren i hvert enkelt tilfælde bestemmelse med samtykke af folketingets finansudvalg.“

Som bilag til det fremsatte lovforslag var optaget den „Overenskomst mellem finansministeriet og Dansk Ingeniørforening vedrørende civilingeniørers ansættelsesforhold i statens tjeneste“ af 10. juli 1955, som ville blive anvendt ved ansættelse af civilingeniører som motorsagkyndige. Vedrørende teknikumingeniører udtales det i bemærkningerne til lovforslaget, at de mellem finansministeriet og Ingeniør-Sammenslutningen førte forhandlinger ikke hidtil havde ført til noget resultat, men at justitsministeriet fandt, at lønnen for teknikumingeniører, når de ansattes i statens færdselspoliti eller som motorsagkyndige, kunne fastsættes efter de retningslinjer, der følges ved ansættelse af teknikumingeniører inden for andre grene af administrationen.

Ud over den faste løn tillægges der ifølge afsnit B, stk. 4, de motorsagkyndige vederlag for landevejsprøver og for undersøgelser i anledning af færdselsuheld.

I stk. 5 udtales, at de i henhold til stk. 2 beskikkede polititjenestemænd oppebærer den sædvanlige for deres tjenestestilling fastsatte løn.

De nuværende motorsagkyndige får i henhold til afsnit C, stk. 6—11, adgang til at vælge mellem fast løn og en nærmere fastsat gebyrandsordning.

Afsnit D, stk. 12, der er enslydende med en bestemmelse i den hidtidige § 75, bestemmer, at beskikkelse til foretagelse af undersøgelser af forsvarets køretøjer og til afholdelse af prøver til erhvervelse af militært førerbevis meddeles af forsvarsministeren.

3. *Lovens ikrafttræden* fastsattes efter vedtagelse af et ændringsforslag herom ved 2. behandling til 1. maj 1957, idet det tilføjedes, at bestemmelserne om motorsagkyndiginstitutionen i § 75, afsnit A, skulle optages til *revision* inden udløbet af folketingsåret 1957—58. Om tilføjjelsen bemærkedes i folketingsudvalgets betænkning, at den skyldtes, at udvalget lagde vægt på, at overvejelserne i et af justitsministeren i december 1955 nedsat udvalg, der skulle overveje en rationalisering af motorsagkyndiginstitutionen, fremmedes mest muligt.

Ved lovforslagets 1. behandling anbefaledes det af oforførerne for socialdemokratiet, venstre, det konservative folkeparti og Danmarks

kommunistiske parti. På retsforbundets vegne tog *Tholstrup* afstand fra den del af lovforslaget, som vedrørte hastighedsbegrænsning.

Lovforslaget henvistes til et udvalg, hvis flertal (alle udvalgets medlemmer undtagen *Tholstrup*) indstillede det til vedtagelse med to ændringsforslag, stillet af justitsministeren og tiltrådt af hele udvalget. Ændringerne vedrørte dels den foreslåede gebyrlønsordning for de nuværende motorsagkyndige, dels ikrafttrædelsesbestemmelsen.

Ved 2. behandling vedtoges ændringsforslagene, og lovforslaget gik til fornyet udvalgsbehandling. Denne gav ikke anledning til ændringsforslag, og ved 3. behandling vedtoges lovforslaget enstemmigt med 116 stemmer, idet 4 medlemmer (DR) undlod at stemme.

71. Lov om ændring i lov om folketingets ombudsmand. (Justitsminister *Hans Hækkerup*). [A. sp. 1517. — C. sp. 205].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{5}{3}$ (F. sp. 2898). 1. beh. $\frac{12}{3}$ (F. sp. 3062). Partiernes ordførere: Edel Saunte, Vagn Bro, Råsting, Bertel Dahlgaard og Aksel Larsen. 2. beh. $\frac{14}{3}$ (F. sp. 3146). 3. beh. $\frac{19}{3}$ (F. sp. 3238). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 71).

Ved loven udskydes fristen for fremsættelse af lovforslag til revision af ombudsmandsloven fra folketingsåret 1956-57 til *folketingsåret 1957-58*.

Som begrundelse herfor anføres i bemærkningerne til det af justitsministeren fremsatte lovforslag:

„Folketingets ombudsmand har først kunnet påbegynde sin virksomhed den 1. april 1955, og den tid, der siden er forløbet, er efter justitsministeriets opfattelse for kort til, at erfaringerne herfra kan danne grundlag for en revision af loven.

Folketingets ombudsmand har over for justitsministeriet erklæret, at de hidtil indvundne erfaringer ikke giver ham grundlag for at foreslå ændringer i de ombudsmanden ved loven tillagte beføjelser, men at der kan blive tale om på et senere tidspunkt at overveje spørgsmålet om afgrænsningen af virksomhedsområdet i forhold til kommunale myndigheder og dommerfuldmægtige.

Folketingets ombudsmandsudvalg har udtalt, at udvalget ville finde det mest hensigtsmæssigt, at revisionsfristen ved en lovændring blev udskudt 1 år.

I overensstemmelse hermed foreslås § 15 ændret, således at loven skal optages til revision senest i folketingsåret 1957-58.“

Ved fremsættelsen af lovforslaget oplyste *justitsministeren*, at justitsministeriet havde anmodet indenrigsministeriet om at indhente erklæringer fra de kommunale organisationer om, hvorvidt ombudsmandsloven bør ændres således, at ombudsmanden får indseende med *den kommunale forvaltning*. Endvidere ville justitsministeriet tage *dommerfuldmægtigenes stilling* op til nærmere overvejelse i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt der er grund til at søge den særlige klagerets kompetence udvidet — et spørgsmål, der for tiden var under behandling i ministeriet.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

72. Lov om ændring i lov om menighedsråd. (Kirkeminister *Bodil Koch*). [A. sp. 73. — C. sp. 123].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{3}{10}$ (F. sp. 31). 1. beh. $\frac{16}{10}$ (F. sp. 55). Partiernes ordførere: Lysholt Hansen, Marius Buhl (Vagn Bro), Gottschalck-Hansen, Jørgen Jørgensen (Lejre) og Alfred Jørgensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Lysholt Hansen, Bladt, Hougaard [næstformand], Th. Mikkelsen, K. Axel Nielsen, Peter Nielsen [formand], Viola Nørlov, Chr. Thomsen, Marius Buhl, Vagn Bro, Damsgaard, Kr. Juul, Sønderup, Gottschalck-Hansen, Fibiger, Baagø og Jørgen Jørgensen (Lejre)). Betænkning (B. sp. 245) afgivet $\frac{28}{2}$. (Ordfører: Lysholt Hansen). 2. beh. $\frac{5}{3}$ (F. sp. 2932). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 251) afgivet $\frac{5}{3}$. 3. beh. $\frac{7}{3}$ (F. sp. 2984). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 88).

Som det fremgår af ministerens fremsættelsestale og af lovforslagets bemærkninger, har man længe været opmærksom på, at der med anvendelsen af de gældende regler om besættelse af faste præsteembeder *ikke er tilstrækkelig mulighed for at skaffe præster i embeder på Færøerne og i Grønland, udsendte sømandspræster og præster under „Dansk Kirke i Udlandet“ m. fl. befordring til embeder her i landet.* Vanskeligheden ved at opnå befordring gælder imidlertid også i et vist omfang præster, der har tjeneste her, uden at det kan tilskrives de pågældendes eget forhold i tjenesten, og særlig synes det *vanskeligt for ældre præster at opnå forflyttelse*, selv om de i deres hidtidige gerning har vist sig velegnede til præsteembede.

Der er tidligere med henblik på at forbedre forflyttelsesmulighederne for nævnte grupper af præster ved *lov nr. 112 af 31. marts 1953* [årbog 1952-53, side 403] gennemført en *ændring af menighedsrådsloven*, hvorefter rådernes adgang til at medvirke ved besættelsen af et af præsteembederne ved de kirker, hvortil der er knyttet mere end to faste præsteembeder, begrænses på nærmere fastsat måde, jfr. lovens § 34, stk. 1 b. Yderligere ændringer med samme formål for øje har senere været drøftet i forbindelse med andre ændringer af menighedsrådsloven, og i *folketingssamlingen 1955-56* blev der herefter af kirkeministeren fremsat et *lovforslag* [årbog 1955-56, side 533] for at afbøde de foran omtalte uheldige forhold. Dette forslag blev ikke gennemført, idet lovforslaget ved folketingssamlingens afslutning ikke var færdigbehandlet og således bortfaldt.

Forslaget til nærværende lov var udarbejdet på grundlag af de forhandlinger, der fandt sted i det til behandling af det lige nævnte lovforslag nedsatte folketingsudvalg, og svarede med enkelte rent formelle ændringer til det tidligere fremsatte forslag med ændringer, som under udvalgsbehandlingen i 1955-56 sluttelig blev foreslået af kirkeministeren.

Disse ændringer vil tillige med en række yderligere ændringer, som lovforslaget underkastedes inden dets endelige vedtagelse, blive omtalt i de følgende bemærkninger om lovens vigtigste bestemmelser.

Menighedsrådslovens § 34, stk. 1 b (jfr. de indledende bemærkninger), udskilles ved nærværende lov som en selvstændig paragraf (§ 35) med enkelte ændringer. Således er menighedsrådenes indstillingsret for de her omhandlede embeder lempet noget, idet *der gives menighedsrådet valg mellem 6* i stedet for som hidtil *3 ansøgere*.

Som ny § 36 indføjles:

§ 36. Stk. 1. Ved besættelsen af hvert femte embede som sogneprest, der bliver ledigt efter nærværende lovs ikrafttræden, bortset fra embeder ved kirker, hvortil der er knyttet præsteembeder, som besættes uden menighedsrådets medvirken eller besættes efter de i § 35 angivne regler, skal alene sådanne

ansøgere, som kan henføres til en af nedennævnte grupper, anses for kvalificerede til beskikkelse:

1) Ansøgere, der er *fylt 50 år* inden ansøgningsfristens udløb.

2) Præster i folkekirken, herunder valgmenighedspræster, som har *beklædt deres seneste embede i mere end 15 år*.

3) Teologiske kandidater og præster, der i mindst 9 år i sammenhæng har udøvet en *fri kirkelig virksomhed*, som i medfør af lov nr. 418 af 12. juli 1946 om folkekirkens lønningsvæsen § 15, stk. 4, i tilfælde af overgang til fast embede i folkekirken kan regnes dem helt eller delvis til gode ved beregningen af tjenestealder med hensyn til alderstillæg.

4) Ansøgere, der senest har beklædt stilling som *præst i Grønland eller på Færøerne* i mere end 7 år.

5) Ansøgere, der i et tilsvarende tidsrum har været *præst for danske evangelisk-lutherske menigheder i udlandet*.

6) Teologiske kandidater, der er ordineret i den danske folkekirke og derefter i et tidsrum som angivet under 4) har fungeret som *udsendt missionær* i et dansk missionselskabs tjeneste.

Stk. 2. I de i stk. 1 under 3), 5) og 6) anførte tilfælde er det en betingelse, at de pågældende ansøgere ikke senere har beklædt fast præsteembede i folkekirken. Sammenlægning af forskellig tjeneste af den under 4)-6) omhandlede art kan tages i betragtning, såfremt den sammenlagte tjenestetid udgør mindst 7 år.

Stk. 3. Dersom der ved ansøgningsfristens udløb ikke er indkommet ansøgning fra mindst 6 til beskikkelse kvalificerede ansøgere, kan embedet, efter stedfunden forhandling med vedkommende menighedsråd, foranstaltes opslået på ny uden den i foranstående foreskrevne begrænsning af ansøgerne.

Ved udformningen af denne bestemmelse er der taget hensyn til, at der ved tidligere drøftelser er fremsat betænkelighed ved at begrænse menighedsrådenes indstillingsret og i et vist omfang overlade det til ministeren at udpege de ansøgere, som skulle komme i betragtning, således som det var foreslået i det i 1955-56 fremsatte lovforslag. Det tilsigtede formål søges således nu opnået ikke ved ministeriets indgriben, men alene ved at *begrænse ansøgerne netop til*

de grupper af præster, der skulle hjælpes til bedre forflyttelsesmuligheder. Til gengæld er det nu fastsat, at undtagelsesreglerne skal bringes i anvendelse ved *hver femte embedsledighed* i stedet for hver tiende gang, således som det tidligere har været foreslået.

I sin oprindelige form omfattede bestemmelsen tillige embeder som residerende kapellan. Dette udgik under behandlingen i folketinget, der imidlertid førte til indsættelse af bestemmelsen i stk. 3, hvorefter menighedsrådet får et antal ansøgere at vælge imellem, som ikke er mindre end det i § 35 fastsatte (mindst 6 ansøgere). Såfremt færre ansøgninger indkommer, gives der adgang til at opslå embedet uden den særlige begrænsning.

Som ny § 37 indsættes:

§ 37. *Stk. 1.* Indtræder embedsledighed — i hvilken henseende der ved ledighed på grund af præstens afsked må regnes med den dag, da afskeden er trådt i kraft — i flere embeder på samme dag, og der i den anledning opstår tvivl om, for hvilket af de pågældende embeder reglerne i § 36 skal bringes til anvendelse, træffer kirkeministeren afgørelse herom ligesom også i andre tilfælde, hvor der måtte opstå tvivl om enkeltheder vedrørende gennemførelsen af de heromhandlede bestemmelser.

Stk. 2. Dersom et embede, efter allerede én gang at have været besat under anvendelse af reglerne i § 36, og uanset om undtagelsesbestemmelsen i § 36, stk. 3, måtte være bragt i anvendelse, på ny skulle stå for tur til besættelse efter disse regler, overspringes dette embede, jfr. § 38, hvorimod de pågældende bestemmelser anvendes ved besættelsen af det nærmest derefter ledigtblivende embede, og reglerne i § 36 anvendes da næste gang ved besættelsen af det femte herefter ledigtblivende embede.

Stk. 3. Ved nyoprettelse af præsteembeder bortses fra den første embedsbesættelse, hvad enten besættelsen af embedet sker i umiddelbar forbindelse med oprettelsen eller først senere.

Bestemmelsen svarer stort set til det i sidste folketingsår foreslåede. Den underkastedes under folketingets behandling enkelte ændringer, som dog nærmest var af redaktionel karakter.

Som ny § 38 indsættes:

§ 38. Når et embede én gang er besat under anvendelse af reglerne i § 36, gælder den i denne bestemmelse angivne

begrænsning af ansøgerne ikke de følgende 4 gange, embedet bliver ledigt, medens embedets besættelse ved den femte ledighed på ny sker under anvendelse af den fornævnte bestemmelse, og embedet vil herefter stedse være at besætte under anvendelse af de særlige regler i § 36, hver femte gang det bliver ledigt, men de andre gange uden den i denne bestemmelse foreskrevne begrænsning af ansøgerne.

Så snart det er fastslået, at et embede skal besættes under anvendelse af reglerne i § 36, vil der snarest fra ministeriet være at tilstille vedkommende menighedsråd meddelelse herom.

Bortset fra den ovenfor omtalte ændring, hvorefter det nu er fastsat, at undtagelsesbestemmelserne skal anvendes hver femte gang, embedsledighed indtræder, svarer bestemmelsen i princippet til det i 1955-56 foreslåede.

Mens lovforslaget i sin oprindelige form ud over de anførte bestemmelser kun indeholdt en række ændringer af formel karakter, indføjedes efter udvalgsbehandlingen i folketinget en del ændringer i lovens hidtidige § 38 (nu § 42) angående det tilfælde, hvor der *i en menighed* efter menighedsrådets opfattelse *er et udbredt ønske om at få en bestemt person beskikket til præst.*

Menigheden får herefter adgang til at søge den pågældende beskikket på følgende måde:

Et flertal i pågældende menighedsråd skal have ret til *inden 5 uger* (tidligere 3 uger) fra det tidspunkt at regne, da embedet er opslået ledigt, at meddele ministeriet, at spørgsmålet om vedkommende persons ansættelse ønskes forelagt et menighedsmøde. Tilsvarende begæring skal kunne fremsættes af *20 pct.* (tidligere 25 pct.) *af de kirkelige vælgere*, såfremt dette sker *inden berammelsen af menighedsrådets endelige indstillingsmøde.* For så vidt et menighedsmøde derefter med to tredjedele af de afgivne stemmer slutter sig til det fremsatte ønske om beskikkelse af den pågældende person, skal ministeriet være berettiget at indstille den pågældende til kaldelse. *Et sådant embede betragtes da, for så vidt angår den i §§ 36-38 nævnte turnus, som om det var besat under anvendelse af begrænsningen i § 36.* Der gives adgang til at afholde det sidst omtalte menighedsrådsmøde delt efter nærmere fastsatte regler, såfremt

mangelen på tilstrækkelig rummeligt mødelokale efter biskoppens skøn gør dette ønskeligt.

Den i samme paragraf indeholdte bestemmelse om *embedsbytning mellem to præster*, der hver for sit vedkommende har været ansat i mere end 5 år i deres hidtidige embede, ændres således, at der nu gives adgang til sådan embedsbytning når *to tredjedele af menighedsrådets valgte medlemmer* tiltræder det af præsterne fremsatte ønske, mens der tidligere krævedes enstemmig tilslutning.

Bestemmelsen kan efter sin nye ordlyd anvendes også i tilfælde, hvor den ene af præsterne er ansat under Dansk Kirke i Udlandet eller i en stilling under en anden kirkelig institution, der virker i tilknytning til folkekirken; i sidstnævnte tilfælde dog kun såfremt der er meddelt vedkommende præst kongelig eller ministeriel stadfæstelse i stillingen. Tilslutning fra den myndighed inden for den pågældende institution, der er kompetent til at træffe bestemmelse om præsteansættelse, træder i så fald for denne stillings vedkommende i stedet for menighedsrådets tilslutning.

Loven, der *træder i kraft den 1. juli 1957*, indeholder endelig en bemyndigelse til at lade menighedsrådsloven optrykke og en bestemmelse om, at loven skal underkastes revision senest 3 år (efter det oprindelige lovforslag 5 år) efter dens ikrafttræden.

Under behandlingen i folketinget anerkendtes det af alle ordførerne, at lovforslaget tog sigte på løsningen af et problem, som var af betydning for mange præster, der havde vanskeligt ved at opnå forflyttelse. Der var almindelig enighed om, at kirkeministeren havde gjort et meget prisværdigt forsøg på at skabe et lovforslag, som tog hensyn til de betænkeligheder, der fra flere sider fremførtes under behandlingen af det i 1955-56 fremsatte lovforslag om samme emne. Disse betænkeligheder, som var begrundet i frygt for et for stærkt indgreb i den menighedsrådene tillagte bestemmelsesret ved præsteansættelser, kom dog også til orde under nærværende sags behandling og fremførtes navnlig af venstre og det radikale venstre.

Disse synspunkter prægede også udvalgsbehandlingen, som resulterede i en række af *udvalgets flertal* (udvalget med undtagelse af Damsgaard og Kr. Juul) stillede ændringsforslag, som vedtoges ved lovforslagets 2. behandling. De nævnte ændringer er omtalt ovenfor

i forbindelse med omtalen af lovens bestemmelser. Et *mindretal* i udvalget (*Damsgaard og Kr. Juul* [V]) udtalte i betænkningen, at det måtte „modsatte sig forslaget til en ny § 36, da der herigennem foretages en indsnævring af menighedernes hidtidige adgang til frit præstevalg“. Det nævnte mindretal indstillede i den senere afgivne tillægsbetænkning lovforslaget til forkastelse.

Jørgen Jørgensen (Lejre) (RV) kunne ved 2. behandling ligesom de øvrige ordførere anbefale lovforslaget til vedtagelse, men beto- nede, at de efter udvalgsbehandlingen gennemførte ændringer havde været afgørende for hans stilling, idet han stadig anså menigheds- rådenes indstillingsret ved præstevalg for deres vigtigste og mest betydningsfulde opgave.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget med de nævnte ændrin- ger med 119 stemmer mod 17 (16 medlemmer af venstre samt Steen [RV]), idet 6 medlemmer (DK) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

73. Lov om ændring af lov om skolelæger. (Undervis- ningsminister *Bomholt*). [A. sp. 1233. — C. sp. 359].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{6}{2}$ (F. sp. 2368). 1. beh. $\frac{14}{2}$ (F. sp. 2653). Partiernes ordførere: Alfred Kristensen, Lade- foged, Clausen (Olufskjær), Else Zeuthen, Petra Petersen og Alfred Jørgensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Alfred Kristensen, Conradsen, Andreas Hansen, Lysholt Hansen, Kai Jensen, Aage Knudsen [formand], Viola Nørløv, Sofie Pedersen, Ladefoged, Jens Chr. Christensen, N. Chr. Christensen, Krogh, Ellen Poulsen, Clausen (Olufskjær), Hanne Budtz, Poul Claus- sen og Else Zeuthen [næstformand]). Betænkning (B. sp. 341) afgivet $\frac{21}{3}$. (Ordfører: Alfred Kristensen). 2. beh. $\frac{27}{3}$ (F. sp. 3458). 3. beh. $\frac{29}{3}$ (F. sp. 3584). *Loven stadfæstet 12. april 1957*. (Lovt. nr. 117).

Ifølge lov nr. 413 af 12. juli 1946 om skolelæger, § 13, skulle nævnte lov forelægges til revision senest i folketingsåret 1956-57.

Siden lovens ikrafttræden den 1. april 1947 er skolelæge- tilsyn, efter hvad *undervisningsministeren* oplyste i sin frem- sættelsestale, gennemført ved alle statsskoler og kommunale skoler samt ved friskolerne og de private eksamensskoler. „Den obligatoriske lægeundersøgelse af børn i skolealderen har i den

forløbne tid vist sig at være af stor værdi for børnenes sundhedstilstand, og betydningen af dette effektive kontrollerende og forebyggende tilsyn har fundet fuld forståelse hos såvel skolemyndighederne som forældrene.

Skolelægeloven har således virket tilfredsstillende, og der foreligger ikke omstændigheder, der nødvendiggør principielle ændringer i loven.

Med henblik på lovens revision har undervisningsministeriet udbedt sig en udtalelse fra *sundhedsstyrelsen*, der efter forhandling med *indenrigsministeriets udvalg vedrørende helbredsundersøgelser af børn* har fremsat ønske om, at der foretages et par mindre ændringer i loven, som også undervisningsministeriet har kunnet tiltræde.“

Den af udvalget vedrørende helbredsundersøgelser af børn afgivne erklæring om spørgsmålet er optrykt som bilag til forslaget til nærværende lov.

Om lovens indhold og de ændringer, lovforslaget underkastedes under behandlingen i folketinget, henvises til nedenstående bemærkninger.

Skolelægeloven har hidtil indeholdt en bestemmelse om, at *amtslæger*, under hvis tilsyn skolelægerne står, *ikke må ansættes som skolelæger* eller skoleoverlæger, dog således at de amtslæger, der allerede ved lovens ikrafttræden virkede som skolelæger, ikke hindredes i at fortsætte denne virksomhed.

Imidlertid har erfaringerne vist, at det *ikke er rimeligt* ved loven at *udelukke de tilsynsførende fra at opnå et direkte og praktisk kendskab* til de særlige skolehygiejniske problemer, hvorfor det nævnte forbud ophæves.

Loven foretager endvidere visse ændringer i skolelægelovens regler for ydelse af *statstilskud* til udgiften ved skolelægeordningen, hvorved disse regler bl. a. bringes i overensstemmelse med en allerede ved tekstanmærkning på finansloven etableret ordning. Statstilskuddet fastsættes *som hidtil* til *50 pct.* af udgifterne; men der gives nu ved loven adgang til at yde et statstilskud beregnet i forhold til et årligt beløb pr. person på højst 4 kr. + det til enhver tid gældende procenttillæg til honorarer til statstjenestemænd, hvis der er an-

taget *anden medhjælp* for skolelægen end en af sundhedsstyrelsen godkendt autoriseret sygeplejerske. (Maksimumssatserne, hvis der er ansat en *autoriseret sygeplejerske* — 5 kr. + tillæg —, og hvis *ingen medhjælp* er antaget — 3 kr. + tillæg —, er uforandrede).

Der kan endvidere efter de nye regler, *uanset de anførte maksimumssatser*, når der som skolesundhedsplejerske er ansat en af sundhedsstyrelsen godkendt *sygeplejerske, der har gennemgået kursus for sundhedsplejersker ved Århus universitet*, ydes statstilskud med *halvdelen af udgiften til skolesundhedsplejerskens lønning*. På tilsvarende måde kan der ved kombinerede *spædbørnssundhedsplejerske- og skolesundhedsplejerskeordninger* ydes statstilskud med *halvdelen af udgiften til den på skolelægeordningen faldende del af sundhedsplejerskens lønning, befodrings- og beklædningsgodtgørelse samt bidrag til pensionering og eventuelt honorar til lægetilsyn* med de under ordningen ansatte sundhedsplejersker.

Begrundelsen for disse særlige tilskudsordninger er dels, at der i en række kommuner virker *ikke-sygeplejerskeuddannede skolelægemedhjælpere*, som blev ansat på et tidspunkt, da der var en betydelig mangel på såvel sundhedsplejersker som autoriserede sygeplejersker, dels at man — gennem en gunstigere tilskudsordning — har ønsket at *tilskynde kommunerne til ansættelse af sundhedsplejersker med den særlige uddannelse fra Århus universitet*. Endelig har man — under hensyn til, at staten i medfør af § 1 i loven af 31. marts 1937 yder *tilskud med halvdelen af kommunernes udgift til sundhedsplejerskernes af indenrigsministeriet godkendte lønning m. v.* — anset det for uhensigtsmæssigt, at statstilskuddet til den del af kommunernes udgift til sundhedsplejerskernes lønning, der vedrører skolesundhedsplejen, kun ydedes med halvdelen inden for den i skolelægeoven fastsatte begrænsning pr. person.

Lovforslaget indeholdt i sin oprindelige form en bestemmelse, hvorefter der, såfremt der *fælles for to eller flere amter eller* — under særlige omstændigheder — *i et amt eller en stor købstad* var ansat en *skoleoverlæge*, uanset de foran anførte maksimumssatser kunne ydes statstilskud med halvdelen af det særlige skoleoverlægehonorar.

Dette forslag var begrundet med, at det måtte anses for betydningsfuldt for skolelægevirksomhedens effektivitet, at der for et større område ansattes en skoleoverlæge, der foruden at være skolelægenes faglige leder skulle koordinere skolelægevirksomheden, og forslaget tilsigtede at fremme en sådan udvikling ved at åbne mulighed for refusion fra statskassen af halvdelen af udgiften til skoleoverlægens honorar.

Bestemmelsen udgik under behandlingen i folketinget.

I konsekvens af, at der som anført åbnes adgang for amtslægers ansættelse som skolelæger, ændres loven således, at der *ikke ydes en amtslæge bestillingstillæg for de børn, for hvilke han selv er skolelæge.*

Under behandlingen i folketinget indsattes en ændring af bestemmelsen i skolelægeovens § 11, stk. 4, angående *fordelingen mellem kommunerne af de ikke refusionsberettigede udgifter til den i loven foreskrevne fællesordning for landkommuner.* Mens denne fordeling hidtil skulle finde sted „i forhold til antallet af de skolebørn i kommunen“, der omfattes af ordningen, skal den nu ske „i forhold til antallet af de i kommunen hjemmehørende børn“, så at de kommuner, hvor børnene har deres hjem, skal være med til at betale.

Under hensyn til den for Grønland gældende særlige skole- og sundhedslovgivning indeholder loven en tilføjelse om, at *skolelægeoven ikke gælder for Grønland.*

Fristen for *revision af loven* udskydes til folketingssamlingen 1961-62.

Af folketingets behandling fremgik det, at der var almindelig tilfredshed med den gældende lov om skolelæger og den måde, hvorpå den havde virket i praksis. Der var således enighed om, at en gennemgribende revision ikke var påkrævet nu.

Bortset fra forslaget om særlig refusionsordning til fremme af ansættelse af skoleoverlæger for større geografiske områder, der som omtalt bortfaldt under behandlingen, fandt lovforslagets bestemmelser tilslutning hos alle ordførerne. Også den nyindsatte bestemmelse om en ændret fordeling af landkommunernes udgifter fik almindelig tilslutning.

Lovforslaget vedtoges ved 3. behandling enstemmigt.

74. Lov om udskydelse af revisionen af lov om folkebiblioteker. (Undervisningsminister *Bomholt*). [A. sp. 1231. — C. sp. 395].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{6}{2}$ (F. sp. 2370). 1. beh. $\frac{14}{2}$ (F. sp. 2663). Partiernes ordførere: Lysholt Hansen, Østergaard, Gertie Wandel, Helge Larsen, Petra Petersen og Alfred Jørgensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Lysholt Hansen, Kaj Andresen, Conradsen, Hougaard, Kolbjørn, M. Larsen [formand], Lars M. Olsen, Orla Pedersen, Østergaard, Henry Hansen, Krogh, Ladefoged, Ellen Poulsen, Gertie Wandel [næstformand], Hvidberg, Weikop og Helge Larsen). Betænkning (B. sp. 421) afgivet $\frac{29}{3}$. (Ordfører: Lysholt Hansen). 2. beh. $\frac{3}{4}$ (F. sp. 3670). 3. beh. $\frac{5}{4}$ (F. sp. 3685). *Loven stadfæstet 12. april 1957.* (Lovt. nr. 116).

Loven har følgende ordlyd:

Den i § 5, stk. 2, i lov nr. 264 af 27. maj 1950 om folkebiblioteker, som ændret ved lov nr. 51 af 16. marts 1956 om udskydelse af revisionen af nævnte lov, indeholdte bestemmelse om, at forslag til lov om revision af de i loven fastsatte satser for driftstilskud m. v. til de enkelte folkebiblioteker fremsættes af undervisningsministeren i folketingsåret 1956-57, ændres derhen, at loven vil være at forelægge til revision i *folketingsåret 1957-58*.

I de to foregående folketingsår er gennemført tilsvarende love om udskydelse i et år af bibliotekslovens revision (årbog 1954-55, side 392, og 1955-56, side 423). Udskydelsen i folketingsåret 1954-55 var bevirket af, at den fra biblioteksrådet modtagne indstilling i anledning af lovens forestående revision indeholdt forslag, der rakte ud over den oprindeligt tilsigtede ajourføring af tilskuddene under hensyn til prisniveauet, som det ikke var muligt at færdigbehandle i dette folketingsår.

Den i 1955-56 vedtagne udskydelse havde sin begrundelse i, at den i 1956 i undervisningsministeriet færdigbehandlede indstilling havde en ikke ubetydelig økonomisk rækkevidde.

Også forslaget til nærværende lov begrundedes af ministeren med økonomiske hensyn. Ministeren anførte i sin fremsættelse en vis betænkelighed ved denne yderligere udskydelse, idet det efter hans opfattelse ville være sagligt forsvarligt nu at ajourføre lovens tilskudsbestemmelser. På den anden side kunne det vel hævdes, at folkebibliotekerne ved biblioteksloven af 1950 opnåede så store

økonomiske fordele fra staten, at de, selv om statstilskuddenes værdi siden da var blevet noget forringet på grund af prisudviklingen, ikke ville komme i nogen nødsituation ved endnu en kortere tids udsættelse af den i loven foreskrevne revision.

Lovforslaget fik i folketinget tilslutning fra alle partier med undtagelse af det kommunistiske. *Lysholt Hansen* (S) delte dog fuldt ud ministerens betænkelighed ved en yderligere udskydelse af tilskudsbestemmelsernes revision og understregede stærkt de økonomiske vanskeligheder, som udviklingen havde påført navnlig centralbibliotekerne. Han stillede i øvrigt en række spørgsmål til ministeren, bl. a. angående antallet af uddannelsesberettigede biblioteker.

Af udvalgsbetænkningen fremgår, at dette spørgsmål også behandlede i udvalget, som modtog en liste over de uddannelsesberettigede biblioteker. Det hedder herom i betænkningen bl. a.:

„Der har i udvalget været enighed om, at denne liste ikke var omfattende nok, og under forhandlingerne erklærede ministeren sig indforstået med, at listen ud over de hidtil i København og købstæderne som uddannelsesberettigede godkendte biblioteker fremtidig også kommer til at omfatte *alle* centralbiblioteker. Ministeren erklærede sig i øvrigt på udvalgets foranledning villig til at undersøge mulighederne for, at også en række andre mindre biblioteker opnår uddannelsesret.“

Ved 2. behandling redegjorde udvalgets ordfører nærmere for en række oplysninger, som udvalget havde modtaget angående bibliotekarmangelen og mulighederne for dens afhjælpning og takkede ministeren for det givne tilsagn.

Lovforslaget vedtoges ved 3. behandling med 111 stemmer mod 8 (DK).

75. Lov om ophævelse af lov om teaterdrift i København m. v. (Undervisningsminister *Bomholt*). [A. sp. 1125. — C. sp. 85].

Fremsat skriftligt i folketinget $16/1$ (F. sp. 1913). 1. beh. $24/1$ (F. sp. 2066). Partiernes ordførere: Boye Hansen, Harald Nielsen, Hvidberg, Aage Fogh, Aksel Larsen og Alfred Jørgensen. 2. beh. $30/1$ (F. sp. 2146). 3. beh. $1/2$ (F. sp. 2290). *Loven stadfæstet 6. februar 1957*. (Lovt. nr. 15).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Lov nr. 62 af 12. april 1889 om teaterdrift i København ophæves.

§ 2. Dramatiske værker, der før 1889 har hørt til Det kongelige Teaters repertoire, og til hvis opførelse teatret i

medfør af § 2 i den ophævede lov hidtil har bevaret sin eneret, kan andre teatre i København og på Frederiksberg dog først opføre uden samtykke af Det kongelige Teater, når dette har undladt at opføre vedkommende værk enten i 10 år regnet fra dettes seneste opførelse inden denne lov eller i 5 på hinanden følgende år efter lovens ikrafttræden.

Som begrundelse for disse bestemmelser anførte *undervisningsministeren* ved lovforslagets fremsættelse:

„Da loven af 12. april 1889 om teaterdrift i København blev vedtaget, åbnedes der for første gang adgang for andre teatre end Det kgl. Teater til at opføre skuespil i København, men loven indeholdt dog ret vidtgående bestemmelser sigtende til at beskytte Det kgl. Teater mod konkurrence fra andre teatre. Foruden en mere speciel bestemmelse i lovens § 1 er det således i § 2 fastsat, at intet privat teater må opføre noget til Det kgl. Teaters repertoire henhørende stykke, medmindre Det kgl. Teater ikke har bragt stykket til opførelse i løbet af 10 på hinanden følgende år, og loven er i praksis forstået således, at denne eneret ikke blot gælder de stykker, der hørte til Det kgl. Teaters repertoire i 1889, men tillige ethvert stykke, der senere er blevet bragt til opførelse på teatret. I § 4 er det derhos bestemt, at ingen privat bevillingshaver må erhverve fremmede — dog bortset fra svenske og norske — forfatters eller komponisters dramatiske værker på en sådan måde, at Det kgl. Teaters adgang til opførelse af disse indskrænkes. Den nærmere rækkevidde af denne bestemmelse er i øvrigt tvivlsom, og den har da heller ikke fundet anvendelse i praksis.

Udviklingen i løbet af de snart 70 år, der er forløbet siden vedtagelsen af loven af 1889, har imidlertid medført, at lovens bestemmelse om Det kgl. Teaters eneret er kommet til at stå for de københavnske privatteatre som en urimelig begunstiggelse af Det kgl. Teater og i samme omfang som en utilbørlig begrænsning af privatteatrenes kunstneriske muligheder, en begrænsning, der måske var begrundet, dengang de såkaldte „sekondteatre“ nærmest rangerede i plan med markedsgøgl og fjællebodsløjer, men som ikke bør opretholdes i vore dage.

Fra Det kgl. Teaters side har man vel betydelig interesse i at bevare § 2 i loven af 1889 og til en vis grad også samme lovs § 4. Under hensyn til de stærke ønsker, der fra forskellig side er fremsat om ophævelse af 1889-loven, mener teaterchefen dog, at det under de givne forhold er forsvarligt af hensyn til Det kgl. Teaters repertoireforpligtelser at tiltræde bestemmelserne i det foreliggende lovforslag. Også Det kgl. Teaters tilsynsråd har ment at kunne tiltræde principperne i lovforslaget.

Efter dette vil der af Det kgl. Teaters privilegier kun være

tilbage eneretten til de 4 stykker, der har hørt til teatrets repertoire før 1889, og som siden er holdt ved lige, nemlig „Elverhøj“, „Recensenten og dyret“, „Der var engang —“ og „Genboerne“. Også for disse stykker er der foreslået en begrænsning i eneretten, idet det tidsrum, hvori stykkerne kan være ude af det løbende repertoire, uden at eneretten fortabes, foreslås nedsat fra 10 til 5 år. Da det kun drejer sig om 4 stykker, mener teatret dog at kunne bevare disse for repertoireet selv med den foreslåede nedsættelse af det nævnte åremål.

Såvel teaterdirektørforeningen som teaterkommissionen har tilsluttet sig det foreliggende lovforslag.

På hele denne baggrund er det min opfattelse, at såvel hensynet til privatteatrene som til publikum må føre til, at teatrene stilles så frit som overhovedet muligt ved valget af deres repertoire. For Det kgl. Teater vil muligheden for en regelmæssig genoptagelse af de stykker fra det ældre repertoire, der har publikums interesse, ifølge sagens natur være begrænset. Enerettens ophævelse vil næppe påføre Det kgl. Teater nogen forøget konkurrence. De få stykker fra det klassiske repertoire, der af mange anses for naturligt hjemmehørende på Det kgl. Teater, vil som nævnt være sikret for teatret; og for så vidt angår bestemmelserne i § 4, medfører teatrets lovmæssige forpligtelser til at opretholde et vekslende repertoire i forbindelse med abonnementsordningen, der fra 1. september 1957 vil blive udvidet til også at omfatte Nye Scene, at den nævnte bestemmelse ikke har ydet teatret beskyttelse, idet det er umuligt at opføre et stykke mere end 30-35 gange i løbet af en sæson og teatret derfor kan have vanskeligt ved at sikre sig stykker fra verdensrepertoiret. Teatret er derfor gået med til at ophæve bestemmelsen, men har dog som nævnt visse problemer med hensyn til erhvervelsen af stykker, som eventuelt må søges løst på anden måde.“

Lovforslaget gennemførtes i folketinget uden udvalgsbehandling og vedtoges uændret.

Til 2. behandling stillede *Alfred Jørgensen* (DR) ændringsforslag om, at § 2 skulle udgå. Dette ændringsforslag støttedes kun af forslagsstillersens eget parti.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget uændret og enstemmigt.

76. Lov om yderligere forlængelse af lov om bemyndigelse til opretholdelse af en dansk styrke i udlandet. (Forvarsminister *Poul Hansen*). [A. sp. 1519. — C. sp. 161].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{5}{3}$ (F. sp. 2899). 1. beh. $\frac{8}{3}$ (F. sp. 3018). Partiernes ordførere: Victor Gram, Arnth-Jensen, Carsten Raft, Johs. Christiansen, Ingmar Wagner og

Viggo Starcke. 2. beh. $\frac{12}{3}$ (F. sp. 3061). 3. beh. $\frac{14}{3}$ (F. sp. 3145). *Loven stadfæstet 29. marts 1957.* (Lovt. nr. 74).

Ved loven forlænges den bemyndigelse, der ved lov nr. 241 af 4. juni 1947 § 1, jfr. lov nr. 144 af 29. april 1955, er givet forsvarsministeren til at træffe nærmere angivne foranstaltninger i forbindelse med opretholdelse af en dansk styrke i udlandet, og som senest er forlænget ved lov nr. 123 af 23. maj 1956 (årbog 1955-56, side 435), for et yderligere tidsrum af 6 måneder indtil den 15. november 1957.

Som begrundelse herfor anførte *forsvarsministeren* ved fremsættelsen bl. a.:

„Med bemyndigelse i lov nr. 241 af 4. juni 1947 har Danmark fra 1947 opretholdt en besættelsesstyrke i Tyskland. Ved lovens forlængelse i 1955 bestemtes det, at styrken kunne opretholdes, uanset om styrkens særlige opgaver som besættelsesstyrke bortfaldt, hvilket skete i maj 1955. Loven blev sidst forlænget i 1956 for 1 år indtil den 15. maj 1957.

I fremsættelsestalen i folketinget ved den sidste forlængelse af kommandoloven anførtes, at regeringen havde fundet det rigtigst at foreslå loven forlænget for 1 år, idet man i løbet af denne periode måtte regne med en afklaring af spørgsmålet om nødvendigheden af kommandoets fortsatte forbliven i Tyskland, der jo hænger sammen med opstillingen af de tyske styrker.

De tyske styrker er imidlertid ikke blevet opstillet i det tempo, som man dengang havde grund til at regne med, og der er endnu ikke syd for den danske grænse opstillet tyske styrker med en sammensætning og uddannelse, der gør det muligt for dem at varetage det danske kommandos opgaver.

Da styrken er afgivet til den øverstkommanderende for de allierede styrker i Vesteuropa, er der indledet forhandlinger med NATOs militære myndigheder om spørgsmålet om *kommandoets tilbagetrækning*. Regeringen har givet udtryk for et stærkt ønske om at tilbagetrække kommandoet inden midten af november i år. Der er derved levnet tid til at søge en løsning af spørgsmålet om en overtagelse af kommandoets opgaver.

Forslaget tager altså sigte på at forlænge loven for et halvt år indtil den 15. november 1957.

For så vidt angår grundlaget for kommandoets tilstedeværelse i Tyskland, er der ikke sket ændringer heri siden fremsættelsen sidste år. Jeg skal derfor ikke komme nærmere ind herpå, men henvise til bemærkningerne til lovforslaget.

Forbundsrepublikken stiller vederlagsfrit kaserner, øvelsespladser og depoter m. v. til rådighed for kommandoet og har end-

videre hidtil ydet et kontant bidrag til dækning af udgifter i forbindelse med kommandoets ophold i Tyskland. Dette kontante bidrag, der siden Tysklands optagelse i NATO er blevet gradvis reduceret, ophører formelt i indeværende forår. Der føres imidlertid forhandlinger med Forbundsrepublikken om et eventuelt kontant bidrag i det kommende finansår.“

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra de tre største partier, mens ordførerne for det radikale venstre, kommunisterne og retsforbundet gik imod lovforslaget, sidstnævnte (Viggo Starcke) under henvisning til, at udtagelsen af soldater til den danske militærstyrke i Tyskland ikke skete på frivillig basis.

Lovforslaget vedtoges med 103 stemmer mod 20 (RV med undtagelse af Helge Larsen samt DK og DR), idet 2 medlemmer (Helge Larsen og 1 grønlandsk medlem) afholdt sig fra at stemme.

77. Lov om ændringer i militær retsplejelov. (Forsvarsminister *Poul Hansen*). [A. sp. 1203. — C. sp. 251].

Fremsat skriftligt i folketinget $30/1$ (F. sp. 2131). 1. beh. $5/2$ (F. sp. 2330). Partiernes ordførere: Victor Gram, Gideon, Thestrup, Johs. Christiansen, Ingmar Wagner og Viggo Starcke. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Victor Gram, Boye Hansen, Per Hækkerup, Alfred Kristensen, Holger Larsen, Th. Mikkelsen, K. Axel Nielsen [formand], Orla Pedersen, Gideon, Arnth-Jensen, From, Ladefoged, Helga Pedersen, Thestrup, Ole Bjørn Kraft, Carsten Raft og Johs. Christiansen [næstformand]). Betænkning (B. sp. 323) afgivet $15/3$. (Ordfører: Victor Gram). 2. beh. $26/3$ (F. sp. 3354). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $29/3$ (F. sp. 3585). *Loven stadfæstet 12. april 1957.* (Lovt. nr. 123).

På grundlag af en betænkning, afgivet til forsvarsministeriet i 1953 af det i 1949 nedsatte *udvalg til overvejelse af forslag til ændringer i den militære straffelov*, fremsattes der i folketinget i 1954 forslag til lov om ændringer i militær retsplejelov, forslag til lov om ændringer i militær straffelov og forslag til lov om talsmænd og klageadgang for menige af det militære personel. Forslagene vedtoges og stadfæstedes som lov nr. 198, nr. 199 og nr. 200, alle af 11. juni 1954, jfr. årbog 1953—54, side 434—443.

Samtidig med lovforslagenes fremsættelse nedsatte forsvarsministeriet et udvalg med den opgave at overveje forslag til yderligere ændring af den militære *retsplejeordning* samt at udarbejde forslag til lovbestemmelser vedrørende værnepligtige meniges *friheder*, specielt med henblik på en ændret affattelse af militær retsplejelovs § 44.

Til forsvarsministeriet afgav udvalget herefter to betænkninger vedrørende hvert af de nævnte emner. Betænkningerne var tiltrådt af samtlige medlemmer af udvalget. Den her omhandlede lov, der vedtoges af folketinget med enkelte mindre væsentlige ændringer, følger stort set de i betænkningerne stillede forslag til ændringer i den militære retsplejelov.

I. Vedrørende retsplejeordningen. Efter afgivelsen af betænkningen af 1953 rejstes fra forskellig side spørgsmål om den gældende militære retsplejeordnings hensigtsmæssighed. Opmærksomheden var herved navnlig henledt på den omstændighed, at den hidtidige ordning rummede mulighed for uensartede afgørelser i tiltalespørgsmålet ved ensartede forseelser, der var begået ved forskellige militære enheder.

På forsvarsministeriets foranledning udarbejdedes herefter et udkast til lov om ændringer i militær retsplejelov. Efter dette udkast skulle juridisk sagkyndige personer — forsvarrets auditører — og ikke, som nu, de militære rettergangschefer træffe afgørelse vedrørende tiltalespørgsmål i militære straffesager, og den militære anklagemyndigheds organisation blev i det hele foreslået opbygget efter samme principper som gældende for den borgerlige anklagemyndighed, således at generalauditøren trådte i rigsadvokatens sted, og forsvarsministeren varetog justitsministerens funktion.

Det i 1954 nedsatte forsvarsministerielle udvalg fik dette udkast til overvejelse. Udvalget kunne imidlertid ikke tiltræde udkastet, idet det tilsluttede sig det af værnscheferne i udvalget hævdede standpunkt, hvorefter tilvejebringelse og opretholdelse af den for værnenes brugbarhed i krig nødvendige disciplin må kræve, at regimentschefer og dertil svarende chefer — foruden myndigheden til at pålægge straf uden dom, der ikke blev berørt ved forsvarsministeriets ovennævnte forslag —

også har påtalemyndighed i sådanne straffesager, der indbringes for domstolene.

Vedrørende retsplejeordningen indeholder den her omhandlede lov i overensstemmelse med udvalgsbetænkningen herefter alene ændringer i den militære retsplejelov, hvorved visse mangler ved den hidtidige ordning tilsigtes imødegået.

Der indsættes således i lovens § 11 af hensyn til ønskeligheden af at undgå uensartede afgørelser i tiltalespørgsmålet ved ensartede forseelser følgende nye stykke:

„Foreligger samtidig en række ensartede eller i samme anledning opståede forhold til behandling hos flere rettergangschefer, kan, såfremt det er inden for samme værn, vedkommende værnets chef og ellers forsvarschefen overtage påtalemyndigheden i disse sager, når dette findes hensigtsmæssigt for at sikre sagerne fremme efter ensartede retningslinjer. Forsvarsministeren kan bestemme, at dette skal finde sted.“

Herudover foretages visse ændringer i militær retsplejelovs §§ 12 og 35 med henblik på at sikre rettergangscheferne en juridisk sagkyndig bistand ved forsvarrets auditører ved behandling af militære straffesager i alle tilfælde, hvor der på grund af sagernes art måtte være behov derfor. Endvidere foretages tydeliggørende ændringer i § 23 angående valg og beskikkelse af forsvarere i militære straffesager. Endelig ophæves ifølge et ændringsforslag, stillet af forsvarsministeren og tiltrådt af det af folketinget nedsatte udvalg, hvilket ændringsforslag vedtoges ved 2. behandling, den militære straffelovs § 16 a, hvorved den hidtidige udelukkelse af kvinder fra at medvirke i militære straffesager som domsmænd bortfalder.

II. Vedrørende frihedsordningen. I overensstemmelse med betænkningen fra det i 1954 nedsatte udvalg forankrer den her omhandlede lov de værnepligtiges friheder i bestemmelser, der indsættes i den militære retsplejelov i tilknytning til dennes § 44 om disciplinarmidler. Ved disse bestemmelser, § 44 a-f, fastlægges også hovedpunkterne i den nye frihedsordning, mens de mere detaljerede regler fastlægges i kongelige anordninger. På grund af tjenstlige forskelligheder inden for værnene fandtes det nødvendigt at foreslå 2 anordninger, en for hæren og flyve-

våbnet og en for søværnet. Som bilag til det fremsatte lovforslag var optaget de udkast til kongelige anordninger, som ministeren efter lovforslagets vedtagelse ville søge stadfæstet.

Den nye ordning går ud på, at der dels indføres såkaldte *faste friheder*, der ikke kan fratages eller beskæres ved disciplinarmidler, dels finder en opdeling sted af de øvrige friheder. Ved denne opdeling af de øvrige friheder indføres begrebet „*omgangsfriheder*“, d. v. s. friheder, der sædvanligvis og nogenlunde regelmæssigt tilstås efter en omgangsordning, og om hvilke det nu udtrykkeligt fastslås, at de *kun* kan fratages eller beskæres ved disciplinarmidlerne frihedsnægtelse eller vagt uden for tur. Endvidere indføres begreberne „*udgangsfrihed*“, der har betydning i hæren og flyvevåbnet, samt „*belønnings- og lejlighedsfriheder*“, hvis tildeling — som navnene antyder — er knyttet til særlige forudsætninger.

Ved de nye regler tages klart afstand fra den tidligere udbredte, men fejlagtige opfattelse, at tildeling af disse friheder kunne betragtes som begunstigelser til mandskabet, og at frihederne derfor uden videre — altså uden at det fik karakter og form af disciplinarmiddel — kunne nægtes, idet det klart fastslås, at de friheder, der sædvanligvis tilstås ved afdelingerne, kun kan nægtes enkeltpersoner som en sanktion over for begåede forseelser og forsømmelser og i stedet for straf.

Om *faste friheder* bestemmer § 44 a:

„Fratagelse af *faste friheder* kan ikke anvendes som disciplinarmiddel, og anvendelse af disciplinarmiddel må ikke medføre indgreb i *faste friheder*.

Disse friheder, der tilkommer samtlige værnepligtige *menige*, herunder værnepligtige elever på forsvarets skoler, omfatter *befalet orlov* i forbindelse med de kirkelige højtider og ved andre lejligheder samt — bortset fra den første måned af tjenestetiden — mindst to nattegn (natlandlov) månedlig. Under disse friheder henføres endvidere én månedlig lørdag-søndagsfrihed, bortset fra måneder, hvor der meddeles befalet orlov. En befalet orlov, der falder i to kalendermåneder, har kun sådan virkning for den ene måned.

De nærmere regler om faste friheder fastsættes ved kgl. anordning.

De værnepligtige menige har ret til de nævnte friheder, medmindre disse bortfalder af tvingende tjenstlige grunde som fornødent beredskab, manøvrer o. lign. eller på grund af sygdom eller af den i § 44 e nævnte årsag eller under selvorskyldt fravær, heri indbefattet anholdelse, varetægtsfængsel og afsøning af straf.

Regler om tildeling af frihed som godtgørelse for faste friheder, der bortfalder af tvingende tjenstlige grunde eller på grund af sygdom, fastsættes ved kgl. anordning.“

Ifølge det fremsatte lovforslag omfattede § 44 a alene værnepligtige menige (hvortil ikke henregnedes værnepligtige elever på forsvarets skoler, værnepligtige befalingsmænd samt mather og mathelever), og i den første måned af tjenestetiden hjemledes ingen lørdag-søndagsfrihed som fast frihed, men ved 2. behandling ændredes bestemmelsen i overensstemmelse med et ændringsforslag af forsvarsministeren, tilrådt af udvalget, således, at værnepligtige elever på forsvarets skoler fik den samme faste frihed som værnepligtige menige, samtidig med at det fastsattes, at der også inden for den første måned af tjenestetiden skulle gives de værnepligtige en lørdag-søndagsorlov som fast frihed. Vedrørende de grupper, som ikke falder ind under paragraffen, udtaltes i øvrigt i bemærkningerne til lovforslaget, at disse persongrupper i praksis ville få mindst lige så megen frihed som de værnepligtige menige, men at det af tjenstlige grunde ikke var anset for muligt at fastsætte bestemmelser om ufratagelige friheder for dette personel.

Af lovens øvrige bestemmelser, der omfatter alt værnepligtigt personel, skal anføres, at § 44 b fastsætter, at fratagelse af *udgangsfrihed*, hvorved forstås den frihed til at forlade tjenestestedet efter tjenestens ophør indtil befalet sengetid, som sædvanligvis haves ved hæren og flyvevåbnet, ikke må anvendes som disciplinarmiddel; og medfører anvendelse af et disciplinarmiddel indgreb i udgangsfriheden, må dette dog kun ske for perioder af 3 dage med mindst en dags mellemrum mellem perioderne.

Ifølge § 44 c kan fratagelse af friheder, der ud over de i §§ 44 a og 44 b nævnte sædvanligvis tilstås, og som gives efter en omgangsordning (*omgangsfriheder*), anvendes som discipli-

nærmiddel. Anvendelse af andre disciplinarmidler end frihedsnægtelse og vagt uden for orden må ikke medføre indgreb i omgangsfriheder.

Nærmere bestemmelser om fratagelse af omgangsfriheder som disciplinarmiddel fastsættes ved kgl. anordning. Herved bliver at iagttage, at fratagelse — alt efter frihedernes karakter — i hvert enkelt tilfælde højst kan ske enten to gange og ikke ud over 14 dage eller for et bestemt tidsrum ikke ud over 14 dage.

Ifølge § 44 d gælder reglerne i § 44 a, stk. 1 og 4, om friheder, der er blevet meddelt ved særlige lejligheder, såsom familiefester og idrætsudøvelse (*lejlighedsfriheder*), samt om friheder, som er blevet meddelt i enkeltstående tilfælde som belønning for godt forhold (*belønningsfriheder*). Bestemmelsen medfører, at en meddelt lejligheds- eller belønningsfrihed kun kan bortfalde efter de om faste friheder gældende regler.

§ 44 e bestemmer, at så længe en straffesag ikke er endeligt afsluttet, kan over for den, mod hvem sagen verserer, fratagelse af de i §§ 44 a-44 d nævnte friheder træde i stedet for anholdelse eller fængsling, såfremt dette findes at være tilstrækkeligt.

Endelig må ifølge § 44 f *sygdom* ikke medføre bortfald af friheder, medmindre dette er nødvendigt af hensyn til sygdommen.

III. Ikrafttræden m. v.

Ifølge lovens afsnit 2 bemyndiges forsvarsministeren til at optrykke den militære straffelov med de af den her omhandlede lov følgende ændringer, og det fastsættes, at loven skulle træde i kraft den 1. juli 1957.

Ved lovforslagets 1. behandling gav *Victor Gram* (S) tilslutning til lovforslaget. Han ønskede dog lørdag-søndagsorlov og nattegn som faste friheder også i den første måned efter indkaldelsen, og at også befalingsmandselever skulle ind under ordningen med faste friheder.

Gideon (V) var principielt tilhænger af en ordning bygget op som anklagemyndigheden inden for den civile retspleje, så man fik en uafhængig anklagemyndighed også i militære sager, og han henstillede, at det kommende udvalg beskæftigede sig med dette principielle spørgsmål. Skulle man blive ved det nuværende princip,

kunne han tilslutte sig de foreslåede ændringer, ligesom han kunne tiltræde den foreslåede frihedsordning.

Thestrup (KF) og *Viggo Starcke* (DR) tilsagde deres partiers medvirken til lovforslagets gennemførelse.

Johs. Christiansen (RV) og *Ingmar Wagner* (DK) udtalte sig på linje med Gideon vedrørende det principielle spørgsmål om en selvstændig militær anklagemyndighed, men var i øvrigt tilhængere af de foreslåede bestemmelser. De ønskede begge de værnepligtiges friheder udbygget yderligere.

Helga Pedersen (V) henstillede, at man ophævede bestemmelsen i militær retsplejelov, hvorefter kvinder er udelukket fra at være domsmænd i militære sager.

Forsvarsministeren erklærede sig villig til at drøfte forskellige af de af ordførerne rejste henstillinger med udvalget.

Det udvalg, hvortil lovforslaget henvistes, gav tilslutning til enkelte af ministeren stillede ændringsforslag, der er omtalt foran under gennemgangen af lovforslagets indhold. Et *mindretal* (*Johs. Christiansen*), der i øvrigt kunne tiltræde de stillede ændringsforslag, stillede et underændringsforslag til den af ministeren foreslåede affattelse af § 44 a om faste friheder, gående ud på, at der skulle gives de indkaldte værnepligtige „befalet orlov“ i forbindelse med FN-dagen den 24. oktober.

I udvalgsbetænkningen udtalte et flertal vedrørende retspleje-ordningen:

„Et flertal inden for udvalget (udvalget med undtagelse af Ole Bjørn Kraft, Carsten Raft og Thestrup) er principielt af den opfattelse, at en ændring af tiltaleordningen i militære straffesager, således at anklagemyndigheden i disse sager overgår fra de militære rettergangschefer til en anklagemyndighed efter samme principper som gældende for den borgerlige anklagemyndighed, vil være mest betryggende. Man finder imidlertid, at det ikke på det foreliggende grundlag er muligt at tage endelig stilling til dette spørgsmål, men har henstillet til forsvarsministeren at gøre det til genstand for yderligere undersøgelse og overvejelse under hensyn til ønskeligheden af, at der snarest fremsættes lovforslag i overensstemmelse med flertallets principielle opfattelse.“

I betænkningen anførtes endvidere forskellige ændringer, som forsvarsministeren agtede at foretage i udkastene til de kongelige anordninger som følge af ændringerne. I anledning af et i udvalget fremsat ønske om at lade anordningerne anføre eksempler på, hvornår lejlighedsfrihed burde gives, udtaltes det i betænkningen, at forsvarsministeren havde oplyst, at tildeling af lejlighedsfrihed i praksis ikke havde givet anledning til særlige problemer, og at der havde udviklet sig temmelig klare regler herom, hvorfor han ikke fandt det hensigtsmæssigt at imødekomme ønsket. Ministeren havde i denne forbindelse peget på det forhold, at for detaljerede bestem-

melser på dette område nemt kommer til at betyde, at de værnepligtige kun får meddelt frihed i de angivne tilfælde, så at bestemmelsen kan medføre en begrænsning af disse friheders tildeling i forhold til nuværende praksis. Disse betragtninger havde udvalget kunnet tilslutte sig.

Ved 2. behandling erklærede *Viggo Starcke* (DR), at han var betænkelig ved at tiltræde flertallets henstilling til ministeren om snarest at fremsætte lovforslag i overensstemmelse med flertallets synspunkter om en selvstændig militær anklagemyndighed.

Efter at de af udvalget tiltrådte ændringsforslag var vedtaget og mindretallets underændringsforslag forkastet med 83 stemmer mod 17 (1 medlem undlod at stemme), vistes lovforslaget tilbage til udvalget.

Udvalget indstillede lovforslaget til vedtagelse uændret, og forslaget vedtoges herefter enstemmigt ved 3. behandling.

78. Lov om ændring i lov om sygehusvæsenet. (Af *Thisted Knudsen, Henry Christensen, Erik Eriksen, From, Jørgen Gram, Thorkil Kristensen, Sønderup og Øllgaard*). [A. sp. 1063. — C. sp. 117].

Fremsat mundtligt i folketinget ²⁹/₁₁ (F. sp. 1270). 1. beh. ⁶/₁₂ (F. sp. 1503). Partiernes ordførere: Johs. E. Larsen, Thisted Knudsen, Gottschalck-Hansen, Skytte, Alfred Jensen og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Johs. E. Larsen, Th. Carlsen, Ditlevsen, Ove Hansen, Hjortnæs, Kai Jensen, M. Larsen, Edel Saunte, Thisted Knudsen [formand], Anders Andersen, Alfred Bøgh, Foged, Thorkil Kristensen, Gottschalck-Hansen [næstformand], Knud Nielsen, Poul Sørensen og Skytte). Betænkning (B. sp. 191) afgivet ¹³/₂. (Ordfører: Thisted Knudsen). 2. beh. ²⁶/₂ (F. sp. 2705). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 199) afgivet ²⁷/₂. 3. beh. ¹/₃ (F. sp. 2867). *Loven stadfæstet 8. marts 1957*. (Lovt. nr. 46).

Loven går ud på følgende:

Fra og med finansåret 1957-58 forhøjes det i lov nr. 71 af 27. februar 1946 om sygehusvæsenet, jfr. lov nr. 148 af 31. marts 1949, lov nr. 134 af 29. april 1955 og lov nr. 128 af 25. maj 1956 (årbog 1955-56, side 201), omhandlede tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond til nedbringelse af

kommunernes udgifter til drift af sygehuse således: Det i § 8, stk. 1, omhandlede *tilskud pr. indbygger* forhøjes fra 16 kr. 90 øre til 20 kr., og det i § 8, stk. 2, omhandlede *tilskud pr. sygedag* forhøjes fra 9 kr. til 10 kr. Den i § 8, stk. 5, fastsatte *maksimalprocent for det samlede tilskud til en kommune* forhøjes fra 80 til 85 pct.

Efter det oprindelige lovforslag skulle tilskuddet pr. indbygger forhøjes til 21 kr. 10 øre og tilskuddet pr. sygedag til 11 kr. 25 øre. Nedsættelsen af beløbene foretoges i folketinget, hvor man samtidig tilføjede bestemmelsen om, at maksimaltilskuddet skal udgøre 85 pct. af kommunens nettoudgift til sygehusvæsen i stedet for 80 pct.

Ved fremsættelsen af lovforslaget udtalte *Thisted Knudsen* (V) som ordfører for forslagsstillerne bl. a.:

„Vi erkender, at dette forslag ikke er nogen principiel løsning af det skattemæssige problem, der er knyttet til den amtskommunale beskatning; forslaget må tages som en håndsrækning til afbødning af de mest urimelige skattemæssige virkninger af sygehusudgifternes fortsatte og voldsomme stigning. Venstre har tidligere tilkendegivet, at vi ønskede afgørende ændringer i den amtskommunale beskatning; vi har endog stillet forslag herom. Vi erkender imidlertid, at hovedspørgsmålet henhører under det arbejde med skattereformen, som er i gang. Vi betragter altså dette forslag kun som en midlertidig løsning af selve det amtskommunale beskatningsproblem.

Jeg vil gerne i forbindelse med vort lovforslag gøre følgende bemærkning. Alle har jo hørt om sygehusenes takster, og mange siger, at den betaling, som patienterne må erlægge, i virkeligheden er alt for lille. Inden for venstre erkender vi dette; vi synes, betalingen er for beskeden; men det er et spørgsmål, der berører det kommunale selvstyre, idet kommunerne suverænt fastsætter patienttaksterne. Efter vor opfattelse ville det imidlertid være klogt, om kommunerne i højere grad, end tilfældet er i øjeblikket, vil føre deres takster à jour med prisstigningen og også ved fastsættelsen af dem tage i betragtning, at sygehusenes udbygning betyder en mulighed for en bedre behandling af sygdomstilfældene og dermed et større gode, som det er rimeligt og naturligt at alle efter evne bidrager til.“

Ved lovforslagets 1. behandling gav *indenrigsministeren* tilslutning til, at tilskuddet til dækning af sygehusudgifter — ligesom det var sket i tidligere år — blev sat op i takt med prisstigningen; han mente dog, at forslaget var for vidtgående.

„Til og med 1954 udgjorde tilskuddet ca. 50 pct. af de senest opgjorte udgifter, men for de to sidste år har tilskuddet udgjort 60 pct. af udgifterne. Da man forhøjede tilskudsprocenten fra 50 til 60, skete det alene med det formål at lette amtskommunerne for de

stigende sygehusudgifter. Om der allerede nu, to år efter, er grund til at foretage en yderligere forhøjelse af tilskudsprocenten af hensyn til amtskommunernes sygehusudgifter, vil jeg først kunne tage stilling til, når der foreligger nærmere oplysning om sygehusudgifternes størrelse. En forhøjelse som den foreslåede ville være den største, som nogen sinde er blevet gennemført siden sygehuslovens vedtagelse i 1946. Vi har fra alle sider under finanslovdebatten hørt, at der på statens budget skal spares mest muligt, og forslaget giver mig derfor anledning til at spørge de ærede forslagsstillere, hvorledes de har tænkt sig at der skal skaffes dækning for en så stor merudgift for statskassen, som der her er tale om.“

Også partiordførerne var villige til at gå ind i en forhandling om lovforslaget, idet *Oluf Pedersen* (DR) dog lagde afgørende vægt på, at der ikke skete en lettelse af ejendomsskatterne til skade for indkomstbeskatningen.

Det udvalg, som fik sagen til behandling, indstillede lovforslaget til vedtagelse med de ovenfor omtalte ændringer. I den enstemmige betænkning udtales:

„Udvalget har afholdt 6 møder og herunder haft 2 samråd med indenrigsministeren. Til nærmere belysning af lovforslagets virkninger har udvalget fra indenrigsministeren modtaget skriftlig besvarelse af en række spørgsmål. Endvidere har udvalget modtaget en omfattende redegørelse for sygehusenes økonomiske forhold i de sidste 20-25 år, afgivet af indenrigsministeriet.“

Ved 2. behandling takkede *indenrigsministeren* for den saglige drøftelse, der havde fundet sted i udvalget. „Denne tak gælder også forslagsstillerne, fordi de ved at fremsætte dette forslag forskånede mig for at fremsætte et af lignende karakter — og man skal være glad for al den hjælp, man kan få.“

De ændringsforslag, jeg har stillet, giver noget mindre end det, forslaget gik ud på, og det giver lidt mere end den 60 pct.s dækning, som for tiden er gældende, og som jeg hele tiden har ment var det, man burde have. Jeg har været betænkelig ved at gå med til en højere dækningsprocent end den eksisterende, 60, når der ikke kunne anvises dækning for den merudgift, som dette vil medføre, og den side af sagen har forslagsstillerne jo ikke interesseret sig alt for meget for.“

Oluf Pedersen kunne ikke tiltræde lovforslaget. Hans parti var „imod, at man flytter byrden fra jorden og over på produktionen og arbejdet, hvilket resulterer i forøgede omkostninger.“

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget i den ændrede affattelse med 121 stemmer mod 6 (DR).

79. Lov om fremme af udbyttedeling og oprettelse af sociale fonds. (Af Bertel Dahlgaard, Aage Fogh, Jørgen Jørgensen (Lejre), Skytte og Steen). [A. sp. 1087. — C. sp. 407].

FremSAT mundtligt i Folketinget $^{13}/_{12}$ (F. sp. 1756) 1. beh. $^{23}/_{1}$ (F. sp. 2017). Partiernes ordførere: Hans Rasmussen, Lorentzen, Poul Møller, Bertel Dahlgaard, Alfred Jensen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Hans Rasmussen [næstformand], Bundvad, Einer-Jensen, Carl P. Jensen, Lund Jensen, Wiggo Larsen, Robert Sørensen, Lorentzen, Jørgen Gram, Thorkil Kristensen, Kryger, Anker Lau, Poul Møller, Bøgholm, Fanger, Bertel Dahlgaard og Jørgen Jørgensen (Lejre) [formand]). Betænkning (B. sp. 429) afgivet $^{3}/_{4}$. (Ordfører: Bertel Dahlgaard). 2. beh. $^{5}/_{4}$ (F. sp. 3687). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 459) afgivet $^{5}/_{4}$. 3. beh. $^{10}/_{4}$ (F. sp. 3877). *Loven stadfæstet 16. april 1957.* (Lovt. nr. 131).

Loven har følgende indhold:

§ 1. Med det formål at fremme *samarbejdet og den fælles økonomiske interesse* mellem virksomhedernes ledelse og medarbejderne nedsættes der et *nævn* på i alt 10 medlemmer til varetagelse af de i denne lov omhandlede opgaver. Nævnets formand udnævnes af kongen og en næstformand af økonomi- og arbejdsministeren. Inden for formandskabet skal være repræsenteret juridisk og nationaløkonomisk eller teknisk sagskundskab. Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund udpeger hver 2 medlemmer af nævnet. Håndværksrådet, Fællesrepræsentationen for danske Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger, Fællesrådet for danske Tjenestemand- og Funktionærorganisationer samt Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund udpeger hver 1 medlem. Samtlige medlemmers funktionstid fastsættes til 3 år.

Ved behandling af sager, der kræver særlig sagskundskab, kan formandskabet tilkalde sagkyndige, der uden at have stemmeret kan deltage i behandlingen af de pågældende sager.

§ 2. Nævnet har følgende opgaver:

- 1) efter anmodning fra virksomheders ledelse at *vejlede virksomhederne* ved udarbejdelse af regler for udbyttedeling

i forbindelse med oprettelse af sociale fonds, herunder at bistå med udarbejdelse af vedtægter o. lign.;

- 2) at *rette henvendelse til virksomheder* med opfordring til indførelse af udbyttedeling i forbindelse med oprettelse af sociale fonds eller til forbedring eller videreudvikling af eksisterende ordninger i vedkommende virksomhed;
- 3) at *overveje begrundede henvendelser fra samarbejdsudvalg* eller anden repræsentation for funktionærer eller arbejdere i virksomheden med henblik på et eventuelt initiativ i henhold til punkt 2);
- 4) at udarbejde og offentliggøre *standardvedtægter for udbyttedelingsordninger og sociale fonds* samt på anden måde sprede almindelig oplysning om disse forhold;
- 5) at følge arbejdsforholdenes udvikling og at rette henvendelse til økonomi- og arbejdsministeren eller til arbejder-, funktionær- og arbejdsgiverorganisationer i tilfælde, hvor det finder, at en ændring i gældende love, vedtægter, praksis eller lignende vil være ønskelig for derigennem at fremme indførelsen eller udbygningen af udbyttedelingsordninger i forbindelse med sociale fonds;
- 6) at *fremkomme med forslag til økonomi- og arbejdsministeren* om andre foranstaltninger, der kan virke til fremme af udbyttedelingsordninger i forbindelse med oprettelse af sociale fonds.

§ 3. Nævnet skal under sit arbejde med henblik på oprettelse af udbyttedelingsordninger i forbindelse med sociale fonds, jfr. § 2, tilstræbe, at nedennævnte retningslinjer følges:

1. Virksomhederne bør som løn udbetale mindst den på stedet sædvanlige løn for lignende arbejde.
2. Ordningen bør ikke kunne ophæves af virksomheden eller ændres til ugunst for de ansatte med kortere varsel end 3 år.
3. Ingen gruppe af ansatte bør favoriseres eller tilsidesættes, idet der dog kan tages hensyn til de beskæftigedes lønindkomst, anciennitet, alder, arbejdsmæssige funktion inden for virksomheden, ægteskabelige stilling og forsørgerpligt over for børn.

4. For så vidt en del af det beløb, der anvendes til udbyttedeling eller henlægges til sociale fonds, forbliver i virksomheden, bør det straks udskilles på en sådan måde, at ejendomsretten klart er gået endeligt over til de beskæftigede, og det bør af vedtægterne fremgå, hvorledes der senere skal kunne disponeres over disse midler.

§ 4. De med nævnets virksomhed forbundne udgifter, herunder vederlag til nævnets medlemmer, afholdes af statskassen.

§ 5. Forslag til *revision af nærværende lov* bliver at fremsætte senest i folketingsåret 1960—61.

Det oprindelige lovforslag, der tidligere havde været fremsat i folketinget henholdsvis den 26. oktober 1951, den 21. november 1952 og den 5. oktober 1955 (årbog 1951-52, side 457, 1952-53, side 496, og 1955-56, side 559), tog kun sigte på fremme af udbyttedeling, men indeholdt med dette formål for øje også forslag om, at der *ad skattevejen* skulle gives følgende *incitament*er:

- a. De beløb, der som led i en udbyttedelingsordning enten udbetales til de i virksomheden ansatte eller henlægges til en særlig fond på en sådan måde, at ejendomsretten endeligt er overgået til de ansatte, eller anvendes til velfærdsforanstaltninger til gavn for de i virksomheden beskæftigede eller disses familie, skulle ikke medregnes i den indkomst, hvoraf der, hvis virksomheden var et aktieselskab, skulle svares aktieselskabsskat, eller, hvis virksomheden var et personligt ansvarligt firma, hvoraf indehaveren(erne) skulle svare personlig indkomstskat.
- b. Aktieselskaber, der af nævnet var godkendt som berettigede til speciel skattenedsættelse, skulle ud over foran nævnte fritagelse fritages for at betale aktieselskabsskat til stat og kommune af et beløb på $\frac{1}{4}$ af det, der enten var udbetalt til de beskæftigede som udbytteandel eller henlagt som ejet af de beskæftigede.

Ved *lovforslagets fremsættelse* henviste ordføreren for forslagsstillerne, *Bertel Dahlgaard* (RV), til de udtalelser, han havde fremsat ved lovforslagets fremsættelse og 1. behandling i det foregående folketingsår (se herom årbog 1955-56, side 559), samt de udførlige bemærkninger, der ledsagede forslaget. Han oplyste endvidere, at der under udvalgsbehandlingen året i forvejen fra socialdemokratisk side var fremkommet et udkast til en ændret formulering, som på væsentlige punkter afveg fra det fremsatte lovforslag. Uanset at der under denne udvalgsbehandling havde vist sig muligheder for at nå frem til enighed mellem partierne om visse ændringer, havde man dog i det radikale venstre ikke fundet det rimeligt at ændre i lovforslagets affattelse ved denne genfremsættelse, idet man fandt, at forhand-

lingerne burde genoptages på det punkt, hvor de var blevet afbrudt i fjor.

Under 1. behandling af lovforslaget, der ikke gav anledning til nogen lang debat, idet partiernes ordførere stort set henholdt sig til de bemærkninger, de havde fremsat året i forvejen, gav *økonomi- og arbejdsministeren* udtryk for, at man fra ministeriets side var villig til at gøre, hvad man kunne, for at finde frem til en formulering, der kunne samle bred tilslutning. • *Hans Rasmussen* (S) pegede på det ønskelige i en kombination af udbyttedelingsordninger og sociale fonds og gav udtryk for arbejdernes interesse i en ordning, der kunne påkalde interessen for en større produktion. Også *Lorentzen* (V) og *Poul Møller* (KF) var velvilligt indstillede og begrundede dette med, at forslaget hvilede på frivillighedens princip. *Alfred Jensen* (DK) havde derimod ingen sympati for lovforslaget, der efter hans mening kun kunne tjene til at forplumre begreberne og forhale en virkelig løsning af problemet: ejendomsretten til produktionsmidlerne. *Søren Olesen* (DR) havde ikke noget imod, at der parterne imellem blev truffet ordninger, hvorved arbejderne sikredes andel i udbyttet, men fandt ikke, at staten skulle have noget med dette at gøre.

Lovforslaget henvistes efter 1. behandling til et udvalg, hvor det underkastedes en grundig behandling sammen med det foran omtalte socialdemokratiske udkast, der igen blev forelagt for udvalget, og som indeholdt en skitse til et lovforslag med hovedvægten på sociale fonds. På udvalgets foranledning udarbejdede økonomi- og arbejdsministeriet på grundlag af de to forslag et lovforslag om fremme af udbyttedeling og oprettelse af sociale fonds, der herefter lagdes til grund for udvalgets forhandlinger. Dette forslag, der var formuleret som et ændringsforslag gående ud på en ny affattelse af det oprindelige lovforslag, blev, efter at der under udvalgsbehandlingen var foretaget enkelte ændringer, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af *Fanger* (KF) og *Kryger* (V)), hvorefter udvalget afgav betænkning den 3. april.

Det blev i *betænkningen* fremhævet, at udvalget havde drøftet de i det oprindelige lovforslag foreslåede bestemmelser om ad skattevejen at tilskynde til oprettelse af udbyttedelingsordninger; men finansministeren havde i et samråd over for udvalget givet udtryk for, at han af principielle grunde ikke kunne acceptere den foreslåede regel om speciel skattnedsættelse for aktieselskaber, og at han i øvrigt fandt det mest naturligt, at regler om skattelettelser alene fandtes i skattelovgivningen. Hvad angik de foreslåede bestemmelser om fradrag i den skattepligtige indkomst af udgifter til udbyttedelingsordninger, kunne han endvidere oplyse om gældende praksis, at *bonusudbetalinger* til de enkelte arbejdere eller funktionærer i en virksomhed normalt bliver betragtet som driftsudgifter, der kan fratrækkes i udbetalingsåret. Dette gælder også bonustildelinger, der henlægges i en fond på konti for de enkelte funktionærer m. v.,

når forholdet er det, at ejendomsretten endeligt er overført til den enkelte funktionær.

Hvor det drejer sig om beløb, der henlægges til *vefærdsforanstaltninger*, er fradragsretten betinget af, at virksomheden endeligt har fraskrevet sig retten til de henlagte midler, og at disse midler er udskilt af yderens formue. I øvrigt må det kræves, at de satser, hvorefter ydelsen beregnes, skal være bindende fastsat, og at der foreligger en egentlig juridisk pligt til at udrede ydelserne, ligesom det må forudsættes, at ordningen skal være gældende uopsigeligt for et vist længere åremål.

På finansministerens henstilling herom havde udvalget da ladet de foreslåede *bestemmelser om skattemæssige begunstigelser udgå af lovforslaget*. Samtidig havde ministeren dog givet tilsagn om, at han på forslag til ligningslov for skatteåret 1958-59 ville optage en bestemmelse svarende til § 12, nr. 3), i det senest den 13. februar 1957 i folketinget fremsatte forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding. Efter denne bestemmelse foreslås bidrag til hjælpe- og understøttelsesfonds gjort fradragsberettigede i indkomsten efter de samme regler, som i det pågældende lovforslags § 12, nr. 2), foreslås for bidrag til pensionsfonds. Det vil sige, at løbende årlige bidrag kan fradrages fuldt ud i indkomsten, mens ekstraordinære tilskud afskrives over 5 år i lige store årlige beløb.

Det blev endvidere anført, at man i udvalget havde drøftet de forskellige muligheder for at give arbejdere eller funktionærer ret til andele i udbytte i form af aktier eller partialobligationer. Finansministeren havde i denne anledning givet tilsagn om i forbindelse med forslag til ligningslov for skatteåret 1958-59 at ville stille forslag om lempelse af indkomstbeskatningen af udbytteandele, der på denne måde indgår i virksomhedens finansiering.

Ved 2. *behandling* i folketinget af det af flertallet tiltrådte ændringsforslag, hvorefter de foran omtalte skattebestemmelser skulle udgå og de øvrige bestemmelser udvides til at gælde både udbyttedeling og sociale fonds, gav udvalgets ordfører, *Bertel Dahlgaard*, følgende kommentar med hensyn til den foreslåede udvidelse:

„Jeg skal først gøre opmærksom på, at lovforslagets titel er ændret fra „Forslag til lov om fremme af udbyttedeling“ til: „Forslag til lov om fremme af udbyttedeling og oprettelse af sociale fonds“.

Der har i udvalget været enighed om, at begrebet udbyttedeling i og for sig omfatter begrebet sociale fonds, eftersom de midler, der af en virksomheds overskud i henhold til særlige regler overføres til virksomhedens arbejdere og funktionærer, kan tænkes anvendt såvel til kontant udbetaling til den enkelte medarbejder som til særligt indrettede fonds, der skal tilgodese særlige formål.

Når der derfor i lovforslaget anvendes udtrykket „udbyttedeling i forbindelse med sociale fonds“, er dermed udtrykt, at det vil være nævnets opgave at søge ordninger fremmet, som tager begge de

nævnte fremgangsmåder i betragtning, alt under hensyntagen til virksomhedernes forskelligartede forhold og med det formål for øje derigennem på bedst mulig måde at påkalde medarbejdernes interesse i virksomhedens trivsel.“

Foruden af *Bertel Dahlgaard* (RV) blev den ændrede affattelse anbefalet af *Hans Rasmussen* (S), *Lorentzen* (V) og *Poul Møller* (KF), mens *Alfred Jensen* (DK) opretholdt sin modstand mod en sådan lovgivning, hvorimod *Søren Olesen* (DR) fandt, at ændringsforslaget var udtryk for en sådan forbedring, at han kunne anbefale at stemme for det, idet han dog gjorde opmærksom på, at der ikke var enighed inden for hans parti.

Uden for ordførernes kreds udtalte *Kryger* (V), *Fanger* (KF) og *J. M. Pedersen* (DR) sig imod en lovgivning på det pågældende område — hovedsagelig ud fra en uvilje mod, at staten skulle blande sig i et forhold, der efter deres mening alene angik virksomhederne og de beskæftigede.

Ved afstemningen om ændringsforslaget gående ud på en ny affattelse af lovforslaget vedtoges dette enstemmigt med 105 stemmer, idet 16 medlemmer undlod at stemme.

Det således ændrede lovforslag vedtoges ved 3. behandling med 109 stemmer mod 12 (nogle medlemmer af V, KF og DR); 10 medlemmer (DK og de 2 grønlandske medlemmer) undlod at stemme.

Folketingsårets 2. samling.

1. Lov om et stabiliseringslån. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1. — C. sp. 23].

Fremsat mundtligt i folketinget $^{11}/_6$ (F. sp. 25). 1. beh. $^{13}/_6$, $^{14}/_6$ og $^{18}/_6$ (F. sp. 44, 115, 202, 261, 295 og 334). Partiernes ordførere: Per Hækkerup, Erik Eriksen, Axel Kristensen, Aksel Møller, A. C. Normann, Aage Fogh, Helge Madsen, Tholstrup og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Per Hækkerup, Holger Eriksen [formand], Ove Hansen, Hans Knudsen, Peter Nielsen, Hans Rasmussen, Edel Saunte, Aage Fogh [næstformand], Tholstrup, Axel Kristensen, Henry Christensen, Erik Eriksen, Henry L. W. Jensen, Sønderup, Aksel Møller, Jørgen Jørgensen (Ullerup) og Poul Sørensen). Betænkning (B. sp. 23) afgivet $^{25}/_6$. (Ordfører: Per Hækkerup). 2. beh. $^{27}/_6$ (F. sp. 592). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægs-

betænkning (B. sp. 61) afgivet ²⁸/₆. 3. beh. ²/₇ (F. sp. 729).
Loven stadfæstet 6. juli 1957. (Lovt. nr. 197).

Sammen med forslaget til nærværende lov fremsatte *finansministeren*:

Forslag til lov om ændringer i lov om selvangivelsen af indkomst og formue, om foranstaltninger til kontrol med selvangivelsen og om straffen for skattesvig m. v., forslag til lov om investeringsfonds, forslag til lov om skattefri afskrivninger m. v., forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl, forslag til lov om forhøjelse af tobaksafgifter, forslag til lov om ændringer i lov om forbrugsbegrænsende foranstaltninger og forslag til lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v.

Samtidig fremsattes af *socialministeren*: Forslag til lov om ændring i lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde og forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Vedrørende arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsfonden), og af *handelsministeren*: Forslag til lov om udbyttebegrænsning og forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger.

I sin fremsættelsestale fremkom *finansministeren* med en redegørelse om landets økonomiske situation, som er baggrunden for hele lovkomplekset.

Det var ifølge finansministerens udtalelse først og fremmest den udvikling, der har fundet sted i betalingsforholdene over for udlandet, der gjorde det påkrævet at gribe ind med nye forholdsregler. Fra januar til udgangen af maj måned 1957 havde *nedgangen i nationalbankens valutareserver* været på 210 mill. kr., og *nedgangen* havde i særlig grad berørt bankens dollarbeholdning. Samtidig havde de private banker dog forøget deres valutabeholdning med over 100 mill. kr., men det var efter finansministerens mening åbenbart, at udviklingen, der havde medført en halvering af nationalbankens dollarbeholdning i løbet af det sidste år, ikke kunne få lov at fortsætte.

I årets første måneder havde der været et usædvanligt stort *underskud på handelsbalancen* på grund af høje importtal og svigtende eksportindtægter. Selv om den øjeblikkelige indtægtsnedgang ved landbrugseksporten måtte anses for ekstraordinær, kunne det ikke forventes, at landbrugets eksportindtægt i 1957 vil blive højere end i 1956. En stigning i årets 4 første måneder i industrieksporten på 15 pct. i forhold til 1956 ville ikke være tilstrækkelig til at dække valutatabet som følge af stigningen i det indenlandske forbrug, der ej heller på anden måde var blevet modsvaret af en tilsvarende stigning i vor valutaindtjening.

Sammenfattende karakteriserede finansministeren situationen derhen, at landets valutariske likviditet var blevet alvorligt svækket

gennem det sidste halve års underskud, og selv om dette delvis skyldtes ekstraordinære forhold, var der næppe udsigt til, at situationen af sig selv ville rette sig så meget op, at den nødvendige styrkelse af valutareservene ville blive nået.

Om formålene med det samlede lovkompleks udtalte finansministeren:

„De lovforslag, som fremsættes i dag, tilsigter for det første at bremse forbrugsstigningen og dermed lette den øjeblikkelige betalings-situation. For det andet tilstræbes *efterhånden en lettelse af kredit-situationen* og bedre finansieringsmuligheder for erhvervenes investeringer. Herigennem skulle tillige skabes grundlag for øget produktion og beskæftigelse.

De forbrugsdæmpende forholdsregler omfatter dels en række besparelser på statsbudgettet, dels forhøjelser af forskellige forbrugsafgifter, der holdes uden for pristalsreguleringen. Lovforslagene om et stabiliseringslån og om forbedret ligning vil utvivlsomt også påvirke forbruget, og lovforslaget om udbyttebegrænsning for selskaberne vil have samme virkning og muliggøre større investeringer i selskaberne.

Gennem bestemmelserne om, at afgiftsforhøjelserne samt den i 1955 gennemførte afgift på tekstilvarer m. v. holdes uden for det lønregulerende pristal, undgås tillige en stigning i løn- og avance-niveauet, og forslaget om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger skulle også bidrage sit til at holde priserne nede.

Forslagene udgør en helhed. Lønmodtagerne og andre befolkningsgrupper med små indtægter vil i særlig grad føle byrden ved de foreslåede afgiftsforhøjelser, der sammen med tekstilafgifterne holdes uden for det lønregulerende pristal. Stabiliseringslånet og udbyttebegrænsningen vil ramme de mere velstillede og formentlig i ikke ringe grad medføre en begrænsning i disse befolkningsgruppers forbrug. Endelig vil forbedringen af ligningen medføre en mere retfærdig fordeling af byrderne.

Den samlede virkning for statsfinanserne vil blive en forøgelse af overskuddet af drifts- og anlægsbudgettet på ca. 200 mill. kr. og en yderligere kasse-mæssig forbedring gennem indbetalingen af stabiliseringslånet, der for dette såvel som for næste finansår er budgetteret til 200 mill. kr. Den samlede statsfinansielle virkning er således en kasse-mæssig forbedring på henvend 400 mill. kr. pr. år.

Ud over den ovennævnte virkning for forbruget opnås således i kraft af stabiliseringslånet det betydningsfulde, at staten for første gang i en lang årrække får mulighed for at dække samtlige udgiftsforpligtelser uden at optage lån på kapitalmarkedet eller i nationalbanken. Herved aflastes kapitalmarkedet for det pres, de sidste års betydelige salg af statsobligationer har indebåret. Der skulle hermed

være tilvejebragt forudsætninger for den lempelse i penge- og kreditpolitikken, som er ønskelig af hensyn til de produktive investeringer.

Lovforslagene om afskrivningsregler og investeringsfonds genfrem sættes allerede nu, således at en hurtig gennemførelse kan støtte erhvervenes investeringer allerede i år. Dette må betragtes som et første og meget væsentligt led i de mere langsigtede forholdsregler inden for statens skatte- og udgiftspolitik.“

Ved afslutningen af fremsættelsestalen udtalte finansministeren, at det var regeringens opfattelse, at valutasituationen var ved at komme i et noget roligere leje, og at det måtte være opgaven at fremskynde denne udvikling, uden at der på den anden side fremkom uønskede virkninger på produktion og beskæftigelse. Den kommende tids vigtigste opgaver ville være at lægge den økonomiske politik således til rette, at investeringer og eksport kan øges, og en gennemførelse af de fremsatte lovforslag ville være det første skridt i denne retning.

Specielt vedrørende lovforslaget om stabiliseringslånet udtalte finansministeren, at det ville være rimeligt, at en del af den nødvendige opsparring foretages af dem, der har mere end lige til dagen og vejen, og navnlig dér, hvor der er mulighed for et egentligt storforbrug. *Lånepligten* foresloges derfor begrænset til personer og lånebeløbene udskrevet efter en progressiv skala. *Det samlede antal skatteydere, der ville blive berørt, ville udgøre henved 150 000.* Da lånebeløbene skulle udskrives på grundlag af den skattepligtige indkomst, var det af særlig betydning, at dette grundlag virkelig svarede til indtægterne, og regeringen lagde derfor særlig vægt på gennemførelse af de samtidig foreslåede ændringer i kontrolloven.

Indholdet af loven om et stabiliseringslån er følgende:

§ 1. Der udskrives for *hvert af skatteårene 1957-58 og 1958-59* ydelser til et stabiliseringslån (5 pct. stabiliseringslån 1957-92) i overensstemmelse med de i denne lov givne regler.

§ 2. Pligten til at udrede stabiliseringslån påhviler personer, der er fuldt skattepligtige til staten for skatteårene 1957-58 og 1958-59 eller for et af disse skatteår. Forsørgere, hvis skala-indkomst (ansatte skattepligtige indkomst reduceret med de ved beregningen af indkomstskatten til staten hjemlede skattefri fradrag) er under 14 000 kr., og andre skatteydere, hvis skala-indkomst er under 12 000 kr., omfattes dog ikke af lånepligten.

I tilfælde, hvor skattepligten kun gælder for en del af et af de ovennævnte skatteår, udredes ydelsen med en hertil

svarende del af det for hele det pågældende skatteår pligtige beløb. Såfremt den skattepligtige er afdøet ved døden før 1. juli 1957, skal stabiliseringslån dog ikke pålignes.

Stk. 2 ændredes under behandlingen i folketinget som følge af den nedenfor omtalte ændring i § 3.

Lånebeløbet udskrives iflg. § 3 for hvert af skatteårene efter følgende skalaer:

		Fam ilieforsørgere	
<i>Skalaindkomst:</i>		<i>Lånebeløb:</i>	
under 14 000 kr...		0 kr.	
14 000-20 000 - ..	100	- af 14 000 kr.,	10 pct. af resten
20 000-25 000 - ..	700	- - 20 000 - ,	15 - - —
25 000-30 000 - ..	1 450	- - 25 000 - ,	20 - - —
30 000-60 000 - ..	2 450	- - 30 000 - ,	25 - - —
60 000 kr. og derov.	9 950	- - 60 000 - ,	30 - - —

		Andre skatteydere	
<i>Skalaindkomst:</i>		<i>Lånebeløb:</i>	
under 12 000 kr..		0 kr.	
12 000-20 000 - .	100	- af 12 000 kr.,	10 pct. af resten
20 000-25 000 - .	900	- - 20 000 - ,	15 - - —
25 000-30 000 - .	1 650	- - 25 000 - ,	20 - - —
30 000-60 000 - .	2 650	- - 30 000 - ,	25 - - —
60 000 kr. og derov.	10 150	- - 60 000 - ,	30 - - —

Lånebeløbene afrundes nedad til nærmeste hele kronebeløb.

I det oprindelige forslag var skalaen for forsørgere og ikkeforsørgere den samme, men dette ændredes ved 2. behandling, jfr. nærmere herom under omtalen af udvalgets betænkning.

§ 4. Beregningen af lånebeløbet foretages af samme myndigheder, som foretager beregning af statsskat.

Lånebeløbet opkræves af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvori den lånepligtige er ansat til statsskat for det skatteår, opkrævningen vedrører.

§ 5. Opkrævningen af lånebeløbet sker i lige store rater

til de terminer, der gælder for opkrævning af statskat i vedkommende kommune. For skatteåret 1957-58 skal kommunen være berettiget til at udsætte påbegyndelsen af opkrævningen, dog længst til den efter den 30. september 1957 først forfaldende opkrævningsrate for statskat. Benytter kommunen sig af denne adgang, fordeles lånebeløbet for dette skatteår i lige store rater på de ved opkrævningens påbegyndelse resterende terminer.

§ 6. For indbetalingerne udstedes der af kommunerne foreløbige kvitteringer. Efter den 1. april 1962 ombyttes kvitteringerne med statsobligationer, idet det ifølge kvitteringerne indbetalte lånebeløb forhøjes med 10 pct., dog således at ørebeløb bortkastes. Den del af det forhøjede lånebeløb, der måtte overstige et med 100 deleligt kronebeløb, udbetales kontant.

Obligationerne bærer fra den 1. juli 1962 at regne *en årlig rente af 5 pct.*, som udbetales hver 1. juli, første gang pr. 1. juli 1963.

Lånet *amortiseres ved årlig udtrækning* i grupper til pari kurs til betaling hver 1. juli, første gang pr. 1. juli 1963, sidste gang pr. 1. juli 1992. Hver amortisation andrager $\frac{1}{30}$ af lånets samlede pålydende beløb.

Statslånet er uopsigeligt fra kreditors side, men kan af staten opsiges helt eller delvis med 3 måneders varsel, dog tidligst til indfrielse pr. 1. juli 1967.

Finansministeren bemyndiges til at forøge statslånet i det omfang, som måtte være fornødent for at gøre antallet af obligationer inden for hver størrelsesorden deleligt med 30.

§ 7. Lånepligtige er fra deres fyldte 70. år — dog tidligst den 1. juli 1959 — berettiget til at få *udleveret obligationer til fri rådighed*, idet reglerne i § 6, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse.

§ 8. Såfremt den lånepligtige inden udgangen af kalenderåret 1957 *afgår ved døden*, erklæres konkurs eller opnår en af skifteretten godkendt tvangsakkord uden for konkurs i henhold til lov nr. 225 af 14. april 1905, tilbagebetales 70 pct. af de indbetalte lånebeløb. Finansministeren fastsætter under hensyn til markedsrenten for langfristede statsobligationer den tilbagebetalingskurs, som skal gælde for hvert af de følgende

halvår i tiden indtil den 1. juli 1959. Indtræder dødsfaldet eller konkursen eller stadfæstes tvangsakkorden den 1. juli 1959 eller senere, udleveres obligationer til fri rådighed, idet reglerne i § 6, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse.

§ 9. I tilfælde af, at den lånepligtige definitivt *forlader landet* inden den 1. juli 1962, kan finansministeren eller den myndighed, han dertil måtte bemyndige, tillade, at indbetalte lånebeløb tilbagebetales eller obligationer udleveres efter de i § 8 angivne regler.

§§ 7, 8 og 9 ændredes til de angivne affattelser under behandlingen i folketinget, dels for at tilvejebringe en lempeligere ordning med hensyn til ældre persons deltagelse i stabiliseringslånet (ændret ved 2. behandling), dels for at stille tvangsakkord uden for konkurs lige med konkurs i relation til bestemmelsen i § 8 om udlevering af obligationerne i særlige tilfælde (ændret ved 3. behandling).

§ 10. Såfremt en lånepligtig på en efter finansministerens skøn tilfredsstillende måde godtgør, at det for et skatteår pålignede *lånebeløb forhøjet med 5 000 kr. overstiger hans privatforbrug* i det til grund for ansættelsen liggende indkomstår, skal lånebeløbet *nedsættes* med det overskydende beløb.

Beløb, der benyttes til erhvervelse af ikke-formueskattepligtigt løsøre, der efter dets almindelige beskaffenhed tjener til personlig nytte og behagelighed, såsom husligt indbo, kunstgenstande m. v., skal ved anvendelsen af bestemmelsen i stk. 1 henregnes til privatforbruget.

Paragraffen blev indsat ved 2. behandling, jfr. omtalen nedenfor af udvalgets betænkning.

§ 11. I tiden indtil obligationernes udlevering kan den lånepligtige *ikke disponere over lånebeløbet i levende live*, det være sig ved salg, pantsætning eller på anden måde, ligesom beløbet i denne periode skal være unddraget retsforfølgning fra hans kreditorers side, jfr. dog § 8.

Paragraffen, der blev indsat ved 2. behandling, svarer med en enkelt redaktionel ændring til det oprindelige lovforslags § 7.

§ 12. Den i § 6, stk. 1, nævnte opskrivning af lånebeløbet er ikke indkomstskattepligtig.

Ved opgørelsen af den skattepligtige formue i tiden indtil den 1. juli 1959 skal indbetalte lånebeløb medregnes til kurs 70, medens lånebeløb, for hvilke der ikke er udleveret obligationer, fra og med den 1. juli 1959 medregnes til samme kurs som udleverede obligationer.

Hvor formuens størrelse er afgørende for rettigheder i henhold til lov om folkeforsikring, skal der, i tiden indtil den lånepligtige kan forlange obligationer udleveret, ses bort fra de i medfør af nærværende lov indbetalte lånebeløb.

I stk. 2 og 3 blev der ved 2. behandling foretaget ændringer af redaktionel karakter.

§ 13. Forhøjelse af indkomstansættelserne for skatteårene 1957-58 og 1958-59, der finder sted fra og med den 1. juli 1962, medfører ikke påligning af lånebeløb efter nærværende lov.

Sker der i tiden forud for obligationernes udlevering nedsættelse af lånebeløbet som følge af ændring af indkomstansættelsen, kan tilbagebetaling af for meget erlagt lånebeløb gøres betinget af, at den foreløbige kvittering indleveres til ombytning.

Ved nedsættelse af indkomstansættelsen i tiden efter obligationernes udlevering foretages efter reglerne i § 6 en opgørelse af, hvilke obligationsbeløb og kontantbeløb den lånepligtige har krav på i henhold til den endelige ansættelse. Forskellen mellem disse beløb og de beløb, som den lånepligtige faktisk har modtaget, berigtiges for obligationsbeløbenes vedkommende derved, at den lånepligtige tilbageleverer obligationer svarende til forskelsbeløbet, og for kontantbeløbenes vedkommende kontant. Samtidig tilbagebetales det for meget indbetalte lånebeløb.

Bestemmelserne i stk. 2 og 3 om tilbagelevering af foreløbige kvitteringer og af obligationer finder ligeledes anvendelse, hvor det pålignede lånebeløb eftergives helt eller delvis.

Stk. 4 indsattes ved 2. behandling.

§ 14. I øvrigt kommer de for indkomstskatten til staten af personer gældende regler, herunder reglerne om påligning, inddrivelse og indbetaling i statskassen, til anvendelse, for så vidt de er forenelige med de i nærværende lov indeholdte regler.

§ 15. Finansministeren fastsætter de til lovens gennemførelse fornødne nærmere regler og bemyndiges til at afholde de med gennemførelsen forbundne udgifter, herunder vederlag for lånebeløbenes beregning og opkrævning, obligationernes udlevering m. m.

§ 16. Denne lov, der ikke gælder for Færøerne og Grønland, træder i kraft straks.

I forbindelse med lovforslagets 1. behandling, der strakte sig over 3 mødedage, fandt der *en almindelig politisk debat* sted om omstændighederne i forbindelse med dannelsen af den nye regering, om landets økonomiske situation og om det fremsatte lovkompleks som helhed.

Af de udtalelser fra 1. behandlingen, der specielt vedrører forslaget til den her omtalte lov, skal gives et kortfattet resumé.

Per Hækkerup (S) erklærede, at stabiliseringslånet ville være et værdifuldt led i bestræbelserne for at tvinge forbruget ned. Over for den indvending, at stabiliseringslånet kun ville komme til at påhvile en meget lille del af befolkningen, erklærede han, at socialdemokratiet kun med store principielle betænkeligheder var gået med til, at de af lovkomplekset omfattede afgiftsforhøjelser samt tekstilafgifterne skulle holdes uden for pristalsberegningen. Ved denne foranstaltning kom lønmodtagerne til at yde deres bidrag til de fælles ofre, og det var kun rimeligt, at der blev truffet andre foranstaltninger, som kom til at omfatte hele befolkningen og samtidig lagde de største byrder dér, hvor det private forbrug ubestrideligt er størst.

Axel Kristensen (V) gik stærkt imod lovforslaget, som han betegnede som et skamløst forsøg på at lade nogle få bære alle byrder. Han fandt, at lovforslagets virkninger ville være skadelige. Det ville betyde formindsket produktion og større arbejdsløshed, lysten til at påbegynde nye, selvstændige virksomheder ville blive svækket, og rationaliseringen ville blive forsinket. Yderligere ville loven volde mange mennesker uovervindelige vanskeligheder, og den ville ikke i afgørende grad overflytte kapital fra forbrug til investering.

Aksel Møller (KF) troede ikke på, at stabiliseringslånet ville hjælpe på landets økonomiske situation, og fandt det uheldigt, at en så stor del af samfundets opsparing ifølge forslaget skulle overføres til staten. Han beklagede, at man ændrede de forudsætninger, hvorunder hans parti i 1956 stemte for, at 30 pct. af merindtægt ikke skulle beskattes. Folk, der har gjort en ekstraordinær arbejdsindsats i tiltro til denne bestemmelse, ville nu miste den herved opnåede fordel. Regeringen havde foregøglet folk, at den ville være venlig over for forøget arbejdsindsats og større opsparing, men nu handlede den stik herimod. Regeringens fremgangsmåde ville betyde produktionens stagnation, måske tilbagegang, samt arbejdsløshed. Hans parti

kunne ikke støtte regeringen, medmindre den byggede en helt anden politik op end den, der fremgik af lovforslaget om stabiliseringslånet og de øvrige lovforslag.

A. C. Normann (RV) anbefalede lovforslaget som et led i den helhed, hele lovkomplekset om kriseforanstaltninger udgjorde. Han erkendte, at forslaget ramte hårdt på visse indtægtsgrupper, men fremhævede, at det samlede lovkompleks ramte til alle sider; således måtte både tjenestemænd og lønarbejdere opgive ca. én portion dyrtidstillæg, som de ellers havde ret til. Han kunne ej heller anerkende, at loven ville modvirke investeringen, idet han mente, det var givet, at der for en del af sparernes vedkommende vil blive ført købekraft bort fra privatforbruget. Han ville i øvrigt ikke benægte, at der kunne næres betænkeligheder ved lovforslaget, men det virkede ikke modsat sin hensigt vedrørende renten af den grund, at lånet ikke ville skade renteniveauet, fordi det ville overflødiggøre, at staten skal låne tilsvarende beløb på lånemarkedet. Hans parti ville deltage i udvalgsbehandlingen ud fra den opfattelse, at der bør tages de størst mulige saglige hensyn til de øvrige partiers ønsker under forudsætning af loyalitet imod det principielle fællesgrundlag, regeringspartierne var enedes om.

Tholstrup (DR) omtalte nogle enkeltheder i lovforslaget, som måske kunne ændres under udvalgsbehandlingen. Hans parti kunne ikke deltage i den betragtning, at kriselovforslagene skulle virke forbrugsbegrænsende i almindelighed for derved at forbedre valutastillingen, men partiet var gået med til komplekset for at opnå dækning for statens underskud. De foreslåede foranstaltninger ville stabilisere kronen og derfor fremme opsparingslysten under forudsætning af, at inflationen blev standset.

Aksel Larsen (DK) fandt, at lovforslaget om stabiliseringslånet burde være kaldt forslag om bunden opsparing, hvoraf efter hans mening ville følge, at det kunne komme til folkeafstemning. Han tog i øvrigt ikke al den agitation, der var ført mod forslaget, alvorligt og mente, at flertallet af dem, der skulle bidrage til stabiliseringslånet, ville være i stand til at afse penge hertil. I øvrigt var det hans opfattelse, at den reelle hensigt med lovforslaget i forbindelse med de øvrige forslag ikke var at redde landets valuta, men at sikre kapitalisterne midler til investeringer.

Finansministeren udtalte i sin svartale, at han måtte fastholde stabiliseringslånet, så længe der ikke fra oppositionens side fremkom forslag, der med større virkning kunne træde i stedet for den styrkelse af statens finanser, som stabiliseringslånet ville betyde. Han udtalte, at det var klart, at stabiliseringslånet ikke ville påvirke forbruget med det fulde beløb, men det gjorde ikke lånet mindre effektivt i pengepolitisk henseende. Den kampagne, der var rejst mod lovforslaget, var overdreven bl. a. ved, at man ganske glemte, at det dog var et lån, der var tale om. Om de mod lovforslaget rettede

indvendinger med hensyn til enkeltheder erklærede ministeren, at de ville kunne drøftes under udvalgsbehandlingen.

Lovforslaget blev henvist til behandling i et udvalg, og resultatet af udvalgsarbejdet blev, at et flertal bestående af socialdemokratiets, det radikale venstres og Danmarks retsforbunds medlemmer af udvalget indstillede lovforslaget til vedtagelse med en del ændringer, mens udvalgets mindretal, venstres og det konservative folkepartis medlemmer, indstillede lovforslaget til forkastelse.

Om de i udvalget førte drøftelser og de af finansministeren stillede og af flertallet tiltrådte ændringsforslag hedder det i betænkningen: „Under drøftelserne af skalaen i forslagets § 3 er der i udvalget rejst indvendinger imod, at den er fælles for forsørgere og ikke-forsørgere, ligesom der er rejst spørgsmål om visse lempelser i skalaen. På baggrund af disse forhandlinger har finansministeren stillet nedenstående ændringsforslag nr. 1 og 2, der er tiltrådt af et flertal (Holger Eriksen, Aage Fogh, Ove Hansen, Per Hækkerup, Hans Knudsen, Peter Nielsen, Hans Rasmussen, Edel Saunte og Tholstrup).

Efter disse ændringsforslag skal stabiliseringslånet beregnes efter to forskellige skalaer, en for forsørgere og en for ikke-forsørgere. Skalaen for ikke-forsørgere sætter ind ved skalaindkomster på 12 000 kr., medens skalaen for forsørgere fortsat begynder ved skalaindkomster på 14 000 kr. Begge skalaer er i øvrigt udformet således, at de på en række indkomstrin er lidt lempeligere end skalaen i lovforslaget.

De nye skalaer vil medføre en mindre nedgang i den samlede udskrivning af lånebeløb, der dog fortsat vil andrage omkring 200 mill. kr. årlig.

Under forhandlingerne har også været drøftet tanken om en særlig opsparing for de helt unge, som har relativt gode lønninger, sammenlignet med deres nødvendige forbrug, og det har været fremholdt, at det ville være til de unges egen fordel, hvis en del af det overflødige forbrug blev erstattet af en opsparing, som stod til rådighed for de unge den dag, de skal sætte bo eller starte egen bedrift.

En sådan udvidelse vil imidlertid kræve betydelig administration og kan i relation til lovens formål kun give et mindre beløb, hvorfor tanken ikke er realiseret.

Under omtalen af forslagets virkninger har finansministeren i øvrigt henvist til, at der ved opgørelsen af den skalaindkomst, hvoraf lånebeløbet beregnes, indrømmes ikke alene børnefradrag og hustrufradrag, men også merindkomstfradrag — det såkaldte „30 pct.s fradrag“.

Under udvalgets forhandlinger har der været fremsat ønske om at tilvejebringe en lempeligere ordning med hensyn til ældre personers deltagelse i stabiliseringslånet. Ændringsforslag nr. 3, der er stillet af finansministeren og tiltrådt af ovennævnte flertal, tager sigte

herpå. Efter dette ændringsforslag skal lånepligtige være berettiget til at få udleveret obligationer til fri rådighed fra den 1. juli 1959, hvis de på denne dato er fyldt 70 år. Personer, der senere fylder 70 år, skal være berettiget til at få obligationerne udleveret, når de fylder 70 år.

Da man således vil kunne påregne, at der vil komme stabiliseringsobligationer på markedet fra den 1. juli 1959, har man fundet det rimeligt, at der ved død, konkurs og visse tilfælde af emigration efter denne dato ligeledes sker udlevering af obligationer i stedet for kontant tilbagebetaling af lånebeløbet til en af finansministeren fastsat kurs.

Ændringsforslagene nr. 7 og 8, der er stillet af finansministeren og tiltrådt af flertallet, indeholder forskellige ændringer af teknisk karakter, der er foranlediget af, at obligationer vil kunne udleveres tidligere end forudsat i lovforslaget. Hvad særlig angår ændringsforslag nr. 8, bemærkes, at man har fundet det rimeligt, at lånebeløb, for hvilke der ikke er udleveret obligationer, fra og med den 1. juli 1959 medregnes ved formueopgørelsen til den kurs, der fastsættes for udleverede obligationer, uanset at den lånepligtige til sin tid vil få obligationer for det indbetalte beløb forhøjet med 10 pct. Det er herved taget i betragtning, at der ikke kan disponeres over lånebeløb, for hvilke der ikke er udleveret obligationer, mens udleverede obligationer frit kan omsættes.

Under udvalgsforhandlingerne har det været anført, at det vil være mindre rimeligt, at personer, der anvender en væsentlig del af deres skattepligtige indkomst til investering, skal betale stabiliseringslån i fuldt omfang. I denne forbindelse er der bl. a. henvist til, at aktieselskaber og kooperative virksomheder ikke skal betale stabiliseringslån. Et flertal af udvalgets medlemmer finder det rimeligt, at lånepligten begrænses i de tilfælde, hvor privatforbruget kun udgør en mindre del af den skattepligtige indkomst.

Efter ændringsforslag nr. 6, der er stillet af finansministeren og tiltrådt af flertallet, skal stabiliseringslånet derfor i tilfælde, hvor det godtgøres, at det pålignede lånebeløb med tillæg af 5 000 kr. overstiger den lånepligtiges privatforbrug, nedsættes med forskelsbeløbet.

Finansministeren har oplyst, at det ved praktiseringen af denne bestemmelse må kræves, at privatforbruget opgøres efter samme retningslinjer som de, der følges ved administrationen af loven om præmiering af opsparing.

Under drøftelserne i udvalget har der været rejst spørgsmål om, hvorvidt der i andre end de i ændringsforslag nr. 6 omhandlede tilfælde vil kunne indrømmes lempelse i de pålignede lånebeløb. Finansministeren har herom oplyst, at han efter statsskattelovens § 37 er bemyndiget til at eftergive statsskat, når forholdene i ganske særlig grad taler derfor, og at henvisningen i forslaget § 12 til skatte-

lovgivningens almindelige regler betyder, at lempelsesbestemmelsen også vil kunne benyttes, hvor der er tale om pålignede lånebeløb. I denne forbindelse har ministeren endvidere oplyst, at det vil være muligt at fritage for lånepligten uden samtidig at eftergive statskat. Der vil således kunne tages hensyn til betydelig indtægtsnedgang som f. eks. i visse tilfælde af overgang til pension og til ekstraordinært store afdragsforpligtelser o. lign.⁴⁴

I nedenstående *mindretalsudtalelse* i betænkningen giver venstres og det konservative folkepartis repræsentanter i udvalget udtryk for oppositionens stilling til lovforslaget og for, hvad der burde træde i stedet for regeringens forslag:

„Mindretallet er med regeringen enig i, at den stadige svækkelse i Danmarks betalingsstilling over for udlandet nødvendiggør en ny sanering af Danmarks økonomi. Den fremgangsmåde, som regeringen med nærværende lovforslag bringer i anvendelse, vil efter mindretallets opfattelse ikke føre til det ønskede resultat. Det foreslåede tvangslån vil belaste mange enkelte borgere urimelig hårdt og ramme erhvervslivet i flæng med skadelige følger for produktionen og med yderligere stigning i den i forvejen for store arbejdsløshed. Forslaget vil føre til, at en ikke uvæsentlig del af den private opsparing overføres til statskassen. I den udstrækning, hvori dette sker, vil de midler, som er til rådighed for forøgelse af produktionen, være formindsket. Det er i denne forbindelse værd at erindre om, at en væsentlig del af statens investeringer er uproduktive.

Lovforslaget indebærer både et tvangslån og en skatteforhøjelse. For den del af forslaget, som er skat, er grundsætningen i dansk skattelovgivning om ret til at fradrage erlagte skatter tilsidesat. I mere end én henseende har den foreslåede lovgivning ligefrem karakter af konfiskation. Allerede af den grund mener mindretallet at måtte indstille forslaget til forkastelse.

Mindretallet havde for sit vedkommende foretrukket en deponeringsordning med en samtidig liberalisering, hvorved det blev pålagt importører af visse varer midlertidigt at deponere et kronebeløb udgørende en vis procent af det til importen anvendte beløb af fremmed valuta. Mindretallet mener, at et deponeringsbeløb på ca. 500 mill. kr. ville være tilstrækkeligt til at skabe den forbrugsbegrænsning, der er nødvendig. Ordningens nærmere indhold, for så vidt angår varegrupper, varighed, aftrapning og deponeringsprocenter, ville mindretallet have været villig til nærmere at forhandle med flertallet, hvis nærværende lovforslag var blevet opgivet.

Mindretallet er opmærksom på nødvendigheden af, at kreditten til udvikling af landets produktion ikke formindskes yderligere, og ville til deponeringsordningen knytte bestemmelse om, at de deponerede beløb stilles til rådighed for nationalbanken.

Mindretallet beklager, at regeringen fastholder nærværende lovforslag.

Flertallet har herved hindret en frugtbar drøftelse af landets almindelige økonomiske politik med det formål at tilvejebringe en helhedsløsning som forudsætning for en varig forbedring af Danmarks økonomi. En sådan løsning måtte kræve en gennemgribende forandring i den hittil førte politik. Efter mindretallets opfattelse måtte der i alt fald herved opnås garantier mod nye statsudgifter og mod overtræk i nationalbanken. Statens likviditet måtte forbedres ved besparelser, først og fremmest gennem udskydelse af anlægsarbejder og hurtig afvikling af statens udlånsvirksomhed til boligbyggeri og erhvervsformål, samt ved salg af statens aktieinteresser. Stigningen i omkostningsniveauet måtte dæmpes ved, at yderligere forhøjelser af direkte skatter og ejendomsskatter blev undgået. På længere sigt er forudsætningen for en varig løsning af landets økonomiske problemer, at produktionen og beskæftigelsen forøges. Hertil kræves først og fremmest en forøget privat opsparing, og som middel hertil mener mindretallet, at en ordning, hvorved de mindre og mellemstore indkomster fritages for at betale skat af den del af deres indkomster, der opspares, er nødvendig.

Over for de stillede ændringsforslag skal mindretallet bemærke, at de kun i ringe omfang fjerner de mange urimeligheder, lovforslaget i øvrigt indeholder over for enkeltpersoner og erhvervsliv, og ændringsforslagene forandrer intet i mindretallets principielle kritik af lovforslaget, hvorfor det vil afholde sig fra at stemme for ændringsforslagene.“

Til 2. behandling stilledes der fra kommunistisk side ændringsforslag gående ud på, *dels* at der ved beregningen af skalaindkomsten, hvorefter stabiliseringslånet skal udskrives, foretages et fradrag svarende til de første 4 000 kr. af en med manden sambeskattet hustrus indkomst ved selvstændig virksomhed, *dels* på at lånebeløbet skulle udskrives efter følgende skala:

<i>Skalaindkomst:</i>	<i>Lånebeløb:</i>
under 16 000 kr.	0 kr.
16 000—20 000 -	100 - af 16 000 kr., 15 pct. af resten
20 000—30 000 -	700 - - 20 000 - , 20 - - —
30 000—50 000 -	2 700 - - 30 000 - , 25 - - —
50 000 kr. og derover	7 700 - - 50 000 - , 30 - - —

Ved lovforslagets 2. behandling, hvorunder der på ny udspandt sig en almindelig politisk debat, refererede udvalgets ordfører, *Per Hækkerup* (S), betænkningen, jfr. ovenfor, og indstillede på flertallets (S, RV og DR) vegne lovforslaget til vedtagelse med de ændringsforslag, hvorom der var opnået enighed mellem finansministeren og flertallet.

Axel Kristensen (V) kritiserede, at der under udvalgsarbejdet ikke havde fundet en realitetsbehandling sted af lovforslaget eller af oppositionens forslag, som fremgår af mindretallets mindretalsbe-

tænkning. Han hævdede, at stabiliseringslånet delvis har karakter af en skat, hvorfor en del af det burde kunne fradrages ved opgørelsen af næste års skattepligtige indtægt. Baggrunden for denne betragtning var, at tilbagebetalingskursen for obligationernes skønnede markedsværdi pr. 1. juli 1957 ifølge forslaget var 70, altså 30 pct. lavere end det indbetalte beløb. Herudover kritiserede han, at personer over 70 år overhovedet skal deltage i stabiliseringslånet; ganske vist kan disse ældre borgere efter 2 års forløb få udleveret obligationerne, men de vil kun kunne sælges til kurs 70. Om bestemmelsen i lovens § 10 om nedsættelse af lånebeløbet, når det dokumenteres, at en væsentlig del af indkomsten er gået til investering, udtalte han, at denne bestemmelse ville være næsten uden betydning; kun for indtægter på op imod en halv million kroner var den praktisk. Om lovforslaget i almindelighed udtalte han, at det ville hæmme sparelysten og investeringer og ville medføre arbejdsløshed. Fremfor at staten gennem de foreslåede foranstaltninger fik en større formue og mere herredømme over erhvervslivet, foretrak han, at opsparingen foregik i de hundredtusinder af enkelte hjem, som ville vise initiativ, sparsommelighed og interesse for at skabe mere, fordi de får lov til at beholde udbyttet af deres arbejde. Venstre ville stemme mod lovforslaget.

Aksel Møller (KF) gav udtryk for ængstelse i anledning af, at man allerede, inden man havde foretaget udbetaling af en tidligere opkrævet bunden opsparing, nu gennemførte en ny. Han hævdede ligesom venstres ordfører, at stabiliseringslånet delvis havde karakter af en skat, og henstillede til regeringen, at i hvert tilfælde det kursstab, der konstateres ved salg af obligationerne, skulle kunne trækkes fra på selvangivelsen. I øvrigt kritiserede han, at personer over 70 år skulle deltage i ordningen. Om forslaget i almindelighed udtalte han, at det ville svække opsparing og opsparingslyst, ligesom man måtte forvente en indskrænkning i produktionen og en arbejdsløshed, der efter hans skøn ville komme op på henimod 15 pct. Han erklærede, at hans parti ville stemme imod lovforslaget, og beklagede, at oppositionens forslag ganske var blevet afvist.

Aage Fogh (RV) oplyste, at familieforsørgere først ville være forpligtet til at deltage i stabiliseringslånet ved indtægter på 20-23 000 kr. årligt, svarende til en skalaindkomst på 14 000 kr., og af en sådan indtægt skulle de opspare 100 kr. Vel kunne en sådan opsparing være ubehagelig; hans parti var ej heller med fornøjelse gået med til lovforslaget, men alene fordi det var nødvendigt. Han betragtede ændringsforslagene i betænkningen som forbedringer og fandt, at oppositionen overdrev de skadelige følger af lovforslaget.

Tholstrup (DR) anbefalede lovforslaget, som han langt foretrak for den af oppositionen antydede deponeringsordning, der ville ramme erhvervslivet hårdt og i flæng. Han gav i øvrigt udtryk for

samme synspunkter, som han havde hævdet ved lovforslagets 1. behandling.

Aksel Larsen (DK) pegede på, at kommunisterne havde opstillet en anden politik gående ud på, at man skulle bringe orden i landets udenrigshandel, at man skulle begrænse importen af ikke-nødvendige varer, så længe der var valutavanskeligheder, og endelig, at man skulle spare på det hjemlige uproduktive forbrug, hvorved han i første række tænkte på militærbudgettet. Han motiverede derefter de af hans parti stillede ændringsforslag, jfr. ovenfor, og udtalte, at en vedtagelse af disse ændringsforslag ville gøre regeringens forslag mere retfærdigt over for borgere med de laveste mellemindtægter, og så ville det være mere acceptabelt for hans parti.

Uden for ordførernes række udtalte *Kirsten Gloerfelt-Tarp* (RV) beklagelse over, at det ikke havde været muligt at finde et rimeligere grundlag for beregningen af stabiliseringslånet for sambeskattede ægtefæller. Trods store prisstigninger er hustrufradraget på 2 000 kr., der fastsattes i 1946, ikke blevet forhøjet, og den i forvejen urimeligt hårde beskatning for ægtefæller, der begge har indtægt, bliver nu forstærket ved stabiliseringslånet.

I den efterfølgende politiske debat deltog finansministeren og økonomiministeren, og herunder var særlig oppositionens forslag om gennemførelse af en deponeringsordning i stedet for stabiliseringslånet genstand for omtale.

Ved afstemningen forkastedes kommunisternes ændringsforslag, idet samtlige øvrige partier stemte imod. De af udvalgsflertallet stillede ændringsforslag vedtoges med 82 stemmer (S, RV, DR) mod 6 (DK), idet 55 medlemmer (V og KF) undlod at stemme.

Under udvalgsbehandlingen mellem 2. og 3. behandling skete der ingen ændring i partiernes principielle stilling til lovforslaget. Udvalgets flertal (S, RV og DR) stillede det tidligere omtalte ændringsforslag til lovens § 8 om ligestilling af tvangsakkord uden for konkurs med konkurs i relation til reglerne om udlevering af obligationerne i særlige tilfælde.

Lovforslagets 3. behandling blev meget kortfattet. *Aksel Larsen* (DK) stillede følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen:

„Idet folketinget udtaler, at statens finansieringsbehov bedst og rimeligst dækkes ved nedsættelse af statens forbrug, især på de uproduktive områder, hvilket også vil medføre valutabesparelser, opfordrer det regeringen til i indeværende finansår at foretage sådanne besparelser på de militære budgetter, at der herved indvindes mindst 200 mill. kr., og at forberede tilsvarende større besparelser på militærbudgetterne for 1958-59.

Tinget går dermed over til næste sag på dagsordenen.“

Dette forslag forkastedes med 152 stemmer mod 6; 3 medlemmer

(Baunsgaard, Morten Larsen og Else Zeuthen) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ved den endelige afstemning om lovforslaget vedtoges dette med 87 stemmer (S, RV og DR) mod 66 (V og KF), idet 6 medlemmer (DK) hverken stemte for eller imod.

2. Lov om skattefri afskrivninger m. v. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 49. — C. sp. 53].

Fremsat mundtligt i folketinget $\frac{11}{6}$ (F. sp. 25). 1. beh. $\frac{18}{6}$ (F. sp. 391). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Foged, Fanger, Axel Sørensen, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Hans Knudsen, Holger Eriksen [formand], Ove Hansen, Per Hækkerup, Peter Nielsen, Hans Rasmussen, Edel Saunte, Axel Sørensen [næstformand], Niels Andersen, Foged, Anders Andersen, Axel Kristensen, Thorkil Kristensen, Sønderup, Poul Møller, Fanger og H. K. Sørensen). Betænkning (B. sp. 65) afgivet $\frac{2}{7}$. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. $\frac{4}{7}$ (F. sp. 849). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 81) afgivet $\frac{4}{7}$. 3. beh. $\frac{5}{7}$ (F. sp. 896). *Loven stadfæstet 6. juli 1957.* (Lovt. nr. 199).

Loven, der gennemførtes i forbindelse med den nedenfor omtalte lov om investeringsfonds, *afløser de hidtil anvendte regler om skattefri afskrivning*, nemlig dels den praksis, der havde udviklet sig på baggrund af statsskattelovens bestemmelser om, at ordinære afskrivninger kan fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, dels de regler om ekstraordinære afskrivninger, der siden finansåret 1940-41 har været gældende med hjemmel i tekstanmærkninger på de årlige finanslove.

Forslag til lov om skattefri afskrivninger fremsattes første gang den 27. marts 1957 (folketingsårets 1. samling). Forslaget blev da efter 1. behandlingen i folketinget den 5. april 1957 (folketingets forhandlinger 1956-57, 1. samling, sp. 3746) henvist til det af folketinget nedsatte udvalg til behandling af de tidligere fremsatte forslag vedrørende en skattereform. Udvalget nåede imidlertid ikke at afslutte sit arbejde med forslaget,

der derefter genfremsattes efter åbningen af folketingsåret 2. samling efter valget i maj 1957. Til grund for udarbejdelsen af forslaget har ligget en betænkning afgivet af det af daværende finansminister Thorkil Kristensen i oktober 1952 nedsatte udvalg til undersøgelse af spørgsmål om skattefri afskrivninger, skattefri henlæggelser til investeringsfonds og opgørelse af varelagre. Dette udvalg afgav betænkning i februar 1957.

De ved loven gennemførte regler vedrører alene afskrivning m. v. på bygninger, skibe og maskiner, inventar og lignende driftsmidler, men berører ikke de gældende bestemmelser om afskrivning og beskatning af avance og tab vedrørende good-will og tidsbegrænsede rettigheder m. m.

Reglerne er i modsætning til tidligere ens for de forskellige arter af erhvervsvirksomheder, idet den forskel i behandlingen af produktionsvirksomheder og andre erhvervsvirksomheder, der hidtil har fundet udtryk i bestemmelserne om ekstraordinære afskrivninger, ikke er opretholdt. Ligeledes er reglerne ens for regnskabsførende og ikke-regnskabsførende skatteydere, ligesom reglerne, bortset fra forskudsafskrivning på skibe, er de samme, hvad enten der er tale om nye eller brugte aktiver.

Loven er opdelt i seks afsnit. I afsnit I findes reglerne for afskrivning på maskiner, inventar og lignende driftsmidler, der udelukkende benyttes erhvervsmæssigt, mens afsnit II indeholder de regler, der må anvendes, hvor disse aktiver benyttes både til erhvervsmæssige og til private formål. Afsnit III omhandler afskrivningsreglerne for skibe til erhvervsmæssig brug, mens reglerne for bygninger findes i afsnit IV. Afsnit V indeholder nogle almindelige bestemmelser. Endelig er der i afsnit VI givet nogle særlige ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.

Afsnit I. Maskiner, inventar og lignende driftsmidler, der udelukkende benyttes erhvervsmæssigt. (§§ 2-7).

Afskrivningsgrundlaget er her som hidtil den faktiske anskaffelsessum for de pågældende driftsmidler; men medens afskrivning efter de tidligere gældende regler foretoges på hvert driftsmiddel for sig, skal den nu ifølge § 2 foretages som en

saldoafskrivning på virksomhedens samlede bestand af afskrivningsberettigede driftsaktiver af den omhandlede art.

Afskrivningsgrundlaget for det enkelte års afskrivning er herefter den skattemæssigt nedskrevne værdi af virksomhedens beholdning af driftsaktiver ved indkomstårets begyndelse efter regulering under hensyn til tilgange og afgang i årets løb, så at anskaffelsessummen for de i årets løb anskaffede driftsmidler tillægges saldoværdien, mens denne, hvis der i årets løb er udgået driftsmidler, formindskes med de indvundne salgssummer eller erstatnings- eller forsikringssummer. På dette afskrivningsgrundlag *foretages afskrivningen under ét* med den for året anvendte afskrivningsprocent, der dog ikke må overstige 30.

Inden for det således fastsatte *maksimum for de årlige afskrivninger* kan den skattepligtige frit vælge, hvor stor en afskrivning han ønsker at foretage i det enkelte indkomstår, og han kan, hvis han i et år måtte ønske det, helt undlade at foretage afskrivning på de her omhandlede driftsmidler. I det omfang afskrivningsretten ikke udnyttes i et givet år, medfører dette en tilsvarende større saldoværdi for driftsmidlerne og deraf følgende større afskrivningsmuligheder for senere år. *Afskrivningerne kan fortsættes, så længe saldoværdien er positiv.* Den tidligere gældende begrænsning af afskrivningsretten til alene at omfatte den del af anskaffelsessummen, der oversteg scrapværdien, er således bortfaldet, hvilket også gælder den begrænsning, der tidligere bestod i, at ikke benyttede afskrivningsmuligheder ikke kunne overføres til senere indkomstår.

Hvis et aktiv, der udgår af driften, indbringer et beløb, der er mindre end dets skattemæssigt nedskrevne værdi, følger det af lovens regler, at en del af aktivets anskaffelsessum, nemlig forskellen mellem på den ene side anskaffelsessummen efter fradrag af afskrivninger og på den anden side salgssummen (evt. forsikringssummen), forbliver henstående på saldoen til fortsat afskrivning. Det kan således forekomme — navnlig i tilfælde, hvor en virksomhed kun har få aktiver — at saldoværdien kommer til at overstige den faktiske værdi af de i behold værende aktiver. Dette kan for virksomheder, der skal

aflægge regnskab efter de i bogføringsloven eller aktieselskabsloven indeholdte forskrifter, medføre en konflikt mellem nævnte forskrifter og de skattemæssige afskrivningsregler. Bl. a. af denne grund er der i lovens § 4 indført en kompletterende regel, hvorved der åbnes mulighed for ved salg m. m. at foretage en udrensning af saldoen.

Det kan også forekomme, at driftsmidler ved salg eller udgang af saldoen på anden måde indbringer en salgssum, henholdsvis erstatnings- eller forsikringssum, der overstiger deres skattemæssigt nedskrevne værdi, hvorved driftsmidlernes samlede saldoværdi eventuelt kan blive negativ. Da en sådan negativ saldo repræsenterer en ikke indkomstbeskattet avance på driftsmidler, skal der ifølge § 5 ske en udligning ved indkomstbeskatning af det negative saldobeløb, medmindre dette senest i det efter opståelsesåret følgende indkomstår udlignes ved nyanskaffelse af driftsmidler, eller der af finansministeren i henhold til § 5, stk. 3, er meddelt forlængelse af denne frist.

For en igangværende virksomhed, der videreføres, vil et afskrivningssystem som dette betyde, at avance og tab ved salg m. v. af driftsmidler vil komme til at påvirke indkomstopgørelsen gennem påvirkningen af saldoværdien. Ved salg af driftsmidler samt ved udbetaling af erstatning eller forsikringssum skal salgssummen, henholdsvis erstatningen eller forsikringssummen, fragå i saldoværdien. Hvis et aktiv sælges for et beløb, der er større end aktivets nedskrevne værdi, betyder afgangsførelsen af salgssummen, at saldoværdien formindskes, dels med aktivets nedskrevne værdi, dels med resten af salgssummen (avancen). Når saldoværdien formindskes med avancen, medfører det formindskede årlige afskrivninger fremover på de tilbageværende aktiver. Da de formindskede årlige afskrivninger betyder tilsvarende forøgede skattepligtige indkomster, vil den indvundne avance således successivt komme under beskatning. På tilsvarende måde vil et tab påvirke de skattepligtige indkomster fremover gennem forøgede afskrivninger, idet den del af den nedskrevne værdi, som overstiger salgssummen (tabet), fortsat indgår i saldoværdien og gennem

de fremtidige afskrivninger på denne successivt bringes til fradrag.

Med hensyn til den skattemæssige behandling af virksomheder, der ophører eller afhændes under ét, er der derimod givet særlige regler i lovens § 6. Avance eller tab skal efter denne bestemmelse beregnes under ét for samtlige aktiver, og medens det af bestemmelsens formulering følger, at tab kan fradrages fuldt ud, er hovedindholdet for avancers vedkommende det, at hvis salgssummerne for de i ophørsåret afhændede driftsmidler overstiger saldoværdien ved ophørsårets begyndelse med tillæg af beløb, der i ophørsåret er anvendt til nyanskaffelser, skal der i indkomstskat for ophørsåret svares et beløb lig 30 pct. af forskelsbeløbet.

Ud fra den betragtning, at det naturlige område for afskrivning er driftsmidler af en vis værdi og en vis varighed, er der ved § 3 åbnet mulighed for i den skattepligtige indkomst for anskaffelsesåret fuldt ud at fradrage anskaffelsessummen for driftsaktiver, hvis levetid ikke overstiger 3 år, eller hvis anskaffelsespris ligger under 800 kr. Dette gælder ikke alene ved genanskaffelser, men i modsætning til tidligere også ved første gangsanskaffelser og udvidelser. Det står dog den skattepligtige frit for at afskrive anskaffelsessummen også for disse aktiver efter de almindelige regler.

Afsnit II. Maskiner, inventar og lignende driftsmidler, der benyttes både til erhvervsmæssige og private formål (§§ 8-11).

Afskrivning på disse driftsmidler skal ifølge § 8 ikke foretages sammen med afskrivningen på driftsmidler, der udelukkende benyttes erhvervsmæssigt, men særskilt for hvert enkelt driftsmiddel. I øvrigt foretages afskrivningen for disses vedkommende stort set efter de samme principper, som er lagt til grund for reglerne om de i afsnit I omhandlede driftsmidler. I hvilket omfang den skattepligtige kan fradrage de for et indkomstår foretagne afskrivninger ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, afhænger — således som det også var tilfældet efter de tidligere gældende regler — af forholdet mellem den erhvervsmæssige og den samlede benyttelse af driftsmidlet i det pågældende indkomstår.

Avance eller tab ved afhændelse af de i afsnit II omhandlede driftsmidler skal ifølge § 9 tages i betragtning ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for salgsåret. Udgår driftsmidlet som følge af en skade, der er overgået det, og der i den anledning indvindes en forsikrings- eller erstatningssum, gælder ifølge § 10 lignende regler som ved afhændelse. For driftsmidler med blandet benyttelse er det således ikke muligt at lade en negativ saldo henstå til senere udligning eller at gøre en restværdi (nedskrevet værdi ÷ salgssum) til genstand for fortsat afskrivning.

Der indeholdes ikke i afsnit II bestemmelser om beskatning med en fast procent i tilfælde, hvor driftsmidler af den i dette afsnit omhandlede art afhændes i forbindelse med ophør eller salg under ét af den virksomhed, hvori de benyttes.

Afsnit III. Skibe til erhvervmæssig brug (§§ 12-17).

Afskrivning på skibe til erhvervmæssig brug foretages i alt væsentligt efter de samme regler, som ifølge afsnit I er gældende for maskiner, inventar og lignende driftsmidler, der udelukkende benyttes erhvervmæssigt; således foretages ifølge § 12 den skattefrie afskrivning under ét for samtlige de til en skattepligtigs virksomhed hørende skibe, der benyttes erhvervmæssigt. Hvis der til en virksomhed hører sådanne skibe som driftsmidler af den i afsnit I omhandlede art, foretages saldoafskrivningen på skibene for sig og på de øvrige driftsmidler for sig.

Det gælder for skibes vedkommende ligesom for maskiner, inventar og lignende driftsmidler, at anvendelsen af saldoafskrivningsmetoden indebærer, at *avance* opstået ved salg m. v. beskattes, hvorved der sker en ændring i forhold til de tidligere gældende regler, idet det efter disse gjaldt, at *avance* for skibes vedkommende var skattefrie uden for nærings- og spekulationstilfældene, dog skulle der, hvis der havde været afskrevet ekstraordinært på et skib, svares skat af den del af *avancen*, der svarede til merafskrivningen.

Den efter de tidligere regler gældende adgang til at foretage ekstraordinære afskrivninger forinden skibenes levering er ved §§ 14-17 afløst af en *forskudsafskrivningsordning*, der går ud

på, at 30 pct. af byggesummen skal kunne afskrives inden for tidsrummet fra begyndelsen af det indkomstår, i hvilket kontrakten om skibets bygning er indgået, og indtil det tidspunkt, da skattefri afskrivninger på skibet i henhold til de almindelige regler kan påbegyndes. Inden for denne periode skal afskrivningen kunne fordeles efter ønske, dog at der højst kan afskrives 15 pct. af byggesummen i et enkelt indkomstår.

Reglen er dog indskrænket til kun at gælde for skibe, hvis byggesum andrager mindst 200 000 kr.

Når skibet leveres, skal det indgå under afskrivning i henhold til de almindelige regler, d. v. s. i saldoværdien for rederiets øvrige skibe, med byggesummen ÷ foretagne afskrivninger i kontraktperioden.

Den afskrivning på kontraherede skibe, der foretages i et givet indkomstår, formindsker tilsvarende den skattefri henlæggelse til investeringsfonds, som rederiet ville kunne foretage for det pågældende regnskabsår. Bestemmelse herom er optaget i § 4, stk. 2, i den samtidig med den heromhandlede lov gennemførte lov om investeringsfonds (lov nr. 198 af 6. juli 1957).

Såfremt saldoværdien for rederiets øvrige skibe efter de almindelige afskrivningsregler er negativ, begrænses adgangen til forskudsafskrivning i tilsvarende omfang.

Sælges en kontraheret nybygning i kontraktperioden, skal fortjeneste eller tab herved tages i betragtning ved indkomstopgørelsen for salgsåret.

Afsnit IV. Bygninger (§§ 18-29).

Ved opbygningen af afskrivningsreglerne for bygninger har man helt forladt det for skibe og maskiner anvendte system med saldoafskrivninger. Ifølge de til lovforslaget knyttede bemærkninger er årsagen hertil den, at det ved fastsættelsen af den for et saldoafskrivningssystem nødvendige maksimale afskrivningsprocent ville være vanskeligt at forlige følgende to hensyn, nemlig på den ene side hensynet til muligheden for større afskrivninger i begyndelsen af afskrivningsperioden og på den anden side hensynet til afskrivningsobjektets normalt lange levetid.

Reglerne vedrørende afskrivning på bygninger er derfor baseret på det hidtil gældende ordinære afskrivningssystem, der dog er udbygget således, at der bliver adgang til at foretage større afskrivninger inden for en vis årrække efter en bygnings erhvervelse.

Genstand for skattefri afskrivninger er herefter ifølge § 18 bygninger, hvis værdi ikke kan antages at blive opretholdt gennem normal vedligeholdelse, hvilket ifølge hidtidig fortolkning vil udelukke beboelsesbygninger og butikks- og kontorbygninger. Herudover kan skattefri afskrivning foretages på særlige installationer (centralvarmeanlæg, elevatorer o. lign.), der bortset fra en- og tofamiliehuse kan afskrives, hvad enten de bygninger, hvori de er installerede, kan gøres til genstand for afskrivning eller ej.

Afskrivningen skal ifølge § 21 foretages særskilt for hver enkelt bygning og, hvor installationer afskrives, normalt for hver enkelt installation. Afskrivningsgrundlaget er ifølge § 22 den faktiske anskaffelsessum, der afskrives over objektets forventede levealder med lige store årlige beløb. Ved overtagelse af en ældre bygning skal afskrivningssatsen beregnes i forhold til bygningens restlevetid, det vil sige det antal år, der er tilbage af den levetid, som blev lagt til grund ved fastsættelsen af afskrivningsprocenten for bygningen, da den var nyopført. Hvis erhvervelsen af en ældre bygning først finder sted inden for et tidsrum af 10 år før udløbet af bygningens forudsatte levetid eller efter den forudsatte levetids udløb, skal skattefri afskrivninger efter forslaget højst godkendes med 10 pct. årlig. Undladelse af at foretage afskrivning i et indkomstår medfører ikke ret til forhøjede afskrivninger i senere indkomstår eller til forlængelse af afskrivningsperioden.

Ud fra det synspunkt, at der bør gives mulighed for større afskrivninger i den første tid efter erhvervelsen, er det i § 27 bestemt, at der på bygninger skal kunne foretages *ekstra-afskrivning* på indtil 40 pct. af erhvervelsessummen. *Ekstra-afskrivning* kan kun ske for indkomstår, hvori der foretages almindelige skattefri afskrivninger på bygningen, og kun *inden for en periode af 10 år efter erhvervelsen* (fuldførelsen). Afskriv-

ningerne skal kunne fordeles inden for dette åremål efter ønske, dog således, at ekstraafskrivningen i det enkelte indkomstår højst må andrage 10 pct. af erhvervelsessummen. Ekstraafskrivningen kan foretages såvel på nyopførte som på ældre bygninger, og ekstraafskrivning kan ske, hvad enten bygningen er erhvervet gennem køb eller ved arv, gave eller anden erhvervelsesmåde, der kan ligestilles hermed.

Med hensyn til *spørgsmålet om avance og tab* skal der, for så vidt angår bygninger, på hvilke der alene har været foretaget almindelige afskrivninger, ikke foretages indkomstbeskatning af avance i forhold til den skattefrit nedskrevne værdi, og også tab skal være den skattepligtige indkomst uvedkommende, dog opretholdes de hidtil gældende regler om beskatning af avance og om fradragsret for tab i nærings- og spekulationstilfældene.

I tilfælde, hvor der har været foretaget ekstraafskrivning, beskattes avance fremkommet ved, at der ved salg, udbetaling af forsikringssum eller erstatning og lignende er indvundet et beløb, der overstiger den skattefrit nedskrevne værdi.

Udgangspunktet for avancens beregning er den skattefrit nedskrevne værdi af bygningen, således som denne værdi fremkommer efter de i alt foretagne skattefrie afskrivninger, såvel ekstraafskrivninger som almindelige afskrivninger. Avancen beregnes som forskellen mellem på den ene side bygningens salgssum m. m. eller anskaffelsessum, alt efter hvilken af disse der er lavest, og på den anden side den skattefrit nedskrevne værdi.

Den dobbelte overgrænse for avancens beregning indebærer, at der i tilfælde, hvor salgssummen m. m. er større end anskaffelsessummen, ikke til avancen medregnes det ud over anskaffelsessummen opnåede beløb. Den på denne måde opgjorte avance beskattes ifølge § 28 med en fast procentsats på 30, og denne skat kan ikke fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Afsnit V. Almindelige bestemmelser (§§ 30-34).

Under udvalgets behandling af lovforslaget indsattes en bestemmelse, hvorefter en tredjedel af indkomstkatten på

30 pct. af avancer på bygninger og udelukkende erhvervsmæssigt benyttede driftsmidler skal tilfalde den kommune, hvori skatteansættelsen har fundet sted (lovens § 34).

Afsnit VI. Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser (§§ 35-46).

Da lovens bestemmelser på flere punkter bryder ret afgørende med tidligere gældende afskrivningsregler, har det været nødvendigt at indsætte et ikke ringe antal overgangsbestemmelser; af disse omtales her kun den under udvalgsarbejdet indsatte bestemmelse i § 35, stk. 4, hvorefter den i loven anførte højeste tilladte afskrivningsprocent på 30 for maskiner, inventar og lignende driftsmidler samt for skibe til erhvervsmæssig brug ikke skal have gyldighed for de to første indkomstår, for hvilke en skattepligtig kan foretage afskrivning efter lovens regler. Højeste tilladte afskrivningsprocent for de to første indkomstår er 20 og 25 for henholdsvis 1. og 2. indkomstår.

Denne midlertidige nedsættelse af den maksimale afskrivningsprocent foretoges med den hensigt at formindske det i overgangen forventede provenutab, der ville blive yderligere forstærket derved, at den normale maksimale afskrivningsprocent under udvalgsbehandlingen forhøjedes fra de i lovforslaget foreslåede 25 pct. til de i loven fastsatte 30 pct.

Lovforslaget blev ved 1. behandlingen såvel i folketingsårets 1. som dets 2. samling anbefalet af *Hans Knudsen* (S). Også *Foged* (V) var velvillig indstillet over for forslaget, men i forbindelse med gennemgangen af bestemmelserne vedrørende beskatningen af avancer anbefalede han dog at finde frem til en ordning, som ikke havde efterbeskatning ved salg til følge. Han mente, der ville herske usikkerhed ved den foreslåede ordning, der efter hans mening i betænkelig grad nærmede sig begrebet kapitalvindingsskat, en skat, som venstre ikke ønskede at medvirke til, ligesom han fandt, at bestemmelserne gav udtryk for et angreb på skattefradragretten. Heller ikke spørgsmålet om bygningsafskrivninger fandt han løst; der var stadig et åbent spørgsmål om rimelige afskrivninger på beboelsesejendomme, ligesom regler om afskrivning for landbrugets stuehuse måtte tages under overvejelse. *Foss* (KF), der var sit partis ordfører ved forslaget behandling i folketingsårets 1. samling, var skuffet over, at finansministeren havde foreslået 25 pct. som den maksimale afskrivningsprocent, og håbede, at man kunne blive enig om at sætte denne op

til 30. Også han var ligesom venstres ordfører utilfreds med forslaget regler om beskatning af avance og udtalte i denne anledning:

„Vi vil i mit parti ikke kunne gå med til at ændre almindeligt gældende former for beskatning, uden at det er ganske særlig vel-motiveret, og vi vil i alle tilfælde ikke kunne gå med til, at en indkomstskat ikke skal være fradragsberettiget.“

Ved forslagets 1. behandling efter genfremsættelsen i folketingsårets 2. samling gav *Fanger* (KF) som partiets ordfører tilslutning til disse udtalelser, men tilsagde i øvrigt sit partis medvirken til en saglig og hurtig behandling. *Axel Sorensen* (RV) kunne, selv om han ønskede visse problemer nærmere undersøgt, tilsige sit partis medvirken, hvorimod *Alfred Jensen* (DK) fandt, at forslaget favoriserede en del af befolkningen, som i forvejen var godt dækket ind i skattemæssig henseende. Fra retsforbundets side blev lovforslaget mødt med tilsagn om velvillig medvirken fra *Soren Olesen* og *Niels Andersen*, der var partiets ordførere ved 1. behandlingerne i henholdsvis 1. og 2. samling i folketingsåret.

Det udvalg, hvortil lovforslaget henvistes efter 1. behandlingen i folketingsårets 2. samling, nåede ikke til enighed, men delte sig vedrørende en del af de foreslåede bestemmelser i et flertal (regeringspartierne medlemmer af udvalget) og et mindretal (venstres og det konservative folkepartis repræsentanter).

Angående *afskrivningsprocenten* for maskiner, inventar og lignende driftsmidler samt for skibe, der i forslaget var ansat til 25, foreslog mindretallet, at procenten forhøjedes til 30 med virkning fra det første afskrivningsår. Heroverfor gjorde *finansministeren* gældende, at selv den foreslåede afskrivningsprocent på 25 måtte antages at ville medføre et provenutab på indkomstskatten for de første skatteår, i hvilke de nye regler finder anvendelse, mens det på længere sigt ville være forsvarligt at fastsætte afskrivningsprocenten til 30. Han stillede derfor en række ændringsforslag, hvorefter afskrivningsprocenten skulle fastsættes til 20 og 25 i henholdsvis det første og det andet indkomstår, efter at reglerne var kommet til anvendelse, hvorefter den skulle være 30. Dette tiltrådtes af flertallet.

Angående *avancebeskatningen* ved samlet afhændelse af maskiner m. v. og skibe samt ved afhændelse af bygninger, der har været genstand for ekstraafskrivninger, foreslog mindretallet, at man i stedet for den foreslåede 35 pct.s beskatning gennemførte en behandling efter den såkaldte „good-will-regel“, hvorefter halvdelen af den skattepligtige avance medregnes i indkomstopgørelse for salgsåret. Flertallet fandt, at denne beskatningsmåde virkede for tilfældigt, og foreslog derfor i stedet procenten reduceret fra 35 til 30.

Mindretallet foreslog endvidere, at der for ejere af skibe i en overgangsperiode af 5 år skulle være adgang til at afskrive efter de hidtil gældende regler med den virkning, at eventuel fortjeneste ved salg af skibet inden for denne periode beskattes efter de hidtil gæl-

dende bestemmelser. Dette kunne ikke tiltrædes af flertallet, der dog erkendte, at de foreslåede avancebeskatningsregler for skibe i visse tilfælde kunne virke hårdt. Foranlediget heraf har *finansministeren* i en i betænkningen optaget erklæring udtalt, at der i tilfælde, hvor avancebeskatningen er af afgørende betydning for skatteyderens eller hans efterladdes økonomi, vil kunne indrømmes skattelempe i medfør af statsskattelovens § 37.

Der var ligeledes uenighed om forslagets bestemmelser vedrørende *afskrivninger på bygninger*. Efter formuleringen kan der ikke afskrives på beboelsesbygninger, herunder funktionær- og arbejderboliger, stuehuse o. lign., samt på butiks- og kontorbygninger m. v. Mindretallet var af den opfattelse, at spørgsmålet om afskrivninger på bygninger burde gøres til genstand for en undersøgelse, og fandt, at afskrivning burde kunne finde sted på alle bygninger, herunder også beboelsejendomme, dog stillede man ikke ændringsforslag herom.

Efter at mindretallets ændringsforslag ved 2. behandling var blevet forkastet, anbefalede *Foged* (V) som ordfører for mindretalletspartierne (V og KF) ved 3. behandling at stemme imod lovforslaget.

Lovforslaget blev ved afslutningen af 3. behandling vedtaget med 82 stemmer (S, RV og DR) mod 59 (V, KF og DK).

3. Lov om investeringsfonds. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 41. — C. sp. 69].

Fremsat mundtligt i folketinget $11\frac{1}{6}$ (F. sp. 25). 1. beh. $18\frac{1}{6}$ (F. sp. 391). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Foged, Fanger, Axel Sørensen, Niels Andersen og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om skattefri afskrivninger m. v. Betænkning (B. sp. 65) afgivet $2\frac{1}{7}$. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. $4\frac{1}{7}$ (F. sp. 850). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 81) afgivet $4\frac{1}{7}$. 3. beh. $5\frac{1}{7}$ (F. sp. 898). *Loven stadfæstet 6. juli 1957*. (Lovt nr. 198).

Loven gennemførtes i forbindelse med den ovenfor omtalte lov om skattefri afskrivninger (lov nr. 199 af 6. juli 1957) og bygger ligesom denne på en betænkning, der i februar 1957 blev afgivet af det af daværende finansminister Thorkil Kristensen i oktober 1952 nedsatte udvalg til undersøgelse af spørgsmål om skattefri afskrivninger, skattefri henlæggelser til investeringsfonds og opgørelse af varelagre.

Forslag til lov om investeringsfonds fremsattes første gang den 27. marts 1957 (folketingsåret 1956-57, 1. samling) og blev efter 1. behandlingen i folketinget den 5. april 1957 (folketingets forhandlinger 1956-57, 1. samling, sp. 3746) henvist til det udvalg, der behandlede de tidligere fremsatte forslag vedrørende en skattereform. Dette udvalg nåede imidlertid ikke i første samling at afslutte sit arbejde med lovforslaget, der derefter genfremsattes efter åbningen af folketingets 2. samling efter valget i maj 1957.

Princippet i loven er dette, at de skattepligtige ved at henlægge beløb til en investeringsfond opnår ret til i henlæggelsesåret at *fradrage de henlagte beløb i den skattepligtige indkomst, mod at de henlagte beløb ved senere anskaffelse af driftsmidler afskrives forlods* på disse, således at kun restkøbesummen for disse driftsmidler derefter kan gøres til genstand for almindelige skattefri afskrivninger.

I overensstemmelse hermed kan ifølge § 1 henlæggelse til investeringsfond fradrages i den skattepligtige indkomst for det indkomstår, for hvilket henlæggelse foretages.

Berettiget til at foretage sådan henlæggelse er ifølge § 2 alle skattepligtige personer, selskaber, foreninger, institutioner m. v., der driver selvstændig erhvervsvirksomhed, dog bortset fra brugsforeninger og produktions- og salgsforeninger samt dødsboer. Når kooperative virksomheder ikke omfattes af loven, beror dette på, at deres indkomst, bortset fra produktions- og salgsforeningers indtægt ved detailsalg, opgøres som procentdele af den skattepligtige formue.

Henlæggelser kan ifølge § 3 kun anvendes til forlods afskrivning på anskaffelsesudgifter vedrørende maskiner, inventar og lignende driftsmidler, der udelukkende benyttes erhvervsmæssigt, skibe til erhvervsmæssig brug og bygninger, hvorpå skattefri afskrivning kan foretages. I overensstemmelse med afskrivningsudvalgets indstilling vil sådan forlods afskrivning ikke kunne foretages på maskiner, inventar og lignende driftsmidler, der både benyttes privat og erhvervsmæssigt. Endvidere skal der ikke kunne foretages forlods afskrivning på bygninger, som ikke kan gøres til genstand for skattefri afskrivning, eller

på tilhører til bygninger i tilfælde, hvor der ikke kan afskrives på selve bygningen. Hvor en del af en bygning kan gøres til genstand for afskrivning, vil forlods afskrivning kunne foretages på en tilsvarende del af erhvervessummen.

Forlods afskrivning kan heller ikke foretages på driftsmidler, hvis anskaffelsessum i henhold til § 3, stk. 1, i lov om skattefri afskrivninger m. v. fuldt ud vil kunne fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for anskaffelsesåret.

Endelig kan forlods afskrivning ikke foretages på ikke levede skibe.

Ifølge § 4 kan henlæggelsen højst andrage 15 pct. af overskuddet af selvstændig erhvervsvirksomhed i henlæggelsesåret, og den skal andrage mindst 500 kr. Er der i medfør af § 14 i loven om skattefri afskrivninger foretaget forskudsafskrivning på et kontraheret skib, formindskes henlæggelsesmulighederne for det pågældende indkomstår med forskudsafskrivningens beløb.

De henlagte midler skal ifølge § 5 indsættes på *spærret konto* i en dansk bank eller sparekasse; dog skal indsættelse på spærret konto for regnskabsførende skattepligtiges vedkommende kun foretages for 50 pct. af det henlagte beløbs vedkommende.

En henlæggelse kan ifølge § 6 tidligst benyttes et år efter indsættelsen på konto for investeringsfonds, men *skal inden 10 år efter udløbet af henlæggelsesåret være benyttet i sin helhed*, hvis ikke dispensation foreligger. I modsat fald medregnes ifølge § 9, stk. 1, det ikke anvendte beløb med tillæg af 5 pct. for hvert år fra henlæggelsesårets udløb og indtil fristens udløb i den skattepligtige indkomst for det indkomstår, hvori fristen udløber.

Den foran nævnte 10 års frist kan efter derom indgivet andragende i det enkelte tilfælde forlænges af finansministeren, når den pågældende dokumenterer, at det skyldes ham utilregnelige årsager, at anvendelse ikke har fundet sted inden fristens udløb.

For det tilfælde, at det efter henlæggelsens foretagelse skulle vise sig, at skatteyderen ikke vil have mulighed for at

anvende henlæggelsen til investeringsformål, er det ved § 9, stk. 2, bestemt, at finansministeren kan tillade, at en foretagen investeringsfondshenlæggelse *frigives* inden udløbet af 10 års fristen. I så fald medregnes det frigivne henlæggelsesbeløb med tillæg af 5 pct. for hvert år fra henlæggelsesårets udløb og indtil udløbet af det indkomstår, hvori frigivelse sker, i den skattepligtige indkomst for sidstnævnte indkomstår.

Om frigivelse i øvrigt til investeringsformål bestemmes i § 8, at en skattepligtig, når han ønsker helt eller delvis at anvende en henlæggelse, må indgive anmeldelse herom. Er betingelserne for anvendelsen til stede, frigives det beløb, der ønskes anvendt, dog kun for 50 pct.s vedkommende, hvis det drejer sig om en regnskabsførende skatteyder, der kun er pligtig til at lade halvdelen af de henlagte midler båndlægge.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvornår de til investeringsfonds foretagne henlæggelser vil kunne anvendes til forlods afskrivning på et aktiv, bestemmes det i § 7, at dette kun kan ske for det indkomstår, for hvilket skattefri afskrivning efter de i skattelovgivningen i øvrigt indeholdte regler første gang kan foretages på det pågældende aktiv. Dette medfører for maskiner, inventar og lignende driftsmidler, der udelukkende benyttes erhvervsmæssigt, samt skibe til erhvervsmæssigt brug, at forlods afskrivning kun vil kunne foretages i det indkomstår, hvori anskaffelsessummen for de pågældende aktiver indgår i saldoværdien, mens den for bygnings vedkommende må foretages i erhvervsårsåret eller fuldførelsesåret. Det således forlods afskrevne beløb kan ikke fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, og skattefri afskrivning på det pågældende aktiv efter de i skattelovgivningen i øvrigt indeholdte regler vil kun kunne foretages på anskaffelsessummen med fradrag af det forlods afskrevne beløb.

Angående *forrentningen af de indsatte beløb* og pengeinstitutternes medvirken ved ordningen gives i § 15 følgende bestemmelser:

„De på konti for investeringsfonds indsatte beløb forrentes af vedkommende pengeinstitut med 2 pct. simpel årlig rente. Ved frigivelse af indskudte beløb kan renter vedrørende de fri-

givne beløb hæves til fri rådighed. Renterne er ikke indkomstskattepligtige, ligesom de ej heller før frigivelsen er undergivet formueskattepligt.

De af skatteyderne på konti for investeringsfonds indsatte beløb skal straks efter indsættelsen af pengeinstitutterne indbetales til Danmarks nationalbank.

Pengeinstitutternes renteudgift i medfør af stk. 1 godtgøres dem af statskassen.

Finansministeren fastsætter de nærmere regler for pengeinstitutternes medvirken ved ordningen og for tilsynet med de omhandlede konti og bemyndiges til at yde pengeinstitutterne vederlag for deres medvirken.“

Regler om efterbeskatning i tilfælde af virksomhedens ophør, salg eller likvidation uden konkursbehandling samt i tilfælde af indehaverens død eller konkurs såvel som i tilfælde af disposition over henlæggelser til andre end de i loven angivne formål findes i §§ 10 og 11. Ved § 13 tillægges finansministeren en beføjelse til at give nærmere forskrifter for regnskabsafklæggelse, og i § 14 gives et forbud mod overdragelse, pantsætning eller andre retshandler med hensyn til foretagne indskud på konto for investeringsfond. I § 16 bestemmes det, at foretagne henlæggelser til investeringsfonds ikke kan fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige formue, og at indskud på en konto for investeringsfonds skal medregnes ved opgørelsen af formuen med det fulde beløb.

Lovforslaget blev ved 1. behandlingen såvel i folketingsårets 1. som dets 2. samling anbefalet af *Hans Knudsen* (S). *Foged* (V) kunne tilsige en hurtig og velvillig behandling, omend der var enkelte spørgsmål som henlæggelsesprocentens størrelse, bindingskravene og reglerne for efterbeskatning i tilfælde af anvendelse af henlæggelsen til andre end investeringsformål, som han kunne ønske underkastet nærmere undersøgelse. Det konservative folkepartis ordførere, *Foss* og *Fanger* i henholdsvis 1. og 2. samling, foreslog henlæggelsesprocenten hævet fra 15 til 20, ligesom de fandt, at de bundne midler burde forblive i de private pengeinstitutter. Forslaget fik principiell tilslutning fra det radikale venstres ordførere, *Bertel Dahlgaard* og *Axel Sørensen*, hvorimod *Alfred Jensen* (DK) udtalte, at hans parti ikke var velvillig indstillet over for tanken i dette forslag. *Søren Olesen* (DR) udtalte ved 1. behandlingen under folketingsårets 1. sam-

ling, at han stod usikkert i bedømmelsen af forslaget virkninger, dog var han bange for, at bestående virksomheder skulle opnå en favorisering, der gav dem en fortrinsstilling i forholdet til de unge, som påtænkte at starte nye virksomheder. Hans partifælle *Niels Andersen* udtalte under behandlingen i folketingsårets 2. samling, at forslaget frembød sådanne muligheder for en forøgelse af investeringerne i produktionsmidler, at man fra retsforbundet kunne give tilsgagn om velvillig behandling.

Af den af udvalget afgivne betænkning fremgår det, at *finansministeren* med hensyn til spørgsmålet om forhøjelse af henlæggelsesprocenten har erklæret sig villig til på et senere tidspunkt at overveje en sådan ændring. Samtidig fremhævede ministeren imidlertid, at spørgsmålet om skattemæssig præmiering af andre former for opsparring ville blive taget op til overvejelse i løbet af sommeren, og at spørgsmålet om forhøjelse af henlæggelsesprocenten måtte behandles i forbindelse hermed.

Et *mindretal* (V og KF) stillede ved et ændringsforslag forslag om, at den nævnte procent straks fastsattes til 20. Samtidig ønskede mindretallet at udtale, at de på konti for investeringsfonds indsatte beløb efter mindretallets opfattelse burde kunne forblive stående i de lokale pengeinstitutter og forrentes med almindelig indlånsrente; der blev dog ikke stillet ændringsforslag herom.

Der var i udvalget enighed om at åbne adgang til frigivelse af investeringsfondshenlæggelser inden 10 års periodens udløb i tilfælde, hvor det efter henlæggelsens foretagelse viser sig, at skatteyderen ikke vil have mulighed for at anvende henlæggelsen til investeringsformål. I denne anledning stilledes ændringsforslag, der tog sigte på at indføre en dispensationsadgang for finansministeren i sådanne tilfælde.

Ved lovforslagets 2. behandling vedtoges dette ændringsforslag, hvorimod mindretallets ændringsforslag om forhøjelse af henlæggelsesprocenten forkastedes med 83 stemmer mod 52.

Lovforslaget vedtoges ved 3. *behandling* med 135 stemmer (S, V, KF, RV og DR) mod 6 (DK).

4. Lov om ændringer i lov om selvangivelsen af indkomst og formue, om foranstaltninger til kontrol med selvangivelsen og om straffen for skattesvig m. v. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 65. — C. sp. 29].

Fremsat mundtligt i folketinget $11\frac{1}{6}$ (F. sp. 25). 1. beh. $18\frac{1}{6}$ (F. sp. 368). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Axel Sørensen, Tholstrup og Alfred

Jensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Hans Knudsen, Holger Eriksen [formand], Ove Hansen, Per Hækkerup, Peter Nielsen, Hans Rasmussen [fra $\frac{19}{6}$ M. Larsen], Edel Saunte, Axel Sørensen [næstformand], Tholstrup, Thorkil Kristensen, Anders Andersen, Foged, Helga Pedersen, Øllgaard, Poul Møller, Baagø og Jørgen Jørgensen (Ullerup)). Betænkning (B. sp. 55) afgivet $\frac{27}{6}$. (Ordfører: Hans Knudsen). 2. beh. $\frac{2}{7}$ (F. sp. 734). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. 3. beh. $\frac{4}{7}$ (F. sp. 844). *Loven stadfæstet 6. juli 1957.* (Lovt. nr. 200).

Forslaget til den her omhandlede lov var et led i det komplekse af lovforslag, der fremsattes af regeringen i folketingsårets 2. samling, og som havde til formål at forbedre landets valutasituation, jfr. foran angående lov om et stabiliseringslån.

Ved loven udvides på en række områder de *kontrolbeføjelser*, der tilkommer de skatteligende myndigheder i henhold til lov nr. 392 af 12. juli 1946, den såkaldte kontrollov (om denne se årbog 1945-46, side 198-210). Loven tilsigter, at ligningen kan blive så ligelig og effektiv for alle befolkningsgrupper som muligt, idet der, som det anførtes i bemærkningerne til lovforslaget, har været den skævhed i de hidtidige bestemmelser, at de for visse befolkningsgrupper gav mulighed for at udøve kontrol med, at de blev beskattet af hele indkomsten — dette gælder især for lønmodtageres vedkommende — mens kontrolbeføjelserne over for andre befolkningsgrupper — navnlig de selvstændigt erhvervsdrivende — måtte betegnes som utilstrækkelige.

De af finansministeren foreslåede bestemmelser, der stort set svarede til kontrolbestemmelserne i det af finansministeren flere gange fremsatte forslag til statsskattelov, ændredes på enkelte punkter under behandlingen.

Om lovens indhold bemærkes:

Ved § 1 indsættes i kontrollovens § 2 følgende bestemmelse:

„Enhver, der omfattes af reglerne om indkomstskattepligt i henhold til lovgivningen om indkomst- og formueskat til staten, skal være *pligtig at selvangive* sin indkomst, hvad enten denne er positiv eller negativ. Selvangivelsen skal foruden

angivelse af nettoindkomstens størrelse indeholde sådanne *specifikationer* af indtægter og udgifter, som måtte blive fastsat af finansministeren efter indstilling fra ligningsrådet. Skattepligtige, som ikke er regnskabspligtige, er pligtige i det omfang, hvori det fastsættes af finansministeren efter indstilling fra ligningsrådet, i forbindelse med selvangivelsen at meddele oplysninger om *hovedposter inden for privatforbruget*, herunder også udgifter til privat medhjælp, større anskaffelser af løsøre o. lign.“

Bestemmelsen i sidste punktum om pligt til at meddele oplysning om hovedposter inden for privatforbruget omfattede i det fremsatte lovforslag „erhvervsdrivende, som ikke er regnskabspligtige“, og i bemærkningerne anførtes, at man herved havde haft for øje, at ligningen af erhvervsdrivende, hvis indkomst opgøres ad indirekte vej på grundlag af formuebevægelser og et skønnet privatforbrug, er forbundet med særlig vanskelighed og usikkerhed, og at man har anset den foreslåede oplysningspligt for et egnet hjælpemiddel til at nå frem til en rigtigere ansættelse for de ikke regnskabspligtige erhvervsdrivendes vedkommende.

Ved 2. behandling ændredes ordet „erhvervsdrivende“ til „skattepligtige“ ifølge et af finansministeren stillet og af det nedsatte udvalg tiltrådt ændringsforslag, hvorom der i udvalgsbetænkningen bemærkedes:

„Der sker herved på den ene side en udvidelse af bestemmelsens område, men det skal på den anden side fortsat være finansministeren, som efter indhentet udtalelse fra ligningsrådet bestemmer, hvilke grupper af skattepligtige bestemmelsen skal finde anvendelse på, og finansministeren har udtalt, at bestemmelsen kun vil blive bragt til anvendelse over for sådanne grupper af skattepligtige, såvel erhvervsdrivende, lønmodtagere som andre, som det erfaringsmæssigt er vanskeligt at kontrollere.“

Lovens § 2 indeholder bl. a. en bestemmelse om, at der indsættes et nyt stk. 3 i kontrollovens § 3, hvorefter en skattepligtig, der er pålagt regnskabspligt i henhold til kontrollovens § 3, stk. 1, skal være pligtig at *opbevare det af ham førte regnskab med tilhørende bilag* i 5 år efter udløbet af det pågældende regnskabsår.

Ved lovens § 3 gives der kontrollovens §§ 6-9 en ny affattelse. Kontrollovens § 6 affattes således:

„Enhver erhvervsdrivende, der fører regnskab, er, hvad

enten han ifølge lovgivningen er regnskabspligtig eller ej, pligtig på begæring af de skattelignende myndigheder til disse at *indsende sit regnskabsmateriale med bilag* for tiden forud for det løbende regnskabsår.

Enhver erhvervsdrivende, der fører regnskab, er, hvad enten han ifølge lovgivningen er regnskabspligtig eller ej, pligtig at give de skattelignende myndigheder adgang til *på stedet at gennemgå hans regnskabsmateriale med bilag og foretage opgørelse af kassebeholdning m. v.*, når der ved behandlingen af hans selvangivelse er fremkommet *forhold, som giver rimelig grund dertil*.

Enhver erhvervsdrivende er pligtig at give de skattelignende myndigheder adgang til *på stedet at foretage opgørelse og vurdering af lagerbeholdninger, besætning, inventar, maskiner og andet driftsmateriel*, når der ved behandlingen af hans selvangivelse er fremkommet *forhold, som giver rimelig grund dertil*.

Finansministeren kan fastsætte nærmere regler vedrørende praktiseringen af bestemmelserne i stk. 1-3.“

Ifølge kontrollovens §§ 6 og 7 i den hidtidige affattelse har de skattelignende myndigheder alene haft adgang til at foretage gennemgang på stedet af en skatteydere regnskabsmateriale med bilag og opgørelse og vurdering af varebeholdning m. v. „når særlige forhold taler derfor“.

Spørgsmålet om, hvornår denne betingelse er opfyldt, har i praksis givet anledning til tvivl, og i det af finansministeren fremsatte forslag var denne begrænsning derfor udeladt. Det skulle herefter være overladt til de skattelignende myndigheders skøn, hvornår kontrol på stedet skulle foretages. Det udtaltes i bemærkningerne til lovforslaget, at „det ligger i forholdets natur, at de skattelignende myndigheder kun vil gøre brug af de ved bestemmelserne hjemlede kontrolforanstaltninger, når de finder, at omstændighederne taler derfor.“

Ifølge ændringsforslag, som finansministeren og det nedsatte udvalg enedes om, fik bestemmelsen imidlertid den forannævnte affattelse. I udvalgsbetænkningen udtaltes om ændringsforslagene:

„Man har ikke ment, at der bør være adgang for de skattelignende myndigheder til *undersøgelse på stedet*, medmindre der ved behandlingen af den pågældende selvangivelse er fremkommet *forhold, som giver rimelig grund dertil*, og det foreslås derfor, at lovens § 6, stk. 1 og 2, ændres i overensstemmelse hermed, hvorhos det foreslås, at der i § 6 indsættes et nyt stk. 1, hvorved der tilvejebringes

en udtrykkelig hjemmel for de skattelignende myndigheder til, *selv om sådanne forhold ikke foreligger, at kræve regnskabsmateriale med bilag indsendt*. Der er dog intet til hinder for, at den skattepligtige kan træffe aftale med de skattelignende myndigheder om, at disse foretager undersøgelsen af regnskabsmateriale med bilag på stedet, hvis dette i det enkelte tilfælde måtte være den mest praktiske fremgangsmåde.“

Den hidtil gældende regel om gennemgang af en skatteydere regnskabsmateriale har ved sin formulering (det regnskabsmateriale m. v., „der påberåbes som grundlag for selvangivelsen“) givet anledning til den opfattelse, at der kun var adgang til at gennemgå det materiale, der vedrører netop det indkomstår, som undersøgelsen angår, og ikke andre, navnlig de tilstødende år. Den nye formulering udelukker en sådan fortolkning.

Kontrollovens § 7 affattes således:

„Til brug ved skatteligningen skal der hvert år *uden opfordring* afgives følgende oplysninger over for de skattelignende myndigheder:

- a) Enhver, der i det foregående år i sin virksomhed har foretaget udbetaling (hvormed her og i det følgende sidestilles godskrivning) af *lønning, gratiale, provision o. lign.*, er pligtig at give oplysning om størrelsen af de *udbetalte beløb samt om modtagerens navn og bopæl*. Pligten omfatter også beløb, der ydes som godtgørelse for afholdte udgifter, f. eks. godtgørelse for rejser og repræsentation, medmindre beløbet falder ind under bestemmelsen i § 5 d i lov nr. 149 af 10. april 1922 (dagpenge og rejsegodtgørelse under udførelse af offentligt hverv). Oplysningen skal omfatte alle udbetalinger til den enkelte modtager; er summen af udbetalingerne under 100 kr. årlig, skal oplysning ikke afgives.

Er arbejdsgiveren i tilfælde, hvor lønnen m. v. udbetales gennem *mellemand*, ude at stand til at meddele oplysning om stedfundne udbetalinger, påhviler pligten mellemanden.

Arbejdsgiveren, eventuelt mellemanden, er pligtig ved antagelsen af medhjælp at afkræve denne oplysning om navn og nøjagtig adresse samt at foretage notater om udbetalt løn m. v.; for oversiddelsen af denne pligt kan

der af finansministeren ikendes arbejdsgiveren, henholdsvis mellemmanden, en *bøde* af indtil 1 000 kr.

- b) Enhver, der har foretaget udbetaling af forfatter- eller komponisthonorarer, honorarer til udøvende kunstnere, honorarer for foredrag o. lign., er pligtig at give oplysning om *honorarernes størrelse samt om modtagernes navn og bopæl*. Samme oplysningspligt påhviler den, der har foretaget udbetaling af afgift for udnyttelse af patentrettigheder, mønster, varemærke o. lign., hvad enten afgiften erlægges som en løbende ydelse eller som en sum én gang for alle. Oplysningen skal omfatte alle udbetalinger til den enkelte modtager; er summen af udbetalingerne under 100 kr. årlig, skal oplysning ikke afgives. Reglerne ovenfor under a), 2. og 3. stk., finder tilsvarende anvendelse.

Finansministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser vedrørende afgivelsen af de i stk. 1 nævnte oplysninger.“

Mens bestemmelserne i stk. 1 a) ikke indeholder væsentlige ændringer af de hidtidige regler er bestemmelserne under b) nye. 1. punktum i stk. 1 b) fik sin formulering ved 2. behandling ifølge ændringsforslag, hvorom finansministeren og det nedsatte udvalg var enedes. Samtidig indsattes grænsen på 100 kr. i stykkets næstsidste punktum.

I kontrolloven indsættes som § 8 A:

„*Banker, vekselmæglere, vekselere* og andre, som driver sådan omsætning med offentlige værdipapirer, at de ifølge lovgivningen er forpligtede til at føre forretningsbøger, er pligtige efter finansministerens nærmere bestemmelse at meddele de skattelignende myndigheder de oplysninger vedrørende *køb og salg af værdipapirer*, der kan tjene til vejledning ved skatteansættelsen. Hvor køberen eller sælgeren repræsenteres af en sagfører eller anden befuldmægtiget, er denne pligtig at give oplysning om klientens navn og adresse.“

Bestemmelsen træder i stedet for kontrollovens § 8, stk. 3, der ifølge bemærkningerne til lovforslaget har været praktiseret på den måde, at det hvert år ved cirkulære fra skattedepartementet er blevet pålagt banker, vekselmæglere og vekselere at indsende fortegnelse over de personer, som i vedkommende kalenderår har haft en omsætning ved køb og salg af værdipapirer på mindst 50 000 kr.

I kontrolloven indsættes som § 8 B:

„*Forsikringselskaber* er efter finansministerens nærmere bestemmelse pligtige til uden opfordring til brug ved skatteligningen at give de skattelignende myndigheder oplysning om indbetalte forsikringspræmier og indskud én gang for alle, om udbetalinger hidrørende fra forsikringer af den i lov nr. 87 af 29. marts 1957 (om beskatningen af renteforsikringer m. v. og pristalsreguleret alderdomsopsparring) § 1, stk. 1 b., omhandlede art, herunder om påbegyndelse af og ændringer i sådanne udbetalinger, om udbetalinger af tilbagekøbsværdi og bonus efter sådanne forsikringer, om dispositioner af den i nævnte lovs § 3 omhandlede karakter, for så vidt den pågældende disposition er kommet til selskabets kundskab, samt om opdelinger vedrørende den i nævnte lovs § 2, stk. 3, anførte bestemmelse. Der påhviler *pensionskasser pensionsfonds og andre, der udbetaler pensioner*, samme oplysningspligt, for så vidt angår tilsvarende forhold vedrørende pensionsordninger.

Forsikringselskaber er endvidere pligtige at give forsikringskontrakter, der går ud på en kombination af forsikringer som i nævnte lovs § 1, stk. 1 b. og c., nævnt, påtegning om, hvorledes indskud eller præmie fordeler sig på de to forsikringsarter.“

Paragraffen træder i stedet for § 4 i lov nr. 87 af 29. marts 1957 om beskatningen af renteforsikringer m. v. og pristalsreguleret alderdomsopsparring. I udvalgsbetænkningen udtaltes om denne bestemmelse:

„Om den i *den foreslåede § 8 B* omhandlede oplysningspligt for forsikringselskaber har finansministeren udtalt, at det er hensigten at begrænse oplysningspligten mest muligt såvel med hensyn til beløbenes størrelse som med hensyn til, hvor ofte oplysning vedrørende den enkelte forsikringstager skal afgives, og man agter ved forhandling med de oplysningspligtige at søge at nå til en ordning, der er til mindst mulig ulempe for disse.“

Som § 8 C indsættes følgende bestemmelse, hvorved adgangen til at kræve oplysning om erhvervsdrivendes omsætning med andre erhvervsdrivende udvides:

„*Enhver, der driver selvstændigt erhverv*, herunder også mæglere og auktionsholdere, er på forlangende pligtig at give

de skattelignende myndigheder oplysning om den *omsætning*, han — som led i eller i anledning af begge parter erhverv — har haft med eller formidlet for *andre navngivne erhvervsdrivende*, eller om *arbejder*, han — ligeledes som led i eller i anledning af begge parter erhverv — har udført for eller ladet udføre hos andre navngivne erhvervsdrivende; for produktions- og indkøbs- eller salgforeninger og lignende erhvervsorganisationers vedkommende omfatter oplysningspligten også organisationens mellemværende af nævnte art med sine medlemmer. Oplysning kan forlanges om arten af omsætningen eller arbejdet, om omsatte varemængder, om vederlagets størrelse, om tidspunktet for omsætningen eller arbejdets udførelse samt om, hvornår og hvorledes vederlaget er erlagt. Hvor forholdene taler derfor, kan finansministeren *efter indstilling fra ligningsrådet i hvert enkelt tilfælde* bestemme, at der skal kunne forlanges tilsvarende oplysninger med hensyn til mellemværender med *ikke navngivne erhvervsdrivende*.

Banker, sparekasser, bankierer, vekselerere, sagførere og andre, der modtager midler til forvaltning, er pligtige på forlangende at give de skattelignende myndigheder oplysning om *navngivne skattepligtiges hos dem indestående eller forvaltede midler og dissers afkastning*. For så vidt angår *ikke navngivne skattepligtige*, er de efter finansministerens bestemmelse pligtige at meddele tilsvarende oplysninger med angivelse af ejerens, eventuelt tillige den dispositionsberettigedes, navn og bopæl.“

Paragraffens stk. 1, sidste punktum, fik sin formulering ved 2. behandling ifølge ændringsforslag, hvorom finansministeren og udvalget var enedes. Om den foreslåede bestemmelse og de foretagne ændringer udtaltes i udvalgsbetænkningen:

„Med hensyn til praktiseringen af bestemmelsen i den foreslåede § 8 C, stk. 1, sidste punktum, har finansministeren udtalt, at der ved afgørelsen af spørgsmål om begæring af oplysning på *ikke navngivne* altid vil blive lagt vægt på, at der herved forvoldes de erhvervsdrivende mindst mulig ulejlighed. Finansministeren har endvidere oplyst, at det ikke er hensigten at pålægge de erhvervsdrivende en almindelig oplysningspligt, men man agter kun at anvende bestemmelsen lejlighedsvis, hvor forholdene taler derfor, enten over for enkelte erhvervsdrivende eller over for enkelte brancher, således at man f. eks. begærer oplysning om omsætningen med de pågældendes

kunder, eventuelt inden for en enkelt varegruppe, om ydede bonus- og rabatbeløb o. lign.

Ved *ændringsforslag nr. 7* gøres det til en betingelse for, at de skattelignende myndigheder kan forlange oplysninger med hensyn til erhvervsdrivendes mellemværender med *ikke navngivne* erhvervsdrivende, at finansministerens bestemmelse herom træffes efter indstilling fra ligningsrådet i hvert enkelt tilfælde. Det er ikke hensigten ved den foreslåede ændrede formulering at indskrænke bestemmelsens anvendelsesområde. Den vil fortsat kunne praktiseres som foran skitseret, men man har ment, at det bør lovfæstes, at *ligningsrådet skal afgive indstilling i hvert enkelt tilfælde.*“

Som § 8 D i kontrolloven indsættes følgende bestemmelse, der i alt væsentligt svarer til kontrollovens hidtidige § 8, stk. 1:

„Offentlige myndigheder og bestyrelser for selskaber, foreninger, stiftelser, legater og andre institutioner er — ud over hvad der følger af foranstående bestemmelser — pligtige på forlangende at meddele de skattelignende myndigheder alle de oplysninger, der kan tjene disse myndigheder til vejledning ved udførelsen af deres hverv — for så vidt angår oplysninger vedrørende ikke navngivne skattepligtige dog kun efter finansministerens bestemmelse. Hvor det drejer sig om forhold, der falder ind under bestemmelserne i § 8 C, stk. 1, kan der dog ikke afkræves bestyrelser for selskaber, foreninger, stiftelser, legater og andre institutioner oplysninger i videre omfang, end disse bestemmelser afgiver hjemmel for.“

§ 9, der svarer til kontrollovens hidtidige § 9, fastsætter:

„Vægrer nogen sig ved at efterkomme bestemmelserne i §§ 6-8 D, afgør finansministeren, hvorvidt han er pligtig dertil, og kan om fornødent fremtvinge pligtens efterkommelse ved pålæg af en daglig bøde.“

Ifølge den her omhandlede lovs § 5 indsættes som ny § 11 A i kontrolloven en bestemmelse om *postgirokontorets oplysningspligt*, der svarer til ligningslovens § 26, men som af systematiske grunde er ønsket optaget i kontrolloven.

Ved lovens § 6 ophæves kontrollovens § 13, stk. 4, om *offentliggørelse af navn* m. v. i skattebesvigelssager af alvorlig karakter. Herefter vil *skattebesvigelssager af mere alvorlig karakter finde deres afgørelse ved de almindelige domstole.*

Ved lovens § 7 indsættes som ny § 15 A følgende *straffebestemmelse*:

„Med bøde eller hæfte straffes den, der undlader at føre regnskab som påbudt ved bestemmelse af finansministeren i henhold til § 3, stk. 1, eller som gør sig skyldig i grove uordener med hensyn til førelsen af sådant regnskab eller ved den i § 3, stk. 3, foreskrevne opbevaring af dette regnskab med tilhørende bilag.“

I udvalgsbetænkningen udtales herom:

„Vedrørende den i lovforslagets § 7 foreslåede nye straffebestemmelse har finansministeren over for udvalget udtalt, at den, hvor der er tale om grove uordener med hensyn til regnskabets førelse eller med hensyn til opbevaringen af regnskabet med bilag, kun vil blive bragt i anvendelse over for skattepligtige, der har udvist særlig graverende forsømmelighed i denne henseende.“

Lovens §§ 9 og 10 indeholder regler om lovens *ikrafttræden* og bemyndigelse for finansministeren til at lade kontrolloven *bekendtgøre* med de nye ændringer (se lovbekendtgørelse nr.203 af 11. juli 1957).

Ved 1. behandling gav *Hans Knudsen* (S) tilslutning til lovforslaget, som han fandt i høj grad påkrævet til forbedring af skatteligningens effektivitet.

Thorkil Kristensen (V) ønskede, at der i det udvalg, som nedattes til behandling af lovforslaget, skulle foretages en nærmere undersøgelse af virkningerne af kontrolloven af 1946 til belysning af, hvilke skærpselser af reglerne der måtte anses for påkrævede. Han fandt det ikke rigtigt som foreslået i lovforslaget at stryge den gældende lovs ord om, at undersøgelser på stedet af regnskabsmateriale, lagerbeholdninger m. v. kun kan finde sted, „når særlige forhold taler derfor“.

Poul Møller (KF) erklærede, at hans parti var villigt til at forhandle om ændringer i kontrolloven på de punkter, hvor erfaringen havde vist, at det var nødvendigt, for at man kunne få et retfærdigt ligningsgrundlag. Han ønskede ligesom Thorkil Kristensen nærmere oplysninger om de hidtil gjorte erfaringer forelagt udvalget.

Axel Sørensen (RV) tilsagde det radikale venstres medvirken til lovforslagets gennemførelse.

Tholstrup (DR) udtalte, at hans parti kunne medvirke til gennemførelse af lovforslaget, der var en følge af det dårlige system med skat på arbejdsskabe indkomster. Partiets medvirken måtte ses som led i en helhed.

Alfred Jensen (DK) fandt, at det var et spørgsmål, om de forelåede foranstaltninger ville bøde på det misforhold, der er vedrørende kontrollen med indkomstangivelserne i de forskellige befolkningsgrupper, og han ville afvente resultatet af udvalgsbehandlingen, inden han tog endelig stilling.

Finansministeren besvarede en række af de forskellige ordførere stillede spørgsmål og tilsagde forhandlingsvilje under udvalgsarbejdet.

Det nedsatte udvalg afgav en enstemmig indstilling om vedtagelse af lovforslaget med en række ændringsforslag, stillet af finansministeren og tiltrådt af udvalget. Ændringsforslagene, der alle vedtoges enstemmigt ved 2. behandling, er omtalt under den foranstående gennemgang af lovens indhold. Ved 2. behandling stillede fra kommunistisk side ændringsforslag om, at banker, sparekasser m. v. uden opfordring skulle give de skattelignende myndigheder oplysning om de hos dem indestående midler og deres afkastning samt om indehavernes navn og bopæl. Endvidere foresloges indsat bestemmelse om, at aktieselskaber skulle være pligtige til uden opfordring at give de skattelignende myndigheder oplysning om, hvilke udbytter der udbetales, og om modtagernes navn og bopæl. Disse ændringsforslag afvistes af finansministeren og de andre partiers ordførere og forkastedes ved 2. behandling med alle partiers stemmer mod kommunisternes.

Lovforslaget gik derefter til fornyet behandling i udvalget, men behandlingen gav ikke anledning til ændringsforslag.

Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget enstemmigt med 148 stemmer.

5. Lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 17. — C. sp. 37].

FremSAT mundtligt i Folketinget $11/6$ (F. sp. 25). 1. beh. $19/6$ (F. sp. 454). Partiernes ordførere: Retoft, Holmberg, Ninn-Hansen, Kirkegaard, Tholstrup og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Retoft, Heising, Horn [formand], Aage Knudsen, M. Larsen (Kolding), Axel Ivan Pedersen, P. A. Rasmussen, Kirkegaard [næstformand], Tholstrup, Holmberg, Vagn Bro, From, Thisted Knudsen, Sønderup, Ninn-Hansen, Marie Antoinette von Lowzow og H. C. Toft). Betænkning (B. sp. 41) afgivet $27/6$. (Ordfører: Retoft). 2. beh. $3/7$ (F. sp. 788). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 75) afgivet $3/7$. 3. beh. $5/7$ (F. sp. 881). *Loven stadfæstet 6. juli 1957.* (Lovt. nr. 184).

Loven udgør en del af det kompleks af love, som regeringen gennemførte i folketingsårets 2. samling, og som tilsigtede at imødegå svækkelsen i landets valutariske likviditet, bl. a. gennem besparelser på statsbudgettet og en standsning af forbrugsstigningen.

Af lovforslagets bemærkninger skal anføres følgende:

„Ved nærværende lovforslag er det foreslået, at der til afløsning af de hidtil gældende ordninger vedrørende tildeling af indkøbstilladelser til motorkøretøjer og indkøb af motorkøretøjer på dollarpræmiebasis gennemføres en forhøjelse af omsætningsafgiften af motorkøretøjer.

Det har — efterhånden som antallet af meddelte købstilladelser er blevet stadig lavere, både absolut og i forhold til indgivne ansøgninger — vist sig stadig vanskeligere at træffe rimelige og retfærdige afgørelser med hensyn til, hvem af flere i og for sig kvalificerede ansøgere der burde foretrækkes, og tildelingsordningen har været forbundet med en ikke ubetydelig administration. Der blev i 1956 givet i alt 5 891 indkøbstilladelser til automobiler og 3 866 tilladelser til motorcykler. Der blev behandlet ca. 36 000 ansøgninger.

Ved den nu foreslåede omlægning bortfalder tildelingsordningen helt, når de inden 27. maj 1957 — på hvilken dato den påtænkte ophævelse af tildelingsordningen blev omtalt i pressen — indkomne ansøgninger er behandlet, og man opnår herved en betydelig forenkling af administrationen og besparelser.

Til bedømmelse af provenuet af omsætningsafgiften efter den foreslåede forhøjelse bemærkes, at provenuet af omsætningsafgiften af de i året 1956 afgiftsberigtigede køretøjer androg ca. 127 mill. kr., medens provenuet af bevillingstilsagn til motorkøretøjer i samme tidsrum androg ca. 135 mill. kr. Den forhøjede omsætningsafgift vil imidlertid ud over det provenu, som omsætningsafgiften og bevillingstilsagnene ville indbringe efter de gældende regler, indbringe et yderligere provenu som følge af, at alle køretøjer — med en enkelt modifikation for så vidt angår droscher, lillebiler og turistvogne — efter forslaget skal erlægge den forhøjede afgift svarende til den gældende omsætningsafgift + dollartillæg. Dette merprovenu kan — under forudsætning af, at den foreslåede omlægning ikke medfører nedgang i salget af motorkøretøjer — anslås til noget over 30 mill. kr. årlig.

Samtidig med at gennemføre de ændringer i lovgivningen om omsætningsafgift af motorkøretøjer, som afgiftsforhøjelsen medfører, har man fundet det ønskeligt at søge løst de spørgsmål — hovedsagelig af teknisk art — der endnu står tilbage fra den tidligere foreslåede revision af loven om omsætningsafgift af motorkøretøjer, efter at de to ændringslove, lov nr. 163 af 13. juni 1956 [årbog 1955-56, side 132] og lov nr. 81 af 29. marts 1957 [se side 140], er gennemført. Nærværende lovforslag er derfor udarbejdet på grundlag af de i folketinget den 7. februar 1956 [årbog 1955-56, side 454] og 14. november 1956 [se side 446] fremsatte forslag til lov om omsætningsafgift af motor-

køretøjer, idet man nu har indarbejdet de ændringer, som dollarpræmietillæggets afløsning af en afgift giver anledning til, ligesom der er foreslået enkelte andre ændringer."

De ovennævnte tidligere fremsatte lovforslag var udarbejdet på grundlag af det lovudkast, som indeholdes i den af motorafgiftskommissionen den 21. maj 1954 afgivne betænkning, II. del. Nærværende lov er med hensyn til de tekniske bestemmelser i det store og hele overensstemmende med udkastet, dog med visse ændringer.

I sin endelige form falder loven i følgende afsnit: I. Omsætningsafgiften (§§ 1-23), II. Udligningsafgiften (§§ 24 og 25) og III. Almindelige bestemmelser (§§ 26-29).

Afsnit I. Omsætningsafgiften.

Denne afgift beregnes ifølge lovens § 3 efter følgende satser, jfr. dog § 5:

Afgiftspligtig værdi	Afgift
Ikke over 2 000 kr.	70 pct. af værdien
2 000- 5 000 -	1 400 kr. af 2 000 kr. og 85 pct. af resten
5 000-10 000 -	3 950 - - 5 000 - - 95 - - —
10 000-15 000 -	8 700 - - 10 000 - - 105 - - —
Over 15 000 -	13 950 - - 15 000 - - 130 - - —

Skalaen er noget lempeligere end efter det oprindelige lovforslag, hvilket skyldes, at den i lovforslaget foreslåede afgift under behandlingen i folketinget — som det nærmere vil blive omtalt nedenfor i forbindelse med lovens afsnit II — blev opdelt i to, nemlig dels en *udligningsafgift af indførte personbiler*, dels den her omhandlede *omsætningsafgift*.

I lovens § 4 er angivet en række grupper af køretøjer, som er *fritaget for afgift*. Reglerne svarer for en stor del til de hidtil gældende.

I paragraffens *punkt 7*, der omhandler *last- og varekøretøjer*, er det nu udtrykkeligt fastsat, at et afgiftsfritaget køretøj kan benyttes til kørsel til og fra garage, reparatør o. lign.

Efter den nævnte bestemmelse *udvides adgangen til at befordre personer* med last- og varemotorkøretøjer, idet det herefter vil være lovligt med et sådant køretøj at befordre *én person foruden føreren, selv om det ikke er nødvendigt med*

2 personer til at af- og pålæsse det transporterede gods. Det er fortsat en betingelse for at kunne benytte et last- og varekøretøj afgiftsfrit, at køretøjet kun benyttes i forbindelse med godstransport, hvorfor det også fremtidigt vil være ulovligt at benytte et sådant afgiftsfritaget køretøj, hvis formålet alene er befordring af personer. Af hensyn til faren for omgæelse bestemmes det, at motorkøretøjer, der er fritaget for afgift efter denne bestemmelse, på søn- og helligdage — hvor benyttelsen af last- og varekøretøjer i øvrigt er begrænset af bestemmelserne i helligdagslovgivningen — alene må benyttes til befordring af personer, der er nødvendige for af- og pålæsning af det transporterede gods, og at sådanne køretøjer ikke må benyttes til feriekørsel. Der tilvejebringes endvidere hjemmel for, at last- og varekøretøjer kan benyttes til befordring af personer, der er ansat i ejerens (brugerens) virksomhed, til og fra den arbejdsplads, hvor det medbragte materiel skal anvendes af de pågældende.

Ved § 5, stk. 1, fastsættes afgiftssatsen for turistbiler, droscher og lillebiler til 20 pct. — i det oprindelige lovforslag 30 pct. — af værdien.

I stk. 2 omhandles de last- og varemotorkøretøjer, hvoraf der — som hidtil — skal svares halv afgift.

Stk. 3, som indsattes under behandlingen i folketinget, har følgende ordlyd:

„For køretøjer, der efter nærmere af finansministeriet fastsatte regler udelukkende benyttes til udlejning til valutaudlændinge, svares afgift efter satserne i § 3, stk. 1, i lovbe kendtgørelse nr. 3 af 9. januar 1954. Der skal ikke erlægges yderligere afgift efter nærværende lov, når køretøjerne efter at have været benyttet i overensstemmelse med de fastsatte betingelser overgår til anden anvendelse.“

Bestemmelsen tilsigter at hjælpe de firmaer, der ved udlejning af personautomobiler til udenlandske turister bringer udenlandsk valuta til landet, således at deres konkurrenceevne over for tilsvarende udenlandske udlejningsfirmaer ikke forringes.

§ 6 giver regler om særlige nummerplader for varemotorkøretøjer, der er fritaget for afgift eller er berigtiget med nedsat

afgift efter reglerne i §§ 4 og 5. Herefter skal alle sådanne varemotorkøretøjer forsynes med særlige nummerplader; for tidligere afgiftsberigtigede køretøjer med sorte nummerplader er der dog fastsat en frist på 2 år til ombytning af nummerpladerne.

I § 7 gives der regler for, hvilken *afgift* der skal erlægges, når *betingelserne for en ydet afgiftsfritagelse eller -nedsættelse bortfalder*. Reglerne er i princippet i overensstemmelse med tilsvarende bestemmelser i den hidtil gældende lov.

Ifølge § 8 er *den afgiftspligtige værdi* for nye køretøjer, bortset fra de tilfælde, hvor der i § 10 er foreskrevet vurdering, *køretøjets fulde pris i dansk mønt*, inklusive alt udstyr, ved den før indregistreringen sidst stedfundne omsætning. Omsætningsafgiften medregnes ikke til den afgiftspligtige værdi.

Er der for toldvæsenet anmeldt en *standardpris*, lægges denne til grund.

For nye motorkøretøjer, for hvilke der *ikke* for toldvæsenet er anmeldt *standardpris*, *forhøjes afgiften* efter § 3 med 50 kr. for motorcykler og 200 kr. for automobiler. For motorkøretøjer, der afgiftsberigtiges i henhold til § 5, stk. 1 og 2, foretages der ingen forhøjelse af afgiften.

Som en ny regel er det fastsat, at den afgiftspligtige værdi forhøjes med 500 kr., såfremt der i prisen for en personmotorvogn ikke er indbefattet *varmeapparat eller varmeanlæg*. Reglen har sin begrundelse i, at praktisk talt alle nye vogne er forsynet med de nævnte anlæg, og at der efter de hidtidige regler kunne opnås en lidet rimelig afgiftsmæssig fordel ved at afmontere køretøjernes varmeapparater og derpå — efter frembydelsen af køretøjerne for toldvæsenet — på ny montere varmeapparaterne.

§ 9 giver nærmere regler for *dokumenteringen* af den afgiftspligtige værdi.

I § 10 er samlet alle bestemmelserne vedrørende tilfælde, hvor et *nyt køretøjs afgiftspligtige værdi skal fastsættes ved vurdering* (jfr. om brugte køretøjer det ved § 11 anførte). Reglerne svarer i det store og hele til de hidtidige.

§ 11, der indsattes under behandlingen i folketinget, har følgende ordlyd:

„Afgiften af brugte køretøjer berigtiges efter følgende regler:

- 1) For personkøretøjer, der er indført som brugte her til landet, er den afgiftspligtige værdi 90 pct. af et tilsvarende køretøjs oprindelige, fulde pris i dansk mønt som nyt, inklusive sædvanligt udstyr, ved salg til bruger her i landet i ikke-afgiftsberigtiget stand. I tilfælde, hvor toldvæsenet ikke kan konstatere den oprindelige pris, berigtiges afgiften på grundlag af en af de i § 12, stk. 1, omhandlede vurderingsnævn skønnet tilsvarende pris. Afgiftsberigtigelse på grundlag af en afgiftspligtig værdi på 90 pct. af den ovennævnte pris er betinget af, at køretøjet har været indregistreret i udlandet i mindst 6 måneder og har været brugt i et nærmere fastsat omfang, idet køretøjets afgiftspligtige værdi i modsat fald er den fulde ovennævnte pris.
- 2) For last- og varevogne samt motorcykler forbundet med varesidevogn, der er indført som brugte her til landet, fastsættes den afgiftspligtige værdi i overensstemmelse med reglerne i punkt 1, såfremt køretøjet inden for et tidsrum af 3 år fra indførslen afgiftsberigtiges i henhold til nærværende lov.
- 3) Såfremt køretøjer som de i punkt 1 og 2 omhandlede er indgået toldfrit efter toldlovens § 2 e, fastsættes den afgiftspligtige værdi i overensstemmelse med reglen i punkt 5. I tilfælde, hvor køretøjet inden for et tidsrum af 3 år fra indregistreringen for den pågældende overføres til andre ved salg, udlejning, kreditorforfølgning eller på anden måde, svares der afgift efter reglerne i punkt 1 eller 2 med fradrag af den allerede erlagte afgift.
- 4) Såfremt et køretøj, der er fritaget for afgift i henhold til § 4, punkt 2, inden for et tidsrum af 2 år fra indregistreringen for den pågældende overføres til andre ved salg, udlejning, kreditorforfølgning eller på anden måde, fastsættes den afgiftspligtige værdi i overensstemmelse med reglerne i punkt 1. Ved afgiftsberigtigelse i andre tilfælde af sådanne køretøjer sker dette i overensstemmelse med punkt 5.

- 5) For andre brugte køretøjer berigtiges afgiften på grundlag af en ved vurdering af køretøjet ansat almindelig værdi ved salg til bruger her i landet i ikke-afgiftsberigtiget stand. Finansministeriet kan dog, når forholdene taler derfor, træffe bestemmelse om, at køretøjerne, såfremt der ikke i øvrigt foreligger grundlag for vurdering, jfr. § 10, skal berigtiges på grundlag af køretøjernes pris i overensstemmelse med § 8, stk. 1. Finansministeriet kan træffe bestemmelse om, at der for brugte køretøjer skal fremlægges en skriftlig kontrakt eller erklæring indeholdende nærmere oplysninger om køretøjets pris m. v.“

Hensigten med den anførte bestemmelse er i tilfælde af en *liberalisering* af indførslen af brugte personkøretøjer at give mulighed for at *modvirke en uønsket indførsel af udslidte køretøjer* uden at hindre indførsel af køretøjer af høj værdi i forhold til nyvognsprisen.

§ 12 giver nærmere regler for sammensætningen af de *vurderingsnævn*, der foretager vurderingen.

Reglerne i § 13 om, *hvem der kan foretage indregistrering eller omregistrering* af køretøjer, svarer med visse modifikationer til de hidtil gældende regler herom.

Bestemmelserne i § 14 om *udredelse af afgiften m. v.* svarer til de hidtil gældende regler bortset fra en under behandlingen i folketinget indsat bestemmelse, hvorefter der gives mulighed for at tilstå *virksomheder, der driver handel med køretøjer*, en *kredit* på 15 måneder med erlæggelse af halvdelen af afgiften for *personmotorvogne, som agtes benyttet til kørsel i demonstrations- og salgsojemed.*

Bestemmelsen modsvarer i det væsentlige den hidtidige ordning, hvorefter automobilforhandlerne efter omfanget af deres salg af nye personautomobiler har fået tildelt købstilladelse til et mindre antal køretøjer, der blev benyttet i salgsarbejdet samt i et vist omfang til almindelig privat kørsel. Forhandlerne, der var berettiget til at sælge køretøjerne, undgik at investere dollarpræmie, idet dollarpræmien først skulle erlægges i forbindelse med køretøjernes videresalg.

Sammensætningen af det i § 15 omhandlede *nævn*, der

afgør, om et køretøj kan betragtes som identisk med et tidligere afgiftsberigtiget køretøj, om der kan tilstås afgiftsfritagelse eller -nedsættelse efter §§ 4 og 5, og som endvidere træffer afgørelse af spørgsmålet om, hvorvidt der for et køretøj findes standardpris, svarer til den hidtidige lovs bestemmelse herom, dog med den ændring, at *et af nævnets medlemmer skal være dommer.*

§§ 16-18 om *politiets underretningspligt, om toldvæsenets beføjelser* og om *forbud mod ændring i et køretøjs chassis- eller motornummer* uden anmeldelse svarer i alt væsentligt til de hidtidige regler herom.

Bestemmelserne i § 19, *stk. 1 og 2*, om indrømmelse af hel eller delvis *godtgørelse af omsætningsafgiften til visse invalider* svarer til allerede gældende regler.

Ifølge bestemmelsen i *stk. 3*, der er ny, kan der på ikke-erhvervsmæssig basis indrømmes *godtgørelse af hele afgiften af visse mindre 2 personers køretøjer* til brug for invaliderede, som ikke selv er i stand til at benytte motorkøretøj.

Foruden til invaliderede, som omfattedes af de hidtil gældende bestemmelser, har direktoratet for vareforsyning efter anbefaling fra invalideforsikringsretten tildelt købstilladelse *til en gruppe invaliderede*, som ikke omhandlede i disse lovbestemmelser. For i det væsentlige at undgå en skærpelse for denne gruppe invaliderede som følge af ophævelse af tildelingsordningen er der i *stk. 4* åbnet mulighed for at godtgøre *halvdelen af den forhøjede omsætningsafgift.*

I *stk. 5* gives der adgang til at indrømme godtgørelse af *halvdelen af omsætningsafgiften af motorkøretøjer*, der erhverves til *kollektiv befordring af invaliderede* i forbindelse med de i *stk. 4* omhandlede formål.

§ 20 indeholder en række regler for den *afgiftsmæssige behandling af køretøjer, der er indregistreret efter tidligere gældende bestemmelser.* Paragraffen undergik under behandlingen i folketinget visse forenklinger.

En *overgangsbestemmelse* for motorkøretøjer, som frembydes til afgiftsberigtigelse inden udgangen af 1957, er optaget i § 21.

Bestemmelsen i § 22, der indsattes under behandlingen i folketinget, har følgende ordlyd:

„Den i nærværende lovs § 3 fastsatte afgift nedsættes fra 1. januar 1958 med 5 pct. af den del af den afgiftspligtige værdi, der ikke overstiger 2 000 kr., og derefter yderligere med 10 pct. af samme værdi fra begyndelsen af hvert af de følgende kalenderår, indtil afgiften er nedsat med i alt 45 pct. af nævnte værdi.“

Den del af afgifterne, som herefter skal *aftrappes*, svarer til det *merprovenu*, som loven vil indbringe ud over den gældende omsætningsafgift + det hidtidige dollartillæg, og som fremkommer ved, at alle køretøjer — med enkelte undtagelser — fremtidig skal erlægge den forhøjede afgift. Jfr. herved de indledende bemærkninger.

I § 23 er det fastsat, at 60 pct. af det beløb, som omsætningsafgiften af motorkøretøjer m. v. indbringer efter lovens ikrafttræden, *indgår i statskassen*, mens 40 pct. anvendes i overensstemmelse med reglerne i § 23 i lov nr. 312 af 20. december 1924, jfr. § 4 i lov nr. 176 af 14. juli 1927 og § 5 i lov nr. 134 af 28. april 1931. *Af sidstnævnte beløb tilfalder dog en fjerdedel forud vejfonden* i henhold til § 9, stk. 2, i lov om afgift af motorkøretøjer m. v., og der kan kun disponeres over denne del efter forud indhentet tilslutning fra folketingets finansudvalg.

For så vidt angår den del af omsætningsafgiften i henhold til den hidtil gældende lov nr. 25 af 31. januar 1946 med senere ændringer, som efter nævnte lovs § 22, stk. 2, er tilfaldet den dér omhandlede vejfond, kan der fortsat kun disponeres efter forud indhentet tilladelse fra folketingets finansudvalg.

Afsnit II. Udligningsafgiften.

Afsnittets paragraffer er sålydende:

„§ 24.

Af her til landet indførte personmotorvogne svares en udligningsafgift til statskassen.

§ 25.

Udligningsafgiften beregnes af indførselsværdien efter følgende satser:

1. Når motorens cylindervolumen (slagvolumen) ikke overstiger 1 600 cm³ 9 pct. af værdien.
2. Når motorens cylindervolumen (slagvolumen) overstiger 1 600 cm³, men ikke 3 000 cm³ 7 pct. af værdien.

Indførselsværdien fastsættes på den i § 14 i lov nr. 43 af 14. marts 1955 om forbrugsbegrænsende foranstaltninger vedrørende beregningsgrundlaget for dækningsafgiften omhandlede måde, idet der dog bortses fra tolden.“

De anførte bestemmelser indsattes under behandlingen i folketinget idet den oprindeligt foreslåede afgift, som ovenfor ved § 3 nævnt, *deltes i en omsætningsafgift og den her omhandlede udligningsafgift*, som alene påhviler indførte personmotorvogne og svarer til den hidtidige forskel i beregningsgrundlaget for dollarpræmien.

Om baggrunden for denne ordning anføres fra den af udvalget afgivne betænkning følgende:

„Under forhandlingerne med finansministeren har udvalget bl. a. drøftet de konsekvenser, som en gennemførelse af lovforslaget må antages at indebære for *samlefabrikkerne* her i landet.

Den hidtidige dollarpræmieringsordning med de dertil knyttede bevillingstilsagn rummede for samlefabrikkerne den fordel, at „dollarpræmien“ kun blev beregnet af de anvendte deles værdi, medens den for de i færdig stand importerede vogne blev beregnet af hele indførselsværdien.

Ved den i lovforslaget foretagne sammenlægning af den hidtidige omsætningsafgift og den hidtidige betaling for bevillingstilsagnet til én afgift har det ikke været muligt at tage hensyn til det omhandlede forhold. Som følge heraf betyder lovforslaget en *tendens til en prisforskydning mellem de her samlede og de i færdig stand indførte biler* til ugunst for afsætningen af de herværende fabrikkers produktion.“

For at undgå denne tendens stillede finansministeren med tilslutning af udvalgets flertal (socialdemokratiets, det radikale venstres og Danmarks retsforbunds medlemmer af udvalget) de for gennemførelsen af ordningen nødvendige ændringsforslag, som vedtoges ved lovforslagets 2. behandling.

Afsnit III. Almindelige bestemmelser.

§ 26 indeholder *straffebestemmelser* m. m.

Ved § 28, *stk. 1* — som indsattes under folketingets behandling — bemyndiges finansministeren til, hvor ganske

særlige forhold gør sig gældende, at indrømme *fritagelse for eller nedsættelse af afgift i henhold til loven.*

Loven træder ifølge § 29 i kraft den 8. juli 1957.

Ved 1. behandlingen i folketinget udtalte den *socialdemokratiske ordfører (Retoft)* bl. a., at der ikke var rimelig grund til at opretholde den hidtidige *tildelingsordning* på dollarpræmiebasis, som havde været meget vanskelig at administrere. Han fandt dog, at den stort set havde virket efter sin hensigt i den tid, den var nødvendig.

Han var tilfreds med de *lempelser og forbedringer*, som lovforslaget indeholdt for *invalidernes vedkommende* — et synspunkt, som deltes af de øvrige ordførere.

Endelig henstillede han til finansministeren at tage *samlefabrikernes forhold* op til overvejelse, idet de efter lovforslaget ville blive ringere stillet. Dette spørgsmål berørtes også af flere af de øvrige ordførere og uden for disses kreds af *Hans Rasmussen*.

Holmberg (V) kunne være med til, at det provenu, dollarpræmieringen hidtil havde givet, nu kom ind i form af en *ekstraordinær omsætningsafgift*, men denne omsætningsafgift måtte *afvikles*. Det *merprovenu*, som lovforslagets bemærkninger anslag til *ca. 30 mill. kr.* årlig, kunne han *ikke medvirke til*, idet motorkøretøjer i forvejen var alt for højt beskattet. Hvad *turistbiler* angik, efterlyste han en motivering for, at de nu skulle svare — ganske vist nedsat — omsætningsafgift, når de ikke tidligere havde betalt dollarpræmie.

Han rejste i øvrigt spørgsmålet om lempelser i lovforslagets regler for *personbefordring med last- og varemotorkøretøjer* og i de gældende bestemmelser for *disse vognes indretning*.

Også *Ninn-Hansen (KF)* kunne *acceptere tanken om ophævelse af tildelingsordningen*, som ikke længere var tilfredsstillende. Han var af valutariske grunde villig til at forhandle om en *ekstraordinær, midlertidig omsætningsafgift*, der *svarede til dollarpræmieringens beløb og afvikledes efter bestemte i loven fastsatte regler*. En *forhøjelse af proventuet* kunne man fra konservativ side *ikke gå med til* og måtte modsætte sig en sådan ny permanent beskatning af motorkøretøjer, som lovforslaget tilsigtede.

Tholstrup (DR) betonedede, at retsforbundet fortsat fandt det forkert at belaste motorkørslen med vejudgifter ud over det til vejformål nødvendige. Lovforslaget var imidlertid et led i en samlet ordning, som først og fremmest tilsigtede at *skaffe statskassen midler*, som kunne gøre *overtræk i nationalbanken overflødige* og dermed *standse pengeudpumpningen*. Det skulle sikre *dækning af udgifter*, som *folketinget tidligere havde påtaget sig* uden hans partis medansvar. Retsforbundet ville arbejde for lettelser på motorbeskatningens område, når de nu foreslåede love havde vist deres virkninger.

Han ønskede, at det fra konservativ side fremsatte forslag om

aftrapning af omsætningsafgiften kunne finde velvilje hos ministeren og i det kommende udvalg.

Aksel Larsen (DK) forstod på baggrund af statens driftsoverskud ikke nødvendigheden af de nu foreslåede skatter og afgifter. Både af valutariske og trafikale grunde var imidlertid *en regulering af bilimporten nødvendig*; men han fandt ikke, at lovforslaget kunne skabe en tilstrækkelig planmæssig regulering. En *importregulering i forbindelse med en tildelingsordning* for dem, der virkelig havde brug for biler, ville være bedre.

Der udspandt sig herefter en debat, som navnlig drejede sig om muligheden for indførelse af en *aftrapningsordning*.

Udvalgsbehandlingen mellem lovforslagets 1. og 2. behandling resulterede i en række *ændringsforslag*, stillet af *finansministeren* og tiltrådt af *udvalgets flertal (socialdemokratiets, det radikale venstres og retsforbundets medlemmer af udvalget)*. De nævnte ændringsforslag, som vedtoges ved 2. behandling, er i alt væsentligt omtalt ovenfor i forbindelse med lovens paragraffer.

Et *mindretal (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget)* havde ifølge betænkningen ønsket lovforslaget udformet således, at der alene fastsattes en midlertidig omsætningsafgift svarende til det provenu, som dollarpræmieringen hidtil havde givet. Lovforslaget skulle desuden indeholde en bestemmelse om afvikling af denne afgift efter en *aftrapningsordning*, som skulle påbegyndes straks.

Da det ikke var teknisk muligt at få udarbejdet et lovforslag efter de ovenfor anførte retningslinjer inden for den tid, der var til rådighed, stillede mindretallet i betænkningen to *ændringsforslag*, hvoraf det ene indeholdt en *ændret afgiftsskala* og det andet en *aftrapningsordning*.

Den nævnte *afgiftsskala* ville i forbindelse med lovforslaget i øvrigt indbringe et merprovenu i forhold til den gældende omsætningsafgift, der omtrent ville svare til det provenu, *dollarpræmieringsordningen hidtil havde indbragt*.

Det andet ændringsforslag gik ud på at gennemføre en *aftrapning* af den forhøjelse af omsætningsafgiften, som stod i forbindelse med lovforslagets ophævelse af dollarpræmieringen under hensyn til den ovenfor foreslåede skala. Efter gennemførelsen af *aftrapningsordningen* ville lovforslaget som helhed med den reducerede afgiftsskala indbringe et provenu, der stort set svarede til provenuet af den gældende omsætningsafgift.

Det hedder i øvrigt i mindretallets udtalelse bl. a.:

„Da det er en forudsætning for mindretallets medvirken, at den ovennævnte *aftrapningsordning* gennemføres, kan *mindretallet ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, medmindre de nævnte ændringsforslag vedtages.*“

Angående det ved 1. behandling berørte spørgsmål om *personbefordring med last- og varemotorvogne* udtales i udvalgets betænkning:

„Udvalget har endelig drøftet reglerne for transport af personer med last- og varemotorvogne, hvoraf der svares halv omsætningsafgift, jfr. justitsministeriets bekendtgørelse nr. 249 af 20. juni 1952, og for disse vognes indretning, jfr. finansministeriets bekendtgørelse nr. 250 af 23. juni samme år. Udvalget henstiller herefter til finansministeren i samarbejde med justitsministeren at søge de nævnte regler ændret således, at et køretøj af denne art tillades indrettet med aftageligt gitter mellem førersæde og varerum og med faste sæder i varerummet.“

Uden for betænkningen var desuden *fra kommunistisk side* stillet et *ændringsforslag*, som gik ud på at *nedsætte afgiften for rutebiler, droscher og lillebiler til 15 pct. af værdien.*

Ved lovforslagets 2. behandling karakteriserede såvel *venstres* som *den konservative ordfører* det af finansministeren stillede ændringsforslag om en *aftapningsordning* som *langt fra tilfredsstillende* og henviste i stedet til det af udvalgets mindretal stillede ændringsforslag.

Under den debat, der fandt sted, stillede *Aksel Larsen* følgende *forslag til motiveret dagsorden:*

„Folketinget udtaler, at en midlertidig begrænsning af importen af motorkøretøjer vil være formålstjenlig, først og fremmest på grund af valutasituationen, men at det er u hensigtsmæssigt og vil virke fordyrende på transportomkostningerne her i landet og derved virke med til almindelige prisstigninger at søge begrænsningen nået ved en højere motorbeskatning.

Folketinget opfordrer derfor regeringen til ved importregulering at begrænse importen af personmotorkøretøjer og at tilrettelægge denne således, at mulighederne og vilkårene for dansk eksport, især af landbrugsprodukter, forbedres mest muligt.

Så længe en sådan begrænsning af importen opretholdes, anser folketinget det for nødvendigt, at der består en tildelingsordning, således at alle, der kan godtgøre et rimeligt behov for erhvervelse af personmotorkøretøj, kan få købstilladelse. I det omfang valutabalancen tillader import ud over det hertil fornødne, bør personmotorkøretøjer, der erhverves uden købstilladelse, belægges med en betydelig forhøjet omsætningsafgift.

Folketinget går dermed over til næste sag på dagsordenen.“

Alle de af ministeren og udvalgsflertallet stillede ændringsforslag *vedtoges*, mens de øvrige ændringsforslag tillige med den af *Aksel Larsen* stillede dagsorden blev *forkastet*.

Efter en fornyet udvalgsbehandling, hvorunder bl. a. lovforslagets bestemmelse om brugte køretøjer fandt sin endelige form, vedtoges lovforslaget ved 3. behandling med 82 stemmer mod 60 (V, KF og DK).

6. Lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

(Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 13. — C. sp. 1].

Fremsat mundtligt i folketinget $11/6$ (F. sp. 25). 1. beh. $13/6$ (F. sp. 44). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Henry L. W. Jensen, Weikop, Aage Fogh, Tholstrup og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Peter Nielsen, Einer-Jensen [formand], Holger Eriksen, Per Hækkerup, Hans Knudsen, M. Larsen, (Kolding), Viola Nørlov, Aage Fogh [næstformand], Tholstrup, Henry L. W. Jensen, Axel Kristensen, Thorkil Kristensen, Anker Lau, Harald Nielsen, Weikop, Egon Lauritzen og Aage Petersen). Betænkning (B. sp. 1) afgivet $13/6$. (Ordfører: Peter Nielsen). 2. beh. $14/6$ (F. sp. 240). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 3) afgivet $14/6$. 3. beh. $14/6$ (F. sp. 292). *Loven stadfæstet 14. juni 1957.* (Lovt. nr. 162).

Loven gennemførtes som led i en række finanspolitiske foranstaltninger, jfr. det under omtalen af forslag til lov om et stabiliseringslån (side 348) anførte.

Ved loven forhøjes de i lov om afgift af spiritus, vin og øl, jfr. lovekendtgørelse nr. 194 af 3. juli 1956, hjemlede afgifter af øl og af vin. For almindeligt pilsner- og lagerøl (skatteklasser I) medfører loven en afgiftsforhøjelse på ca. 3 øre pr. flaske, for luksusøl, kl. A, ca. 4 øre og for luksusøl, kl. B, $8\frac{3}{4}$ øre pr. flaske.

Forhøjelsen af afgiftssatserne for vin udgør 10 pct. af de hidtidige satser. For en almindelig flaske her i landet aftappet bordvin vil loven eksempelvis medføre en afgiftsforhøjelse på 21,6 øre og for en almindelig flaske her aftappet hedvin 39,6 øre. For dansk frugtvin, klasse 3, vil loven medføre en afgiftsforhøjelse på 18 øre pr. flaske.

Loven pålægger tillige det statistiske departement i forbindelse med den kvartalsvise beregning af detailpristallet at udarbejde et *særpristal*, der danner grundlag for regulering af lønninger og pensioner, hvor sådan regulering finder sted som følge af forhøjelse eller nedsættelse af det af det statistiske departement beregnede pristal, hvad enten reguleringen sker i henhold til lov, lønregulativ, overenskomst, arbejdskontrakt eller med anden hjemmel.

De ved loven gennemførte forhøjelser af beskatningen af øl og af vin indgår ikke i beregningen af det nævnte særpristal.

På grundlag af forbruget i 1956 af de pågældende varer kan merindtægten ved de i loven omhandlede afgiftsforhøjelser anslås til omkring 30 mill. kr. for et år.

Afgiften af øl indbragte 248 mill. kr. i finansåret 1956-57 ekskl. afgiften efter lovens afsnit IV C (udskænkning i restaurationsvirksomheder o. lign.). Indtægten af literafgifterne for vin, som gennemførtes ved lov nr. 151 af 9. juni 1956, udgjorde ca. 50 mill. kr.

Efter det oprindelige lovforslag skulle afgiften af kl. A-luksusøl forhøjes med 5 øre pr. flaske. Under sagens behandling i folketinget blev denne forhøjelse — særlig af hensyn til nogle af provinsens bryggerier — nedsat til 4 øre. Samtidig udtog man af lovforslaget en bestemmelse, hvorefter den forhøjede afgift skulle have fundet anvendelse på en eventuel merudlevering i forhold til udleveringen i juni 1956 af øl fra bryggerierne i tiden fra lovforslagets fremsættelse i folketinget til lovens ikrafttræden. Denne overgangsbestemmelse fandt man det i betragtning af lovforslagets forholdsvis hurtige gennemførelse ikke påkrævet af fastholde.

Ved fremsættelsen af lovforslaget oplyste *finansministeren*, at det havde været overvejet at tage omsætningsafgiften på restauranter op til revision ved samme lejlighed, men regeringen havde foretrukket foreløbig at afvente beretningen fra det tekniske udvalg.

Af fremsættelsestalen, der var fælles for en række lovforslag, derunder de to nedenfor omtalte, skal i øvrigt anføres:

„De foreslåede afgiftsforhøjelser skulle kunne indbringe ca. 70 mill. kr. på tobaksvarerne og ca. 30 mill. kr. på øl og vin, således at den samlede årlige indtægt af afgiftsforhøjelserne under forudsætning af uændret omsætning kan anslås til ca. 100 mill. kr.

Da det som tidligere omtalt ikke er hensigten at lade disse afgiftsforhøjelser påvirke det lønregulerende pristal, er der i lovforslagene optaget bestemmelser om beregning af *et særligt pristal*, hvori afgiftsforhøjelserne udelades. Det drejer sig i alt om 1½ point.

Endvidere er det i forslaget til lov om ændring i loven om forbrugsbegrænsende foranstaltninger foreslået, at også tekstilafgifterne m. m. efter sparebevisernes bortfald skal holdes uden for det særlige pristal. Det drejer sig her om 3½ points.

Arbejdere og tjenestemænd har udtrykt stor betænkelighed ved, at der således foretages et indgreb i den automatiske pristalsregulering, svarende til knap én portion dyrtidstillæg. Jeg forstår særlig de principielle indvendinger mod disse snart gentagne indgreb og

mener, at vi nu må overveje, hvorvidt der foreligger muligheder for at undgå sådanne fremover.

Man kan naturligvis gå så radikalt til værks helt at afskaffe pristalsreguleringen og i stedet med kortere mellemrum forhandle om lønvilkårene. For tjenestemændenes vedkommende, hvor alle ønsker faste lønformer, må man dog efter min mening i alle tilfælde have en egentlig regulering efter prisbevægelserne. Det er imidlertid et spørgsmål, om det af den grund er nødvendigt at medtage skatterne i det pristal, som man ønsker at regulere efter. Op til 1946 reguleredes tjenestemandslønningerne efter et såkaldt udgiftstal, der bl. a. ikke medtog de direkte skatter. Jeg har forstået, at tjenestemændene vil overveje at vende tilbage til en sådan ordning. Den rejser dog det særlige spørgsmål, om det er heldigt således ved pristalsberegningen at stille direkte og indirekte skatter forskelligt. Det er imidlertid en almindelig opfattelse, at det ikke er praktisk muligt at holde de indirekte skatter og afgifter uden for pristalsberegningen. Efter de omlægninger af forbrugsbeskatningen til afgifter beregnet pr. stk. eller vægtenhed, som er gennemført i de senere år, er jeg ikke sikker på, at denne opfattelse stadig er rigtig. Jeg har derfor anmodet det statistiske departement om at tage hele dette spørgsmål op til en nærmere undersøgelse i forbindelse med opstillingen af det nye pristalsbudget.

For at undgå enhver misforståelse vil jeg understrege, at spørgsmålet om generelt at holde skatterne uden for pristalsbudgettet ikke kan sammenstilles med det forslag om et særpristal, som i dag fremsættes. Ved den nu foreslåede ordning holdes alene bestemte afgiftsforhøjelser uden for pristalsberegningen. Holdes derimod skatterne helt uden for pristallet, øver skatteændringer ingen indflydelse på dette.“

Det heromhandlede lovforslag mødte i folketinget tilslutning fra de tre regeringspartier, mens ordførerne for venstre, det konservative folkeparti og kommunisterne gik imod det.

„Jeg tror“, udtalte *Peter Nielsen* (S), „at den jævne forbruger trods al den agitation, der nu udfoldes, vil forstå nødvendigheden af disse afgiftslove og være glad over, at byrderne er så retfærdigt fordelt. Derimod vækker det hos lønmodtagerne nogen bekymring, at afgiftsforhøjelserne skal holdes uden for pristallet, ligesom der ikke skal uddeles sparebeviser for det nuværende finansår, hvilket heller ikke skal give sig udslag i det lønregulerende pristal. Det er betænkeligt, at vi skal have to forskellige pristal, og jeg hilser med glæde at finansministeren bebuder, at spørgsmålet om pristallet tages op til undersøgelse og forhandling med de interesserede parter, således at vi får et faktisk beregnet pristal med en anden indeks, for det er uholdbart i det lange løb at have én indeks, der er fastsat efter visse

retningslinjer og en lønregulerende pristalsberegning fastsat efter andre principper. Taget isoleret vil disse tre lovforslag vel være betænkelige for folk med jævne indtægter, men som et led i den samlede stabiliseringslovgivning vil de virke fuldt forsvarligt, og jeg kan derfor på mit partis vegne anbefale dem.“

Henry L. W. Jensen (V) anså bestemmelserne om det foreslåede særpristal for et lyspunkt, men fandt det uheldigt at begrænse forhøjelserne til nogle få brancher i stedet for at sprede afgifterne over det store, brede forbrug. Med resultaterne af lovene af marts 1955 in mente troede han heller ikke det ville lykkes at rette valutaen op med de foreslåede foranstaltninger, som taleren kritiserede på en række punkter. Bl. a. mente han, at forbrugsbeskatningen i sin nuværende form medførte for stor administration og derfor burde omlægges, så den i højere grad blev opkrævet ved kilden.

Weikop (KF) kunne heller ikke tiltræde de foreslåede afgiftsforhøjelser, som efter hans opfattelse ramte enkelte forbrugsartikler alt for hårdt.

Aage Fogh (RV) fandt det forsvarligt at forhøje forbrugsafgifterne som foreslået, navnlig ud fra den betragtning at det drejede sig om en beskatning, som man kunne unddrage sig ved at nedsætte sit forbrug af ikke nødvendige varer. Han lagde imidlertid megen vægt på så snart som muligt at få restaurationsskatten omlagt, så at den ikke vedblivende ramte et enkelt erhverv uforholdsmæssig hårdt.

Tholstrup (DR) var ikke glad for afgiftsforhøjelserne, men hans parti måtte bide i det sure æble, hvis det ville have sine krav opfyldt på andre områder. „Vore talsmænd har gang på gang udtalt, at giftskatterne danner en undtagelse fra vore almindelige synspunkter, men jeg indrømmer, at vi ikke burde blande os i, hvad folk vil bruge deres penge til. Der er blot det kedelige ved det, at de folk, der drikker for meget, bagefter i stærkere grad falder samfundet til byrde end de mere mådeholdende. Jeg tror, vi kan tilskrive de høje spirituspriser en del af æren for, at Danmark stort set er en ædruelig nation, men jeg indrømmer, at dette her smager ikke godt.“

Retsforbundet kunne ikke deltage i den betragtning, „at de foreliggende lovforslag skal virke forbrugsbegrænsende i almindelighed eller har til formål at bedre valutastillingen, som man har forsøgt ved tidligere kriseforanstaltninger. Vi er kun gået med til dem for at dække statskassens underskud, som jeg tidligere har nævnt. Vi ser ikke forbrugsbegrænsningen som et mål i sig selv, tværtimod. Det er kun udsigten til større forbrug, der kan fremme folks virkelyst. Vi vil kun standse forbruget, hvor den købekraft, som betinger det, ikke er et resultat af arbejde og varefrembringelse. Anden form for forbrugsbegrænsning er vi ikke interesseret i. Folk må have deres frie vilje til at anvende deres midler, som de vil; men vi er overbevist om, at de reformer, vi går ind for, vil stabilisere

kronen og derfor fremme lysten til at spare, for at man senere kan bruge pengene til et mere seriøst forbrug, med andre ord spare pengene til investering.“

Aksel Larsen (DK) fandt afgiftsforhøjelserne urimelige og angreb stærkt det foreslåede særpristal, hvorved man forrykkede det overenskomstmæssige grundlag for arbejderne og tjenestemændenes lønninger.

En særstilling indtoges af *Thorkil Kristensen* (V), der i princippet kunne billige afgiftsforhøjelserne, selv om de burde spredes over et større forbrugsområde. Det måtte efter hans opfattelse erkendes, at forhøjelserne ville virke forbrugsbegrænsende og gøre det straks efter lovforslagenes vedtagelse. Med hensyn til, hvilken finanspolitik regeringen i øvrigt ville følge, gjorde der sig imidlertid megen usikkerhed gældende; man nærede i befolkningen en udbredt frygt for, at når nye indtægtslove vedtoges, ville der ikke gå så forfærdelig lang tid, før virkningerne blev opslugt af nye udgifter. *Thorkil Kristensen* fandt det ikke mindst af psykologiske grunde meget vigtigt, at der blev gjort noget for at modvirke denne frygt i befolkningen. Han ville for sin del hverken stemme for eller imod afgiftsforhøjelser.

Ved 3. behandling blev det heromhandlede lovforslag med de ovenfor omtalte ændringer vedtaget med 88 stemmer mod 75, idet 1 medlem (*Thorkil Kristensen*) afholdt sig fra at stemme.

7. Lov om forhøjelse af tobaksafgifter. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 7. — C. sp. 3].

Fremsat mundtligt i folketinget $^{11}/_6$ (F. sp. 25). 1. beh. $^{13}/_6$ (F. sp. 44). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Henry L. W. Jensen, Weikop, Aage Fogh, Tholstrup og Aksel Larsen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl (se nærmest foregående sag). Betænkning (B. sp. 1) afgivet $^{13}/_6$. (Ordfører: Peter Nielsen). 2. beh. $^{14}/_6$ (F. sp. 240). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 3) afgivet $^{14}/_6$. 3. beh. $^{14}/_6$ (F. sp. 293). *Loven stadfæstet 14. juni 1957.* (Lovt. nr. 163).

Ved loven forhøjes afgiften af cigaretter med 1 øre pr. stk.

For røgtobak i afgiftsklasse C, d. v. s. pladetobak, cut plug, granuleret og lignende tobak samt groftskåret tobak, forhøjes afgiften med fra 4 til 7 kr. pr. kg, så at afgiftsforhøjelsen for de mest solgte tobakker bliver henholdsvis 6,25 kr.

og 5 kr. pr. kg. For fintskåret tobak (afgiftsklasse D), herunder tobak anvendelig til cigaretrulning, medfører loven for de almindeligste tobakker en forhøjelse af afgiften med 8,50 kr. eller 9,50 kr. pr. kg.

Afgiften af cerutter og billigere cigarer forhøjes med 2 øre pr. stk. For dyrere cigarer ændres afgiften ikke.

For cigarillos betyder lovens satser en afgiftsforhøjelse på stort set 1,5 øre pr. stk.

For karduskrå og snus er afgiften forhøjet fra 28 pct. til 32 pct. af detailprisen.

Afgiften af cigaretpapir er forhøjet med 2 øre pr. stk.

I lovens § 7 er det bestemt, at de i nærværende lov indeholdte forhøjelser af afgifterne på tobaksvarer ikke skal medregnes i det særlige lønregulerende pristal, som er indført ved den samtidig gennemførte lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

Under forudsætning af uændret forbrug af tobaksvarer kan merindtægten ved de i nærværende lov omhandlede afgiftsforhøjelser anslås til ca. 70 mill. kr. årlig.

Ved fremsættelsen af lovforslaget oplyste *finansministeren*, at der ikke i forbindelse med afgiftsforhøjelsen for cigaretter var givet adgang til nogen avanceforøgelse; for røgtobak var det samme tilfældet bortset fra visse afrundinger. Afgiftsforhøjelserne havde i øvrigt været drøftet med repræsentanter for de pågældende erhvervsproducenter og arbejdere, og der var enighed om forslagernes tekniske enkeltheder.

Lovforslaget mødte i folketinget — ligesom det samtidig fremsatte og behandlede lovforslag om afgiftsforhøjelser for vin og øl — tilslutning fra regeringspartierne, mens venstre, det konservative folkeparti og kommunisterne gik imod det, idet dog *Thorkil Kristensen* (V) ville afholde sig fra at stemme.

Lovforslaget undergik i folketinget en enkelt ændring, idet man ved 3. behandling vedtog, at en oprindeligt foreslået overgangsbestemmelse skulle udgå. Denne overgangsbestemmelse var sålydende:

„For cigaretter, cigaretpapir, røgtobak, karduskrå og snus, der af virksomhederne afgiftsberigtiges (forsynes med stempelmærker) i tiden fra og med den 11. juni 1957 og til og med den 18. juni 1957, svares efterbeskatning af den del af de afgiftsberigtigede varers mængde, som overstiger, hvad den pågældende virksomhed gennemsnitlig har afgiftsberigtiget i et tilsvarende tidsrum i juni måned 1956. Efterbeskatningen udgør 1 øre pr. cigaret, 2 øre pr. stk.

cigaretpapir og 6 kr. pr. kg røgtobak. For karduskrå og snus udgår efterbeskatningen 4 pct. af detailprisen.“

I den ændrede affattelse vedtoges lovforslaget med 87 stemmer mod 75; 1 medlem (Thorkil Kristensen) afholdt sig fra at stemme.

8. Lov om ændring i lov om forbrugsbegrænsende foranstaltninger. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 39. — C. sp. 7].

Fremsat mundtligt i folketinget $^{11}/_6$ (F. sp. 25). 1. beh. $^{13}/_6$ (F. sp. 44). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Henry L. W. Jensen, Weikop, Aage Fogh, Tholstrup og Aksel Larsen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om afgift af spiritus, vin og øl samt forslag til lov om forhøjelse af tobaksafgifter. Betænkning (B. sp. 1) afgivet $^{13}/_6$. (Ordfører: Peter Nielsen). 2. beh. $^{14}/_6$ (F. sp. 240). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 3) afgivet $^{14}/_6$. 3. beh. $^{14}/_6$ (F. sp. 293). *Loven stadfæstet 14. juni 1957.* (Lovt. nr. 161).

I § 50 i lov nr. 43 af 14. marts 1955 om forbrugsbegrænsende foranstaltninger er det fastsat, at de i henhold til lovens afsnit I indkomne afgiftsbeløb skal indsættes på en særlig konto i Danmarks nationalbank. Af midlerne på denne konto udredes de beløb, der kommer til udbetaling i henhold til den i lovens afsnit III omhandlede ordning vedrørende udstedelse af *sparebeviser*.

Sparebeviserne skal i henhold til loven kun udstedes for skatteårene 1955-56 og 1956-57, og udstedelsen af dem vil ikke blive fortsat. Der er herefter på den særlige konto i nationalbanken opsamlet de til dækning af udbetalingerne nødvendige beløb, og indbetalingerne på den særlige konto skal derfor iflg. nærværende lov ophøre med udgangen af finansåret 1956-57.

For at ophøret af uddelingen af sparebeviser ikke skal medføre en forhøjelse af de pristalsregulerede lønninger, bestemmes det endvidere, at *afgifterne i henhold til loven om forbrugsbegrænsende foranstaltninger ikke skal medregnes i det særlige lønregulerende pristol*, som er indført ved den samtidig gennemførte lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

Lovforslaget fremsattes og behandlede sammen med de to ovenfor omtalte forslag om afgiftsforhøjelser, som det havde nær tilknytning til. Angående finansministerens udtalelser ved fremsættelsen henvises til, hvad der er anført under omtalen af forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

Lovforslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partiordførere med undtagelse af *Aksel Larsen* (DK), der gik hårdt imod det og til 2. behandling stillede ændringsforslag om, at bortfald af afgifter efter afsnit I i lov om forbrugsbegrænsende foranstaltninger (herunder først og fremmest tekstilafgifterne) skulle påbegyndes 1. juli 1957.

Dette ændringsforslag forkastedes med 89 stemmer (regeringspartierne) mod 6 (DK), idet 68 medlemmer (V og KF) afholdt sig fra at stemme.

Ved 3. behandling blev lovforslaget derefter i uændret affattelse vedtaget med 157 stemmer mod 6 (DK).

9. Lov om indmalingspligt m. m. for dansk hvede og rug. (Landbrugsminister *Skytte*). [A. sp. 179. — C. sp. 77].

Fremsat skriftligt i folketinget $2\frac{2}{6}$ (F. sp. 688). 1. beh. $\frac{2}{7}$ (F. sp. 749). Partiernes ordførere: Carl Petersen, Sønderup, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Kirkegaard, Alfred Jørgensen og Fuglsang. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Carl Petersen, Chr. Christiansen, Hjortnæs, Per Hækkerup [formand], Lund Jensen [næstformand], Viola Nørløv, Chr. Thomsen, Kirkegaard, Alfred Jørgensen, Sønderup, Niels Eriksen, Henry Hansen, Heick, Justesen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Aage Petersen og H. C. Toft). Betænkning (B. sp. 63) afgivet $\frac{2}{7}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. beh. $\frac{4}{7}$ (F. sp. 845). 3. beh. $\frac{5}{7}$ (F. sp. 895). *Loven stadfæstet 12. juli 1957.* (Lovt. nr. 204).

Loven har følgende ordlyd:

§ 1. Landbrugsministeren bemyndiges til i tiden indtil 1. januar 1958 at påbyde, at der *i alt brødkorn, der formales til menneskeføde, skal indmales dansk hvede, henholdsvis rug*, med mindsteprocenter, der fastsættes af ham. Det kan dog tillades en handelsmølle at formale udenlandsk og dansk brødkorn hver for sig, såfremt melet af det udenlandske brødkorn efter ministerens nærmere bestemmelse enten på vedkommende mølle eller i et af de i § 2 nævnte blandingsanlæg blandes med

mel af dansk brødkorn i det til enhver tid gældende procentforhold.

For hvedemel og rugmel, der indføres her til landet, kan landbrugsministeren påbyde tilsvarende bestemmelser som de i stk. 1 anførte, hvorhos han kan fastsætte særlige procent-satser ved formaling af brødkorn til specielle formål.

§ 2. Møllere, der formaler brødkorn til menneskeføde, samt importører og andre, der uden at have en mølle har et blandings-anlæg for mel, skal have en dertil af landbrugsministeren på nærmere betingelser meddelt autorisation.

§ 3. Overtrædelse af de i denne lov indeholdte og de i medfør af samme fastsatte bestemmelser straffes med bøde.

§ 4. Denne lov, der ikke gælder for Færøerne og Grønland, træder straks i kraft.

Af de bemærkninger, der ledsagede lovforslaget ved fremsættelsen, fremgik det, at det under hensyn til den herskende usikkerhed med hensyn til prisudviklingen for brødkorn i den nærmeste tid efter høst var fundet rigtigt at tilvejebringe mulighed for at påbyde indmaling af dansk brødkorn i brødproduktionen.

Om baggrunden for lovforslaget oplyste *landbrugsministeren* ved fremsættelsen i øvrigt, at han kort tid forinden fra De samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende danske Husmandsforeninger havde modtaget en henvendelse om at søge gennemført en brødkornsordning, hvorefter staten skulle garantere en pris på rug og hvede af høsten 1957 på 50 kr. ved levering til møller, samt at der som baggrund for en sådan ordning måtte gennemføres et importforbud for brødkorn.

På grundlag af denne henvendelse havde regeringen ført for-handlinger med repræsentanter for de nævnte organisationer samt for Landbrugsrådet og Centralforeningen af „Tolvmandsforeninger“ og større Landbrugere i Danmark.

Fra landbrugets side blev som motivering for henvendelsen især henvist til, at den foreslåede ordning ville betyde en neddæmpning af svineproduktionen. Yderligere mentes ordningen at ville betyde en lettelse af landbrugets likviditetsvanskeligheder samt en aflastning af valutasisituationen, idet importeret brødkorn normalt ville være dyrere end et tilsvarende kvantum foderkorn.

Ministeren oplyste endvidere, at man fra regeringens side havde været meget betænkelig dels ved den prisstigning, som de foreslåede kornpriser ville sætte i gang, navnlig for rugs vedkommende, dels ved den omfangsrige administration, som en gennemførelse af land-brugets forslag ville medføre. Han havde derfor på regeringens vegne

under forhandlingerne erklæret sig villig til at overveje et midlertidigt importstop for brødkorn samt en belåningsordning af samme karakter, som man havde haft i 1955, ligesom han havde tilbudt at gå ind for en indmalingspligt for dansk brødkorn.

De skitserede forslag havde imidlertid ikke kunnet tiltrædes af repræsentanterne for de danske landboforeninger og for Landbrugsrådet, hvorimod de danske husmandsforeningers repræsentanter havde præciseret, at de ikke ville fraråde en ordning omfattende et importstop, en låneordning og en indmalingspligt. Senere var der fra Tolvmandsforeningernes bestyrelse givet udtryk for, at man ønskede gennemført en låneordning, et importstop eller importregulering og en indmalingspligt omfattende dansk rug og hvede.

Som situationen herefter forelå, havde regeringen under hensyntagen til de ustabile prisforhold for dansk brødkorn umiddelbart efter høst fundet det rigtigt at fremsætte forslag om bemyndigelse for landbrugsministeren til at påbyde *indmalingspligt* for dansk hvede og rug, og ministeren oplyste, at det var regeringens agt herudover at søge gennemført en *låneordning* for dansk hvede og rug, ligesom han henviste til, at landbrugsministeriet den 22. juni havde udsendt en meddelelse om, at der fra denne dato kun måtte kontraheres om køb af udenlandsk hvede og rug og under forbehold af *indførselsbevilling*.

Lovforslaget fik ved 1. behandling tilslutning fra *Carl Petersen* (S), der begrundede dette med, at der havde stået et enigt landbrug bag henvendelsen til regeringen om foretagelsen af indgreb til begrænsning af svineproduktionen. Han gav dog udtryk for tvivl om, at hensigten ville nås ved de foreslåede foranstaltninger, hvorimod han fandt, at de eneste sikre virkninger ville blive, at det korndyrkende landbrug ville få sine indtægter forhøjet, og at brødpriserne ville stige. *Sønderup* (V) erklærede, at han ikke var i stand til at overse, hvilken betydning forslaget ville kunne få, men som situationen forelå, ville hans parti ikke lægge det hindringer i vejen. Heller ikke *Jorgen Jorgensen* (Ullerup) (KF) ønskede at lægge lovforslaget hindringer i vejen; han var derimod mere forbeholden over for den af landbrugsministeren under fremsættelsen omtalte låneordning og fandt, at man for at gøre noget for det samlede landbrug i stedet for burde beskæftige sig med skatteproblemerne. *Kirkegaard* (RV) kunne anbefale lovforslaget, selv om han ikke fandt, at ministerens brug af de foreslåede bemyndigelser ville kunne få megen virkning i retning af en dæmpning af baconproduktionen. Han mente i øvrigt ikke, at der ville blive ret meget brug for en låneordning, hvis loven kom til at opfylde det tilsigtede formål, at stimulere kornpriserne, så det kunne gå an for en del af landbruget at sælge noget af kornet lige efter høsten, men han havde dog ikke noget imod en sådan låneordnings gennemførelse. *Alfred Jorgensen* (DR) udtalte, at hans parti ikke så med begejstring på en lovgivning af denne art, som indeholder en særlig bemyndigelse til en minister, men da ordningen

var tidsbegrænset og kun ville komme til anvendelse i det omfang, den var nødvendig og påkrævet, kunne man medvirke til dens vedtagelse. *Fuglsang* (DK) erkendte, at landbruget var ude for vanskeligheder, men da forslaget efter hans opfattelse kun var til gunst for det store kornproducerende landbrug og i øvrigt ville betyde en forhøjelse af prisen på brødkorn, måtte han anbefale at stemme imod. *Niels Eriksen* (V), der talte uden for ordførernes kreds, beklagede, at regeringen ikke havde fulgt de store landbrugsorganisationers henstilling om gennemførelse af en kornordning med faste priser, og anmodede den om endnu en gang at overveje at imødekomme dette ønske.

I udvalget, hvortil lovforslaget henvistes efter 1. behandling, opnåede det kun tilslutning fra et flertal bestående af socialdemokratiets, det radikale venstres og retsforbundets medlemmer af udvalget, mens repræsentanter for venstre og det konservative folkeparti ved forslagens 2. behandling erklærede, at disse to partier ville undlade at stemme, idet man fandt, at de foreslåede foranstaltninger ikke ville få nogen betydning over for landbrugets øjeblikkelige vanskeligheder.

Lovforslaget vedtoges ved 3. behandling uændret med 82 stemmer (S, RV og DR) mod 6 (DK), idet 53 medlemmer (V og KF) undlod at stemme.

10. Lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Vedrørende arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsfonden). (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 85. — C. sp. 13].

Fremsat skriftligt i folketinget $^{11}/_6$ (F. sp. 38). 1. beh. $^{20}/_6$ F. sp. 498). Partiernes ordførere: Hans Rasmussen, Lorentzen, Poul Sørensen, Aage Fogh, Tholstrup og Alfred Jensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændring i lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde, se nedenfor side 415. Betænkning (B. sp. 19) afgivet $^{21}/_6$. (Ordfører: Hans Rasmussen). 2. beh. $^{25}/_6$ (F. sp. 548). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 21) afgivet $^{25}/_6$. 3. beh. $^{27}/_6$ (F. sp. 591). *Loven stadfæstet 6. juli 1957.* (Lovt. nr. 195).

Lovforslaget var et led i det kompleks på i alt 12 lovforslag, som den nydannede regering fremsatte umiddelbart efter sin tiltræden. Lovkomplekset tager sigte på en forbedring af valutaisituationen, jfr. herved de almindelige bemærkninger om

baggrunden herfor, der herom er gjort foran side 348 under omtalen af lovforslaget om et stabiliseringslån.

Loven tager sigte på at *forhøje arbejdsgivernes bidrag* til arbejdsløshedsfonden gennem en ændring af § 28 i loven om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring, jfr. lovbekendtgørelse nr. 43 af 18. marts 1952 med senere ændringer. Arbejdsgiverbidraget, der i 1937 blev fastsat til 15 kr. årlig pr. forsikret helårsarbejder, forhøjes i overensstemmelse med den siden da stedfundne prisstigning til 38 kr. Af hensyn til beskæftigelsen af lærlinge indeholder loven en bestemmelse om, at det hidtil gældende bidrag på 2 kr. årlig for lærlinge skal bortfalde. Endvidere forhøjer loven de grænser, ved hvilke arbejdsgiverbidragene og statens tilskud bortfalder — nemlig når arbejdsløshedsfondens formue har nået en vis størrelse — i samme forhold som bidragene.

Forhøjelsen vil ifølge bemærkningerne til lovforslaget medføre en forøgelse af arbejdsgiverbidraget fra de hidtidige 11 mill. kr. til ca. 26 mill. kr. årlig.

Baggrunden for lovforslagets fremsættelse var, at arbejdsløshedsfondens regnskab i de senere år har vist underskud, det sidste år på over 23 mill. kr. Såfremt arbejdsgiverbidragene ikke blev forhøjet, måtte det forudses, at et eventuelt fortsat stigende underskud stadig måtte dækkes ved tilskud fra statskassen.

Ved lovforslagets 1. behandling udtalte *Hans Rasmussen* (S), at det ville være uforvarsomt fortsat at lade de i 1937 fastsatte arbejdsgiverbidrag være af uforandret størrelse uanset den siden da skete prisstigning. Arbejdsløshedsfonden havde haft underskud siden 1933, og han fandt, at lovforslaget var et egnet led i regeringens kriseplan, der går ud på at skaffe en række nødvendige besparelser for statskassen. Han anbefalede lovforslaget til hurtig og velvillig fremme.

Lorentzen (V) erklærede, at hans parti ikke kunne stemme for lovforslaget. Han var villig til at forhandle om en forhøjelse af arbejdsgiverbidraget, men han fandt forslaget ilde anbragt på et tidspunkt, da der er nedsat en kommission til behandling af hele arbejdsløshedsloven. Herved rykkede man en enkelt ting ud af sammenhængen i stedet for at tage den op ved den samlede revision af arbejdsløshedsloven. Han kritiserede i øvrigt, at lovforslagets sparebestrebelse gik ud på, at borgerne skal bidrage til forøgede indtægter for statskassen, mens besparelser i det offentliges forbrug ville have været at foretrække.

Poul Sørensen (KF) meddelte ligeledes, at hans parti ikke kunne

medvirke til lovforslagets gennemførelse. Hans parti havde gentagne gange forsøgt at formå partierne til at tage arbejdsløshedsforsikringen op til samlet overvejelse og løsning, og der var nu nedsat en kommission til behandling af disse spørgsmål. Spørgsmålet om arbejdsgiverbidragenes størrelse måtte løses i sammenhæng med de øvrige problemer i arbejdsløshedsforsikringen.

Age Fogh (RV) fandt det rimeligt, at arbejdsgivernes bidrag til arbejdsløshedsfonden blev forhøjet i nogenlunde samme forhold, som det er sket for arbejderne og samfundet, og han anbefalede lovforslaget til velvillig behandling i et udvalg.

Tholstrup (DR) erklærede, at hans parti uanset krisepåstanden ville have anbefalet et forslag som det foreliggende. Han var tilhænger af, at dette problem burde klares af parterne indbyrdes, og udgifterne dækkes jo af arbejderne og arbejdsgiverne i fællesskab.

Alfred Jensen (DK) anbefalede lovforslaget og oplyste, at hans parti igennem flere år havde påvist, at arbejdsgiverbidraget burde forhøjes, således i 1947, da kommunisterne fremsatte lovforslag om fordobling af arbejdsgiverbidraget.

Socialministeren erklærede, at en ajourføring af arbejdsgiverbidraget af finansielle grunde var nødvendig nu, og han måtte modsætte sig, at man afventede resultatet fra arbejdsløshedskommissionen. Han betragtede venstres og det konservative folkepartis holdning som forhalingstaktik.

Lovforslaget blev henvist til behandling i et udvalg, i hvis kortfattede betænkning et *flertal* (socialdemokratiets, det radikale venstres og Danmarks retsforbunds medlemmer af udvalget) indstillede lovforslaget til vedtagelse i uændret form, mens et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer) erklærede, at det ikke kan medvirke ved lovforslagets gennemførelse. Ved 3. behandling vedtoges lovforslaget med 93 stemmer (S, RV, DR og DK) mod 51 (V og KF).

11. Lov om ændring i lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde. (Socialminister *Bomholt*). [A. sp. 89. — C. sp. 9].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{11}{6}$ (F. sp. 38). 1. beh. $\frac{20}{6}$ (F. sp. 495). Partiernes ordførere: Holger Larsen, Lorentzen, Poul Sørensen, Else Zeuthen, Tholstrup og Ragnhild Andersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Holger Larsen, Einer-Jensen [formand], Lund Jensen, Wiggo Larsen, Hans Rasmussen, Ravn, Strøm, Aage Fogh [næstformand], Tholstrup, Lorentzen, Søren Andersen, Jens Chr. Christensen, N. Chr.

Christensen, Kryger, Poul Sørensen, Asger Jensen og Adolph Sørensen). Betænkning (B. sp. 19) afgivet 21/6. (Ordfører: Hans Rasmussen). 2. beh. 25/6 (F. sp. 548). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 21) afgivet 25/6. 3. beh. 27/6 (F. sp. 591). *Loven stadfæstet 6. juli 1957.* (Lovt. nr. 196).

Lovforslaget var et led i det kompleks på i alt 12 lovforslag, som den nydannede regering fremsatte umiddelbart efter sin tiltræden, og som tog sigte på en forbedring af valutastillingen, jfr. om baggrunden herfor de almindelige bemærkninger, der herom er gjort foran side 349 under lovforslaget om et stabiliseringslån, der var hovedforslaget i lovkomplekset.

Om indholdet af og baggrunden i øvrigt for loven, der indeholder et nyt stk. 14 til ulykkesforsikringslovens § 15 og en ny § 15 A til samme lov, udtalte *socialministeren* ved lovforslagets fremsættelse:

„Forslaget tager sigte på at *aflaste staten for en del af udgifterne ved den til direktoratet for ulykkesforsikringen og ulykkesforsikringsrådet henlagte administration.* Staten har hidtil fuldt ud afholdt udgifterne ved direktoratets og rådets administration, men socialministeriet finder det rimeligt, at den del af administrationsudgifterne, der vedrører forhold under ulykkesforsikringsloven, som henhører under forsikringssselskaberne, de 2 eksisterende forsikringsforbund for henholdsvis søfart og fiskeri samt kommuner og andre arbejdsgivere, der ikke har afgivet deres risiko efter ulykkesforsikringsloven, nu overføres til disse. Det foreslås derfor, at der pålignes dem et årligt bidrag til dækning af de nævnte administrationsudgifter.

Forslaget tager endvidere sigte på at gennemføre *en enklere fremgangsmåde ved deponering af værdipapirer*, der tjener til sikkerhed for renter, der er tilkendt efter ulykkesforsikringsloven. Deponeringen foregår nu ved, at værdipapirerne deponeres i finansministeriet. Denne deponeringsordning foreslås efter selskabernes ønske forenklet, således at der indføres en ordning, der svarer til den, der gælder efter loven om livsforsikringsvirksomhed.

I forslaget er endelig optaget nogle bestemmelser, der for tiden findes i *anerkendelsesbetingelserne for forsikringselskaberne*. Det gælder således bestemmelsen om, at selskaberne skal afsætte en særlig reserve til dækning af tilkendte renter, samt om, at en del af reserven skal anbringes i værdipapirer, nemlig den del, der afsættes til dækning af renter i anledning af invalideret på 50 pct. og derover. Endvidere foreslås det, at denne ordning, der kun har været gældende for forsikringselskaberne, fremtidig også skal omfatte forsikringsforbundene.“

Ifølge lovforslagets bemærkninger ville lovforslagets gennemførelse medføre en besparelse for statskassen på ca. 1 mill. kr. årlig.

Efter en kortfattet 1. behandling, hvorunder samtlige partiets ordførere anbefalede lovforslaget, blev det henvist til behandling i et udvalg, der enstemmigt indstillede det til vedtagelse uforandret.

Under lovforslagets 2. behandling anmodede *Poul Sørensen* (KF) om nærmere oplysninger om den i den foreslåede nye § 15 A, stk. 2, i ulykkesforsikringsloven givne bemyndigelse for socialministeren til at fastsætte regler for, i hvilke værdipapirer de i bestemmelsen nævnte rentereserver skal anbringes.

I den af udvalget afgivne enstemmige tillægsbetænkning over lovforslaget oplyses det, at udvalget er af den opfattelse, som er tiltrådt af socialministeren, at de i § 15 A, stk. 2, omtalte rentereserver også kan anbringes i indlånsbeviser fra danske banker og sparekasser, og at denne bestemmelse indgår i de deponeringsbestemmelser, der fastsættes af socialministeren.

Ved 3. behandling tog ingen ordet, og lovforslaget vedtoges enstemmigt med 144 stemmer.

12. Lov om udbyttebegrænsning. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 81. — C. sp. 17].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{11}{6}$ (F. sp. 40). 1. beh. $\frac{19}{6}$ (F. sp. 413). Partiernes ordførere: Per Hækkerup, Axel Kristensen, Fanger, A. C. Normann, Tholstrup og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Per Hækkerup, Holger Eriksen, Carl P. Jensen, Lars P. Jensen, Axel Ivan Pedersen [formand], Hans Rasmussen, Edel Saunte, A. C. Normann

[næstformand], Tholstrup, Axel Kristensen, Niels Eriksen, Thorkil Kristensen, Anker Lau, Lorentzen, Fanger, Ninn-Hansen og Erna Sørensen). Betænkning (B. sp. 11) afgivet 21/6. (Ordfører: Per Hækkerup). 2. beh. 26/6 (F. sp. 552). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 37) afgivet 28/6. 3. beh. 28/6 (F. sp. 719). *Loven stadfæstet 6. juli 1957.* (Lovt. nr. 194).

Lovforslaget var et led i den række af forslag, som den nye regering umiddelbart efter sin dannelse fremsatte for at stabilisere den økonomiske situation og fremme en rimelig prisudvikling. Om baggrunden for de af regeringen foreslåede foranstaltninger henvises til omtalen af lovkompleksets hovedforslag, forslaget om et stabiliseringslån, se foran side 348.

Loven har følgende indhold:

§ 1. I aktieselskaber må der for regnskabsår, der udløber i tiden fra 1. september 1957 til 31. august 1958, ikke under nogen form fastsættes højere årsudbytte til aktionærene eller til nogen gruppe af aktionærer end svarende til udbytteprocenten for det sidste forud for den 1. september 1957 afsluttede regnskabsår (sammenligningsåret) med *fradrag af 10 pct.*

Bestemmelsen i foranstående stykke finder ikke anvendelse på beløb, der i forsikringsaktieselskaber måtte blive anvendt til afskrivning på aktionærforskrivninger.

I udbytteprocenten for sammenligningsåret kan ikke medregnes bonus, friaktier eller andet tillæg til udbytte.

Fører en beregning af udbytteprocenten efter stk. 1 til et brudt tal, hvor brøken er over $\frac{1}{2}$, forhøjes den tilladte udbytteprocent til nærmeste hele procent; er brøken under $\frac{1}{2}$, forhøjes den tilladte udbytteprocent til nærmeste halve procent.

Uanset foranstående bestemmelser skal det *altid være tilladt at udbetale et årsudbytte på 6 pct.* af vedkommende selskabs indbetalte aktiekapital.

I aktieselskaber, hvis første regnskabsår ikke er afsluttet før 1. september 1957, kan der, uanset bestemmelsen i stk. 1, udbetales et årsudbytte på indtil 8 pct. af den indbetalte aktiekapital, jfr. dog herved bestemmelsen i lov om aktieselskaber, lovbekendtgørelse nr. 313 af 28. august 1952 § 44, stk. 2.

Bestemmelserne i nærværende lov kommer dog *ikke til anvendelse på selskaber, der stiftes efter denne lovs fremsættelsesdato.*

Bestemmelserne i foranstående stykke gælder dog ikke, såfremt de pågældende selskaber helt eller delvis må anses som en fortsættelse af et andet selskab, på hvilket bestemmelserne i nærværende lov ville have fundet anvendelse.

Når ganske særlige omstændigheder taler derfor, kan handelsministeren efter derom af selskabets bestyrelse indgiven ansøgning gøre undtagelser fra bestemmelserne i nærværende paragraf.

Bestemmelsen i stk. 2 blev indsat ved 2. behandling.

§ 2. Bestemmelserne i § 1 skal ikke være til hinder for udstedelse af friaktier eller opskrivning af aktiers pålydende, såfremt sådan aktieudstedelse eller opskrivning modsvarer tidligere stedfunden nedskrivning.

§ 3. Bestemmelserne i §§ 1-2 finder tilsvarende anvendelse på andre erhvervsdrivende selskaber og foreninger med begrænset ansvar, i hvilke der findes en garantikapital eller lignende ansvarlig kapital.

§ 4. Handelsministeren bemyndiges til at træffe de foranstaltninger og til at udfærdige de nærmere forskrifter, der er fornødne til gennemførelse af denne lov, derunder at påbyde indsendelse af oplysninger om beregning af udbytte.

Skattemyndighederne fører tilsyn med overholdelsen af lovens bestemmelser og de i henhold til loven udfærdigede forskrifter. Skattemyndighedernes afgørelser kan af vedkommende selskab indankes for handelsministeren.

Undlader ledelsen af et selskab m. v. i rette tid at efterkomme de pligter, der påhviler den ifølge denne lov eller de i medfør af samme givne forskrifter, kan handelsministeren pålægge de forsømmelige under en daglig eller ugentlig bøde at opfylde deres pligt. De således pålagte bøder, der tilfalder statskassen, kan inddrives ved udpantning.

§ 5. Overtrædelser af denne lov eller de i medfør af samme givne forskrifter straffes med bøde, for så vidt højere straf ikke

er forskyldt efter den i øvrigt gældende lovgivning. Bøderne tilfalder statskassen.

Er der udbetalt udbytte i strid med denne lov eller de i medfør af samme givne forskrifter, skal de for den trufne disposition ansvarlige ved dommen tilpligtes én for alle og alle for én at indbetale til statskassen et til den ulovlige udbetaling svarende beløb. Yderligere vil de pågældende have at indbetale et tilsvarende beløb til selskabet.

§ 6. Denne lov gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Loven, der kan stadfæstes straks efter vedtagelsen, jfr. grundlovens § 42, stk. 7, træder i kraft straks.

I bemærkningerne til lovforslaget anføres:

„For under de foreliggende økonomiske forhold at fremme selskabernes opsparing og hæmme det almindelige forbrug har man fundet det nødvendigt at indføre en begrænsning af det udbytte, der kan fastsættes i aktieselskaber og lignende selskaber.

.....
Da der findes enkelte selskaber, der ved overenskomst eller lignende med offentlig myndighed har fået godkendt særlige regler med hensyn til deres adgang til at give udbytte, har man fundet det rimeligt at give handelsministeren en bemyndigelse til i sådanne og i andre dermed beslægtede tilfælde at kunne give dispensation fra bestemmelserne i lovens § 1.

Lovforslaget er i øvrigt opbygget efter de samme principper som de i årene fra 1940 til 1953 fastsatte regler om begrænsning af udbytte i aktieselskaber m. v., jfr. lov nr. 285 af 30. maj 1940 og følgende love, senest lov nr. 463 af 30. november 1948, der ved lov nr. 428 af 17. december 1952 blev forlænget til udgangen af 1953. Af denne lovgivning er endnu gældende reglen i lov nr. 463 af 30. november 1948 § 5, hvorefter der kræves samtykke fra handelsministeren til visse anvendelser af den i lov nr. 282 af 30. juni 1941 §§ 4 og 7, jfr. lov nr. 239 af 29. maj 1948, omhandlede særlige konjunkturfond.“

Ved 1. behandling anbefalede *Per Hækkerup* (S) lovforslaget. Han henviste til, at aktieudbytterne i de senere år var steget, og han fandt det begrundet, at man også på dette område holdt igen på et tidspunkt, da man i øvrigt var enig om at søge forbruget dæmpet. Han fandt den foreslåede foranstaltning så meget mere rimelig, som en nedsættelse af udbyttet ikke betød, at selskaberne dermed kommer til at betale et større beløb til staten, men kun at det ikke udbetalte udbytte indgår i den del af selskabernes overskud, som opspares, og derved tjener til at forøge den samlede opsparing.

Axel Kristensen (V) kunne ikke tilslutte sig lovforslaget, der efter hans mening byggede på den misforståelse, at man skulle skaffe en ækvivalens for aktionærerne for den byrde, der blev lagt på lønmodtagerne, derved at visse afgifter blev holdt uden for det lønregulerende pristal. Han havde foretaget en række undersøgelser, der viste, at realudbyttet fra 1950 til 1955 var faldet med 15 pct., mens arbejdernes realløn i samme periode var steget med 13 pct. Udbyttet af rationalisering og udviklingen i øvrigt var efter hans opfattelse ikke tilfaldet aktionærerne, men lønmodtagerne.

Fanger (KF) fremhævede aktieselskabernes store betydning for landet. Mange opgaver ville overhovedet ikke kunne løses, hvis man ikke anvendte aktieselskabsformen, og det var derfor vigtigt, at det økonomiske klima, der findes omkring selskaberne, er så godt som muligt. De danske selskaber har gennem mange år vist en meget tilbageholdende udbyttepolitik, og de fortjener ikke at blive mistænkeliggjort for, at de ikke er deres ansvar bevidst. Når statsobligationer giver over 7 pct. og hypotekforeningsobligationer henvend 8 pct., synes det mærkeligt, at risikobetonede aktier, der vil give 7 pct., skal have udbytteprocenten reduceret. Af disse grunde kunne det konservative folkeparti ikke medvirke ved lovforslagets gennemførelse.

A. C. Normann (RV) erklærede, at hans parti fandt, det var nødvendigt som et led i de tre regeringspartiers økonomiske politik at indføre bestemmelser om begrænsning af aktieselskabsudbytterne i den hensigt både at fremme opsparingen og at øge selskabernes investering. Det var hans opfattelse, at lovforslaget ville fremme begge formål.

Tholstrup (DR) anbefalede også lovforslaget. Der skal være en vis modvægt imod, at arbejderne og funktionærerne ikke får den fulde pristalsregulering, og det var hans opfattelse, at lovforslaget var et egnet led i den række foranstaltninger, der skulle standse prisstigning og inflation.

Aksel Larsen (DK) fandt, at lovforslaget ikke fik anden praktisk betydning end at tjene til at understøtte den agitation, der gik ud på, at man ikke nøjedes med at tage fra arbejderne, men at man også tog fra kapitalisterne. Hans parti stillede sig køligt over for lovforslaget, idet man reelt ikke tog fra kapitalisterne, men blot lod, som om man gjorde det.

Handelsministeren fandt, at venstres ordfører i sine sammenligninger mellem stigningen i aktieudbytterne og arbejdernes realløn havde glemt at tage henlæggelserne i selskaberne med i betragtning. Han fandt yderligere, at Fangers bemærkninger om lovforslagets skadelige indflydelse på aktieselskaberne var overdreven. Loven ville jo ikke begrænse selskabernes indkomster, men ville blot medføre, at en lidt større del end før af indkomsten opspares i selskabet og en noget mindre del end før udbetales til aktionærerne. Herudover

besvarede handelsministeren en del detailspørgsmål, der var blevet stillet under 1. behandlingen.

Lovforslaget blev henvist til behandling i et udvalg. I dettes betænkning indstiller et *flertal* i udvalget (regeringspartierne medlemmer) lovforslaget til vedtagelse med den ændring, at der indføjes et nyt stk. 2 i lovforslagets § 1, jfr. herom foran. I et bilag til udvalgsbetænkningen er optrykt handelsministerens besvarelse af en række spørgsmål fra udvalget til ministeren. Af disse besvarelser skal fremhæves svaret vedrørende den af Axel Kristensen foretagne sammenligning mellem udviklingen af henholdsvis arbejdsløn og udbytter siden 1950. Det hedder i besvarelsen:

„Udbyttet i aktieselskaber er steget fra 240 mill. kr. i 1950 til 322 mill. kr. i 1955 eller med 34,2 pct. Overskuddet er i samme tidsrum steget fra 572 mill. kr. til 798 mill. kr. eller med 39,5 pct. Den gennemsnitlige timefortjeneste for industriarbejdere m. v. er steget fra 3 kr. 21 øre i 1950 til 4 kr. 36 øre i 1955 eller med 35,8 pct.

Til belysning af væksten i udbyttet m. v. kan oplyses, at samtidig er den samlede aktiekapital forøget med godt og vel 1 milliard kroner. I samme periode er aktionærernes formue vokset derved, at aktiekurserne er steget; aktiekursindeksen var 126 i 1950 og 158 i januar-november 1956.“

Ved 2. behandling anbefalede *Per Hækkerup* (S) på udvalgsflertallets vegne kort lovforslaget til vedtagelse med den foreslåede ændring i § 1.

Axel Kristensen (V) fandt ikke, at handelsministerens besvarelse af hans spørgsmål om forholdet mellem stigningen i arbejdslønningerne og udbytterne var tilfredsstillende. Han fastholdt, at aktionærernes udbytte og realformue i den omhandlede periode var faldet, mens arbejdernes andel i udbyttet var steget med et par procent om året, hvilket svarer til produktivitetsstigningen. Lovforslaget ville efter hans opfattelse virke skadeligt, fordi det berøver folk lysten til at finansiere erhvervslivet, når de kan komme ud for vilkårligheder af den art, som lovforslaget indeholder. Hans parti ville derfor stemme imod lovforslaget.

Fanger (KF) henviste til sine udtalelser ved lovforslagets 1. behandling; hans parti ville ligeledes stemme imod lovforslaget.

A. C. Normann (RV) fremhævede i anledning af den agitation, der fra venstres og de konservatives side var ført imod udbyttebegrænsningsforslaget, at forslaget var langt mildere end den aktieudbyttebegrænsningslov, som de to partier billigede næsten hele tiden fra 1940 til op til begyndelsen af 1950'erne med forskellige motiveringer. Om sammenligningen mellem lønninger og udbytter udtalte han, at man ikke måtte overse, at man ikke fratager aktionærerne værdien af den tiendedel, der skal spærres, men at den senere gives fri; det er altså en formueværdi, som de beholder.

Aksel Larsen (DK) erklærede, at hans parti ikke kunne give

forslaget støtte, da det i realiteten ikke medførte, at selskaberne kom til at aflevere noget som helst.

Der udspandt sig derefter en debat, særlig om forholdet mellem stigningen i lønninger og udbytter, mellem socialdemokratiets, venstres og kommunisternes ordførere, og lovforslaget overgik derefter til 3. behandling og fornyet udvalgsbehandling.

Den af udvalget afgivne tillægsbetænkning indeholder ikke nye oplysninger.

Til 3. behandling stillede *Aksel Larsen* (DK) følgende ændringsforslag om indsættelse af en ny paragraf efter lovforslagets § 3:

„Et beløb svarende til de i § 1 fastsatte 10 pct. af årsudbyttet til aktionærerne for det sidste forud for 1. september 1957 afsluttede regnskabsår vil af aktieselskaberne være at indbetale til en fond, som administreres af socialministeren, og hvoraf der kan ydes tilskud til vanskeligt stillede arbejdsløsheds-kasser.“

Handelsministeren og udvalgets ordfører (Per Hækkerup) afviste ændringsforslaget, sidstnævnte under henvisning til, at der netop var gennemført en forhøjelse af arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsfonden (se omtalen af lovforslaget om ændringer i arbejdsløshedsforsikringsloven foran side 413). Ændringsforslaget forkastedes med 127 stemmer mod 6.

Ved den endelige afstemning om lovforslaget blev dette vedtaget med 84 stemmer (S, RV og DR) mod 54 (V og KF); 6 medlemmer (DK) tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

13. Lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger. (Handelsminister *Philip*). [A. sp. 79. — C. sp. 15].

Fremsat skriftligt i folketinget $^{11}/_6$ (F. sp. 40). 1. beh. $^{19}/_6$ (F. sp. 435). Partiernes ordførere: Per Hækkerup, Thorkil Kristensen, Weikop, Baunsgaard, Tholstrup og Aksel Larsen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Per Hækkerup, Holger Eriksen, Carl P. Jensen, Lars P. Jensen, Axel Ivan Pedersen [formand], Hans Rasmussen, Edel Saunte, Baunsgaard [næstformand], Tholstrup, Thorkil Kristensen, Niels Eriksen, Axel Kristensen, Anker Lau, Lorentzen, Weikop, Poul Claussen og Thestrup). Betænkning (B. sp. 17) afgivet $^{21}/_6$. (Ordfører: Per Hækkerup). 2. beh. $^{26}/_6$ (F. sp. 571). Henvist til fornyet udvalgsbehandling. Tillægsbetænkning (B. sp. 39) afgivet $^{26}/_6$. 3. beh. $^{28}/_6$ (F. sp. 723). *Loven stadfæstet 6. juli 1957.* (Lovt. nr. 188).

Lovforslaget var et led i den række af forslag, som den nye regering umiddelbart efter sin dannelse fremsatte for at stabilisere den økonomiske situation og fremme en rimelig prisudvikling. Om baggrunden for den række foranstaltninger, regeringen foreslog, henvises til omtalen af lovkomplekssets hovedforslag, forslag til lov om et stabiliseringslån, foran side 348.

Loven går ud på at give § 24, stk. 1, i lov nr. 102 af 31. marts 1955 om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger, jfr. lov nr. 136 af 25. maj 1956, følgende affattelse:

„Prisforhøjelser, der skal anmeldes i henhold til afsnit III, må ikke sættes i kraft uden monopoltilsynets godkendelse.“

Ved fremsættelsen af lovforslaget udtalte *handelsministeren*:

„Som anført i bemærkningerne er monopollovens gældende ordning den, at prisforhøjelser for visse varer og ydelser ikke kan sættes i kraft uden monopoltilsynets godkendelse. Disse varer er i henhold til monopollovens § 24 opført på en særlig liste, og listen omfatter i øjeblikket omkring et halvt hundrede varegrupper samt visse håndværksfag og liberale erhverv.

Det foreliggende lovforslag foreslår listen udvidet til at omfatte alle varer, der er undergivet konkurrencebegrænsninger. Dette vil betyde en væsentlig forøgelse af de på listen opførte varer, idet betydningsfulde varegrupper som f. eks. sæbe og vaskemidler, landbrugsmaskiner og symaskiner herefter vil komme med.

Lovforslagets bestemmelser vil medføre en mere effektiv kontrol med fremtidige prisforhøjelser, men forslaget tilsigter ikke nogen ændring i den linje, at monopoltilsynet ikke skal gribe ind på områder, hvor priserne reguleres af den fri konkurrence.“

Ved 1. behandling anbefalede *Per Hækkerup* (S) lovforslaget under henvisning til handelsministerens begrundelse for lovforslaget ved dets fremsættelse.

Thorvil Kristensen (V) meddelte, at venstre ikke kunne medvirke til lovforslagets gennemførelse, idet forudsætningerne for det forlig, der ved monopollovens vedtagelse blev indgået mellem de fire gamle partier, ikke var ændret på det område, lovforslaget omhandler. De prismæssige forhold er stort set de samme som ved lovens modtagelse, og det var et vigtigt led i det indgåede forlig, at der ikke skulle være permanente bestemmelser i loven om forudgående godkendelse af prisforhøjelser. Han fandt i øvrigt, at kravet om forhåndsgodkendelse af prisforhøjelser i alle tilfælde vil medføre en unødvendig udvidelse af det administrative arbejde, og at systemet ville blive tungt og dyrt at arbejde med.

Weikop (KF) erklærede sig ligeledes som modstander af lovfor-

slaget af tilsvarende grunde som anført af venstres ordfører. Når handelsministeren havde begrundet forslaget med, at man ville sikre en stabil prisudvikling, ønskede han dertil at bemærke, at ingen, da monopolloven i 1955 blev vedtaget, forestillede sig, at der ikke skulle kunne komme prisudsving både i den ene og den anden retning. Det var i øvrigt hans partis opfattelse, at der ikke kan opnås nævneværdig indflydelse på varepriserne gennem en regulering, når der ikke er knaphed på varer, og denne opfattelse fremgik også af samordningsudvalgets betænkning. Det var Weikops opfattelse, at handelsministeren ligefrem havde været tvunget til at fremsætte lovforslaget på grund af den aftale, der var indgået mellem regeringspartierne inden regeringens dannelse. I øvrigt henstillede han til handelsministeren, der som følge af regeringsdannelsen skulle udnævne et nyt medlem til monopolrådets forretningsudvalg, at benytte lejligheden til at afskaffe forretningsudvalget, idet monopolrådets overvejelser og drøftelser derved ville blive langt friere.

Baunsgaard (RV) anbefalede den foreslåede lovændring, som han mente kunne få en stor psykologisk virkning, idet der ubestrideligt ville være forskel på at foretage prisforhøjelser, hvis nødvendighed forud skal dokumenteres, og på at foretage prisforhøjelser uden forhåndsgodkendelse. Over for den af Thorkil Kristensen og Weikop hævdede opfattelse, at der ikke kunne ændres i det ved monopollovens vedtagelse indgåede forlig, erklærede han, at et sådant forlig ikke kan binde uden hensyn til den udvikling, der finder sted, og uanset hvilken tilrettelæggelse af de økonomiske forhold regering og folketing tvinges til at tage stilling til.

Tholstrup (DR) havde under 1. behandling af lovforslaget om udbyttebegrænsning anbefalet lovforslaget som middel til standsning af prisstigninger og inflation.

Aksel Larsen (DK) anbefalede lovforslaget og kunne kun beklage, at regeringen ikke også på andre områder, f. eks. med hensyn til almindelig priskontrol, gik i den retning, som lovforslaget angav.

Handelsministeren fandt, at det i almindelighed måtte være en praktisk fremgangsmåde, at man, når man overhovedet er under kontrol, forudgående får prisforhøjelser godkendt fremfor at risikere bagefter at skulle nedsætte priserne. Hertil kom, at virksomhederne selv er herrer over, om de skal være under tilsyn, nemlig gennem de trufne aftalers karakter. Det var yderligere hans opfattelse, at forliget fra monopollovens vedtagelse kun kan binde en vis tid. Han udtalte i øvrigt, at gennemførelse af lovforslaget ikke i sig selv ville medføre nogen udvidelse af det administrative apparat, idet man alligevel må foretage disse undersøgelser. Over for den indvending, at det ikke var det rigtige tidspunkt at foretage lovændringen på, anførte ministeren, at ingen kan vide, hvordan prisforholdene udvikler sig om blot et par måneder.

Efter yderligere nogen debat om nødvendigheden af på nuvæ-

rende tidspunkt at gennemføre lovændringer blev lovforslaget henvist til behandling i et udvalg, hvis *flertal* (regeringspartiernes medlemmer) indstillede lovforslaget til vedtagelse uforandret, mens *mindretallet* i udvalget (venstres og det konservative folkepartis medlemmer) ikke kunne medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Om de i udvalget førte drøftelser gav ordføreren, *Per Hækkerup* (S), ved 2. behandling følgende redegørelse:

„Vedrørende forhandlingerne i udvalget og de oplysninger, udvalget modtog af den højtærede handelsminister, skal jeg nævne, at udvalget særlig var interesseret i at få klarhed over, hvor mange virksomheder, hvor store områder af erhvervslivet der vil blive berørt ved gennemførelsen af den foreslåede ændring i monopolløven. Den højtærede handelsminister har oplyst, at i henhold til de nugældende regler er ca. 126 enkeltvirksomheder og 92 sammenslutninger, omfattende ca. 20 000 virksomheder, underkastet den forudgående priskontrol. Når det foreliggende lovforslag bliver gennemført, vil fremtidig — efter det skøn, der foreligger i monopoltilsynet — 356 enkeltvirksomheder og 347 sammenslutninger, omfattende godt 48 000 virksomheder, være underkastet den forudgående godkendelse.

Det fremgår videre af svaret på et spørgsmål, der var stillet i udvalget om erfaringerne med den gældende bestemmelse i monopolløven — hvor der jo i et vist omfang kræves forudgående godkendelse — at der i den knap 2-årige periode, hvor loven har været gældende, har været ca. 100 sager af denne karakter; af disse 100 sager er 72 blevet undersøgt, og af disse 72 har der i 21 tilfælde været tale om at forhandle om den prisfastsættelse, de pågældende havde foreslået. Det fremgår altså heraf — og det var den højtærede handelsministers konklusion — at en ændring i loven, sådan som det foreliggende lovforslag tilsigter, ikke vil betyde uoverkommelige administrationsudgifter, men at man regner med, at hvad enten denne ændring gennemføres eller ikke, vil monopoltilsynets administrationsapparat stort set være det samme.“

Som ordfører for sit parti anbefalede *Per Hækkerup* lovforslaget under hensyn hertil og til dets forebyggende virkning over for pristigninger.

Da *Thorkil Kristensen* ikke kunne være til stede, fungerede *Anker Lau* (V) som ordfører for venstre. Han udtalte, at udvalgsbehandlingen ikke havde ændret hans partis holdning til lovforslaget, og under henvisning til *Thorkil Kristensen*s udtalelser ved 1. behandling meddelte han, at venstre ville stemme imod lovforslaget.

Weikop (KF) udtalte, at udvalgsbehandlingen havde bekræftet hans opfattelse, at handelsministeren var bundet af aftale mellem regeringspartierne til ikke at foretage ændringer i lovforslaget, uanset at det ikke er blevet dokumenteret, at monopolløven ikke er tilstrækkelig eller ikke tilfredsstillende for forbrugerne. Han fastholdt, at handelsministerens begrundelse for lovforslaget, nemlig den at

ville skabe stabile priser, ikke kunne holde. Under udvalgets drøftelser var det blevet oplyst, at monopoltilsynets personale nu skal udvides, og det undrede ham, at ministeren, det radikale venstre og retsforbundet tog så let på en sådan udvidelse. Sluttelig udtalte han, at man burde være forsigtig med at indgå forlig med socialdemokratiet og det radikale venstre, når disse partier et år efter — og efter hans mening uden skellig grund — søgte at tilsidesætte eller i hvert fald ændre loven og nu 2 år efter gør noget tilsvarende.

Baunsgaard (RV) og *Aksel Larsen* (DK) anbefalede som ved 1. behandling lovforslaget til vedtagelse.

Handelsministeren oplyste, at der i princippet ikke finder nogen udvidelse sted af det arbejde, monopoltilsynet skal foretage, idet det allerede er sådan, at enhver anmeldelse om nye priser skal gennemarbejdes, blot skal der nu finde en forhåndsgodkendelse sted, hvoraf følger, at arbejdet skal udføres lidt hurtigere. Det afgørende er, at sagerne i alle tilfælde skulle behandles. Uanset om lovforslaget vedtages eller ej, ønsker monopoltilsynet, at dets personale udvides, da der er meget arbejde.

I anledning af, at der havde været yttret bekymring for, at lovændringen ville føre til en forsinkelse af afgørelserne, sagde ministeren, at man også kunne være bekymret over den måde, det hidtil var foregået på, idet det har kunnet ske, at en prisforhøjelse er blevet underkendt, hvorefter der så måtte foretages en prisnedsættelse. Det kunne i hvert fald ikke være nogen rationel fremgangsmåde.

Ved lovforslagets 3. behandling fremkom der ikke nye oplysninger.

Lovforslaget blev vedtaget med 90 stemmer (S, RV, DR og DK) mod 49 (V og KF).

B.

Ikke-vedtagne lovforslag.

Folketingsårets 1. samling.

1. Forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 1313].

Fremsat skriftligt i folketinget $13\frac{1}{2}$ (F. sp. 2557). 1. beh. $27\frac{1}{2}$ (F. sp. 2745). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Bertel Dahlgaard, Alfred Jensen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Hans Knudsen, Bundvad, Holger Eriksen [formand], Ove Hansen, Kai Jensen, Peter Nielsen, Edel Saunte, Thorkil Kristensen, Anders Andersen, Alfred Bøgh, Foged, Sønderup, Poul Møller, Foss (fra $14\frac{1}{3}$ til $4\frac{1}{4}$ Aksel Møller), Jørgen Jørgensen (Ullerup), Bertel Dahlgaard og Axel Sørensen [næstformand]). Beretning (B. sp. 503) afgivet $12\frac{1}{4}$.

Lovforslaget var i det væsentlige af samme indhold som det forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding, der første gang blev fremsat den 11. maj 1954 og senere genfremsat den 15. februar 1955 og den 21. oktober 1955. Der kan derfor i det hele henvises til omtalen af disse lovforslag i årbog 1953-54, side 464, 1954-55, side 402, og 1955-56, side 448.

De ændringer, som var foretaget i forhold til lovforslaget af 21. oktober 1955, havde hovedsagelig deres begrundelse i den senest gennemførte skattelovgivning. Herudover var der — foruden enkelte andre ændringer — foretaget de fornødne ret-

telser som følge af, at loven først skulle have virkning for skatteåret 1958-59.

Lovforslaget behandledes i folketinget sammen med det socialministeren fremsatte forslag til lov om børnetilskud.

Ved fremsættelsen anførte *finansministern* bl. a.:

„I de sidste samlinger er der udført et meget betydeligt arbejde i de udvalg, der har behandlet [skatte]reformforslagene, og som et foreløbigt resultat af dette arbejde er der bl. a. gennemført en ny lov om vurdering af fast ejendom, en forenkling af reglerne om beregning af indkomst- og formueskat samt en lempelse af beskatningen af merindtægter — den såkaldte 30 pct.-regel.

Under udvalgsarbejdet har det vist sig, at det — trods en meget energisk indsats fra udvalgsmedlemmernes side — har været umuligt at foretage en *samlet* behandling af det meget store arbejdsstof, som skatte- og udgiftsreformen rummer. Det har været nødvendigt at gøre enkelte problemer eller grupper af problemer — navnlig vedrørende beskatningsreglerne — til genstand for en meget indgående drøftelse, medens andre spørgsmål — navnlig vedrørende den såkaldte byrdefordeling — har måttet udskydes til senere behandling.

I erkendelse heraf har regeringen *ikke ment at burde genfremsætte alle reformforslagene på én gang*. For at fremme udvalgsarbejdet har vi fundet det rigtigst foreløbig at fremsætte skattereforfforslagene, således at *fremsættelsen af byrdefordelingsforslagene udsættes, indtil udvalgene kan afse tid til at behandle disse forslag*.

Tidligere i denne samling er der således fremsat forslag om reform af ejendomsbeskatningen til staten og til kommunerne samt om indkomstskatten til kommunerne. Også de forslag, der forelægges i dag, vedrører alene beskatningsspørgsmål, nemlig beskatningen til staten af personer og selskaber m. v. samt børnetilskuddene, der nøje hænger sammen med indkomstbeskatningen af personer. Under hensyn til den nære forbindelse mellem indkomstbeskatningen til staten og til kommunerne vil det være naturligt, at de nu fremsatte forslag behandles sammen med kommuneskatteforslaget.

Forslaget til ny statskattelov og forslaget om børnetilskud er i alt væsentligt i overensstemmelse med de tilsvarende lovforslag fra tidligere samlinger. Der er således ikke foretaget ændringer i de foreslåede fradragsbeløb, skatteskalaer og skatteprocenter, ligesom de foreslåede børnetilskudsbeløb, der skal erstatte de gældende børnefradrag ved indkomstbeskatningen til stat og kommune, er uforandrede. Udskrivningsreglerne er således stadig udformet under forudsætning af, at *adgangen til at fradrage personlige skatter ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst* kun omfatter skatter til kommune og kirke. Spørgsmålet om en begrænsning af skattefradraget har jo tidligere været drøftet indgående her i tinget, og jeg har gentagne gange givet udtryk for, at jeg er *villig til at forhandle* om andre metoder

til afhjælpning af de ulemper, som den gældende skattefradragsregel medfører. Jeg tænker her navnlig på merbeskatningen af indtægtsforøgelser.

I sidste samling behandle vi disse spørgsmål på grundlag af ikke mindre end tre lovforslag, der tog sigte på en lempeligere beskatning af indtægtsforøgelser uden at gribe ind i adgangen til at fradrage alle personlige skatter ved indtægtsopgørelsen. Som bekendt blev resultatet af disse overvejelser en midlertidig lov om *lempelse i beskatningen af merindtægter* ved hjælp af den såkaldte 30 pct.-regel, som i de kommende måneder skal anvendes ved påligningen af statsindkomstskat. Selv om denne lov må betegnes som et fremskridt i sammenligning med de hidtil gældende regler, *afhjælper den ikke alle de ulemper, som er forbundet med det ubegrænsede skattefradrag*. Den anvendes ikke ved beregning af kommuneskatten og afbøder heller ikke den stærke stigning i statsskatten, der rammer de meget store indtægtsforøgelser. De er ganske vist ikke så hyppigt forekommende, men de gældende regler fører til gengæld ofte til særlig grelle resultater netop i disse tilfælde. Endelig vil vel ingen påstå, at den nye lov kan betragtes som et led i bestræbelserne for at forenkle vort skattesystem.

På denne baggrund har jeg ment at måtte opretholde det oprindelige forslag; men jeg gentager, at jeg selvfølgelig stadig er villig til at yde mit bidrag til at finde frem til en anden og helst lige så enkel løsning på problemet om beskatningen af merindtægter, selv om alt, hvad der hidtil er sket i denne sag, tyder på, at det kan blive svært.

Om de *udskrivningsregler*, som findes i statsskattelovsforslaget, skal jeg i øvrigt blot nævne, at de vil medføre en samlet udskrivning, der er lidt større end for indeværende skatteår. Da forslaget først skal træde i kraft for skatteåret 1958-59, og da vi endnu ikke har noget overblik over udskrivningsbehovet til den tid, finder jeg det imidlertid rigtigst, at vi venter lidt med at tage stilling til eventuelle ændringer i skattesatserne.

Efter den sidste ligningslov kan en skatteyder få *børnefradrag* for børn mellem 16 og 18 år på betingelse af, at han lader sig sambeskatte med de pågældende børn. En lignende forhøjelse af aldersgrænsen er ikke foreslået med hensyn til de børnetilskud, der efter de nu fremsatte forslag skal afløse bl. a. de eksisterende børnefradrag. Grunden hertil er ikke, at regeringen vil afvise lempelser for forældrenes udgifter til uddannelse af børn i disse aldersklasser. Spørgsmålet om de studerendes skattemæssige stilling er imidlertid i øjeblikket genstand for nærmere overvejelse i undervisningsministeriet og finansministeriet, og det vil være rigtigst at vente med at stille forslag om ændringer på dette område, til resultatet af disse overvejelser foreligger.

Reglerne om *opgørelse af varelagre* og om *afskrivning på maskiner*

og andre driftsaktiver samt om beskatning ved salg af aktiver, der har været genstand for afskrivning, er ligeledes uændret i forhold til de tidligere statsskattelovsforslag.

Forslagets bestemmelser er imidlertid ikke udtryk for regeringens endelige stilling til disse spørgsmål. Reglerne om afskrivning på varelagre, maskiner og andre aktiver må udformes således, at de tilskynder til øget investering, og samtidig må reglerne om beskatning af avance ved salg af aktiver, der er genstand for afskrivning, revideres. Endvidere bør der åbnes adgang til at foretage skattefri henlæggelse til fremtidig investering — i såkaldte investeringsfonds.

Når jeg i dag ikke fremsætter konkrete forslag på dette område, skyldes det, at der i den allernærmeste fremtid vil foreligge en betænkning fra det såkaldte *afskrivningsudvalg*, der er sammensat af repræsentanter for erhvervsorganisationerne og skatteadministrationen. Jeg har fundet det rigtigst, at der ved udformningen af disse forslag bliver mulighed for at tage hensyn til de resultater, udvalget måtte være nået til, og jeg regner med at kunne fremsætte forslag til nye afskrivningsregler m. v. allerede i løbet af foråret.

Jeg skal i øvrigt ikke ved denne lejlighed foretage en nærmere gennemgang af forslagene enkelte bestemmelser, men blot henvise til, hvad jeg har sagt ved de tidligere fremsættelser. Derimod skal jeg fremsætte nogle mere almindelige bemærkninger om visse af de hovedspørgsmål i forbindelse med en skattereform, som det forekommer mig særlig påkrævet at få løst i den nærmeste fremtid.

Under drøftelserne af skattereformen er der fra flere sider rejst indvendinger mod den foreslåede *skat af kapitalvinding*. Jeg forstår meget vel, at der kan være uenighed om selve skattesatsen og om, hvilke avancer og andre erhvervelser der skal inddrages under denne beskatning. Om man skal bruge betegnelsen kapitalvindingsskat, eller om man vil foretrække at tale om en „særlig“ indkomstbeskatning, kan også diskuteres.

Derimod forekommer det mig vanskeligt at bestride, at vi savner en sådan beskatning.“

Efter nærmere at have begrundet dette fortsatte ministeren:

„Netop i den periode, vi nu er inde i, synes jeg, at der er trang til en sådan beskatning. Fra alle sider opfordres der til øget arbejdsindsats og initiativ. På denne baggrund virker det uheldigt, at de omtalte realisationsgevinster, som kun i ringe grad er betinget af en arbejdsindsats fra skatteyderens side, går helt fri for indkomstbeskatning, medens de indtægter, hvis erhvervelse kræver en særlig indsats af skatteyderen, fuldt ud skal medregnes i den skattepligtige indkomst. Mon det ikke var på tide at beskatte dem, der tjener på prisstigningerne, og til gengæld gå lidt mildere frem mod de befolkningsgrupper, som lider tab under disse?

Der findes imidlertid også andre skattekloder, som det vil være rimeligt at søge udnyttet i en tid, hvor skattebyrden er så stor.

Som bekendt er det ikke alle de indkomstbeløb, der skal medtages på selvangivelsen, som faktisk bliver opgivet og beskattet. Efterhånden som skatterne er steget, har disse *mangler ved ligningen* fået større praktisk betydning. Hvor store beløb det drejer sig om, er det vanskeligt at udøve noget sikkert skøn over; men man må regne med, at de er meget betydelige. Hvorledes disse beløb fordeler sig på de forskellige grupper af skatteydere, ved man heller ikke ret meget om; men den omstændighed, at der er mulighed for at kontrollere visse indtægtsarter som f. eks. lønninger næsten fuldt ud, medens tilsvarende kontrolmuligheder ikke består for andre indtægtsarter som indtægt ved erhvervsvirksomhed, kunne tyde på, at *unddragelserne er meget ujævnt fordelt på de forskellige grupper af skatteydere*. Det er derfor forståeligt, at navnlig lønmodtagerne i de senere år har rejst kravet om *en mere effektiv skatteligning* for derigennem at tilvejebringe større lighed i beskatningen af de forskellige befolkningsgrupper. Jeg kan i denne forbindelse henvise til de ønsker herom, som er fremsat i mange fag- og tjenestemandsblande og af Fællesrådet for danske Tjenestemand- og Funktionærorganisationer.

Det er et selvfølgelig retfærdighedskrav at søge de udtrykte ønsker om en bedre ligning imødekommet, og det kan kun beklages, at det hittil har været så vanskeligt at vinde gehør herfor hos oppositionen. Hertil kan føjes, at de beløb, der unddrages selvangivelserne, formentlig i vid udstrækning anvendes til et unødigt forbrug, som det i den nuværende økonomiske situation vil være helt rigtigt at begrænse.

En vigtig forudsætning for at opnå tilfredsstillende resultater ved ligningen er naturligvis, at *ligningsarbejdet* er godt organiseret, og at ligningsmyndighederne råder over den fornødne sagkyndige bistand. Hele spørgsmålet behandles for tiden i *et udvalg af sagkyndige*, og før dette har afgivet betænkning, har jeg ikke ment at burde fremsætte forslag om lovændringer på dette område.

Derimod indeholder statsskattelovsforslaget en række bestemmelser, der tager sigte på at *udvide skattemyndighedernes kontrolbeføjelser*. Disse bestemmelser, der i alt væsentligt også fandtes i det forslag, jeg fremsatte i sidste samling, tager bl. a. sigte på udvidet kontrol med de erhvervsdrivendes regnskaber.

Når man skal afgøre, om det regnskab, der indsendes sammen med selvangivelsen, nu også er egnet til at danne grundlag for skatteansættelsen, er det af største betydning, at man får mulighed for at se, hvorledes den daglige regnskabsførelse foregår. I praksis viser det sig jo, at mange regnskaber må tilsidesættes ved ligningen, fordi regnskabsførelsen ikke opfylder de mindstekrav, der må stilles fra skattemyndighedernes side.

Efter de gældende regler har skattemyndighederne, når særlige forhold taler derfor, adgang til på stedet at gennemgå det regnskabsmateriale med bilag, der påberåbes som grundlag for selv-

angivelsen, og tillige at opgøre lagre, inventar, maskiner og andet driftsmateriel.

Disse bestemmelser er efter regeringens opfattelse ikke tilstrækkelige. I de tilfælde, hvor selvangivelsen bygger på et regnskab, må det være berettiget at hævde, at regnskabsmaterialet i realiteten er et led i selve selvangivelsen, og der bør derfor være samme *adgang til at kræve dokumentation for regnskabets enkelte poster* som for de poster, der er opført direkte på selvangivelsen. Det forekommer endvidere mindre hensigtsmæssigt at gøre *adgangen til kontrolbesøg* betinget af et så ubestemt kriterium som „særlige forhold“. Denne betingelse er derfor ikke medtaget i forslaget, idet de forhold, der normalt vil tale for at efterprøve regnskabet, jo ofte må søges netop i det regnskabsmateriale, som det drejer sig om at få adgang til.

Det er endvidere uheldigt, at skattemyndighederne efter de gældende regler kun har adgang til at gennemgå det regnskabsmateriale, der påberåbes som grundlag for selvangivelsen. Et virkeligt billede af regnskabets kvalitet får man først ved at kontrollere det løbende regnskab og foretage optælling og afstemning af kassebeholdning m. v. Der er derfor ved de foreslåede regler åbnet mulighed herfor.

Forslaget indeholder desuden bestemmelser om en udvidet adgang til at kræve oplysning om erhvervsdrivendes omsætning med andre erhvervsdrivende.“

I tilslutning hertil omtalte finansministeren bl. a. en i lovforslaget indeholdt bestemmelse, hvorefter skatteyderen på forlangende skal give oplysning om visse hovedposter i sit *privatforbrug*.

Videre udtalte ministeren:

„Allerede da jeg i sidste samling fremsatte skattereformforslagene, var jeg inde på, at en skattereform efter regeringens opfattelse måtte udformes således, at der blev skabt grundlag for en overgang til en såkaldt *kildeskat*.

Under udvalgsarbejdet i sidste samling fremkom jeg med en redegørelse for de problemer, som en kildeskat rejser; men på grund af de mange andre spørgsmål, som udvalget har måttet beskæftige sig med, har der ikke været lejlighed til nogen indgående drøftelse af denne redegørelse. Det er imidlertid regeringens opfattelse, at en kildebekskatning, der er indført i de andre nordiske lande, frembyder så store fordele, at *spørgsmålet om dens indførelse her i landet nu må tages op*.

Efterhånden som indkomstskatterne er steget, bliver det mere og mere uholdbart, at den skat, der betales i årets løb, er beregnet af indkomsterne i et af de to forudgående år.

Ved en kildeskat opræves indkomstskatten så vidt muligt samtidig med erhvervsen af den indkomst, som skal beskattes. For lønindtægters vedkommende beregnes skatten af arbejdsgiveren, og skatten indeholdes ved lønudbetalingen, hvorefter arbejdsgiveren af-

regner over for skattemyndighederne. Samme fremgangsmåde benyttes med hensyn til pensionsindtægter o. lign.

Når indkomståret er udløbet, beregner man, som hidtil, den skat, som skatteyderen skal betale af hele indkomsten i det pågældende år. I denne indkomst kan jo indgå indtægter, hvoraf der ikke er indeholdt skat, og bl. a. af denne grund kan der forekomme uoverensstemmelser mellem den endelige skat og den skat, der er indbetalt i årets løb. De indeholdte beløb betragtes derfor som en forskudsskat, der modregnes i det endelige skattetilsvær, og eventuelle differencebeløb må afregnes efter indkomstårets udløb.

For en række indtægtsarter, navnlig indtægt ved selvstændig erhvervsvirksomhed, kan der ikke foretages indeholdelse af skat. Forskudsskatten må her beregnes på grundlag af en selvangivelse og så vidt muligt tilpasses indkomsten i betalingsåret, men skatteyderen må selv indbetale forskudsskatten. Ligesom for lønmodtageres vedkommende må der efter indkomstårets udløb foretages en endelig skatteberegning og ske berigtigelse af eventuelle differencebeløb.

Især for lønmodtagere ville det være langt at foretrække, om vi kunne få indført en ordning, hvorefter skatten så vidt muligt kunne blive afviklet samtidig med, at indtægten erhverves. Særlig hvor indkomsten pludselig går ned på grund af sygdom, arbejdsløshed el. lign., ville det være af betydning, at skatten af den forudgående periodes normale indkomst allerede er betalt, således at man undgår at afdrage på en skatterestance længe efter, at indtægtsforholdene er blevet normale igen. Det kan også nævnes, at særlig de søfarende er interesseret i skat ved kilden, og et særligt udvalg arbejder hermed.

Også hvor en skatteyder flytter til udlandet eller kommer hertil fra udlandet, vil en kildeskat virke smidigere end det gældende skattesystem.

Endelig vil kildeskatten medføre praktiske lettelser i tilfælde af skatteyderens død, fordi han som regel vil have betalt skat af sin indtægt lige indtil dødsfaldet.

De fordele, jeg her har omtalt, opvejer efter min opfattelse langt de vanskeligheder, der vil være forbundet med indførelsen af en kildeskat. Jeg tænker bl. a. på det *merarbejde*, som ordningen vil påføre arbejdsgiverne og skattemyndighederne med beregning, indeholdelse og afregning af skattebeløb.

Der kan imidlertid gøres meget for at lette dette arbejde. Det vil især være vigtigt, at reglerne bliver så enkle som muligt, og endvidere vil det være af afgørende betydning, at skattelovgivningen udformes således, at forskudsskatten så vidt muligt kommer til at svare til den endelige skat. Det hensyn bør efter min mening have afgørende vægt ved det videre arbejde med skattereformen.

Man kunne rejse det spørgsmål, om der er grund til at beskæftige sig så meget med vort indkomstskaftesystem i en tid, hvor der fremsættes så mange ønsker om overgang til *forbrugsskat* — direkte

eller indirekte. Som bekendt er der også nedsat et ekspertudvalg med den opgave at undersøge alle problemer omkring forbrugsbeskatningen. Hertil kan svares, at vort nuværende indkomstskattesystem ikke afgiver et retfærdigt grundlag for en endelig vurdering af, hvilken plads indkomstkatten skal indtage i vort fremtidige beskatningssystem, og at det haster med at få gennemført reformer, der kan afbøde de vanskeligheder, vi rent øjeblikkelig står i.

Dette vil ikke forhindre fortsatte undersøgelser af, i hvilket omfang forbrugsbeskatningen skal omlægges, og hvorledes den skal tilpasses indkomstkatten.“

Efter at *Hans Knudsen* (S) ved lovforslagets 1. behandling havde anbefalet det til velvillig behandling og fremhævet betydningen af en snarlig løsning af de mest presserende spørgsmål inden for skattelovgivning, opridsede *Thorkil Kristensen* (V) i korthed sit partis stilling til regeringens reformplaner, idet han fandt det upåkrævet på ny at gå ind i en almindelig skattepolitisk diskussion. Med henblik på det forestående udvalgsarbejde gjorde han gældende, at man burde søge snarest muligt at få opfyldt nogle af de løfter, som blev givet i det foregående år, og som endnu var uopfyldte. „Ved afgivelsen af betænkningen om udskrivningsloven af 1. april 1956 erklærede udvalget, at det var vor agt i løbet af folketingsåret 1955-56 at løse en række spørgsmål vedrørende den kommunale beskatning, nemlig erhvervsskattens afvikling med dertil hørende ændringer i den kommunale skattestruktur både for person- og ejendomsskattens vedkommende. Disse ting er stadig ikke gennemført, og hvis man vil have et praktisk arbejde udført i skatteudvalget, var det mere nyttigt at gå videre med disse ting end at fremsætte nye forslag, som nu kan blive kastet ind i vore diskussioner.“

Poul Møller (KF) kritiserede, at lovforslaget på væsentlige punkter lå for langt fra, hvad et flertal i tinget ventede og ønskede. Kildeskatten havde hans interesse, men måtte gennemdrøftes i alle sine konsekvenser, inden man besluttede sig til at gå til en så betydelig udvidelse af skatteadministrationen, som den ville nødvendiggøre. Hvad der efter det konservative folkepartis opfattelse først og fremmest tiltrængtes på skattelovgivningens område, var „en skatte-reform, der 1) med vægt mindsker den direkte beskatning for mellemindkomster dér, hvor progressionen er hårdest, 2) friholder et eksistensminimum for statsskattepligt, 3) tager hensyn til forsørgerbyrderne ved skalaens udformning og 4) tillæmpes beskatningen mest muligt til proportionalitetsprincippet; en sådan skattereform vil det konservative folkeparti medvirke til at få gennemført. Kun ad denne vej finder vi det muligt at nå frem til en egentlig beskatningsreform til fremme af opsparing, arbejdsindsats og øget velstand.

Herudover ønsker vi yderligere udbygning af specielle opsparringsfremmende foranstaltninger i vor skattepolitik, f. eks. ved at

hæve formueskattegrænsen, gøre små renteindtægter skattefri og i samme forbindelse undersøge mulighederne for en videre adgang til hel eller delvis fritagelse for indkomstskat af opsparede beløb i de år, opsparingen foretages. Tillige ønsker vi at behandle og overveje det forslag om skattefri opsparing, som banker og sparekasser har udarbejdet og fremsendt til folketinget i dette efterår.“

Bertel Dahlgaard (RV) fandt ingen anledning til på ny at udtale sig nærmere om det genfremsatte lovforslag, der var fremkommet så sent, at et resultat af forhandlingerne i folketinget ikke kunne påregnes inden samlingens slutning. Angående den af ministeren omtalte skat ved kilden udtalte han, at denne form for beskatning efter hans opfattelse måtte anses for et meget stort fremskridt, selv om den også ville medføre betydelige administrative besværligheder. Hans parti ville med megen velvilje gå ind i en forhandling om denne reform i forbindelse med den samlede skattereform.

Alfred Jensen (DK) erkendte, at lovforslaget på flere punkter pegede i den rigtige retning, men fremsatte en række kritiske bemærkninger om det. Hans parti var „af den opfattelse, at de skatter, der er lagt på den jævne befolkning, er for store, og da forslaget til ligningslov var til behandling, foreslog jeg derfor, at der for indkomster under 15 000 kr. skulle gives et fradrag på 1 000 kr. ekstra, hvorved der ville ske en lettelse i beskatningen af alle de små og mellemstore indkomster. Det er vor stilling til en skattereform, at den bør give lettelser af betragtelig art, men det giver denne ikke i det omfang, det er muligt og ønskeligt. Derfor håber vi, at den, inden den kommer til behandling igen — det bliver, som det er spået, sikkert ikke før efter valget — får et helt andet udseende, som svarer til de ønsker og den trang, der er ude i den jævne, slidende og arbejdende befolkning.“

Søren Olesen (DR) fandt det påkrævet, at vi snart fik en skatte-reform, og beklagede derfor, at der ikke var tid til færdigbehandling af lovforslaget inden valget. Efter hans opfattelse bød forslaget på adskillige fremskridt, samtidig med at det også indeholdt bestemmelser, som retsforbundet måtte stille sig kritisk over for. Kapitalvindingskatten måtte overvejes nærmere. Dens betydning ville svinde væsentlig ind, hvis man sørgede for at undgå inflation. „Tilbage bliver så det, man kan kalde de samfundsskabte værdier, som jo særlig fremkommer ved jordværdiernes stigning dér, hvor samfundet udvikler sig stærkt, og i den forbindelse har retsforbundet mange gange peget på det urimelige i, at de enkelte borgere tager gevinsten af den samfundsudvikling, der sker, uden at blive beskattet af denne gevinst. Om der så er andre områder, hvor der sker noget lignende — altså, at selve udviklingen i samfundet giver befolkningen visse indtægter — må man undersøge.“

Det udvalg, der fik sagen til behandling, afgav ved samlingens slutning en beretning, hvori det hedder:

„Udvalget har holdt i alt 14 møder, hvoraf 10 har været benyttet til drøftelse af de gennemførte forslag til udskrivningslov og love om børnetilskud, lempelse af skat af merindkomst og beskatning af renteforsikringer m. v. I flere af disse møder har finansministeren deltaget.

I et møde, som udvalget har holdt sammen med udvalget angående forslagene om ændringer i den kommunale beskatning, har man drøftet de i forslaget til statsindkomstskattelov indeholdte kontrolregler.“

2. Forslag til lov om skattefri afskrivninger m. v. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 2017].

FremSAT skriftligt i folketinget $27/3$ (F. sp. 3422). 1. beh. $5/4$ (F. sp. 3746). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Foged, Foss, Axel Sørensen, Alfred Jensen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding m. fl. lovforslag. Beretning (B. sp. 503) afgivet $12/4$.

Efter at lovforslaget i folketingsårets 1. samling var fremSAT og undergivet en indgående 1. behandling, henvistes det til et udvalg, der ikke nåede til ende med sit arbejde inden folketingsvalget. I 2. samling blev lovforslaget genfremSAT og vedtaget. Om dets indhold og formål samt om partiernes stilling til det henvises til omtalen af sagen i 2. samling (se side 364).

3. Forslag til lov om investeringsfonds. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 2057].

FremSAT skriftligt i folketinget $27/3$ (F. sp. 3422). 1. beh. $5/4$ (F. sp. 3746). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Foged, Foss, Bertel Dahlgaard, Alfred Jensen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding m. fl. lovforslag. Beretning (B. sp. 503) afgivet $12/4$.

Efter at lovforslaget i folketingsårets 1. samling var fremSAT og undergivet en indgående 1. behandling, henvistes det til et udvalg, der ikke nåede til ende med sit arbejde inden

folketingsvalget. I 2. samling blev lovforslaget genfremsat og vedtaget. Om dets indhold og formål samt om partiernes stilling til det henvises til omtalen af sagen i 2. samling (se side 375).

4. Forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme. (Finansminister *Kampmann*). [A. sp. 529].

Fremsat mundtligt i folketinget ¹⁶/₁₁ (F. sp. 1000). 1. beh. ²¹/₁₁ (F. sp. 1129). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Thorkil Kristensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Skytte, Alfred Jensen og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Holger Eriksen, Bundvad, Ove Hansen, Kai Jensen, Hans Knudsen [formand], Peter Nielsen, Chr. Rasmussen, Thorkil Kristensen, Anders Andersen, Alfred Bøgh, Jens Chr. Christensen, Foged, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Gottschalck-Hansen, Thestrup, Skytte [næstformand] og Oluf Pedersen). Beretning (B. sp. 463) afgivet ¹⁰/₄.

Lovforslaget var stort set en genfremsættelse af de dele af det i folketingsåret 1955-56 fremsatte forslag til lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme, der blev udskudt til yderligere behandling og overvejelse, da folketinget vedtog den del af lovforslaget, der omhandlede vurderingsreglerne, og som senere stadfæstedes som lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme [årbog 1955-56, side 95].

Mens de gældende vurderingsbestemmelser er fastsat i forannævnte lov om vurdering af landets faste ejendomme, findes reglerne om beskatning til staten af faste ejendomme i lov nr. 352 af 7. august 1922 om beskatning til staten af faste ejendomme med ændringslove nr. 47 af 6. marts 1936, nr. 102 af 14. april 1937, nr. 289 af 3. juli 1942, nr. 88 af 7. marts 1951 og nr. 61 af 12. marts 1955, hvortil kommer, at de særlige regler om grundstigningsskyld hidtil har været udformet i lov nr. 202 af 20. maj 1933, der er afløst af den nugældende lov nr. 265 af 27. maj 1950.

Hensigten med at fremsætte lovforslaget som et forslag til lov om ændring i den gældende vurderingslov var den, at det herved skulle kunne blive muligt i en enkelt lov at samle alle bestemmelser vedrørende vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme (herunder også den særlige afgift på grundværdistigning) samtidig med, at der gennemførtes en række ændringer i de gældende beskatningsbestemmelseres indhold.

I konsekvens heraf foresloges den gældende vurderingslovs titel ændret til: „Lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme“, hvorefter de gældende bestemmelser med visse mindre ændringer af teknisk karakter skulle samles i et særligt „Afsnit I. Vurdering og vurderingsmyndigheder“. I et afsnit II var samlet alle de foreslåede regler vedrørende grundbeskatningen, således at reglerne for den almindelige grundskyld udgjorde et særligt underafsnit A, mens grundstigningskylden behandlede i underafsnit B; endelig var i afsnittene III og IV samlet de foreslåede regler vedrørende ejendomsskylden og skatternes betaling.

Ad lovforslagets afsnit II. A. Grundskyld.

Grundskyldpromillen var for alle ejendomme foreslået fastsat til uændret 6 promille årlig af grundværdien, men med hensyn til reglerne om fritagelse for grundskyld (og ejendoms- skyld) var der foreslået en skarp sondring mellem lovmæssige og bevillingsmæssige fritagelser, og i konsekvens heraf var udeladt den hidtil gældende bestemmelse om, at finansministeren kan afgøre tvivlsspørgsmål, der opstår angående de lovmæssige fritagelser, idet sådanne tvivlsspørgsmål alene forudsattes at finde deres løsning ved domstolene på almindelig vis.

Ad lovforslagets afsnit II. B. Grundstigningsskyld.

De i lovforslaget foreslåede regler om grundstigningsskylden byggede i hovedsagen på reglerne i lov nr. 265 af 27. maj 1950, idet der dog på væsentlige punkter stilledes forslag om ændring af de gældende regler, hvilket især gjaldt med hensyn til reglerne om *grundbeløbet ved udmålingen af grundværdistigningen* („nulpunktet“) og om den grundværdistigning, der skulle inddrages under afgiftspligten.

Efter 1933-loven var „nulpunktet“ grundværdien efter fradrag for forbedringer ved 7. almindelige vurdering pr. 1. januar 1932, eventuelt omvurderingen pr. 1. januar 1933, men af den siden da konstaterede grundstigning svarede kun afgift af halvdelen, efter at der i forvejen var fradraget 2 såkaldte grundbeløbstillæg: Tillæg I („konjunkturtillægget“) beregnet i forhold til grundbeløbet med en procent, der skulle svare til den almindelige stigning i grundværdierne, og tillæg II („fejl-vurderingstillægget“) = 10 pct. af grundværdien, dog med nogen nedsættelse for grundværdier, der var over 40 kr. pr. m².

Ved 1950-loven skærpedes afgiften derved, at man under afgiften inddrog $\frac{3}{4}$ af grundstigningen, mens man bibeholdt grundbeløbstillæggene i det væsentlige uforandret.

Heroverfor gik reglerne i lovforslaget ud på, at 1950-lovens bestemmelser om beregning af afgiftspligtig grundstigning skulle finde anvendelse sidste gang ved 11. almindelige vurdering pr. 1. september 1956, og at *den grundværdistigning, der blev konstateret efter den 11. almindelige vurdering, uden nogen reduktion skulle inddrages under 4 pct.-afgiften*, således at også de 2 grundbeløbstillæg bortfaldt. Den afgiftspligtige grundstigning, der blev beregnet ved 11. almindelige vurdering, herunder også den fikserede ældre grundstigning, skulle bibeholdes på den måde, at man som udgangspunkt for fremtidig grundstigning satte grundværdien efter fradrag for forbedringer ved den 11. almindelige vurdering og med fradrag af den ved denne vurdering beregnede afgiftspligtige grundstigning (bortset fra evt. fritagelser). Skærpelsen af afgiften ville således kun få virkning for grundværdistigning, der indtræder efter 1. september 1956.

Ad lovforslagets afsnit III. Ejendomsskyld.

De i dette afsnit foreslåede bestemmelser gik ud på, at påligning af ejendomsskyld til staten fremtidigt ikke skulle finde sted, mens *den ejendomsskyld, der hviler på ejendommene for året 1956, fikseres*, dog således at det fikserede afgiftsbeløb nedskreves med 10 pct. ved den 12. almindelige vurdering og ved hver senere almindelig vurdering. I forbindelse hermed foresloges det, at der ved fikseringen bortsås fra fritagelser for

ejendomsskyld til staten (og/eller den fælleskommunale udligningsfond), så at den fikserede ejendomsskyld fastsattes til den ejendomsskyld, der ville have påhvilet ejendommen på tidspunktet for fikseringen, såfremt ejendommen ikke havde været helt eller delvis fritaget for ejendomsskyld til staten (og/eller den fælleskommunale udligningsfond). Disse regler ville medføre, at enhver værdistigning, der giver sig udslag i forskelsværdien (forskellen mellem vurderingssummen for hele ejendommen og grundværdien), ville være fritaget for ejendomsskyld, hvad enten stigningen skyldtes opførelse af nye bygninger eller forbedring af bestående bygninger eller stigning i bygningernes værdi.

Lovforslaget blev ved 1. behandling anbefalet af *Holger Eriksen* (S), mens *Thorvil Kristensen* (V) vendte sig imod den foreslåede udvidelse af grundstigningsskylden og bortfaldet af fejlvurderingstillægget og konjunkturtillægget, ligesom han anførte, at han efterhånden var kommet til at tvivle på rigtigheden af en afvikling af ejendomsskylden som den foreslåede. Også *Jørgen Jørgensen* (Ullerup) (KF) tog afstand fra lovforslaget, hvorimod *Skytte* (RV) fandt en inddragelse af de virkelig samfundsskabte værdier både rimelig og retfærdig, omend han ønskede konjunkturtillægget bibeholdt, ligesom han var i tvivl om rigtigheden af at lade fejltillægget bortfalde. *Alfred Jensen* (DK) erklærede sig velvillig indstillet over for lovforslaget, mens *Oluf Pedersen* gav udtryk for skuffelse over, at regeringen ikke havde fremsat et forslag, der lå på linje med det af grundskyldskommissionen udarbejdede.

Efter 1. behandling blev lovforslaget henvist til et udvalg, der dog ikke nåede at afslutte sit arbejde. Af en af udvalget den 10. april afgivet beretning fremgår det, at man straks efter nedsættelsen påbegyndte en forhandling om de problemer, der for ejerne af fast ejendom var opstået som følge af den konstaterede *stigning i ejendomsværdierne ved gennemførelsen af 11. almindelige vurdering*, og en drøftelse af de i dette og andre forslag indeholdte muligheder for at forhindre de forhøjede ansættelser i at omsætte sig i forøgede bygningsskatter.

Resultatet af forhandlingerne blev, at finansministeren fremsatte et forslag til lov om fiksering af ejendomsskyld til staten, der i alt væsentligt var overensstemmende med det heromhandlede lovforslags afsnit III, dog at bestemmelserne om ejendomsskyldens nedskrivning var udeladt. Dette lovforslag, hvorom henvises til side 121, gennemførtes som lov nr. 30 af 15. februar 1957, der har gyldighed fra og med skatteåret 1957—58.

5. Forslag til lov om værn mod dumping m. v. (Finansminister *Kampmann*). (A. sp. 1].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{3}{10}$ (F. sp. 20). 1. beh. $\frac{25}{10}$ (F. sp. 481). Partiernes ordførere: Lars P. Jensen, Harald Nielsen, Foss, Aage Fogh, Fuglsang og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Lars P. Jensen, Bundvad, Einer-Jensen [formand], Carl P. Jensen, Lars M. Olsen, Hans Rasmussen, Robert Sørensen, Harald Nielsen, Alfred Bøgh, Thorkil Kristensen, Peter Larsen, Anker Lau, Foss, Poul Møller, Weikop, Aage Fogh [næstformand] og Bertel Dahlgaard). Beretning (B. sp. 521) afgivet $\frac{12}{4}$.

Ifølge lovforslaget skulle beslutning om pålæggelse af *anti-dumpingtold* eller *udligningtold* kunne træffes af *finansministeren* med tilslutning fra *folketingets finansudvalg*, mens beslutning om ophævelse eller nedsættelse af en således pålagt told skulle kunne træffes af ministeren alene, jfr. lovforslagets § 4, stk. 1.

Bemyndigelsen var dog begrænset derved, at følgende betingelser skulle være opfyldt (jfr. § 1):

1. Antidumpingtold skulle kunne pålægges, såfremt en iværksat dumping, hvorved varer indføres til priser, der er lavere end varernes normale værdi, forvolder eller truer med at forvolde væsentlig skade for en bestående indenlandsk erhvervsgren eller i væsentlig grad forsinker oprettelsen af en sådan.
2. Dersom en sådan skade eller forsinkelse skulle opstå som følge af subsidieordninger i udlandet, skulle dette kunne imødegås ved pålæggelse af udligningtold.

Antidumpingtolden skulle ifølge forslaget § 2, stk. 1, erlægges med det beløb, hvormed indførselsprisen er lavere end den ansatte normale værdi, og udligningtolden foresloges i § 3 erlagt med et beløb svarende til de anslåede præmier eller tilskud, der direkte eller indirekte ydedes til forarbejdningen, fremstillingen, udførslen eller transporten af varerne.

Med hensyn til bedømmelsen af, hvor meget indførselsprisen måtte anses for at være lavere end varens normale værdi, gaves der i § 2, stk. 2, følgende retningslinje:

„Indførselsprisen anses for at være lavere end den normale værdi, når prisen på den indførte vare er mindre end den sammenlignelige pris ved salg af tilsvarende vare bestemt til forbrug i det eksporterende land, eller, såfremt en sådan pris ikke findes, er lavere end enten den højeste sammenlignelige pris for tilsvarende vare ved eksport til et tredje land eller varens produktionsomkostninger i oprindelseslandet med et rimeligt tillæg for salgsomkostninger og fortjeneste.“

Det blev dog i paragraffens 3. stykke tilføjet, at rimeligt hensyn skulle tages til forskelle i afsætningsforhold og salgsvilkår, forskelle i beskatning og til andre forskelligheder, der påvirker prisernes sammenlignelighed.

I lovforslagets § 5 var det foreslået, at begæring om pålæggelse af antidumpingtold eller udligningstold skulle kunne fremsættes af Industrirådet, Håndværksrådet, Landbrugsrådet, De samvirkende danske Husmandsforeninger og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd eller af andre organisationer, der ikke repræsenterer af de nævnte organisationer, og som omfatter et væsentligt erhvervsområde; dog skulle det påhvile vedkommende organisation at ledsage sin begæring med udførlige bevisligheder for, at betingelserne for opkrævning af antidumpingtold eller udligningstold er til stede, samt med de for beregningen af en, eventuel antidumpingtolds eller udligningstolds størrelse nødvendige oplysninger, ligesom organisationen under sagens overvejelse eller senere, hvis en sådan told blev pålagt, skulle holde finansministeren underrettet om alle for pålæggelsen, beregningen eller eventuel ophævelse af tolden relevante oplysninger, som den måtte blive bekendt med eller ved rimelige bestræbelser kunne fremskaffe.

Omvendt skulle ifølge forslaget § 6 enhver forbruger-, producent- eller handelsorganisation samt enhver, som indfører varer, der er pålagt antidumpingtold eller udligningstold, kunne fremsætte begæring for finansministeren om ophævelse eller nedsættelse af den pålagte told.

Også sådanne begæringer skulle ledsages af de for sagens behandling relevante oplysninger. Såfremt finansministeren fandt, at det herved fremkomne kunne begrunde toldens op-

hævelse eller nedsættelse, skulle han tilstå den eller de organisationer, på hvis begæring tolden i sin tid blev pålagt, en frist på indtil 3 uger til at fremkomme med oplysninger til støtte for hel eller delvis bibeholdelse af den pålagte told. Det var endvidere foreslået, at importørerne, såfremt en begæring om ophævelse eller nedsættelse af en pålagt told helt eller delvis blev taget til følge, skulle have krav på tilbagebetaling af den i tiden efter begæringens fremsættelse erlagte eller for meget erlagte told.

Ifølge § 7 skulle finansministeren kunne pålægge såvel offentlige myndigheder som private personer, sammenslutninger og virksomheder at afgive alle nødvendige oplysninger og herunder kræve at få kopier af udbuds- og tilbudsmateriale af enhver art.

Ved *lovforslagets fremsættelse* anførte *finansministeren*, at man ved udarbejdelsen af sådanne lovregler stod over for vanskeligheder af både principiel og praktisk natur. Selve dumpingbegrebet kunne således omfatte både social dumping (lave lønninger og ringe sociale foranstaltninger i eksportlandet), valutadumping (undervurdering af eksportlandets valuta) og prisdumping (eksportprisen ansættes lavere end hjemmemarkedsprisen). Lovforslaget tog imidlertid kun sigte på prisdumping, men havde dog til hensigt herudover at beskytte dansk produktion mod urimelige vilkår som følge af tilskud i form af subsidier eller eksportpræmier til eksport her til landet. Ministeren fremhævede endvidere, at det i almindelighed var en fordel at kunne importere billigst muligt, og at man af samme grund, selv hvor der forelå egentlig prisdumping, kun burde tænke på imødegåelse heraf, hvis der opstod eller truede med at opstå væsentlig skade for danske erhvervsinteresser. Noget sådant var imidlertid også anerkendt ved GATT-overenskomsten, hvori man havde fastlagt bestemmelser om, hvad der skal forstås ved dumping, og hvilken særlig told der eventuelt kan pålægges til imødegåelse heraf, samt hvorledes der må forholdes i tilfælde af subsidieydelse.

Ministeren betonedede endelig, at en hjemmel til at pålægge antidumpingtold formentlig ikke alene ville have betydning i de tilfælde, hvor en sådan told faktisk bliver pålagt, men også ville være af værdi i andre tilfælde ved sin almindelige præventive virkning, ligesom man med en sådan hjemmel som baggrund ville have bedre muligheder for at forhandle sig til rette, end tilfældet ellers ville være.

Lovforslaget blev ved *1. behandling* anbefalet af *Lars P. Jensen* (S), der henviste til, at der tidligere havde været fremsat forslag om antidumpingbestemmelser (1927, 1932 og 1933 af det konservative

folkeparti), og at vareforsyningsloven igennem den socialdemokratiske-radikale regeringstid i 1930'erne havde indeholdt regler om dumping.

Harald Nielsen (V), der ikke ville afvise, at der kunne være brug for en lovgivning som den foreslåede, udtalte:

„Vi erkender, at det ikke er udelukket, at sunde, fuldt ud levedygtige danske virksomheder kan løbe fare for helt at blive slået ud som følge af en måske kun kortvarig, men ganske unfair prismæssig konkurrence fra udlandets side, f. eks. ved salg til helt urimeligt lave priser fra overskudslagre, og at det i en sådan situation måske ville være nyttigt, om vi kunne gribe ind med foranstaltninger som dem, der er tale om i det her foreliggende lovforslag. På den anden side må det efter vor opfattelse naturligvis også påses, at en antidumpinglov ikke udformes på en sådan måde, at den, om jeg så må sige, ad en bagdør åbner adgang for indsmugling af en almindelig toldbeskyttelsespolitik, som vi fra venstres side ikke er tilhængere af.“

Taleren fremførte i tilslutning hertil nogle betænkkeligheder med hensyn til en del af de foreslåede bestemmelser, bl. a. forslaget om at henlægge den foreslåede beføjelse til finansudvalget, og krævede, at der under det forestående udvalgsarbejde blev fremlagt et materiale til bedømmelse af andre landes erfaringer med lignende lovgivning. *Foss* (KF), der tilsagde sit partis interesserede medvirken til løsning af opgaven, kritiserede ligeledes forslaget om, at finansudvalget skulle være medbestemmende, og fandt det mere naturligt, at beføjelsen henlagdes til et særligt udvalg eller eventuelt vareforsyningsudvalget. Også *Aage Fogh* (RV) gik stærkt imod, at bestemmelserne skulle kunne træffes i finansudvalget, ligesom han stærkt kritiserede den i § 7 foreslåede adgang til at indkræve oplysninger. Skønt han havde flere indvendinger, ville han dog ikke afvise muligheden af, at der i udvalget kunne fremkomme oplysninger, som ville gøre det rimeligt at gå med til en sådan lovgivning. Mens *Fuglsang* (DK) ville afvente resultatet af udvalgets arbejde, mødte lovforslaget direkte modstand såvel fra retsforbundets ordfører, *Oluf Pedersen*, som fra *Viggo Starcke* (DR), der uden for ordførernes kreds tog ordet og betegnede lovforslaget som grundlovsstridigt under henvisning til, at henlæggelsen af den i § 4 foreslåede beføjelse til andre end lovgivningsmagten ville være i strid med grundlovens § 43.

Udvalget, hvortil lovforslaget henvistes, nåede ikke at afslutte sit arbejde, men det fremgår af udvalgets beretning, at der er stillet en række spørgsmål til finansministeren, som har ladet udarbejde omfattende besvarelser af disse. Et af spørgsmålene havde følgende indhold:

„Foreligger der fra juridisk sagkyndig side en bedømmelse af, om antidumpingtold og udligningstold kan pålægges på anden måde end ved lov i hvert enkelt tilfælde?“

Foranlediget heraf indhentede finansministeren redegørelser fra

professorerne dr. jur. *Poul Andersen* og dr. jur. *Ernst Andersen*. Redegørelserne, der er optrykt som bilag til udvalgets beretning, bygger i begge tilfælde dels på den foreliggende statsretlige litteratur, dels på lovgivningsmagtens hidtidige praktiske stillingtagen i beslægtede tilfælde, men mens professor *Poul Andersen* som resultat af sine overvejelser kommer til, at han må anse forslaget til lov om værn mod dumping m. v. for uforeneligt med grundlovens § 43, angiver professor *Ernst Andersen* som sin konklusion, at bestemmelsen i forslaget § 4, stk. 1, ikke er i strid med grundlovens § 43; dog gør han den tilføjelse, at hvis man fra folketingets side skulle ønske en strammere kontrol med finansministerens brug af bemyndigelsen, kan man affatte bestemmelsen ad modum toldlovens § 4, f. eks. således:

„Beslutning om pålæggelse af antidumpingtold eller udlignings-told træffes af finansministeren ved bekendtgørelse. Såfremt denne ikke tiltrædes ved en beslutning af folketinget inden 6 måneder efter udstedelsen, ophører dens gyldighed. Ministeren kan på egen hånd ophæve bekendtgørelsen.“

Redegørelserne ledsagedes i øvrigt af følgende udtalelse af *finansministeren*, der er gengivet i beretningen:

„Til den af professor *Poul Andersen* afgivne redegørelse finder man anledning til at knytte følgende bemærkninger. Da man i ministeriet påbegyndte udarbejdelsen af lovforslaget, var man fuldt opmærksom på, at der kunne være et problem i relation til bestemmelsen i grundlovens § 43 om, at ingen skat kan pålægges, forandres eller ophæves uden ved lov. Man var heller ikke ubekendt med, at der i den juridiske *teori* var divergerende opfattelser af paragraffens forståelse.

Imidlertid mente man, at der i *praksis* var en betydelig støtte at hente for, at lovforslaget måtte anses for foreneligt med grundlovens bestemmelser, og man kan her henvise til den række tilfælde, som er nævnt i medfølgende bilag.“

Også det bilag, hvortil finansministeren henviser, er optrykt som bilag til udvalgets beretning.

6-7-8. I. forslag til lov om omsætningsafgift af motor-køretøjer m. v., II. forslag til lov om vægtafgift af motor-køretøjer m. v. og III. forslag til lov om afgift af benzín.
(Finansminister *Kampmann*) [A. sp. 333, 347 og 361]

Fremsat skriftligt i folketinget ¹⁴/₁₁ (F. sp. 934). 1. beh. ²⁰/₁₁ (F. sp. 1114). Partiernes ordførere: Kai Jensen, From, Poul Claussen, Skytte, Fuglsang og Tholstrup. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Kai Jensen, Th. Carlsen, Heising, Horn

[formand], Aage Knudsen, M. Larsen, Axel Ivan Pedersen, From, Anders Andersen, Holmberg, Thisted Knudsen (fra $30/1$ Vagn Bro), Sønderup, Poul Claussen, Stæhr Johansen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Skytte [næstformand] og Kirkegaard). Beretning (B. sp. 505) afgivet $12/4$.

De tre lovforslag var — bortset fra bestemmelser, som nærmere omtales nedenfor — enslydende med de tre lovforslag med samme titler, som fremsattes 7. februar 1956, men som ikke blev færdigbehandlet i samlingen 1955-56. Om indholdet af lovforslagene og baggrunden for dem kan henvises til fremstillingen i årbog 1955-56, side 454. Om afvigelserne fra de oprindeligt fremsatte lovforslag bemærkes:

I. *Forslag til lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer m. v.*

I lovforslagets § 6 var indsat en bestemmelse om, at alle varemotorkøretøjer, der berigtiges med nedsat afgift, forsynes med særlige nummerplader. Man har tænkt sig plader svarende til de plader, der er foreskrevet for motorcykler, der er berigtiget med nedsat afgift (sort bogstav på gul bund og hvide tal på sort bund). For så vidt angår de varemotorkøretøjer, som ved lovens ikrafttræden er berigtiget med nedsat afgift efter den gældende lov, og som er forsynet med almindelige sort-hvide nummerplader, foresloges fastsat en frist på 2 år til ombytning af nummerpladerne.

§ 21 om fritagelse for omsætningsafgift af motorkøretøjer, der erhverves af *invaliderede personer*, var ændret i overensstemmelse med de ved lov nr. 163 af 13. juni 1956 om ændringer i lov om omsætningsafgift af motorkøretøjer og lov om afgift af benzin gennemførte bestemmelser (se årbog 1955-56, side 132).

II. *Forslag til lov om vægtafgift af motorkøretøjer m. v.*

I det i februar måned fremsatte lovforslag havde man af hensyn til det betydelige vejslid, der forårsages af de tunge køretøjstyper, foretaget en tillem্পning af den af motorafgiftskommissionen udarbejdede vægtafgiftsskala, således at denne fik en noget stærkere progression. Samtidig var det for at tilvejebringe afgiftsmæssig balance mellem benzinmotorkøre-

tøjer og dieseldrevne køretøjer foreslået, at dieselaftgiften skulle fastsættes til 3 gange — for droscher og hyrevogne dog 15 gange — vægtafgiften for benzinmotorkøretøjer.

Imidlertid vil en fordeling af motorafgifterne efter køretøjernes vejslid medføre en ret betydelig belastning af den tunge trafik — lastvogne og busser — og man havde derfor efter fornyede overvejelser anset det for mest hensigtsmæssigt at fastholde motorafgiftskommissionens afgiftsskala for *benzinmotorkøretøjer*. Kommissionens skala var således uden ændringer optaget i lovforslaget.

For *dieselskøretøjer* var foreslået en selvstændig afgiftsskala i stedet for som hidtil at lade dieselskøretøjernes afgift fastsætte som et fast multiplum af afgiften for benzinvogne. Ved denne fremgangsmåde blev det muligt at fastsætte dieselsatserne under hensyntagen til, at den gennemsnitlige årskørsel er varierende for de forskellige størrelsesgrupper af køretøjer. Ved dieselsatsernes fastsættelse havde man endvidere taget hensyn til, at en del af benzinafgiften må anses for at være en fiskalt betonet afgift.

Disse ændringer indebar både for benzin- og dieseldrevne motorkøretøjer en betydeligt lempeligere afgiftsberegning for køretøjer i de tungere vægtklasser, hvilket belystes ved nogle skematiske opstillinger i bemærkningerne til lovforslaget.

For *dieseldrevne droscher og hyrevogne* var det foreslået at fastsætte afgiften til $3\frac{1}{2}$ gange afgiften for andre dieseldrevne køretøjer. Dette betød en væsentlig lempelse i forhold til det tidligere lovforslag.

Med de i lovforslaget indeholdte satser kunne vægtafgiftsprovenuet af en vognpark som i 1956-57 anslås til ca. 154 mill. kr. mod ca. 170 mill. kr. efter det tidligere fremsatte lovforslag. Det var derfor, når det samlede provenu af motorafgifterne skulle opretholdes uændret, ikke muligt at nedsætte benzinafgifterne så meget som foreslået i februar måned, og under hensyn hertil var benzinafgiften i det nedenfor omtalte forslag til lov om afgift af benzin foreslået fastsat til 52 øre pr. liter mod 51 øre pr. liter efter det tidligere lovforslag og 56 øre pr. liter efter de gældende bestemmelser.

Det er ikke muligt for de forskellige arter af køretøjer generelt at angive forholdet mellem den totale beskatning (vægt- og benzinafgift) efter forslaget og efter de gældende bestemmelser, idet dette vil afhænge af køretøjernes årskørsel, benzinøkonomien og lasteevnens størrelse i forhold til egenvægten. Beregninger af totalafgift efter de nu foreslåede satser sammenholdt med de gældende satser viser for *benzindrevne køretøjer* i det store og hele uændret eller lidt lavere total beskatning for almindelige personbiler og motorcykler, en nedgang i beskatningen af rutebiler og stigninger på mellem 1 og 13 pct. for last- og varevogne.

Forslagets satser for *dieseldrevne køretøjer* ville for lastvogne medføre en forhøjelse af den årlige afgift, der for de mindre køretøjers vedkommende kan anslås til omkring 30 pct., for de middelstore vogne til 40-50 pct. og for de meget store vogne til omkring 60 pct. i forhold til den nugældende beskatning. For de *dieseldrevne rutebilers* vedkommende vil den årlige afgift være nærmest uændret for små vogne, mens afgiften vil stige med ca. 30 pct. for større vogne og ca. 60 pct. for meget store vogne. For *dieseldroschernes* vedkommende betyder forslagets satser på $3\frac{1}{2}$ gange afgiften for andre dieselkøretøjer en forhøjelse af den årlige afgift med ca. 30 pct. Det må i denne forbindelse erindres, at forhøjelserne af afgiften for dieselkøretøjer, der er indregistreret inden den gældende ordning, i henhold til lovforslagets § 26 først ville blive fuldt effektive i løbet af en 5 års periode.

III. Forslag til lov om afgift af benzin.

Som anført under omtalen ovenfor af forslag til lov om vægtafgift af motorkøretøjer m. v. var afgiften af benzin foreslået fastsat til 52 øre pr. liter. Med et skønnet benzinformbrug på ca. 700 mill. liter afgiftsberigtiget benzin i finansåret 1956-57 ansloges afgiften herefter at ville indbringe ca. 364 mill. kr. årlig.

I forslaget var endvidere optaget de i lov nr. 163 af 13. juni 1956 gennemførte ændringer i benzinafgiftsloven (kreditordning uden sikkerhedsstillelse og godtgørelse for afgift af benzin anvendt i visse fartøjer, se årbog 1955-56, side 133).

Ved lovforslagenes 1. behandling udtalte *From* (V), at de betegnede en betyde ig forbedring i forhold til de tidligere forslag. Med henvisning til sine tidligere bemærkninger (årbog 1955-56, side 463) fremhævede han, at omsætningsafgiftens provenu burde figurere i statsregnskabet som en brofond, og at benzin- og vægtafgiften kun skulle andrage, hvad vejenes finansiering måtte kræve, således at vægtafgiften var fast, mens benzinafgiften varieredes efter behovet. Skulle det nuværende provenu af afgifterne opretholdes, måtte venstre i hvert fald foretrække den nuværende ordning, hvorefter pengene gik ind i vejfonden, fremfor finansministerens forslag om, at de skulle indgå i statskassen. Han beklagede, at der ikke i lovforslagene var taget stilling til en endelig ordning vedrørende retten til personbefordring i varebiler, og anbefalede et af varebilejernes organisation fremsat forslag om at give varebilejerne denne ret mod at betale dobbelt vægtafgift. Han mente, at dette spørgsmål eventuelt burde løses særskilt.

Poul Claussen (KF) syntes, at vægtafgiftsforslaget havde fået en make up, der dog næppe var tilstrækkelig. Han tilsagde medvirken ved udvalgsbehandlingen, men kunne ikke afgive erklæring om sit partis endelige stilling til forslagene, før denne behandling havde fundet sted.

Skytte (RV) fandt ligeledes, at der var sket betydelige forbedringer i forhold til de oprindelige lovforslag. Han forbeholdt sig i udvalget at stille forslag om ændringer af forholdet mellem benzin- og vægtafgift på linje med, hvad han tidligere havde givet udtryk for. Han tilsluttede sig *Froms* bemærkninger om personbefordring med varebiler.

Også *Fuglsang* (DK) og *Tholstrup* (DR) gav tilslutning til de foretagne ændringer i vægtafgiftsforslaget, idet de i øvrigt henviste til tidligere udtalelser.

Thisted Knudsen (V) mente, at lovforslagene ville betyde en stigende skattebyrde for de private rutebiler, som de ikke var i stand til at bære. Navnlig virkede bruttovægtsprincippet ugunstigt for de private rutebiler, og beskattningen af den nødvendige reserve af vogne, som de private rutebiler måtte have, var urimelig høj.

Finansministeren gav udtryk for sin villighed til at forhandle om lovforslagene i et udvalg om de forskellige rejste spørgsmål.

Lovforslagene henvistes til et udvalg, der ikke nåede til ende med sit arbejde. I den afgivne beretning oplystes bl. a., at udvalget fra Dansk Ingeniørforening havde modtaget en længere redegørelse vedrørende lovforslaget om vægtafgift, afgivet af et af foreningen nedsat udvalg. I anledning af denne redegørelse, der dels indeholdt en kritik af de principper, hvorpå lovforslaget hvilede, dels foreningsudvalgets forslag til grundlag for beskattning af motorkøretøjer, havde udvalget udbedt sig finansministerens bemærkninger, men disse var ikke modtaget ved beretningens afgivelse.

9. Forslag til lov om navngivning af fast ejendom.
(Landbrugsminister *Smørum*). [A. sp. 1163].

Fremsat skriftligt i folketinget ¹⁷/₁ (F. sp. 1941). 1. beh. ²³/₁ (F. sp. 2051). Partiernes ordførere: Conradsen, Østergaard, Reedtz-Thott, Helge Larsen og Alfred Jørgensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Conradsen, Bladt, Th. Carlsen, Andreas Hansen, Hougaard [formand], K. Axel Nielsen, Chr. Rasmussen, Chr. Thomsen, Østergaard, Frode Carstensen, Gideon, Heilesen, Conrad Kofoed, Reedtz-Thott, Clausen (Olufskjær), Bruun de Neergaard og Helge Larsen [næstformand]). Beretning (B. sp. 509) afgivet ¹²/₄.

Som begrundelse for lovforslaget anførte *landbrugsministeren* ved *fremsættelsen* bl. a., at det tilsigtede at skabe en ordening, som uden at kræve noget nyt administrationsapparat kunne tilgodese såvel det offentlige som de private ejeres interesser i bevarelse og beskyttelse af navne på ejendomme både på landet og i byerne.

Efter at det er blevet almindeligt at give større ejendoms-komplekser i byerne navne, har der været fremsat ønske om, at disse navne skulle kunne opnå beskyttelse mod at blive brugt til andre ejendomme i hvert fald i en sådan udstrækning, at forveksling kunne finde sted. På denne foranledning nedsatte statsministeren den 17. december 1954 et udvalg til overvejelse af spørgsmålet om, hvorvidt der burde søges tilvejebragt regulerende bestemmelser med hensyn til navngivning af ejendomme. Dette udvalg afgav i februar 1956 en betænkning indeholdende et forslag til lov om navngivning af fast ejendom, der derefter blev lagt til grund for det af ministeren fremsatte lovforslag.

Ifølge de *gældende regler* om navngivning af fast ejendom, der — bortset fra spredte bestemmelser i lovene om firma, personnavne, aktieselskaber, varemærker m. v. — findes i plakat af 11. april 1821, kræves der til *forandring* af en landejendoms navn kongelig bevilling, der udfærdiges ad mandatum af landbrugsministeriet, som påser, at ingen ejendom på egnen allerede har erhvervet det nye navn. Derimod sker *den første navngivning* af en ejendom alene ved tinglysning af deklaration

herom, uden at der kræves nogen myndigheds godkendelse af navnet.

Denne tilstand foresloges ved *lovforslagets § 4, stk. 1*, ændret således, at navn på fast ejendom skal kunne tinglyses, når der ved anmeldelsen medfølger en erklæring fra vedkommende kommunalbestyrelse om, at ejendommen inden lovens ikrafttræden har været kendt under det pågældende navn, eller om, at der ikke kan rejses indvendinger imod navngivningen i henhold til den i *§ 1, stk. 1*, foreslåede bestemmelse, som går ud på, at der ikke kan tillægges en fast ejendom et navn, som

- a) er navn på en anden fast ejendom på egnen eller inden for byområdet,
- b) er benyttet ved navngivning af gader, kvarterer, parkanlæg eller lignende inden for området, medmindre samtykke opnås fra vedkommende myndighed,
- c) er tillagt slotte, hovedgårde eller ejendomme tilhørende staten, kommuner, klostre, hospitaler, stiftelser eller lignende, for så vidt navnet ikke er almindelig benyttet som navn på faste ejendomme,
- d) er egnet til forveksling med et navn henhørende under a, b eller c,
- e) afviger fra den almindelige sprogbrug ved navngivning af fast ejendom her i landet eller
- f) er misvisende for ejendommen, f. eks. under hensyn til dens tidligere eller nuværende anvendelse eller til dens beliggenhed.

Yderligere indeholdt forslaget i *§ 1, stk. 2*, et forbud imod at tillægges en fast ejendom et navn, som

- a) er forbeholdt som familienavn, medmindre ejendommens ejer selv fører det pågældende navn eller har opnået tilladelse til navngivningen fra den eller de til familienavnet berettigede,
- b) er navn på et aktieselskab, firma, varemærke eller lignende, medmindre ejendommens ejer er berettiget til navnet, eller
- c) er egnet til forveksling med et navn henhørende under a eller b.

Tinglyste navne skulle ifølge *forslagets § 4, stk. 2*, offentliggøres og meddelelse om tinglysningen indsendes til vedkommende matrikelmyndighed til notering.

Ændring af navn på fast ejendom skulle i almindelighed kunne ske ved iagttagelse af de i *forslagets § 1* indeholdte beskyttelsesmidler, dog opretholdtes for landejendomme i *§ 5* den ordning, at ændring af navn eller opgivelse af navn kræver landbrugsministeriets tilladelse.

Ved *1. behandling* i folketinget blev lovforslaget anbefalet af *Conradsen* (S), mens *Østergaard* (V) betegnede en sådan lovgivning som overflødig. Heller ikke *Reedtz-Thott* (KF) var overbevist om denne lovgivnings nødvendighed, og *Helge Larsen* (RV) udtalte, at der skulle særdeles tungtvejende argumenter til, inden hans parti ville gå med til lovforslagets gennemførelse, hvorimod *Alfred Jørgensen* (DR) anerkendte forslagets berettigelse, selv om han fandt enkelte punkter at kritisere.

Lovforslaget henvistes efter *1. behandling* til et udvalg, der ikke afgav betænkning inden samlingens udløb.

10. Forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme. (Indenrigsminister *Carl Petersen*). [A. sp. 615].

Fremsat skriftligt i folketinget $1^9/_{11}$ (F. sp. 1013, jfr. sp. 1000 ff.). *1. beh.* $21/_{11}$ (F. sp. 1130). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Thorkil Kristensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Axel Sørensen, Alfred Jensen og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Hans Knudsen, Bundvad, Holger Eriksen [formand], Ove Hansen, Erhard Jakobsen [fra $27/4$ M. Larsen], Kai Jensen, Peter Nielsen, Thorkil Kristensen, Alfred Bøgh, Erik Eriksen, Sønderup, Øllgaard, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Aksel Møller [fra $1^8/1$ Stæhr Johansen], Poul Møller, Axel Sørensen [næstformand] og Bertel Dahlggaard). Beretning (B. sp. 507) afgivet $12/4$.

Lovforslaget udgjorde sammen med forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen (se nærmest efterfølgende sag) og det af finansministeren fremsatte forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956

om vurdering af landets faste ejendomme (se foran side 438) en del af regeringens samlede forslag til en skatte- og udgiftsreform, som havde været fremsat i folketinget i de 3 foregående folketingsår. Da det havde vist sig, at arbejdsstoffet var for omfattende til, at hele lovkomplekset kunne gennemarbejdes i en enkelt samling, havde regeringen valgt at fremsætte lovforslag om ejendomsbeskatningen til stat og kommune samt om den kommunale indkomstskat så tidligt som muligt. En del af problemerne i disse lovforslag havde været indgående behandlet under udvalgsarbejdet med skattereformløslagene i forrige samling, og det havde ved udarbejdelsen af lovforslagene været muligt på en lang række punkter at tage hensyn til de under udvalgsarbejdet fremførte synspunkter. Det her omhandlede lovforslag var endvidere et led i bestræbelserne for at søge de uheldige virkninger af de ved 11. almindelige vurdering forhøjede ejendomsvurderinger afbødet.

De nugældende regler vedrørende kommunale ejendoms-skatte findes i lov nr. 188 af 20. maj 1933, således som denne lov er ændret ved § 25 i lov nr. 100 af 14. april 1937 om en fælleskommunal udligningsfond og ved lov nr. 361 af 22. december 1954 om ændring af lov om kommunale ejendomsskatte.

Bestemmelserne i den gældende lov indgik i det her omhandlede lovforslag, der i øvrigt indeholdt visse betydningsfulde ændringer.

Den vigtigste ændring i forhold til den gældende lov indeholdtes i lovforslagets § 8. Herefter skulle *ny påligning af kommunal ejendomsskyld ikke længere finde sted, og den kommunale ejendomsskyld* til såvel by- og sognekommuner som amtskommuner foresloges *fikseret* på grundlag af 10. almindelige vurdering af 1950 og derefter *aftrappet* over en periode på 40 år fra 1. april 1961 at regne. Da de kommunale ejendomsskyldpromiller kan variere fra år til år, havde man ikke — som for statens vedkommende — fundet det forsvarligt at fiksere ejendomsskylden alene på grundlag af den promille, der i den enkelte kommune har været anvendt for indeværende skatteår. Det foresloges i stedet for, at fikseringen gennemføres på basis af *gennemsnittet af promillerne for de 4 sidste skatteår*.

I øvrigt var forslaget regler om fiksering og aftrapning af den kommunale ejendomsskyld udformet således, at de ganske svarede til reglerne om fiksering og aftrapning af ejendomsskylden til staten i forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme.

Forslagets bestemmelser om *fritagelse for kommunal ejendomsskat* var ligeledes så vidt muligt i overensstemmelse med de tilsvarende regler i lovforslaget om ejendomsskat til staten, og det var i det hele taget tilstræbt at bringe lovforslagets enkelte bestemmelser i overensstemmelse med de tilsvarende regler i forslaget om statsejendomsskatten.

De gældende regler om *statstilskud til amtskommunerne* til nedsættelse af grundskyldpromillen i år, hvor landbrugets forrentningsprocent er særlig lav, var ikke direkte optaget i lovforslaget, men de nu gældende bestemmelser herom foresloges opretholdt indtil videre ud fra den betragtning, at spørgsmålet om statstilskud til amtskommunerne hænger nøje sammen med, i hvilket omfang og på hvilken måde staten fremtidig skal bidrage til de kommunale udgifter, hvorfor en revision af de pågældende bestemmelser måtte afvente de øvrige forslag om „byrdefordeling“.

På et andet vigtigt punkt indeholdt lovforslaget væsentlige ændringer såvel i forhold til de nugældende regler som i forhold til de tidligere fremsatte skattereformforslag, nemlig med hensyn til reglerne i *sognekommunerne* om *skatteudskrivningens fordeling på fast ejendom og indkomst*.

For *hovedstadens og købstædernes* vedkommende bliver man stående ved et forslag om at *fjerne de hidtidige overgrænser for de kommunale grundskyldspromiller*. Byerne skal frit kunne forhøje deres grundskyldspromiller, mens de ikke på noget tidspunkt skal kunne fastsætte dem lavere end de nugældende promiller.

I *sognekommunerne* fastsættes der efter de gældende regler for 4-årige perioder et *ligningsforhold*, der angiver, hvorledes de udskrevne beløb skal fordeles på fast ejendom og indkomst. Dette har medført, at forholdet mellem grundskyldspromille og skatteprocent har ændret sig, når det ene af beskatnings-

grundlagene (f. eks. indkomsten) i løbet af 4 års perioden er steget stærkere end det andet (grundværdien). Efter forslaget skal der i stedet for — for 4 år ad gangen — fastsættes et forhold mellem grundskyldspromillen og skatteprocenten (kaldet *udskrivningsforholdet*). Herved vil opnås, at forskydninger i det indbyrdes forhold mellem de to beskatningsgrundlag (f. eks. som følge af en forhøjelse alene af indkomstgrundlaget) inden for 4 års perioden vil indvirke *samtidig* såvel på grundskyldpromillen som på skatteprocenten, der begge derved automatisk vil blive tilpasset det til enhver tid bestående forhold mellem de to beskatningsgrundlag.

Det foreslås, at 4 års perioderne for udskrivningsforholdets fastsættelse fremtidig kommer til at følge de 4-årige perioder for de almindelige ejendomsvurderinger, hvorved man opnår, at kommunerne ved udskrivningsforholdets fastsættelse nogenlunde har kendskab til ejendomsskattegrundlaget i hele 4 års perioden.

Samtidig foreslås det for at tilvejebringe *større ensartethed i sognekommunernes beskatningsforhold*, at der fastsættes et *maksimum for udskrivningsforholdets størrelse*. Dette maksimum er i lovforslaget sat til 5, således at grundskyldspromillen højst må andrage 5 gange skatteprocenten. Der er foreslået visse overgangsregler om nedsættelse af udskrivningsforholdet i sognekommuner, hvor udskrivningsforholdet nu er højere end 5 (ifølge finansministerens oplysninger havde 682 af landets 1301 sognekommuner i 1954-55 et udskrivningsforhold på 5 eller derover).

Forslaget indeholder i øvrigt ingen bestemmelser, som på afgørende måde bryder med de nuværende grundlæggende principper for påligning af kommunale ejendomsskatter.

Lovforslaget fremsættes af indenrigsministeren sammen med forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen, men blev ligesom dette forslag nærmere omtalt og gennemgået af finansministeren i forbindelse med dennes fremsættelse af forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme.

Ved 1. behandling, der foretoges af de 3 nævnte lovforslag under ét tillige med 1. behandling af forslag til folketingsbeslutning

om foranstaltninger i anledning af 11. almindelige vurdering (af Jørgen Jørgensen (Ullerup) m. fl.), anbefaledes forslaget af *Holger Eriksen* (S).

Thorkil Kristensen (V) udtalte sin påskønnelse af forslaget om at gå bort fra det gamle ligningsforhold og i stedet for lægge loft over „udskrivningsforholdet“, d. v. s. forholdet mellem grundskyldspromillen og skatteprocenten i den enkelte kommune; han mente dog, at det foreslåede loft, hvorefter grundskyldspromillen højst kunne være 5 gange skatteprocenten, var for højt og burde sænkes, hvis det skulle bidrage effektivt til at nærme landkommunernes skattestruktur til bykommunernes. Han stillede sig tvivlende over for den foreslåede fiksering og afvikling af ejendomsskylden — han kunne navnlig tænke sig at bevare en bygningsskyld på større boliger — og gjorde opmærksom på, at amtsskatterne som følge af forslaget ville komme til at hvile på et endnu snævrere grundlag end nu, nemlig på grundværdierne, mens de nu hviler på ejendommene som helhed.

Jørgen Jørgensen (Ullerup) gav tilslutning til forslaget om at fiksere bygningsskatterne og til forslaget om at lægge loft over udskrivningsforholdet i den sognekommunale beskatning, men påpegede, at der lå et problem med hensyn til amtsbeskatningen, som måtte løses.

Axel Sørensen (RV) tilsagde sit partis gode vilje til at arbejde for en løsning på grundlag af de i lovforslaget indeholdte principper.

Alfred Jensen (DK) så med sympati på forslaget om fiksering af ejendomsskylden, men var betænkelig ved en almindelig afvikling af den, idet han mente, at dette navnlig ville komme ejere, men ikke lejere til gode. Hans parti havde ikke noget imod, at man forlod det hidtidige ligningsforhold og gik over på et udskrivningsforhold, men han ønskede virkningerne heraf grundigt undersøgt i udvalget.

Oluf Pedersen (DR) takkede for forslaget om fiksering og aftrapning af ejendomsskylden, men kunne ikke tiltræde bestemmelserne om loft over udskrivningsforholdet, hvorved man ville tvinge de landkommuner, som havde båret sig fornuftigt ad ved at lægge skatten over på grundskyld, til at nedsætte denne.

Efter 1. behandling henvistes lovforslaget til et udvalg, der dog ikke nåede at afslutte sit arbejde. Af en af udvalget den 12. april afgivet beretning fremgår det, at udvalget tillige med udvalget angående forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme m. fl. forslag med finansministeren og indenrigsministeren havde drøftet, hvilke foranstaltninger der burde træffes i anledning af de ved 11. almindelige vurdering skete stigninger i ejendomsvurderingerne. For så vidt angår de kommunale ejendomsskatter blev resultatet af forhandlingerne, at indenrigsministeren fremsatte forslag til lov om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter, hvilket forslag vedtoges af folketinget, jfr. foran side 181.

11. Forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen. (Indenrigsminister *Carl Petersen*). [A. sp. 573].

Fremsat skriftligt i folketinget ¹⁶/₁₁ (F. sp. 1013). 1. beh. ²¹/₁₁ (F. sp. 1130). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thorkil Kristensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Axel Sørensen, Alfred Jensen og Oluf Pedersen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme. Beretning (B. sp. 507) afgivet ¹²/₄.

Lovforslaget udgjorde sammen med forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme (se nærmest foregående sag) og det af finansministeren fremsatte forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme (se foran side 438) en del af regeringens samlede forslag til en skatte- og udgiftsreform, som havde været fremsat i folketinget i de 3 foregående folketingsår.

Lovforslaget indeholder dels visse tekniske ændringer, som er nødvendiggjort af det i forslaget om beskatning til kommunerne af faste ejendomme foreslåede system med et udskrivningsforhold, der fastsættes for 4 år ad gangen, og som medfører, at en sognekommune må fastsætte sin grundskyldpromille og sin skatteprocent under ét.

Lovforslaget indeholder imidlertid også en række andre forslag til ændringer i den kommunale indkomstbeskatning, forslag, som i høj grad bygger på forhandlinger i folketingets skattereformudvalg i den foregående samling, og som bl. a. tilsigter at tilvejebringe nogle af forudsætningerne for en afskaffelse af den kommunale erhvervsbeskatning.

Efter reglerne i § 8 i lov nr. 28 af 18. februar 1937 vedrørende personlig skat til kommunen skal opholdskommuneskatten i alle kommuner lignedes på grundlag af den for den enkelte skatteyder ansatte indkomst til brug for statsskatte-ligningen. Uden for Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner svares skatten med en for hver kommune af kommunalbestyrelsen fastsat, for alle skatteydere fælles procent, kaldet *ligningsprocenten*. Ved skatteligningen anvendes ligningsprocenten på indkomsten, efter at denne er forhøjet eller

nedsat efter „formue eller lejlighed“ og eventuelt reduceret med hustru- og børnefradrag.

Reglerne om indkomstforhøjelse eller -nedsættelse efter „formue og lejlighed“ går ud på, at der kan ske dels en forhøjelse af den ansatte indkomst i det omfang, den hidrører fra formue eller andre dermed sidestillede indtægtskilder (*kildeartsforhøjelse*), dels en forhøjelse eller nedsættelse af den — eventuelt — kildeartsforhøjede indkomst (reduceret med evt. hustru- og børnefradrag), alt efter den enkelte skatteydere „lejlighed“, d. v. s. hans hele økonomiske stilling, hvorved der kan tages hensyn til, om han har særlig stor eller særlig lille indkomst, særlig stor eller særlig ringe husstand, samt om han har haft særlig stort tab eller særlig stor vinding i det sidste driftsår. For såvel formueforhøjelserne (kildeartsforhøjelserne) som reguleringerne efter „lejlighed“ er der i loven sat visse grænser.

Kildeartsforhøjelser er efterhånden gået af brug i samtlige købstæder og i $\frac{3}{4}$ af sognekommunerne, og regulering efter lejlighed foretages, efter at der er indført hustru- og børnefradrag, hovedsagelig alene efter indkomstens størrelse. I samtlige købstæder og et stort antal sognekommuner sker regulering nu efter faste regler, der vedtages af kommunalbestyrelsen i form af en ligningsskala. Herudover anvender yderligere et stort antal sognekommuner ganske faste ligningsregler, uden at disse dog får udtryk i en ligningsskala, der offentliggøres.

Reguleringerne efter formue og lejlighed tager i de kommuner, hvor faste ligningsskalaer benyttes, hovedsagelig sigte på at etablere en form for progression i beskatningen, men den omstændighed, at forhøjelsen af indkomsten højst kan andrage 50 pct., bevirker, at progressionen ophører ved ligningsskalaens toppunkt, hvor maksimumsforhøjelsen finder sted. Beskatningen af indkomster, der ligger over ligningsskalaens toppunkt, er således ikke progressiv, men proportional med indkomsten, idet den andrage $1\frac{1}{2} \times$ ligningsprocenten. Reglerne bevirker yderligere, at marginalskatten på indkomstrin under ligningsskalaens toppunkt gennemgående bliver højere end marginalskatten på indkomstrin over toppunktet, således at indkomst-

forøgelser beskattes hårdere for indkomster under end for indkomster over toppunktet.

For at undgå disse ulemper indeholder lovforslaget i overensstemmelse med drøftelser, som har fundet sted i skattereformudvalget, forslag om, at ligningen efter formue og lejlighed i *købstæderne og dissers forstæder og i de større bymæssige sognekommuner* afløses af et system, hvorefter skatten — på samme måde som i Københavns, Frederiksberg og Gentofte kommuner — beregnes ved anvendelse af *progressive rateskalaer*.

Efter forslaget får kommunerne frit valg imellem 5 rateskalaer, der er anført som bilag til lovforslaget. De skattebeløb, som fremkommer ved benyttelsen af disse rateskalaer, skal betragtes som grundbeløb, der forhøjes eller nedsættes med samme procent på alle indtægtstrin, idet hver enkelt kommune, når den har valgt rateskala, fastsætter sin udskrivningsprocent på samme måde, som hovedstadskommunerne efter den gældende ordning hvert år fastsætter, med hvilken procent af rateskalaens grundbeløb skatten skal udskrives. De 5 rateskalaer er udformet således, at de fleste kommuner skulle kunne finde en skala, hvorefter kommuneskattens fordeling på de forskellige indkomstrin bliver nogenlunde den samme som efter de gældende udskrivningsregler.

Efter lovforslaget skal alle kommuner have adgang til at overgå til rateskalasystemet, men det nye system er kun påbudt for *hovedstadskommunerne* med forstæder, *købstæderne* med forstæder og *sognekommuner med over 3 500 indbyggere i bymæssig bebyggelse* eller mindst 1 000 indbyggere i forstadsbebyggelser. Når man ikke har stillet forslag om, at det også påbydes de mindre sognekommuner at anvende rateskala, hænger det sammen med, at indkomstfordelingen i de mindre kommuner er temmelig forskelligartet, således at de foreslåede rateskalaer vil kunne føre til ret store forskydninger i beskatningen på de enkelte indkomstrin, ligesom det måtte forudses, at anvendelse af et fast skalasystem ville kunne volde vanskeligheder i de kommuner, der ikke hidtil har anvendt faste ligningsregler, men forhøjet eller nedsat indkomsterne efter skøn.

Foruden om overgang til rateskalasystem stilles der forslag

om ensartet beskatning af den del af indkomsterne, der — efter hustru- og børnefradrag — overstiger 20 000 kr. Efter forslaget skal denne del af indkomsterne beskattes med 20 pct. i alle kommuner, og i konsekvens heraf finder rateskalaerne — i de kommuner, hvor rateskalaer ikke anvendes, den hidtidige ligning efter formue og lejlighed — kun anvendelse på indkomster (efter hustru- og børnefradrag) på 20 000 kr. og derunder og for større indkomsters vedkommende kun på den del af indkomsten, der ikke overstiger 20 000 kr. Dette forslag vil medføre en vis udjævning af de bestående forskelle i den kommunale beskatning af større indkomster, hvor skatteforskellene hidtil har været særlig store. Det store flertal af skatteydere, hvis indkomster — efter samtlige fradrag — er under 20 000 kr., vil som hidtil blive pålagt opholdskommuneskat efter udskrivningsregler, der fastsættes af de enkelte kommuner, og skattebeløbene vil fortsat variere fra kommune til kommune. For skatteydere med indkomster, der — efter samtlige fradrag — overstiger 20 000 kr., vil det samme gælde opholdskommuneskatten af de første 20 000 kr.

Den skattemæssige tilskyndelse, som store skatteydere hidtil har kunnet have til at flytte til en skattely-kommune, ville efter disse forslag blive stærkt formindsket, og herved skulle nogle af forudsætningerne for afvikling af erhvervsskatten være tilvejebragt.

Blandt lovforslagets øvrige bestemmelser kan nævnes, at den andel af lønindtægter, som arbejdsgivere kan pålægges at tilbageholde til dækning af skyldig skat, forhøjes fra $\frac{1}{6}$ til $\frac{1}{4}$ for gifte og fra $\frac{1}{3}$ til $\frac{2}{5}$ for enlige. Samtidig foreslås kommunernes adgang til som led i skatteinddrivelse at lukke for lys og gas ophævet.

Endelig foreslås, at den hidtidige regel om, at eftergivelse af kommuneskat højst kan ske med $\frac{2}{3}$ af beløbet, bortfalder, således at kommuneskat ligesom statskat vil kunne eftergives i sin helhed.

Lovforslaget fremsættes af indenrigsministeren sammen med forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme, men blev ligesom dette forslag nærmere gennemgået af finansmini-

steren i forbindelse med dennes fremsættelse af forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme. (F. sp. 1000 ff.).

Ved 1. behandling af lovforslaget, der foretoges af de 3 nævnte lovforslag under ét tillige med 1. behandling af forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger i anledning af 11. almindelige vurdering (af Jørgen Jørgensen (Ullerup) m. fl.), anbefaledes forslaget af *Hans Knudsen* (S).

Thorkil Kristensen (V) erklærede, at venstre kunne tiltræde, at man indførte rateskalaer i købstæderne og de såkaldte borgmesterkommuner, men at gå ud derover var ikke nødvendigt af hensyn til skattelyproblemet. Skulle man gå videre end til de nævnte kommuner, burde man finde frem til ganske bestemte kommuner, hvor der forelå et problem, og nævne dem ved navn i loven. En så generel regel som den foreslåede om, at indtægt ud over 20 000 kr. skulle beskattes med 20 pct. i samtlige kommuner, var efter venstres opfattelse heller ikke nødvendig af hensyn til skattelyproblemet. Han anførte, at hvis man gennemførte det foreslåede loft over udskrivningsforholdet (forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme), ville der af sig selv komme en større beskatning af indtægterne i landkommunerne, således som man ønskede, som følge af at grundkyldpromillerne i disse kommuner ifølge forslaget skulle nedsættes.

Jørgen Jørgensen (Ullerup) udtalte, at lovforslaget i forbindelse med lovforslaget om beskatning til kommunerne af faste ejendomme indeholdt tanker, som det konservative parti ville være villig til at underkaste saglig og for så vidt også velvillig behandling i udvalget, men en grundig behandling var nødvendig.

Axel Sørensen (RV) kunne tiltræde forslaget om indførelse af rateskalasystemet. Forslaget om 20 pct. beskatning af indkomst ud over 20 000 kr. måtte nøje overvejes. Han gjorde opmærksom på, at i de mest velstående kommuner ville en sådan beskatning kunne dække det meste af kommunens udgifter, således at beskatningen af alle indkomster under 20 000 kr. derved ville komme ud af niveau med skatterne i andre kommuner. I virkeligheden forudsatte 20 pct. reglen, at nogle af pengene gik til anden udligning. Han udtalte håb om, at udvalgsarbejdet ville resultere i ophævelse af erhvervsskatten.

Alfred Jensen (DK) var velvilligt indstillet over for principperne i lovforslaget, for så vidt de gik i retning af at skabe øget progression i den kommunale beskatning, men forbeholdt sig at tage endelig stilling, når forslaget kom til behandling efter udvalgsbehandlingen.

Oluf Pedersen (DR) ville tage et vist forbehold over for lovforslaget og vente med at tage endelig stilling til efter udvalgsbehandlingen. Han var tilhænger af en forhøjelse af grænsen for skattepligtens indtræden.

I sine bemærkninger til ordførerne udtalte *finansministeren* bl. a.,

at han kunne tænke sig en form for udligning derved, at nogle af de penge, der kommer ind ved 20 pct. beskatningen af de store indtægter, gik til amtskommunerne.

Lovforslaget henvistes til behandling i samme udvalg som lovforslaget om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

Udvalget afgav ikke betænkning.

12. Forslag til lov om børnetilskud m. v. (Socialminister *Strøm*). [A. sp. 1309].

Fremsat skriftligt i folketinget $13/2$ (F. sp. 2573). 1. beh. $27/2$ (F. sp. 2746). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thorkil Kristensen, Poul Møller, Bertel Dahlgaard, Petra Petersen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding m. fl. lovforslag. Beretning (B. sp. 503) afgivet $12/4$.

Som led i en fornyet genfremsættelse af de den 11. maj 1954 i folketinget fremsatte lovforslag om en reform af skatte-lovgivningen fremsattes nærværende lovforslag, der sattes til 1. behandling sammen med forslag til lov om skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding.

Lovforslaget var — bortset fra ikrafttrædelsestidspunktet og visse redaktionelle ændringer i §§ 7 og 8 — enslydende med de i de foregående folketingsår fremsatte lovforslag (årbog 1953-54, side 514, 1954-55, side 430, og 1955-56, side 474).

Lovforslaget havde følgende ordlyd:

§ 1. Til børn under 16 år, der har fast bopæl her i landet, ydes *børnetilskud*, der for hvert barn udgør 330 kr., 300 kr. og 270 kr. årlig, henholdsvis efter som barnet opholder sig i den første, anden eller tredje af de i forsorgslovens § 194 angivne kommunegrupper.

Til børn af enlige forsørgere forhøjes det i stk. 1 nævnte børnetilskud med 50 pct. for hvert barn.

Når en gift kvinde i det sidst forløbne skattemæssige indkomstår har haft indtægt ved selvstændig virksomhed eller ved arbejde for fremmede og denne indtægt sambeskattes med ægtefællens, forhøjes børnetilskuddet til hvert barn med 5 pct. af hustruens nævnte indtægt ud over 1 000 kr.; forhøjelsen kan

dog højst andrage 50 pct. af det årlige børnetilskud. Såfremt ægtefællernes samlede indtægt i indkomståret har udgjort over 20 000 kr., nedsættes den i overensstemmelse med foranstående regler beregnede forhøjelse af børnetilskuddet med 5 pct. af indtægten ud over 20 000 kr.

§ 2. Børnetilskuddet udbetales halvårsvis i april og oktober måned henholdsvis for tiden 1. april-30. september og 1. oktober-31. marts, første gang fra begyndelsen af den halvårsperiode, der følger efter barnets fødsel, og vedvarer til og med det halvår, hvori barnet fylder 16 år. Den i § 1, stk. 3, omhandlede forhøjelse, der ydes for et år, udbetales i oktober måned.

For tidsrummet fra barnets fødsel og indtil den følgende 30. september eller 31. marts vil tilskud på derom fremsat begæring kunne udbetales med et beløb svarende til det fulde antal måneder, som ligger mellem barnets fødsel og næste forfaldsdag. Begæring herom indgives til det sociale udvalg i barnets opholdskommune, i København til magistraten.

§ 3. Børnetilskud vil af kommunen være at udbetale til barnets moder eller, såfremt hun ikke samlever med barnet, til den, der forsørger barnet.

Hvor hensynet til barnets forsvarlige forsørgelse taler derfor, kan det sociale udvalg bestemme, at børnetilskud udbetales i kvartårlige eller månedlige rater.

§ 4. Børnetilskud kommer ikke til udbetaling, for så vidt angår børn, der er inddraget under særforsorg eller børneforsorg og anbragt på anstalt eller opdragelseshjem. Såfremt barnet gennem forsorgen er anbragt i privat pleje, tilkommer det vedkommende særforsorgsanstalt, henholdsvis børneværnsudvalget, at påse, at børnetilskuddet anvendes til bedste for barnet.

§ 5. Enhver kvinde, der har fast bopæl her i landet, har i forbindelse med barnefødsel ret til en *moderskabsydelse* svarende til et års børnetilskud for hvert barn, der fødes.

En kvinde, der er inddraget under særforsorg eller børneforsorg og er anbragt på anstalt eller opdragelseshjem, har ikke ret til den i stk. 1 nævnte moderskabsydelse. Socialministeren kan dog fastsætte regler for, i hvilke tilfælde der kan afviges fra denne bestemmelse.

§ 6. Henvendelse om udbetaling af moderskabsydelse indgives inden fødslen eller senest en måned efter denne til det sociale udvalg i den kommune, hvor moderen har bopæl. Henvendelsen skal ledsages af fødselsattest eller dokumentation fra jordemoder eller læge om, hvornår fødslen kan forventes.

Det påhviler det sociale udvalg senest 8 dage efter begæringens modtagelse, dog tidligst en måned inden fødslen kan forventes, at foranledige, at moderskabsydelsen udbetales moderen.

Når en kommunalbestyrelse finder det formålstjenligt, vil den kunne træffe aftale med en mødrehjælpsinstitution om, at udbetaling af moderskabsydelsen skal finde sted gennem en mødrehjælpsinstitutions hovedkontor, dens filial eller konsultation i overensstemmelse med de i stk. 1-2 fastsatte regler. Indberetning om sådanne aftaler indsendes til socialministeriet.

§ 7. Kommunens udgifter i henhold til denne lov refunderes fuldt ud af statskassen.

Anvisning og beregning af refusion i henhold til stk. 1 finder sted efter reglerne i forsorgslovens §§ 80 og 81.

Regnskaberne vedrørende udgifterne i henhold til denne lov aflægges og revideres i overensstemmelse med forsorgslovens § 76, stk. 1, 1. pkt., og § 82.

§ 8. Børnetilskud og moderskabsydelse skal ikke medregnes til den skattepligtige indkomst eller ved beregningen af invalide- eller folkepension, forskudsvis udbetaling af underholdsbidrag eller anden offentlig hjælp.

§ 9. Den, der med urette har oppebåret ydelser i henhold til denne lov, er forpligtet til at tilbagebetale disse i overensstemmelse med lovgivningens almindelige regler, medmindre der foreligger en undskyldelig vildfarelse fra pågældendes side.

§ 10. Krav på ydelser i henhold til denne lov kan ikke gøres til genstand for arrest, eksekution eller anden retsforfølgning, ligesom retshandler, der afsluttes med hensyn til sådanne krav, er ugyldige. Ydelserne kan ej heller af kommunen tilbageholdes til dækning af forfalden skat, bortset fra tilfælde, hvor pågældende er i restance med mere end 1 års skat og kommunalbestyrelsen skønner, at unkladelse af at betale den

forfaldne skat skyldes manglende vilje hos den tilskudsberettigede.

§ 11. De af det sociale udvalg i medfør af foranstående bestemmelser truffne afgørelser kan påklages i overensstemmelse med reglerne i forsorgslovens § 50.

§ 12. Denne lov, der ikke gælder for Færøerne og Grønland, får første gang virkning for finansåret 1958-59.

Socialministeren fastsætter de nærmere regler for lovens gennemførelse.

Det udvalg, der fik sagen til behandling, afgav ikke betænkning om den.

13. Forslag til lov om tilskud til de offentlige veje. (Minister for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 509].

Fremsat skriftligt i folketinget ¹⁴/₁₁ (F. sp. 936). 1. beh. ²²/₁₁ (F. sp. 1194). Partiernes ordførere: M. Larsen (Kai Jensen), Holmberg, Poul Sørensen, Skytte, Lynnerup Nielsen og Tholstrup. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om bestyrelsen af de offentlige veje (se foran side 255). Beretning (B. sp. 511) afgivet ¹²/₄.

Lovforslaget var enslydende med et i samlingen 1955-56 fremsat lovforslag og fremsattes ligesom dengang samtidig med forslag til lov om bestyrelsen af de offentlige veje.

Om baggrunden for lovforslaget og om dets indhold henvises til årbog 1955-56, side 495.

Efter 1. behandling henvistes lovforslaget til et udvalg, hvortil også henvistes lovforslaget om bestyrelsen af de offentlige veje. Mens udvalget afsluttede arbejdet med sidstnævnte lovforslag, nåede det ikke at tilendebringe arbejdet med forslaget til tilskudslov før samlingens slutning.

14. Forslag til lov om ændringer i aktieselskabsloven. (Minister for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 221].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁵/₁₀ (F. sp. 462). 1. beh. ⁹/₁₁ (F. sp. 866). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Paabøl, Rasting, Rager, Ingmar Wagner (Aksel Larsen) og Tholstrup. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Holger Eriksen [formand],

Erhard Jakobsen, Hans Knudsen, Th. Mikkelsen, Mørk, K. Axel Nielsen, Lars M. Olsen, Hans Rasmussen, Paabøl, Peder Christensen (Rebild), Erik Eriksen, Jørgen Gram, Anker Lau, Rasting (fra $\frac{1}{2}$ til $\frac{2}{3}$: Poul Møller), Fanger, Halfdan Hendriksen og Rager [næstformand]). Betænkning (B. sp. 241) afgivet $2\frac{1}{2}$. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. beh. $\frac{2}{3}$ (F. sp. 2971).

Ministeren betonedede i sin fremsættelsestale, at lovforslaget ikke tilsigtede en almindelig revision af aktieselskabsloven, men foruden forslaget om at lade lovens §§ 45 a-45 c forblive i kraft (lovforslagets § 1) alene indeholdt enkelte ændringer og tilføjelser, som efter erfaringerne i den forløbne tid syntes særlig påkrævede.

Om lovforslagets indhold skal anføres følgende:

I § 1 foreslås, at bestemmelserne i § 1 i lov nr. 232 af 7. juni 1952 om ændring i lov om aktieselskaber forbliver i kraft.

Bestemmelsen svarer ganske til et i folketingssamlingen 1954-55 fremsat lovforslag [årbog 1954-55, side 443], som henvises til et udvalg, der ikke nåede at afslutte sit arbejde.

De i 1952 indsatte ændringer (aktieselskabslovens § 45 a-45 c) forbyder et aktieselskab, hvis aktier ikke er genstand for offentlig kursnotering, at yde lån af penge eller pengeeffekter til personer, der i selskabets aktiebog er noteret som aktionærer i selskabet eller i øvrigt er bestyrelsen bekendt som aktionærer, eller til personer, der er medlemmer af selskabets bestyrelse eller direktion.

Lån, der måtte være ydet til aktionærer, bestyrelsesmedlemmer eller direktører, skal opføres på en særlig konto i årsregnskabet.

Bestemmelserne kommer ikke til anvendelse på bankaktieselskaber og forsikringsaktieselskaber.

De pågældende bestemmelser blev gennemført, efter at en højesteretsdom havde underkendt en af aktieselskabsregisteret i en årrække fulgt praksis, hvorefter registret havde krævet lån af den omhandlede karakter afviklet under hensyn til, at sådanne lån måtte betragtes som stridende mod reglerne om *nedsættelse af aktiekapitalen*.

Bestemmelserne har *gyldighed uden tidsbegrænsning*, men skulle efter 1952-lovens indhold optages til revision i 1954-55. Genfremsættelsen af forslaget skete efter aftale mellem handelsministeren og det i 1954-55 nedsatte folketingsudvalg, for at der kunne blive lejlighed til at fortsætte drøftelserne af de pågældende spørgsmål.

De ændringer, som lovforslaget tilsigtede, indeholdes i § 2, nr. 1-12.

Ved nr. 1, 2, 4 og 6 er det bl. a. foreslået, at *det beløb, der i almindelige aktieselskaber straks skal indbetales på aktiekapitalen, forhøjes fra 5 000 kr. til 10 000 kr.* Forslaget er begrundet i det siden lovens ikrafttræden skete fald i pengenes værdi. Der foreslås endvidere en række ændringer af nærmest formel karakter, som tilsigter at fjerne visse *uoverensstemmelser mellem aktieselskabsloven* på den ene side og *bankloven og skadesforsikringsloven* på den anden side. Endelig foreslås det, at der i lovens § 22 indsættes en bestemmelse om, at reglerne i lovens § 7 — angående stifternes *ansvar i forbindelse med overtagelse af en forretning eller bestemte formuegenstande* ved et aktieselskabs stiftelse — *finder tilsvarende anvendelse ved forhøjelse af aktiekapitalen*, for så vidt angår bestyrelsen.

Under nr. 3 foreslås som ny paragraf (§ 20 a) indføjet:

„Sker forhøjelse af aktiekapitalen ved *konvertering af gæld*, skal tegningslisten indeholde en af bestyrelsen underskrevet redegørelse for selskabets økonomiske stilling og en erklæring fra bestyrelsen om, at pålydendet af de for de konverterede fordringer udleverede aktier efter bestyrelsens bedste skøn ikke overstiger disse fordringers værdi.“

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at forhøjelse af aktiekapital ofte sker ved, at en del af selskabets kreditorer indgår på at kvittere deres fordringer på selskabet mod at få aktier i selskabet for et tilsvarende beløb, og at der normalt ikke vil være noget betænkeligt ved en sådan konvertering, hverken for selskabet, de oprindelige aktionærer eller de på konverteringens tidspunkt eksisterende kreditorer. *Hensynet til nye kreditorer*, for hvem det kan være betænkeligt, at et selskab gennem en sådan forhøjelse med en vis føje kan siges at skaffe

sig kreditmuligheder, for hvilke der ikke findes det fornødne reelle grundlag, har imidlertid været afgørende for den nu foreslåede bestemmelse, som foreskriver *pligt til at give visse nærmere oplysninger i den offentligt tilgængelige tegningsliste.*

Efter de hidtil gældende bestemmelser har alene et aktieselskabs ledelse haft *adgang til at gøre sig bekendt med de i aktiebogen stedfundne noteringer på navn af aktier.* Ud fra den betragtning, at der kan være tilfælde, hvor også andre kan have en berettiget interesse i at få adgang til at efterse aktiebogen, foreslås det ved nr. 5, at der til lovens § 28 føjes et nyt stykke gående ud på, at *enhver skal være berettiget til ved henvendelse på selskabets kontor at få adgang til at gøre sig bekendt med aktiebogen.*

Efter bestemmelsen i aktieselskabslovens § 45, sidste punktum, kan *et aktieselskab, såfremt dets aktier alle lyder på navn, og antallet af aktionærer ikke overstiger 10, tage forbehold om, at dets til aktieselskabs-registeret indsendte regnskaber ikke gøres offentlig tilgængelige.*

Det oplyses i bemærkningerne til lovforslaget, at for tiden ca. 5 300 selskaber af et samlet antal registrerede aktieselskaber på ca. 10 500 har gjort brug af denne bestemmelse.

Det er fundet rimeligt, at de kredse, der ønsker at drage fordel af aktieselskabsformen til at begrænse deres økonomiske ansvar til den indskudte aktiekapital og de i selskabet eventuelt opsamlede reserver, også giver *offentligheden adgang til at følge deres selskabers økonomiske resultater,* hvorfor bestemmelsen (ved nr. 7) er foreslået slettet.

Under nr. 8 er det foreslået at give mulighed for *dispensation fra bestemmelserne i lovens § 49, 3. stk., 2. punktum, der angiver kravene i henseende til bopæl, indfødsret og ophold for bestyrelsesmedlemmer i de selskaber, hvis navn indeholder en dansk sted- eller nationalitetsbetegnelse.* En sådan dispensationsadgang har under drøftelser, foranlediget af Nordisk Råd, vist sig at være nødvendig for at opnå *ligeret for de nordiske landes statsborgere* til at være medlem af ledelsen af aktieselskaber.

Nr. 9 indeholder en ny affattelse af lovens § 51, 1. stk., som tjener til at *tydeliggøre reglerne om beregning og udbetaling*

af *tantieme*. Det fastslås således, at *skatter* også i denne henseende anses som en *driftsudgift, der skal fradrages, forinden tantieme kan beregnes*. Ligeledes tydeliggøres det, at *overførsler fra tidligere år* (der efter loven ikke kan medregnes i det beløb hvoraf *tantieme beregnes*) kan tages i betragtning ved fastsættelsen af det beløb, hvoraf *tantieme kan udredes*, d. v. s. faktisk udbetales.

Efter gældende ret består der *ikke nogen pligt til at afmelde* et aktieselskab af aktieselskabs-registeret, *selv om selskabet er ophørt med at drive virksomhed og har realiseret alle eller den væsentligste del af sine aktiver* og anvendt provenuet til dækning af kreditorerne eller til fordeling blandt aktionærerne. Dette forhold har ifølge lovforslagets bemærkninger i visse tilfælde givet anledning til *misbrug* og er navnlig blevet anvendt eller forsøgt anvendt til *omgåelse af reglerne om stiftelse af aktieselskaber*, idet nye kapitalinteresser ved køb af de reelt værdiløse aktier i et sådant „tomt“ aktieselskab har været i stand til uden at iagttage aktieselskabslovens regler om stiftelse af aktieselskaber at skaffe sig et fuldt færdigt aktieselskab uden indskud af midler, der svarer til den nominelle aktiekapital. Også andre hensyn synes i visse tilfælde at have gjort sig gældende.

Kun i meget grove tilfælde har aktieselskabs-registeret været i stand til at standse sådanne omgæelser af de gældende regler, og man har derfor overvejet, på hvilken måde man bedst kunne imødegå sådanne misbrug, og har herunder været inde på at foreslå gennemført regler om tvangslikvidation i lighed med de i den nye svenske aktieselskabslov indeholdte, men er dog vejet tilbage fra at foreslå så vidtgående regler.

Interessen i „tomme“ aktieselskaber synes imidlertid at måtte forsvinde eller dog væsentlig formindskes, såfremt der stilles krav om, at hvis der er lidt tab, hvorved der er gjort indgreb af et vist omfang i *aktiekapitalen*, skal denne *nedskrives til det beløb, der er i behold*. En bestemmelse af denne art findes i banklovens § 16, og det synes vanskeligt at anvende et strengere princip over for almindelige aktieselskaber end over for banker.

Det er derfor (under *nr. 11*) foreslået, at der i lovens afsnit om opløsning af aktieselskaber indsættes en ny paragraf (§ 59 a) af følgende ordlyd:

„Viser et aktieselskabs årsregnskab, at selskabet *foruden sine reservefunds har tabt to tredjedele eller mere af sin aktiekapital*, påhviler det bestyrelsen at indkalde generalforsamlingen og *dér redegøre for selskabets økonomiske stilling*.

Tilvejebringes der ikke senest på generalforsamlingen *ny kapital*, hvorved aktiekapitalen, efter at den gamle aktiekapital er nedskrevet til det beløb, der er i behold af denne, på ny kan bringes op til den fulde anmeldte størrelse, skal bestyrelsen på generalforsamlingen stille forslag enten om, at den anmeldte *aktiekapital nedskrives* med et til det udækkede underskud svarende beløb, jfr. herved § 35, *eller* om, at selskabet skal træde i *likvidation*. Sådanne forslag kan, uanset hvad der herom måtte være bestemt i selskabets vedtægter, vedtages med almindelig stemmeflertal blandt de på generalforsamlingen repræsenterede aktier. Bliver forslaget ikke vedtaget, skal der straks ske indberetning til overregistrator.“

De i øvrigt foreslåede ændringer (*nr. 11 og 12*) er konsekvenser af den foreslåede nye § 59 a.

Lovforslaget indeholder endelig i § 3 en bemyndigelse til at lade aktieselskabsloven optrykke og bekendtgøre med de stedfundne ændringer.

Ved 1. behandling i folketinget udtalte *Holger Eriksen* (S), at aktieselskabsloven i høj grad trængte til revision, og han var derfor glad for lovforslagets fremsættelse, selv om det ikke var udtømmende. Han *anbefalede, at forbuddet mod aktionærlån opretholdtes*, og kunne ligeledes *tilslutte sig de foreslåede ændringer*, som dog ikke alle var vidtgående nok i henseende til gennemførelse af offentlighed og beskyttelse af kreditorer og menige aktionærer.

Paabøl (V) mente, at *forbuddet mod aktionærlån*, trods smidig administration fra aktieselskabsregisterets side, i mange tilfælde havde været *til gene for fuldt forsvarelige dispositioner*. Han mente, det måtte være muligt at finde en anden løsning eventuelt i form af en *forøget oplysningspligt* i stedet for forbud. De foreslåede ændringer fandt han for en stor del uheldige og dårligt motiverede. *Konverteringsbestemmelsen* ville således få *urimelige skattemæssige konsekvenser og uheldige virkninger for håndværkeraktieselskaber* i byggeriet.

Rasting (KF) fandt, at de fleste af lovforslagets bestemmelser

burde drøftes grundigt i et udvalg. Han var *betænkelig ved* at opretholde reglerne om *aktionærlån* og ligeledes ved de nye forslag om *større offentlighed* med hensyn til regnskab og aktiebog. *Konverteringsbestemmelsen* fortjente nærmere overvejelse. Spørgsmålet om de „tomme“ *aktieselskaber* var behandlet på en for hårdhændet måde, men var i øvrigt et betydningsfuldt problem, som burde overvejes.

Den gældende ordning med hensyn til *aktionærlån* burde efter *Ragers* (RV) opfattelse *opretholdes*. Han mente, der kunne findes en anden løsning på spørgsmålet om de „tomme“ *aktieselskaber* gennem *større beføjelser for overregistrator* til indhentelse af oplysninger. Bestemmelserne om *konvertering* ville sikkert virke *hæmmende på mange sunde og rigtige konverteringer*. *Ingmar Wagner* (DK) så med sympati på de foreslåede ændringer.

Tholstrup (DR) vendte sig *imod* de stillede forslag om *større offentlighed*, som han mente ville være *til fordel for spekulanter og konkurrenter*, og fandt den foreslåede § 59 *for drastisk affattet*, idet den ville skabe store vanskeligheder for nystartede selskaber.

Uden for ordførernes kreds tog *A. C. Normann* (RV) stærkt til orde *mod* de gældende bestemmelser om *forbud mod aktionærlån*, som efter hans opfattelse ikke var begrundet i noget som helst rimeligt hensyn. Han kunne heller ikke se nogen samfundsmæssig interesse i lovforslagets bestemmelser om *offentliggørelse af selskabers regnskabs- og aktionærforhold*, der alene ville være i konkurrenternes interesse. Med hensyn til spørgsmålet om de „tomme“ *aktieselskaber* fremhævede han især de muligheder for *omgåelse af skattelovenes bestemmelser*, som overtagelse af sådanne selskaber indebar, og som især kunne tale for en ændring. Spørgsmålet om en *bedre beskyttelse af aktionærer, der er i mindretal*, burde tages op i udvalget. I øvrigt måtte han tage forbehold angående flere af lovforslagets bestemmelser. Dette gjaldt således *konverteringsbestemmelserne*, som efter hans mening ikke var udformet med tilstrækkelig omtanke.

Under sit arbejde med lovforslaget kom *udvalget* til den opfattelse, at såvel de i lovforslaget omhandlede problemer som en række andre spørgsmål i forbindelse med aktieselskabslovgivningen trængte til *nærmere undersøgelse*, der mest hensigtsmæssigt ville kunne foretages *i en af handelsministeren nedsat kommission*.

Medlemmer af udvalget fremsatte derfor ved 2. behandling, som det var bebudet i udvalgsbetænkningen, følgende *forslag om motiveret dagsorden*:

„Under hensyn til de omfattende problemer — ikke mindst af juridisk natur — der knytter sig til aktieselskabslovgivningen, henstiller folketinget til ministeren for handel, industri og søfart, at der nedsættes en kommission med henblik på en revision af aktieselskabsloven,

og tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.“

Ministeren kunne modtage dette forslag om nedsættelse af en kommission, og det stillede dagsordensforslag vedtoges enstemmigt med 117 stemmer.

Lovforslaget var hermed bortfaldet.

15. Forslag til lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde. (Minister for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 43].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{3}{10}$ (F. sp. 27). 1. beh. $\frac{24}{10}$ (F. sp. 423). Partiernes ordførere: Holger Larsen, Anker Lau, Poul Claussen, Aage Fogh, Petra Petersen og Tholstrup. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Holger Larsen [formand], Brodthagen, Erhard Jakobsen (fra $\frac{12}{12}$ Edel Saunte), Kai Jensen, Peter Jørgensen, Wiggo Larsen, Viola Nørløv, Chr. Rasmussen, Anker Lau, Jens Chr. Christensen, Peder Christensen (Rebild), Jørgen Gram, Heick, Poul Claussen, Fanger, Gertie Wandel og Aage Fogh (fra $\frac{26}{10}$ Kirsten Gloerfelt-Tarp) [næstformand]).

Lovforslaget var enslydende med et af ministeren for handel, industri og søfart i folketingsåret 1955-56 fremsat lovforslag, der er omtalt i årbog 1955-56, side 505.

Ved 1. behandling i folketinget blev lovforslaget anbefalet af ordførerne for socialdemokratiet, det radikale venstre og kommunisterne, mens ordførerne for venstre, det konservative folkeparti og retsforbundet gik stærkt imod lovforslaget under henvisning til, at det repræsenterede et angreb på næringsfriheden.

Lovforslaget henvistes til behandling i et udvalg, der ikke nåede at afslutte sit arbejde inden samlingens udløb.

16. Forslag til lov om ændringer i beværterloven. (Minister for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 57].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{3}{10}$ (F. sp. 28). 1. beh. $\frac{23}{10}$ (F. sp. 384). Partiernes ordførere: Axel Ivan Pedersen, Anker Lau, Weikop, Aage Fogh, Alvilda Larsen og Alfred Jørgensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Axel Ivan

Pedersen [formand], Conradsen, Ditlevsen, Boye Hansen (fra ¹²/₁₂ Edel Saunte), Peter Jørgensen, K. Axel Nielsen, Orla Pedersen, Anker Lau, Damsgaard, Heilesen, Thisted Knudsen (fra ¹⁵/₁ Vagn Bro), Martin (fra ¹³/₁ Helga Pedersen), Weikop, Hanne Budtz, Fanger, Aage Fogh [næstformand] og Steen). Beretning (B. sp. 881) afgivet ¹¹/₅.

Lovforslaget var bortset fra ikrafttrædelsesdatoen enslydende med det af handelsministeren i folketingsåret 1955-56 fremsatte beværterlovsforslag, der er udførligt omtalt i folketingsårbogen 1955-56, side 509-526.

Efter en kortvarig 1. behandling, hvorunder der henvistes til de i forrige folketingsår afgivne udtalelser vedrørende beværterlovgivningen, henvistes lovforslaget til et udvalg, der ikke nåede at afslutte sit arbejde inden samlingens udløb.

I en af udvalget afgiven *beretning* anføres bl. a.:

„Udvalget har i indeværende samling i 16 møder fortsat det i forrige folketingssamling om det tilsvarende lovforslag påbegyndte arbejde. Udvalget har samtidig med gennemgangen af de i lovforslaget stillede ændringsforslag til beværterloven gennemgået beværterloven i dens helhed og har gentagne gange haft samråd med ministeren for handel, industri og søfart herom. Endvidere er fra handelsministeren modtaget udførlige skriftlige besvarelser af i alt 31 af udvalget stillede spørgsmål. Udvalget har også haft samråd med finansministeren og har herunder fået en skriftlig redegørelse for de gældende regler om afgift på omsætningen af stærke drikke i restaurationsvirksomheder m. v. i relation til beværterlovgivningen, og finansministeren har mundtligt redegjort for de overvejelser om eventuelle ændringer heri, der finder sted i et af finansministeren nedsat udvalg, hvori tolddepartementet og restauratørerne er repræsenteret.

.....
Udvalget har aflagt besøg på marketenderiet hos Burmeister & Wain og i en af Smørrebrøds-Selskabet indrettet forsøgsforretning med serveringspladser og i en anden af nævnte selskabs forretninger.

På grundlag af det således tilvejebragte materiale i forbindelse med lovforslaget med bemærkninger og de af kommissionen af 1947 angående alkoholspørgsmålet afgivne betænkninger (første og anden del) er udvalget nået langt i behandlingen af hovedspørgsmålene i lovforslaget, men det har ikke været muligt inden samlingens slutning at afslutte overvejelserne herom.

Det tilvejebragte materiale og de i udvalget foretagne overvejelser må antages ved en genfremsættelse af lovforslaget at kunne lette arbejdet i forbindelse hermed væsentligt.“

17. Forslag til lov om danske skibes bemanning og om sønæringsbeviser. (Minister for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 161].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁵/₁₀ (F. sp. 473). 1. beh. ⁷/₁₁ (F. sp. 768). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Gideon, Weikop, Rager, Lynnerup Nielsen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Peter Nielsen, Bundvad, Boye Hansen, Poul Hansen (Svendborg) [formand], Evald Kristensen, Johs. E. Larsen, Wiggo Larsen, Mørk, Gideon, Marius Buhl, Jens Chr. Christensen, Damsgaard, Conrad Kofoed, Weikop, Baagø, Erna Sørensen og A. C. Normann [næstformand]). Beretning (B. sp. 513) afgivet ¹²/₄.

En af handelsministeriet nedsat kommission (søfarts-kommissionen af 1947) havde bl. a. til opgave at overveje spørgsmålet om revision af sønæringsloven af 28. februar 1916 med senere ændringer og gøre indstilling herom til ministeriet.

Nærværende lovforslag byggede på den indstilling, som kommissionen afgav i januar 1956 (4. betænkning) og svarede med visse, i det væsentlige redaktionelle, afvigelser til det af kommissionen udarbejdede forslag.

Lovforslaget var nært knyttet til de nedenfor omtalte lovforslag, *forslag til lov om nautiske eksaminer m. m. og forslag til lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m.* I denne forbindelse kan yderligere henvises til den af ovennævnte kommission i februar 1952 afgivne 3. betænkning.

Lovforslaget må ses på baggrund af den betydelige *udvikling, som dansk skibsfart er undergået* i den senere tid. Denne udvikling viser sig dels deri, at rederierne er gået over til at bruge *væsentligt større skibe* end hidtil, og dels i, at skibene nu i betydeligt omfang anvendes i *andre fartområder* end hidtil. Endvidere har en række vanskeligheder, som den danske *småskibsfart* i en længere årrække har været ude for, tilsagt en vis hensyntagen i lovgivningen.

Lovforslaget tilsigter ændringer i bestemmelserne om skibes *bemanning* og i reglerne for *uddannelse* af mandskabet, som i højere grad bringer disse regler i overensstemmelse med skibsfartens interesser i dag og i den kommende tid.

Om lovforslagets indhold skal i øvrigt anføres følgende:

Lovforslaget omfatter ifølge § 1 *ethvert dansk skib eller fartøj, krigsskibe dog undtagne.*

§ 2 indeholder en række *definitioner* af udtryk, som forekommer i lovforslaget.

Lovforslagets systematik er i øvrigt følgende:

§§ 4-25 omhandler *handelskibe*, hvorved ifølge § 2 forstås ethvert af lovforslaget omfattet skib med undtagelse af fiske-skibe og lystfartøjer. *I. Bemanding (§§ 4-8), II. Sønæringsbeviser m. v. (§§ 9-25).*

§§ 26-30 omhandler *fiskeskibe*. *I. Bemanding (§§ 26-27), II. Sønæringsbeviser (§§ 28-30).*

§§ 31-34 omhandler *lystfartøjer*. *I. Bemanding (§§ 31-33), II. Sønæringsbeviser (§ 34).*

§§ 35-46 indeholder *almindelige bestemmelser* og §§ 47-49 *midlertidige bestemmelser*.

I lovforslaget er de hidtil gældende bemandingsregler for den *underordnede dæks- og maskinbesætning* bibeholdt uændret. Bestemmelserne herom findes i lov nr. 476 af 11. december 1950 med midlertidigt tillæg til sønæringsloven af 28. februar 1916 og grunder sig på søfartskommissionens 2. betænkning. Et mindretal inden for kommissionen havde givet udtryk for ønsket om at få disse bemandingsregler revideret på ny, men ministeriet var enigt med kommissionens flertal i, at det næppe var rigtigt allerede nu at foreslå ændrede regler på dette område.

I lovforslaget foreslås en *omlægning* af de *fartområder*, der for tiden er bestemmende for skibenes bemanding, således at disse områder, i højere grad end tilfældet er nu, kommer til at svare til skibsfartens krav.

I lov nr. 476 af 11. december 1950 om midlertidigt tillæg til sønæringsloven findes i § 4, stk. 6, en bestemmelse, hvorefter *styrmandsaspiranter* under visse betingelser kan medregnes til det foreskrevne dæksmandskab. En tilsvarende bestemmelse var optaget i kommissionsforslaget, men er *ikke medtaget i lovforslaget*, idet der i en årrække mellem Dansk Dampskibsrederiforening og Sømændenes Forbund i Danmark har bestået en aftale om, at aspiranter ikke indgår i den ved den nævnte lov foreskrevne underordnede dæksbesætning.

Om de nærmere regler for bemanningen må i øvrigt henvises til lovforslagets detaljerede — for en del i skematisk form givne — bestemmelser.

Der er med hensyn til bestemmelserne angående erhvervelse af de forskellige *sønæringsbeviser* lagt vægt på, at den praktiske uddannelse er foregået i fartområder og i skibe, der svarer til de rettigheder, *sønæringsbeviset* skal give adgang til. Det vil efter lovforslaget således ikke være muligt at blive fører af et stort skib alene på grundlag af sejlads i mindre skibe i hjemlige farvande, og omvendt foreslås det krævet, at førere af småskibe fremtidig opnår en væsentlig del af deres praktiske uddannelse i mindre skibe i hjemlig fart.

For at imødekomme ønsker fra *småskibsfarten* om større arbejdsmuligheder for sætteskipper foreslås der indført et bevis som sætteskipper af 1. grad, der giver ret til at føre skib i større fartområde end beviset som sætteskipper af 2. grad, der svarer til det nuværende bevis som sætteskipper. Den tidligere lovgivnings krav om sejlads i sejlskibe som betingelse for at erhverve bevis som sætteskipper eller styrmand er ikke medtaget i lovforslaget.

For erhvervelse af beviser som *skibsførere* og *styr mænd* er sejlskibsfarten foreslået erstattet med krav om en vis tids skoleskibssejlads, og der er herved tænkt på skoleskibene „Danmark“ og „Georg Stage“. Der var i søfartskommissionen mellem samtlige repræsentanter for redere, søfarende og søfartsadministration enighed om den nu foreslåede nyordning, dog at repræsentanten for skoleskibet „Danmark“s bestyrelse i en mindretalserklæring gav udtryk for sine synspunkter om nødvendigheden af længere skoleskibstogter end de i lovforslaget foreslåede.

I de almindelige bestemmelser gives nærmere regler for *sønæringsbevisers* udstedelse, om fratagelse af beviser og fortabelse af rettigheder m. m. Herved bemærkes, at fratagelse i overensstemmelse med senere lovgivnings principper kun kan ske ved dom, såfremt den pågældende ikke ønsker at underkaste sig administrativ afgørelse.

Under hensyn til, at Nordisk Råd ved sin „tilråkning nr. 25“ har optaget til overvejelse spørgsmålet om *gensidig*

anerkendelse af de sønæringsbeviser, der udstedes i nordiske lande, er det fundet rigtigt i lovforslagets § 43 at optage en bestemmelse, der tilsigter at skabe administrativ hjemmel til at gennemføre en sådan ordning, dersom de fortsatte nordiske overvejelser og forhandlinger herom fører frem til et positivt resultat.

Lovforslagets *midlertidige bestemmelser* giver en række *overgangsregler* med hensyn til tidligere erhvervede rettigheder m. m.

Ved 1. behandlingen i folketinget anerkendtes det fra alle sider, at udviklingen inden for skibsfarten gjorde en revision af de her omhandlede regler nødvendig, og at lovforslaget indeholdt en række forbedringer. Der var dog adskillige punkter, som efter ordførernes mening burde drøftes nærmere i et udvalg, inden man tog endelig stilling, og flere af ordførerne måtte tage forbehold med hensyn til visse af de foreslåede bestemmelser.

I *beretningen* fra det nedsatte udvalg hedder det bl. a.:

„En række spørgsmål har der ikke kunnet opnås enighed om i udvalget. Dette gælder således bemandingsreglerne, idet et *flertal* (venstres, det konservative folkepartis og det radikale venstres medlemmer af udvalget) bl. a. er stemt for, at det i loven angives, at lærlinge og aspiranter, der antages til uddannelse til styrmænd, normalt ikke medregnes til det foreskrevne underordnede dæksmandskab, mens et *mindretal* (socialdemokratiets medlemmer af udvalget) mener, at aspiranter og lærlinge i intet tilfælde kan medregnes til normal dæksbesætning.

Uafklaret er endvidere spørgsmålet om, hvordan reglerne med hensyn til de såkaldte åbne shelterdækkere skal fortolkes, spørgsmålet om dispensation fra skoleskibssejlads og spørgsmålet om sætteskipperes adgang til at føre skibe af større tonnage end den foreslåede.

Der er dog enighed i udvalget om, at uddannelsesspørgsmålet for såvel dæks- som maskinofficerer hurtigst må finde sin løsning.

Det har ikke været muligt for udvalget at tilendebringe arbejdet inden folketingssamlingens udløb.“

18. Forslag til lov om nautiske eksaminer m. m.
(Minister for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 193].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁵/₁₀ (F. sp. 473). 1. beh. ⁷/₁₁ (F. sp. 768). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Gideon, Weikop, Rager, Lynnerup Nielsen og Søren Olesen. Henvist

til samme udvalg som forslag til lov om danske skibes bemanning og om sønæringsbeviser. Beretning (B. sp. 513) afgivet ¹²/₄.

Lovforslaget var nøje knyttet til det ovenfor omtalte forslag til lov om danske skibes bemanning og om sønæringsbeviser og det nedenfor omtalte forslag til lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m.

Nærværende lovforslag fulgte i det hele indstillingen i den af „Søfartskommissionen af 1947“ afgivne betænkning af 6. februar 1952 (betænkning 3) med de modifikationer, der var foreslået i kommissionens betænkning af 27. januar 1956 (betænkning 4), og opretholdt i princippet den bestående ordning med hensyn til undervisningen af førere og styrmænd i handels- og fiskerflåden.

Baggrunden for de ændringer, som lovforslaget tilsigtede i undervisningen, må søges i, at såvel den *maritim-tekniske udvikling*, ikke mindst på navigerings-hjælpemidlernes område, som den i skibsfarten skete *forskydning henimod større skibe m. m.* medfører, at sønæringslovgivningens bestemmelser om de forskellige kvalifikationsbeviser og de dertil knyttede rettigheder må tilpasses de nu herskende forhold. Heraf følger, at den til de forskellige bevisers erhvervelse fornødne *teoretiske uddannelse må undergå tilsvarende tilpasning.*

I lovforslagets *1. afsnit (§§ 1-9)* omhandles *eksamenskrav og adgangsbetingelser.*

Ved disse bestemmelser indføres en række *nye fag*, ligesom reglerne er tilpasset efter den i lovforslaget om skibes bemanning og om sønæringsbeviser foreslåede *deling af sætteskippereksamen.*

§ 8 giver handelsministeren *adgang til at dispensere fra de i § 7 fastsatte betingelser for adgang til eksamen.*

Eksamensordningen omhandles i lovforslagets *2. afsnit (§§ 10-17).*

Ledelsen af og tilsynet med eksaminerne udøves ifølge § 11 af en *kommission*, bestående af navigationsdirektøren som formand og indtil fire andre af handelsministeren udnævnte medlemmer.

Herved bevares den hidtidige ordning med en for alle skolers eksamensafleggelse fælles og af undervisningen uaf-

hængig eksamenskommission bl. a. for at sikre en så vidt muligt ensartet bedømmelse. Endvidere medfører skibsfartens internationale karakter, at der fra statens side må have indseende med, at vordende befalingsmænd i danske skibe kan bestride de dem under anløb af fremmed havn eller i henhold til internationale konventioner påhvilende forretninger og forpligtelser, hvilket ligeledes taler til gunst for bevarelsen af den nævnte ordening.

Betydningen af de foreslåede bestemmelser angående eksamensordningen ligger i øvrigt navnlig i, at *afgrænsningen og vekselvirkningen mellem eksamenskommissionens arbejde og lærergerningen* nærmere sikres, samt at eksamenskommissionen i praksis kan virke under *smådigere regler* med hensyn til dens sammensætning i de forskellige opstående relationer.

Således kan af de i § 11 nævnte kommissionsmedlemmer to være navigationslærere, hvorved den ønskelige tilpasning mellem kommissionens virksomhed og den daglige undervisning søges opnået. Disse to lærere udgår ifølge bestemmelserne i § 13, så længe de er tilforordnet kommissionen, af den aktive tjeneste som lærere. Ministeren kan derhos for en enkelt eksamen i fornødent omfang beskikke dertil egnede navigatører som medlemmer af eksamenskommissionen. Denne adgang tænkes bl. a. anvendt til at beskikke navigationsskolebestyrere og -lærere. Disse vil da ifølge § 14, stk. 5, alene kunne virke som censorer ved afholdelse af eksamen ved en anden skole end den, ved hvilken de virker som bestyrer, henholdsvis lærer.

3. afsnit. Skoler (§§ 18-25).

Bestemmelserne i dette afsnit *opretholder i princippet den bestående ordening*, dog at angivelsen i den nugældende lovs § 23 af visse bestemte byer som sæde for navigationsskoler og dermed specielt bestemmelsen om, at navigationsskolen i København forudsættes at tilhøre Foreningen til Søfartens Fremme, ikke er gentaget for at gøre det muligt administrativt at foretage sådan *nedlæggelse og oprettelse af skoler*, som måtte tilsiges af en kommende udvikling og af hensynene til en rationel udnyttelse af lærerpersonalet og til de forskellige byers karakter af naturlige søfartscentre.

§ 18, stk. 1, har følgende ordlyd:

„På sådanne steder her i riget, som bestemmes ved kgl. anordning, drives navigationsskoler med det formål at forberede og indstille til styrmandseksamen og skibsførereksamen.“

Ifølge *stk. 2* foregår en del af forberedelsen til styrmandseksamen efter nærmere af handelsministeren fastsatte bestemmelser under *et togt* af indtil 1 måneds varighed *med et øvelsesskib*. Dette tilsigter at give elever, der forbereder sig til styrmandseksamen, lejlighed til i praksis i videst muligt omfang at indøve den på en navigationsskole lærte teori.

Heri ligger en principiel nydannelse, som er foreslået af kommissionen, og som ministeriet ifølge lovforslagets bemærkninger ganske har kunnet tiltræde ud fra den opfattelse, at den praktiske uddannelse bør gå hånd i hånd med den teoretiske.

Kommissionen kom endvidere til den slutning, at den indtil videre mest nærliggende mulighed for at tilvejebringe det således fornødne øvelsesskib var at gøre brug af statsisbryderen „Elbjørn“.

Ministeriet var enig med kommissionen om, at det, så længe man ikke vil gå den vej, man har valgt i Norge, og som må erkendes at være den rationelle, nemlig anskaffelsen af et til formålet særlig indrettet øvelsesskib („instrumentskib“), vil være forsvarligt — i hvert fald forsøgsvis — at gøre brug af en statsisbryder til dette formål.

I denne forbindelse bemærkes, at det tidligere nævnte forslag til lov om danske skibes bemanning og om sønæringsbeviser bestemmer, at den vordende navigator som et led i sin samlede praktiske uddannelse til søs forinden indtræden på en navigationsskole skal have deltaget i *et togt* på mindst $4\frac{1}{2}$ måned *med et godkendt skoleskib*.

I § 19 bestemmes:

„For så vidt staten ikke selv bygger eller på anden måde tilvejebringer fornøden skolebygning, er oprettelse og drift af en navigationsskole betinget af en mellem vedkommende kommune og ministeriet for handel, industri og søfart truffet overenskomst, hvorefter kommunen som skoleejer forpligter sig til vederlagsfrit at stille de til undervisningen og skolens øvrige

drift fornødne lokaler til rådighed og påtager sig bygningens forsvarlige udvendige vedligeholdelse. Overenskomsten tinglyses for statskassens regning som rådighedsindskrænkning på vedkommende ejendom.“

De anførte regler om *betingelser for oprettelse og drift af en navigationsskole* bygger på erkendelsen af, at den stedfundne udvikling har forrykket forudsætningerne for videreførelsen af den hidtidige ordning.

Denne, som blev etableret i 1922, var baseret på princippet om ministeriets godkendelse af den enkelte navigationsskole. Herved opnåede skoleejereren mod at stille lokaler vederlagsfrit til rådighed for undervisningsvæsenet statens garanti for dækning af driftsudgifterne. Navnlig bestyrernes og lærernes udnævnelse som tjenestemænd har imidlertid betydet, at der blev tilvejebragt et nyt selvstændigt grundlag for deres ansættelse, og at statens fornævnte „garanti“ over for skoleejerne for så vidt er blevet uden indhold.

Hertil kommer ønskeligheden af fra tid til anden at kunne regulere forholdet mellem staten og skoleejerne inden for lovens rammer til nærmere afgrænsning af pligterne i både økonomisk og tidsmæssig henseende.

§ 20 giver regler om *godkendelse af skipperskoler*, som fremtidig gør det muligt — uden at lovændring i hvert enkelt tilfælde bliver nødvendig — at godkende skipperskoler på sådanne steder i riget, hvor der i praksis opstår trang dertil.

4. afsnit (§§ 26-32) indeholder *almindelige bestemmelser, ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser*.

Som en nydannelse foreslås det i § 26, at der nedsættes et *uddannelsesråd*, bestående af navigationsdirektøren som formand samt 8 andre af handelsministeren udnævnte medlemmer. Paragraffen giver nærmere regler for, hvorledes medlemmerne udpeges.

Rådets opgave bliver at *tilrettelægge undervisningen* på navigationsskolerne og at udtale sig om eventuelle *væsentlige ændringer i undervisningen*.

Det er endvidere i paragraffen foreslået, at rådet skal fore-

stå driften af skoleskibet „Danmark“ i stedet for det nuværende bestyrelsesråd.

Lovforslaget kom til 1. behandling i folketinget sammen med de to ovenfor nævnte lovforslag.

Der blev fra alle sider givet udtryk for forståelse af baggrunden for lovforslagets fremsættelse; men flere af ordførerne måtte forbeholde sig en nærmere drøftelse i et udvalg af visse af de foreslåede bestemmelser.

Af den af udvalget afgivne *beretning* fremgik, at enkelte spørgsmål endnu var uafklarede, bl. a. spørgsmålet om dispensation fra skoleskibssejlads. Der var imidlertid enighed i udvalget om, at uddannelsesspørgsmålet snarest måtte løses.

19. Forslag til lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m. (Minister for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 209].

FremSAT skriftligt i folketinget ²⁵/₁₀ (F. sp. 473). 1. beh. ⁷/₁₁ (F. sp. 769). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Gideon, Weikop, Rager, Lynnerup Nielsen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om danske skibes bemanning og om sønæringsbeviser. Beretning (B. sp. 513) afgivet ¹²/₄.

Lovforslaget må ses i forbindelse med de foran omtalte lovforslag, *forlag til lov om danske skibes bemanning og om sønæringsbeviser og forslag til lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m.*, idet der bestod en nær sammenhæng mellem de tre lovforslag.

Af lovforslagets bemærkninger fremgik bl. a. følgende:

I januar 1947 nedsatte ministeren for handel, industri og søfart en kommission med den opgave at overveje spørgsmålet om en revision af bl. a. lov om eksaminer for skibsmaskinister m. m. af 19. marts 1930 og herom at gøre indstilling til ministeriet.

Kommissionen har i sin 4. betænkning af 27. januar 1956 afgivet indstilling med hensyn til revision af nævnte lov indeholdende det i betænkningen optrykte forslag til lov om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m. Nærværende lovforslag fulgte i alt væsentligt det af kommissionen udarbejdede forslag.

Som fremhævet i kommissionens betænkning har den nugældende ordning stort set virket tilfredsstillende, og *de ved lovforslaget tilsigtede ændringer vedrører hovedsagelig eksaminernes indhold og eksamensafholdelsen.*

Med hensyn til eksaminernes indhold skal — som nærmere redegjort for i betænkningen — anføres, at såvel den *maskintekniske udvikling* som den i skibsfarten skete *forskydning henimod større skibsmaskinerier* har nødvendiggjort, at sønæringslovgivningens bestemmelser om de forskellige kvalifikationsbeviser for maskinmestre og de dertil knyttede rettigheder tilpasses de ændrede forhold, jfr. herved det ovennævnte forslag til lov om danske skibes bemanning og om sønæringsbeviser, og dette medfører, at en omlægning af uddannelsen af maskinmestre vil være påkrævet.

I lovforslagets *1. afsnit (§§ 1-7)* omhandles *eksamenskrav og adgangsbetingelser.*

Ifølge § 1 er de i lovforslaget omhandlede eksaminer følgende: *1. maskinisteksamen, 2. maskinmestereksamen og 3. udvidet maskinmestereksamen.*

Herved er *antallet af eksaminer* foreslået *nedsat fra 6 til 3*, hvilket sker ved, at den hidtidige maskinistprøve og motorpasserprøve slås sammen til én eksamen, der benævnes maskinisteksamen, at håndværksprøven bortfalder og erstattes af nye krav om faglig uddannelse, og at kravene til den hidtidige elektroinstallatørprøve for maskinister er indarbejdet blandt de krav, der er foreslået stillet for at kunne bestå den nye maskinmestereksamen og den nye udvidede maskinmestereksamen. Ved den foreslåede nyordning opnås bl. a. den fordel, at enhver maskinmester, der har bestået udvidet maskinmestereksamen, vil få adgang til at virke som elektroinstallatør og ret til at påtage sig udførelse og vedligeholdelse af alle stærkstrømsanlæg og til at være driftsleder ved højspændingsanlæg.

I § 5 foreslås det bl. a., at den, der vil underkaste sig maskinisteksamen eller maskinmestereksamen, ved svendebrev skal godtgøre at have *bestået svendepøve i maskinarbejderbranchen.*

Herved sikres det, at den praktiske uddannelse i det hele

er gennemført, inden læsningen begynder. Bevis som skibsmaskinmester skal dog som hidtil kun kunne erhverves efter en vis tids sejlads efter bestået eksamen.

For at kunne underkaste sig de i § 1 omhandlede eksaminer må en elev dokumentere at have deltaget i *maskintekniske og elektrotekniske øvelser*, hvorved henvises til de ovenfor ved § 1 anførte bemærkninger.

I denne forbindelse bemærkes — som det fremgår af lovforslagets bemærkninger — at maskinistkolerne kun i begrænset omfang råder over materiel til brug ved sådanne øvelser, og at det derfor vil være nødvendigt, at der tilvejebringes midler til anskaffelse af det til en forsvarlig uddannelse fornødne materiel.

2. afsnit (§§ 8-14) omhandler eksamensordningen.

Ledelsen af og tilsynet med eksaminerne udøves ifølge § 9 af en *kommission* bestående af direktøren for maskinmesteruddannelsen som formand og mindst tre andre af ministeren for handel, industri og søfart udnævnte medlemmer. Paragraffen giver nærmere regler om kravene til medlemmernes uddannelse m. v.

Ifølge § 10 kan *særlige meddommere* beskikkes i fag, hvor det må anses for ønskeligt.

Som det fremgår af bemærkningerne, har det været overvejet at gennemføre en ordning, hvorefter et medlem af eksamenskommissionen altid skulle deltage i eksamination og bedømmelse, dog således at dersom det pågældende medlem af eksamenskommissionen ikke var sagkyndigt i et fag, måtte yderligere en særlig meddommer deltage. Under hensyn til de med en sådan ordnings gennemførelse forbundne praktiske vanskeligheder og økonomiske konsekvenser, bl. a. at det ville være nødvendigt at råde over adskilligt flere medlemmer af eksamenskommissionen, end denne normalt er påtænkt at skulle bestå af, er det i § 12 foreslået, at bedømmelsen ved de foreslåede eksaminer skal foretages af eksaminator i forbindelse med enten et medlem af eksamenskommissionen eller en særlig meddommer eller to sådanne censorer.

3. afsnit (§§ 15-17) indeholder bestemmelser om *godkendte maskinmesterskoler* og maskinistiskoler.

I 4. afsnit (§ 18) foreslås som en nydannelse nedsat et *skoleråd* bestående af direktøren for maskinmesteruddannelsen som formand og 6 andre af ministeren for handel, industri og søfart udnævnte medlemmer, af hvilke et medlem udpeges af Dansk Dampskibsrederiforening, et medlem af Maskinmestrenes Forening, et medlem af søværnet, et medlem af de godkendte maskinmesterskoler og et medlem af de ved disse skoler ansatte lærere.

Ethvert spørgsmål vedrørende uddannelsen kan af ministeren eller direktøren forelægges skolerådet, der også selv kan optage sådanne spørgsmål til behandling.

Væsentlige ændringer i undervisningsplanerne skal forelægges skolerådet til erklæring.

Lovforslagets 5. afsnit (§§ 19-22) indeholder *almindelige bestemmelser, ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser*.

Lovforslaget behandlede i folketinget sammen med de to tidligere nævnte lovforslag.

Det påpegedes — navnlig fra konservativ side — at der var en væsentlig forskel på statens bidrag til maskinskoler og til navigationskoler, og at de førstnævnte var dårligere stillet i så henseende. Det henstilledes derfor til ministeren at overveje en løsning af de økonomiske problemer, dette forhold medførte for maskinskolerne, navnlig under hensyn til de forøgede krav, som måtte påregnes til laboratorieudstyr m. v.

Det udvalg, hvortil lovforslaget — sammen med de ovenfor omtalte lovforslag — henvistes, nåede ikke at tilendebringe sit arbejde.

Af den af udvalget afgivne beretning fremgår bl. a., at der var enighed i udvalget om, at uddannelsesspørgsmålet måtte løses hurtigt.

20. Forslag til lov om opfindelser vedrørende krigsmateriel. (Ministeren for handel, industri og søfart *Lis Groes*). [A. sp. 49].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{3}{10}$ (F. sp. 28). 1. beh. $\frac{23}{10}$ (F. sp. 379). Partiernes ordførere: Lund Jensen, From, Marie Antoinette von Lowzow, Johs. Christiansen, Fuglsang og J. M.

Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Victor Gram, Heising, Lund Jensen [formand], Peter Jørgensen, Holger Larsen, Th. Mikkelsen, Orla Pedersen [næstformand], Ravn, From, Arnth-Jensen, Henry Christensen (fra $30/1$ Helga Pedersen), Gideon, Østergaard, Ole Bjørn Kraft, Marie Antoinette von Lowzow, Rasting og Johs. Christiansen). Beretning (B. sp. 515) afgivet $12/4$.

Lovforslaget var enslydende med et af ministeren for handel, industri og søfart i folketingsåret 1955-56 fremsat lovforslag, hvorom henvises til årbog 1955-56, side 526.

Ved lovforslagets 1. behandling, der ikke gav anledning til nogen længere debat, idet ordførerne stort set begrænsede sig til at henvise til de under behandlingen i det foregående folketingsår fremsatte principielle betragtninger, anbefalede *Lund Jensen* (S) lovforslagets gennemførelse og henviste til, at Danmark herved ville opfylde sine internationale forpligtelser på det pågældende område. *From* (V) gav udtryk for, at hans parti stadig nærrede visse betænkeligheder, men ville dog tilsige medvirken til saglig og fordomsfri udvalgsbehandling. *Marie Antoinette von Lowzow* (KF) havde det indtryk, at lovforslaget var mere omfattende og indgribende end hensynet til landets internationale forpligtelser krævede. *Johs. Christiansen* (RV) kunne derimod ikke tilsige nogen velvillig behandling. Også *Fruglsang* (DK) gik imod, mens *J. M. Pedersen* (DR) forbeholdt sig sin stilling, indtil man havde set, hvordan lovforslaget ville komme til at se ud efter udvalgsbehandlingen.

Handelsministeren gav i sit svar udtryk for, at heller ikke hun ønskede en lovgivning, der var mere generende for industri og viden-skab end nødvendigt, ligesom hun var villig til at overveje eventuelle ændringsforslag.

Lovforslaget henvistes derefter til et udvalg, der afgav en beretning, hvori bl. a. fremsattes følgende udtalelse:

„Handelsministeren har over for udvalget oplyst, at der i nær fremtid inden for NATO vil foregå drøftelser vedrørende det af lovforslaget omfattede spørgsmål, og udvalget har derfor anset det for rettest, at lovforslagets videre behandling stilles i bero, indtil resultatet af de forestående forhandlinger inden for NATO foreligger.“

21. Forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen. (Undervisningsminister *Bomholt*). [A. sp. 257].

Fremsat mundtligt i folketinget $13/11$ (F. sp. 910). 1. beh. $16/11$ (F. sp. 1023). Partiernes ordførere: Horn, Marius Buhl,

Hvidberg, Jørgen Jørgensen (Lejre), Alvida Larsen og Alfred Jørgensen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Horn, Kaj Andresen [formand], Bundvad (fra 28/11 Per Hækkerup), Lysholt Hansen, Hougaard, Kolbjørn, Sofie Pedersen, Marius Buhl, Karlskov Jensen (fra 23/11 Krogh), Kr. Juul, Thisted Knudsen, Ellen Poulsen, Hvidberg, Fibiger, Poul Sørensen, Jørgen Jørgensen (Lejre) og Helge Larsen [næstformand]). Beretning (B. sp. 465 og 753) afgivet 11/4.

Om baggrunden for lovforslaget skal af lovforslagets bemærkninger anføres:

„I slutningen af april 1955 fremsatte undervisningsministeren for folketinget et forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen og samtidig et forslag til lov om gymnasieskoler [årbog 1954-55, side 465 og side 475]. Forslagene nåede ikke at komme til behandling i folketingsåret 1954-55, men blev genfremsat i begyndelsen af folketingsåret 1955-56 [årbog 1955-56, side 536 og side 541].

Som bilag til lovforslagene var ved genfremsættelsen bl. a. optaget to tilsvarende af Askovudvalget udarbejdede lovforslag.

Yderligere fremsatte 4 medlemmer af partiet venstre i slutningen af oktober 1955 et forslag til lov om folkeskolen og et forslag til lov om gymnasieskoler [årbog 1955-56, side 563 og side 565].

De nævnte skolelovforslag blev efter første behandling i folketinget henvist til et udvalg, men det var ikke dette udvalg muligt at tilendebringe sit arbejde inden udløbet af folketingsåret 1955-56.

De af undervisningsministeren fremsatte lovforslag var resultatet af arbejdet i „Udvalget af 12. november 1954 vedrørende en omordning af skolevæsenet“ („8-mands udvalget“), hvis nedsættelse var blevet besluttet ved et rundbordsmøde i november 1954 mellem undervisningsministeren og lærerorganisationernes styrelser samt repræsentanter for andre skoleinteresserede kredse. Forslaget blev inden fremsættelsen i folketinget tiltrådt af lærerorganisationerne og et flertal af deltagerne i et nyt rundbordsmøde med de samme deltagere som i det første rundbordsmøde.

„8-mands udvalget“s hovedopgave var at finde frem til en skoleordning, hvorunder der er *balance mellem de to nuværende skoleafdelinger, eksamensskolen og den eksamensfri skole*, og at tilvejebringe *lige muligheder for børn i byskolen og børn i skolen på landet*. I forbindelse hermed søgtes der en løsning på problemerne omkring den nuværende *optagelsesprøve til eksamensmellemskolen og denne skoleafdelings afslutning* samt på spørgsmålet om *undervisningspligtens varighed*.

Idet man i øvrigt med hensyn til den nærmere baggrund for 8-mands udvalgets arbejde og for det af dets flertal fremsatte forslag

skal henvisse til de tidligere af undervisningsministeren fremsatte lovforslag, skal man her blot gengive hovedpunkterne i disse.

Forslagene gik ud på, at *folkeskolen* fremtidig skulle bestå af en 5-årig grundskole, en 3-årig hovedskole og en 2-årig realafdeling. Den 3-årige hovedskole skulle ved fuldstændig deling eller ved differentiering af undervisningen inden for klasserne deles i en boglig og en eller flere praktiske linjer, og ved hovedskolens afslutning skulle eleverne have adgang til at indstille sig til en afgangsprøve kaldet hovedskoleprøven. Fordelingen af børnene på hovedskolens linjer skulle ske efter skolens skøn og under hensyntagen til forældrenes ønsker. Som støtte for skolens skøn skulle der som led i det daglige skolearbejde i 5. skoleår afholdes nogle skriftlige prøver for alle børn i dansk og regning. Hovedskolens linjer skulle pege hen imod de efterfølgende ungdomsskoleformer, såsom efterskoler, tekniske skoler, handelsskoler, landbrugsfaglige skoler, husholdningsskoler og real- og gymnasieskoler. Der skulle være adgang til overflytning fra en af hovedskolens linjer til en anden, og der skulle kunne oprettes særlige etårige klasser for børn, der efter at have gennemgået en af hovedskolens praktiske afdelinger ønskede optagelse i realafdelingen, idet den normale vej til realafdeling og gymnasium skulle være hovedskolens boglige linje. Gymnasiet skulle være 4-årigt med linjefdeling fra 2. gymnasieklasse. Det 8. skoleår skulle være obligatorisk for børnene fra begyndelsen af skoleåret 1965-66.

Det af Askovudvalget fremsatte forslag, der ved genfremsættelsen af undervisningsministerens lovforslag i efteråret 1955 var optaget som bilag til dette, idet et mindretal i „8-mands udvalget“ repræsenterede Askovudvalget, gik ud på, at folkeskolen skulle være en 7-årig udelt skole med mulighed for differentieret undervisning af de større børn i særlige fag. Herudover skulle folkeskolen omfatte et 8. skoleår, som imidlertid ikke skulle være obligatorisk for børnene. I det frivillige 8. skoleår skulle børnene deles i linier, og undervisningen skulle med undervisningsministerens godkendelse kunne udbygges til flerårige ungdomsskoler med praktisk eller alment sigte. Efter det 7. skoleår skulle der i øvrigt være adgang til en 3-årig realafdeling og til et 5-årigt gymnasium. Til Askovudvalgets forslag var der knyttet en mindretalsbemærkning om, at hvis folketinget vedtog, at det 8. skoleår skulle være obligatorisk for børnene, burde 8. klasse være et led af folkeskolen, således at alle børn skulle deltage og have en for alderen egnet fortsat differentieret undervisning eller, hvor børnetallet tillader det, opdeles i forskellige klasser. De børn, der måtte ønske at overgå til eksamensskolen, kunne derefter fortsætte i en 2-årig realskole eller et 4-årigt gymnasium.

Efter det af 4 medlemmer af partiet venstre fremsatte lovforslag (i det følgende betegnet *venstres forslag*) skulle folkeskolen bestå af en 7- eller 8-årig eksamensfri skole, kaldet hovedskolen, og den skulle desuden kunne omfatte en eksamensafdeling, realafdelingen, bestående

af 4 etårige klasser (1.-4. realklasse) i tilslutning til 6. skoleår eller af 3 etårige klasser (2.-4. realklasse) i tilslutning til 7. skoleår. I hovedskolen skulle der fra 6. skoleår gives undervisning i engelsk, og i det 7. skoleår skulle der tilbydes undervisning i tysk og matematik med henblik på, at børnene efter det 7. skoleår skulle kunne overgå til realafdelingens 2. klasse. *Gymnasiet* skulle være 3-årigt i tilslutning til 3. realklasse. *Undervisningspligten* skulle efter forslaget være 7-årig.

Da intet af de fremsatte forslag efter alt at skønne i den forløbne tid har kunnet opnå tilslutning af et flertal i folketinget, har undervisningsministeren taget initiativet til undersøgelser og drøftelser af muligheden for at tilvejebringe et forslag til en nyordning af mere samlende karakter.“

Nærværende lovforslag var resultatet af disse undersøgelser og drøftelser. Undervisningsministeren udtalte i sin fremsættelsestale bl. a., at lovforslaget tillige med det samtidigt fremsatte forslag til lov om gymnasieskoler (se nedenfor) lå i umiddelbar forlængelse af og var en konsekvens af de drøftelser, som fandt sted i det i sidste folketingsår nedsatte folketingsudvalg, og måtte ses som led i en fortløbende sagbehandling i folketinget.

Idet der om enkeltheder må henvises til lovforslaget og dets bemærkninger, skal i det følgende alene visse hovedpunkter af lovforslagets indhold omtales.

Folkeskolen skal ifølge lovforslaget (§ 2) bestå af en 7- eller 8-årig eksamensfri skole, der betegnes *hovedskolen*, og kan desuden omfatte en eksamensafdeling, der betegnes *realafdelingen*.

Hovedskolen er udelt de første 6 år, men kan efter nærmere derom (i § 13) fastsætte regler *deles i linjer* i 7. og 8. skoleår, ligesom der fra 7. skoleårs begyndelse kan finde en udskillelse sted til realafdelingen.

Efter lovforslagets affattelse har folkeskolen *principielt samme form*, uanset om den enkelte skole findes i en købstad eller på landet. Rent faktisk må folkeskolen på landet derimod efter sagens natur mange steder ordnes på en anden måde end i købstæder, idet der i mange skoler på landet ikke vil være et elevtal, der er tilstrækkeligt til oprettelse af en klasse for hver årgang. Den ved den gældende folkeskolelovs § 11 givne mulighed for at fastsætte en anden ordning for skoler med lave børnetal er ikke foreslået ændret.

Den foreslåede affattelse af den grundlæggende bestem-

melse om folkeskolens struktur, hvorefter folkeskolen principielt er af samme form i købstæder og på landet og kan omfatte en realafdeling, vil indebære en betydningsfuld *forbedring af mulighederne for oprettelse af eksamensafdelinger ved skoler på landet*. Efter gældende lovgivning har der ikke været adgang til indretning af eksamenskoler i forbindelse med landsbyordnede skoler, til hvilke der alene kan knyttes kursus, der forbereder til almindelig forberedelseseksamen (præliminæreksamen). Et væsentligt skridt i retning af ophævelsen af denne uheldige forskel mellem mulighederne for landsbyskolens og købstadskolens børn er — i det omfang, hvori gældende lovbestemmelser muliggør det — gjort ved kgl. anordning af 19. januar 1956 om almindelig forberedelseseksamen, idet der ved denne anordning er givet særlige regler for 3-årige kursus til almindelig forberedelseseksamen, der er oprettet i tilknytning til folkeskolens eller en tilskudsberettiget friskoles 7. skoleår og bygger på en 2-årig forberedende undervisning. Ved gennemførelse af den nu foreslåede ordning vil sådanne *kursus til almindelig forberedelseseksamen gå over til at blive egentlige skoleafdelinger, der forbereder til realeksamen*, idet den hidtidige almindelige forberedelseseksamen ikke tænkes opretholdt.

I denne forbindelse fremhæves, at lovforslagets formulering giver *videre mulighed for centralisering* af kommunernes skolevæsen end den gældende lov.

De i undervisningsministerens tidligere forslag optagne regler om adgang for børn til ved afslutningen af det 8. skoleår at indstille sig til en *hovedskoleprøve* er ikke medtaget i nærværende lovforslag, men i stedet omfatter lovforslaget i § 10 regler om, at der for børn, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør, altså ved udgangen af det 7. skoleår, eller senere, skal udstedes *afgangsbeviser*, når forældrene ønsker det. I sådanne afgangsbeviser, der ikke må være resultatet af særlige afgangsprøver i fagene, skal der efter forslaget gives meddelelse om, hvilke fag undervisningen efter det 5. skoleår har omfattet, og om børnenes standpunkt i fagene skrivning, skriftlig og mundtlig dansk og regning samt i to af skolen for hver enkelt klasse eller linje i klassen valgte fag og — for de børn, for

hvem det ønskes — tillige i et fremmedsprog. Endelig skal der i afgangsbøgerne gives en samlet udtalelse om vedkommende barns arbejde, standpunkt, flid og opførsel i skolen. Med henblik på afgangsbøgerens anvendelse af elever, der søger optagelse i realafdeling eller i 1. gymnasieklasse ved en anden skole end deres hidtidige, går forslaget i øvrigt ud på, at der i afgangsbøger for disse elever skal gives en særlig udtalelse om vedkommende elevs egnethed for realafdeling, henholdsvis gymnasium, og at afgangsbogen skal fremlægges på den skole, hvori optagelse søges.

Realafdelingen består (ifølge § 15) af 4 et-årige klasser (1.-4. realklasse) i tilslutning til 6. skoleår eller 3 et-årige klasser (2.-4. realklasse) i tilslutning til 7. skoleår eller 2 et-årige klasser (3.-4. realklasse) i tilknytning til 8. skoleår. Oprettelse af en 4-årig realafdeling ved en kommunal skole kan kun finde sted, såfremt den pågældende kommune — alene eller ved skoleforbund — har indrettet hovedskoleundervisning for 8. skoleår.

Ifølge lovforslaget er det tanken, at optagelse i realafdelingen normalt ikke skal være afhængig af resultatet af en særlig optagelsesprøve. Der gives dog mulighed for i visse tilfælde at forlange en sådan afholdt (§ 16).

Med hensyn til *undervisningspligtens varighed* går forslaget ud på, at denne ligesom efter gældende lovgivning skal være 7 år, men forslaget indeholder forskellige regler, der tilsigter at sikre alle børn mulighed for at få undervisning i det 8. skoleår og at lette kommunerne indretningen af sådan undervisning.

Således foreslås det (i § 3), at enhver kommune og ethvert skoleforbund skal have pligt til at indrette hovedskoleundervisning for det 8. skoleår, når der i kommunen, henholdsvis fra vedkommende skoleforbunds område, melder sig mindst 10 elever til undervisningen. Kommuner, der ikke — alene eller gennem skoleforbund — har indrettet hovedskoleundervisning for det 8. skoleår, skal efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler afholde udgifterne til undervisning og læremidler for de i vedkommende kommune hjemmehørende børn, der i det 8. skoleår følger hovedskoleundervisning i en anden kommunes skole eller følger undervisningen på et kursus af mindst 5 måneders

varighed på en i henhold til lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsskoler m. v. *anerkendt efterskole eller ungdomskostskole*, for efterskolernes og ungdomskostskolernes vedkommende kun dog i det omfang, hvori udgifterne ikke dækkes gennem de i loven om ungdomsundervisning m. v. fastsatte tilskud.

Enhver kommune har *pligt til at sørge for vederlagsfri undervisning i en realafdeling* for de i kommunen hjemmehørende børn, hvis forældre begærer det, enten således at kommunen — alene eller gennem skoleforbund — indretter en realafdeling, eller således, at kommunen efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler betaler læremidlerne og undervisningen af børnene i en anden kommunes (skoleforbunds) realafdeling.

Enhver kommune og ethvert skoleforbund, der har indrettet hovedskoleundervisning for det 8. skoleår eller realafdeling, har i det omfang, hvori pladsforholdene tillader det, *pligt til i de pågældende klasser at modtage elever* med hjemsted i kommuner, der ikke selv — alene eller gennem skoleforbund — har indrettet henholdsvis hovedskoleundervisning for 8. skoleår og realafdeling.

De nævnte regler udvider de gældende bestemmelser herom.

For at skabe et *incitament for kommunerne til at samarbejde om indretning af hovedskoleundervisning i det 8. skoleår* åbnes der (ved § 46) mulighed for i tilfælde, hvor undervisningen i det 8. skoleår i hovedskolen gennemføres ved *centralisering*, at *forhøje* det i lovens § 63 nævnte *tilskud* til et skolelokale med inventar til indtil det dobbelte.

Dernæst foreslås der givet hjemmel til at yde *tilskud fra staten til afbetaling og forrentning af lån*, som optages til tilvejebringelse af lokaler *til realafdeling* i kommuner eller skoleforbund, hvor der ikke hidtil har været kommunal eksamensskole, således at tilskud kan ydes i forhold til højst 9 500 kr. til hvert klasselokale med inventar og højst 10 000 kr. til et lokale til undervisning i naturlære med inventar.

De nævnte bestemmelser vil få *særlig betydning for landkommunerne*, idet børn fra mindre eller tyndt befolkede landkommuner kan få forbedrede muligheder for at deltage i de nævnte former for undervisning.

Ved 1. behandlingen i folketinget behandlede lovforslaget sammen med det tidligere nævnte *forslag til lov om gymnasieskoler* og det side 567 omtalte konservative *forslag til folketingsbeslutning om ændringer i skolevæsenets ordning*.

I sin ordførertale kom *Horn* (S) bl. a. ind på de forhandlinger, som havde fundet sted om det i den foregående samling fremsatte „*midterlinjeforslag*“, som havde fundet tilslutning hos lærerorganisationerne. Han delte den fra lærerorganisationernes side udtrykte utilfredshed med, at det ikke havde været muligt at opnå politisk enighed om det nævnte forslag, men kunne ikke anerkende de fra lærerside fremførte påstande om, at lærerorganisationerne skulle holdes udenfor. Det ville være i høj grad ønskeligt, om lærerne ville gå ind i et arbejde for at nå et tilfredsstillende resultat inden for de politiske muligheder, der forelå.

Han fandt i øvrigt, at lovforslaget var en *naturlig videreførelse af arbejdet* med de tidligere fremsatte lovforslag. Det ville give *de børn, der ikke skulle læse videre, bedre muligheder* end den gældende lov og indeholdt en række bestemmelser af stor værdi. Nævnes kunne således bestemmelserne om *det 8. skoleår, den afsvækkelse af eksamenspresset*, som lovforslaget ville medføre, og *ligestilling af land og by* i skolemæssig henseende.

Marius Buhl (V) beskæftigede sig bl. a. med det store *pres*, der var på *eksamensmellemskolen*, og det *frafald*, der skete iblandt denne skoles elever. En *udskydelse af den deling af børnene*, som nu fandt sted i 11-12 års alderen, ville efter hans opfattelse være en fordel. *Landsbyskolen* burde hjælpes og kommunerne opfordres til at indføre undervisning i *det 8. skoleår*. På disse og en række andre punkter rummede lovforslaget så gode muligheder, at han kunne gå ind for et positivt udvalgsarbejde.

Efter *Hvidbergs* (KF) opfattelse ville lovforslaget medføre en *alvorlig forringelse af den bestående skoleordning*, idet det afskaffede den udmærkede *eksamensmellemskole* og medtog alle de vanskeligheder, mangler og fejl, som den nuværende *fri mellem skole* led af. Han advarede mod at indføre en *udelt skole* i byerne og opfordrede i øvrigt til at drage lærerne og pædagogerne ind i forhandlingerne.

Jørgen Jørgensen (Løjre) (RV) fandt, at lovforslaget i højere grad end de tidligere fremsatte lovforslag byggede på de *realpolitiske muligheder*, hvilket bl. a. viste sig i dets bestemmelser om tilskyndelse til et *8. skoleår på frivillig basis*. Hvad angik spørgsmålet *delt eller udelt skole*, anså han en deling af børnene ved det *14. år* for det bedste, men erkendte, at lovforslagets deling ved 13 års alderen indeholdt færre usikkerhedsmomenter end den nugældende deling ved 11-12 års alderen. Han betonedede, at *landsbyskolens krav om ligestilling* ikke kunne afvises, og fandt, at lovforslagets regler var et skridt i den rigtige retning.

Alvilda Larsen (DK) betragtede lovforslaget som et *væsentligt*

fremskridt i forhold til de tidligere fremsatte forslag, idet det var et skridt hen imod den *fuldkomment udelte skole* og fremmede *ligestillingen mellem skolen i byen og på landet*. Hun beklagede, at det *obligatoriske 8. skoleår* var opgivet, og ønskede en 8-årig enhedsskole med efterfølgende realskole og gymnasium.

Alfred Jørgensen (DR) fremhævede de fordele, der var ved den nuværende skoleordning. En afhjælpning af skolens mangler og opnåelse af en tiltrængt balance mellem eksamensafdelingen og den eksamensfri skole burde ikke ske ved at bekrige den første, men ved at rette de fejl, der hæftede sig ved den sidste. Tanken om *den udelte skole* hvilede på den *misforståelse*, at det var til gavn for de mindre begavede elever at blive undervist sammen med de mere velbegavede. Forholdet var det modsatte, at så ensartede klasser som muligt gav de bedste vilkår for undervisningen.

Uden for ordførernes kreds fremførte Poul Sørensen (KF) en stærk kritik af *ministerens fremgangsmåde* under det i sidste samling stedfundne udvalgsarbejde, som efter hans opfattelse ikke havde givet medlemmerne rimelige arbejdsvilkår og partierne tilstrækkelig tid til at tage stilling til de foreliggende spørgsmål. Hvad det foreliggende lovforslag angik, mente han, at det ville have en *ødelæggende virkning* for en god *eksamensmellemskole* og medføre en forringelse i vilkårene for de elever, der gik i den *eksamensfri skole*.

Else Zeuthen (RV) udtrykte sin store *betænkelighed* ved det foreliggende lovforslag og mente ikke, de *foregående undersøgelser og overvejelser* havde været tilstrækkeligt dybtgående. Hun troede ikke, at en *enhedsskole* kunne gennemføres på nuværende tidspunkt uden en alvorlig risiko for at *sænke standarden* for de mere bogligt begavede børn.

Undervisningsministeren imødegik den rejste kritik og tilsagde i øvrigt det kommende udvalg sin bistand.

Det udvalg, hvortil lovforslaget sammen med det nævnte forslag til lov om gymnasieskoler og forslaget til folketingsbeslutning om ændringer i skolevæsenets ordning (af Hvidberg m. fl.) henvistes, nåede ikke at tilendebringe sit arbejde, men afgav en *beretning*, hvori der redegøres for udvalgets arbejde og for de opnåede resultater.

Det fremgår af beretningen bl. a., at der under drøftelserne af skolens struktur i udvalget fremkom ønske om, at visse punkter kunne blive forhandlet i *et af repræsentanter for lærerorganisationerne*, repræsentanter for *de politiske partier* i udvalget og skolesagkyndige *embedsmænd* nedsat *fællesudvalg* under ledelse af undervisningsministeren. Efter udvalgets anmodning indbød ministeren herefter de nævnte parter til en række forhandlinger, om hvis forløb ministeren senere til udvalget afgav en i beretningen optrykt redegørelse.

I *ministerens redegørelse* for de førte forhandlinger hedder det bl. a.:

„Under disse drøftelser har man fra lærerforeningernes side klart tilkendegivet, at man for byskolens vedkommende fortsat anser den nyordning af skolen for den bedste, som var foreslået i det som lovforslag i april og oktober 1955 fremsatte såkaldte midterlinjeforslag, og man fremhævede herunder specielt den betydning, man fra lærerforeningernes side tillægger det for en fremtidig skoleordning, at det 8. skoleår bliver obligatorisk. Fra politisk side blev der som et i forhold til de for folkettinget fremsatte lovforslag nyt moment givet udtryk for, at man ville være rede til at drøfte *muligheden for en ordning, hvorefter børnene i byskolen* (i skoler med mere end 1 klasse pr. årgang) *deles allerede fra 6. skoleårs begyndelse*, således at delingen skal finde sted ud fra *rent pædagogiske hensyn uden at være baseret på nogen prøve og uden at føre til en eksamensmæssig afslutning ved udgangen af det 7. skoleår*.

Muligheden af en sådan ordning syntes at bevirke en afgørende tilnærmelse mellem lærerforeningernes synspunkter og den opfattelse af spørgsmålet om skolens fremtidige ordning, som et flertal inden for folketingsudvalget har erklæret sig stemt for.“

Angående spørgsmålet om *det 8. skoleårs placering i byskolen* siges det i ministerens redegørelse:

„*Fra lærerorganisationernes side* fastholdt man det allerede i midterlinjeforslaget stillede forslag om, *at det 8. skoleår placeres som det sidste år i hovedskolen*, for så vidt angår de hovedskoleklasser, hvori der gives eleverne den for senere optagelse i eksamensskolen fornødne forberedende undervisning. En sådan ordning vil medføre, at realafdelingen bliver 2-årig med eventuel overgang til gymnasiet efter 1. realklasse. Som begrundelse herfor fremhævede man særligt, at det 8. skoleårs placering i hovedskolen ville fremme elevernes forbliven i skolen i det 8. skoleår, at afgang i de klasser, der her er tale om, i øvrigt erfaringsmæssigt for langt det overvejende antal børns vedkommende først sker efter det 8. skoleår, og at den foretrukne ordning ville passe direkte, når det 8. skoleår engang bliver obligatorisk.

Den *fra det politiske flertals side* hævdede opfattelse gik ud på, *at det 8. skoleår* for de elevers vedkommende, der stiler mod en eksamen, bør indgå som *det første skoleår i realafdelingen*. Denne vil herved blive 3-årig ligesom på landet. Som begrundelse herfor fremhævedes det navnlig, at afrundingen af undervisningen for alle børn bør falde sammen med undervisningspligtens ophør, således at det undgås, at nogle elever, det være sig en større eller mindre del af det samlede antal elever, fremtidig vil gå ud af skolen uden en sådan afrunding af deres kendskab til f. eks. nyere dansk litteratur, til vor tids Danmarkshistorie, til samfundslæren og — i faget naturhistorie — til mennesket, som er mulig på det gældende alderstrin.“

Det fremgår endvidere af redegørelsen, at de i lovforslaget indeholdte *muligheder* for indretning af en *2-årig realafdeling* efter 8.

klasse og en 4-årig realafdeling efter 6. klasse efter de førte forhandlinger bør udgå.

Det siges herom i redegørelsen bl. a.:

„Hermed er problemerne om overgangen fra hovedskolen til realafdelingen blevet forenklet i afgørende grad. Efter den af *det politiske flertal* ønskede ordning skal *overgangen ske efter 7. skoleår til 1. realklasse i en 3-årig realafdeling*, og andre muligheder vil der ikke være brug for. Tilsvarende vil der også efter den af *lærerorganisationerne* foretrukne placering af det 8. skoleår som det sidste år i hovedskolen kun blive tale om *én overgangsmulighed*, nemlig *efter 8. skoleår til 1. realklasse i en 2-årig realafdeling*. Hvad angår overgangen til gymnasiet, er der enighed om, at overgangen til det 3-årige gymnasium må finde sted efter 9. skoleår, altså efter 2. realafdeling i en 3-årig realafdeling og efter 1. realklasse i den af lærerforeningerne foretrukne 2-årige realafdeling.“

Redegørelsen beskæftiger sig herefter med spørgsmålet om *undervisningens indhold i det 6.-9. skoleår* og indeholder skitse-mæssige timeplaner for det 8. og 9. skoleår.

I udvalgets beretning er i øvrigt opstillet en række *forslag til ændringer*, som vil være nødvendige, hvis de ovennævnte synspunkter skal gennemføres.

Om den således skitserede ordning hedder det i udvalgsberetningen:

„Bortset fra nogle detailspørgsmål, som ikke er endeligt færdigbehandlede, f. eks. spørgsmålet om overgangene mellem de forskellige skoleformer, om de private eksamensskolers stilling og om gymnasieskolernes undervikole, foreligger der således nu efter disse forhandlinger et *forslag til en skoleordning bestående af 7 års folkeskole, som på landet er udelt, men med differentieret undervisning i det 6. og 7. skoleår, medens børnene i byskolen i de to nævnte skoleår ved skoler med mere end 1 klasse pr. årgang uden optagelsesprøve fordeles i klasser efter deres standpunkt, evner og interesser på grundlag af skolens skøn og forældrenes ønsker*. I tilslutning hertil dels en *frivillig 8. klasse, dels en 3-årig realafdeling med overgang efter 2. realklasse til et 3-årigt gymnasium*.“

Dette forslag kan i princippet tiltrædes af socialdemokratiets, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget.“

Et mindretal (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) har i beretningen afgivet en udtalelse, hvorefter mindretallet ikke kan tilslutte sig den nu foreslåede ordning, lige så lidt som det oprindelige lovforslag.

I mindretalsudtalelsen fremføres en række kritiske bemærkninger, som nærmere begrundet mindretallets stilling til de enkelte spørgsmål.

Mindretallet henviser i øvrigt til det tidligere nævnte, af de konservative fremsatte forslag til beslutning om ændringer i skolevæsenets ordning, som er optrykt i beretningen.

22. Forslag til lov om gymnasieskoler. (Undervisningsminister *Bomholt*). [A. sp. 311].

Fremsat mundtligt i folketinget ¹³/₁₁ (F. sp. 910). 1. beh. ¹⁶/₁₁ (F. sp. 1023). Partiernes ordførere: Horn, Marius Buhl, Hvidberg, Jørgen Jørgensen (Lejre), Alvilda Larsen og Alfred Jørgensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen. Beretning (B. sp. 465 og 753) afgivet ¹¹/₄.

Om baggrunden for lovforslaget må henvises til det ovenfor i forbindelse med *forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen* anførte. Her skal alene bemærkes, at de to lovforslag er resultatet af undersøgelser og drøftelser, som på undervisningsministerens initiativ fandt sted, efter at det havde vist sig, at intet af de i 1955 fremsatte lovforslag efter alt at dømme kunne opnå tilslutning af et flertal i folketinget. Lovforslagene tilsigter at skabe en *nyordning af mere samlende karakter*.

I øvrigt skal af lovforslagets bemærkninger anføres følgende:

„Lov om gymnasieskoler skal afløse lov nr. 62 af 24. april 1903 om højere almenskoler m. v. Man har valgt betegnelsen „gymnasieskoler“ i stedet for „højere almenskoler“, idet lovforslaget kun omfatter gymnasieskoler; bestemmelserne om realskoler må nu søges i forslaget til lov om ændringer af folkeskoleloven, hvortil også nærværende lovforslag henviser med hensyn til bestemmelserne om de til gymnasieskolerne knyttede realafdelinger. Herved er også fjernet den uklarhed, der var opstået om almenskolelovens område, bl. a. som følge af at folkeskoleloven af 1937 inkorporerer den kommunale mellem-skole i folkeskolen og giver en række organisatoriske og administrative bestemmelser om mellem-skolen ved siden af almenskolelovens bestemmelser om denne.

Lovforslaget omhandler såvel de statslige som de kommunale og private gymnasieskoler, medmindre der udtrykkeligt i den pågældende lovbestemmelse står, at den kun skal gælde enten for statsskolerne eller for de kommunale og private skoler.

Idet der om lovforslagets enkelte bestemmelser — som for en del svarer til det i sidste samling fremsatte lovforslag — i det store og hele henvises til lovforslaget, skal her alene omtales visse hovedpunkter.

En *gymnasieskole* skal ifølge lovforslaget (§ 1) bestå af en *4-årig realafdeling* og en *4-årig gymnasieafdeling*.

Mens almenskoleloven kun omtaler tre forskellige *gymnasie-linjer*, nemlig den klassisk-sproglige, den ny-sproglige og den matematisk-naturvidenskabelige, vil der efter lovforslaget

være adgang til at indføre også andre gymnasielinjer end de hidtil kendte. Undervisningsministeren skal kunne fastsætte nærmere regler om, på hvilket trin i gymnasieafdelingen delingen i linjer skal sætte ind, samt hvilket omfang linjedelingerne skal have.

For så vidt angår *realafdelingen* henviser lovforslaget i alt væsentligt til reglerne i folkeskoleloven, således som disse er affattet ved det nævnte forslag til lov om ændringer af folkeskoleloven.

Om *optagelse i gymnasieafdelingen* giver lovforslaget (i § 14) følgende regler:

„Optagelse i 1. gymnasieklasse er betinget af, at vedkommende elev er i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfylde, at det kan forventes, at han kan følge undervisningen i gymnasieafdelingen på tilfredsstillende måde. Eleven må have fulgt undervisningen i 2. realklasse eller i hovedskolens 8. skoleår, jfr. folkeskolelovens § 2, stk. 1, og have fået undervisning i et fremmedsprog i 6. skoleår og i to fremmedsprog og matematik i 7. og 8. skoleår. Elever, der søger optagelse i en gymnasieafdeling på en anden skole end deres hidtidige, må fremlægge det afgangsbrev, som de kan begære af deres hidtidige skole, jfr. § 9 og folkeskolelovens § 13, stk. 2.

Det fastsættes af undervisningsministeren, i hvilke tilfælde optagelse af en elev i 1. gymnasieklasse skal kunne betinges af, at eleven består en optagelsesprøve på den skole, i hvis gymnasieafdeling optagelse søges, og i hvilke tilfælde en elev, som vedkommende skole ikke anser for kvalificeret til optagelse i en 1. gymnasieklasse, skal kunne forlange optagelsesprøve afholdt.

Skolen vil kunne optage en elev, der har bestået realeksamen, i 2. gymnasieklasse.

I øvrigt må elever, der ønskes optaget senere end fra 1. gymnasieklasses begyndelse, eller som ikke opfylder de i stk. 1 fastsatte betingelser om forudgående undervisning, bestå en optagelsesprøve, der godtgør, at de i modenhed og kundskaber står på samme trin som eleverne i den klasse, hvori de ønskes optaget.

Ministeren kan i særlige tilfælde meddele undtagelse fra foranstående regler.“

Lovforslaget indeholder endelig en række bestemmelser, hvori der gives regler om *betingelserne for ansættelse som lærer* ved en gymnasieskole, om *eksamensret* for kommunale og private gymnasieskoler, om *studentereksamen for privatister*, om *tilsyn med gymnasieskoler og studentereksamenskursus*, om *forsøgsarbejde*, om de *administrative bestemmelser*, der skal udstedes i henhold til loven, og om dennes ikrafttræden.

Lovforslaget behandledes i folketinget sammen med det tidligere nævnte forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen og det fra konservativ side fremsatte forslag til folketingsbeslutning om ændringer i skolevæsenets ordning, som er omtalt side 567.

Som det er omtalt i forbindelse med lovforslaget om ændringer i folkeskoleloven, fandt der i tilknytning til udvalgsarbejdet en række *forhandlinger* sted i et af repræsentanter for lærerorganisationerne, repræsentanter for de politiske partier i udvalget og skolesagkyndige embedsmænd nedsat fællesudvalg under ledelse af undervisningsministeren. Undervisningsministerens *redegørelse* for forhandlingerne er optrykt i den af udvalget afgivne beretning.

Efter disse forhandlinger foreligger der ifølge udvalgets beretning et forslag til en *skoleordning* bestående af en 7 års folkeskole og i tilslutning hertil dels en *frivillig 8. klasse*, dels en *3-årig realafdeling* med overgang efter 2. realklasse til et *3-årigt gymnasium*.

I den ovenfor omtalte redegørelse fra ministeren hedder det bl. a.:

„Med hensyn til spørgsmålet om *gymnasiets æremål* blev det som foran nævnt under forhandlingerne klart, at man må regne med, at gymnasiet fortsat skal være *3-årigt*. Fra lærerforeningernes side kunne man tiltræde dette. En ordning med 4-årigt gymnasium har lærerforeningerne allerede tiltrådt ved deres tilslutning til midterlinjeforslaget.

Under forhandlingerne drøftede man indgående spørgsmålet om en ordning, hvorefter gymnasiet bliver 5-årigt. Fra lærerforeningernes — og her jo særligt Gymnasieskolernes Lærerforenings — side gjorde man gældende, at et på en 7-årig folkeskole hvilende 5-årigt gymnasium både ville nødvendiggøre en streng optagelsesprøve og også i sig selv ville stille væsentligt strengere krav til eleverne end det nuværende på den 4-årige eksamensmellemskole hvilende 3-årige gymnasium. Man kunne efter Gymnasieskolernes Lærerforenings repræsentanters opfattelse ikke regne med, at der kunne være nogen mulighed for uden videre at overgå til 2. gymnasieklasse efter at have gennemført 1. realklasse. I det hele anså man fra lærerforeningernes side ikke et 5-årigt gymnasium for nogen løsning, man

kunne anbefale. Da det jævnsides hermed viste sig, at der næppe kunne påregnes tilstrækkelig bred samling fra politisk side om en sådan ordning, gled denne mulighed herefter ud af drøftelserne.

I forbindelse med spørgsmålet om gymnasiets åremål rejser sig også spørgsmålet om *gymnasieskolernes åremål*. Herom udtalte man fra lærerforeningernes side, at man ønsker den nuværende ordning opretholdt, hvorefter gymnasieskolerne omfatter elever fra 6. skoleår og opefter. Såfremt dette skal opretholdes under den fra politisk fiertalsside påtænkte skoleordning, hvor delingen i byskolen fra 6. skoleårs begyndelse ikke skal være baseret på en særlig optagelsesprøve eller lignende, må dette formentlig medføre, at de elever, der fra 6. skoleårs begyndelse optages i gymnasieskolerne, ikke vil kunne udtages blandt de mest udpræget bogligt begavede børn, men at gymnasieskolernes elevtilgang må baseres på en distriktsordning eller eventuelt en lodtrækning mellem de børn, hvis forældre ønsker dem optaget i en gymnasieskole. En sådan løsning kan også andre forhold end en ændring af skolevæsenets struktur føre til. I en betænkning af 17. marts 1954 udtalte folketingets udvalg angående et forslag til lov om oprettelse af et statsgymnasium i Rødovre en henstilling om, at der foretages en nærmere undersøgelse af spørgsmålene om statsgymnasiers placering og finansiering og statens tilskud til de kommunale gymnasier. Man kan ikke se bort fra, at det vil kunne vise sig, at den eneste mulighed for en rationel løsning af de herhenhørende komplicerede spørgsmål vil være en ordning, hvorefter driften af gymnasieklasserne ved de nuværende kommunale gymnasier overtages af staten, medens kommunerne overtager driften af ikke-gymnasieklasser ved de nuværende statsskoler, og den ændring, som måtte blive truffet på dette område, vil også kunne få konsekvenser for de retningslinjer, hvorefter elevernes anbringelse på de forskellige kategorier af skoler finder sted.“

Et *mindretal* (det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) tager i en udtalelse i beretningen *afstand fra det af ministeren fremsatte lovforslag* om ændringer af folkeskoleloven såvel som fra den nævnte efter udvalgets forhandlinger foreslåede skoleordning.

Om nærværende lovforslag siges det i mindretalsudtalelsen:

„Mindretallet har ikke kunnet taget stilling til det forelagte gymnasielovforslag, der må ses i sammenhæng med hele den øvrige skoleordning, men det er mindretallets opfattelse, at *studentereksamen ikke bør devalueres*, og at et *3-årigt gymnasium bør have en 4-årig eksamensmellemskole som fundament* („7 års løbet“ bør bevares).“

Udvalgsberetningen indeholder i øvrigt en række ændringsforslag, som sigter til gennemførelsen af den nu foreslåede ordning.

Udvalget nåede ikke at tilendebringe arbejdet med de endnu henstående enkeltspørgsmål.

23. Forslag til lov om ophævelse af lov om statens husholdningsråd. (Af *J. M. Pedersen, Viggo Starcke og Tholstrup*). [A. sp. 237].

Fremsat mundtligt i folketinget ³¹/₁₀ (F. sp. 634). 1. beh. ¹⁵/₁₁ (F. sp. 967). Partiernes ordførere: Viola Nørlov, Foged, Erna Sørensen, Else Zeuthen, Petra Petersen og J. M. Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Viola Nørlov, Nina Andersen, Bundvad, Boye Hansen, Hjortnæs, Lund Jensen [formand], Sofie Pedersen, Schrøder, Foged, Frode Carstensen, Peder Christensen (Rebild), Kryger, Ellen Poulsen, Erna Sørensen, Poul Claussen, J. M. Pedersen og Else Zeuthen [næstformand]). Beretning (B. sp. 877) afgivet ¹²/₄.

Lovforslaget havde følgende indhold:

§ 1. Lov nr. 87 af 31. marts 1953 om statens husholdningsråd ophæves.

§ 2. Indenrigsministeren bemyndiges til at træffe de til lovens gennemførelse fornødne foranstaltninger.

I de bemærkninger, der ledsagede det ved fremsættelsen, udtales: „Som *et led i besparelsesbestræbelserne* foreslås statens husholdningsråd ophævet.

Vi mener, at husholdningsrådet kan undværes, og at det aldrig burde have været oprettet som statsinstitution.

Det første år, 1935, rådet eksisterede, var udgifterne hertil for skatteyderne godt 9 000 kr., men de er siden steget år for år, så de nu er oppe på ca. ³/₄ mill. kr., hvortil kommer millionudgifter til nye bygninger og dissers indretning. Da rådet blev oprettet, måtte det ikke koste over 20 000 kr. om året. Resultatet er blevet et forbrug på ca. 8 mill. kr. på 21 år i stedet for højst 420 000 kr. som oprindeligt tænkt.

Husholdningsrådets ledelse har gennem sin særlige adgang til radioens bedste sendetid søgt at bibringe folk den forestilling, at rådet har en særlig mission.

Det er på tide, at lovgivningsmagten siger stop, før det udvikler sig til et husholdningsministerium.

Indenrigsministeren bemyndiges [efter forslaget] til at træffe de nødvendige foranstaltninger til salg af den nye bygning til et bedre og mere produktivt formål, opsigelse af personalet og afvikling af institutionen.

Lovforslagets gennemførelse vil formentlig betyde en besparelse for staten på ca. 1 mill. kr. om året fremover.“

Som ordfører for forslagsstillerne begrundede *J. M. Pedersen* (DR) ved fremsættelsen nærmere lovforslaget. Han sluttede sin fremsættelsestale således:

„Når mit parti nu har rørt så kraftigt ved denne sag og krævet besparelser på dette område, betyder det ikke, at husholdningsrådet er det eneste, vi har kig på. Der er mange andre områder, f. eks. statens byggeforskningsinstitut, forhold inden for landbrugsministeriet, industrikonsulenter o. s. v., og det er meningen, at vi vil tage fat på meget af det.

Vi har en institution, der hedder belysningsvæsenet, og jeg synes, at det i høj grad er et indgreb på dets område, når statens husholdningsråd, som det har gjort, gør sig til overdommer over belysningsvæsenets godkendelse af forskellige elektriske artikler.

Jeg vil gerne med disse bemærkninger udtrykke ønsket om, at det lovforslag, jeg her har fremsat, må få en velvillig og saglig behandling i det høje ting.“

Ved lovforslagets 1. behandling gik *indenrigsministeren* imod det. Eventuelle ændringer i loven om statens husholdningsråd burde udskydes, indtil loven i folketingsåret 1957-58 skulle optages til revision.

Ordførerne for socialdemokratiet, venstre, det konservative folkeparti, det radikale venstre og Danmarks kommunistiske parti tog ligeledes afstand fra lovforslaget. Dette henvistes efter 1. behandling til et udvalg, der ikke afgav betænkning, men som i en beretning anfører:

„Udvalget har afholdt 2 møder og har herunder aflagt besøg i statens husholdningsråds virksomhed, Amager Fælledvej 56.

Udvalget har ikke afsluttet sit arbejde ved mødeperiodens slutning.“

24. Forslag til lov om udstedelse af værdisikrede stats-spæreobligationer. (Af *Bertel Dahlgaard*, *Aage Fogh*, *Jørgen Jørgensen* (Lejre), *Skytte* og *Steen*). [A. sp. 1065].

Fremsat mundtligt i folketinget ²⁹/₁₁ (F. sp. 1273). 1. beh. ¹⁵/₁ (F. sp. 1867). Partiernes ordførere: *Holger Eriksen*, *Martin*, *Poul Møller*, *Bertel Dahlgaard*, *Alfred Jensen* og *Søren Olesen*. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (*Holger Eriksen* [næstformand], *Erhard Jakobsen*, *Hans Knudsen*, *Alfred Kristensen*, *Johs. E. Larsen*, *K. Axel Nielsen*, *Hans Rasmussen*, *Martin*, *Henry Christensen*, *Peder Christensen* (Rebild), *Thorkil Kristensen*, *Paabøl*, *Poul Møller*, *Fanger*, *Thestrup*, *Bertel Dahlgaard* og *A. C. Normann* [formand]).

Lovforslaget havde følgende indhold:

§ 1. Finansministeren bemyndiges til i tiden indtil 31. marts 1959 at udstede *værdisikrede statsspareobligationer* efter de i nærværende lov fastsatte regler.

§ 2. Statsspareobligationerne *kan kun udstedes til private personer*. Obligationerne indsættes og afstemples i en *spareobligationsbog*, der skal lyde på navn. Spareobligationsbøgerne og de deri indsatte obligationer må ikke gøres til genstand for frivillig overdragelse eller pantsætning. Anden overdragelse eller overgang af ejendomsretten skal for at have gyldighed over for statskassen være anmeldt for og godkendt af finansministeren.

Ingen kan på noget tidspunkt eje statsspareobligationer til et større beløb end 2 000 kr. udstedt til vedkommende person. Overtrædes denne bestemmelse, kan finansministeren annullere de ud over 2 000 kr. til samme person udstedte obligationer. Beløbet af de annullerede obligationer tilfalder statskassen.

§ 3. Statsspareobligationerne udstedes til parikurs. De enkelte obligationers løbetid er 25 år regnet fra den første dag i det kalenderkvartal, i hvilket obligationerne er udstedt.

Ved forfaldstid indløses obligationerne med deres pålydende op- eller nedreguleret efter den stigning, respektive nedgang, der har fundet sted i prisniveauet i løbetiden. Ved beregningen heraf anvendes det seneste før udstedelsen, respektive det seneste før forfaldstiden, af det statistiske departement udregnede detailpristal.

Obligationerne er uopsigelige fra statens side, men kan til enhver tid før forfaldstiden kræves indløst af ejeren. I tilfælde heraf vil pristalsregulering af obligationsbeløbet være at foretage efter de i foranstående stykke fastsatte regler, for så vidt der er forløbet mindst 10 år siden udstedelsen.

Statsspareobligationerne *forrentes med 4½ pct. p. a.* af deres pålydende. Renteudbetaling finder alene sted hvert 5. år, og der beregnes ikke rentes rente.

Finansministeren kan til enhver tid efter samråd med folketingets finansudvalg forhøje eller nedsætte den i foran-

stående stykke anførte rentesats, for så vidt angår fremtidig udstedelse af statsspareobligationer.

§ 4. Renteudbytte af statsspareobligationer indgår i ejerens skattepligtige indkomst for de år, i hvilke det kommer til udbetaling.

Ved opgørelsen af den skattepligtige formue optages obligationerne med deres pålydende.

§ 5. Finansministeren bemyndiges til at afholde de med denne lov forbundne udgifter.

Ved *lovforslagets fremsættelse* udtalte ordføreren for forslagsstillerne, *Bertel Dahlgaard* (RV), bl. a.:

„... den tankegang, der ligger til grund for lovforslaget, er følgende: der åbnes adgang til for sparere inden for et beløb af indtil 2 000 kr. pr. person at vælge en spareform, hvorved de opnår en under almindelige forhold normal rente og samtidig sikrer sig, at det opsavede bevarer sin værdi. Det må antages at virke fremmende for opsparingen inden for visse kredse, som ellers i deres forbrug påvirkes af frygten for, at en eventuel opsparing forringes i værdi, hvad enten nu denne frygt viser sig berettiget eller uberettiget. Der bliver med andre ord lejlighed for de pågældende til at vælge, om de vil anbringe deres penge i almindelige obligationer til dagens rentefod, eller de vil nøjes med normal rente, men til gengæld være sikret det udlåntes værdifasthed.“

Finansministeren omtalte ved lovforslagets 1. behandling, hvorledes han på det radikale venstres initiativ i oktober 1954 havde nedsat et udvalg, der det følgende år i december havde afgivet en betænkning, hvori udvalget dog nærmest var nået til den konklusion, at man ikke kunne anbefale en sådan lovgivning. Ministeren indrømmede dog, at hvis man skulle ind på en lovgivning på dette område, så havde forslagsstillerne i hvert fald nærmet sig problemet fra den rigtige side, idet der i den nævnte betænkning havde været udtalt en — omend spinkel — sympati for udstedelse af uomsættelige spareobligationer. Ministeren fremdrog derefter en række tekniske mangler ved lovforslaget, men anførte dog, at en del af disse indvendinger ville kunne imødegås ved en omredigering af bestemmelserne, og han sluttede med følgende udtalelse:

„Jeg tror, at man måske kunne finde frem til en forholdsvis enkel ordning og, hvis der er tale om en forsøgsordning, også en tilstrækkelig ordning med værdifaste spareobligationer, hvis man startede med at nøjes med 10 års løbetid med stigende rente til forfaldstidspunktet og med værdisikring på dette tidspunkt. Herved kunne man undgå rentekuponer. En sådan ordning ville også forenkle det meget store administrationsbesvær væsentligt. Jeg kan op-

lyse, at i Finland, hvor man har været inde på noget af det samme, har man en ordning med pristalsregulerede lån, der er 10-årige.

Jeg håber, man vil opfatte mine bemærkninger på den måde, at jeg meget gerne under udvalgsarbejdet vil være med til at drøfte hele dette spørgsmål.

Lovforslaget gav anledning til en ret indgående debat og henvises efter 1. behandling til et udvalg, der ikke afgav betænkning.

25. Forslag til lov om den amtskommunale beskatning.

(Af *Thisted Knudsen, Henry Christensen, Erik Eriksen, From, Jørgen Gram, Thorkil Kristensen, Sønderup og Øllgaard*). [A. sp. 1071].

Fremsat skriftligt i folketinget $7\frac{1}{12}$ (F. sp. 1591). 1. beh. $10\frac{1}{1}$ (F. sp. 1916). Partiernes ordførere: Hans Knudsen, Thisted Knudsen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Skytte, Lynnerup Nielsen og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Kai Jensen, Th. Carlsen, Holger Eriksen, Hans Knudsen, Johs. E. Larsen, Th. Mikkelsen, Edel Saunte, Thisted Knudsen [formand], Anders Andersen, Alfred Bøgh, Foged, Thorkil Kristensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup) [næstformand], Fibiger, Carsten Raft og Skytte). Beretning (B. sp. 879) afgivet $12\frac{1}{4}$.

Lovforslaget var — bortset fra ikrafttrædelsesbestemmelsen — enslydende med de den 26. april 1956 og 10. november 1957 fremsatte tilsvarende lovforslag, jfr. årbog 1954-55, side 514, og 1955-56, side 565.

Ved 1. behandling af det på ny genfremsatte lovforslag udtalte *indenrigsministeren*:

„Da det tilsvarende lovforslag om den amtskommunale beskatning i sidste folketingsår var til første behandling, udtalte jeg, at en gennemførelse af det ville medføre en så betydelig omlægning af principiel karakter, at det ikke ville være rigtigt at behandle lovforslaget isoleret. Jeg foreslog derfor, at lovforslaget blev gjort til genstand for en nærmere overvejelse i forbindelse med behandlingen af de da foreliggende forslag til en skatte- og udgiftsreform.

Jeg er fremdeles af den opfattelse, at *problemerne omkring amtsbeskatningen ikke bør løses isoleret*, men tages op til drøftelse på bred basis som led i en samlet revision af beskatningsreglerne, og da regeringen i dette folketingsår ligesom tidligere har fremsat et forslag til en ny kommunal ejendomsskattelov, vil jeg finde det rigtigt, at

de med fremsættelsen af venstres lovforslag rejste problemer drøftes i forbindelse med behandlingen af regeringens lovforslag.“

Som ordfører for forslagsstillerne takkede *Thisted Knudsen* (V) ministeren for hans villighed til at deltage i behandlingen af sagen. Ordføreren så imidlertid saledes på det, „at det ikke kan betragtes som værende et urimeligt krav, at man allerede i den folketings-samling, hvori vi befinder os, sammen med den højtærede indenrigsminister bør gøre et alvorligt forsøg på at få nogle af de farligste og mest urimelige virkninger taget bort fra den nuværende form for den amtskommunale beskatning. Jeg håber derfor, at man i det udvalg, som jeg vil foreslå nedsat om denne sag, vil se bort fra skattereformbestrebelse og erkende, at dette problem nu er fremme på en sådan måde, at man kun yder retfærdighed ved at forsøge en tilbunds gående løsning af det.“

De partiordførere, som derefter havde ordet, udtalte sig på tilsvarende måde om sagen som ved dennes behandling i samlingen 1955-56, idet synspunkterne ikke havde ændret sig siden dengang.

Det udvalg, hvortil sagen henvistes, nåede ikke til ende med sit arbejde, men afgav en *beretning*, hvori det hedder:

„Udvalget har holdt 3 møder og har herunder haft et samråd med indenrigsministeren.

Udvalget har overvejet spørgsmålet om at søge de senere års betydelige stigning i den amtskommunale skatteudskrivning imødegået ved forhøjelse af det i den kommunale ejendomsskattelovs § 8 omhandlede statstilskud til nedbringelse af den amtskommunale grundskyld. Efter de gældende regler udgør dette tilskud 465 000 kr. for hver fulde promille, landbrugets forrentningsprocent af handelsværdien i det skatteår nærmest foregående kalenderår har været mindre end 4,3, dog således at tilskuddet ikke kan overstige 20 mill. kr., jfr. lovens § 8, stk. 2.

Foruden at overveje en forhøjelse af størrelsen af de portioner, hvorved statstilskuddet udbetales (de 465 000 kr.), har udvalget været inde på spørgsmålet om en eventuel forhøjelse af den i loven fastsatte procentsats på 4,3, der er bestemmende for, om tilskud skal udbetales, og i bekræftende fald, med hvor mange portioner dette skal ske.

Udvalget har drøftet disse spørgsmål i det nævnte samråd med indenrigsministeren. Indenrigsministeren har herunder erklæret sig villig til senere at forhandle nærmere om eventuelt at søge gennemført et noget større statstilskud til nedbringelse af den amtskommunale grundskyld ved forhøjelse af de portioner, hvorved dette tilskud udbetales efter de gældende regler. Det er herved en forudsætning, at spørgsmålet om, i hvilket omfang og på hvilken måde de amtskommunale udgifter fremtidig skal dækkes ved skatteudskrivning, ikke forinden måtte være løst gennem en mere omfattende revision af de gældende byrdefordelingsregler eller på anden måde.

De socialdemokratiske medlemmer af udvalget kan tiltræde ministerens synspunkt.

Venstres, det konservative folkepartis og det radikale venstres medlemmer af udvalget har under forhandlingerne tilkendegivet, at de anser en væsentlig forhøjelse af det ovenfor omhandlede tilskud og en tilsvarende forhøjelse af det såkaldte „loft“ for berettiget, og har erklæret sig villige til at gennemføre en ændring i den gældende lov i overensstemmelse hermed.

Venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget fastholder i øvrigt deres principielle synspunkter med hensyn til den amtskommunale beskatning.

Udvalget har ikke kunnet tilendebringe sit arbejde inden folketingssamlingens udløb.“

26. Forslag til lov om frivillig overgang til fuld grundskyld. (Af *Oluf Pedersen, Søren Olesen og Viggo Starcke*). [A. sp. 1177].

Fremsat mundtligt i folketinget ¹⁷/₁ (F. sp. 1950). 1. beh. ²⁵/₁ (F. sp. 2114). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Thorkil Kristensen, Thestrup, Skytte, Alfred Jensen og Oluf Pedersen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme m. fl. forslag. Beretning (B. sp. 463) afgivet ¹⁰/₄.

Ifølge § 1 i lovforslaget, der forudsætter, at regeringens forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme gennemføres, således at der herved skabes en lovgivning om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme i overensstemmelse med det af regeringen den 19. januar 1956 fremsatte forslag til lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme, skulle enhver ejer af fast ejendom kunne begære den del af sin ejendoms grundværdi, der svarer til det i medfør af reglerne i forannævnte regeringsforslag fastsatte grundbeløb med tillæg af beløb for værditab og med fradrag af fikseret ældre grundstigning, afløst, således at der til ejeren udbetales en afløsningssum af samme størrelse som grundbeløbet med nævnte tillæg og/eller fradrag.

Efter afløsningen skulle som fuld grundskyld svares en årlig jordrente til staten på 4 pct. af den til enhver tid ansatte

grundværdi efter fradrag for forbedringer. En sådan afløsning ville betyde, at ejeren frivilligt overdrog til staten sin ejendomsret til den del af grundværdien, der ikke i henhold til lovgivningen om grundstigningsskyld allerede var belagt med en 4 pct.s afgift; han ville således — mod at få udbetalt en afløsningssum svarende til denne del af grundværdien — forpligte sig til fremtidig at svare 4 pct. grundskyld heraf. Herved ville således — forudsat at regeringens forslag om fuld grundstigningsskyld gennemførtes — være tilvejebragt en ordning, hvorefter der for den pågældende ejendom skulle svares fuld grundskyld af hele grundværdien efter fradrag for forbedringer.

Udbetalingen af afløsningssummerne skulle efter § 2 ske enten kontant eller i form af 4 pct. statsobligationer. Der var dog fastsat den begrænsning, at finansministeren med tilslutning af finansudvalget kunne fastsætte dels, i hvilket omfang ønsker om afløsning skulle imødekommes, dels om afløsningen skulle udbetales i obligationer eller helt eller delvis som et tilsvarende kontant beløb. Det foresloges endvidere, at hvis der anvendtes obligationer til udbetaling af afløsningssummerne, skulle disse indfries ved udtrækning inden for en periode af 30 år fra lovens eventuelle ikrafttræden.

I § 3 var det foreslået, at afløsning skulle kunne kræves af ejeren i følgende tilfælde:

- 1) når det over for oppebørselsmyndigheden dokumenteres, at ejeren inden for de sidste 3 måneder har fået tinglyst endelig adkomst på ejendommen, og at denne enten er uprioriteret, eller at pantthavernes samtykke foreligger,
- 2) når det godtgøres, at ejeren efter lovens ikrafttræden har bekostet ombygning eller nybygning på ejendommen til mindst samme beløb som afløsningssummen. Begæring om afløsning skal indgives senest 3 måneder efter, at pågældende byggeri er afsluttet.

I forslagets § 4 var det angivet, hvorledes udbetalingen ville være at foretage i de tilfælde, hvor ejendommen var behæftet med tinglyst pantegæld, og i § 5 var det foreslået, at der til dækning af statens udgifter ved inddragningen af disse

grundværdier skulle pålignes *alle ejere af skattepligtige formuer på 20 000 kr. og derover en halvårlig afgift på 1/2 pct.* af den skattepligtige formue i en overgangsperiode på 25 år. Det herved indkomne beløb skulle anvendes til afløsning, og såfremt det i et finansår til afløsning anvendte beløb skulle blive mindre end det som formueafgift indkomne beløb, skulle det overskydende beløb anbringes i rentebærende værdipapirer.

Endelig var der i § 6 givet en anvisning på, at hele det som jordrente indkommende beløb skulle anvendes til *nedsættelse af skatterne*, og denne nedsættelse skulle fortrinsvis ske for told- og forbrugsafgifternes vedkommende, hvorved det forudsattes, at der kunne ske en nedsættelse af leveomkostninger og driftsomkostninger.

Ved fremsættelsen af lovforslaget gav *Oluf Pedersen* (DR) som ordfører for forslagsstillerne følgende motivering for forslaget's fremsættelse:

„Der er af regeringen fremsat et lovforslag om fuld grundstigningsskyld af den efter 1956 ansatte værdistigning, og vi har allerede foreslået, at udgangspunktet bliver vurderingen af 1950, som det også blev foreslået af grundskyldskommissionen; dog skal der efter den af os foreslåede ændring ikke svares grundstigningsskyld af stigningen mellem 1950 og 1956 før efter salg, altså ikke af de nuværende ejere. . . . Men selv med denne ændring vil regeringsforslaget dog ikke give fuld grundskyld, og der bliver ikke den lettere adgang til jord for bolig eller erhverv uden betaling for den samfundsskabte grundværdi. Jordværdien af 1950 kommer ikke over i samfundets eje, og vi får derfor heller ikke den tilsigtede og tiltrængte store skattenedsættelse. Dette vil derimod ske efter det lovforslag, som vi her fremsætter om en frivillig overgang til fuld grundskyld.“

Ved lovforslagets *1. behandling* udtalte *finansministeren*:

„Som de ærede forslagsstillere ved, er jeg i og for sig ikke modstander af fuld grundskyld, men når man tænker på den behandling, lovforslaget om grundstigningsskyld har fået her i tinget, må man vist betragte det som et stort fremskridt, hvis vi kan nå til gennemførelse af det af regeringen fremsatte lovforslag. Jeg har imidlertid, som jeg tidligere har givet udtryk for ved behandlingen af et tilsvarende lovforslag, intet imod, at spørgsmålet om frivillig overgang til fuld grundskyld indgår i forhandlingerne, og jeg forventer, at lovforslaget henvises til det udvalg, der behandler regeringens forslag om grundstigningsskyld.“

Medens *Holger Eriksen* (S) fandt, at det var for tidligt at beskæftige sig med, hvad man skulle gøre for at komme over til fuld grund-

skyld, så længe man endnu ikke havde fået gennemført regeringens forslag om fuld grundstigningsskyld, mødte lovforslaget direkte modstand hos *Thorkil Kristensen* (V) og *Thestrup* (KF), der begge især gik imod den foreslåede formueafgift. Også *Skytte* (RV) gik imod formueafgiften, men udtrykte villighed til at lade de øvrige bestemmelser underkaste en undersøgelse, selv om han tvivlede om, at hensigten med forslaget kunne opnås ved en gennemførelse af disse. *Alfred Jensen* (DK) så gerne, at jordrenten blev inddraget, men ville i øvrigt forbeholde sig sin stilling til forslaget's øvrige punkter, indtil man havde set, hvad der kom ud af udvalgets behandling af disse.

Uden for ordforernes kreds talte *Age Fogh* (RV), der anbefalede lovforslaget til en grundig og velvillig behandling.

Lovforslaget henvistes til behandling i udvalget angående regeringens forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme m. fl. lovforslag; udvalget, der ikke nåede at afslutte sit arbejde, afgav beretning den 10. april.

27. Forslag til lov om konjunkturforskning. (Af *Bertel Dahlgaard*, *Age Fogh*, *Jørgen Jørgensen* (Lejre), *Skytte* og *Steen*). [A. sp. 1185].

Fremsat mundtligt i folketinget ¹⁷/₁ (F. sp. 1945). 1. beh. ¹/₂ (F. sp. 2290). Partiernes ordførere: Bundvad, Martin, Foss, Bertel Dahlgaard, Fuglsang og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Bundvad [næstformand], Einer-Jensen, Holger Eriksen, Per Hækkerup, Th. Mikkelsen, Lars M. Olsen, Hans Rasmussen, Martin, Alfred Bøgh, Henry Christensen, Thorkil Kristensen, Kryger, Foss, Thestrup, Weikop, Bertel Dahlgaard og Jørgen Jørgensen (Lejre) [formand]). Beretning (B. sp. 749) afgivet ¹²/₄.

Ifølge lovforslaget skulle der gennemføres en planmæssig konjunkturforskning med den opgave at følge den økonomiske udvikling ude og hjemme for på grundlag heraf at skønne over konjunkturforløbet samt undersøge virkningerne af ændringer i landets økonomiske struktur.

Konjunkturforskningens leder, der skulle være uafhængig af politiske myndigheder og alene have ansvaret for instituttets virksomhed, foresloges udnævnt af finansministeren efter forhandling med folketinget.

Til konjunkturforskningen foresloges endvidere knyttet et repræsentantskab bestående af:

- a) 2 medlemmer, repræsenterende finansministeriet; heraf skal det ene medlem være knyttet til det statistiske departement.
- b) 1 medlem af nationalbankens direktion.
- c) 3 medlemmer repræsenterende den nationaløkonomiske videnskab.
- d) indtil 10 medlemmer med tilknytning til arbejdsmarkedets og næringslivets hovedorganisationer.
- e) eventuelt et eller flere medlemmer, hvis særlige sagskundskab det skønnes ønskeligt at knytte til repræsentantskabet.

Repræsentantskabet som helhed skulle samles mindst en gang halvårligt. Endvidere skulle konjunkturforskningens leder være berettiget til at indkalde repræsentantskabet som helhed eller enkelte af dets medlemmer til overvejelser, og han skulle ifølge forslaget være pligtig til at forelægge alle spørgsmål af større betydning for konjunkturforskningens videnskabelige virksomhed og arbejdets tilrettelæggelse for de under a), b) og c) nævnte medlemmer. På det samlede repræsentantskabs møder skulle lederen aflægge beretning om virksomheden og fremlægge resultaterne af de foretagne undersøgelser, hvis vigtigste dele skulle offentliggøres.

Endelig skulle lederen afgive *en årlig beretning* til finansministeren og til folketinget om sin virksomhed.

I de ledsagende bemærkninger til lovforslaget gav *forslagsstillerne* følgende begrundelse for forslaget fremsættelse:

„I betragtning af de omfattende indgreb, man i årene mellem de to krige og i efterkrigstiden har måttet foretage i det økonomiske liv, og under hensyn til, at landets valutaforhold sandsynligvis også i årene fremover vil bringe os i mange vanskeligheder, forekommer det stærkt påkrævet, at der tilvejebringes et sådant uafhængigt organ for konjunkturforskning.

Nærværende forslag følger i store træk samordningsudvalgets forslag og tilsigter en tilsvarende ordning som den, der med betydningsfulde resultater er tilvejebragt i Sverige, hvor en af staten betalt, men af staten fuldstændig uafhængig konjunkturforskning følger den økonomiske udvikling og to gange om året offentliggør

en konjunkturrapport, som derefter i høj grad er grundlaget for den offentlige drøftelse i rigsdag og presse samt inden for de økonomiske og faglige organisationer.“

Ved lovforslagets 1. behandling var *finansministeren* ikke overbevist om nødvendigheden af et egentligt konjunkturforskningsinstitut; han henviste således til, at man i andre lande syntes at bevæge sig bort fra de egentlige konjunkturforskningsinstitutter, ligesom der gennem de internationale institutioners og de større landes økonomiske oversigter var tilvejebragt så gode udenlandske konjunkturoversigter, at det næppe kunne gøres bedre af nogen dansk institution.

Med hensyn til forslaget hovedmotiv: at offentlighedens orientering skulle være uafhængig af regering, folketing og interesseorganisationer, sagde ministeren, at selv om det var rigtigt, at et dokument, som blev udgivet af regeringen, i et vist omfang ville være påvirket af regeringens synspunkter, var det dog et spørgsmål, om det ikke netop kunne bidrage til at gøre debatten om en økonomisk rapport mere klar, når man vidste, med hvis pen den var skrevet. Ministeren udtalte videre:

„Skal en situationsbedømmelse og prognose være af nogen praktisk værdi, må den bygge på kendskab til statens finansbudget, anlægsbudget o. s. v. Disse oplysninger vil i almindelighed ikke være tilgængelige for et selvstændigt organ på et tidspunkt, som vil være praktisk og politisk relevant. Tilrettelæggelsen af den økonomiske politik og udarbejdelsen af økonomiske oversigter må nødvendigvis foregå sideløbende, og oversigterne udarbejdes da også her i landet ligesom i udlandet af den kreds inden for administrationen, der i det daglige følger opstillingen af og ændringerne i finansbudgettet og den økonomiske lovgivning i det hele taget. En oversigt, der skulle udarbejdes uden for administrationen, kunne derfor, hvis den skulle fremkomme på et tidspunkt, da der er brug for den, ikke i fremtidsbedømmelserne fuldt ud tage hensyn til disse forhold.“

Skulle der imidlertid kunne vindes tilslutning til tanken om oprettelse af et sådant organ, fandt han, at det ville være formålstjenligt, at opgaverne ikke begrænsedes til en konjunkturforskning, men udstræktes til at omfatte en almindelig økonomisk forskning, herunder en analyse af struktur- og langtidspøblemernes betydning for den økonomiske udvikling.

Fra ordførerne for socialdemokratiet, venstre og det konservative folkeparti blev der givet udtryk for velvilje over for de tanker, der lå til grund for lovforslaget, men heller ingen af disse tre ordførere var overbevist om, at det netop var et nyt organ, der var tiltrængt.

Lovforslaget henvistes til behandling i et udvalg; dette, der ikke nåede at afslutte sit arbejde med lovforslaget, afgav ved samlingens slutning en beretning herom.

28. Forslag til lov om et særligt brændselstillæg til alders- og invaliderentemodtagere m. fl. (Af *Ragnhild Andersen, Alfred Jensen og Aksel Larsen*). [A. sp. 1191].

Fremsat mundtligt i folketinget $17/1$ (F. sp. 1944). 1. beh. $31/1$ (F. sp. 2219). Partiernes ordførere: Hjortnæs, Søren Andersen, Gertie Wandel, Johs. Christiansen, Ragnhild Andersen og Søren Olesen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere m. fl. (se side 222). Betænkning (B. sp. 189) afgivet $13/2$. (Ordfører: Hjortnæs). 2. beh. $28/2$ (F. sp. 2680).

Lovforslaget var bortset fra den tidsmæssige forskydning enslydende med et året før af de samme forslagsstillere fremsat lovforslag, der findes gengivet i årbog 1955-56, side 552.

Ved fremsættelsen udtalte *Ragnhild Andersen* (DK) som ordfører for forslagsstillerne bl. a.:

„Mit parti har i al den tid, vi har haft bestemmelser om brændselstillæg i folkeforsikringsloven, gjort gældende, at det for ældre og syge mennesker ikke er muligt at få de 18 hl koks til at slå til til en vinters forbrug, og at rentemodtagernes månedlige, knappe indtægter ikke giver dem mulighed for at få penge til overs til ekstra brændselsindkøb. Når det som nu sætter ind med kulde, er der ikke meget forslag i de 18 hl, som blev købt sidste sommer, især ikke i de hjem, hvor der er gamle eller kronisk syge eller familier med børn. Når jeg dertil minder om, at selve renten til vore enlige ældre på landet kun er 165 kr. om måneden og højst 208 kr. her i København, vil ærede medlemmer af det høje ting sikkert give mit parti ret i, at der ikke er råd til at købe det dyre brændsel til nu mere end 14 kr. pr. hl.

Mit parti har fremsat lovforslag på et tidligere tidspunkt end sidste år, idet vi mener, at det er lovlig sent at udbetale brændselshjælp den 1. april, således som det skete i fjor med de 40 kr., det lykkedes at få gennemført som ekstra brændselshjælp til rentemodtagerne sidste vinter. Det vil være en større hjælp for både rentemodtagere, kronisk syge og enlige mødre at få pengene udbetalt den 1. marts, hvor der i hvert fald er mindst 2 måneder tilbage af fyringssæsonen, og der vil også være mere rimelighed i at give dem en hjælp på 7 hl koks end den beskedne hjælp, der blev ydet dem i fjor.“

Lovforslaget behandledes i folketinget sammen med et af socialministeren fremsat forslag til lov om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere m. fl. Det mødte kun tilslutning fra forslagsstillernes eget parti og blev ved 2. behandling nedstemt, efter at det udvalg, der behandlede sagen, havde indstillet det til forkastelse. Forslaget var dermed bortfaldet, hvorimod socialministerens forslag gennemførtes.

29. Forslag til lov om ændringer i lov om foranstaltninger til fremme af danske erhvervsinteresser. (Af Foss, Adolph Sørensen, Poul Sørensen og Thestrup). [A. sp. 1227].

Fremsat mundtligt i folketinget $5\frac{1}{2}$ (F. sp. 2325). 1. beh. $27\frac{1}{2}$ (F. sp. 2716). Partiernes ordførere: Hans Rasmussen, Kryger, Foss, A. C. Normann, Aksel Larsen og Tholstrup. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Hans Rasmussen, Einer-Jensen, Carl P. Jensen, Lund Jensen, Peter Jørgensen, Kolbjørn, Wiggo Larsen, Lars M. Olsen, Kryger, Anders Andersen, Niels Eriksen, Karlskov Jensen, Lorentzen, Foss [næstformand], Aksel Møller [formand], Adolph Sørensen og A. C. Normann). Beretning (B. sp. 751) afgivet $12\frac{1}{4}$.

Lovforslaget tog sigte på en *afvikling af statens udlånsvirksomhed til industri- og håndværksvirksomheder*. Disse lån ydes i henhold til kapitel II i lov nr. 190 af 29. maj 1952 om foranstaltninger til fremme af danske erhvervsinteresser, jfr. lovbekendtgørelse nr. 307 af 6. oktober 1954 og lov nr. 176 af 24. maj 1955, og der kan ifølge disse bestemmelser i hvert finansår ydes lån med indtil 10 mill. kr. til industrivirksomheder og med indtil 5 mill. kr. til håndværksvirksomheder og mindre industrivirksomheder. Lånene, der ydes på indtil 15 år, udbetales til pari og forrentes med 5 pct.

Da forslagsstillerne ifølge bemærkningerne til lovforslaget imidlertid fandt en fuldstændig og øjeblikkelig ophævelse af statens støtte til de af den nugældende lov omfattede formål betænkelig, foresloges det, at der i tiden indtil lovens udløb i 1960 i stedet for den gældende udlånsordning skulle indføres en *garantiordning*, hvorefter det stadig ville være muligt at yde hjælp til industri- og håndværksvirksomheder.

I konsekvens heraf foresloges det at erstatte det omhandlede kapitel II i loven med nye bestemmelser, hvorefter ministeren for handel, industri og søfart i hvert finansår inden for et samlet beløb af 15 mill. kr. skulle kunne yde støtte i form af garanti over for banker og andre for lån ydet til:

- a. virksomheder, der med henblik på eksport iværksætter produktion af varer, til hvis afsætning i udlandet der er knyttet handelspolitisk interesse,

- b. virksomheder, som det findes påkrævet at styrke i deres konkurrenceevne over for udlandet, eller
- c. virksomheder, hvor modernisering eller rationalisering af produktionen skønnes at have samfundsmæssig betydning.

Garantien skulle ydes for indtil 75 pct. af det optagne lån og bortfalde, når lånet var afdraget med det garanterede beløb. Den del af lånet, for hvilken garantien ydes, skulle afdrages inden for 15 år, og betalte afdrag skulle først afskrives på det garanterede beløb. Lånene skulle dog kunne ydes som afdragsfrie i de første 2 år.

I tilfælde, hvor et lån efter indhentet erklæring fra økonomi- og arbejdsministeren måtte anses for at være af betydning for nedbringelse af arbejdsløsheden i områder med høj og varig arbejdsløshed, skulle garantien kunne ydes for hele det optagne lån. For disse lån foresloges det endvidere, at afdragstiden skulle kunne forlænges, dog ikke med mere end 10 år, ligesom afdragsfrihed skulle kunne tilstås i de første 5 år.

Til imødegåelse af eventuelle tab foresloges dannet en fond ved hjælp af risikopræmier, der skulle fastsættes af ministeren i hvert enkelt tilfælde og udredes af låntageren som betaling for den givne garanti.

Ved fremsættelsen erklærede *Foss* (KF) som ordfører for forslagsstillerne, at lovforslaget kun var et enkelt led i det konservative folkepartis stillingtagen til statens udlånsvirksomhed. Han fandt, at denne udlånsvirksomhed var uheldig på flere måder, og udtalte herom bl. a.:

„Det er for det første *urimeligt, at staten udlåner penge på billigere vilkår end dem, der kan opnås på det private lånemarked*. Det betyder faktisk, at skatteborgerne skal betale for, at et forholdsvis lille antal borgere kan opnå den fordel at få billige statslån. Det betyder desuden, at staten skal skaffe selve lånebeløbene enten ved ekstra skatter eller ved at optage statslån på det danske lånemarked. Selv om den sidste fremgangsmåde er noget bedre end den første, kan jeg absolut ikke anse det for hensigtsmæssigt, at staten tapper lånemarkedet for de mange penge, som den derefter låner ud til de formål, som den alvidende stat ønsker at give fortrinsret, eller, for at sige det mere præcist, de formål, som det høje ting ønsker at give fortrinsret.

Endelig mener jeg, at bankerne meget bedre og meget billigere end statsadministrationen er i stand til at bedømme den enkelte

låntager og hans virksomhed. Det vil måske blive anført, at pengemarkedet er så stramt, at bankerne ikke kan skaffe de penge, der er hårdt brug for. Det er rigtigt, men situationen bliver ikke bedre, når staten først tager de penge ud af markedet, som den vil udlåne til nogle enkelte formål.“

Lovforslaget vandt ikke tilslutning fra *handelsministeren*, der fandt det indeværende tidspunkt med dets stramme pengemarked og høje renteniveau lidet egnet til at foretage den foreslåede ændring i loven. Ministeren anførte videre, at når en garantiordning, der virker fortræffeligt, for så vidt angår eksportkreditter, ikke er en lige så god hjælp, når det drejer sig om industri- og håndværkslån, er forklaringen den enkle, at det for eksportkreditens vedkommende drejer sig om kortvarige engagementer til fremskaffelse af driftskapital, hvilket er en sædvanlig bankforretning, hvorfor det i disse tilfælde er naturligt med en garantiordning. Drejer det sig om anlægskapital, altså om lange lån, er der derimod tale om en finansieringsform, som ikke er udpræget bankmæssig, ligesom det måtte anses for usædvanligt, om en bank ville yde lån med en i forvejen fastsat løbetid på 15 år. Ministeren gav endvidere udtryk for følgende betæneligheder:

„Det er et åbent spørgsmål, om banker og sparekasser i det hele taget vil gå ind på selv mod statsgaranti at yde så lange lån, men fra statens side må man af sikkerhedsmæssige grunde stille krav om en sådan løbetid; man vil ikke kunne acceptere den hidtidige bankordning med kassekreditter på 3 måneders opsigelse. Det ville jo betyde, at opsigelsen kunne falde på et for staten yderst ugunstigt tidspunkt. Vil pengeinstitutterne derfor i det hele taget være tilbøjelige til selv at tage 25 pct. af risikoen uden forlods at have lagt beslag på låneansøgerens sikreste pantsætningsobjekter, og vil i særdeleshed håndværkerne være i stand til at betale en væsentlig højere bankrente plus eventuel provision og plus garanti-præmien til staten? Dertil kommer, at denne låneordning i høj grad tager sigte på at hjælpe nye virksomheder i gang, og derfor kan man befrygte, at de pågældende ikke vil have mulighed for at opnå statsgaranterede lån, fordi de ikke i forvejen har en bankforbindelse, og bankerne vil være mere tilbøjelige til at søge at opnå en bankgaranti for deres normale kundeforbindelser for at slippe for en risiko, som de ellers ville have påtaget sig.

Den foreslåede ordning vil derfor, så vidt jeg kan se, meget let kunne udvikle sig til at blive en bankstøttelov i stedet for en industri-støttelov.“

Mens *Kryger* (V) gav udtryk for, at hans parti principielt var modstander af statens udlånsvirksomhed og fandt det bedre og billigere for staten at give garantier i stedet for kontante lån, udtalte *A. C. Normann* (RV), at hans parti ville modsætte sig det forelig-

gende lovforslags vedtagelse. Han sammenlignede de konservatives politik på dette område med deres stilling til udlånene til fiskerierhvervet og udtalte bl. a.:

„Den nye politik betyder faktisk kun, hvis man vil sige det meget kort, at fiskere, håndværkere og småindustrier nu skal afstå $\frac{1}{2}$ mill. kr. årlig til bankerne. Desuden kan bankerne næppe ud fra deres normale sikkerhedskriterier fordele penge så hensigtsmæssigt, som erhvervenes egne tillidsmænd er i stand til. Jeg forstår ikke, at man ikke frygter netop i en situation, hvor vi har en kreditstramning, som vi har det i tider med betydelig pengenød i bankerne, at overlade denne fordeling til bankerne, som ofte er nødt til at holde de virksomheder i gang, som de er vant til at finansiere, og som man her vil pålægge en meget besværlig opgave, en opgave, der faktisk kun kan løses på den måde, at ordningen bliver til fordel for bankernes privilegerede kunder.“

Aksel Larsen (DK) gik ligeledes imod lovforslaget med den begrundelse, at det mere tjente bankernes end håndværkets og industriens interesser, mens *Tholstrup* (DR) erkendte, at det kunne udgøre en indledning til en afvikling af statsfinansieringen, dog ville han hellere være med til helt at ophæve lovgivningen om foranstaltninger til fremme af danske erhvervsinteresser end til at foretage den foreslåede ændring.

Det udvalg, hvortil lovforslaget henvistes, afgav ikke betænkning.

30. Forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring (om fremrykning til 1. april 1957 af udbetaling af forhøjelser af den indtægtsbestemte folkepension). (Af *Ragnhild Andersen, Alfred Jensen og Aksel Larsen*). [A. sp. 1459].

Fremsat mundtligt i folketinget $^{13}/_2$ (F. sp. 2573). 1. beh. $^{6}/_3$ (F. sp. 2972).

Lovforslaget havde til formål at lade de ved folkepensionsloven gennemførte årlige forhøjelser af grundbeløbene på 400 kr. i kommunegruppe I, 500 kr. i kommunegruppe II og 600 kr. i kommunegruppe III for ægtepar og $^{2}/_3$ heraf for enlige, der ifølge den gennemførte lov kommer til udbetaling fra 1. oktober 1957, komme til udbetaling allerede fra 1. april 1957, fra hvilken dato folkepensionsbidraget træder i kraft.

Herved ville pensionisterne i perioden 1. april 1957—1. oktober 1957 få en forhøjet indtægt, som til ægtepar i kommune-

grupperne I, II og III blev henholdsvis 200 kr., 250 kr. og 300 kr. og til enlige henholdsvis 133 kr., 167 kr. og 200 kr.

Ved fremsættelsen af lovforslaget motiverede ordføreren for forslagsstillerne, *Ragnhild Andersen* (DK), lovforslaget med, at hendes gruppe ikke kunne være tilfreds med den ved folkepensionsloven gennemførte ordning, hvorefter de i 1956 vedtagne forhøjelser af folkepensionen først skulle træde i kraft den 1. oktober 1957, et halvt år efter, at de administrative ændringer, herunder indregningen af tillæggene i folkepensionens grundbeløb, var gennemført, og et halvt år efter, at man ville være begyndt at opkræve folkepensionsbidraget.

Ved lovforslagets 1. behandling afviste socialminister *Strøm* (S) lovforslaget under henvisning til, at tidspunktet for indførelse af de omhandlede forbedringer var et led i det forlig, som i folketinget blev indgået om folkepensionen. Han henstillede derfor, at folketinget afviste forslaget.

Efter at *Ragnhild Andersen* (DK) havde beklaget socialministerens afvisende holdning over for lovforslaget og yderligere begrundet sin stilling nærmere, nægtede folketinget med 91 stemmer mod 7 (DK) lovforslagets overgang til 2. behandling. Ingen repræsentanter for de øvrige partier tog ordet under lovforslagets behandling.

31. Forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Huslejhjælp). (Af *Alfred Jensen, Ragnhild Andersen, Aksel Larsen* og *Lynnerup Nielsen*). [A. sp. 1481].

Fremsat skriftligt i folketinget $14\frac{1}{2}$ (F. sp. 2642). 1. beh. $\frac{6}{3}$ (F. sp. 2978). Henvist til udvalg på 17 medlemmer (*Ravn* [formand], *Bladt, Bundvad, Lund Jensen, Evald Kristensen, Wiggo Larsen, Hans Rasmussen, Robert Sørensen, Lorentzen, Anders Andersen, Søren Andersen, N. Chr. Christensen, Conrad Kofoed, Poul Sørensen, Clausen (Olufskjær), Gertie Wandel* og *Aage Fogh* [næstformand]).

Lovforslaget havde følgende indhold:

„I § 15 i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring, jfr. lovebekendtgørelse nr. 43 af 18. februar 1952, foretages følgende ændringer:

1) Stk. 5 affattes således:

„Som tillæg til understøttelsen ydes der endvidere husleje-

hjælp til alle arbejdsløse, der har været arbejdsløse i 25 kontrollerede dage inden for de sidst forløbne 12 måneder.“

2) I stk. 6 ændres i 2. linje „60 kr.“ til: „120 kr.“ og i 3. linje „40 kr.“ til: „80 kr.“.

Mens huslejhjælp efter de nugældende regler alene ydes til *forsørgere og ikke-forsørgere med 15 års medlemstid og derover*, tilsigtede lovforslaget at give mulighed for at yde huslejhjælp til *alle arbejdsløse* på de i øvrigt i loven angivne betingelser.

Endvidere søgtes de i loven fastsatte *maksimumsbeløb* for huslejhjælpen *forhøjet* som anført.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Alfred Jensen* [DK]) anførte i sin fremsættelse bl. a. følgende:

„Ikke-forsørgere må ofte betale urimeligt høje priser for logi. Det er ikke ukendt, at de må betale op til halvdelen af den ugentlige understøttelse i husleje.

Når udgifter til kontingenter og øvrige livsfornødenheder tages i betragtning, siger det sig selv, at det er en urimelighed, at loven ikke åbner adgang til at yde huslejhjælp til ikke-forsørgere.“

Om de foreslåede forhøjelser af maksimumsbeløbene siges det — efter en omtale af den i 1947 gennemførte pristalsregulering af den i loven fastsatte huslejhjælp —:

„Erfaringerne har vist, at den [således regulerede huslejhjælp] ikke har kunnet holde. Det højeste maksimum beløber sig med regulering til 84 kr. Lejen for almindelige lejligheder i nybyggeriet løber i adskillige tilfælde langt op over 200 kr. månedlig.

Derfor er huslejhjælpen aldeles utilstrækkelig for en lang række arbejdsløse og en ændring af det fastsatte maksimumsbeløb nødvendig. Vi foreslår derfor, at beløbene i paragraf 15, stk. 6, ændres fra 60 kr. til 120 kr. og fra 40 kr. til 80 kr.

Jeg gør opmærksom på, at en sådan forhøjelse ikke betyder, at enhver arbejdsløs får dobbelt huslejhjælp. Den arbejdsløse kan ikke få mere i huslejhjælp, end han betaler i husleje. Den, der betaler mindre end 84 kr. månedlig i leje, opnår efter vort forslag ikke en øre mere i huslejhjælp. Men de, der betaler mere end 84 kr. og i dag kun kan oppebære 84 kr., kan få mere i huslejhjælp.

Da reguleringsbestemmelsen også kommer til at virke fremefter, vil det sige, at arbejdsløse kan opnå op til 168 kr. månedlig i huslejhjælp.“

Ved 1. behandling udtalte *socialministeren* bl. a. følgende:

„Jeg ser naturligvis med sympati på tanken om at forbedre forholdene for dem, der er ramt af arbejdsløshed. Jeg kan henvise til, at jeg for kort tid siden her i tinget har fremsat forslag til en

særlig lov om brændselshjælp til arbejdsløse, og jeg håber, at dette forslag må blive gennemført.

Med hensyn til spørgsmålet om at forhøje maksimum for huslejhjælpen kan jeg henvise til, at grænserne vil blive forhøjet fra 1. april i år som følge af stigningen i den af det statistiske departement beregnede boligudgift. Jeg ved meget vel, at de, der har bolig i nyere byggeri, ofte vil have huslejudgifter, der overstiger de gældende maksimumsgrænser, men man er jo nødt til at fastsætte disse grænser ved et passende gennemsnit, og maksimum kan ikke altid udnyttes fuldt ud. Jeg ser som sagt gerne en forbedring af lovgivningen om hjælp til de arbejdsløse, men jeg finder, at ændringer i lovgivningen som dem, der her er foreslået, bør ses i en større sammenhæng.

Der er ofte her i tinget henvist til den kommission, der er nedsat til undersøgelse af arbejdsløshedslovgivningen, og også jeg finder det rigtigst at afvente resultatet af disse undersøgelser, før der stilles forslag om ændringer i denne lovgivning; men jeg er villig til at se på spørgsmålet i et udvalg."

Alfred Jensen bemærkede, at hans parti i samlingen 1955-56 havde fremsat en række forslag til forbedring af hjælpen til de arbejdsløse på flere områder.

Spørgsmålet om huslejhjælpen kunne efter hans opfattelse ikke afvente en udvalgs- eller kommissionsbehandling. Det var i øvrigt urimeligt at regne med en gennemsnitshusleje, når der ikke var konkurrence på boligmarkedet og der følgelig for en arbejder kun var den mulighed at tage den lejlighed, han kunne få. Dette betød, at de, der havde sat bo i de senere år, havde været nødt til at betale en husleje, der var langt større end det gennemsnitsbeløb, der beregnedes til brug for pristalsreguleringen. Den af ministeren omtalte forhøjelse, som skulle finde sted den 1. april, var efter *Alfred Jensen*'s opfattelse såre beskeden og ganske utilstrækkelig til afhjælpning af vanskelighederne.

Ravn (S) foreslog lovforslaget henvist til et udvalg på 17 medlemmer.

Alfred Jensen anmodede om, at udvalget måtte blive på 21 medlemmer, for at forslagsstillerne kunne sikres repræsentation.

Efter det af *Ravn* stillede forslag henvistes lovforslaget til et udvalg på 17 medlemmer, som ikke afgav betænkning.

32. Forslag til lov om børnetilskud og moderskabsydelse. (Af *Petra Petersen*, *Ragnhild Andersen*, *Alfred Jensen* og *Aksel Larsen*). [A. sp. 1483].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁶/₂ (F. sp. 2679). 1. beh. ²²/₃ (F. sp. 3332). Henvist til samme udvalg som forslag til lov om

skat til staten af indkomst, formue og kapitalvinding m. fl. lovforslag. Beretning (B. sp. 503) afgivet ¹²/₄.

Lovforslaget havde følgende ordlyd:

§ 1. Til personer, hvis skattepligtige indkomst ikke overstiger de i henhold til lov om folkeforsikring fastsatte grænser for retten til medlemskab i statsanerkendte sygekasser, udbetales et årligt tilskud til hvert barn indtil det 18. år, for hvilket vedkommende har forsørgerpligt.

§ 2. Tilskuddet udgør 300 kr. pr. barn og udbetales kvartalsvis gennem kommunerne til den berettigede, i reglen moderen.

§ 3. Enhver kvinde, hvis egen og/eller ægtefælles indkomst ikke overstiger grænsen for retten til medlemskab i statsanerkendte sygekasser, har i forbindelse med barnefødsel ret til en moderskabsydelse på 300 kr. for hvert barn, der fødes.

§ 4. Moderskabsydelsen udbetales gennem kommunerne, dog tidligst en måned før forventet fødsel. Henvendelse om udbetaling af moderskabsydelse skal, før fødslen har fundet sted, ledsages af fornøden dokumentation af jordemoder eller læge. Har fødslen fundet sted, da af fødselsattest.

§ 5. Børnetilskud og moderskabsydelse skal ikke medregnes til den skattepligtige indkomst.

§ 6. Kommunernes udgifter i henhold til denne lov refunderes fuldt ud af statskassen.

Ved fremsættelsen anførte *Petra Petersen* (DK) som ordfører for forslagsstillerne:

„Den kommunistiske gruppe finder, at dette forslag er meget påkrævet af hensyn til de store økonomiske byrder, der følger med en barnefødsel og barnets opvækst. Denne opfattelse er ikke ny for os, hvorfor vi også tidligere har fremsat forslag af lignende art som dette. I folketingssamlingen 1952-53 og 1953-54 fremsatte vi således forslag til lov om børnetilskud enslydende med det forslag, vi i dag fremsætter. Forslaget går ud på, at der til børn under 18 år, hvis forsørgeres skattepligtige indkomst ikke overstiger de i henhold til lov om folkeforsikring fastsatte grænser for retten til medlemskab i statsanerkendte sygekasser, udbetales et årligt børnetilskud på 300 kr.

Ligeledes har vi gentagne gange fremsat forslag til lov om moderskabsydelse, idet vi i alt 8 gange har fremsat det af befolkningskom-

missionen udarbejdede forslag. Befolkningss Kommissionens forslag fremsatte vi første gang i rigsdagssamlingen 1946-47 og sidst i samlingen 1954-55.

Det forslag til moderskabsydelse, vi i dag fremsætter, er ganske enkelt, idet vi foreslår en moderskabsydelse på 300 kr. pr. barn. Også her foreslår vi sygekassegrænsen som afgørende for retten til at opnå moderskabsydelse.“

Ved 1. behandling havde — foruden ordføreren — kun *justitsministeren* ordet om sagen. Han udtalte som stedfortræder for socialministeren, der var forhindret i at være til stede:

„Jeg gør opmærksom på, at den højtærede socialminister den 13. februar i år har fremsat et forslag til lov om børnetilskud m. v., et lovforslag, der i mange henseender ligner det forslag, som det ærede medlem fru Petra Petersen på sin gruppes vegne har fremsat den 26. februar. Noget kunne måske have talt for, at det ærede medlem i år undlod at fremsætte sit lovforslag. Det ærede medlem vil ved at sammenligne de to lovforslag se, at der ikke er så forfærdelig stor forskel på dem. Jeg ville tro, at den højtærede socialministers forslag også ud fra det ærede medlems opfattelse var at foretrække fremfor det ærede medlems eget forslag.

Jeg skal imidlertid ikke gå i detaljer; jeg vil finde det rimeligt, at det ærede medlems lovforslag henvises til behandling i det udvalg, der blev nedsat til behandling af den højtærede socialministers forslag.“

Det udvalg, som fik lovforslaget til behandling, afgav ikke betænkning om det.

33. Forslag til lov om ændringer i lov om byggeri med offentlig støtte. (Af *Alvilda Larsen, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen og Aksel Larsen*). [A. sp. 2011].

Fremsat skriftligt i folketinget $22\frac{2}{3}$ (F. sp. 3323). 1. beh. $10\frac{1}{4}$ (F. sp. 3889).

Lovforslaget gik ud på følgende:

1) Ud over de i byggestøttelovens § 1 nævnte rådighedsbeløb for *finansåret 1957-58 at stille 100 mill. kr. til rådighed for lån til socialt boligbyggeri til mindrebemidlede til en rente af 4 pct. p. a.* inden for de i lovens § 17 fastsatte *lånegrænser* og med ydelse af *driftstilskud* til nedbringelse af driftsudgifterne, jfr. lovens § 10.

2) En forhøjelse af de i lovens § 17 fastsatte *lånegrænser for socialt byggeri* fra 94 pct. til 97 pct., når lån ydes mod

kommunegaranti, og fra 94 pct. til 95 pct., når lån ydes til en kommune.

3) En forhøjelse af den i lovens § 31 fastsatte *lånegrænse for lån til parcel- og rækkehusbyggeri for mindrebedemlede* fra 90 pct. til 95 pct., når kommunegaranti tilbydes.

De under nr. 2 og 3 foreslåede forhøjelser af lånegrænserne svarede ganske til et af forslagsstillerne i 1955-56 fremsat lovforslag, som ikke blev gennemført (årbog 1955-56, side 545).

Ordføreren for forslagsstillerne (*Alvilda Larsen* [DK]) anførte i sin fremsættelsestale bl. a.:

„Baggrunden for forslaget er dels det kraftige fald i byggeriet af boliger, dels den store arbejdsløshed i alle byggefagene og de stadig stigende lejer i nybyggeriet.

Den kraftige nedskæring af byggeriet, der blev foretaget ved kriseforliget i september 1954, har givet sig udslag i et stort fald i påbegyndt byggeri i 1955 og i fuldført byggeri i 1956. Det samlede byggeri i 1956 er 15 pct. lavere end i 1954, og boligbyggeriet er 11 pct. lavere end i 1954.

Der er i 1956 givet tilsagn om statslån til 20 pct. færre lejligheder end i 1954. Samtidig er der sket en stor stigning i arbejdsløsheden.

Uanset en større påbegyndelse af boligbyggeri i 1956 er arbejdsløsheden steget med 25 pct. Men vi mangler stadig boliger til boligløse, til erstatning for saneringslejligheder og til reserver til dækning af de store årganges boligbehov.“

Lovforslaget skulle ifølge fremsættelsestalen medføre, at der kunne bygges 5 000 lejligheder til en månedlig leje af ca. 150 kr. og opnå fuld beskæftigelse til de arbejdsløse i byggefagene samt betyde en væsentlig nedsættelse af det lejeindskud, der i dag kræves for at få lejlighed i nybyggeriet.

Ved lovforslagets 1. behandling kom *Alvilda Larsen* ind på en nærmere omtale af boligmangelen, som hun betegnede som et forfærdende problem. Hun fandt, at investeringer på andre områder ikke kunne muliggøre en teknisk udvikling af stort omfang, når nedskæringen af de beløb, der stilledes til rådighed for boligbyggeriet, samtidig gjorde det umuligt at skaffe de arbejdende mennesker tag over hovedet.

Hun fremhævede endvidere forholdet mellem børnesygelighed og boligforhold som et stærkt argument for forøget byggeri. Arbejdsløsheden inden for byggefagene var alt for stor og endda stigende for murerfagets vedkommende. Det var uforståeligt, at regeringen, som havde erkendt de nugældende rådighedsbeløbs utilstrækkelighed, ikke havde fremsat lovforslag til afhjælpning heraf.

Boligministeren bemærkede, at det under behandlingen af lov-

forslaget om ændringer i byggestøtteleven angående kapitel V. A. (se side 200) var blevet klarlagt, at de øvrige partier ikke ville medvirke til nogen forhøjelse af rådighedsbeløbet. Det var derfor urealistisk at tro på muligheden af at gennemføre et lovforslag af en sådan rækkevidde som det her foreliggende, og ministeren kunne ikke medvirke hertil.

Ingen anden begærede ordet ved 1. behandling, og lovforslaget nåede ikke at komme til 2. behandling før samlingens slutning.

34. Forslag til lov om ændringer i lov om folkeforsikring. (Vedrørende ophævelse af folkepensionens mindstebeløb). (Af Søren Olesen). [A. sp. 2015].

Fremsat skriftligt i folketinget $27/3$ (F. sp. 3439). 1. beh. $9/4$ (F. sp. 3840). Partiernes ordførere: Bundvad, Lorentzen, Poul Møller, Skytte, Ragnhild Andersen og Søren Olesen.

Lovforslaget indeholdt i alt 11 ændringsforslag til den gældende folkeforsikringslov og tilsigtede *ophævelse af det i forbindelse med gennemførelse af folkepensionsloven (lov nr. 258 af 2. oktober 1956) indførte mindstebeløb* for folkepension, der ydes til folkepensionister uanset deres indtægtsforhold. Som konsekvens heraf foresloges yderligere en *nedsættelse af folkepensionsbidraget* fra 1 pct. til $1/2$ pct. af det beløb, hvoraf indkomstskat til staten betales.

Ved lovforslagets fremsættelse motiverede Søren Olesen (DR) lovforslaget således:

„Det har under hele behandlingen af loven om folkepension været erkendt, at dens gennemførelse ville medføre betydelige udgifter for staten og kommunerne; men siden lovens vedtagelse sidste efterår er der sket en væsentlig forringelse i landets økonomiske forhold, som særlig for landbruget betyder store vanskeligheder, og det må forudses, at disse også vil brede sig til de øvrige erhverv.

Såvel regeringen som folketinget har givet udtryk for, at det i denne situation vil være nødvendigt at undgå alle offentlige udgifter, som ikke er absolut påkrævede og nødvendige. Det må derfor være uforvarsligt, at man under disse forhold pålægger de produktive aldersklasser at udrede et beløb på ca. 60 mill. kr. årlig til medborgere over 67 år, som har en indtægt på 9 000-10 000 kr. og derover. Det er efter vor opfattelse de produktive aldersklassers pligt at sørge for medborgere, der på grund af alder eller invaliditet ikke er i stand til at arbejde, og som ikke har tilstrækkelig indtægt eller

formue til eget og familiens underhold. Men det kan aldrig være ret at pålægge de yngre aldersklasser derudover at betale af deres arbejdsindtægt til personer, som kan sikre sig selv en indtægt på størrelse med en almindelig arbejdsindtægt eller derover, blot fordi vedkommende har nået en alder af 67 år.“

Ved lovforslagets 1. behandling afviste socialminister *Strøm* lovforslaget under henvisning til, at der ikke kunne foretages ændringer i den nyligt gennemførte folkepensionsordning, uden at man gik imod de forudsætninger, som lå bag ved de øvrige partiers tilslutning til den nyordning af alderdomsforsørgelsen, der var opnået enighed om. I øvrigt var der allerede under behandlingen af folkepensionsforslaget fra retsforbundets side stillet ændringsforslag, der ganske svarede til det nu fremsatte lovforslag, og disse ændringsforslag havde ikke opnået tilslutning i tinget.

Bundvad (S), *Lorentzen* (V), *Poul Møller* (KF) og *Skytte* (RV) anbefalede at stemme imod lovforslaget af tilsvarende grunde.

Ragnhild Andersen (DK) erklærede sig villig til at medvirke til ophævelse af folkepensionen til de bedrestillede, men ønskede samtidig hele folkepensionsbidraget afskaffet.

Lovforslaget overgik til 2. behandling uden afstemning, men nåede ikke at komme til yderligere behandling i tinget inden samlingens udløb.

Folketingsårets 2. samling.

Forslag til lov om ændringer i lov om byggeri med offentlig støtte. (Af *Alfred Jensen*, *Ragnhild Andersen* og *Aksel Larsen*). [A. sp. 169].

Fremsat mundtligt i folketinget 19. 6 (F. sp. 411).

Lovforslaget fremsattes på forslagsstillernes vegne af *Alfred Jensen* (DK). Det var enslydende med et i folketingsårets 1. samling ligeledes fra kommunistisk side fremsat lovforslag, der ikke færdigbehandlede inden samlingens slutning, se foran side 523. I den korte mødeperiode i samlingen efter folketingsvalget nåede lovforslaget ikke at komme til behandling.

C.

Andre sager.

I. Forslag til folketingsbeslutning.

Folketingsårets I. samling.

1. Folketingsbeslutning angående Danmarks undertegnelse af de i Genève den 10. marts 1955 oprettede protokoller vedrørende ændringer i Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel og Overenskomsten om Organisationen for handelspolitisk Samarbejde. (Stats- og udenrigsminister *H. C. Hansen*) [A. sp. 673. — C. sp. 113].

Fremsat skriftligt i folketinget $28/_{11}$ (F. sp: 1243). 1. beh. $6/_{12}$ (F. sp. 1484). Partiernes ordførere: Lars P. Jensen, Harald Nielsen, Foss, Bertel Dahlgaard, Fuglsang og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Lars P. Jensen [næstformand], Einer-Jensen [formand], Poul Hansen (Grenå), Th. Mikkelsen, Viola Nørlov, Lars M. Olsen, Hans Rasmussen, Robert Sørensen, Harald Nielsen, Alfred Bøgh, Thorkil Kristensen, Peter Larsen, Anker Lau, Foss, Ole Bjørn Kraft, Poul Møller og Bertel Dahlgaard). Betænkning (B. sp. 181) afgivet $13/_{2}$. (Ordfører: Lars P. Jensen). 2. (sidste) beh. $28/_{2}$ (F. sp. 2798).

Ved beslutningen meddeler folketinget sit samtykke til Danmarks undertegnelse af følgende i Genève den 10. marts 1955 oprettede protokoller og overenskomster:

Protokol vedrørende ændringer i I. del af og artiklerne XXIX og XXX i Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel (GATT),

Protokol vedrørende ændringer i præamblen og II. og III. del af Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel,

Protokol vedrørende organisatoriske ændringer i Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel og

Overenskomst om Organisationen for handelspolitisk Samarbejde.

Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel (GATT), som de i nærværende folketingsbeslutning nævnte protokoller går ud på at ændre, blev — efter at rigsdagen den 27. april 1950 havde meddelt sit samtykke dertil — under 28. april 1950 tiltrådt af Danmark ved Ancey-protokollen af 10. oktober 1949.

GATT var oprindelig tænkt som en traktatlig ramme for de *gensidige toldindrømmelser*, hvorom der blev forhandlet første gang i Genève i 1947 og senere i Ancey i 1949, i Torquay i 1950—51 og i Genève i foråret 1956. Endvidere var det hensigten med overenskomsten foreløbig at gennemføre de vigtigste af de handelspolitiske bestemmelser, som var indeholdt i den i Havana i 1948 udarbejdede overenskomst om oprettelsen af Den internationale Handelsorganisation (ITO). Da imidlertid USA undlod at ratificere ITO-overenskomsten, måtte det opgives at føre den ud i livet, og protokollerne om den provisoriske anvendelse af GATT forblev derfor den eneste ramme for et verdensomspændende samarbejde om handels- og toldpolitik.

I sin nuværende form består GATT af tre dele, hvoraf kun I. og III. del — indeholdende bestemmelserne om toldmæssig mestbegunstigelse, toldindrømmelserne og de organisatoriske bestemmelser — er ubetinget forpligtende. Overenskomstens II. del — indeholdende de øvrige, i det væsentlige fra ITO-overenskomsten hentede, handelspolitiske bestemmelser — er derimod kun forpligtende for den enkelte kontraherende part i den udstrækning, dette ikke er uforeneligt med landets bestående lovgivning på datoen for den protokol, hvorved det pågældende land har tiltrådt GATT. Denne dato er for Danmarks vedkommende datoen for Ancey-protokollen, den 10. oktober 1949.

Siden Danmarks tiltrædelse af GATT har der som nævnt ovenfor været afholdt yderligere to toldkonferencer, nemlig i Torquay i 1950—51 og i Genève i foråret 1956. Resultaterne af Torquay-konferencen blev inkorporeret i GATT ved Torquayprotokollen af 21. april 1951. Ved denne protokol, som Danmark undertegnede den 21. december 1951, efter at rigsdagen den 26. oktober 1951 havde meddelt sit samtykke dertil, blev GATT tiltrådt af yderligere et antal lande. Antallet af deltagere er nu — efter at Japan i 1955 har tiltrådt overenskomsten — 35.

Som det er forudset i GATTs artikel XXV, mødes repræsentanter for de kontraherende parter fra tid til anden for at træffe afgørelser i henhold til bestemmelser i overenskomsten, der kræver fælles op-

træden, og for at drøfte andre spørgsmål, som har forbindelse med overenskomstens bestemmelser og formål.

Efter at forskellige i bemærkningerne til forslaget til nærværende folketingsbeslutning omtalte forhold havde medført, at der gennem længere tid havde hævet sig røster for en revision af GATT, vedtog de kontraherende parter på deres 8. mødesamling i efteråret 1953 at afholde *en ekstraordinær samling i vinteren 1954—55 med det formål at revidere overenskomsten.*

Medlemslandene blev anmodet om at indgive deres forslag til ændringer og tilføjelser til overenskomsten, og den 5. marts 1954 besluttede den danske regering at nedsætte et udvalg under udenrigsministeriet med den opgave i en betænkning at udforme de danske synspunkter og eventuelle ændringsforslag, som man fra dansk side burde fremkomme med ved revisionen af GATT.

Udvalget, som bestod af repræsentanter for udenrigsministeriet, finansministeriet, ministeriet for handel, industri og søfart, landbrugsministeriet, det økonomiske sekretariat, direktoratet for vareforsyning, Industrirådet, Grosserer-Societetets Komité, Provinshandelskammeret, Landbrugsrådet, De samvirkende danske Husmandsforeninger, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd samt en økonomisk sagkyndig rådgiver, fremlagde i september 1954 resultaterne af sine overvejelser i en betænkning om revision af GATT.

Revisionskonferencen blev afholdt i Genève i tiden 8. november 1954—7. marts 1955. Samtlige daværende 34 kontraherende parter var repræsenteret under forhandlingerne, som endvidere blev fulgt af observatører fra en række ikke-medlemslande og internationale organisationer.

I marts 1955 forelå konferencens resultater i form af de 3 ovennævnte ændringsprotokoller til den gældende overenskomst samt Overenskomsten om Organisationen for handelspolitisk Samarbejde.

Om sidstnævnte overenskomsts indhold skal anføres følgende:

Medlemmer af organisationen er ifølge den organisatoriske overenskomsts artikel 2 de kontraherende parter i Den almindelige Overenskomst.

Organisationen skal ifølge artikel 4 bestå af en forsamling, en eksekutivkomité og et sekretariat. Organisationens medlemmer skal udgøre forsamlingen, som er ansvarlig for udførelsen af organisationens funktioner (artikel 5). Eksekutivkomiteen består af 17 medlemmer valgt af forsamlingen under hensyntagen til de enkeltes betydning for den internationale handel og valgt med henblik på at sikre en ligelig fordeling mellem de geografiske områder, økonomiske udviklingstrin, økonomiske systemer og de forskellige økonomiske interesser. De fem i økonomisk henseende betydeligste medlemslande skal være faste medlemmer af komiteen (artikel 6). Sekretariatet ledes af en generaldirektør (artikel 7).

Ved forsamlingens og eksekutivkomiteens møder har hvert med-

lem én stemme, og beslutninger træffes som hovedregel af et flertal af de afgivne stemmer (artikel 8). I overenskomstens artikler 9—11 er truffet bestemmelser om organisationens budget, internationale retsstilling og dens forhold til andre organisationer.

Overenskomstens artikler 12—15 indeholder en række særlige bestemmelser vedrørende administrationen af GATT. Artikel 12 om administrationen i almindelighed, artikel 13 om dispensationer under særlige omstændigheder og artikel 14 om ophævelse eller forringelse af rettigheder er overtaget fra den gældende GATT-overenskomsts artikler XXIII og XXV. Ifølge artikel 15 må organisationens medlemmer, når de handler som medlemmer af GATT, ikke træffe bestemmelse om andre fremgangsmåder ved ændring af GATT end dem, der er forudset i artiklerne 13 og 14.

Artiklerne 16, 17 og 18 indeholder bestemmelser om ændringer; ikrafttræden, bekendtgørelse og registrering, og det bestemmes her, at overenskomsten træder i kraft 60 dage efter, at den er blevet tiltrådt af de regeringer, der er kontraherende parter i GATT, og hvis territorier repræsenterer 85 pct. af GATT-medlemslandenes samlede udenrigshandel.

Artiklerne 19, 20 og 21 indeholder overgangsbestemmelser, der fastsætter regler for forholdet til ændringerne af GATT, og regler om midlertidig anvendelse.

Konferencens resultater blev af *stats- og udenrigsministeren* ved fremsættelsen af forslaget til folketingsbeslutning gjort således op: „Sammenfattende kan det siges, at der i en del tilfælde opnåedes tilslutning til sådanne ændringer af de hidtidige bestemmelser, at der skabtes øgede muligheder for gradvis at påvirke den handelspolitiske udvikling i en for Danmark ønskelig retning. Endvidere er ved revisionen i højere grad end hidtil fastsat *konsultationspligt imellem medlemslande* i tilfælde, hvor kvantitative restriktioner eller andre former for importreguleringer skader et medlemslands interesser. Desuden er der med hensyn til de særlige problemer i forbindelse med *de underudviklede landes deltagelse i det internationale samarbejde* tilvejebragt særregler, som ganske vist gør disse landes forpligtelser mindre omfattende, men til gengæld gør det muligt for de øvrige landes vedkommende usvækket at fastholde overenskomstens grundprincipper og derved undgå, at GATT-samarbejdet som helhed svækkes af hensyn til de underudviklede landes særlige problemer.

Ved en vurdering af konferencens resultater må det tages i betragtning, at *Danmark* står ret ene med sine særlige handelspolitiske interesser som eksportør af forædlede landbrugsprodukter og som lavtarifland, medens et stort antal lande i kraft af deres økonomiske struktur har afvigende eller modsatte interesser, det være sig agrarprotektionistiske industrilande, højtariflande eller

økonomisk underudviklede lande. Dette forhold gav sig udtryk ikke blot i modstand mod de danske forslag og synspunkter, men tillige i konkrete forslag, hvis vedtagelse ville have betydet en forringelse af overenskomstens værdi fra et dansk synspunkt. Det var derfor i sig selv betydningsfuldt, at det lykkedes at undgå en almindelig tendens til afsvækkelse af bestemmelserne på de for Danmark vigtige punkter.

Ved siden af disse defensive resultater og de positive forbedringer, der opnåedes, jfr. foran, må det nævnes, at der gennemførtes en systematisk og teknisk *modernisering af overenskomsten*, således at denne i flere henseender er blevet forenklet og befriet for uklarhed og fortolkningstvivl.

Som bekendt er Danmark og de andre medlemslande ifølge de tiltrædelsesprotokoller, hvorved de i sin tid tilsluttede sig GATT-overenskomsten, kun forpligtet af de handelspolitiske bestemmelser i dennes 2. del i den udstrækning, hvori dette ikke er uforeneligt med den på tiltrædelsestidspunktet bestående lovgivning. Når overenskomstens 2. del således kun blev gjort betinget anvendelig, skyldes dette, at man i 1947 gik ud fra, at GATT-overenskomsten i løbet af et kortere åremål ville blive afløst af en konvention af mere permanent og omfattende karakter (Havana-overenskomsten). Dette blev imidlertid ikke tilfældet, og *den eksisterende foreløbige ordning har ofte virket utilfredsstillende*, bl. a. fordi de enkelte landes forpligtelser under overenskomsten er af forskellig udstrækning. For at råde bod herpå foreslog Danmark på konferencen sammen med Norge og Sverige, at GATT i sin helhed skulle gøres ubetinget bindende for medlemslandene efter en kortere overgangsperiode. En række lande, heriblandt USA, var imidlertid ikke i stand til at acceptere dette forslag. Derimod enedes man på konferencen om, at spørgsmålet om ubetinget anvendelse af GATT-overenskomsten skal tages op til fornyet overvejelse tre år efter den reviderede overenskomsts ikrafttræden. Samtidig vedtog man, at medlemslandene bør tiltræde GATT-overenskomsten direkte efter bestemmelserne i art. XXVI — i stedet for som hidtil indirekte ved de nævnte tiltrædelsesprotokoller — og at landene ved en sådan tiltrædelse kan tage forbehold for anvendelsen af 2. del af samme art som det, der er indeholdt i de nugældende tiltrædelsesprotokoller.

Dersom det måtte vise sig, at der blandt medlemslandene består et almindeligt ønske om at tiltræde GATT på denne måde, agter regeringen at tiltræde overenskomsten direkte efter art. XXVI med et forbehold af den nævnte art. En tiltrædelse under denne form vil ikke umiddelbart betyde nogen forøgelse af Danmarks forpligtelser i henhold til overenskomsten, men er først og fremmest at betragte som en forenkling af den hidtil anvendte tiltrædelsesform.

GATT-samarbejdet har hidtil fundet sted på et ret spinkelt organisatorisk grundlag, først og fremmest fordi overenskomsten som nævnt

ved sin tilblivelse hovedsagelig betragtedes som den organisatoriske ramme for en foreløbig anvendelse af visse af Havana-overenskomstens bestemmelser, indtil den i denne overenskomst forudsete internationale handelsorganisation måtte blive oprettet. Uanset at denne organisation aldrig blev til virkelighed — navnlig fordi Amerikas Forenede Stater undlod at ratificere overenskomsten — forblev GATTs karakter af et provisorisk samarbejdsorgan ikke destomindre uændret i årene siden 1947.

Det var derfor nærliggende ved denne lejlighed, da overenskomstens tekst blev underkastet en revision, at søge at skabe *en mere fast og permanent organisation*. Det er etableringen af denne, der omhandles i den foreliggende overenskomst om Organisationen for handelspolitisk Samarbejde. Ud over således at give GATT-arbejdet og GATT-sekretariatet en mere permanent ramme tager oprettelsen af denne organisation ikke sigte på nogen større reel udvidelse af samarbejdet eller ændring af dets struktur.“

I tilslutning hertil udtalte ministeren:

„I forbindelse med den nævnte overenskomst om Organisationen for handelspolitisk Samarbejde foreligger der imidlertid ét problem, der er af vigtighed for GATT-arbejdets fremtid, nemlig spørgsmålet om USAs stilling til GATT-samarbejdet. I henhold til amerikanske statsretlige bestemmelser har den amerikanske regering kunnet tiltræde selve GATT-overenskomsten såvel som de nu oprettede ændringsprotokoller til denne uden at indhente den amerikanske kongres' samtykke hertil. Dette har imidlertid medført, at den amerikanske kongres i visse tilfælde ikke har anset sig for at være fuldt ud bundet af de forpligtelser, der påhviler den amerikanske regering ifølge overenskomsten, hvilket naturligvis har været en alvorlig svaghed i GATT-samarbejdet i de forløbne år.

Den amerikanske regering kan derimod ikke tiltræde overenskomsten om Organisationen for handelspolitisk Samarbejde uden at indhente kongressens samtykke hertil, og spørgsmålet om USAs tiltrædelse af denne overenskomst vil derfor muligvis blive en prøvesten for den amerikanske kongres' holdning til et internationalt handelspolitisk samarbejde på det her foreliggende grundlag.

Det er regeringens opfattelse, at tidspunktet for Danmarks formelle undertegnelse af overenskomsten om Organisationen for handelspolitisk Samarbejde i nogen grad bør afhænge dels af udslignerne til, at overenskomsten godkendes af den amerikanske kongres, dels af de andre større handelsnationers holdning til overenskomsten. Jeg kan i denne forbindelse oplyse, at indtil nu har kun fem lande, hvoriblandt England, Indien og Pakistan, tiltrådt denne, idet dog enkelte andre lande, hvoriblandt Belgien, Holland og Tyskland, har tiltrådt den med ratifikationsforbehold. Det er fastsat i overenskomsten, at den *først træder i kraft, når lande, hvis udenrigshandel tilsammen andrager 85 pct. af samtlige GATT-landes udenrigs-*

handel, har tiltrådt den. Da USAs udenrigshandel andrager over 15 pct. af GATT-landenes samlede udenrigshandel, vil overenskomsten således *ikke kunne træde i kraft, medmindre USA tiltræder den.* Regeringen anser det imidlertid for rigtigt nu at indhente folketings samtykke til Danmarks tiltrædelse af Overenskomsten om handelspolitisk Samarbejde, samtidig med at de tre ændringsprotokoller til GATT-overenskomsten forelægges det høje ting til godkendelse.“

Forslaget til folketingsbeslutning mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier med undtagelse af det kommunistiske, der afholdt sig fra at stemme om sagen. Som begrundelse herfor anførte *Aksel Larsen* ved 2. behandling, at betydningen af den foreslåede folketingsbeslutning var meget problematisk. „Det er i øjeblikket usikkert, hvor meget der bliver ud af det, om der overhovedet bliver noget ud af det, hvor stor betydning det kan få, hvor store ændringer det vil medføre.“ Kommunisterne var under disse forhold betænkelige ved forslaget, som de ikke kunne anbefale til vedtagelse.

2. Folketingsbeslutning vedrørende ikraftsættelsen af de i sjette protokol vedrørende supplerende toldindrømmelser under Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel indeholdte danske toldindrømmelser. (Stats- og udenrigsminister *H. C. Hansen*). [A. sp. 1023. — C. sp. 115].

Fremsat skriftligt i folketinget 28/11 (F. sp. 1252). 1. beh. 6/12 (F. sp. 1484). Partiernes ordførere: Lars P. Jensen, Harald Nielsen, Foss, Bertel Dahlgaard, Fuglsang og Oluf Pedersen. Henvist til samme udvalg som forslag til folketingsbeslutning angående Danmarks undertegnelse af de i Genève den 10. marts 1955 oprettede protokoller vedrørende ændringer i Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel og Overenskomsten om Organisationen for handelspolitisk Samarbejde (nærmest foregående sag) og forslag til lov om ændring i lov om toldafgifterne m. m. og i lov om forskellige forbrugsafgifter. Betænkning (B. sp. 181) afgivet 13/2. (Ordfører: Lars P. Jensen). 2. (sidste) beh. 28/2 (F. sp. 2798).

Ved beslutningen meddeler folketinget sit samtykke til, at de i sjette protokol af 23. maj 1956 vedrørende supplerende toldindrømmelser under Den almindelige Overenskomst om

Told og Udenrigshandel (GATT) indeholdte danske toldindrømmelser sættes i kraft.

I tiden 19. januar—23. maj 1956 afholdtes i Genève den fjerde serie toldforhandlinger under GATT. Af de 35 i overenskomsten kontraherende parter deltog 22 i denne toldkonference, og der afsluttedes i alt godt 60 tosidede *aftaler om nedsættelser eller bindinger af gældende toldsatser*. Disse aftaler, som vil blive iværksat ved ovennævnte sjette protokol vedrørende supplerende toldindrømmelser under Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel berører ca. 3 000 toldsatser, hvorefter der under Den almindelige Overenskomst vil være bundet eller nedsat ca. 60 000 toldsatser i GATT-landene.

De af andre GATT-lande ydede toldindrømmelser kommer dansk eksport af de pågældende varer til gode, enten fordi de er ydet direkte til Danmark eller som følge af det i GATT knæsatte mestbegunstigelsesprincip. Selv om Danmark, som det fremgår af bemærkningerne til forslaget til folketingsbeslutning, ikke ved sine tosidede forhandlinger opnåede betydelige fordele, vil konferencens samlede resultater derfor være af interesse for dansk eksport.

Konferencens forhistorie.

I tiden siden Torquay-konferencen i vinteren 1950—51 har man fra dansk side sammen med de øvrige lavtariflande fortsat de i Torquay indledte bestræbelser med henblik på vedtagelse i GATT af en automatisk virkende forpligtelse for medlemslandene til at reducere deres toldniveauer. En plan for en sådan toldnedsættelsesforpligtelse blev udarbejdet, og lavtariflandene søgte på den i vinteren 1954—55 afholdte konference om en revision af GATT forgæves at få hovedprincipperne i denne plan optaget i GATT.

Efter at USAs regering i juni 1955 havde meddelt, at den var rede til at optage toldforhandlinger med alle andre medlemslande i medfør af den bemyndigelse, den havde fået ved „Trade Agreements Extension Act“, opnåedes der enighed om, at en fjerde serie internationale toldforhandlinger skulle finde sted i foråret 1956. Et forsøg på at få vedtaget, at forhandlingerne skulle føres på basis af en automatisk virkende toldnedsættelsesforpligtelse mødte kraftig modstand fra højtariflandenes side. De principper, der skulle ligge til grund for forhandlingerne, blev i det væsentlige de samme som dem, der havde dannet grundlaget for de tidligere toldforhandlinger under GATT, hvilket vil sige, at forhandlingerne skulle føres mellem landene to og to på basis af et gensidighedsprincip.

Forarbejdet til toldkonferencen.

I lighed med den ved forberedelserne til Annecy- og Torquay-konferencerne fulgte fremgangsmåde blev de danske forarbejder til

Genève-konferencen foretaget af det under departementet for told- og forbrugsafgifter nedsatte *toldforhandlingsudvalg*.

Toldforhandlingsudvalget udarbejdede de lister over *Danmarks ønsker om toldindrømmelser* fra udlandet, som skulle tilstilles de øvrige lande. Endvidere afgav udvalget indstilling til finansministeren om, *hvilke toldindrømmelser Danmark under forudsætning af gensidighed kunne tilbyde udlandet*. Listerne over de danske tilbud om toldindrømmelser blev af finansministeren forelagt repræsentanter for de udvalgsberettigede politiske partier. De pågældende repræsentanter blev i øvrigt også under konferencens forløb holdt orienteret om forhandlingernes gang og fik forelagt de endelige toldaftaler, forinden undertegnelse af disse fandt sted.

Forløbet af de internationale toldforhandlinger i Genève.

A. De tosidede toldforhandlinger.

Allerede inden konferencens åbning meddelte Finland og Frankrig, at de ikke fandt grundlag for at optage toldforhandlinger med Danmark. Det viste sig også hurtigt, at der ikke forelå grundlag for aftaler med Australien, Belgien, Holland, Luxembourg og Chile. Endvidere trak Ceylon sig ud af konferencen.

Den danske delegation kom kun i egentlige forhandlinger med delegationerne for USA, Canada, Forbundsrepublikken Tyskland, Italien, Østrig og Storbritannien.

Danmarks forhandlinger med Storbritannien og Italien førte ikke til afsluttelse af aftaler, først og fremmest fordi disse lande ikke fremkom med for Danmark tilfredsstillende tilbud vedrørende landbrugsvarer.

Danmarks forhandlinger på konferencen resulterede herefter i *toldaftaler* mellem Danmark og følgende fire lande: USA, Canada, Forbundsrepublikken Tyskland og Østrig.

B. Sjette protokol vedrørende supplerende toldindrømmelser under GATT.

De på Genève-konferencen aftalte toldindrømmelser indføres i de allerede bestående, til GATT knyttede lister over toldindrømmelser ved „Sjette protokol vedrørende supplerende toldindrømmelser under Den almindelige Overenskomst om Told og Udenrigshandel“.

Protokollens § 1 indeholder den bestemmelse, hvorved de på konferencen aftalte toldindrømmelser bliver en del af de til Den almindelige Overenskomst knyttede lister over toldindrømmelser.

Ifølge § 2 vil den enkelte kontraherende parts toldindrømmelser først træde i kraft, efter at den har meddelt, at den vil sætte sine toldindrømmelser i kraft.

§ 3 giver kontraherende parter, der har sat deres toldindrømmelser i kraft, adgang til fra en sådan ikraftsættelse at undtage

toldindrømmelser ydet til lande, som endnu ikke har afgivet den i § 2 omhandlede meddelelse.

I § 4 fastsættes protokollens dato som skæringsdato for anvendelse af visse af Den almindelige Overenskomst's bestemmelser.

§§ 5 og 6 indeholder undertegnelses- og deponeringsbestemmelser m. v. Protokollen er blevet undertegnet på Danmarks vegne den 23. maj 1956.

C. Konferencens flersidede drøftelser.

Efter at de ovenfor under redegørelsen for konferencens forhistorie omtalte bestræbelser for at få etableret en automatisk virkende toldnedsættelsesforpligtelse var brudt sammen, koncentrerede man sig fra dansk side sammen med de andre lavtariflande om i videst muligt omfang at udnytte det beskedne flersidede element, som det var lykkedes at få ind i bestemmelserne om nedsættelse af en særlig toldforhandlingskomité, der skulle lede og samordne forhandlingerne. Fra dansk side søgte man således at få den nævnte komité til at øve en aktiv indsats for en forøgelse af højtariflandenes tilbud om toldnedsættelser, ikke mindst for landbrugsvarer. De danske bestræbelser stødte imidlertid på modstand fra de af komiteens medlemmer, der repræsenterede højtariflandene, og komiteens få henstillinger herom blev kun i ringe grad fulgt af højtariflandene. Dette gjaldt således også en henstilling fra komiteen til de forhandlende lande om i særlig grad at være opmærksomme på det ringe antal tilbud, der forelå vedrørende landbrugsvarer. Den manglende vilje til at følge denne henstilling var baggrunden for, at den danske delegations forhandlinger med Storbritannien og Italien blev resultatløse, og førte i forhandlingerne mellem Danmark og Forbundsrepublikken Tyskland til en kuldkastelse af hele det oprindelige forhandlingsgrundlag med det resultat, at den endelige dansk-tyske aftale blev af meget begrænset indhold.

Af stats- og udenrigsministerens tale ved fremsættelsen af forslaget til folketingsbeslutning skal anføres følgende afsnit:

„Ligesom tilfældet var i 1930'erne, har de fælles principielle interesser ved flere lejligheder fået de europæiske *lavtariflande* (Danmark, Norge, Sverige, Beneluxlandene og Schweiz) til at indtage fælles standpunkter i de senere års tolddrøftelser. I foråret 1956 fremlagde man fra dansk side en *toldnedsættelsesplan* for de øvrige lavtariflande med henblik på at få toldspørgsmålet realitetsbehandlet i den europæiske økonomiske samarbejdsorganisation, OEEC, idet yderligere fremskridt ikke foreløbig syntes at kunne opnås i GATT. Lavtariflandene enedes om et fælles forslag, der tog sigte på automatiske toldnedsættelser for de vigtigste varer i den europæiske samhandel; dette forslag kom til drøftelse på et ministermøde i

OEEC i juli 1956 og anses for at have været medvirkende til, at Storbritannien ændrede sin holdning til spørgsmålet om at tage det generelle europæiske toldproblem op til realitetsbehandling. Som det vil vides, besluttede OEECs ministerråd på britisk initiativ at iværksætte en undersøgelse af muligheden for en nærmere tilknytning mellem den af Beneluxlandene, Frankrig, Italien og Tyskland påtænkte toldunion og de øvrige OEEC-lande. Undersøgelsen skulle først og fremmest koncentreres om muligheden for at skabe et europæisk frihandelsområde, det vil sige en samarbejdsform, under hvilken de deltagende lande afskaffer de indbyrdes toldsatser og øvrige handelsrestriktioner, men hver for sig kan opretholde autonome toldsatser over for den øvrige verden. Det blev samtidig besluttet, at lavtariflandenes toldnedsættelsesplan omgående skal søges gennemført, hvis disse undersøgelser ikke fører til noget positivt resultat. Undersøgelserne befinder sig endnu på et rent teknisk stade, men det er hensigten at søge udarbejdet en foreløbig beretning inden nytår 1957. Hvis det viser sig, at de tekniske muligheder for *dannelsen af et frihandelsområde* i tilknytning til de seks landes påtænkte toldunion er til stede — og foreløbig forekommer dette sandsynligt — kan undersøgelserne ventes fortsat med henblik på at udarbejde en mere detaljeret plan, der skal forelægges for de politiske myndigheder i de enkelte lande. Det er ifølge sagens natur for tidligt på indeværende tidspunkt at skønne over det sandsynlige resultat af undersøgelserne eller at kommentere de problemer, der er forbundet med en sådan plan, herunder spørgsmålet om resultatet af de danske bestræbelser for at sikre, at landbrugsvarerne inddrages i et eventuelt frihandelsområde. De indtil nu stedfundne drøftelser har i mange henseender tydet på en positiv holdning i de deltagende lande til tanken om dannelse af et europæisk frihandelsområde.“

Ministeren sluttede sin redegørelse således:

„Toldkonferencen i Genève har måske haft sin største betydning ved at vise, at den hidtil anvendte forhandlingsform — baseret på bilateral udveksling af ydelser og modydelser, som i kraft af mestbegunstigelsesprincippet udstrækkes til samtlige medlemmer — under de herskende forhold næppe kan forventes at føre til yderligere resultater af betydning, og at nye metoder er påkrævede.

Hvad angår de beskudte direkte toldindrømmelser, som Danmark tilforhandlede sig på konferencen i Genève, er det regeringens opfattelse, at der er et for Danmark gunstigt forhold mellem ydelser og modydelser — de sidstnævnte hovedsagelig i form af toldbindinger. Hertil kommer de indirekte fordele, som Danmark i kraft af mestbegunstigelsesprincippet opnår af de toldnedsættelser og toldbindinger, hvorom andre lande indbyrdes traf aftale under konferencen.“

Forslaget til folketingsbeslutning mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier med undtagelse af det kommunistiske, hvis ord-

fører ikke mente, at Danmark ville opnå nogen fordel ved at tiltræde den overenskomst, som forslaget drejede sig om.

Kommunisterne afholdt sig derfor fra at stemme om forslaget, som de øvrige partier enstemmigt sluttede sig til.

3. Folketingsbeslutning om at stille en dansk militær styrke til rådighed for De Forenede Nationer i Suezområdet. (Stats- og udenrigsminister *H. C. Hansen*). [A. sp. 239. — C. sp. 5].

Fremsat mundtligt i folketinget $\frac{6}{11}$ (F. sp. 700). 1. beh. $\frac{6}{11}$ (F. sp. 712). Partiernes ordførere: Alsing Andersen, Thorkil Kristensen, Ole Bjørn Kraft, Jørgen Jørgensen (Lejre), Aksel Larsen og Viggo Starcke. 2. (sidste) beh. $\frac{6}{11}$ (F. sp. 742).

Ved beslutningen meddeler folketinget sit samtykke til, at regeringen stiller en dansk militær styrke til rådighed for De Forenede Nationer med henblik på oprettelsen af en international styrke i Suezområdet i overensstemmelse med plenarforsamlingens resolution herom af 5. november 1956.

Forslaget til folketingsbeslutning var ved fremsættelsen ledsaget af følgende bemærkninger:

„I foråret og sommeren 1949 blev der på grundlag af De Forenede Nationers mæglingsbestræbelser indgået *våbenstilstandsoverenskomster* mellem Israel på den ene side og dets arabiske nobastater på den anden.

Den våbenhvile, det således var lykkedes at tilvejebringe, har imidlertid gentagne gange været udsat for krænkelser fra begge sider.

Trods talrige henstillinger fra Sikkerhedsrådet og FNs generalsekretær lykkedes det ikke at sikre freden i området. Den 29. oktober 1956 overskred israelske styrker grænsen til Ægypten og stødte frem mod Suezkanalen.

Den 30. oktober overgav Storbritannien og Frankrig Ægyptens og Israels repræsentanter i London noter, indeholdende krav om, at kampene mellem parterne umiddelbart skulle bringes til ophør, og at styrkerne skulle rykkes tilbage til linjer, der ligger 16 km på hver side af Suezkanalen. Samtidig lød kravet på, at de to lande inden 12 timer skulle acceptere en midlertidig besættelse af kanalzonen. I modsat fald ville britiske og franske styrker gennemføre besættelsen.

Det britisk-franske ultimatum blev accepteret af Israel på betingelse af en tilsvarende accept fra ægyptisk side, men afslået af Ægypten, og der blev derefter givet ordre til *britisk-fransk aktion i Suezkanal-området*.

I et møde endnu samme dag i Sikkerhedsrådet fremsatte De Forenede Staters delegerede et resolutionsforslag, som opfordrede Israel til øjeblikkeligt at trække sine væbnede styrker tilbage til den fastsatte våbenstilstandslinje, og opfordrede alle medlemmer af De Forenede Nationer til at afholde sig fra magtanvendelse eller trussel om magtanvendelse i området på enhver måde, som er uforenelig med De Forenede Nationers formål.

Resolutionsforslaget blev ikke vedtaget som følge af, at Storbritannien og Frankrig nedlagde veto.

Efter at Sikkerhedsrådets behandling af sagen således var blevet standset, vedtog rådet med simpelt flertal at henstille sagen til FN's plenarforsamling.

I et ekstraordinært møde i plenarforsamlingen den 1. november fremsatte den amerikanske udenrigsminister følgende *resolutionsforslag*:

„Plenarforsamlingen, som har bemærket, at parterne i de israelsk-arabiske våbenstilstandsaftaler af 1949 ved mange lejligheder har tilsidesat bestemmelserne i aftalerne, at væbnede styrker fra Israel er trængt dybt ind i ægyptisk område i strid med den almindelige våbenstilstandsafnåte imellem Ægypten og Israel, at væbnede styrker fra Frankrig og Storbritannien udfører militære operationer mod ægyptisk territorium, samt videre at trafikken gennem Suezkanalen nu er blevet afbrudt til alvorlig skade for mange nationer, udtaler sin alvorlige bekymring over denne udvikling og

- 1) henstiller indtrængende og som en sag af hastende karakter til alle parter, der nu er impliceret i kamphandlinger i området, at de går ind på et øjeblikkeligt ophør af fjendtlighederne og som led heri foretager en standsnings af troppebevægelserne til og indførsel af våben i området,
- 2) henstiller indtrængende, at parterne i våbenstilstandsafnåterne straks trækker deres tropper tilbage bag demarkationslinjerne, afholder sig fra at foretage indfald over disse i tilgrænsende områder og omhyggeligt overholder forskrifterne i våbenstilstandsafnåterne,
- 3) anbefaler, at alle medlemmer afholder sig fra at indføre militært materiel i kampområdet og i almindelighed afholder sig fra at foretage nogen handling, som ville forhåle eller forhindre efterlevelsen af denne resolution,
- 4) henstiller indtrængende, at der, når indstillingen af fjendtligheder finder sted, tages skridt til at genåbne Suezkanalen og genoprette den sikre frihed til gennemsejling,
- 5) anmoder generalsekretæren om at iagttagge og omgående rapportere om efterlevelsen af denne resolution til Sikkerhedsrådet og til generalforsamlingen med henblik på sådanne videre skridt, som disse måtte finde passende i overensstemmelse med pagten,

6) beslutter, at den ekstraordinære samling fortsættes i afventning af resolutionens efterlevelse.“

Det amerikanske resolutionsforslag blev den 2. november *vedtaget* med 64 stemmer, herunder de nordiske lande, imod 5 (Storbritannien, Frankrig, Israel, Australien og New Zealand). Belgien, Canada, Laos, Nederlandene, Portugal og Sydafrika afholdt sig fra at stemme.

Da plenarforsamlingens påbud i nævnte resolution ikke blev efterkommet, fremsatte Canada i et senere møde et sålydende resolutionsforslag:

„I betragtning af, at det er tvingende nødvendigt for at fremme efterlevelsen af den af plenarforsamlingen den 2. november 1956 vedtagne resolution, anmodes generalsekretæren om som hastesag inden 48 timer at fremkomme med et forslag, hvorefter der med de interesserede landes samtykke oprettes en *international beredskabsstyrke under FN til at sikre og overvåge fjendtlighedernes ophør* i overensstemmelse med bestemmelserne i den ovennævnte resolution.“

Det canadiske forslag blev den 4. november *vedtaget* med 57 stemmer, heriblandt de fem nordiske lande, ingen stemte imod, medens 19 afholdt sig fra at stemme.

Efter at generalsekretæren i overensstemmelse med resolutionen havde afgivet en beretning, om hvis nøjagtige indhold regeringen endnu ikke har modtaget underretning, fremsatte Canada, Colombia og Norge den 4. november i plenarforsamlingen et sålydende fælles resolutionsforslag:

„Plenarforsamlingen, som ved sin resolution af 4. november 1956 har anmodet generalsekretæren om at fremlægge et forslag om en international beredskabsstyrke under FN i det anførte øjemed, og som med tilfredshed har taget generalsekretærens beretning om forslaget til efterretning og med særlig henvisning til nævnte beretnings afsnit 4

1. opretter en *FN-kommando for en international beredskabsstyrke* til at sikre og overvåge fjendtlighedernes ophør i overensstemmelse med samtlige de i plenarforsamlingsresolutionen af 2. november 1956 anførte bestemmelser,

2. udnævner under hensyn til sagens hastende karakter stabschef Burns til chef for denne kommando,

3. bemyndiger chefen for kommandoen til straks fra observatørkorpset ved organisationen til overvågelse af våbenstilstanden at rekruttere et begrænset antal officerer, der skal være statsborgere i lande, som ikke har permanent sæde i Sikkerhedsrådet, og bemyndiger ham endvidere til i samråd med generalsekretæren at iværksætte rekrutteringen af det yderligere fornødne antal officerer direkte fra forskellige medlemsstater, som ikke har permanent sæde i Sikkerhedsrådet, samt

4. opfordrer generalsekretæren til at træffe sådanne foranstaltninger, som måtte være påkrævede til umiddelbar iværksættelse af de i denne resolution omhandlede skridt.“

3-magts-forslaget om oprettelsen af en kommando blev af plenarforsamlingen den 5. november *vedtaget* med 57 stemmer (inkl. de nordiske landes) mod 0, medens 19 lande afholdt sig fra at stemme.

Den 5. november 1956 modtog regeringen gennem den danske delegerede ved De Forenede Nationer en opfordring fra organisationens generalsekretær, Dag Hammarskjöld, til på linje med en række andre medlemslande af De Forenede Nationer, der samtidig blev spurgt, at stille militære styrker til rådighed for en beredskabsstyrke under De Forenede Nationer.“

Som begrundelse for forslaget gav *stats- og udenrigsministeren* ved fremsættelsen tinget en udførlig redegørelse, der sluttede således:

„Tingene har, som det vil være de ærede medlemmer bekendt, udviklet sig med rivende hast i de sidste 24 timer. Jeg erkender uden videre, at det næsten er umuligt at fremsætte nogen blot tilnærmelsesvis sikker vurdering af situationen. Den synes at indeholde alle muligheder. En ting er imidlertid sikker: det haster med at finde frem til en løsning. I nat kom meddelelsen om det sovjetiske forslag om en fælles sovjetisk-amerikansk aktion. Sikkerhedsrådet afviste ved en flertalsbeslutning at behandle det. Ingen i den vestlige verden kan undre sig derved. Det måtte på forhånd være klart, at et forslag, der mest sandsynligt ville lede til en samgåen af USA og Sovjetunionen mod England og Frankrig, måtte være indiskutabelt.

Omtrent samtidig med forelæggelsen af det sovjetiske forslag i sikkerhedsrådet stilledes på plenarforsamlingen af asiatiske lande et forslag til resolution, som gik ud på i stærke udtryk at fordømme Israels og Englands og Frankrigs aktioner samt kræve tilbagetrækning af de implicerede landes tropper. Dette forslag nåede ikke frem til behandling i plenarforsamlingen, idet denne vedtog at udsætte spørgsmålet til behandling på et møde på et senere tidspunkt.

Den sovjetiske ministerpræsident Bulganins budskab til England, Frankrig og Israel blev bekendt i nattens løb. Ifølge foreliggende oplysninger går dette budskab ud på at true med væbnet indgriben fra Sovjetunionens side mod England, Frankrig og Israel, såfremt aktionen mod Ægypten ikke indstilles. Nogen officiel meddelelse om dette budskab foreligger ikke her. Vi er foreløbig henvist til at støtte os til pressetelegrammer.

Om reaktionen fra engelsk og fransk side over for dette sovjetiske, i meget drastiske vendinger holdte budskab er der hidtil ikke indløbet meddelelser, men allerede inden budskabet udsendtes, havde den britiske delegerede ved FN over for sikkerhedsrådet tilkendegivet, at den britiske regering havde truffet foranstaltninger til begrænsning af aktionen mod Ægypten.

Et væsentligt skridt henimod sagens løsning ser regeringen i beslutningen om at opstille en FN-politistyrke til indsættelse i Suez-området. Bestræbelserne ad den kurs, man herved er slået ind på, må fortsættes. Efter mit skøn må der lægges den største vægt på, at alle de lande, der er opfordret til at bidrage til denne politistyrke, snarest giver tilsagn herom. Jeg håber derfor, at det vil være muligt for det høje ting at give sin tilslutning til det foreliggende forslag endnu i dag.“

Forslaget gav anledning til en udførlig debat, under hvilken også forholdenes udvikling i *Ungarn* drøftedes.

Der blev fra alle sider givet tilslutning til forslaget, omend *Aksel Larsen* (DK) havde sine tvivl om, hvorvidt den sikkerhedsstyrke, De Forenede Nationer havde besluttet at opstille til sikring af freden omkring Suezkanalen, ville være tilstrækkelig, om det var en tilstrækkelig hurtig indgriben, og om det ville blive en tilstrækkelig effektiv indgriben i konflikten omkring Suez og krigen mod Ægypten. „Men under alle omstændigheder foreligger der dog her en beslutning fra De Forenede Nationer om en aktion, og jeg anser det for ganske givet, at man må, selv om man kan have sådanne tvivl, som jeg har omtalt, understøtte denne beslutning, og man må også overveje — men det må vel ske gennem regeringens forhandlinger med De Forenede Nationers generalsekretær — størelsen af det kontingent, Danmark i givet fald skal stille til rådighed.“

Forslaget til beslutning fremsattes og gennemførtes — med tingets samtykke — på en enkelt dag. Det vedtoges enstemmigt.

4. Folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af en international overenskomst om fælles finansiering af visse luftfartstjenester i Grønland og på Færøerne. (Minister for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 1801. — C. sp. 223].

Fremsat skriftligt i folketinget $12\frac{2}{3}$ (F. sp. 3050). 1. beh. $15\frac{2}{3}$ (F. sp. 3230). Partiernes ordførere: Heising, Johan Poulsen, Foss, A. C. Normann, Alfred Jensen og Tholstrup. 2. (sidste) beh. $21\frac{2}{3}$ (F. sp. 3267).

Ved beslutningen meddeler folketinget sit samtykke til, at Danmark ratificerer den i Genève den 25. september 1956 undertegnede overenskomst om finansiering af visse luftfartstjenester i Grønland og på Færøerne.

Ved beslutning af 20. marts 1951 meddelte rigsdagen sit samtykke til Danmarks undertegnelse af den i Montreal den 9. september

1949 afsluttede overenskomst mellem den danske regering og rådet for den internationale civile luftfartsorganisation (ICAO) vedrørende visse luftfartshjælpemidler i Grønland og på Færøerne.

Da en forbedring og udvidelse af de eksisterende luftfartshjælpemidler fra flere overenskomstlandes side fandtes påkrævet, og da der var almindelig enighed blandt de implicerede lande om det ønskelige i at opnå en mere smidig administration, end hvad der havde været muligt under 1949-overenskomsten, blev spørgsmålet om en revision af denne aktuelt, og ICAO indkaldte derfor de interesserede stater til *konference i Genève i september måned 1956*. Følgende stater var repræsenteret på konferencen: Belgien, Canada, Danmark, Frankrig, Den tyske Forbundsrepublik, Island, Israel, Italien, Holland, Norge, Sverige, Schweiz, Storbritannien og USA, og samtlige disse stater har undertegnet ovennævnte overenskomst, hvorom enighed opnåedes i Genève den 25. september 1956.

Den nu foreliggende overenskomst *tjener samme formål som 1949-overenskomsten*, nemlig gennem en fælles finansiering af visse luftfartstjenester i Grønland og på Færøerne at bidrage til *den sikre gennemførelse af ruteflyvningen på Nordatlanten*.

På tilsvarende måde som efter den hidtidige overenskomst forpligter Danmark sig til at stille visse nærmere angivne meteorologi- og telekommunikationstjenester samt radionavigationshjælpemidler til disposition for overenskomstlandenes luftfart mod, at disse lande til gengæld yder bidrag til afskrivning, forrentning og drift af de pågældende tjenester.

Efter 1949-overenskomsten fik Danmark dækket 90 pct. af samtlige udgifter til Grønlandstjenesterne og 95 pct. af samtlige udgifter ved LORAN-tjenesterne i Grønland og på Færøerne.

Ved den nu foreliggende overenskomst er der på dette punkt foretaget en forbedring for Danmark derved, at det danske bidrag sættes til vor andel i den samlede lufttrafik over Nordatlanten, for tiden 2,29 pct., hvortil kommer 5 pct., som Danmark skal yde som bidrag for indirekte, økonomiske fordele (valutariske, beskæftigelsesmæssige etc.) ved tjenesternes tilstedeværelse, eller i alt 7,29 pct. mod tidligere 10 pct. Denne nedsættelse vil betyde, at *Danmarks bidrag i forhold til den bestående ordning efter 1949-overenskomsten vil blive reduceret* med 200 000 kr. i 1957 og med ca. 180 000 kr. i 1958. Det samlede danske bidrag vil for 1957 andrage ca. 621 000 kr. og for 1958 ca. 565 000 kr.

Også på andre punkter betyder den nye overenskomst en forbedring for Danmark. Det kan således bl. a. nævnes, at det nu klart er fastslået, at en stat, som træder ud af overenskomstforholdet, fortsat er forpligtet til at betale sin part af de af den danske regering afholdte kapitaludgifter (artikel XXV b). Endvidere ophæver overenskomsten den hidtidige ordning med individuelle maksimumsbeløb for de enkelte overenskomstlandes bidrag. Endelig er der nu *mulighed*

for at indføre nye tjenester under overenskomsten, blot disse er tiltrådt af overenskomstlande, hvis bidragsansættelse tilsammen udgør mindst 90 pct. af det totale bidragsbeløb. Efter 1949-overenskomsten kræves på sidstnævnte område total enighed blandt overenskomstlandene.

Med hensyn til de rent tekniske spørgsmål indebærer den nye overenskomst bl. a. *indførelse af radiovindmålinger ved Danmarkshavn samt udbygning af Prins Christians Sunds aeronautiske radiotjeneste.*

Endvidere er det vedtaget at oprette en *telegrafiforbindelse mellem Godhavn og Nordamerika* samt at udbygge tjenesten ved Prins Christians Sund med radiofjernskriverforbindelser til Gander og Reykjavik samt en *telegrafiforbindelse til Reykjavik*. Indførelsen af disse tjenester er imidlertid afhængig af udfaldet af overvejelser om indførelse af et helt nyt kommunikationssystem (forward scatter systemet). Såfremt det nye kommunikationssystem kan realiseres inden for et kortere tidsrum, vil de nævnte tjenester ikke blive etableret.

Overenskomsten fra 1949 blev indgået mellem Danmark og ICAOs råd. Den nye aftale er indgået direkte mellem forannævnte stater, hvorved aftalen bringes på linje med andre overenskomster på luftfartsområdet.

Overenskomstens indhold.

Artikel I indeholder indledende bemærkninger.

Artikel II og III fastslår Danmarks forpligtelser med hensyn til tjenesterne.

Artikel IV indeholder bestemmelser om ICAOs medvirken ved administrationen af overenskomsten.

Artikel V fastsætter, at udgifterne ved tjenesterne ikke må overstige 1 234 525 USA dollars. I dette maksimumsbeløb er indeholdt et 10 pct. reservefond til dækning af svigtende betalinger, almindelige prisstigninger samt udgifter til mindre, nye tjenester eller forbedringer af eksisterende tjenester.

Artikel VI bestemmer, at overenskomsten kan udvides med nye tjenester, når stater, repræsenterende 90 pct. af den samlede bidragydelse, er enige herom.

Artikel VII indeholder nærmere regler om overenskomstlandenes refusion af de af Danmark afholdte udgifter til tjenesterne.

Artikel VIII indeholder regler om Danmarks pligt til at udarbejde overslag og regnskab vedrørende udgifterne ved tjenesterne.

Artikel IX fastsætter regler om dækning af Danmarks kapitaludlæg i forbindelse med tjenesterne.

Artikel X indeholder bestemmelser om et reservefond.

Artikel XI fastsætter regler om, hvilke møntsorter betalinger skal erlægges i.

Artikel XII indeholder bestemmelser om udbetalinger — herunder forskudsvis udbetaling — af de Danmark tilkommende betalinger.

Artikel XIII indeholder bestemmelser om optagelse af nye tjenester og afholdelse af nye kapitaludgifter ved eksisterende tjenester.

Artikel XIV indeholder bestemmelser om afgifter for benyttelse af tjenesterne.

Artikel XV indeholder et forbud mod, at Danmark uden rådets godkendelse indgår visse internationale aftaler vedrørende tjenesterne.

Artikel XVI fastsætter regler for Danmarks samarbejde med ICAOs repræsentanter.

Artikel XVII fastslår, hvornår rådet skal sammenkalde en konference af samtlige interesserede regeringer.

Artikel XVIII bestemmer, at eventuelle tvistigheder, som ikke kan bilægges ved forhandling, på begæring af en kontraherende regering, der er part i tvisten, skal forelægges rådet til udtalelse.

Artikel XIX indeholder regler om underskrift og ratifikation.

Artikel XX giver adgang for regeringer, der ikke har underskrevet overenskomsten inden den 1. december 1956, til at tiltræde denne.

Artikel XXI indeholder ikrafttrædelsesregler.

Artikel XXII og artikel XXIII indeholder bestemmelser om opsigelse samt om udtrædelse af overenskomsten.

Artikel XXIV og artikel XXV indeholder regler om det økonomiske opgør, der skal finde sted i tilfælde af en regerings opsigelse eller udtræden af overenskomsten.

Artikel XXVI fastsætter regler om ændring af overenskomsten. Overenskomsten er udfærdiget på engelsk, fransk og spansk.

Forslaget til folketingsbeslutning fremsattes sammen med det nedenfor omtalte forslag af tilsvarende art (nærmest efterfølgende sag).

Ved fremsættelsen anførte *ministeren for offentlige arbejder* bl. a.:

„Ifølge de konventionsbestemmelser, som gælder for den internationale civile luftfartsorganisation (ICAO), afholder hvert enkelt overenskomstland normalt selv udgifterne til de luftfartshjælpe-midler, som etableres på landets eget territorium.

I konventionen er der dog åbnet mulighed for i særlige tilfælde at etablere fællesfinansieringsordninger ved drift af vejr- og kommunikationstjenester m. m., f. eks. således at det land, fra hvis territorium tjenesterne udøves, afholder anlægsudgifterne, medens de lande, hvis luftfartsselskaber drager nytte af tjenesterne, bidrager til dækning af udgifterne til tjenesternes drift og til afskrivning og forrentning af anlæggene.

Forskellige drøftelser inden for ICAO i årene 1947-49 resulterede i, at organisationen accepterede, at der, for så vidt angik luftfartstjenesterne i Grønland, på Færøerne og i Island, etableredes fællesfinansieringsordninger som nævnt, og i overensstemmelse hermed

blev der i henholdsvis 1948 og 1949 med tilslutning fra en række stater, der alle havde interesse i ruteflyvningen over Nordatlanten, indgået overenskomster mellem ICAOs råd og Island og mellem rådet og Danmark om fælles finansiering af de pågældende luftfartstjenester.

Efter at disse fællesfinansieringsordninger havde været i kraft gennem nogle år, fremsatte forskellige af de interesserede lande ønske om en revision af overenskomsterne med henblik på indførelse af forskellige tekniske og administrative forbedringer samt ajourføring af landenes bidrag til dækning af de stadig stigende udgifter.

For at imødekomme ønskerne om en revision af overenskomsterne indkaldte ICAO en konference, der blev afholdt i september måned 1956 i Genève med deltagelse af en række stater, der alle har interesse i ruteflyvningen over Nordatlanten. På konferencen opnåedes enighed mellem samtlige deltagende stater om de to foreliggende overenskomster.

Som det fremgår af bemærkningerne til forslagene, indebærer overenskomsterne ikke nogen nyordning, men har alene til formål at *ajourføre de hidtidige overenskomster* på forskellige punkter. Den for Danmark vigtigste ændring er nedsættelsen af bidragsydelsen fra ca. 10 pct. af de samlede udgifter ved tjenesterne i Grønland og på Færøerne til 5 pct. + et til vor andel i den samlede lufttrafik i området svarende bidrag. Denne andel udgør for tiden 2,29 pct., således at vort bidrag i øjeblikket ansættes til i alt 7,29 pct. af udgifterne. Nedsættelsen betyder en besparelse for Danmark på ca. 200 000 kr. i 1957 og ca. 180 000 kr. i 1958. Jeg kan i denne forbindelse oplyse, at Danmark i 1957 og 1958 i fremmed valuta — hovedsagelig amerikansk og engelsk — vil få refunderet henholdsvis ca. 7 900 000 kr. og 7 200 000 kr. af udgifterne til tjenesterne i Grønland og på Færøerne.

På det tekniske område vedtog konferencen, således som det fremgår af tillæg I til hver af de to overenskomster, visse udvidelser og forbedringer af de eksisterende tjenester samt etablering af enkelte nye tjenester.“

Forslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier og vedtoges enstemmigt uden forudgående udvalgsbehandling.

5. Folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af en international overenskomst om fælles finansiering af visse luftfartstjenester i Island. (Minister for offentlige arbejder *Lindberg*). [A. sp. 1915. — C. sp. 225].

Fremsat skriftligt i folketinget $12\frac{1}{3}$ (F. sp. 3050). 1. beh. $15\frac{1}{3}$ (F. sp. 3230). Partiernes ordførere: Heising, Johan Poulsen,

Foss, A. C. Normann, Alfred Jensen og Tholstrup. 2. (sidste) beh. $\frac{2}{3}$ (F. sp. 3267).

Ved beslutningen meddeler folketinget sit samtykke til, at Danmark ratificerer den i Genève den 25. september 1956 undertegnede overenskomst om finansiering af visse luftfartstjenester i Island.

På en i juni måned 1948 i Genève afholdt konference vedtog repræsentanter for Belgien, Canada, Danmark, Frankrig, Island, Holland, Norge, Sverige, Storbritannien samt USA en overenskomst, hvorefter den islandske regering over for rådet for den internationale civile luftfartsorganisation (ICAO) skulle forpligte sig til at yde visse luftfartstjenester, bestående i flyveradiotjeneste, vejrtjeneste og flyvekontrol, mod at få størsteparten af udgifterne herved refunderet af de interesserede stater.

Da en forbedring og udvidelse af de eksisterende luftfartshjælpe-midler fra flere overenskomstlandes side fandtes påkrævet, og da der var almindelig enighed blandt de implicerede lande om det ønskelige i at opnå en mere smidig administration, end hvad der havde været muligt under 1948-overenskomsten, blev spørgsmålet om en revision af denne aktuelt, og ICAO indkaldte derfor de interesserede stater til en konference i Genève i september måned 1956. Følgende stater var repræsenteret på konferencen: Belgien, Canada, Danmark, Frankrig, Den tyske Forbundsrepublik, Island, Israel, Italien, Holland, Norge, Sverige, Schweiz, Storbritannien og USA, og samtlige disse stater har undertegnet ovennævnte overenskomst, hvorom enighed opnåedes i Genève den 25. september 1956.

Overenskomsten tjener samme formål som den på samme konference indgåede overenskomst om fælles finansiering af visse luftfartstjenester i Grønland og på Færøerne, nemlig at bidrage til *den sikre gennemførelse af ruteflyvningen på Nordatlanten*.

I overenskomsten indeholdes forpligtelse for Island til at yde visse nærmere angivne meteorologi- og telekommunikationstjenester samt til at etablere visse radionavigationshjælpe-midler til brug for luftfarten. Endvidere indeholder overenskomsten regler om, hvordan disse tjenester skal finansieres.

Overenskomsten vil utvivlsomt betyde en forbedring af fællesfinansieringsarrangementet, idet de nu aftalte regler for finansieringen skulle kunne give en enklere og smidigere administration end efter 1948-aftalen.

Overenskomsten indebærer *en økonomisk fordel for Island* i forhold til overenskomsten af 1948, idet Island efter denne overenskomst skulle udrede 17 pct. af de samlede udgifter ved tjenesterne, medens bidraget efter den nye overenskomst andrager 5 pct., som erlægges for indirekte økonomiske fordele (valutariske, beskæftigelsesmæssige

etc.) ved tjenesternes tilstedeværelse, plus et varierende bidrag beregnet på grundlag af Islands andel i den samlede lufttrafik i området, for tiden 2,38 pct.

Danmarks bidrag til finansieringen af tjenesterne er i henhold til overenskomstens artikel VII, 2. stk., fastsat til 401 497 islandske kroner for året 1957 og til 364 997 islandske kroner for året 1958. Bidraget efter den i øjeblikket gældende overenskomst andrager for 1956 ca. 250 000 islandske kroner (100 islandske kroner = 42,44 danske kroner). Denne forhøjelse skyldes dels prisstigninger, dels nedsættelsen af Islands eget bidrag og dels etablering af nye tjenester samt udvidelser og forbedringer af allerede eksisterende tjenester.

Overenskomsten fra 1948 blev indgået mellem Island og ICAOs råd. Den nye aftale er indgået direkte mellem de foran nævnte stater, hvorved aftalen bringes på linje med andre overenskomster på luftfartsområdet.

De enkelte bestemmelser i aftalen er i det store og hele enslydende med de i den mellem Danmark og visse ICAO-lande indgåede aftale indeholdte bestemmelser om fællesfinansieringen af luftfartshjælpemidler i Grønland og på Færøerne.

Overenskomstens indhold.

Artikel I indeholder indledende bemærkninger.

Artikel II og III fastslår Islands forpligtelser med hensyn til tjenesterne.

Artikel IV indeholder bestemmelser om ICAOs medvirken ved administrationen af overenskomsten.

Artikel V fastsætter, at udgifterne ved tjenesterne ikke må overstige 1 076 562 USA dollars. I dette maksimumsbeløb er indeholdt et 10 pct. reservefond til dækning af svigtende betalinger, almindelige prisstigninger samt udgifter til mindre, nye tjenester eller forbedringer af eksisterende tjenester.

Artikel VI bestemmer, at overenskomsten kan udvides med nye tjenester, når stater, repræsenterende 90 pct. af den samlede bidragsydelse, er enige herom.

Artikel VII indeholder nærmere regler om overenskomstlandenes refusion af de af Island afholdte udgifter til tjenesterne.

Artikel VIII indeholder regler om Islands pligt til at udarbejde overslag og regnskab vedrørende udgifterne ved tjenesterne.

Artikel IX fastsætter regler om dækning af Islands kapitaludlæg i forbindelse med tjenesterne.

Artikel X indeholder bestemmelser om en reservefond.

Artikel XI fastsætter regler om, hvilke møntsorter betalinger skal erlægges i.

Artikel XII indeholder bestemmelser om udbetalinger, herunder forskudsvis udbetaling af de Island tilkommende betalinger.

Artikel XIII indeholder bestemmelser om optagelse af nye

tjenester og afholdelse af nye kapitaludgifter ved eksisterende tjenester.

Artikel XIV indeholder bestemmelser om afgifter for benyttelse af tjenesterne.

Artikel XV indeholder et forbud mod, at Island uden rådets godkendelse indgår visse internationale aftaler vedrørende tjenesterne.

Artikel XVI fastsætter regler om Islands samarbejde med ICAOs repræsentanter.

Artikel XVII fastslår, hvornår rådet skal sammenkalde en konference af samtlige interesserede regeringer.

Artikel XVIII bestemmer, at eventuelle tvistigheder, som ikke kan bilægges ved forhandling, på begæring af en kontraherende regering, der er part i tvisten, skal forelægges rådet til udtalelse.

Artikel XIX indeholder regler om underskrift og ratifikation.

Artikel XX giver adgang for regeringer, der ikke har underskrevet overenskomsten inden den 1. december 1956, til at tiltræde denne.

Artikel XXI indeholder ikrafttrædelsesregler.

Artikel XXII og artikel XXIII indeholder bestemmelser om opsigelse samt om udtrædelse af overenskomsten.

Artikel XXIV og artikel XXV indeholder regler om det økonomiske opgør, der skal finde sted i tilfælde af en regeringsopsigelse eller udtræden af overenskomsten.

Artikel XXVI fastsætter regler om ændring af overenskomsten. Overenskomsten er udfærdiget på engelsk, fransk og spansk.

Forslaget fremsattes og behandledes i folketinget sammen med den nærmest foran omtalte sag.

Af ministeren for offentlige arbejders fremsættelsestale er ovenfor gengivet et uddrag (jfr. den foregående sag).

Forslaget mødte i folketinget tilslutning fra samtlige partier og vedtoges enstemmigt uden foregående udvalgsbehandling.

6. Folketingsbeslutning angående reglerne for tilskud af vejfonden. (Af *Bertel Dahlgaard* og *Skytte*). [A. sp. 81. — C. sp. 53].

Fremsat mundtligt i folketinget $\frac{3}{10}$ (F. sp. 34). 1. beh. $\frac{26}{10}$ (F. sp. 541). Partiernes ordførere: Heising, Paabøl, Poul Sørensen, Bertel Dahlgaard, Alfred Jensen og Tholstrup. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Heising [næstformand], Einer-Jensen, Horn, Kai Jensen, Kolbjørn, M. Larsen, Lars M. Olsen, Paabøl,

Henry Christensen, Holmberg, Kryger, Anker Lau, Poul Sørensen, Poul Claussen, Weikop, Bertel Dahlgaard [formand] og Rager). Betænkning (B. sp. 109) afgivet $\frac{6}{12}$ (Ordfører: Bertel Dahlgaard). 2. (sidste) beh. $\frac{13}{12}$ (F. sp. 1757).

Folketingsbeslutningen har følgende ordlyd:

„Efter de af udvalget til behandling af forslag til folketingsbeslutning angående den planlagte nedrivning af Østifternes Kreditforenings bygning over for folketinget fremsatte udtalelser beslutter folketinget at udtale, at en undersøgelse af spørgsmålet om en revision af de gældende regler for vejfondens tilskud til vej- og gadearbejder med eventuelle tilsluttende nedrivninger af bygninger snarest bør optages med det for øje at tilvejebringe størst mulig sikkerhed for, at sådanne tilskud fra vejfonden også ud fra en samfundsmæssig vurdering altid har tilstrækkelig økonomisk begrundelse.“

Forslaget undergik i folketinget en væsentlig ændring. Det havde ved fremsættelsen følgende titel og indhold:

„Forslag til folketingsbeslutning angående den planlagte nedrivning af Østifternes Kreditforenings bygning.“

Folketinget beslutter at opfordre ministeren for offentlige arbejder til at henlede Københavns kommunalbestyrelses opmærksomhed på, at folketinget nærer et stærkt ønske om, at kommunalbestyrelsen tager spørgsmålet om nedrivningen af Østifternes Kreditforenings bygning op til ny overvejelse, således at det kommer til at ligge klart for befolkningen, om det ikke er muligt at gennemføre en forsvarlig løsning af de foreliggende færdselsproblemer, uden at bygningen nedrives.“

Som begrundelse for forslaget udtalte ordføreren for forslagsstillerne, *Bertel Dahlgaard* (RV), ved fremsættelsen bl. a.:

„Som det vil være tinget og offentligheden bekendt, har det ærede medlem hr. Skytte og jeg i *finansudvalget* stillet et forslag af tilsvarende indhold som det her foreliggende. Dette forslag tiltrådtes i finansudvalget af venstres medlemmer, medens det konservative folkepartis og socialdemokratiets medlemmer udtalte, at de ikke i finansudvalget ville tage standpunkt til forslaget, da dette efter de ærede medlemmers mening rettelig burde fremføres i folketinget. Det er da dette, der herved sker.

Jeg har, medens sagen har været behandlet i finansudvalget, haft lejlighed til at gennemgå dens akter, som den højtærede trafikminister beredvilligt har stillet til finansudvalgets rådighed, og jeg tillader mig herfra at fremdrage et par enkeltheder, som i nogen måde

forklarer, at hele sagen først er kommet til at stå klart for offentligheden og for medlemmer af tinget på et så fremskredent tidspunkt.

Den 19. marts 1953 andrager magistraten trafikministeriet om tilskud af vejfonden til forskellige gadearbejder, herunder omlægning af Vestre Boulevard, d. v. s. den nuværende H. C. Andersens Boulevard. I de planer, som følger andragendet, siges det, at det i forbindelse med disse arbejder vil være nødvendigt at erhverve Østifternes Kreditforenings bygning, således at Jarmersgade vil kunne udvides til 50 m, og det tilføjes, at man eventuelt vil søge at opnå en overenskomst, således at denne breddeudvidelse kan tilvejebringes ved en *rulning af Østifternes Kreditforenings bygning*. De samlede omkostninger ved de omhandlede gadearbejder, herunder arealererhvervelse og bygningserhvervelse, angives til 9,6 mill. kr.

Den 19. maj 1953 giver trafikministeriet kommunalbestyrelsen tilsagn om et tilskud af vejfonden på 85 pct. af de udgifter, der er forbundet med omlægningen af den nuværende H. C. Andersens Boulevard fra Rysensteensgade til Vester Farimagsgade, d. v. s. 8,2 mill. kr. Ministeriet tilføjede, at „ministeriet godkender de til ministeriet indsendte planer“, som jeg for lidt siden omtalte. Herefter indstiller magistraten den 26. maj 1953 til borgerrepræsentationen at give udgiftsbevilling til erhvervelse af Østifternes Kreditforenings bygning. Efter en langvarig udvalgsbehandling tiltrædes forslaget af borgerrepræsentationen den 18. februar 1954. Der er altså ikke på dette tidspunkt taget standpunkt til spørgsmålet om *nedrivning af Østifternes Kreditforenings bygning*

Det er altså ganske urigtigt, når det siges, at det i tre år har været kendt, at det var besluttet at nedrive bygningen. Der tilgår ikke trafikministeriet og er heller ikke senere tilgået trafikministeriet noget som helst om ændringer i de planer, der danner grundlaget for tilskuddet fra vejfonden, og som gik ud på, at man ville søge at erhverve bygningen, således at gadeudvidelsen kunne muliggøres ved en *rulning af bygningen*. En egentlig offentlig forhandling i kommunalbestyrelsen, der over for offentligheden fastslår nedrivningen, synes da heller ikke senere at have fundet sted. Ganske vist afgiver overborgmesteren den 23. februar 1956 en redegørelse til borgerrepræsentationen om sagen, men den afgives i et møde uden for dagsordenen, hvorom der i referatet af borgerrepræsentationens forhandlinger kun siges, at redegørelsen toges til efterretning. Dette foregår altså så sent som den 23. februar i år.

Det er herefter ikke underligt, at beslutningen om nedrivelse af Østifternes Kreditforenings bygning først kommer til at stå klart for befolkningen og sikkert også for de fleste af tingets medlemmer som en realitet, da arbejderne i sommerens løb påbegyndes.

Når denne sag har vakt så stærkt et røre, ikke blot i København, men ud over hele landet, skyldes det selvfølgelig omfanget af det *spild af værdier*, der her er tale om. Det er bogstavelig talt sådan, at

når en almindelig borger her i København eller en borger ude fra provinsen står over for denne monumentale bygning, reagerer den pågældende rent spontant, således at han synes, det umuligt kan være rigtigt, at den skal rives ned sten for sten af hensyn til en gadeudvidelse på nogle meter. Problemet må dog kunne løses på en anden måde, siger han.“

Ordføreren sluttede sin motivering for forslaget således:

„Må jeg slutte med at sige, at hele denne sags forløb med stor styrke har rejst et spørgsmål med videre sigte. Jeg har ikke i dag rettet noget angreb på den minister, der bevilgede dette tilskud af vejfonden, og jeg agter heller ikke at gøre det; men selve dette, at en sådan bevilling gives alene i kraft af en generel bemyndigelse til en minister — oven i købet skønt ministeren ikke fandt en sådan disposition forstandig — må nødvendigvis få konsekvenser med hensyn til den gældende ordning vedrørende vejfonden.

Jeg har forstået det således, at den daværende minister er blevet tilskyndet til at bevilge tilskuddet af det forhold, at der *bag andragendet stod en enstemmig kommunalbestyrelse*. Det er en overordentlig farlig tankegang. I mange tilfælde vil det jo ikke være vanskeligt at samle enstemmighed i en kommunalbestyrelse om at modtage 85 pct. af udgifterne til en eller anden foranstaltning; men at inddrage noget sådant har ikke noget med respekt for det kommunale selvstyre at gøre. Her er det netop *ministerens opgave at afveje de kommunale særinteresser mod samfundsinteresserne*, men der er altså ikke sikkerhed for, at dette sker under den gældende ordning, og det radikale venstre forbeholder sig derfor at rejse *spørgsmålet om en vis begrænsning i de bemyndigelser, der er givet trafikministeren på dette område*, så at der nås frem til en for statens bevillingsmyndighed mere betryggende ordning.“

Ministeren for offentlige arbejder tog ved 1. behandling afstand fra forslaget i den skikkelse det havde ved fremsættelsen. Han ønskede ikke at tage noget initiativ i sagen.

Ordføreren havde været inde på, om denne sag kunne give anledning til en vis begrænsning i de bemyndigelser, der er givet trafikministeren på vejfundsområdet. „Nu kunne man“ — udtalte ministeren herom — „måske synes, at det mest nærliggende spørgsmål at rejse var, om ikke ministeren eller dog staten skulle have større bemyndigelse over for kommunerne på dette område. For det er jo således, at med hensyn til det, der er kernepunktet i kritikken: om det er nødvendigt for gennemførelsen af H. C. Andersens Boulevard at nedrive kreditforeningen, da er det jo i virkeligheden et spørgsmål om at øve større indflydelse, ikke på ministeren, men på Københavns kommunalbestyrelses bedømmelse af sagen.

Det ærede medlem rejser nu i stedet det spørgsmål, om trafikministerens beføjelser er for vide, og dette kan naturligvis disku-

teres. Men når man ser den enstemmighed, hvormed alle partier i borgerrepræsentationen har tilsluttet sig tanken om nedrivningen, kan man nu måske nok have sine tvivl om, hvorvidt behandlingen f. eks. i et udvalg af det høje ting på daværende tidspunkt ville have givet et andet resultat. Jeg må imidlertid minde om, at når trafikministeren har fået en så relativt vid beføjelse, så hænger det sammen med det princip, som hidtil er blevet hævdet af flertallet i det høje ting, nemlig at samtlige motorafgifter skal anvendes til vejformål. Den betragtning, der ligger bag ordningen, er jo i virkeligheden den, at vejmillionerne er kommunernes penge, og at det, ministeren foretager, når han bevilger vejfondstilskud, ikke er at give en bevilling fra staten til kommunen, men at foretage en fordeling af en pulje mellem kommunerne indbyrdes. Jeg ved meget vel, at tiden er løbet fra denne opfattelse, og det er netop også derfor, regeringen har stillet forslag om, at motorafgifterne skal indgå i statskassen. Jeg skal nu ikke komme nærmere ind på dette i dag, idet vi ved den videre behandling af lovforslaget om tilskud til de offentlige veje vil få lejlighed til en mere udtømmende drøftelse af disse forhold. Lad mig blot tilføje, at jeg ikke på forhånd skal afvise tanken om en eller anden form for kontrol med ministerens beføjelser, hvis man kan finde en arbejdsform, der ikke bliver så kompliceret, at de kommunale myndigheders arbejde besværliggøres.“

Efter nærmere at have belyst sagen udtalte ministeren:

„Af det, jeg hidtil har sagt, vil det sikkert stå ærede medlemmer i det høje ting klart, at jeg ikke kan anbefale det foreliggende forslag til folketingsbeslutning. Hertil kommer, at jeg under den samtale, som jeg har haft med repræsentanter for magistraten, da disse henvendte sig til mig for at give en redegørelse for sagen, har berørt spørgsmålet, om der var nogen mulighed for at ændre det én gang vedtagne projekt. Magistratens repræsentanter erklærede, at der efter deres bedste overbevisning ikke var nogen anden forsvarlig løsning end den af kommunalbestyrelsen enstemmigt vedtagne.“

Forslaget gjordes ved 1. behandling til genstand for en længere debat og henvistes derefter til et udvalg, hvis arbejde med sagen resulterede i den ovenfor omtalte omarbejdning af forslaget.

I udvalgsbetænkningen hedder det:

„Udvalget har afholdt 8 møder og har i et af disse haft samråd med ministeren for offentlige arbejder. Efter udvalgets anmodning har endvidere overborgmester Munk og borgmester Estrup fra Københavns kommune samt den administrerende direktør for Østifternes Kreditforening, højesteretssagfører Thorsteinsson, været til stede ved et møde i udvalget, hvor også ministeren var til stede.“

Udvalget har på begæring modtaget en del materiale, således:

- a) Københavns kommunes ansøgning af 19. marts 1953 om tilskud fra vejfonden og ministeriets svar af 12. maj samme år,
- b) udskrift af forhandlingerne i Københavns borgerrepræsentations lukkede møder 23. februar og 5. april 1956,
- c) den til ministeren af Københavns magistrat fremsendte redegørelse for kommunalbestyrelsens behandling af sagen vedrørende H. C. Andersens Boulevard,
- d) oplysninger om de beløb, der hidtil er investeret i arbejdet med Østifternes Kreditforenings nye bygning,
- e) en på stikprøver baseret oversigt over udgifter til vejanlæg og de dermed forbundne udgifter til arealerhvervelser, inkl. erhvervelse af bygninger, ved nogle større arbejder, hvortil der i de senere år er givet tilsagn om tilskud af vejfondene.

Efter udvalgets drøftelser og efter de med borgmestrene førte forhandlinger må det anses for *udelukket, at Københavns kommunalbestyrelse efter en eventuel fornyet behandling ville ændre sin beslutning* om nedrivning af Østifternes Kreditforenings bygning. Ligeledes må det efter de af den administrerende direktør for Østifternes Kreditforening i udvalget fremsatte udtalelser anses for godtgjort, at *Østifternes Kreditforening agter at fastholde den med Københavns kommune afsluttede overenskomst.*

Hermed må *bestræbelserne for at hindre nedrivningen af kreditforeningens bygning anses for strandet.*

Under forhandlingerne om den foreliggende sag har også i udvalget — som tidligere under første behandling i tinget — været inddraget spørgsmålet i sin helhed om de gældende regler for tilskud til vej- og gadearbejder med eventuelle tilsluttende nedrivninger af bygninger samt trafikministerens beføjelser i henhold til disse regler.

Der har i udvalget været enighed om, at overvejelser med henblik på en revision af disse regler snarest bør tilendebringes, og at forhandlingen herom naturligt bør føres i det nedsatte folketingsudvalg vedrørende forslag til lov om tilskud til de offentlige veje.

I henhold til det ovenfor anførte stiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Rager) nedenstående ændringsforslag, som går ud på en ny affattelse af forslaget.

Et mindretal inden for flertallet (Einer-Jensen, Heising, Horn, Kai Jensen, Kolbjørn, M. Larsen og Lars M. Olsen) ønsker at udtale,

at det af Københavns kommune stærkt er fremhævet, at hele sagen vedrørende omlægningen af H. C. Andersens Boulevard, herunder også spørgsmålet angående Østifternes Kreditforenings bygning, har været genstand for langvarig behandling og indgående overvejelser og undersøgelser, hvorunder såvel spørgsmålet om rulling af bygningen som indretning af en kolonnade har været taget op,

- at* mindretallet må anse det for godtgjort, at offentligheden gennem omtale i stort set hele hovedstadspresen i 1954 og 1955 er blevet bekendt med, at forhandlingerne mellem Østifternes Kreditforening og Københavns kommune måtte føre til, at kreditforeningens nuværende bygning ville blive nedrevet og en ny bygning opført på et tilstødende areal, og
- at* mindretallet mener, at det kan fastslås, at det fra alle sider i nærværende udvalg er erkendt, at Københavns kommunes afgørelse i den pågældende sag er truffet i overensstemmelse med gældende regler og i overensstemmelse med det af den daværende minister for offentlige arbejder givne tilsagn om tilskud fra vejfonden.

Et andet mindretal inden for flertallet (Bertel Dahlgaard) ønsker at udtale, at det såvel af ministerens udtalelse under forslagets første behandling i tinget som af den af Københavns magistrat til ministeren fremsendte redegørelse fremgår, at en udvidelse af H. C. Andersens Boulevard til 50 meters bredde ville kunne gennemføres uden nedrivning af kreditforeningens bygning ved at etablere en *kolonnade i stueetagen* eller ved at foretage en rulning af bygningen.

Mindretallet må endvidere mene, at det af de for udvalget foreliggende oplysninger fremgår, at spørgsmålet om en kolonnadeordning ikke har været genstand for nøjere undersøgelse, så lidt som det har været underkastet nøjere drøftelse med Østifternes Kreditforening. Der kan for mindretallet ikke være tvivl om, at gennemførelsen af kolonnadeordningen kun ville have medført en ringe brøkdæl af de omkostninger, som nu efter nedrivningen af bygningen og opførelsen af den nye otteetages bygning ved Ørstedsparken må udredes af staten, kreditforeningen og eventuelt kommunen.

Mindretallet ønsker endvidere at udtale en stærk tvivl om, at det med den fremtidige udvikling for øje vil være rigtigt at opføre den store nybygning på den dertil udsete plads op mod Ørstedsparken.

Endelig gør mindretallet opmærksom på, at selv om betydelige udgravninger med henblik på en ny bygning er foretaget og andre udgifter er afholdt, ville den væsentligste del af det spild af værdier, nedrivningen af bygningen vil forårsage, kunne være undgået ved bibeholdelsen af bygningen med etablering af kolonnade og udnyttelse af udgravningen til etablering af et garageanlæg, som der på denne plads er stærkt brug for; men det er efter mindretallets opfattelse klart, at muligheden for en sådan udgang af sagen er formindsket for hver uge, der er gået, siden spørgsmålet for mere end to måneder siden rejstes i folketing og finansudvalg.

Et *mindretal* (Rager) ønsker ikke at deltage i nogen indstilling fra udvalget, idet han som medlem af borgerrepræsentationen har deltaget i sagens behandling dér og således har et medansvar for den

enstemmige vedtagelse af det forslag, mod hvilket der ved sagens rejnsning i folketinget er rejst kritik.

Mindretallet ønsker at henlede folketingets opmærksomhed på, at det af de forhandlinger i borgerrepræsentationen, hvoraf udvalget har modtaget referater, fremgår, at den endelige beslutning om, at sagen skulle løses ved en nedrivning af Østifternes Kreditforenings bygning, i hvert fald ikke er meddelt offentligheden før i marts 1956.“

Også ved 2. behandling førtes der indgående forhandlinger om forslaget, derunder om den væsentlige forskel, der var mellem forslaget i dets oprindelige skikkelse og den form, man var nået frem til i udvalget.

„Jeg synes“, udtalte *Poul Møller* (KF) med henblik herpå, „det er meget betænkeligt — og jeg skal henstille til tingets ledelse at tage dette problem op — at vi her formelt skal underkaste et forslag til folketingsbeslutning en andenbehandling, når dette forslag reelt hverken for dets indholds vedkommende eller efter dets titel har været til nogen førstebehandling.“

Som svar herpå udtalte *formanden*: „Må jeg i anledning af det ærede medlems udtalelse gøre opmærksom på, at da det stillede ændringsforslag, hvad dets indhold angår, ikke er af mere vidtgående karakter, end at det ville kunne vedtages i form af et forslag om overgang til næste sag på dagsordenen, har jeg ikke fundet det forvarligt at nægte at behandle ændringsforslaget.“

I den ændrede affattelse vedtoges forslaget til folketingsbeslutning enstemmigt med 101 stemmer, idet 5 medlemmer (*Poul Møller*, *Ninn-Hansen* og *Reedtz-Thott* (KF) samt *Karlskov Jensen* (V) og *Rager* (RV)) afholdt sig fra at stemme.

7. Folketingsbeslutning om foranstaltninger til fremme af færdselssikkerheden. (Af *A. C. Normann*, *Bertel Dahlgaard*, *Aage Fogh*, *Jørgen Jørgensen* (Lejre), *Skytte* og *Steen*). [A. sp. 83. — C. sp. 55].

FremSAT mundtligt i folketinget ¹⁶/₁₀ (F. sp. 46). 1. beh. ²⁵/₁₀ (F. sp. 479). Partiernes ordførere: *Holmberg*, *A. C. Normann* og *Tholstrup*. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (*Victor Gram* [næstformand], *Jens Hansen*, *Heising*, *Horn*, *Kai Jensen*, *Wiggo Larsen*, *Chr. Rasmussen*, *Ravn*, *Helga Pedersen*, *Vagn Bro*, *From*, *Holmberg*, *Tholstrup*, *Jørgen Jørgensen* (Ullerup), *Marie Antoinette von Lowzow*, *Ninn-Hansen* (fra ²⁹/₁₁ *Stæhr Johansen*) og *A. C. Normann* [formand]). Betænkning (B. sp.

121) afgivet 7/12. (Ordfører: A. C. Normann). 2. (sidste) beh. 13/12 (F. sp. 1790).

Forslaget til den heromhandlede folketingsbeslutning fremsattes første gang i september 1956, jfr. årbog 1955-56, side 633, hvortil kan henvises angående forslaget ordlyd og motivering. Det henvistes efter 1. behandling til et udvalg, der ikke nåede til ende med sit arbejde inden folketingsårets slutning. I samlingen 1956-57 genfremsattes forslaget i uændret form, og det blev denne gang gennemført, omend i en ændret affattelse, nemlig følgende:

„Folketinget beslutter at opfordre justitsministeren til snarest at søge gennemført foranstaltninger til fremme af færdselssikkerheden, navnlig ved:

1. en betydelig udvidelse af politiets patruljerings- og kontrolvirksomhed,
2. udvidet anvendelse af lokale maksimalhastighedsgrænser afpasset efter forholdene, især for indkørselsveje til og gennemkørselsveje i byer, landsbyer og ved andre passager med særlig risiko, og
3. tilvejebringelse af et bedre statistisk grundlag for bedømmelse af ulykkernes årsager, herunder en analyse af årsags-sammenhængen ved ulykkerne.“

Ved forslagets 1. behandling anbefalede *justitsministeren* det ligesom i den foregående samling til behandling i et udvalg, og han føjede hertil:

„Der er et enkelt problem, som vi efter min mening måske burde drage ind i udvalgets drøftelser, og det er dette, at der i den senere tid er sket nogle opsigtsvækkende ulykker ved *ubevogtede jernbaneoverskæringer*, hvilket måske kunne give anledning til overvejelse af, om det er muligt yderligere at sikre sådanne jernbaneoverskæringer. Jeg tror, det vil være rigtigst, at man drøfter betimeligheden og muligheden af at søge sikkerheden også på dette område øget. Jeg henstiller derfor, at dette spørgsmål tages med i udvalgets overvejelser.“

I betænkningen fra det udvalg, der behandlede sagen, hedder det:

„Et *flertal* (udvalget med undtagelse af Tholstrup) stiller nedestående af justitsministeren tiltrådte ændringsforslag, der går ud på en ny affattelse af forslaget til folketingsbeslutning [jfr. ovenfor].

Justitsministeren har i forbindelse med ændringsforslagets pkt. 1

over for udvalget oplyst, at han agter at søge *færdselspolitiet udvidet* med 9 patruljer af hver 5 mand, og under henvisning til ændringsforslagets pkt. 2 har ministeren over for udvalget oplyst, at han i folketinget agter at stille forslag om en udvidelse af bestemmelserne i færdselslovens § 57, stk. 4.

Udvalget har over for justitsministeren rejst spørgsmålet om *skærpelse af gældende straffepraksis*, især for så vidt angår adgangen til fradømmelse af kørekort. Justitsministeren har heroverfor anført, at han ved sin skrivelse af 23. juni 1955 til rigsadvokaten har foranlediget en skærpet straffepraksis indledt, og at betydelig skærpelse i straffepraksis har fundet sted. Udvalget har taget disse oplysninger til efterretning, idet justitsministeren har givet tilsagn om fortsat at ville følge straffepraksis med opmærksomhed.

Udvalget har endvidere drøftet *spørgsmålet om at forsyne cykler med hjælpemotor med nummerplader* og har opfordret justitsministeren til at søge en nummerering gennemført, såfremt dette kan ske uden store administrative vanskeligheder. Justitsministeren har givet tilsagn om at ville overveje mulighederne for en sådan nummerering.

Et *mindretal* (Tholstrup) kan ikke tiltræde den under nr. 2 *udvidede anvendelse af maksimalhastighedsgrænser*, idet mindretallet anser justitsministerens ret i henhold til færdselslovens § 57, stk. 4, „til at kræve særlig begrænsning for kørehastigheden, hvor særlige omstændigheder tilsiger det“, for at være fuldt tilstrækkelig.

Det må imidlertid befrygtes, at bestemmelserne i § 35 efter en eventuel skærpelse af § 57 vil blive opfattet mindre strengt — en del af ansvaret bliver lagt over på myndighederne — hvorved man vil opnå det modsatte af den tilsigtede højere færdselskultur, som mindretallet må anse for den vigtigste forudsætning for nedgang i færdselsulykkernes antal.“

Som ordfører for udvalget udtalte *A. C. Normann* (RV), der tillige var forslagsstillernes ordfører, ved sagens 2. (sidste) behandling bl. a.:

„Om forslaget punkt 1, der angår en udvidelse af politiets patruljerings- og kontrolvirksomhed, opnåedes til dels enighed i princippet uanset forskellige overvejelser om, hvor stor en udvidelse der burde tilstræbes. Den højtærede justitsminister har givet tilsagn om at ville søge *færdselspolitiet udvidet* med 9 patruljer à 5 mand. Denne udvidelse af den forhåndenværende styrke, der i omfang nærmer sig en fordobling, mener den højtærede justitsminister at kunne gennemføre under de bestående rammer, d. v. s. uden at udvide den eksisterende patruljestyrke, og den højtærede minister har endvidere stillet en intensivering af motorcykelpatruljernes virksomhed i den mere trafiktætte sommertid i udsigt. Man kan sikkert herefter gå ud fra, at der ikke vil blive tale om en belastning af statskassen i forbindelse med udvidelsen. Ganske vist vil der måske medgå et beskedent beløb til materielforøgelse i forbindelse med de

nye patruljer, men da driftsudgiftsforøgelsen er yderst ringe, vil omkostningerne sikkert blive mere end opvejet ved besparelser i sygehus- og medicinalbehandling m. v. og for en del ved de bøder, den forøgede kontrolvirksomhed vil medføre.

Der har ikke i udvalget været flertal for det oprindelige forslags punkt 2, der handler om *øget ansvar for den trafikant, der ændrer færdselsretning eller vognbane*, og det er derfor *udeladt i ændringsforslaget*. Hertil bidrog også den højtærede justitsministers betænkelse, bl. a. den opfattelse, at nogen egentlig skærpelse næppe kunne foretages uden en lovændring.

Forslagets punkt 3 er i princippet uændret og indgår som punkt 2 i ændringsforslaget. Det vil erindres, at der under forslagens første behandling i september i år herskede nogen uklarhed om, hvorvidt de *lokale hastighedsbegrænsninger* kunne gennemføres i det ønskede omfang uden en ændring af færdselsloven. Da den højtærede justitsminister ikke turde drage så vidtgående konsekvenser af færdselslovens hastighedsbestemmelser — det drejer sig om færdselslovens § 57, stk. 4 — bliver en lovændring nødvendig, og et stort flertal i udvalget har derefter sluttet sig til ønsket om, at loven ændres på dette område, som flertallet anser for yderst vigtigt. Et mindretal i udvalget, det ærede medlem hr. Tholstrup, har ikke tiltrådt forslaget vedrørende de lokale hastighedsgrænser, men det ærede medlem vil formentlig selv motivere sin stilling. Den højtærede justitsminister har givet udvalget tilsagn om at ville fremsætte forslag til en ændring af færdselslovens § 57 i overensstemmelse med det foreliggende forslag.

Med hensyn til punkt 4 i det oprindelige forslag, der handler om en *skærpet straffepraksis* bl. a. ved inddragelse af kørekort i højere grad end hidtil, har udvalget ment at burde lade sig nøje med de bemærkninger, der med ministerens tilslutning er optrykt i betænkningen.

Hvad angår opfordringen til den højtærede justitsminister om at søge tilvejebragt *et bedre statistisk grundlag for bedømmelsen af ulykkernes årsager*, herunder en analyse af årsagssammenhængen ved ulykkerne, er dette indgået som punkt 3 i ændringsforslaget, og alle partiets repræsentanter i udvalget er enige om kravets store betydning.

Endelig har der i udvalget fundet en omfattende drøftelse sted af tanken om at forsyne cykler med hjælpemotor — knallerter, som vi kalder dem i daglig tale — med nummerplader. . . .“

Skønt *Tholstrup* ikke var tilfreds med punkt 2 i den ændrede affattelse af forslaget, ville han dog ikke af den grund gå imod forslaget som helhed. Ved den afsluttende afstemning vedtoges dette enstemmigt med 95 stemmer.

8. Folketingsbeslutning om nedsættelse af et udvalg med henblik på revision af lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m. v. (Af *Damsgaard, Ninn-Hansen, Erik Eriksen, Jørgen Gram, Halfdan Hendriksen, Aksel Møller, Sønderup og Poul Sørensen*). [A. sp. 155. — C. sp. 15].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁴/₁₀ (F. sp. 412). 1. beh. ⁹/₁₁ (F. sp. 839). Partiernes ordførere: Horn, Damsgaard, Ninn-Hansen, Jørgen Jørgensen (Lejre) og Alvilda Larsen. 2. (sidste) beh. ¹⁴/₁₁ (F. sp. 946).

Ifølge folketingsbeslutningen nedsætter folketinget — ligesom det skete i den foregående folketingssamling (årbog 1955-56, side 611) — et udvalg på 17 medlemmer med den opgave at gennemgå lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m. v. og udarbejde udkast til sådanne ændringer i denne lov, som skønnes hensigtsmæssige.

Udvalget afgiver beretning til folketinget om sit arbejde.

Som ordfører for forslagsstillerne anførte *Damsgaard* (V) ved fremsættelsen:

„Da det ikke har været muligt at tilendebringe arbejdet i det folketingsudvalg vedrørende en revision af ungdomsskoleloven af 11. juni 1954, der blev nedsat den 8. marts d. å., tillader jeg mig på forslagsstillerens vegne for det høje folketing at foreslå nedsættelse af et folketingsudvalg på 17 medlemmer til at overveje og eventuelt fremkomme med forslag til ændringer af ovennævnte lov.

Min begrundelse for at ønske udvalget nedsat igen er den samme, som jeg gav udtryk for ved det tilsvarende forslags behandling i folketinget i februar og marts i år, nemlig at *nogle af lovens bestemmelser er for vidtgående*, og at dens administration og udnyttelse på en række områder heller ikke har været tilfredsstillende og derfor kan give anledning til overvejelse af en revision af lovens afsnit om aftenskoler, brevschooler og fritidsforanstaltninger.“

Undervisningsministeren havde ikke noget imod nedsættelsen af et parlamentarisk udvalg; det skulle få de oplysninger, det ønskede, såfremt det var saglig muligt at fremskaffe dem.

„I øvrigt vil jeg mene“ — fortsatte ministeren — „at den kritik, der har været fremført, har været af for overdreven karakter. Den 10. september i år afholdt jeg et *møde med repræsentanter for amtsungdomsnævne*, herunder amtsskolekonsulenterne. Mødet dannede dels en fortsættelse af tidligere afholdte gensidige informationsmøder, dels havde jeg ønsket en åben diskussion i anledning af den kritik, der var fremkommet vedrørende lovens administration. Den

fremførte kritik havde efter min og mange andres opfattelse været stærkt overdreven, idet det, der blev fremført, var bagateller i den større sammenhæng. Men kritikken havde, som det vil vides, resulteret i nedsættelsen af det folketingsudvalg af 8. marts i år, hvis arbejde nu ønskes genoptaget.

Jeg fremhævede under mødet den 10. september, at hvis der var anledning til kritik på administrative områder, burde vi selv i ministeriet og i den ministerielle administration rette forholdene, samt at kritikken måtte fremsættes i konkret form. De tilstedeværende repræsentanter for amtsungdomsnævnene kunne ikke erkende kritikken berettigelse og gav udtryk for, at nævnene på alle måder tilstræber sundhed i administrationen af loven. Mødet formede sig som en enstemmig tillidserklæring til loven. Under hensyn til, at der under mødet var fremkommet værdifulde udtalelser og synspunkter, fandt man det ønskeligt, at der nedsattes et udvalg til nærmere at overveje og efterprøve disse synspunkter samt til i øvrigt at fremkomme med synspunkter, der kunne være af interesse med hensyn til lovens forvaltning.

Udvalget blev nedsat den 23. oktober i år med statskonsulent Roar Skovmand som formand. . . .“

Det ville efter ministerens opfattelse være „rimeligt, når folketinget nu nedsætter et parlamentarisk udvalg, at pålægge det udvalg, der er nedsat i tilknytning til informationsmødet, at afgive en beretning også til folketingsudvalget, således at dette holdes underrettet om, hvad der sker på dette felt. Jeg vil for mit vedkommende håbe, at den *samling om loven*, som 10. september-mødet viste, må finde sted overalt og også her i tinget, idet det efter min bedste overbevisning er forkert, hvis vi udsætter amtsskolekonsulenterne og amtsungdomsnævnene for kritik over for deres arbejdes helhed. Det ville være en grov underkendelse af dette arbejdes store værdi og høje kvalitet.

Loven skal jo under alle omstændigheder revideres i 1959, d. v. s. om få år. Ville det da ikke være naturligt, at vi i al stilhed omhyggeligt noterer de tvivlstilfælde, som kan fremkomme, så at de kan danne grundlag for de overvejelser, der skal foregå til den tid, da loven er ved at udløbe og skal afløses af en fortsættelse?“

Forslaget gav anledning til nogen forhandling, men vedtoges ved 2. behandling enstemmigt.

Udvalget fik følgende sammensætning:

Horn, Lysholt Hansen, Poul Hansen (Grenå), Hougaard, Per Hækkerup, Kolbjørn, Sofie Pedersen, Ravn, Damsgaard [formand], Karlskov Jensen, Kr. Juul, Krogh, Ellen Poulsen, Ninn-Hansen, Hvidberg, Gertie Wandel [næstformand] og Jørgen Jørgensen (Lejre).

Dette udvalg afgav ¹²/₄ en beretning (B. sp. 65), hvori det hedder: „Udvalget har holdt 5 møder og haft samråd med undervisningsministeren. Efter anmodning af venstres og det konservative

folkepartis medlemmer af udvalget har ministeren ladet udarbejde udkast til forslag til lov om ændringer i loven om ungdomsundervisning efter følgende retningslinjer:

- 1) Elevbetaling i aftenskoler og brevschooler på 50 øre i timen for alle elever over 18 år,
- 2) bortfald af statsrefusion for lærerlønstillæg på indtil 50 pct. af den normale løn og
- 3) bortfald af de åbne fritidsklubber uden socialt formål.

Udvalget har ikke kunnet tilendebringe forhandlingerne om dette udkast.“

9. Folketingsbeslutning angående folketingets ombudsmands beretning for året 1955. [C. sp. 21].

Betænkning over folketingets ombudsmands beretning for året 1955 (B. sp. 15) afgivet af ombudsmandsudvalget ⁸/₁₁. (Ordfører: Gustav Pedersen). 1. beh. af det i betænkningen indeholdte forslag til folketingsbeslutning ²⁸/₁₁ (F. sp. 1267). 2. (sidste) beh. ³⁰/₁₁ (F. sp. 1279).

Ved beslutningen tager folketinget ombudsmandens beretning til efterretning.

Efter at *udvalgets ordfører* ved 1. behandling havde begrundet forslaget og peget på, at tiden endnu ikke var inde til at foreslå ændringer i ombudsmandsloven, udtalte *Oluf Pedersen* (DR):

„Det står for mig sådan, at man ved ansættelsen af folketingets ombudsmand traf et heldigt valg, og jeg tror, der er almindelig enighed om, at der er *gjort et stort og godt arbejde* med en forsigtig stillingtagen til de problemer, som har foreligget. Jeg kan for mit eget vedkommende sige, at jeg var noget betænkelig ved, at vi skulle have en ombudsmandsinstitution, men jeg synes, at den har virket godt, og vi kan fra retsforbundets side tiltræde indstillingen.“

Bertel Dahlgaard (RV) fremsatte derefter nogle bemærkninger, hvoraf anføres:

„Da forslaget om oprettelse af ombudsmandsinstitutionen var til endelig behandling her i tinget i 1954, blev der udtalt håb om, at der inden for juristernes kreds ville kunne findes en anset mand, som havde lyst til her i Danmark at skabe den rette tradition for ombudsmandsinstitutionen, og som var i besiddelse af naturlig myndighed og evne til at vurdere mennesker og forhold og derfor også kunne skelne mellem stort og småt.“

Det er med dyb tilfredshed, vi inden for det radikale venstre har set, at *de forhåbninger, der dengang udtaltes, er blevet opfyldt* — det kan der vel siges at være enighed om. De bekymringer, der blev

givet udtryk for dengang med henblik på den nye institution, har jeg indtryk af efterhånden er forsvundet, og vi nærer ikke nogen tvivl om, at ombudsmandsinstitutionen nu vil finde sin faste plads i befolkningens tankegang og i det danske retssystem.“

I overensstemmelse hermed udtalte *Alfred Jensen* (DK):

„Jeg er enig i, at det er for tidligt at tage spørgsmålet om ombudsmandsinstitutionens funktion op til behandling; ordningen har jo ikke virket så længe, og det ville derfor være urimeligt at begynde at granske, om der er svagheder ved den, eller om det ville være muligt at lægge arbejdet til rette på en anden måde.

Vi har den opfattelse, at *ordningen stort set har virket godt*. Vi har lagt mærke til, at ombudsmanden følger med i pressen og tager sager op til behandling, som er bragt frem for offentligheden, sager, der har almindeligt krav på at blive undersøgt; derfor kan den kommunistiske gruppe gå ind for indstillingen fra ombudsmandsudvalget om, at folketinget tager beretningen til efterretning.“

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt.

10. Folketingsbeslutning i henhold til grundlovens § 47 angående statsregnskabet for finansåret 1954-55. [C. sp. 383].

Statsrevisorernes betænkning over statsregnskabet anmeldt i folketinget $\frac{2}{10}$ (F. sp. 16). Henvist til et udvalg på 17 medlemmer (Brodthagen [formand], Ove Hansen, Poul Hansen (Svendborg), Holger Larsen, Johs. E. Larsen, Wiggo Larsen, Mørk, Lars M. Olsen, Conrad Kofoed, Anders Andersen, Ladefoged, Johan Poulsen, Paabøl, Fanger, Foss, Marie Antoinette von Lowzow og Aage Fogh [næstformand]), som afgav betænkning $\frac{22}{3}$ (B. sp. 347). (Ordfører: Poul Hansen (Svendborg)). 1. beh. $\frac{2}{4}$ (F. sp. 3622). 2. (sidste) beh. $\frac{4}{4}$ (F. sp. 3683).

Ved beslutningen godkendte folketinget statsregnskabet for 1954-55.

I folketingsudvalgets betænkning hedder det:

„Udvalget har afholdt 5 møder og har indhentet oplysninger om en række forhold. Der er således modtaget oplysninger fra *udenrigsministeriet* om de nye retningslinjer for de af udenrigsministeriet udsendte repræsentationers regnskabsaflæggelse; fra *undervisningsministeriet* om nye direktiver med hensyn til autorisation af blæk samt om beløb, der uden pantesikkerhed er udbetalt som forskud på et byggelån til statens og hovedstadskommunernes kursus til studentereksamen; fra *ministeriet for offentlige arbejder* angående

kontrol med inventargenstande på færgeoverfarterne samt statsbanernes overtagelse af rutebiler.

Med hensyn til *statsbanernes overtagelse af omnibusruten Hillerød-Roskilde* ønsker det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget at udtale, at man kan slutte sig til den [i statsrevisorernes betænkning] anførte udtalelse fra 2. hovedrevisorat, og henstiller til ministeriet for offentlige arbejder, at *statsbanerne ved eventuelle fremtidige køb af bilruter ikke anvender den i dette tilfælde fulgte fremgangsmåde.*“ [Hovedrevisoratet havde kritiseret, at statsbanerne ved overtagelse af en bilrute havde ydet de hidtidige ejere en goodwill ud over betalingen for det materiel, der indgik i handelen].

Ved sagens 1. behandling i folketinget bemærkede *Poul Hansen* (Svendborg) som ordfører for udvalget vedrørende udtalelsen af et flertal inden for udvalget om *statsbanernes overtagelse af omnibusruten Hillerød-Roskilde*:

„De socialdemokratiske medlemmer i udvalget har ikke kunnet tilslutte sig denne udtalelse, idet man mener, at lovens betingelser for overtagelse må være overholdt, når overtagelsesvilkårene kan godkendes af landsnævnet for rutebil- og fragtruter. De af hovedrevisoratet kritiserede vilkår er nemlig senere på foranledning af landsnævnet ændret, hvilket vi for vor part har taget til efterretning.

Oluf Pedersen (DR) gav udtryk for tilfredshed med, at den omtalte flertalsudtalelse var blevet fremsat i betænkningen.

Foss (KF) mente ikke, at den nye ordning var så meget bedre end den oprindelig aftalte. Han fandt det urimeligt, at statsbanerne skulle kunne yde goodwill ved køb af en bilrute, når man ifølge praksis ikke havde tilladt noget sådant i tilfælde, hvor en privat person var køber.

Godkendelsen af statsregnskabet var enstemmig.

11. Folketingsbeslutning om godkendelse af „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“s regnskab for regnskabsåret 1955-56. [C. sp. 233].

Beretning fra revisionsrådet for „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“ anmeldt i folketinget ¹⁵/₁ (F. sp. 1853). Henvist til et udvalg på 17 medlemmer (Einer-Jensen, Brodthagen [formand], Ove Hansen, Kai Jensen, Mørk, Lars M. Olsen, Orla Pedersen, Robert Sørensen, Lorentzen, Henry Christensen, Peter Larsen, Ellen Poulsen, Paabøl, Clausen (Olufskjær), Poul Claussen, Foss og Axel Sørensen [næstformand]), der afgav be-

tænkning $1\frac{1}{3}$ (B. sp. 289). (Ordfører: Brodthagen). 1. beh. $1\frac{1}{3}$ (F. sp. 3243). 2. (sidste) beh. $2\frac{2}{3}$ (F. sp. 3325).

Ved beslutningen godkender folketinget hypotekbankens regnskab for regnskabsåret fra 1. april 1955 til 31. marts 1956.

Godkendelsen var enstemmig, idet 1 grønlandsk medlem afholdt sig fra at stemme.

12. Forslag til folketingsbeslutning om overførelse af vejfondsmidler til dækning af særlige sygehusudgifter. (Af A. C. Normann, Bertel Dahlgaard, Aage Fogh, Jørgen Jørgensen (Lejre), Skytte og Steen). [A. sp. 85].

Fremsat mundtligt i folketinget $1\frac{6}{10}$ (F. sp. 47). 1. beh. $2\frac{6}{10}$ (F. sp. 523). Partiernes ordførere: Kai Jensen, Thisted Knudsen, Gottschalck-Hansen, A. C. Normann, Lynnerup Nielsen og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Victor Gram [næstformand], Jens Hansen, Heising, Horn, Kai Jensen, Wiggo Larsen, Chr. Rasmussen, Ravn, From, Alfred Bøgh, Jens Chr. Christensen, Holmberg, Thisted Knudsen, Gottschalck-Hansen, Poul Sørensen, Gertie Wandel og A. C. Normann [formand]).

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:

„Folketinget beslutter at opfordre regeringen til at fremsætte lovforslag tilsigtende årligt at overføre et beløb fra vejfonden til amtskommuner samt til by- og sognekommuner i forhold til disses særlige omkostninger som følge af færdselsulykker forårsaget ved motorkørsel, navnlig med henblik på sygehusenes udgifter.“

Ved fremsættelsen af forslaget pegede A. C. Normann (RV) som ordfører for forslagsstillerne på, at man ikke havde foreslået alle færdselsulykker inddraget under ordningen. „Forslagsstillerne har ment, at man i særlig grad måtte have opmærksomheden henvendt på de ikke så få sygehuse, der i kraft af deres beliggenhed i nærheden af et vejnet med en særlig intensiv trafik er nødt til at modtage et særlig stort antal trafikantpatienter.

Man kan jo diskutere, om det ville være rimeligt at lade vejfonden yde et almindeligt tilskud svarende til, hvad trafikulykkerne koster de offentlige kasser i det hele taget. Den tanke har jeg for min del sympati for, men det må jo her tages i betragtning, at en del af

færdselsulykkerne hidrører fra fodgængere, cyklister og heste- og traktorkøretøjer, der ikke har bidraget til vejfondens store formue-dannelse. Dette og andre forhold kunne måske tale for, at man ikke går videre foreløbig end til at *lette byrderne for de sygehuse, som har haft en større part end andre sygehuse i de byrder, der er en følge af færdselsulykkerne*, bl. a. fordi de pågældende sygehuse har en beliggenhed ved gennemkørselsveje og andre steder, som medfører indlæggelse af et særlig stort antal udenamtpatienter.“

Indenrigsministeren gav ved l. behandling udtryk for, at det rejste problem efter hans opfattelse næppe var så stort, at en særlig lovgivning herom kunne anses for påkrævet. Han kunne dog oplyse, at spørgsmålet om trafikulykkernes antal og betydning for sygehusene for tiden var genstand for en omfattende undersøgelse flere steder, og at han fulgte disse undersøgelser med opmærksomhed. „Såfremt resultatet skulle vise, at der er særlige problemer, vil jeg naturligvis tage spørgsmålet op til en nærmere overvejelse. Og da jeg er bekendt med, at spørgsmålet også har været fremført og behandlet i det udvalg, der var nedsat angående det forslag til lov om tilskud til offentlige veje, som var til behandling i forrige samling, og som formentlig vil blive genfremsat i denne, vil jeg synes, at man burde afvente resultatet af disse forhandlinger, før man tager endelig stilling, og det giver mig anledning til at henstille til forslagsstillerne at tage deres forslag til folketingsbeslutning tilbage.“

I overensstemmelse hermed udtalte *Kai Jensen* (S) om forslaget:

„For mig ser det ud, som om ideen til det forslag til folketingsbeslutning, som vi behandler her, er hentet i det udvalg, som i sidste samling behandlede lovforslaget om tilskud til de offentlige veje. Spørgsmålet blev rejst og i nogen grad gennemdrøftet i udvalget, og man var inde på tanker af samme art, som de ærede forslagsstillere her gør sig til talsmænd for, men udvalget nåede ikke at færdigbehandle lovforslaget. Har jeg forstået den høje regering rigtigt, vil vi kunne forvente et lovforslag om tilskud til offentlige veje genfremsat i den allernærmeste fremtid, og det forekommer mig rigtigt, at man i det kommende udvalg, som skal se på samtlige forhold vedrørende motorpengenes anvendelse, fortsætter overvejelserne, og forhåbentlig finder man så frem til en samlet løsning af alle de problemer, som står i forbindelse med motorpengenes anvendelse. Det først omtalte udvalg har allerede i sidste samling indhentet en lang række oplysninger, og flere er undervejs.“

Alt taget i betragtning synes jeg ligesom den højtærede indenrigsminister, at de ærede forslagsstillere uden nogen risiko vil kunne tage det foreliggende forslag tilbage og overgive spørgsmålet til behandling i det udvalg, som får med tilskuddene til offentlige veje at gøre.“

Thisted Knudsen (V) fandt det derimod meget ønskeligt, at sagen snarest muligt blev taget op til løsning, og kunne ganske

tiltræde de synspunkter, som var blevet gjort gældende ved fremsættelsen af forslaget.

Gottschalck-Hansen (KF) ville gerne være med i arbejdet på en løsning af det foreliggende problem, men ville af principielle grunde foretrække, at det skete på forsikringsmæssig basis.

Lynnnerup Nielsen (DK) tilsagde forslaget sit partis støtte, mens *Oluf Pedersen* (DR) mente, at forslagsstillerne burde præcisere deres stilling til sagen ved at fremsætte et lovforslag, hvis ministeren ikke selv fandt anledning dertil.

Det folketingsudvalg, der fik forslaget til behandling, afgav ikke betænkning.

13. Forslag til folketingsbeslutning om ændringer i skolevæsenets ordning. (Af *Hvidberg, Fibiger, Halfdan Hendriksen, Jørgen Jørgensen* (Ullerup), *Ole Bjørn Kraft, Aksel Møller, Erna Sørensen, Poul Sørensen, Tesdorpf* og *Thestrup*). [A. sp. 87.

Fremsat mundtligt i folketinget ¹⁸/₁₀ (F. sp. 140). 1. beh. ¹⁶/₁₁ (F. sp. 1023). Partiernes ordførere: Horn, Marius Buhl, Hvidberg, Jørgen Jørgensen (Lejre), Alvilda Larsen og Alfred Jørgensen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen. Beretning (B. sp. 465) afgivet ¹¹/₄. Bilag til beretning (B. sp. 753).

Forslaget må ses som et fra konservativ side fremført indlæg i den skoledebat, der har været ført i folketinget i forbindelse med behandlingen af en række i de senere samlinger fremsatte skolelovsforslag. Om de stedfundne forhandlinger må i det væsentligste henvises til det side 494 i forbindelse med *forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen* anførte, hvor en mere samlet fremstilling af skoleproblemerne med henvisning til det samtidigt behandlede *forslag til lov om gymnasieskoler* og de i tidligere samlinger fremsatte lovforslag er givet.

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:

„Folketinget beslutter at opfordre undervisningsministeren til at fremsætte sådanne forslag til ændringer i de gældende skolelove og foretage sådanne ændringer i gældende anordninger m. v., som er nødvendige for, at enhver del af den danske folkeskole kan løse sin karakteropdragende og kundskabsmed-

delende opgave efter nedenstående retningslinjer, idet det understreger, at

det er folkeskolens pligt at meddele solide kundskaber i dansk, regning og skrivning, og at undervisningen i kristendomskundskab ikke må indskrænkes.

I. *Købstadskolen:*

- 1) Folkeskolen i købstæderne består af 5 grundskoleklasser og en 3-årig hovedskole.
- 2) Det i grundskolen tilegnede pensum i dansk, regning og skrivning fastholdes og uddybes yderligere i hovedskolen.
- 3) Der gives i hovedskolen undervisning i begyndelsesgrundene i mindst ét fremmed sprog.
- 4) Der skabes gennem undervisningen i hovedskolens to første klasser mulighed for, at overgang fra disse klasser til den sideløbende mellemskoles tilsvarende klasser kan finde sted for elever, der i mellemtiden har vist sig egnede. I III. hovedskoleklasse (8. klasse) skal der kunne gives ekstraundervisning i visse fag, for at elever, som er egnede, kan overgå fra III. hovedskoleklasse til III. mellemskoleklasse.
- 5) Ved de skoler, som har indrettet præliminærkursus, kan overgang fra II. hovedskoleklasse til 3-årigt præliminærkursus finde sted.
- 6) Inden for hovedskolen gennemføres, når de praktiske forudsætninger er til stede, følgende forbedringer:
 - a) Det 8. skoleår gøres obligatorisk. De stedlige skolemyndigheder kan give dispensation fra reglen om 8 års undervisningspligt.
 - b) Klassekvotienten og lærernes timetal må i hovedskolen ansættes således, at denne sikres en med andre skoleformer fuldt ud ligeberettiget stilling i undervisningen.
 - c) Undervisningen tilrettelægges således, at den — uden at være erhvervspræget — tager sigte på at gøre de unge til aktive medlemmer af samfundet.

- 7) Hovedskolen afsluttes med en afgangsprøve. Der gives eleverne et afgangsbrev.

II. *Landsbyskolen:*

- 1) Folkeskolen i landdistrikterne udbygges efter folkeskoleloven af 18. maj 1937 med henblik på det 8. skoleår.
- 2) Flere kommuner kan i fællesskab oprette en 8. klasse.
- 3) De anerkendte præliminærkursus videreføres efter kgl. anordning af 19. januar 1956, og bestemmelserne derom fastsættes ved lov.
- 4) Der nedsættes af undervisningsministeriet et udvalg til at varetage oprettelsen af nye præliminærkursus.

III. *Mellem- og realskolen:*

Sideløbende med hovedskolen kan der oprettes en 4-årig mellemskole med optagelsesprøve fra 5. grundskoleklasse. Mellemskolen afsluttes med en prøve (mellemskoleeksamen).

I tilknytning til mellemskolen kan der oprettes en 1-årig realklasse afsluttende med realeksamen.

IV. *Gymnasieskolen:*

Gymnasieskolen består af en 4-årig mellemskole, som fortsætter i en 1-årig realklasse eller en 3-årig gymnasieafdeling.

Enhver, som har bestået studentereksamen, har ret til at lade sig indskrive ved et af landets to universiteter eller ved en af de højere læreanstalter.

V. *Den private skole:*

Den private skoles fortsatte beståen sikres.“

Som ordfører for forslagsstillerne udtalte *Hvidberg* (KF) blandt andet, at den diskussion om skolens forhold, som havde været løbende i de sidste to år, syntes at vise, at *tiden ikke var moden til en egentlig ændring af den danske skoles struktur*. De forbedringer, som var påkrævede, kunne gennemføres ved ændringer inden for den nuværende strukturs rammer.

Under hensyn til børnenes forskellige evner og anlæg burde skolestrukturen hvile på *den delte skoles princip*, hvor børneantallet ikke var for lille dertil, og dette ville også give børn fra ubemidlede hjem de bedste muligheder for at læse videre og tage eksamen.

Forslaget gik ud på en deling efter det 5. skoleår, idet en deling på et senere tidspunkt ville være uheldig, bl. a. fordi eleverne da ville være kommet ind i pubertetsperioden.

For *landsbyskolen* måtte den enkelte *skoletype* med en differentiering af undervisningen efter årgange stadig være den naturlige form, hvorimod en udelt skole med differentieret undervisning i fag inden for samme klasse for byskolens vedkommende ville skabe forvirring og splittelse, sætte skel mellem børnene og vanskeliggøre lærernes arbejde.

De elementære kundskaber i dansk, regning og skrivning, som var tilegnet i grundskolen, burde yderligere indøves i 1. og 2. hovedskoleklasse. I disse klasser burde der ikke anvendes læsebøger og regnebøger med stadig stigende sværhedsgrad, idet børnene ville miste initiativ og lyst, hvis de stilledes over for opgaver, de ikke magtede. Ordføreren fandt, at der i den hidtidige FM-skole var taget for mange emner op, så der var blevet for lidt tid til disse elementære fag.

Under hensyn til at nogle børn udvikledes forholdsvis sent, måtte der som anført i forslaget (I, 4)) gives *muligheder for overgang fra hovedskolens klasser til mellemskolen*. Sådanne overgangsmuligheder var ved kgl. anordning indført for Storkøbenhavn og større skolevæsenet uden for København; men de burde nu lovfæstes.

I forslaget om en 3-årig hovedskole lå *indførelsen af et 8. skoleår*, men der var *mulighed for at dispensere* fra reglen og foretage udmeldelse efter 7 års skolegang under hensyn til børnenes uegnethed.

Ordføreren fremhævede betydningen af bestemmelsen om *afgangsprøve* i de elementære fag med *afgangsbevis* efter de 3 års undervisning i hovedskolen.

Bevarelsen af den 4-årige mellemskole med dens afsluttende mellemskoleeksamen måtte tillægges den største vægt, ikke mindst af hensyn til dens sociale betydning. Den havde i et halvt århundrede hævdet sig som en vellykket skoleform; men en række forhold inden for eksamensmellemskolen og realskolen trængte til ændring. Det i januar 1952 nedsatte udvalg, som skulle fremkomme med indstilling om en ajourføring og fornyelse af undervisning, pensæ og eksamen m. m., burde derfor gøre sig færdigt.

Der burde sættes ind på at skaffe det fornødne antal *gymnasiepladser*, og *universiteterne* måtte sikres mod indførelse af *adgangsbegrænsning*, ligesom det var ønskeligt at få adgangsbegrænsningen ved de højere læreanstalter ophævet.

1. *behandling* af forslaget foretoges i folketinget sammen med de af undervisningsministeren fremsatte lovforslag om ændringer i folkeskoleloven og om gymnasieskoler, som er nævnt i de indledende bemærkninger.

Undervisningsministeren fandt, at en del af de i forslaget opstillede punkter allerede var *imødekommet* ved udformningen af *mini-*

sterens lovforslag. Dette gjaldt således pligten til at meddele solide kundskaber i dansk, regning og skrivning, idet disse fag indtog en overordentlig central plads i lovforslaget. Der var intet problem med hensyn til undervisningen i *kristendomskundskab*, som tænktes administreret efter samme linjer som hidtil. Ministeren fandt, at der i de i forslaget angivne *muligheder for overgang fra hovedskolen til mellem skolen* lå en betydelig indrømmelse til den 7-årige enhedsskole, idet disse overflytningsmuligheder måtte forudsætte, at der i 6. og 7. skoleår arbejdedes med omtrent samme pensum på de to linjer.

Muligheden for at lade elever fra 7. klasse overgå til et 3-årigt *præliminærkursus* var givet ved kgl. anordning af 19. januar 1956, og tanken var videreført ved lovforslaget i form af en *reel realskole*, hvilket måtte være at foretrække fremfor opretholdelse af kursusordninger.

Undervisningens sigte på at gøre de unge til aktive samfundsmedlemmer var et af hovedpunkterne i ministerens lovforslag, hvori det var forsøgt at *sammenkoble folkeskolens afgangsklasser med de efterfølgende erhvervsskoler.*

Hvad angik *landsbyskolen* fandt ministeren det ikke tilstrækkeligt effektivt at foreskrive udbygning efter folkeskoleloven af 1937. Lovforslaget gik videre, idet det gennem en række praktiske foranstaltninger søgte yderligere at *fremme det 8. skoleår.*

Ministeren var *på visse punkter uenig med forslagsstillerne* og fandt, at flere af forslagets afgørende bestemmelser var for uklart formulerede og tiltrængte en nærmere redegørelse.

Den foreslåede ordning med hensyn til *det 8. skoleår* betegnede ministeren som både „perforeret“ og „klausuleret“. Perforeret af de stedlige myndigheders *adgang til at dispensere*, hvis en elev skønnes uegnet til videre skolegang, og klausuleret, for så vidt som hele ordningen var gjort *afhængig af den 4-årige mellem skoles opretholdelse.* Denne klausul var et nej til såvel det af ministeren tidligere fremsatte „midterlinjeforslag“ som til det i denne samling fremsatte lovforslag og stred endvidere imod de tidligere af venstre og det radikale venstre fremsatte forslag. Det var tvivlsomt, om et forslag med så uklare undtagelsesbestemmelser ville medvirke til den praktiske gennemførelse af et obligatorisk 8. skoleår.

Tanken om, at et ministerielt *udvalg* skulle *varetag*e oprettelsen af nye *præliminærkursus*, havde ikke ministerens sympati, fordi der herved gjordes for stærkt *indgreb i kommunernes selvbestemmelsesret.*

Ministeren påpegede endelig, at en gennemførelse af flere af forslagets bestemmelser ville få *meget store økonomiske konsekvenser*, og anbefalede i øvrigt, at forslaget klargjordes nærmere i det udvalg, som formentlig skulle nedsættes til behandling af de øvrige skoleforslag.

Horn (S) var meget skeptisk over for forslaget og fandt i øvrigt,

at de deri indeholdte synspunkter kunne drøftes i det udvalg, som skulle beskæftige sig med de øvrige skoleforslag.

Heller ikke *Marius Buhl* (V) kunne gå ind for det foreliggende forslag, bl. a. fordi han ikke fandt det muligt at afhjælpe manglerne i folkeskolen uden at røre ved eksamensskolen, der — skønt den i sig selv fungerede tilfredsstillende — greb ind i den almindelige folkeskole på en sådan måde, at den svækkede dennes arbejdsmuligheder.

Også *Jørgen Jørgensen* (Lejre) (RV) påpegede den nære sammenhæng mellem de 2 skoleformer og fandt det uforsvarligt at opretholde den nuværende skarpe deling i 11-12 års alderen.

Alvilda Larsen (DK) kunne ikke gå ind for en bevarelse af den nuværende skolestruktur, hvorimod *Alfred Jørgensen* (DR) gav udtryk for et syn på skoleproblemerne, der lå på linje med det foreliggende forslag.

Det udvalg, hvortil forslaget sammen med skolelovsforslagene henvistes, afgav ikke betænkning. I den af udvalget afgivne beretning fremsætter det konservative folkepartis medlemmer deres kritik af de af ministeren fremsatte lovforslag og henviser i øvrigt til nærværende — i beretningen optrykte — forslag.

14. Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger i anledning af 11. almindelige vurdering. (Af *Jørgen Jørgensen* (Ullerup), *Alfred Bøgh*, *Erik Eriksen*, *Gottschalck-Hansen*, *Thorkil Kristensen*, *Aksel Møller*, *Sønderup*, *Poul Sørensen*, *Thestrup* og *Øllgaard*). [A. sp. 91].

Fremsat skriftligt i folketinget ¹⁹/₁₀ (F. sp. 250). 1. beh. ²¹/₁₁ (F. sp. 1130). Partiernes ordførere: Holger Eriksen, Thorkil Kristensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Axel Sørensen, Alfred Jensen og Oluf Pedersen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme. Beretning (B. sp. 463) afgivet ¹⁰/₄.

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:

„Da der ved den pr. 1. september 1956 foretagne 11. almindelige vurdering af landets faste ejendomme må antages at ville ske en sådan forhøjelse af ejendomsværdierne, at dette vil få højst uheldige virkninger af beskatningsmæssig art for ejerne af fast ejendom, beslutter folketinget at opfordre regeringen til at fremsætte forslag til lovgivningsforanstaltninger m. v., der kan neutralisere disse virkninger, herunder

- at* der ved fremsættelsen af forslag til lov om påligning af indkomst- og formueskat til staten for skatteåret 1957-58 foreslås en forhøjelse af det hidtidige skattefrie minimum for formuer samt en dertil knyttet ændring af promillesatserne,
- at* der ved fremsættelsen af forslag til lov om ændring i lov nr. 188 af 20. maj 1933 om kommunale ejendomsskatter gives købstadkommunerne adgang til at foretage en til stigningen i ejendomsværdierne svarende nedsættelse af beskatningspromillerne,
- at* der ved fremsættelsen af forslag til lov om ændringer i lov nr. 352 af 7. august 1922 om beskatning til staten af faste ejendomme med senere ændringer samt i lov nr. 188 af 20. maj 1933 om kommunale ejendomsskatter foreslås dels en sådan forhøjelse af de skattefrie fradrag pr. ejendom og pr. lejlighed, dels en sådan nedsættelse af de promiller, hvormed ejendomsskylden og grundskylden til staten udredes, at der ikke som følge af de forhøjede ansættelser for den enkelte ejendom vil kunne ske nogen stigning i ejendomsskatterne eller nogen forrykkelse af forholdet mellem skatterne på jorden og skatterne på bygninger.

Folketinget opfordrer samtidig socialministeren til på grundlag af § 6, stk. 2, i lov om folkeforsikring

- at* ændre de i socialministeriets bekendtgørelse af 25. februar 1955 fastsatte formuegrænser således, at forhøjelser af ejendomsskylden ikke medfører, at de personer, der ifølge de nugældende regler er berettiget til at være nydende medlem af en sygekasse, mister denne ret.

Endelig opfordres finansministeren til at henstille til ligningsrådet,

- at* niveauet for den fremtidige beregning af lejeindtægten af bolig i eget enfamilieshus fastlægges således, at det ikke hæves mere, end at det gennemsnitligt kommer til at svare til stigningen i henhold til den til enhver tid gældende lejevlovgivning.“

Ved forslagets 1. behandling, der foretoges sammen med 1. behandling af forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956

om vurdering af landets faste ejendomme m. fl. lovforslag, udtalte *finansministeren*, at han allerede under folketingets åbningsdebat havde givet udtryk for sit og regeringens syn på de i dette forslag til folketingsbeslutning omhandlede problemer. Han fandt det således rimeligt ved fremsættelsen af forslaget til udskrivningslov for skatteåret 1957-58 at foreslå en *ajourføring af grænsen for formueskattepligtens indtræden*.

Hvad angik kravene om fremsættelse af lovforslag om ændringer i de gældende bestemmelser vedrørende ejendomsbeskatningen til staten og kommunerne, anførte *ministeren* videre, at regeringen havde tilkendegivet, hvorledes den mente der burde reageres på de højere ejendomsskyldvurderinger, ved at fremsætte forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme og forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

Vedrørende reglerne for fastsættelse af *formuegrænserne for medlemskab i sygekasserne* oplyste *ministeren*, at man i socialministeriet allerede var i gang med overvejelser angående dette spørgsmål.

Angående den i forslaget foreslåede opfordring til *ministeren* om at henstille til ligningsrådet, at niveauet for den fremtidige *beregning af lejeindtægten af bolig i eget enfamilielhus* fastlægges således, at det ikke hæves mere, end at det gennemsnitligt kommer til at svare til stigningen i henhold til den til enhver tid gældende leje-lovgivning, erklærede *finansministeren*, at i det omfang, hvori der kunne tages dette hensyn inden for den bestående lovgivning, havde han ikke noget imod at foretage en sådan henstilling til ligningsrådet.

Holger Eriksen (S) var stærkt kritisk indstillet over for forslaget enkelte punkter og fandt ikke, at der var ret meget positivt at hente deri.

Thorkil Kristensen (V) fremhævede, at man ved dette forslag søgte på et bredere grundlag at modvirke den nye ejendomsskyldvurderings indvirken på ejendomsbeskatningen. I modsætning hertil søgte regeringen ved sine forslag alene at begrænse modforanstaltningerne til at gælde for vurderingens virkninger på bygningskat-terne, hvorved der især for amts- og sognekommunernes vedkommende ville ske en overvæltning på grundværdibeskatningen, hvilket man måtte finde principielt urigtigt.

Jørgen Jørgensen (Ullerup) (KF) udtalte:

„Det afgørende for os er, at i en situation, hvor vi beskæftiger os med en omfattende ændring af landets skatteteknik, af beskatningen til stat og kommune af fast ejendom, er det forkert at lade en på tidspunktet tilfældig handling, nemlig vurderingen til ejendomsskyld, spille en aldeles afgørende rolle, således at værdierne forskubbes på en måde, som det ikke ville have været tilfældet, hvis denne vurdering ikke netop da var kommet ind i billedet. Det, vi

tilsigtede, var en stabilisering af den tilstand, der var til stede, før vi fik ejendomsskyldvurderingen ind i billedet.“

Axel Sørensen (RV) erklærede, at forslaget tilsigtede også at neutralisere vurderingens virkninger med hensyn til grundværdibeskatningen og herved fraveg den almindelige tendens i ejendomsbeskatningen, hvilket hans parti ikke kunne medvirke til.

Alfred Jensen (DK) var tilfreds med, at nogle af de berørte spørgsmål ville blive genstand for behandling i et udvalg, men nærede dog også store betænkeligheder, mens *Oluf Pedersen* (DR) afviste såvel forslaget som de anførte argumenter.

Forslaget henvistes til behandling i et udvalg, der den 10. april afgav en beretning, hvori man anførte følgende:

„Straks efter udvalgets nedsættelse påbegyndtes en forhandling om de problemer, der for ejerne af fast ejendom var fremkommet som følge af den konstaterede stigning i ejendomsværdierne ved gennemførelsen af 11. almindelige vurdering pr. 1. september 1956, og en drøftelse af de i de to under I og II anførte forslag [forslag til lov om ændring i lov nr. 179 af 23. juni 1956 om vurdering af landets faste ejendomme og forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger i anledning af 11. almindelige vurdering] indeholdte muligheder for at forhindre, at de forhøjede ansættelser skulle omsætte sig i forøgede bygningsskatter.

Resultatet af udvalgets forhandlinger herom blev, at finansministeren og indenrigsministeren fremsatte henholdsvis forslag til lov om fiksering af ejendomsskyld til staten og forslag til lov om ændring af lov om kommunale ejendomsskatter,

Efter at folketinget havde vedtaget disse lovforslag, betragtede udvalget sit arbejde med det under II anførte forslag til folketingsbeslutning som afsluttet.“

15. Forslag til folketingsbeslutning angående forhøjelse af sygekassedagpengenes maksimum. (Af *Ragnhild Andersen*, *Alfred Jensen* og *Aksel Larsen*). [A. sp. 95].

Fremsat mundtligt i folketinget ²³/₁₀ (F. sp. 329). 1. beh. ⁸/₁₁ (F. sp. 834).

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:

„Folketinget beslutter at opfordre socialministeren til snarest at fremsætte forslag om, at maksimum for den daglige pengehjælp i sygekasserne, der i folkeforsikringslovens § 18, stk. 1, er fastsat til 6 kr., midlertidigt forhøjes med 10 kr. til 16 kr.“

Ved fremsættelsen gav *Ragnhild Andersen* (DK) som ordfører for forslagsstillerne en begrundelse for forslaget, hvoraf anføres:

„Bestemmelserne om dagpengenes maksimum er fastsat i folkeforsikringslovens § 18, stk. 1, 3), og det hedder her, at den daglige pengehjælp skal være mindst 40 øre og højst 6 kr. daglig.

Maksimum for dagpengehjælp har nu i årevis været det samme beløb, nemlig 6 kr. Denne bestemmelse har i årevis været ikke alene mangelfuld, men man kan uden overdrivelse sige, at med den nuværende prisudvikling er det en ganske urimelig og uholdbar ordning. 42 kr. om ugen i dagpenge fra sygekassen kan ikke hjælpe noget menneske igennem de vanskeligheder, der opstår under sygdom. Med sådanne sygedagpenge må mange almindelige mennesker leve i frygt for at blive syge, og en hel del arbejdende kvinder og mænd er nødt til at gå på arbejde, selv om de er syge og burde blive hjemme og søge læge- og hospitalshjælp.“

Der måtte efter kommunisternes opfattelse gennemføres en midlertidig forbedring af denne utidssvarende ordning. Man mente dog ikke dermed, „at det udelukkende skal være statskassen, der skal holde for med udgifterne til en forbedret dagpengeordning ved sygekasserne. Ved fastlæggelsen af en varig ordning må arbejdsgiverne naturligvis være med til at sikre deres arbejdere under sygdom. Som bekendt foregår der for tiden forhandlinger mellem arbejdernes og arbejdsgivernes hovedorganisationer om indførelsen af en *sygelønsordning*; men det er mit partis opfattelse, at en sådan sygelønsordning må lovfæstes, ligesom vi har lovfæstet invalideforsikringen, ulykkesforsikringen og ferieordningen. Hvad vi ønsker med vort forslag, er ikke at bryde ind i de igangværende forhandlinger mellem hovedorganisationerne, men at gennemføre en midlertidig forhøjelse af dagpengene, så de kaotiske tilstande, der for tiden hersker inden for arbejdernes sygeordninger, kan bringes til ophør.“

Socialministeren var stærkt interesseret i sagen, men fandt ikke øjeblikket inde til dens løsning.

„Som det vil være det høje ting bekendt, blev det ved arbejdernes og arbejdsgivernes lønforhandlinger i foråret bestemt, at der skulle nedsættes et udvalg med den opgave at arbejde med spørgsmålet om gennemførelse af den sygelønsordning, der er omhandlet i mæglingforslaget, og at udvalget skulle afgive sin betænkning senest den 15. november 1956, således at arbejdsmarkedets hovedorganisationer derefter inden den 31. december 1956 kan have afsluttet deres forhandlinger om ordningen. Denne skal da træde i virksomhed fra 15. januar 1957, altså meget kort tid efter. Med andre ord, man vil om kort tid stå i en helt ny situation, en situation, der vil have afgørende indflydelse på, hvordan sygeforsikringsdagpengeordningen bør indrettes. Det forekommer mig indlysende, at spørgsmålet om ydelse af dagpenge under sygdom må behandles i en større sammenhæng. Jeg er da også bekendt med, at sygeforsikrings-

kommissionen vil optage spørgsmålet til nærmere undersøgelse, så snart der foreligger klarhed med hensyn til sygelønsordningen.

Under hensyn hertil skal jeg henstille til forslagsstillerne at trække forslaget tilbage.“

Efter at ordføreren for forslagsstillerne havde fremsat nogle re- plicerende bemærkninger, sluttede forhandlingen, idet ingen andre ønskede ordet.

Med 98 stemmer mod 5 (DK) — 1 grønlandsk medlem afholdt sig fra at stemme — *nægtedes sagens overgang til 2. behandling*. Den var dermed *bortfaldet*.

16. Forslag til folketingsbeslutning om at opfordre ju- stitsministeren til at fremsætte forslag til en ny lov om biografvæsenets ordning. (Af Hanne Budtz, Helga Pedersen, Henry Christensen, Erik Eriksen, Halvdan Hendriksen, Aksel Møller, Sønderup og Poul Sørensen). [A. sp. 93].

Fremsat mundtligt i folketinget ²³/₁₀ (F. sp. 332). 1. beh. ⁹/₁₁ (F. sp. 858). Partiernes ordførere: Kolbjørn, Henry Christensen, Hanne Budtz, Steen, Alvilda Larsen og J. M. Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Kolbjørn, Leonhard Hansen (fra ¹²/₁₂ Edel Saunte), Poul Hansen (Grenå), Hougaard, Holger Larsen, Th. Mikkelsen, Rudolph Rasmussen, Henry Christensen, Lade- faged, Anker Lau, Martin, Helga Pedersen [næstformand], Hanne Budtz, Stæhr Johansen, Weikop [formand], Steen og A. C. Normann). Beretning (B. sp. 519) afgivet ¹²/₄.

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:

„Folketinget opfordrer justitsministeren til inden 1. april 1957 at fremsætte forslag til lov om biografvæsenets ordning, hvorved *bevillingssystemet ophæves*.“

Et tilsvarende forslag fremsattes i det foregående folke- tingsår [årbog 1955-56, side 630]. Det henvistes — ligesom nær- værende forslag — til et udvalg, der ikke nåede til ende med sit arbejde inden samlingens slutning.

Ved fremsættelsen af forslaget gjorde Hanne Budtz (KF) som ordfører for forslagsstillerne gældende, at tiden var inde til at under- kaste biografteaterloven en gennemgribende ændring, hvorved be- villingssystemet blev afskaffet.

Ved 1. behandling erklærede *justitsministeren* sig rede til at overveje en revision af biografteaterloven på grundlag af den revi-

sionsbetænkning, der forelå. Han havde ikke megen sympati for det fremsatte forslag til folketingsbeslutning, men fandt det rigtigst, at man på ny nedsatte et udvalg om sagen, da der var flere af de oplysninger, det forrige udvalg havde anmodet om, som ministeriet endnu ikke havde nået at fremskaffe.

Det udvalg, som nedsattes, afgav ved samlingens slutning en beretning, i hvilken det hedder:

„Udvalget har afholdt 4 møder, hvori man har drøftet det fremsatte forslag og det materiale, der er fremkommet som svar på en række spørgsmål stillet af udvalget. Da en del spørgsmål imidlertid endnu ikke er blevet besvaret, har udvalget ikke været i stand til at afslutte sit arbejde.“

17. Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger til forbedring af den værnepligtige ungdoms forhold. (Af *Ingmar Wagner, Alfred Jensen og Aksel Larsen*). [A. sp. 235].

Fremsat mundtligt i folketinget ²⁶/₁₀ (F. sp. 516). 1. beh. ¹³/₁₁ (F. sp. 928).

Forslaget til folketingsbeslutning var overensstemmende med et i samlingen 1955-56 af de samme forslagsstillere fremsat forslag (årbog 1955-56, side 620).

Ved genfremsættelsen udtalte *Ingmar Wagner* (DK) som ordfører for forslagsstillerne bl. a.: „Da forslaget sidst var til behandling her i salen, blev det mødt med en vis sympati, men endnu er der ikke taget skridt til at indføre disse nødvendige og rimelige forbedringer til gavn for soldaterne. Vi kommunister har den opfattelse, at der snarest må ske noget på dette område.“

De udgifter, som forslagets gennemførelse ville medføre, måtte ikke betyde en forhøjelse af militærudgifterne, men burde modsvares af besparelser på andre områder inden for militæret, bl. a. ved at nedsætte tjenestetiden til at være højst 1 år.

Ved sagens 1. behandling tog *forsvarsministeren* afstand fra forslaget, om hvilket han udtalte:

„Folketinget behandlede i februar et forslag af nøjagtig samme ordlyd som det foreliggende og fremsat af de samme ærede forslagsstillere. Den daværende forsvarsminister, det ærede medlem hr. Rasmus Hansen, fremsatte dengang nogle kommentarer til forslaget, nogle kommentarer, hvortil jeg kan henvise.

Det er min indstilling, at der skal foretages forbedringer for de værnepligtige i forbindelse med den revision af forsvarsordningen, som er under forberedelse i det særlige forsvarsudvalg, og sagen er

taget op af udvalget. Under henvisning hertil vil jeg henstille til de ærede forslagsstillere at trække deres forslag tilbage. Der er så meget mere grund hertil, som jeg har en tydelig fornemmelse af, at vore indkaldte værnepligtige føler sig skidt tilpas ved at se de ærede medlemmer hr. Ingmar Wagner og hans partifæller i rollen som deres talsmænd.“

Efter at *ordføreren for forslagsstillerne* havde fremsat nogle supplerende bemærkninger om forslaget og afvist henstillingen om at tage det tilbage, *bortfaldt forslaget* ved, at tinget med 108 stemmer mod 8 (DK) *nægtede det overgang til 2. behandling*. 1 grønlandsk medlem afholdt sig fra at stemme.

18. Forslag til folketingsbeslutning om saneringslån, lån til staldhygiejne m. v. og grundforbedringslån. (Af *Foged, Erik Eriksen, Aksel Møller, Sønderup og Poul Sørensen*). [A. sp. 1059].

Fremsat mundtligt i folketinget ²⁹/₁₁ (F. sp. 1275). 1. beh. ¹⁴/₁₂ (F. sp. 1824). Partiernes ordførere: Chr. Rasmussen, Foged, Fibiger, Kirkegaard, Lynnerup Nielsen og Oluf Pedersen. Henvist til samme udvalg som forslag til lov om udlån til foranstaltninger vedrørende staldhygiejne (se side 148).

Forslaget til folketingsbeslutning gik ud på, at folketinget skulle opfordre landbrugsministeren og finansministeren til

at lempe administrationen af lovgivningen om saneringslån, lån til staldhygiejne m. v. og grundforbedringslån således, at disse lån i almindelighed ikke opsiges i tilfælde af ejerskifte eller ved bortsalg af parceller eller i hvert fald kun opsiges, for så vidt angår de dele af lånene, der ikke kan bevare en placering inden for 110 pct. af vedkommende ejendoms panteværdi,

at administrere lovene om lån til staldhygiejne og saneringslån — om fornødent fremsætte forslag til ændring af disse love — således, at de nævnte lån kan rykke tilbage for nye realkreditlån eller forhøjelse af allerede indestående realkreditlån, forudsat at statens lån bevarer en placering inden for 110 pct. af vedkommende ejendoms panteværdi.

Som begrundelse for forslaget udtalte *Foged* (V) som ordfører for forslagsstillerne ved fremsættelsen bl. a.:

„Der sker under de gældende regler ofte hel eller i de fleste tilfælde måske nok kun delvis opsigelse af indestående lån til trods for, at disse lån er fuldt sikrede i ejendommen. Der har mig bekendt ikke været tab af nogen art på de nævnte lån. Denne opsigelse generer generationsskiftet i erhvervet, idet mange unge finder det vanskeligt at overtage de omhandlede ejendomme; de ser sig ikke i stand til at skaffe de forøgede pengemidler, og derfor har disse opsigelser virket hæmmende på de unges indsats i dansk landbrug. Dertil kommer for det andet afsnits vedkommende, at vi har bebrejdet kredit- og hypotekforeninger, banker og sparekasser, at de ikke har været villige nok til at finansiere landbruget i de seneste år.“

Ved forslagets 1. behandling, der foretoges sammen med 1. behandling af forslag til lov om udlån til foranstaltninger vedrørende staldhygiejne, gav *finansministeren* udtryk for villighed til at drøfte mulige ændringer i lovgivningen vedrørende udlån til staldhygiejne og grundforbedring, hvorimod han fandt det rimeligt at fortsætte med at administrere tilbagebetalingen af saneringslånene på samme måde som hidtil. Han var heller ikke enig med forslagsstillerne i, at man under normale forhold uden videre skulle fastsætte 110 pct. af panteværdien som en tilstrækkelig sikkerhedsgrænse for det offentlige.

Det udvalg, hvortil forslaget til folketingsbeslutning efter 1. behandling henvistes, afgav ikke betænkning over forslaget inden samlingens udløb.

19. Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger mod organisationstvang. (Af *Poul Sørensen, Henry Christensen, Erik Eriksen, Halldan Hendriksen, Ole Bjørn Kraft, Aksel Møller, Harald Nielsen og Sønderup*). [A. sp. 1061].

Fremsat skriftligt i folketinget ²⁹/₁₁ (F. sp. 1270). 1. beh. ¹⁷/₁ (F. sp. 1958). Partiernes ordførere: Carl P. Jensen, Henry Christensen, Poul Sørensen, Bertel Dahlgaard, Alfred Jensen og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Carl P. Jensen, Bundvad, Einer-Jensen, Ove Hansen, Axel Ivan Pedersen, Gustav Pedersen, Hans Rasmussen, Ravn, Henry Christensen [formand], Erik Eriksen, Harald Nielsen, Helga Pedersen, Sønderup, Poul Sørensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Ninn-Hansen [næstformand] og Bertel Dahlgaard). Beretning (B. sp. 517) afgivet ¹²/₄.

Forslaget til folketingsbeslutning, der gik ud på at henstille til regeringen at fremsætte lovforslag, hvorved der skaffes sikkerhed for, at de af stat og kommune ansatte personer ikke udsættes for organisationstvang, var enslydende med et i folketingsåret 1955-56 fremsat forslag [årbog 1955-56, side 627].

Ved fremsættelsen anførte *Poul Sørensen* (KF) som ordfører for forslagsstillerne, at det udvalg, der året i forvejen var blevet nedsat til behandling af spørgsmålet, ikke havde kunnet færdiggøre sit arbejde, idet nogle af udvalget til regeringen stillede spørgsmål ikke var blevet besvaret ved folketingsårets slutning. Da forslagsstillerne imidlertid fortsat nærrede ønske om, at der ad lovgivningsmæssig vej blev skaffet sikkerhed mod organisationsmæssige overgreb, havde man ønsket, at et udvalg fik mulighed for at færdigbehandle forslaget.

Som svar herpå udtalte *økonomi- og arbejdsministeren* ved forslagets 1. behandling bl. a.:

„Jeg er naturligvis indforstået med, at forslaget nu underkastes fortsat udvalgsbehandling, og er rede til på bedste måde at bistå udvalget i dets arbejde.

Det udvalg, der blev nedsat i sidste folketingsår, stillede i alt 9 spørgsmål. Af disse 9 spørgsmål er de 6 eller — for at være helt nøjagtig — de 6½ blevet besvaret i april og i maj måned. Tilbage stod 3 spørgsmål, som krævede omfattende arbejde i finansministeriet og i indenrigsministeriet. Jeg har forstået, at disse to ministerier nu i fællesskab har tilvejebragt det fornødne materiale til disse spørgsmåls besvarelse. Såfremt det udvalg, der nu formodentlig bliver nedsat, har yderligere spørgsmål at stille, skal vi fra ministeriets side på bedste måde søge at bistå udvalget.“

Det udvalg, hvortil forslaget henvistes efter 1. behandling, afgav ikke betænkning, men i en den 12. april afgivet beretning udtalte bl. a.:

„Efter at de ved udvalgsarbejdets begyndelse stillede spørgsmål er blevet besvaret, har udvalget haft samråd med økonomi- og arbejdsministeren for at få uddybet enkelte af de i besvarelsene omhandlede forhold. Dette samråd resulterede i, at ministeriet skulle fremskaffe yderligere oplysninger. Da disse endnu ikke er fremkommet, har udvalget ikke været i stand til at afslutte sit arbejde.“

20. Forslag til folketingsbeslutning om forholdsregler mod prisstigninger. (Af *Aksel Larsen, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen og Petra Petersen*). [A. sp. 1069].

Fremsat mundtligt i folketinget $\frac{5}{6}$ (F. sp. 1372). 1. beh. $\frac{14}{12}$ (F. sp. 1846).

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:

„Folketinget opfordrer regeringen til ufortøvet og energisk at træffe forholdsregler til at forhindre prisstigninger på befolkningens almindelige forbrugsvarer. I det omfang yderligere lovhjemmel hertil skønnes nødvendig, opfordres regeringen til at fremkomme med lovforslag.“

Ved fremsættelsen gjorde *Aksel Larsen* (DK) som ordfører for forslagsstillerne gældende, at „afskaffelsen af priskontrollen og dens såkaldte erstatning med loven om monopoltilsyn“ havde bevirket, at priserne på befolkningens almindelige forbrugsvarer var steget mere, end det var rimeligt. Nu var en ny og temmelig voldsom bølge af prisstigninger undervejs. Årsagen var *lukningen af Suezkanalen*, der igen var en følge af Englands, Frankrigs og Israels krig mod Ægypten.

Forslagsstillerne mente, at folketinget gennem en beslutning burde give handelsministeren „ekstraordinær fuldmagt til at benytte enhver eksisterende lovhjemmel til at forhindre alle urimelige prisstigninger. Hvis der ikke i de eksisterende love skulle være tilstrækkelig hjemmel for at gribe ind — og vi erkender, at det er særdeles tvivlsomt, om tilstrækkelig hjemmel forefindes, selv om meget afhænger af administrationen — er det vor mening, at der snarest ved lov på ny bør gennemføres priskontrol og vel at mærke en mere effektiv priskontrol end den, der tidligere har eksisteret. Vi er af den opfattelse, at det, der tiltrænges, er en lov om prisstop, en lov, som simpelt hen forbyder enhver prisstigning, der ikke i forvejen efter fornøden dokumentation er godkendt af samfundets priskontrollerende myndigheder.

Naturligvis kunne vi selv forsøge at udarbejde et lovforslag i den retning, men dels mener vi, at ministeren må have en mulighed for at undersøge, om der kan gøres tilstrækkeligt på basis af eksisterende lovhjemmel, dels er vi fuldstændig klar over, at regeringen har langt større, om jeg så må sige, tekniske muligheder for at udarbejde det rigtige lovforslag, end en gruppe har for at udarbejde et sådant lovforslag til privat fremsættelse. Måske overvejer regeringen allerede noget sådant, og hvis det er tilfældet, kan det jo være, at det forslag til folketingsbeslutning, jeg i dag har den ære at fremsætte for det høje ting, er overflødigt, men det bliver vi ikke uvenner over — hvis det altså skulle være tilfældet, at regeringen selv sysler med tankerne.“

Ved 1. behandling gik *handelsministeren* imod forslaget, om hvilket ministeren udtalte:

„I anledning af det foreliggende forslag vil jeg gerne oplyse, at regeringen dag for dag følger prisudviklingen, og at den vil fremsætte lovforslag, såfremt prisudviklingen for almindelige forbrugsvarer bliver så foruroligende, at den vil kunne begrunde fremsættelse af et sådant lovforslag.

Under henvisning hertil skal jeg opfordre medlemmerne af det høje ting til at stemme imod det fremsatte forslag til folketingsbeslutning.“

Efter at *ordføreren for forslagsstillerne* på ny havde haft ordet, sluttede forhandlingen, og det vedtoges med 100 stemmer mod 7 (DK) at *nægte forslaget overgang til 2. (sidste) behandling*, hvorved det *bortfaldt*. 11 medlemmer (RV og 1 grønlandsk medlem) afholdt sig fra at stemme.

21. Forslag til folketingsbeslutning om refusionsreglerne vedrørende kommunernes folkepensionsudgifter. (Af *N. Chr. Christensen, Erik Eriksen, Jørgen Jørgensen* (Ullerup), *Ole Bjørn Kraft, Jens Sønderup* og *Poul Sørensen*). [A. sp. 1193].

Fremsat mundtligt i folketinget ¹⁸/₁ (F. sp. 1978). 1. beh. ⁷/₂ (F. sp. 2468). Partiernes ordførere: Bundvad, N. Chr. Christensen, Gottschalck-Hansen, Skytte, Petra Petersen og Søren Olesen.

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:

„Da der i kommunerne foran budgetlægningen er opstået ængstelse for, at den nye folkepension kan få til følge, at kommunerne kommer til at udrede et betydelig større forskudsbeløb end tidligere, opfordrer folketinget regeringen til at fremsætte lovforslag om sådanne ændringer i refusionsreglerne, at kommunernes byrder ikke øges med mere end den direkte anpart, der er pålagt kommunerne ved gennemførelsen af folkepensionen.“

Ved fremsættelsen anførte *N. Chr. Christensen* (V) som ordfører for forslagsstillerne:

„Anledningen til dette forslag til beslutning er den uro og bekymring, der er opstået ude i kommunerne vedrørende *refusionsreglerne i forbindelse med den nye folkepensionslov*. Kommunerne har hele tiden været klar over, at der skal udredes større beløb til folkepensionen end til den nugældende aldersrente, men det ser ud til, at den forskudsvisse udbetaling fra staten vil føre til, at kommunerne navnlig de to første år skal lægge millionbeløb ud. Der tales om 40

mill. kr. for det første år og 60 mill. kr. for det andet, som sammen med de udgifter, kommunerne får til folkepensionen, vil medføre, at skatteudskrivningen vil stige uforholdsmæssigt.

Efter de hidtil gældende regler får kommunerne en forskudsvis udbetaling fra staten. For ikke at pålægge kommunerne større byrder end deres egentlige andel i folkepensionen foreslås det, at folketinget skal pålægge de ministerier, under hvilke refusionsordningerne sorterer, at ændre refusionsreglerne, eventuelt ved en *større forskudsvis udbetaling fra statens side*, da det ikke kan være meningen, at kommunerne skal afvente udløbet af en lang forskudsperiode, så de derved kommer til at finansiere udgifter, der påhviler statskassen."

Ved første behandling af forslaget til folketingsbeslutning erklærede *finansministeren*, at han kunne tilslutte sig, at der må foretages sådanne ændringer i refusionsreglerne, at kommunernes byrder ikke stiger ud over det, som deres udgifter nødvendigvis må stige som følge af stigningen i folkepensionen, hvoraf kommunerne bærer en del. Lovændring til opnåelse heraf var imidlertid efter finansministerens opfattelse ikke nødvendig, idet der ved lov nr. 490 af 19. december 1951 gennemførtes den regel, at refusionsreglerne fastlægges af socialministeren efter forhandling med finansministeren og finansudvalget. Finansministeren oplyste, at i henhold til de gældende regler udbetales der midt i hvert kvartal et forskud på 70 pct. af de i det pågældende kvartal forventede refusionsberettigede sociale udgifter, og resten udbetales så efter regnskabsårets afslutning. Regeringen var tidligere under drøftelser med kommunerne gået ind for ændringer i refusionsreglerne med henblik på en forhøjelse af de 70 pct., som udbetales forskudsvis, og det skulle være muligt at nå hertil, hvis finansudvalget tiltræder det. Der var nylig ført forhandlinger med kommunerne, men der var endnu ikke opnået enighed om, hvor stor forhøjelsen af de 70 pct. skulle være, hvorfor sagkyndige var ved at undersøge dette spørgsmål nærmere.

Sluttelig oplyste finansministeren, at han var overbevist om, at det ville være meget ønskeligt, om hele mellemregningsforholdet mellem staten og kommunerne blev undersøgt nøje med henblik på at nå frem til en rationalisering af de gældende ordninger. Han havde derfor foreslået kommunerne at lade eksperter dels fra socialministeriet, indenrigsministeriet og finansministeriet, dels fra kommunernes organisationer undersøge hele dette spørgsmål, så man kunne nå frem til en ny, forenklet ordning, der kunne få virkning fra 1. april 1958.

Partiernes ordførere gav i det store og hele udtryk for *tilfredshed med den af finansministeren givne redegørelse*, idet dog *Søren Olesen (DR)* gav udtryk for det af ham tidligere hævdede synspunkt, at folkepensionens mindstebeløb, der forventes at ville belaste statskassen med 60 mill. kr. årlig, ikke burde udbetales, hvorved en væsentlig lettelse i finansieringen ville blive opnået.

Ved debattens afslutning meddelte ordføreren for forslagsstillerne, *N. Chr. Christensen* (V), at han herefter *ikke så nogen anledning til at opretholde forslaget til folketingsbeslutning*.

Forslaget overgik derefter til 2. behandling, men kom ikke til yderligere behandling i tinget.

22. Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger til sikring af de store årganges videregående faglige og boglige uddannelse. (Af *Ingmar Wagner, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen* og *Aksel Larsen*). [A. sp. 1515].

Fremsat mundtligt i folketinget $\frac{1}{3}$ (F. sp. 2861). 1. beh. $\frac{8}{3}$ (F. sp. 3027, jfr. 3052). Partiernes ordførere: Per Hækkerup, Henry Christensen, Ninn-Hansen, Helge Larsen, Ingmar Wagner og Oluf Pedersen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Per Hækkerup, Nina Andersen, Einer-Jensen [formand], Andreas Hansen, Lysholt Hansen, Hougaard, Erhard Jakobsen, Carl P. Jensen, Henry Christensen, N. Chr. Christensen, Karl-skov Jensen, Kryger, Anker Lau, Ninn-Hansen, Hanne Budtz, Adolph Sørensen og Helge Larsen [næstformand]). Beretning (B. sp. 607) afgivet $\frac{12}{4}$.

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:

„Folketinget beslutter at opfordre regeringen til at træffe foranstaltninger til at sikre de store årgange en faglig og boglig uddannelse ved at gennemføre forbedringer på følgende områder:

1. Der bygges det nødvendige antal skoler, så dagskole for lærlingene snarest realiseres.
2. Antallet af lærlinge forøges gennem oprettelse af statslige, faglige uddannelsescentre.
3. Der sikres den ufaglærte ungdom en videreuddannelse på dertil indrettede uddannelsescentre.
4. Antallet af gymnasier forøges, og gymnasieungdommen sikres økonomisk i lighed med studenterne.
5. Universiteternes og de højere læreanstalters kapacitet forøges betydeligt gennem udvidelser.

6. Danmarks industrielle fremtid sikres ved at udvide adgangen for teknikumstuderende og gennem oprettelse af nye former for teknisk uddannelse.
7. Muligheden for en læreruddannelse fremmes gennem opførelse af flere statsseminarier.
8. Behovet for ungdomskollegier dækkes, så der sikres al ungdom under uddannelse ordentlige boligforhold.
9. Ungdommens uddannelsesfond udvides betydeligt, så enhver ung, der har lyst og evner, kan få en uddannelse.
10. Alle eksisterende hindringer for de unge pigers uddannelsesmuligheder fjernes, således at der sikres dem ligeberettigelse.“

Ved fremsættelsen af forslaget udtalte *Ingmar Wagner* (DK) som ordfører for forslagsstillerne i nogle indledende bemærkninger: „Folketinget har i det sidste års tid, ikke mindst i forbindelse med behandlingen af den ny lærlingelov, beskæftiget sig med de mange problemer, der vil opstå for den unge generation, ja, for hele det danske samfund, når de store årgange møder frem efter endt skoleuddannelse enten for at få en videregående boglig uddannelse eller for at få en mere praktisk betonet uddannelse.

Problemerne i forbindelse hermed er blevet endevendt i en række kommissioner, og der er blevet udtalt mange gode ønsker om, at de bange forudannelser, som f. eks. ungdomskommissionen i sin tid havde om stor ungdomsarbejdsløshed eller i bedste fald, et stort antal unge ufaglærte, ville blive gjort til skamme. Men betingelserne for, at denne situation ikke opstår, er, at der gøres en alvorlig, effektiv indsats fra samfundets side, og det er nu, der må handles. Vi har indtil nu stiftet bekendtskab med de store årgange unge i skolerne. 1957 bliver det hidtil største år i barneskolen med 592 000 elever, og i år går det første store kuld ud af skolen for at finde sig en plads i samfundslivet. I 1956 var antallet af 14-årige unge 66 000, i år bliver det ca. 75 000 for så i de kommende år at stige til 90 000. Der er indtil i dag gjort alt for lidt for at gøre det muligt at modtage disse mange unge, som vi vidste ville komme med alle deres retfærdige krav om arbejde og uddannelse. Der har tværtimod i de seneste år været ført en økonomisk politik her i landet, der er gået de store årgange imod. Vi har en massearbejdsløshed, der i høj grad besværliggør de unges beskæftigelsesmuligheder. I mange hjem næres der i dag berettiget bekymring for børnenes fremtid. For at ændre denne beklagelige situation må folketinget kræve af regeringen, at den snarest tager initiativ til at udarbejde konkrete planer for og løsninger af ungdommens uddannelsesproblemer.

Det er ud fra denne opfattelse, at jeg på den kommunistiske gruppes vegne fremsætter dette forslag til folketingsbeslutning. Det omfatter 10 punkter, der indeholder de mest påkrævede opgaver. De bygger i høj grad på de løsninger, der er skitseret af ungsoms-kommissionen og senere af arbejdsmarkedskommissionen.“

Ved forslaget's 1. behandling pegede *økonomi- og arbejdsministeren* på, at forslaget var af meget omfattende karakter. Det greb ind i hele fire ministres arbejdsområde, nemlig handelsministeriets, undervisningsministeriets, boligministeriets og økonomi- og arbejdsministeriets.

„Det vedrører økonomiske, administrative og politiske problemer, som allerede længe har været under behandling, og det vil sige, at der foreligger et meget, meget stort materiale vedrørende de problemer, der her er rejst. En fyldestgørende besvarelse fra alle fire ministerier ville blive meget omfattende, så omfattende, at det vanskeligt vil kunne lade sig gøre at give en sådan besvarelse inden for rammerne af en debat om et forslag til folketingsbeslutning.

Jeg skal imidlertid — med det forbehold, der ligger i disse indledende bemærkninger — prøve at give så mange oplysninger, jeg kan, men jeg understreger endnu en gang, at det er så stort et materiale, og at der dels allerede er sket så meget på disse områder, dels er så meget under udarbejdelse og forberedelse, at nogle af de svar, jeg giver, nødvendigvis må blive noget summariske.“

Efter nærmere at have omtalt forslaget's enkelte punkter, udtalte ministeren i nogle slutningsbemærkninger:

„Jeg tror, at man af denne redegørelse vil forstå, at der også vedrørende de unge kvinders uddannelsesmuligheder er taget et initiativ på en række områder og sat forhandlinger i gang, der forhåbentlig hurtigt kan udkrystallisere sig i konkrete forslag.“

Efter at *ordføreren for forslagsstillerne* havde svaret ministeren, fulgte der en kort debat, som resulterede i, at det med 80 stemmer (S, RV og DK) mod 68 (V, KF og DR) vedtoges at lade sagen overgå til 2. (sidste) behandling.

Med 135 stemmer mod 6 (DK) vedtoges det derpå at henvise forslaget til et udvalg på 17 medlemmer i stedet for som fra kommunistisk side foreslået til et udvalg på 21 medlemmer. 5 medlemmer afholdt sig fra at stemme (DR med undtagelse af *Tholstrup*, der stemte sammen med flertallet). Det kommunistiske forslag om et udvalg på 21 medlemmer var dermed bortfaldet

23. Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af en af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1935 vedtaget konvention om nedsættelse af

arbejdstiden til 40 timer ugentlig og om udarbejdelse af forslag om lovfæstet 44 timers arbejdsuge. (Af *Alfred Jensen, Ragnhild Andersen, Aksel Larsen og Lynnerup Nielsen*). [A. sp. 2003].

FremSAT mundtligt i folketinget $2\frac{1}{3}$ (F. sp. 3317). 1. beh. $\frac{9}{4}$ (F. sp. 3863).

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:
„Folketinget meddeler sit samtykke til, at Danmark ratificerer den af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1935 vedtagne konvention om nedsættelse af arbejdstiden til 40 timer ugentlig.

Folketinget opfordrer i tilslutning hertil regeringen til at lade udarbejde og fremsætte forslag om lovmæssig indførelse af 44 timers arbejdsuge som overgang til gennemførelse af 40 timers arbejdsuge.“

I de bemærkninger, der ledsagede forslaget ved fremsættelsen, hedder det:

Den internationale arbejdskonference i Genève vedtog i 1935 en konvention om en 40 timers arbejdsuge. Den internationale arbejdskonference havde såvel i 1933 som i 1934 behandlet spørgsmålet om en arbejdstidsnedsættelse som middel til at modvirke den store arbejdsløshed. Men først i 1935 nåede konferencen frem til vedtagelse af en konvention med 57 stemmer mod 49 stemmer. Konventionen går ud på at anerkende 40 timers arbejdsuge som princip og bragt i anvendelse, så det ikke får nogen forringelse af arbejdernes levestandard til følge.

Konventionen, som er 22 år gammel, er først i fjor blevet ratificeret af det antal stater, der er nødvendigt for, at den kan træde i funktion, hvilket sker den 23. juni i år. Da der også i vort land er stærke bestræbelser på at få arbejdstiden forkortet af såvel beskæftigelsesmæssige som sociale og sundhedsmæssige grunde, vil det være rigtigt, at Danmark giver sin tilslutning til 40 timers arbejdsugen som princip og undertegner konventionen.

Danmark forpligter sig herved til at arbejde for en arbejdstidsnedsættelse uden forringelse af arbejdernes levestandard, hvilket betyder, at landet herved følger samme linje, som en række stater enten er i færd med at følge eller agter at følge i den nærmeste fremtid. Det kan således nævnes, at lande som Australien, Canada, USA, Frankrig, Indonesien og New Zealand efter det internationale arbejdsbureaus rapport fra november 1956 stort set i industrien har 40 timers arbejdsuge. En række andre lande har i samme udstrækning som forannævnte 44 timers arbejdsuge, det gælder Argen-

tina, Cuba, Irland og Storbritannien, mens Belgien og Guatemala har 45 timers og Polen og Sovjetunionen 46 timers arbejdsuge. I Vesttyskland er 2 000 000 metalarbejdere den 1. oktober i fjor gået over til 45 timers arbejdsuge.

Hertil kommer, at andre lande står over for en nedsættelse af arbejdsugen til under 48 timer. I Belgien er der således en aftale om overgang til 45 timer, og i Vesttyskland vil bygningsarbejderne fra 1. april i år gå over til en arbejdsuge på 45 timer.

Den kommunistiske gruppe foreslår derfor, at folketinget ratificerer konventionen af 1935 om 40 timers arbejdsuge.

Da en udvikling i retning af 40 timers arbejdsuge også er i gang i vort land, foreslår den kommunistiske gruppe, at folketinget i tilslutning til ratificeringen opfordrer regeringen til at lade udarbejde og fremsætte et *lovforslag om lovfæstelse af en 44 timers arbejdsuge som overgang til 40 timers arbejdsuge*.

Ud over en række områder, hvor særlige arbejdsmæssige eller sundhedsfarlige forhold gør sig gældende og arbejdstiden derfor for længst er nedsat til mindre end 48 timer ugentlig, har også en række firmaer nedsat arbejdstiden til 45 eller 44, ja, endog til 40 timer ugentlig. Derfor er *tiden inde til en almindelig arbejdstidsnedsættelse*. Det er for at lette denne overgang, at den kommunistiske gruppe foreslår lovgivning på dette område. En sådan lovgivning vil tjene til at skabe ensartede betingelser for erhvervslivet ved denne overgang og samtidig bidrage til at lette forhandlingerne i den forestående overenskomstsituation.

Ved fremsættelsen udtalte *Alfred Jensen* (DK) sig som ordfører for forslagsstillerne i overensstemmelse hermed.

Ved 1. behandling gjorde *økonomi- og arbejdsministeren* i korthed rede for sin stilling til sagen. Han udtalte:

„Den konvention fra Den internationale Arbejdsorganisation i Genève, som her foreslås ratificeret, stammer fra 1935; den er altså 22 år gammel. Det er interessant, at til trods for at konventionen har opnået denne høje alder, er den indtil nu kun ratificeret af ét demokratisk land, nemlig New Zealand. Den har så sent som i 1956, altså i konventionens 21. år, opnået ratifikation af tre sovjetiske republikker. Denne ringe tilslutning med hensyn til ratifikation og det meget sene tidspunkt for ratificeringen for de tre sovjetrepublikkers vedkommende kan jo nok give anledning til eftertanke.

Her i landet gælder som hovedregel, at arbejdstidsspørgsmål afgøres ved kollektive overenskomster. 48 timers arbejdsugen gennemførtes som bekendt her i landet ved en overenskomst af 1919. Det seneste eksempel på arbejdstidsændringer ved overenskomst er vel *landbrugets arbejdstid*, der i fjor blev ændret i kraft af et mæringsforslag af 20. april 1956, som blev vedtaget af begge parter. Undtagelsen fra denne hovedregel er ganske enkelte bestemmelser

gældende for enkelte områder vedrørende arbejdstid, som man kan finde dem i arbejderbeskyttelseslovgivningen eller i ferieloven.

I de to sidste overenskomstsituationer har der ikke i mæglingssforslaget været indeholdt almindelige bestemmelser om formindskelse af arbejdstiden. Dette er fra forligsmandens side blevet begrundet med, at man aftenvtede, at der i andre skandinaviske lande blev taget et initiativ med hensyn til arbejdstidsforkortelse. Et sådant initiativ er taget nu.

Man venter, at der i *Sverige* sker en arbejdstidsforkortelse, at der i hvert fald i de kommende 2 år vil ske en årlig nedsættelse af den ugentlige arbejdstid med 1 time, og det samme sker vel også det 3. år, så man altså kommer ned på 45 timers arbejdsuge. Dette har givet anledning til, at De samvirkende Fagforbund i Danmark har bebudet, at *kravet om arbejdstidsnedsættelse vil blive rejst ved fornyelsen af de nugældende overenskomster*. På denne baggrund ser jeg ikke, at en vedtagelse af det forslag til folketingsbeslutning, som her foreligger, kan gøre nogen nytte.“

Forslaget gav ikke anledning til nogen almindelig debat. Fra venstres side udtalte *N. Chr. Christensen* sig imød dets gennemførelse.

Forslaget nåede ikke at komme til afsluttende behandling inden samlingens tidlige afslutning som følge af folketingsvalget.

24. Forslag til folketingsbeslutning om iværksættelse af aftrapningen af omsætningsafgiften på tekstilvarer. (Af *Tholstrup, Søren Olesen og Viggo Starcke*). [A. sp. 2077].

Fremsat mundtligt i folketinget $27/3$ (F. sp. 3440). 1. beh. $9/4$ (F. sp. 3813). Partiernes ordførere: Peter Nielsen, Anker Lau, Weikop, Bertel Dahlgaard, Aksel Larsen og Tholstrup. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Peter Nielsen [næstformand], Einer-Jensen [formand], Holger Eriksen, Kai Jensen, Hans Knudsen, M. Larsen, Viola Nørlov, Robert Sørensen, Anker Lau, Alfred Bøgh, Jens Chr. Christensen, Martin, Harald Nielsen, Weikop, Aksel Møller, Poul Møller og Bertel Dahlgaard).

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:
„Folketinget opfordrer finansministeren til at iværksætte den aftrapning af omsætningsafgiften på tekstilvarer, hvortil ministeren har hjemmel i lov nr. 43 af 15. marts 1955 om forbrugsbegrænsende foranstaltninger som ændret ved lov nr. 180 af 23. juni 1956.“

Ved fremsættelsen begrundede *Tholstrup* (DR) som ordfører for forslagsstillerne forslaget således:

„Vi har tidligere stillet forslag om afvikling af tekstilafgifterne. Det resulterede i, at man vedtog at gennemføre en *gradvis afvikling*, men overlod til ministeren at bestemme tidspunktet. Vi mener, at tidspunktet nu er inde, da den oprindeligt vedtagne lov skulle være udløbet pr. 1. april. Vi vil tilføje, at følger man vort forslag, vil man også befri sig for bekymringer angående *sparebeviserne*. Tekstilafgifterne blev i sin tid indført for at begrænse købekraften, men har haft en stærk stigning i pristallet til følge, og nu har man igen bekymringer med hensyn til en kommende stigning. Der er ingen tvivl om, at en ophævelse vil bevirke, at priserne på tekstilvarer går ned, og derved medvirke til, at pristallet holdes i ave.“

Ved 1. behandling tog *finansministeren* afstand fra lovforslaget, om hvilket han udtalte:

„Jeg må fraråde, at man på nuværende tidspunkt forpligter mig til at iværksætte den i forslaget til folketingsbeslutning omtalte afrapning af omsætningsafgiften på tekstilvarer. Tiden er ikke inde hertil.“

Vi har nylig vedtaget et finanslovsforslag, hvori der var regnet med denne indtægt for hele finansåret, og jeg går ud fra, at de partier, der har stemt for denne finanslov, ikke vil gå med til at forpligte mig til nu at iværksætte denne afrapning.“

I overensstemmelse hermed udtalte *Peter Nielsen* (S) sig, mens *Anker Lau* (V) og *Weikop* (KF) fandt det rimeligt, at sagen henvises til et udvalg. *Bertel Dahlgaard* (RV) anså ikke tiden for inde til at vedtage en beslutning som den foreslåede. „Jeg må“, sluttede han sit indlæg om sagen, „sige det ganske åbent, som det er: man tør ikke i dette øjeblik — i hvert fald ikke uden for retsforbundet — gå til en ophævelse af disse afgifter.“ *Aksel Larsen* (DK) gav forslaget sin tilslutning og var imod en udvalgsbehandling, som ville gøre det umuligt at få sagen færdigbehandlet inden samlingens nær forestående slutning.

På forslag af *Anker Lau* vedtoges det at henvise sagen til et udvalg på 17 medlemmer. For forslaget herom stemte 59 (V, KF og enkelte andre), mens 14 (DK og DR) stemte imod. 57 medlemmer afholdt sig fra at stemme.

Udvalget afgav ikke betænkning.

25. Forslag til folketingsbeslutning om udsættelse af tidspunktet for den nye sygeplejerskeuddannelses gennemførelse. (Af *Thisted Knudsen*, *Henry Christensen*, *Erik Eriksen*, *From*, *Jørgen Gram*, *Thor kil Kristensen*, *Sønderup* og *Øllgaard*). [A. sp. 2083].

Fremsat mundtligt i folketinget $\frac{3}{4}$ (F. sp. 3643). 1. beh. $\frac{9}{4}$ (F. sp. 3852). Partiernes ordførere: Nina Andersen, Thisted Knudsen, Hanne Budtz, Jørgen Jørgensen (Lejre), Petra Petersen og Søren Olesen. Henvist til udvalg på 17 medlemmer (Nina Andersen [næstformand], Brodthagen, Th. Carlsen, Poul Hansen (Grenå), Peter Jørgensen, Viola Nørlov, Orla Pedersen, Sofie Pedersen, Thisted Knudsen [formand], Alfred Bøgh, Krogh, Ellen Poulsen, Sønderup, Hanne Budtz, Fibiger, Carsten Raft og Jørgen Jørgensen (Lejre)).

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:

„Folketinget beslutter at opfordre indenrigsministeren til at foranledige den i § 28 i kongelig anordning af 30. januar 1957 om sygeplejerskeuddannelsen fastsatte ikrafttrædelsesdato for den nye uddannelsesordning, 1. april 1958, ændret til 1. april 1960 og de i samme paragraf givne overgangsbestemmelser ændret i overensstemmelse hermed samt til at fremsætte lovforslag om ændring af den i lov om sygeplejersker nr. 127 af 25. maj 1956 § 15 nævnte frist fra 5 år til 7 år.“

Lov nr. 127 af 25. maj 1956 om sygeplejersker (årbog 1955-56, side 206) og den i medfør af denne lov givne kongelige anordning af 30. januar 1957 om sygeplejerskeuddannelsen danner grundlaget for en *omlægning af uddannelsen af sygeplejersker*.

Som begrundelse for den foreslåede udskydelse i 2 år af den nye uddannelsesordnings ikrafttræden anførte ordføreren for forslagsstillerne (*Thisted Knudsen* [V]) i sin fremsættelsestale bl. a., at ordningen ikke kunne gennemføres uden *betydelig merudgift for såvel amtskommunerne som bykommunerne*.

Det hedder videre i fremsættelsestalen: „Uddannelsen er blevet så koncentreret og så omfattende, at den ved adskillige sygehuse må antages ikke at kunne gennemføres uden et ikke uvæsentligt *nybyggeri til elevværelser og til undervisningslokaler*. Der skal ansættes *instruktionssygeplejersker*, og ordningen nødvendiggør for alle sygehuses vedkommende *periodevis antagelse af ekstra arbejdskraft*, når eleverne — som det ikke var tilfældet tidligere — trækkes ud til teoretisk uddannelse.

Efter vor opfattelse taler såvel landets som amtskommunernes økonomiske stilling for en udsættelse; *en ikke strengt nødvendig nyudgift kan efter vor opfattelse undgås*. Hertil kommer yderligere, at *de fjerreste sygehuse er forsvarligt forberedt* på at gennemføre nyordningen og derfor efter min tro ikke vil være i stand til at gennemføre den. Den tid, der har været levnet til denne forberedelse, har ganske

simpelt været alt for kort; forsøg burde måske først være gjort på enkelte sygehuse, således at man gennem disse forsøg kunne indhøste erfaringer og på grundlag af disse erfaringer bygge den mest praktiske og billigste nyordning op.“

Ved forslaget's 1. behandling i folketinget erkendte *indenrigsministeren*, at den nye uddannelsesordning ville medføre udgifter for sygehusene, men dette havde været klart allerede ved behandlingen af forslaget til lov om sygeplejersker, til hvis gennemførelse forslagsstillerne havde medvirket. Det var kortsynet nu at ville underkende nødvendigheden af disse udgifter. En ny uddannelsesordning var stærkt påkrævet for at give sygeplejerskerne mulighed for at stå mål med de krav, den enorme udvikling inden for sygehusvæsenet i de senere år havde medført. En styrkelse af lægearbejdet uden for sygehusene til begrænsning af indlæggelserne var ligeledes kun mulig, hvis de sygeplejersker, som skulle bistå de praktiserende læger, var tilstrækkeligt kvalificerede.

Ministeren mente i øvrigt, at forslagsstillerne overvurderede de vanskeligheder, der var forbundet med at sætte ordningen i kraft den 1. april 1958. Dette betød jo blot, at elever, som antoges efter denne dato, skulle uddannes efter de nye regler, hvilket medførte en gradvis overgang til den nye ordning, som først fra 1960 ville omfatte 3 årgange elever.

For at søge de vanskeligheder overvundet, som utvivlsomt ville opstå en del steder i overgangsperioden, var sundhedsstyrelsen villig til i samarbejde med de lokale myndigheder at finde frem til tillempede ordninger, som ville kunne godkendes i en overgangstid.

Ministeren henstillede til tinget ikke at vedtage forslaget.

Ordføreren for forslagsstillerne betonedede, at det ikke var hensigten med forslaget at forringe sygeplejerskernes uddannelse, men alene at give bedre muligheder for lovens gennemførelse økonomisk og praktisk.

Ingen af de øvrige ordførere kunne tilslutte sig forslaget.

Det udvalg, hvortil forslaget henvistes, afgav ikke betænkning.

Folketingsårets 2. samling.

1. Folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af statut for Den internationale Atomenergi-Organisation, undertegnet i New York den 26. oktober 1956. (Minister for udenrigsøkonomi *Krag*). [A. sp. 95. — C. sp. 21].

Fremsat skriftligt i folketinget $\frac{13}{6}$ (F. sp. 111). 1. beh. $\frac{21}{6}$ (F. sp. 528). Partiernes ordførere: Heising, Per Federspiel,

Ole Bjørn Kraft, Lannung, Niels Andersen og Aksel Larsen. Henvist til folketingets udvalg angående atomenergikommissionens beretning. Betænkning (B. sp. 33) afgivet 26/6. (Ordfører: Heising). 2. (sidste) beh. 28/6 (F. sp. 691).

Folketingsbeslutningen har følgende ordlyd:

„Folketinget meddeler sit samtykke til Danmarks ratifikation af statut for Den internationale Atomenergi-Organisation, undertegnet i New York den 26. oktober 1956.“

Statuttens indhold.

Statutten består af 23 artikler samt et tillæg vedrørende oprettelse af en kommission til forberedelse af organisationens arbejde.

I artikel I er indeholdt bestemmelsen om organisationens oprettelse, mens artiklerne II og III omhandler organisationens formål og opgaver.

Organisationens formål er ifølge artikel II at fremme atomenergiens bidrag til sikring af freden, sundheden og velstanden i verden. Organisationen skal herved iagttage, at den bistand, den yder, ikke anvendes til militære formål.

Organisationens hovedopgave er at virke som formidler mellem på den ene side de lande, der er i stand til at stille atombrændsel, materialer, tjenesteydelser m. v. til rådighed for organisationen, og på den anden side de lande, som ønsker at opnå atombrændsel og anden bistand til gennemførelse af atomprojekter (artikel III). Samtidig skal organisationen være centrum for udveksling af tekniske og videnskabelige oplysninger. Organisationen skal endvidere etablere de nødvendige kontrolforanstaltninger med henblik på at sikre, at den bistand, som formidles, kun anvendes til fredelige formål. Disse kontrolforanstaltninger vil også kunne anvendes på tosidede og flersidede arrangementer, når deltagerne heri fremsætter anmodning derom, ligesom ethvert land kan anmode organisationen om at kontrollere sine nationale atomenergianlæg. Endelig skal organisationen i samarbejde med andre internationale organisationer fastsætte sikkerhedsnormer til beskyttelse af sundhed og formindskelse af fare for liv og ejendom. Organisationen

kan selv oprette atomenergianlæg, hvis det skønnes nødvendigt for dens virksomhed. Ved udøvelsen af sin virksomhed skal organisationen handle i overensstemmelse med FNs politik til fremme af nedrustningsbestræbelserne. Organisationen skal aflægge rapporter om sin virksomhed til De Forenede Nationer og må ikke gøre bistand til medlemslande afhængig af politiske, økonomiske eller militære betingelser.

Artiklerne IV-VII indeholder de organisatoriske bestemmelser om medlemskabet af organisationen samt om dens generalforsamling, styrelsesråd og personale.

Berettiget til medlemskab i organisationen er ifølge artikel IV medlemmer af FN og af de under FN oprettede særorganisationer. Lande, som ikke er medlemmer af FN og særorganisationerne, vil kunne optages på visse nærmere angivne betingelser.

Organisationens generalforsamling skal ifølge artikel V mødes en gang årligt. Hvert land har én stemme, og beslutninger træffes som hovedregel ved almindeligt flertal.

Styrelsesrådet (art. VI), som er organisationens eksekutive organ, skal have følgende sammensætning:

(1) de 5 medlemsstater, der er videst fremskredne med hensyn til atomenergiens teknik, herunder produktion af atombrændsel. (Dette antages i det første styrelsesråd at blive: Canada, Frankrig, Storbritannien, USSR og USA),

(2) det medlem, der er videst fremskredet med hensyn til atomenergiens teknik, herunder produktion af atombrændsel, inden for hvert af de følgende 8 geografiske områder, som ikke er repræsenteret af de førstnævnte 5 medlemmer: a) Nordamerika, b) Syd- og Mellemerika, c) Vesteuropa, d) Østeuropa, e) Afrika og Det mellemste Østen, f) Sydasien, g) Sydøstasien og Stillehavsområdet og h) Det fjerne Østen,

(3) 2 medlemsstater blandt de følgende producenter af atombrændsel: Belgien, Tjecoslovakiet, Polen og Portugal,

(4) 1 medlemsstat som yder af teknisk bistand,

(5) 10 medlemmer, som vælges af generalforsamlingen under hensyntagen til, at der i styrelsesrådet opnås en ligelig repræsentation af de ovenfor nævnte 8 geografiske områder.

Det er styrelsesrådets opgave at udføre organisationens opgaver under hensyntagen til dets ansvar over for generalforsamlingen.

Til ledelse af organisationens daglige arbejde skal udpeges en generaldirektør (art. VII). Han udpeges for 4 år og skal være underlagt og kontrolleret af styrelsesrådet.

Artiklerne VIII-XI indeholder bestemmelserne vedrørende organisationens virksomhed som formidler af teknisk viden, materialer og tjenesteydelser m. v.

Ifølge artikel VIII bør medlemslandene stille sådanne oplysninger til rådighed for organisationen, som efter det enkelte medlemslands skøn vil være nyttige for denne. Medlemslandene er kun forpligtet til at underrette organisationen om de videnskabelige oplysninger, som er et resultat af den bistand, organisationen har ydet. Organisationen er for sit vedkommende forpligtet til at stille de oplysninger og den viden, den modtager, til rådighed for samtlige medlemslande og skal endvidere søge at fremme udvekslingen af oplysninger om atomenergiens fredelige anvendelse i videst muligt omfang.

Ifølge artikel IX kan medlemmerne stille sådanne mængder af atombrændsel til rådighed for organisationen, som de finder tilrådeligt, og kan ligeledes stille kildemateriale (f. eks. naturligt uran) til rådighed for organisationen. Intet leverandørland kan betinge sig, at leverede materialer kun må anvendes til nærmere fastsatte projekter.

Medlemmerne kan også stille tjenesteydelser, udstyr og anden hjælp til rådighed for organisationen (art. X).

Artikel XI indeholder bestemmelser om organisationens medvirken til gennemførelse af atomenergiprojekter. Ethvert medlemsland kan søge om organisationens støtte i form af leverancer af atombrændsel, materialer, tjenesteydelser m. v. til gennemførelse af atomprojekter. Organisationens kan desuden yde sin medvirken til at tilvejebringe de nødvendige finansielle midler, men må dog ikke derved påtage sig noget økonomisk ansvar.

Hvis planerne godkendes, skal organisationen indgå en overenskomst med det pågældende land indeholdende de nær-

mere vilkår — herunder betalingsbetingelser — på hvilke ydelser stilles til rådighed. Overenskomsten skal indeholde bestemmelser om organisationens og det modtagende lands rettigheder med hensyn til den viden, der indhøstes i forbindelse med projektet.

Artikel XII omhandler de kontrolforanstaltninger, organisationen skal være berettiget til at iværksætte for at sikre gennemførelsen af statuttens bestemmelse om, at organisationens ydelser af atombrændsel, materialer, teknisk bistand m. v. kun må anvendes til fredelige formål. Organisationen skal således i forbindelse med projekter, der er underkastet dens opsyn, godkende konstruktionen af reaktorer og andet udstyr med henblik på at sikre, at de ikke kan anvendes til fremme af militære formål, samt sikre, at de er i overensstemmelse med de påkrævede sundheds- og beskyttelsesnormer. Organisationen skal endvidere påse, at der føres regnskab med det i det pågældende anlæg anvendte atombrændsel. For så vidt angår den kemiske behandling af udbrændte brændselselementer, skal organisationen godkende behandlingsmetoderne. Organisationen har pligt til at kræve, at specielle fissile (spaltelige) materialer, som indvindes eller fremstilles som et biprodukt i et projekt, kun anvendes til fredelige formål under fortsat kontrol. Skulle der opstå et overskud af sådanne specielle fissile materialer, ud over hvad der er påkrævet til fredelige formål, skal organisationen kræve deponering af disse i organisationens egne depoter med henblik på at hindre, at der ophobes lagre af sådanne materialer i enkelte medlemslande.

Til udførelse af kontrollen kan organisationen sende inspektører til lande, der modtager hjælp. Disse inspektører udpeges efter samråd med det pågældende land. Inspektørerne skal til enhver tid have adgang til alle lokaliteter og data samt til alle personer, beskæftiget med atomenergispørgsmål, i det omfang det er nødvendigt for at holde regnskab med det atombrændsel, der er leveret af organisationen, og for at sikre, at disse materialer ikke anvendes til militære formål eller på en sundhedsfarlig måde. Hvis det ønskes, skal inspektørerne ledsages af repræsentanter for det land, hvori inspektionen

foretages, forudsat at inspektørerne ikke herved hæmmes i deres arbejde.

I artiklerne XIII og XIV behandles organisationens finansielle forhold. Det bestemmes heri bl. a., at generalforsamlingens beslutninger i finansielle forhold kræver to tredjedele majoritet.

Statuttens afsluttende bestemmelser indeholdes i artiklerne XV-XXIII. Artikel XV omhandler privilegier og immuniteter. Artikel XVI vedrører forholdet til andre organisationer og forudsætter bl. a. indgåelse af overenskomster med FN og andre organisationer om det nærmere samarbejdsforhold. Artikel XVII handler om afgørelse af tvistigheder og fastsætter, at ethvert spørgsmål om fortolkningen og anvendelsen af statuten skal kunne forelægges for Den mellemfolkelige Domstol. Artikel XVIII handler om gennemførelse af ændringer i statuten, som kun kan ske efter godkendelse af to tredjedele af medlemmerne. Artikel XIX indeholder bestemmelser vedrørende suspension af et medlems rettigheder. Artikel XX fastsætter visse tekniske definitioner. Artikel XXI handler om undertegnelse og ikrafttræden, artikel XXII om indregistrering hos FN og artikel XXIII om autentisk tekst m. v.

Herudover er der i *et tillæg* givet nogle bestemmelser om *den forberedende kommission*, hvis opgave skal være at tilrettelægge den første generalforsamling samt udpege 13 medlemmer til det første styrelsesråd. Kommissionen, der oprettedes den 26. oktober 1956, består af repræsentanter for Argentina, Australien, Belgien, Brasilien, Canada, Czekoslovakiet, Den sydafrikanske Union, Frankrig, Indien, Japan, Pakistan, Peru, Portugal, Storbritannien, USA, USSR og Ægypten.

Ved fremsættelsen af forslaget til folketingsbeslutning udtalte *ministeren for udenrigsøkonomi* bl. a.:

„For Danmarks vedkommende vil medlemskab af organisationen øge vore muligheder for at sikre os atombrændsel, materialer, teknisk viden m. v. Vor tilslutning til organisationen vil således indebære et særdeles værdifuldt supplement til de bilaterale aftaler, vi allerede har indgået med England og USA, samt til vor deltagelse i det regionale europæiske atomenergisamarbejde, der planlægges inden for Den europæiske økonomiske Samarbejdsorganisation, OEEC. For et land som Danmark, der er henvist til at dække næsten hele sit energibehov ved import — således at ca. 20 pct. af vor samlede

import udgøres af kul og olie — er det af stor vigtighed, at et internationalt samarbejde som det foreslåede iværksættes om udviklingen af den nye kraftkilde.“

Forslaget mødte i folketinget tilslutning fra alle sider; flere af ordførerne kom dog ved 1. *behandling* ind på spørgsmålet om farerne ved det radioaktive nedfald i forbindelse med prøvesprængningerne af atomkerne våben. Aksel Larsen (DK) fremsatte herunder følgende forslag om motiveret dagsorden:

„For yderligere at medvirke til at fremskynde og øge atomenergiens bidrag til fred, sundhed og velstand overalt i verden opfordrer folketinget regeringen til dels gennem De Forenede Nationer, dels direkte over for regeringerne i Det Forenede Kongerige, Amerikas Forenede Stater og Sovjetunionen at opfordre til øjeblikkeligt ophør med alle prøvesprængninger af atom- og brintbomber såvel som andre kernevåben og fortsætter dermed behandlingen af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af statut for Den internationale Atomenergi-Organisation.“

Ministeren for udenrigsøkonomi afviste i sit svar dette dagsordensforslag som overflødig, idet han udtalte, at det var klart, at regeringen ville bidrage til enhver bestræbelse for international nedrustning, dette gjaldt også på atomområdet.

Efter afslutningen af 1. behandling *forkastedes* Aksel Larsens dagsordensforslag med 134 stemmer mod 6 (DK), idet 4 medlemmer af RV (Kirsten Gloerfelt-Tarp, Morten Larsen, A. C. Normann og Else Zeuthen) undlod at stemme.

Udvalget, hvortil forslaget henvistes efter 1. behandling, afgav en betænkning, hvori i hovedtræk gengaves en redegørelse for de her i landet foretagne målinger af det radioaktive nedfald og virkningerne heraf, som repræsentanter for sundhedsstyrelsen afgav i et møde med udvalget. Det anførtes til slut i betænkningen, at sundhedsstyrelsens repræsentanter på forespørgsel fra medlemmer af udvalget havde udtalt, at resultaterne af de her i landet hidtil foretagne målinger ikke kunne virke foruroligende. Udvalget kunne derfor enstemmigt indstille forslaget til vedtagelse.

Ved forslagens 2. (*sidste*) *behandling*, hvor spørgsmålet om faren ved det radioaktive nedfald efter sprængninger af atomkerne våben igen bragtes ind i forhandlingerne, udtalte *ministeren for udenrigsøkonomi* efter at have redegjort for resultaterne af de danske undersøgelser bl. a. følgende om regeringens stilling til spørgsmålet om forbud mod prøvesprængninger:

„I arbejdet for nedrustning inden for FN må det være en af hovedopgaverne at søge at nå frem til en positiv løsning på problemet og at befri menneskeheden for frygten for atom- og brintbomber ved at inddrage disse atom- og brintbomber i en almindelig nedrustningsplan. Spørgsmålet om forbud mod forsøg med atom- og brint-

bomber har ofte været diskuteret både i og uden for FN. At tale om forbud uden kontrol er imidlertid urealistisk i spørgsmål af denne rækkevidde, hvor nationerne føler, at deres eksistens og sikkerhed står på spil.

Det er den danske regerings opfattelse, at målet må være, at forsøgene med brintbomber og med atombomber bringes til ophør. Risikoen ved det ukontrollerede radioaktive nedfald bør under alle omstændigheder elimineres, så vidt som det er gør ligt. Men vi forstår vel — og det fremgår også af det, jeg allerede har sagt — at der er store politiske problemer involveret i denne sag. En standsning af forsøgene vil bedst kunne gennemføres som et led i eller som et første skridt henimod en omfattende nedrustningsaftale.“

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges efter afslutningen af 2. (sidste) behandling enstemmigt med 149 stemmer.

2. Folketingsbeslutning om valg af folketingets ombudsmand.

Betænkning og indstilling herom afgivet af ombudsmandsudvalget ¹⁹/₆ (B. sp. 9). Anmeldt i folketinget ²⁰/₆ (F. sp. 492). Valget foretaget ²¹/₆ (F. sp. 528).

Ifølge lov nr. 203 af 11. juni 1954 om folketingets ombudsmand § 1 skal der efter hvert folketingsvalg foretages valg af folketingets ombudsmand.

Med henblik herpå afholdt ombudsmandsudvalget et møde, i hvilket ombudsmanden deltog. Ifølge den afgivne betænkning opfordrede formanden her med enstemmig tilslutning professor Hurwitz til at lade sig indstille til fortsat at varetage hvervet som ombudsmand, hvilket denne erklærede sig villig til. Det var dog en forudsætning, at spørgsmålet om eventuelle ændringer i ombudsmandens vilkår måtte tages op til fornyet overvejelse inden 1. april 1958, til hvilket tidspunkt professor Hurwitz' orlov fra Københavns universitet udløber. Man var enig om, at forhandlingerne herom mest hensigtsmæssigt vil kunne føres i forbindelse med udvalgets overvejelser vedrørende ombudsmandslovens revision i folketingsåret 1957-58, jfr. ombudsmandslovens § 15 og lov nr. 71 af 29. marts 1957.

I overensstemmelse med udvalgets indstilling blev professor, dr. jur. *Stephan Hurwitz* enstemmigt genvalgt til folketingets ombudsmand.

3. Folketingsbeslutning om folketingets samtykke i henhold til grundlovens § 57.

Den 14. juni 1957 anmeldtes i folketinget, at formanden fra justitsministeren havde modtaget en den 27. maj 1957 dateret skrivelse af følgende indhold:

„Ved dom afsagt den 12. oktober 1955 af østre landsret som ankeinstans blev direktør *Thorstein Petersen*, Thorshavn, for overtrædelse af bankloven, aktieselskabsloven og straffelovens §§ 162, 280, 296 og 302 idømt straf af fængsel i 8 måneder samt for bestandig frakendt retten til at udøve sagførervirksomhed. Ved dommen frifandtes han for nogle af de af tiltalen omfattede forhold.

Denne dom har direktør Thorstein Petersen i henhold til justitsministeriets tilladelse af 27. juni 1956 indanket for højesteret til frifindelse i en række forhold og i øvrigt til formildelse. Anklagemyndigheden har derefter ved ankemeddelelse af 2. juli 1956 påanket sagen til domsfældelse efter anklageskriftet og til skærpelse af den idømte straf.

I anledning af at direktør Thorstein Petersen nu er valgt til medlem af folketinget, har rigsadvokaten i vedlagte skrivelse af 23. maj 1957 under henvisning til grundlovens § 57, 1. punktum, indstillet, at der ex tuto søges indhentet samtykke fra folketinget til opretholdelse af tiltalen i det omfang, denne går ud på skærpelse, og domfældelse i de forhold, hvor der er sket frifindelse.

I overensstemmelse hermed skal justitsministeriet anmode om folketingets samtykke til, at den af anklagemyndigheden iværksatte kontraanke opretholdes.

Man vedlægger udskrifter af de i sagen afsagte domme, hvori anklageskriftet er gengivet, samt afskrift af anklagemyndighedens ankemeddelelse ved sagens indbringelse for højesteret“ (F. sp. 201).

I overensstemmelse med folketingets forretningsordens § 17, stk. 3, blev skrivelsen overgivet til udvalget for forretningsordenen, der samme dag afgav betænkning over sagen og enstemmigt indstillede, at folketinget gav sit samtykke til, at den af anklagemyndigheden mod folketingsmand Thorstein Petersen iværksatte kontraanke opretholdtes (B. sp. 5).

Ved sagens behandling i folketinget oplyste *Edel Saunte* som ordfører for udvalget til valgs prøvelse, at Thorstein Petersen selv i en skrivelse havde udtalt ønske om, at samtykket blev givet.

Folketinget tiltrådte enstemmigt udvalgets indstilling (F. sp. 291).

4. Folketingsbeslutning angående indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Betænkning og indstilling om folketingsmand *Thorstein Petersens* mandat afgivet $\frac{3}{7}$ (B. sp. 77). Anmeldt i folketinget $\frac{4}{7}$ (F. sp. 844). Eneste behandling $\frac{5}{7}$ (F. sp. 886).

Udvalgets indstilling havde følgende ordlyd:

„Thorstein Petersens mandat som medlem af folketinget bortfalder som følge af, at han har mistet sin valgbarhed“.

Som begrundelse herfor anføres i den enstemmige betænkning: „Udvalget har i 3 møder, det ene sammen med udvalget for forretningsordenen, drøftet spørgsmålet om, hvorvidt Thorstein Petersen har mistet sin valgbarhed til folketinget, efter at han ved højesterets dom af 28. juni 1957 for overtrædelse af bankloven og aktieselskabsloven samt straffelovens §§ 296 og 302 er idømt straf af fængsel i 40 dage.

Udgangspunktet for drøftelsen og den foretagne indstilling har været bestemmelserne i grundlovens §§ 30 og 33, hvorefter valgbarhed fortabes, når den pågældende „er straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør ham uværdig til at være medlem af folketinget“, og hvorefter det er folketinget selv, der afgør, hvorvidt et medlem har mistet sin valgbarhed.

Siden grundlovens vedtagelse i 1953 har der ikke foreligget noget tilfælde, i hvilket folketinget har set sig nødsaget til at drøfte, om et medlem har mistet sin valgbarhed eller ej.

I de tidligere grundlove har lignende betingelser for valgbarhed været fastlagt, sidst i grundloven af 1915, hvorefter betingelserne for valgbarhed var de samme som for valgret, således at en person, der ved dom var fundet skyldig i en i den offentlige mening van-

ærende handling uden at have fået æresoprejsning, hverken havde valgret eller valgbarhed.

Så vidt udvalget har kunnet få oplyst, har spørgsmålet om et medlems valgbarhed til rigsdagen ikke været behandlet siden 1872, da et medlem var dømt for overtrædelse af den daværende straffelovs § 226 for falsk klagemål med 3 mdr. simpelt fængsel. Her nægtede folketinget godkendelse af valget efter foretaget navneopråb. Det drejede sig om en lærer, der ikke var fradømt sin bestilling ved den pågældende højesteretsdom.

Når spørgsmålet ikke har været behandlet i disse 85 år, skyldes det utvivlsomt, at de medlemmer, der på et eller andet område kom i konflikt med straffebestemmelser, enten på eget initiativ eller efter deres partigruppens initiativ, omgående, oftest inden dommens afsigelse, men ellers straks efter dommen, har nedlagt deres mandater.

Det er udvalgets opfattelse, at det for hele det politiske livs sundhed er absolut nødvendigt, at folketinget udviser den yderste påpasselighed ved sådanne afgørelser, således at der ikke fra befolkningens side kan rejses den mindste tvivl om de enkelte folketingsmedlemmers hæderlighed, nøjagtighed og omhyggelighed i alle økonomiske spørgsmål eller om, at de på det nøjeste overholder de lovbestemmelser, som de selv eller tidligere medlemmer har gennemført.

Efter at udvalget har gennemgået højesteretsdommen, er det af den opfattelse, at Thorstein Petersen nu er straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør ham uværdig til at være medlem af folketinget, og derfor ikke længere er valgbar til tinget, og at hans suppleant bør indkaldes.“

Ved sagens behandling i folketinget udtalte *Edel Saunte* (S) som udvalgets ordfører bl. a.:

„Det er en meget ubehagelig pligt, der i dag er pålagt mig som ordfører for udvalget til valgs prøvelse, at stille forslag om en beslutning, der vil medføre, at et medlem af det høje ting mister sit mandat. Problemet har været overvejet på det nøjeste i udvalget, der også har ment det rimeligt at drøfte spørgsmålet med udvalget for forretningsordenen, inden det afgav betænkning.

Vi har måttet behandle sagen både som en rent principiel sag i anledning af, at det er første gang, en sådan sag diskuteres efter vedtagelsen af grundloven af 1953, og som en rent personlig sag med en gennemgang af højesteretsdommen.

Ved den nye grundlov bortfaldt reglen om fortabelse af valgret som følge af idømt straf, og det var derfor en selvfølge, at man måtte drøfte udformningen af en bestemmelse om fortabelse af valgbarhed og dermed fortabelse af mandatet som folketingsmand ved idømmelse af straf. Man kunne her ikke anvende det gamle kriterium: en i den offentlige mening vanærende dom, da dette begreb af resocialiseringshensyn var udgået af dansk strafferet, og man valgte så begrebet: uværdig i almindeligt omdømme til at være medlem af

folketinget, således at der skal foreligge en straffedom, inden spørgsmålet om vedkommendes værdighed eller ikke-værdighed kan tages op til debat.

Samtidig gik man bort fra at fastlægge i valgloven en bestemt straffeart og en bestemt strafferamme. Når man ønskede i folketinget at stå helt frit i sin bedømmelse, har det utvivlsomt været af forskellige hensyn.

For det første ønskede man klart at have ret til at se bort fra rene politiske forseelser; men at sige det i en lovtekst kunne bringe uheldige resultater. Politiske forseelser er ofte kombineret med rene borgerlige forbrydelser, og folketinget må her bevare sin frie ret til at bedømme, om forseelsen virkelig er politisk, eller om den blot har fået kastet en politisk forskønnelseskåbe om sig.

Folketinget har tidligere forstået at foretage en sådan bedømmelse. Vi har haft tilfælde, hvor medlemmer har bevaret deres mandat, selv om de var idømt en så betydelig straf som 6 måneders fængsel for en politisk forseelse. Jeg føler mig overbevist om, at folketinget også i fremtiden vil være i stand til at skelne ret fra uret i disse sager.

For det andet ville man også bevare sin frie ret til at bedømme karakteren af de strafbare overtrædelser, som et medlem har foretaget. Naturligvis er der ingen, der vil fratage et medlem hans mandat, fordi vedkommende f. eks. er dømt for at have begået en mindre færdselsforseelse el. lign. Man kunne måske sige, at mandatet normalt ikke ville blive frataget et medlem, der var idømt bøde eller hæfte, men kun når der var tale om fængsel. Det har man imidlertid ikke ønsket at sige — og jeg tror med rette

Det eneste *fortilfælde*, udvalget har kunnet få oplyst, ud over de politiske domme, er en sag fra 1872 — og denne synes ikke at være en rimelig rettesnor. Jeg betvivler, at man i dag ville fratage et medlem hans mandat, fordi han var idømt 3 måneders hæfte for injurier — og det var i realiteten det, man gjorde i 1872.

Jeg tror, udvalget er helt enig om, at den nu trufne indstilling — der må forstås i overensstemmelse med, hvad jeg her har sagt — ikke kan betragtes som præcedens ud fra et udmålingskriterium, men ud fra en ren konkret bedømmelse af de oplysninger, der er givet i højesterets afgørelse.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at der, efter at folketinget har modtaget det ærede medlem hr. Thorstein Petersens telegram, har været afholdt yderligere et møde i udvalget, og at udvalget ikke har fundet grund til at afgive tillægsbetænkning, fordi vi finder, at de synspunkter, der er gjort gældende i telegrammet, alle har været fremme under behandlingen af de personlige forhold.

Med hensyn til de personlige forhold ønsker jeg gerne at sige, at udvalget ikke i denne sag har villet eller kunnet tage noget som helst hensyn til, at det drejer sig om et medlem valgt på Færøerne. Et medlem valgt dér må helt og fuldt være stillet som et medlem

valgt i en hvilken som helst anden del af riget; til ham må der ikke stilles krav, der er mildere eller strengere end dem, der stilles til andre medlemmer. Jeg har den faste overbevisning, at der ikke hos noget medlem af det høje ting har været taget noget som helst nationalpolitisk hensyn ved denne afgørelse. Her har alene spørgsmålet om handlingens karakter, således som højesteret har bedømt denne, været afgørende.

I det ærede medlem hr. Thorstein Petersens telegram anføres også nogle andre argumenter imod en udelukkelse, argumenter, der som nævnt alle har været draget frem under udvalgets overvejelser. Det ærede medlem hr. Thorstein Petersen fremfører for det første det argument, at landsretsdommen, der i væsentlig grad blev ændret og mildnet af højesteret, var kendt af vælgerne, da de gav ham deres stemme. Efter udvalgets mening glemmer det ærede medlem hr. Thorstein Petersen såvel som andre telegramafsendere på Færøerne imidlertid at tage i betragtning, at vælgerne også var bekendt med, at der var givet tilladelse til anke, at anken var en bevisanke, at Thorstein Petersen ikke var dømt, da valget fandt sted, og at han i det store og hele ankede til frifindelse. Thorstein Petersens endelige dom er først afsagt efter valget, i øvrigt også efter godkendelse af hans valg her i det høje ting for mindre end 3 uger siden. Dansk retsfølelse og al dansk retspraksis fastholder heldigvis det synspunkt, at ingen mand er skyldig, før den endelige dom foreligger.

Videre anfører det ærede medlem hr. Thorstein Petersen, at han har bevaret sin sagførerbestilling. Spørgsmålet om frakendelse af hverv og bestillinger afgøres nu efter en afvejelse af, om den forseelse, der er begået, er en forseelse, der er begået specielt i kraft af denne bestilling, eller om forseelsens art er sådan, at man kan forvente, at bestillingen vil give den pågældende en særlig mulighed for at foretage lignende overtrædelser i fremtiden. Den handling, det ærede medlem hr. Thorstein Petersen er dømt for, er efter rettens opfattelse ikke en handling — eller handlinger, for det er jo flere forhold, det drejer sig om — af en sådan karakter, at det vil gøre det ærede medlem hr. Thorstein Petersen uegnet til sagførervirksomhed, men det er ingenlunde afgørende for, om de gør ham uegnet til at være folketingsmand. Man må efter min opfattelse stille endnu strengere krav til en folketingsmands uplettede vandel og rygte end til en sagførers.

Videre er det anført, at det offentlige skal bære sagens omkostninger. Men det er en selvfølge, når straffen nedsættes; det er intet udtryk for en bedømmelse af handlingens karakter og kan ikke anføres som noget som helst argument for mandatets bevarelse.

Sluttelig anfører det ærede medlem hr. Thorstein Petersen, at han kan bevare sit mandat som medlem af lagtinget. Valgloven til lagtinget er imidlertid et færøsk anliggende. På Færøerne har man ikke ændret valgloven siden 1948, altså ikke efter den nye grundlov;

man har således bevaret bestemmelsen, der også fandtes i den tidligere, nu ændrede danske valglov, om en absolut 4 måneders grænse med hensyn til fængselsstraf.“

Foruden ordføreren udtalte kun *Aksel Larsen* (DK) sig om sagen. Han var på det givne grundlag betænkelig ved at tage stilling til sagen og havde svært ved at forstå, at udvalget til valgs prøvelse kunne komme med „en så almindelig holdt — jeg fristes til at sige — moralsk begrundelse for, at man skal underkende et valgt medlems mandat.“

„Jeg er“, fortsatte taleren, „ganske enig med udvalget og dets ærede ordfører i, at der ikke i denne sag kan tages hensyn til, at det er et medlem fra Færøerne, det drejer sig om; vi ved, at færingerne er en særlig og selvstændig nationalitet inden for det danske rige; men det bør ikke bevirke nogen forskelsbehandling her i tinget, og enten det drejer sig om en færing eller en fynbo, bør man kunne stille de samme krav, så henvisninger til, at det vil kunne medføre en skærpet indstilling over for Danmark eller over for det danske folketing fra en del af den færøske nationalitets side, kan efter min mening ikke være afgørende.

Derfor kan jeg ikke godkende det væsentlige i de indsigelser, vi har fået i telegrammer fra Færøerne, men jeg kan sige som konklusion, at min gruppe er meget stærkt i tvivl om, hvad der vil være det rigtige at gøre i denne sag. Det er muligt, at vi ikke havde været i en sådan tvivl, hvis vi havde været bedre informeret.

Nu ved vi alle sammen godt, at man her i tinget eller rettere sagt inden for dets flertal, til trods for at kommunisterne er lovligt valgt og deres mandater er lovligt anerkendt, gerne vil forsøge at lade, som om der ikke er kommunister i folketinget. Det er de 5 partiers sag, om de vil optræde politisk på denne måde i et spørgsmål som dette. Det forekommer mig imidlertid, at man kunne optræde lidt mere rimeligt og fornuftigt. Jeg skal ikke bruge stærke ord, men jeg synes, det er urimeligt, at udvalget til valgs prøvelse behandler denne sag udførligt i flere på hinanden følgende møder, at man imellem møderne fremlægger sagen til drøftelse i de 5 af folketingets partigrupper, men ikke med et eneste ord informerer vor gruppe om de drøftelser, der er foregået i udvalget, det materiale, man har haft til behandling, de synspunkter, der er kommet frem. Man har ganske øjensynligt ikke villet det, for jeg tænker ikke, det er en forgømmelse.

Når jeg følger dette til den tvivl, vi må nære — jeg går ud fra, at alle medlemmer af tinget mere eller mindre må nære en sådan tvivl, selv om jeg er klar over, at flertallet er af den mening, at tvivlen ikke er så stor, at den modsiger den slutning, udvalget er kommet til — om, hvorvidt det vil være rigtigt at bestride det ærede medlem hr. Thorstein Petersens valgbarhed, så kan vort parti kun gøre det ene: at undlade at stemme.“

Ordføreren bemærkede hertil, at der ikke fra kommunistisk side var fremsat anmodning om information. Havde man ønsket det, ville udvalgsformanden have stillet de fornødne oplysninger til disposition.

Efter forhandlingens slutning vedtoges udvalgets indstilling enstemmigt med 136 stemmer, idet 6 medlemmer (DK) afholdt sig fra at stemme.

Thorstein Petersens mandat var dermed bortfaldet, hvilket medførte, at hans første stedfortræder, landsstyremand *Háakun Djurhuus*, blev indkaldt.

5. Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af en af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1935 vedtaget konvention om nedsættelse af arbejdstiden til 40 timer ugentlig og om udarbejdelse af forslag om lovfæstet 44 timers arbejdsuge. (Af *Alfred Jensen*, *Ragnhild Andersen*, *Aksel Larsen* og *Lynnerup Nielsen*). [A. sp. 171].

Fremsat skriftligt i folketinget $20/6$ (F. sp. 493).

Forslaget til folketingsbeslutning fremsattes på forslagsstillernes vegne af *Alfred Jensen* (DK). Det var enslydende med et i folketingsårets 1. samling ligeledes fra kommunistisk side fremsat forslag, der ikke færdigbehandlede inden samlingens slutning (se foran side 587). I den korte mødeperiode i samlingen efter folketingsvalget nåede forslaget ikke at komme til behandling.

6. Forslag til folketingsbeslutning om aflysning af de militære genindkaldelser. (Af *Fuglsang*, *Ragnhild Andersen*, *Alfred Jensen* og *Aksel Larsen*). [A. sp. 177].

Fremsat mundtligt i folketinget $21/6$ (F. sp. 526).

Forslaget til folketingsbeslutning havde følgende ordlyd:

„Folketinget opfordrer regeringen til at aflyse de for september-oktober måned dette år planlagte militære genindkaldelser.“

Som ordfører for forslagsstillerne gjorde *Fuglsang* (DK) ved fremsættelsen gældende, at når der på grund af landets økonomiske vanskeligheder skulle spares, ville det være naturligt at aflyse gen-

indkaldelserne, hvis militære værdi efter hans opfattelse måtte anses for tvivlsom. „Desuden betyder disse manøvrer ikke blot udgifter for statskassen, de rammer desuden både erhverv og enkeltpersoner. Jeg kan ikke lade være at undre mig over, at skønt man gennem en årrække har standset beskæftigelsesarbejder om sommeren af hensyn til landbruget, trækker man samtidig adskillig arbejdskraft væk derfra i efterårsmånederne af hensyn til disse genindkaldelser. Jeg tænker videre på, hvad disse genindkaldelser betyder økonomisk for en række af de unge mennesker; mange af dem har nylig stiftet hjem og har derfor mangt og meget at slås med; en hel del af de soldater, som er inde for tiden, havde regnet med at skulle hjem netop ved den tid, manøvrerne begynder, men får nu deres tjenestetid forlænget med tre uger. Men dertil kommer, at erfaringerne, også fra sidste år, har vist, at mange af de genindkaldte ikke blot mister tre ugers løn og arbejde, men overhovedet ikke kommer ind på deres arbejdsplads igen. Af de 8 000, som blev indkaldt i fjor, drejede det sig om ikke mindre end 2 000 eller hver fjerde, som mistede deres plads, og af disse 2 000 var forsvarrets velfærdstjeneste kun i stand til at skaffe plads til 50. Alt dette taler efter mit partis mening for, at man aflyser dette års genindkaldelser i stedet for at indkalde et endnu større antal, end tilfældet var i fjor.“

Forslaget nåede ikke at komme til behandling inden samlingens slutning.

II. Forespørgsler.

Folketingsårets 1. samling.

1. Den 18. januar 1957 anmeldtes i folketinget (F. sp. 1978) følgende forespørgsel til ministeren for Grønland af *Oluf Peder- sen*:

„Vil ministeren under hensyn til det nu foreliggende tilbud om befragtning fremover søge bygningen af det nye Grønlandsskib udsat, indtil spørgsmålet har været drøftet på ny og bevillingen har fået folketingets tilslutning?“

Fremme af forespørgslen vedtoges ²²/₁ (F. sp. 1988).

Forespørgslen foretoges ³¹/₁ (F. sp. 2240).

Forespørgeren kritiserede ved forespørgslens begrundelse, at finansudvalget havde tiltrådt, at der bygges et nyt Grønlandsskib, uden at sagen var blevet forelagt folketinget.

„Ministeren fik bevillingen ud fra den forudsætning, at der var 1,5 mill. kr. at tjene hvert år. Dette protesterede, som man vil vide,

skibsreder Knud Lauritzen imod; han bad om nærmere oplysninger, og efter fem afslag kom oplysningerne. Skibsreder Knud Lauritzen havde hævdet, at den anslåede årlige udgift ved statens eget skib, 4 mill. kr., antagelig var sat for lavt, den ville blive større; hovedrevisorerne satte tallet op til 4,3 mill. kr. om året, og hvis man ville ansætte en afskrivningstid for skibet på 15 år, ville man komme op til 4,7 mill. kr. Rent praktisk er det vist rigtigt at regne med de 15 år, ikke mindst under hensyn til den udvikling, der sker på mange områder. Men værre er det, at de beregnede udgifter til befragtning var anslået til 5,5 mill. kr. Om dette sagde skibsreder Knud Lauritzen, at det var helt hen i vejret, og efter at han gennem hovedrevisoratet havde fået de oplysninger fra ministeriet, som han havde ønsket, tilbød han i sit brev af 16. januar at stille sit skib „Thala Dan“ til rådighed på helårsbasis, ikke for 5,5 mill. kr., som man har talt om, ej heller for de 4,3 mill. kr., som hovedrevisoratet havde anslået det til — og dette beløb skal altså med 15 års afskrivningstid sættes op til 4,7 mill. kr. — men for 3,3 mill. kr., altså et beløb langt under udgiften ved statsskibet.

Det skal dog indrømmes, at skibet har en mindre transportkapacitet, og at besparelsen derfor må reduceres med ca. 20 pct. ifølge Knud Lauritzens egne oplysninger; men dertil kommer vel også, at opholdsvilkårene for de 60 passagerer, som der skulle gøres plads til, vil blive noget ringere, og at skibet sejler noget langsommere, end statsskibet ville komme til. Selv om man tager alt det i betragtning, bliver der dog en besparelse på mellem $\frac{1}{2}$ og 1 mill. kr. om året, og der er dog forskel på at investere 15 mill. kr. for at tjene 1,5 mill. kr., som ministerens forslag lød på, og det, der efter mit skøn vil blive tale om: at investere 15 mill. kr. for at lide tab eller i hvert fald hverken opnå rente eller afskrivning på de 15 mill. kr.

Der gives jo imidlertid i nogen grad en forklaring på, hvorfor ministerens regnestykke ikke mere passer. Man vil måske spørge, om ministeren efter min opfattelse har ført finansudvalget bag lyset, og det vil jeg svare nej til, det tror jeg ikke. Jeg tror, forklaringen kan være den — det er jo ministerens egen teori — at et statsskib ville virke som regulator for fragterne; det har jo vist sig at være så rigtigt, at denne regulator endog har virket, endnu inden skibet er bygget. Specielle grunde kan også have spillet ind, herunder muligheden for en fast aftale om befragtning. Besparelserne har man altså fået, inden skibet er bygget, men jeg frygter for, at hvis man bygger skibet, falder de bort.

Derfor er det, jeg spørger den højtærede minister for Grønland: vil ministeren under hensyn til det nu foreliggende tilbud om befragtning fremover søge bygningen af det nye Grønlandsskib udsat, indtil spørgsmålet har været drøftet på ny og bevillingen har fået folketingets tilslutning?“

Ministeren for Grønland kunne ikke give forslaget om en udskydelse sin tilslutning. Han henholdt sig i sin besvarelse af forespørgslen til en udtalelse, som ministeren i januar måned havde indhentet fra den kgl. grønlandske handels *styrelsesråd*, og hvori det hedder:

„For rådets indstilling var det afgørende, at den foreslåede nybygning for såvel fragtgods som passagerers vedkommende kunne udnyttes fuldt ud i alle årets måneder. Rådet har ved bedømmelsen af de sammenlignende rentabilitetsberegninger mellem det nye skib og mulig erstatningstonnage fra fremmede rederier måttet tage i betragtning, at det nye ishavsskibs driftsmæssige konkurrencedygtighed i skibets levetid fra færdiggørelsen i 1958 og fremover beror på det ganske uoverskuelige forhold imellem fragtmarkedet i disse år sammenlignet med byggeomkostningerne i bygningsperioden. Rådet ønsker i denne forbindelse at henlede opmærksomheden på, at i den periode, for hvilken der foreligger regnskabsmateriale for Handelens skibsfart, 1952-56, har driftsresultaterne for Handelens to atlantgående skibe været mærkbart bedre end for den chartrede tonnage.

Skibsreder Knud Lauritzen fremsætter nu offentligt et tilbud til Handelen om at chartre en nybygning, „Thala Dan“, til en rate, der efter skibsrederens omregning til det nye ishavsskibs kapacitet anføres at være 300 000 kr. pr. år under det af 3. hovedrevisorat anslåede tal for det nye ishavsskibs driftsudgifter. Da rådet ikke er i besiddelse af nogen form for specifikationer for „Thala Dan“, hverken for så vidt angår laste- eller kølekapacitet, passageraptering, fart m. m., er det ikke muligt for rådet at foretage nogen vurdering af dette tilbuds værdi. Skibsrederen har dog anført, at selv efter de tilbudte forandringer i projekteringen af „Thala Dan“ vil dette skib have mindre lastekapacitet, passageraptering af lavere standard og mindre fart end det nye ishavsskib.

I anledning af hr. Knud Lauritzens udtalelse om, at det nye ishavsskib er et angreb på „det frieste danske erhverv“ og på samarbejdet med hans eget rederi, skal rådet anføre, at selv efter det nye ishavsskibs indsættelse i Grønlandssejladens vil skibsrederen — såfremt hans ratekrav er konkurrencedygtige — kunne påregne at transportere den overvejende del af godsmængden til Østgrønland.

Rådet har, siden det påbegyndte sit arbejde i 1950, stædt været af den opfattelse, at det var nødvendigt for Handelen at disponere over en fast kerne af egne specialskibe, som man under alle forhold — også i nøds- og katastrofetilfælde — har uindskrænket rådighed over.

Styrelsesrådet skal herefter udtale, at man, uanset det af skibsreder Knud Lauritzen hidtil fremførte, fortsat må være af den opfattelse, at det er påkrævet for en forsvarlig opfyldelse af de forpligtelser, der ved den gældende lovgivning er pålagt den kgl. grøn-

landske handel vedrørende Grønlands forsyning og produktion, at den påbegyndte bygning af det nye ishavsskib fuldføres.“

Forespørgeren fandt stadig, at spørgsmålet burde frem til offentlig debat i folketinget, og stillede med henblik herpå følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen:

„Tinget opfordrer ministeren for Grønland til at søge nærmere undersøgt, hvad befragtning med private skibe kan koste, og, hvis han fortsat mener, at statsskibet skal bygges, da at forelægge spørgsmålet til afgørelse i folketinget og går hermed over til næste sag på dagsordenen.“

Under den efterfølgende debat fremhævede *Victor Gram* (S), *Steen* (R.V), *Aksel Larsen* (DK) og *Frederik Lyng*e (Gr.) betydningen af uden forsinkelse at få skibet bygget, hvilket også var tilfældet med *Halfdan Hendriksen* (KF), der dog ikke talte som ordfører for sit parti. Betænkelige ved den af finansudvalget trufne afgørelse var derimod *Damsgaard* (V) og *Weikop* (KF), der i fællesskab stillede følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen:

„Til omgående at modtage oplysninger om det nye Grønlandsskib og vurdere disse beslutter folketinget at nedsætte et udvalg på 17 medlemmer og går derefter over til næste sag på dagsordenen.“

Da et flertal i finansudvalget havde tiltrådt bevillingen, ville man ikke gøre forsøg på at få bygningen af skibet standset, men man mente, at et udvalg som det foreslåede kunne gøre sin nytte.

Da ingen havde noget imod nedsættelsen af et sådant udvalg, vedtoges *Damsgaards* og *Weikops* dagsordensforslag enstemmigt. *Oluf Pedersens* forslag var dermed bortfaldet.

Det udvalg, som tinget besluttede at nedsætte, fik følgende sammensætning: *Victor Gram*, *Th. Carlsen*, *Einer-Jensen* [formand], *Heising*, *Carl P. Jensen*, *Kolbjørn*, *Peter Nielsen*, *Axel Ivan Pedersen*, *Damsgaard*, *Erik Eriksen*, *Jensen-Broby*, *Helga Pedersen*, *Oluf Pedersen*, *Weikop*, *Tesdorpf*, *Frederik Lyng*e og *Steen* [næstformand].

2. Den 24. januar 1957 anmeldtes i folketinget (F. sp. 2098) følgende forespørgsel til stats- og udenrigsministeren af *Ole Bjørn Kraft*, *Erik Eriksen*, *Foss*, *Jørgen Gram*, *Halfdan Hendriksen*, *Thor kil Kristensen*, *Sønderup* og *Poul Sørensen*:

„Hvilken stilling indtager regeringen til det europæisk-økonomiske samarbejde med særligt henblik på Danmarks deltagelse i det europæiske fællesmarked?“

Fremme af forespørgslen vedtoges ²⁵/₁ (F. sp. 2102).

Forespørgslen foretoges ⁶/₂ (F. sp. 2383).

Årsagen til forespørgslens fremsættelse var, efter hvad *Ole Bjørn Kraft* (KF) udtalte som ordfører for forespørgerne, den hastige udvikling af de europæiske samarbejdsbestrebelse. „Efter hvad der i dag foreligger oplyst for os, kan vi meget hurtigt blive stillet over for vidtrækkende beslutninger; men vi må vist samtidig erkende, at sådanne beslutninger vil møde det danske folk ret uforberedt. Vi har ved denne forespørgsel og debatten her i tinget ønsket at få den danske offentlighed inddraget i de overvejelser, som formentlig længe må være foregået i regeringskontorerne og ved forhandlinger mellem regeringen og erhvervene. Herom ved befolkningen og sikkert også folketinget meget lidt. Jeg kan ikke se rettere, end at her er et område, hvor regeringen kunne og burde have benyttet den adgang, som den nye forretningsorden giver ministre til at komme med redegørelser over for tinget, benyttet den på et tidligere tidspunkt og måske gentagne gange, således at det havde været muligt for tinget at følge udviklingen skridt for skridt.

Det er naturligt derefter at spørge: hvad er nu årsagen til, at spørgsmålet om *et udvidet europæisk økonomisk samarbejde* er blevet så aktuelt og fæles som en påtrængende nødvendighed i vide kredse i Europa og allerede har medført, at en række lande har taget helt afgørende skridt til skabelsen af et virkelig integrerende økonomisk samarbejde. Svaret må blive, at Europas nuværende struktur med den stærke opdeling i mindre områder, der hver for sig danner en økonomisk enhed, mange med vidtgående beskyttelsesforanstaltninger for deres produktion, simpelt hen er blevet utidsvarende over for den tekniske udvikling, der har fundet sted. En omorganisering af Europa er påkrævet, hvis vor verdensdel ikke skal se sig ganske distanceret af de to store områder øst og vest for os — deres økonomiske udvikling synes at være godt på vej til at løbe fra Europa.“

Ordføreren uddybede nærmere dette og fortsatte:

„Det er betragtninger som dem, jeg her ganske kort har refereret, der har sat arbejdet for det europæiske økonomiske samarbejde i gang. Ved en konference i Messina den 1. og 2. juni 1955 besluttede seks kontinentale stater — Frankrig, Tyskland, Italien, Holland, Belgien og Luxembourg — sig til at skabe et virkeligt fællesmarked sig imellem Og man må sige, at disse eksperter har arbejdet hurtigt. I april måned 1956 forelå den såkaldte *Bruxellesrapport*, hvori eksperterne forklarede, hvordan det kunne lade sig gøre, og — som det er blevet meddelt — man venter nu, at disse seks lande i denne eller næste måned vil kunne underskrive den traktat, der skal føre planen ud i livet. Det er naturligvis en meget omfattende og krævende og i folkenes liv dybt indgribende forandring, der her planlægges. I virkeligheden stiler disse seks lande ikke bare mod en toldunion, men i realiteten mod *en økonomisk union*, en vidtgående harmonisering af landenes sociale og økonomiske politik, og man håber i løbet af 12-15 år at have nået dette resultat gennem

en skridtvis udvikling, som også omfatter etableringen af institutioner og organer, der skal have en overnational myndighed, som skal være i stand til på disse områder at træffe flertalsbeslutninger.

Det er af stor betydning for Danmark, at de seks lande i deres planer principielt går ind for, at landbrugets produktion, landbrugsvarerne, skal omfattes af fællesmarkedet, selv om det vel må blive sådan, at der ikke mindst for landbrugsprodukternes vedkommende vil blive truffet en række særbestemmelser.

Jeg kan i denne forbindelse tilføje, at den danske delegation i Europarådet har været meget ivrig for at få dette princip fastslået i de resultater, som fra Europarådet er tilgået de seks lande.

De seks landes hastigt fremadskridende planer satte gang i en anden mulig form for et europæisk økonomisk fællesskab, nemlig *etableringen af et frihandelsområde*. Som det høje ting ved, er der den forskel mellem en toldunion og et frihandelsområde, at medens grænserne falder inden for begge områder, har hvert enkelt land inden for et frihandelsområde ret til at have sine egne toldsatser over for tredjeland. I OEEC har et arbejdsudvalg foretaget en undersøgelse af mulighederne for at sammensmelte de seks landes union og de øvrige OEEC-lande til et vesteuropæisk frihandelsområde. Dette udvalg er så vidt mig bekendt kommet til det resultat, at de særlige problemer, der knytter sig til frihandelsområdet, vil kunne løses.“

Videre udtalte ordføreren:

„Her er naturligvis et spørgsmål, som vi, hvis vi tilslutter os frihandelsområdet, må følge med den allerstørste opmærksomhed. Vore toldsatser er jo betydelig lavere end de fleste andre landes, og vi vil meget let kunne få en dårlig startposition, hvis vi skal afvikle vore kvantitative importrestriktioner, inden de andre deltagerlande har bragt deres toldsatser ned i nærheden af vore nuværende eller reviderede satser. Jeg vil derfor gerne høre en udtalelse fra regeringen om dette spørgsmål og om, hvorledes regeringen stiller sig til i OEEC at vedtage en standstill-aftale, som kan blive af megen betydning for vore muligheder under den udvikling, der har fundet sted for at tilpasse de enkelte lande til frihandelsområdet.

Det er jo *Englands* ændrede holdning, der har sat gang i dette arbejde for at knytte et frihandelsområde til toldunionen med en fremadskridende sammensmeltning af områderne. England er ved at vende sit blik mod Europa, samtidig med at det trækker sig tilbage fra sine positioner ude i verden. Men England fastholder stadig sit hensyn til Commonwealth og præferencepolitikken, og derfor har England indtil nu — og det ser ud til, at det vil fortsætte — stillet sig på det standpunkt, at *landbrugsvarer* i videste forstand, d. v. s. som det engang populært er blevet udtrykt: mad til mennesker og dyr, altså f. eks. også foderstoffer og fiskeriprodukter, skal holdes

uden for frihandelsområdet, således at dette ikke bliver et helt frihandelsområde, men kun et delvist.

I det kommende ministermøde i OEEC vil vi formentlig blive stillet over for at skulle tage en principiel stilling, og England har i det mindste tilkendegivet, at man vil virke for, at OEECs ministerråd vedtager at holde landbrugsvarer udenfor. Jeg går ud fra som en given ting — og ønsker gerne, at økonomi- og arbejdsministeren udtaler sig herom — at Danmark vil afvise en sådan handling fra OEECs side og søge støtte til, at det ikke bliver resultatet.

Danmark er nu således stillet over for at skulle træffe en beslutning om, hvilken politik vi vil følge, og jeg må vist desværre tilføje: hvilken politik det er muligt for os at følge efter de beslutninger, andre lande allerede har truffet. Jeg spørger da de højtærede ministre, der skal svare på denne forespørgsel — for det er dem, der sidder inde med viden om disse ting —: har vi stadig adgang til at slutte os til de seks lande, eller er døren lukket i? Og hvis den er lukket i, kan det så tænkes, at den bliver åbnet igen? Er der kun frihandelsområdet tilbage, og hvilke chancer mener regeringen vi har over for Englands hårdnakkede modstand mod landbrugsvarerne? Jeg håber, at ministrenes redegørelser og debatten vil bringe klarhed herover.

Det kan vist ganske umiddelbart fastslås, at det ikke er muligt at stå udenfor. Vi må for at beskytte vore vitale interesser være med i den europæiske nyordning, som er undervejs. Men hvilken? "

I tilslutning hertil omtaltes planerne om *et fællesnordisk marked*, der nu måtte ses i lys af arbejdet på det europæiske plan.

I sin besvarelse af forespørgslen fremsatte *stats- og udenrigsministeren* nogle generelle betragtninger, der mandede ud i dette:

„Det er en selvfølgelig konsekvens af den politik, som både den foregående og den nuværende regering igennem adskillige år har ført i de internationale økonomiske organisationer, at vi principielt må indtage *en positiv holdning til de foreliggende planer om et vesteuropæisk fællesmarked*, hvor såvel todsatser som kvantitative restriktioner er fjernet. De, der måtte have betænkeligheder, vil dog sikkert være enige i, at det, hvis der skabes et fællesmarked, vil være til større skade for danske interesser at stå uden for et sådant fællesmarked end at være indenfor.

Når vor glæde over den udvikling, der har fundet sted i den senere tid, ikke er udelt og man overhovedet kan rejse spørgsmålet om vor deltagelse eller ikke-deltagelse i fællesmarkedet, er det, fordi alt tyder på, at det vil blive yderst vanskeligt — for ikke at sige umuligt — at opnå enighed om at medtage landbrugsvarerne i fællesmarkedet. Det er ingen hemmelighed, at det først og fremmest er *England*, der af hensyn til sine Commonwealth-interesser og til sine egne landbrugsinteresser bestemt modsætter sig, at fælles-

markedet kommer til at omfatte fødevarer. Selv om vi er rede til at erkende, at landbrugserhvervet i de fleste europæiske lande indtager en særlig stilling, der under alle omstændigheder vil nødvendiggøre *særordninger for landbrugsvarerne*, er der ingen grund til at skjule, ej heller her i dag, at den engelske holdning har skuffet os dybt. Den kan bringe vitale danske interesser i fare.

Nogle vil måske drage den konklusion, at vi bør søge optagelse i de seks' *toldunion*, hvor landbrugsvarerne — ganske vist på særlige betingelser — vil komme med. Dette standpunkt er forståeligt ud fra den betragtning, at henvendelse af vor samlede landbrugs-eksport afsættes i disse lande, og at vi derfor må sikre os, at vore fremtidige afsætningsmuligheder ikke forringes. Jeg vil imidlertid advare imod, at man drager denne konklusion på det foreliggende grundlag. Hverken på landbrugsområdet eller på de andre områder kender vi endnu tilstrækkeligt til *de seks' planer, der som bekendt tilsigter en økonomisk union med vidtgående harmonisering af den økonomiske politik*, herunder finanspolitik, socialpolitik og lønpolitik. En ting er imidlertid sikker: Danmark ville ikke kunne bevare sin stilling som lavtarifland, hvis vi gik ind i de seks landes toldunion. En anden ting må heller ikke glemmes: *medlemskab af toldunionen ville hindre vor deltagelse i et nordisk fælles varemarked*. Jeg finder det derfor urigtigt nu at tage skridt, der på afgørende måde præjudicerer vor stilling til et nordisk samarbejde, som jeg går ud fra at de fleste her er positivt indstillet over for.

Der skal imidlertid ikke herske ringeste tvivl om, at regeringen tillægger spørgsmålet om landbrugsvarernes stilling den allerstørste betydning. Den danske repræsentant på OEECs ministermøde vil derfor gøre sit yderste for at sikre, at samhandelen med landbrugsvarer mellem alle de i fællesmarkedet deltagende lande konsolideres og udvides på ikke-diskriminatorisk basis.“

Statsministeren understregede sluttelig, at „vel vil realisationen af et vesteuropæisk fællesmarked åbne store muligheder for dansk erhvervsliv, men det vil samtidig stille store krav, som kun kan opfyldes ved samvirke mellem alle interesserede parter, og det vil i en sag som denne faktisk sige alle instanser og alle grene af det danske samfund.“

Økonomi- og arbejdsministeren fremsatte derefter en udførlig redegørelse, i hvilke han på en række punkter supplerede statsministerens udtalelser og uddybede regeringens stillingtagen til de rejste problemer.

I den efterfølgende debat deltog foruden ordføreren og de to ministre *Per Hækkerup* (S), *Jørgen Gram* (V), *Bertel Dahlgaard* (RV), *Aksel Larsen* (DK) og *Viggo Starcke* (DR), der talte på de respektive partiers vegne.

3. Den 1. februar 1957 anmeldtes i folketinget (F. sp. 2288) følgende forespørgsel til økonomi- og arbejdsministeren af *Alfred Jensen, Ragnhild Andersen, Aksel Larsen og Lynnerup Nielsen*:

„Hvad agter regeringen at gøre for at skaffe beskæftigelse til de mange arbejdsløse?“

Fremme af forespørgslen vedtoges $\frac{5}{2}$ (F. sp. 2329).

Forespørgslen foretoges $\frac{28}{2}$ (F. sp. 2835).

På forespørgernes vegne begrundede *Alfred Jensen* (DK) forespørgslen ved nærmere at påpege den stigning i arbejdsløsheden, der på en række områder havde fundet sted. Han udtalte bl. a.:

„Da regeringen i 1954-55 som foranstaltninger mod valuta-krisen fik gennemført kreditstramning, nedskæring af købekraften, begrænsning af den offentlige anlægsvirksomhed og reduktion af boligstøtten, stillede den i udsigt, at den ved nedskæringerne overflødiggjorte arbejdskraft ville blive opslugt af eksporterhvervene. Ledighedstallene taler imidlertid et andet sprog. Som allerede nævnt steg ledigheden; arbejdsløsheden var i 1956 omtrent 40 pct. højere end i 1954. Det betyder, at de med så megen dygtighed fremkaldte forhåbninger om beskæftigelse ikke er gået i opfyldelse. Industrien har ikke kunnet øge beskæftigelsen. Efter statistisk departements opgørelse faldt industriens indekstal for beskæftigelse fra 106 i 1954 til 105 i 1955 og helt ned til 101 i 1956. Det betyder, at selv i eksporterhvervene er der opstået en permanent arbejdsløshed, ikke alene for landarbejderne, men også for arbejderne i eksporterhvervene inden for industriens område. Byggefagene er dog hårdest ramt. Medens gennemsnitsledigheden her i 1953 udgjorde 9 pct., var den i 1955 oppe på 13 pct., og den er endda steget siden. Murerfaget alene havde sidste år en ledighedsprocent på op mod 17, og i dag, i denne milde vinter, noterer man for hele landet en arbejdsledighed for murerne på 36 pct., og det skønt der er stor mangel på boliger. Selv om der er en sådan mangel på boliger, er udsigterne for beskæftigelse ved byggeriet alt andet end lyse. Ifølge forliget af 1955 skal det samlede statslånsbeløb for 1957-58 skæres yderligere 15 mill. kr. ned, så der kun bliver 300 mill. kr. til rådighed mod 315 mill. kr. i indeværende år og 335 mill. kr. forrige år. Når stigningen i byggeomkostningerne tages i betragtning, betyder det en stor nedgang i boligbyggeriet. Omkostningerne er opgjort til at ligge 24 points højere end i januar 1954, d. v. s. en stigning på omkring 9 pct. Udsigterne til at komme i arbejde for dem, der er vant til at være beskæftiget ved byggeriet, er altså meget små, og i en række kommuner landet over, ikke mindst landkommuner, er man klar over, at det bliver småt med beskæftigelse i denne sommer.“

Det var derfor, man ønskede klarhed over, hvad regeringen agtede at gøre for at skaffe beskæftigelse til de mange arbejdsløse.

I sin svartale pegede *økonomi- og arbejdsministeren* på, at beskæftigelsen havde været noget bedre i vinteren 1956-57 end i vinteren 1955-56. „Jeg er“, fortsatte ministeren, „naturligvis helt på det rene med, at en stor del af denne forbedring skyldes det mildere vinterklima, men når man på den anden side ser, hvordan der for alle vintermånederne igennem er en bedre beskæftigelse i år end i fjor, og at der ikke uge for uge har været et mildere klima i år end sidste år, giver det nok grund til at tro, at der ved siden af den forbedring, der er indtruffet på grund af klimaforholdene, også gør sig en vis reel beskæftigelsesmæssig forbedring gældende, som det naturligvis netop i disse sæsonbetonede måneder er meget svært at måle konkret.

En arbejdsløshed, der år for år siden 1945 har svinget omkring en halv snes procent i årsgennemsnit, er imidlertid en alt for stor arbejdsløshed. Man kan naturligvis sammenligne med ledighedsforholdene i 1930erne eller i 1920erne og konstatere, at beskæftigelsen nu og i alle efterkrigsårene har været væsentlig bedre end i 1930erne og i 1920erne. Man kan konstatere, at den arbejdsløshed, vi kendte dengang, vel var omkring dobbelt så stor året igennem som den, vi har nu, men det er kun en ringe trøst. Man må fastslå, at de ledighedsforhold, vi kender, svingende omkring et årsgennemsnit på en halv snes procent, er en væsentlig større ledighed, end man har i vore nabolande, og en væsentlig større ledighed, end vi her i landet kan tolerere. Denne ledighed føles så meget desto værre, som den er meget ulige fordelt over fagene og ulige fordelt over landets forskellige geografiske områder.

Jeg har søgt at få nogle tal frem, der belyser, i hvor høj grad det er arbejdsmændene, der rammes af arbejdsløsheden, og som samtidig viser, at det især er én bestemt kategori af arbejdsmænd, der rammes meget hårdt af disse arbejdsløshedsforhold. Det er specielt de arbejdsmænd, der er beskæftiget ved udendørsarbejde, ved jordarbejder, vejarbejder, landbrugsarbejder, dræningsarbejder o. s. v., som i særlig høj grad er udsat for arbejdsløshedsrisiko.“

Efter nærmere at have uddybet dette omtalte ministeren den udvikling i retning af større *industrialisering*, som var i gang, og som allerede havde muliggjort en betydelig forøgelse af industrieksporten. Yderligere var der truffet en lang række foranstaltninger, som tog sigte på at nedbringe ledigheden. Det drejede sig bl. a. om særlige foranstaltninger til fordel for de såkaldte arbejdsløshedsøer, om foranstaltninger til forbedring af lærlingeuddannelsen og til smiddiggørelse af den faglige uddannelse, om udvidet adgang for ufaglærte til erhvervsuddannelse, om støtte til landvindingsarbejder og til grundforbedringsarbejder og om iværksættelse af arbejder i henhold til beskæftigelsesloven m. v.

Der fulgte derpå en meningsudveksling mellem ordføreren og ministeren om forskellige af de spørgsmål, som havde været berørt. Andre deltog ikke i forhandlingen.

4. Den 5. februar 1957 anmeldtes i folketinget (F. sp. 2325) følgende forespørgsel til ministeren for handel, industri og søfart af *Tholstrup*:

„Med hvilken begrundelse opretholder handelsministeren stadig benzinrationeringen?“

Fremme af forespørgslen vedtoges $\frac{2}{3}$ (F. sp. 2382).

Forespørgslen toges tilbage $\frac{2}{3}$ (F. sp. 2489).

Kort efter forespørgslens anmeldelse blev benzinrationeringen ophævet. Forespørgeren meddelte derfor formanden, at han tog sin forespørgsel tilbage. Den var dermed bortfaldet.

5. Den 22. marts 1957 anmeldtes i folketinget (F. sp. 3322) følgende forespørgsel til ministeren for handel, industri og søfart af *Tholstrup*:

„Vil ministeren for handel, industri og søfart på grund af smørprisens fald benytte sin bemyndigelse med hensyn til standardisering af konsumsødmælken til nu at ophæve bestemmelsen om at fortynde mælken til kun at indeholde 3,5 pct. fedt, således at der kan blive mulighed for befolkningen for at kunne købe sødmælk med et indhold af fedt, der mere nærmer sig det naturlige fedtindhold, for på denne måde at aflaste smørmarkedet?“

Fremme af forespørgslen vedtoges $\frac{26}{3}$ (F. sp. 3353).

Forespørgslen toges tilbage $\frac{29}{3}$ (F. sp. 3590).

Tilbagetagningen skete ved et brev til formanden, hvori forespørgeren anfører:

„Under hensyn til den omstændighed, at handelsministeren i mellemtiden delvis har imødekommet min henstilling, skal jeg herved trække min forespørgsel om fedtprocenten i konsummælken tilbage.“

III. Redegørelser fra ministre.

Folketingsårets 1. samling.

1. På folketingets første mødedag i folketingsåret 1956-57 afgav *statsministeren* i overensstemmelse med grundlovens § 38 en *redegørelse for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger*.

Denne redegørelse, som i uddrag findes gengivet side 32, efterfulgtes af den i samme grundlovsparagraf omhandlede almindelige forhandling, *åbningsdebatten*, som fandt sted i dagene 17/10 (F. sp. 74), 18/10 (F. sp. 146) og 19/10 (F. sp. 206 og 251).

Som ordførere talte: Bundvad, Erik Eriksen, Aksel Møller, Bertel Dahlgaard, Alfred Jensen (som stedfortræder for Aksel Larsen), Viggo Starcke, A. Lynge og Hans Schmidt. Endvidere havde følgende medlemmer ordet: Ingeborg Refslund Thomsen, Johan Poulsen, Carl P. Jensen, Ingmar Wagner og Oluf Pedersen. Af ministrene udtalte stats- og udenrigsministeren, finansministeren, ministeren for Grønland, økonomi- og arbejdsministeren, landbrugsministeren og forsvarsministeren sig.

2. Den 16. november 1956 anmeldtes i folketinget (F. sp. 1000) en redegørelse af *forsvarsministeren* angående afgivelsen af en dansk militær styrke til De Forenede Nationers politistyrke i det mellemste østen.

Redegørelsen fremsattes samme dag (F. sp. 1015). Den blev ikke efterfulgt af nogen forhandling, idet folketinget ved beslutning af 6. november 1956 havde tiltrådt, at Danmark stillede en militær styrke til rådighed for FN.

3. Den 26. marts 1957 anmeldtes i folketinget (F. sp. 3341) en redegørelse af *økonomi- og arbejdsministeren* for den økonomiske årsoversigt for 1957.

Redegørelsen fremsattes samme dag (F. 3344), efter at årsoversigten var blevet omdelt til tingets medlemmer. Nogen særskilt debat om redegørelsen fandt ikke sted.

Folketingsårets 2. samling.

1. Den 29. maj 1954 fremsatte *statsministeren* i folketinget en erklæring om den efter folketingsvalget dannede nye regeringspolitik (F. sp. 6).

2. Den 18. juni 1957 anmeldtes i folketinget (F. sp. 408) en redegørelse af *forsvarsministeren* vedrørende et fra amerikansk side fremsat tilbud om levering af nye våben til det danske forsvar.

Redegørelsen fremsattes 19. juni (F. sp. 409). Den efterfulgtes ikke af nogen debat.

IV. Spørgsmål til ministrene.

Spørgsmålene til de forskellige ministre er opført efter spørgernes bogstavfølge.

Folketingsårets 1. samling.

Til stats- og udenrigsministeren:

1. Af <i>Bøgholm</i> [om instruktion til den danske FN-delegation vedrørende undersøgelse af Ægyptens behandling af fremmede statsborgere og medlemmer af det jødiske trossamfund]. Besvaret af minister <i>Ernst Christiansen</i>	Fortaget F. sp.	
		¹² / ₁₂ 1684
2. Af <i>Heilesen</i> [om statsstøttet salg af amerikanske landbrugsprodukter på det europæiske marked] ..		⁷ / ₁₁ 744
3. Af <i>Ole Bjørn Kraft</i> [om yderligere støtte til ungarske flygtninge].....		⁶ / ₂ 2375

Til finansministeren:

4. Af <i>Heilesen</i> [om reglerne for overtagelse af grundforbedringslån ved ejerskifte].....		²⁴ / ₁₀ 418
5. Af <i>Ninn-Hansen</i> [om gaveafgiftsberegningen ved handel med fast ejendom forud for 1. september 1956].....		³¹ / ₁₀ 648
6. Af <i>A. C. Normann</i> [om nedsættelse af et udvalg til gennemgang af de forskellige former for statens udlån].....		²⁰ / ₃ 3255

7. Af *Tholstrup* [om opførelse af en ny toldbygning i Foretaget F. sp.
København]..... 20/3 3253

Til landbrugsministeren:

8. Af *Kirkegaard*. [Påtænker landbrugsministeren at fremsætte lovforslag til støtte for en fortsat forbedring af landbrugets staldhygiejne?] Spørgsmålet var først — i en lidt anden affattelse — stillet til finansministeren, men toges tilbage for derefter at blive stillet til landbrugsministeren..... 31/10 646
9. Af *Poul Møller* [om revision af § 1, stk. 3, i loven om tilsyn med udførsel af kød m. m.]..... 13/3 3070

Til indenrigsministeren:

10. Af *Karlskov Jensen*. [Billiger indenrigsministeren, at en købstads socialkontor bruges til udsendelse af partipolitiske agitationsskrivelser?]. (Jfr. spørgsmål nr. 16)..... 28/11 1260

Til boligministeren:

11. Af *Stæhr Johansen* [om ændring af lånebestemmelserne i lov nr. 285 af 3. juli 1942 vedrørende renten af lån i fast ejendom]..... 13/2 2576
12. Af *Alvilda Larsen*. [Hvorned begrunder ministeren opretholdelsen af materialefordelingsordningen for byggeriet?]. 7/11 747

Til ministeren for Grønland:

13. Af *A. Lynge* [om opretholdelsen af vinterbesejling på Grønland med fuldt passagerantal]..... 13/3 3081

Til socialministeren:

14. Af *Johs. Christiansen*. [Vil ministeren medvirke til en rabatordning for invaliderentemodtagere ved kørsel på danske jernbaner?]. 31/10 644
15. Af *Heilesen*. [Hvad er begrundelsen for, at pelsdyr-farme i visse tilfælde henføres under loven om almindelig arbejderbeskyttelse og ikke i fuld udstrækning under loven om landbrugets arbejderbeskyttelse?]. 28/11 1263
16. Af *Karlskov Jensen*. [Billiger socialministeren, at en købstads socialkontor medvirker ved udsendelse af partipolitiske agitationsskrivelser, og at man ud-

	leverer rentenydernes navne og adresser til parti-politisk brug?].	Foretaget	F. sp.
		⁵ / ₁₂	1415
17.	Af <i>Ninn-Hansen</i> . [Mener socialministeren, at funktionærlovens § 10 giver tilstrækkelig sikkerhed for, at enhver funktionærorganisation kan kræve forhandlinger om løn- og arbejdsvilkår for alle grupper af funktionærer, der er ansat i en virksomhed?].	¹⁰ / ₄	3871
18.	Af <i>Viggo Starcke</i> [om staten Liberia står uden for de internationale retsregler angående sømænds sygdomsbehandling].	⁶ / ₃	2956
19.	Af <i>Poul Sørensen</i> . [Vil socialministeren foranledige, at de statsunderstøttede arbejdsløshedskassers årsmøder bliver offentlige?].	²⁴ / ₁₀	420

Til økonomi- og arbejdsministeren:

20.	Af <i>Adolph Sørensen</i> [om forbigåelse af håndværksmestre ved statens placering af ordrer].	⁶ / ₃	2958
21.	Af <i>Ingmar Wagner</i> [om de store årganges behov for flere lærepladser].	³⁰ / ₁	2141

Til ministeren for offentlige arbejder:

22.	Af <i>Johs. Christiansen</i> . [Vil ministeren foranledige, at togpassagerer i tilfælde af trafikforstyrrelser, som medfører længere togstandsninger, orienteres om standsningens årsag og antagelige varighed?].	³⁰ / ₁	2138
23.	Af <i>Ole Bjørn Kraft</i> [om Nordjyllands fjernsynsdækning].	¹² / ₁₂	1687
24.	Af <i>Harald Nielsen</i> . [Hvilken begrundelse kan ministeren give for, at banerne visse steder under stor bekostning opretholder bevogtning af vejtrafikløse jernbaneoverskæringer?].	⁶ / ₂	2371
25.	Af <i>Ingmar Wagner</i> [om afskedigelse af en postbudaspirant, der som dreng har været under børneværnet].	²⁷ / ₃	3441

Til ministeren for handel, industri og søfart:

26.	Af <i>Anders Andersen</i> . [Med hvilken begrundelse tilbageholder handelsministeren overskuddet i de forskellige krigsforsikringsforbund?].	³¹ / ₁₀	641
27.	Af <i>Thisted Knudsen</i> [om kommunernes pligt til efter benzinrationeringens ophør at indsende opgørelse over udleverede mærker].	²⁷ / ₂	2711
28.	Af <i>A. C. Normann</i> [om en videre udvikling af lærlingefagskolerne].	³ / ₄	3644

Til justitsministeren:

29. Af <i>Ragnhild Andersen</i> [om adgang til at få trehjulede invalidecykler påmonteret knallertmotor]	Foretaget F. sp.
20/3	3248
30. Af <i>Jens Hansen</i> . [Vil justitsministeren foranledige, at de motorkørende, som på grund af ændringer i politikredsinddelingen skal have deres nummerplader ombyttet, kan få denne ombytning foretaget uden udgift?]	23/1	2014
31. Af <i>Thisted Knudsen</i> [om betydningen af de dobbelte færdselsstriber på landevejene]	13/3	3066
32. Af <i>Anker Lau</i> . [Med hvilken begrundelse er importørernes lagre af benzin og olie i de senere år blevet koncentreret på den lille benzinø ved Amagers østkyst?]	21/11	1126
33. Af <i>samme</i> [om fremgangsmåden ved uddeling af benzinmærker]	5/12	1411
34. Af <i>Ninn-Hansen</i> [om nordisk samarbejde vedrørende revision af konkursloven]	6/2	2378
35. Af <i>Oluf Pedersen</i> . [Hvor stort et beløb indkasserer Københavns politi ved notering af udenbys motor-køretøjer?]	13/2	2581
36. Af <i>Rasting</i> . [Vil justitsministeren foranledige, at spørgsmålet om anvendeligheden af straffelovens § 234 på visse her i landet i den senere tid udkomne bøger af anklagemyndigheden indbringes for Højesteret?]	14/11	941
37. Af <i>Tholstrup</i> [om indsætning af flygtninge fra østlige lande i Vestre Fængsel]	17/10	72
38. Af <i>samme</i> [om frifindelse af en bilist med høj alkoholpromille for spirituskørsel]	20/3	3252
39. Af <i>Weikop</i> [om det er blevet tilladt politiet at benytte tjenestelokaler til omsætning af varer gennem såkaldte indkøbstjenester]	3/4	3647

Til undervisningsministeren:

40. Af <i>Heick</i> . [Finder ministeren ikke, at den adgang, der er givet dem, der har aftjent deres værnepligt, til at få en tillægsunderstøttelse til skoleophold inden 3 år efter hjemsendelsen fra militærtjenesten, bør administreres ens over hele landet?]	31/10	638
41. Af <i>A. C. Normann</i> [om forøgelse af den kulturelle fonds tilskud til Vestjysk Orkester]	13/3	3068
42. Af <i>Oluf Pedersen</i> . [Bør offentlige tilskud til en skole gøres afhængige af, hvilke personlige synspunkter der hævdes af skolens forstander?]	27/3	3443

43. Af <i>Ingmar Wagner</i> [om lettelse af adgangen til universiteterne]	Foretaget F. sp. 27/2	2713
44. Af <i>samme</i> [om modernisering af auditorier i Københavns universitets hovedbygning]	20/3	3245
45. Af <i>samme</i> [om gennemførelsen af de planlagte udvidelser af den polytekniske læreanstalt]	10/4	3874

Til forsvarsministeren:

46. Af <i>Johs. Christiansen</i> . [Vil ministeren udtale sig om kritikken af genindkaldelserne?]	24/10	413
47. Af <i>Ole Bjørn Kraft</i> [om konstateringen af omfanget og virkningerne af radioaktivt nedfald over Danmark]	13/3	3075
48. Af <i>Ingmar Wagner</i> [om afskedigelse af premierløjtnant Stig Jonassen]	6/3	2954
49. Af <i>samme</i> [om udnævnelsen af Hans Speidel som øverstkommanderende for NATO-landstyrkerne i Centraleuropa]	13/3	3079

Folketingsårets 2. samling.

Til landbrugsministeren:

1. Af <i>Ragnhild Andersen</i> [om sikkerhedsforanstaltninger mod ulykker i forbindelse med bladan]	3/7	782
---	-----	-----

Til ministeren for offentlige arbejder:

2. Af <i>J. M. Pedersen</i> [vedrørende fartøjers levering af sten m. v. til anlæg, der udføres for ministeriet for offentlige arbejders regning]	28/6	550
---	------	-----

Til handelsministeren:

3. Af <i>Aksel Larsen</i> [om sukkerfabrikkernes aktieudbytte]	3/7	784
--	-----	-----

Til undervisningsministeren:

4. Af <i>Gottschalck-Hansen</i> . [Hvormed begrundes ministeren, at det i fjernsynet er tilladt at vise film, der i biografteatre af censuren er forbudt for børn under 16 år?]. Anmeldt 2/7 (F. sp. 729). Nåede ikke at blive besvaret inden samlingens slutning		
---	--	--

V. Valgs prøvelse.

Folketingsårets I. samling.

Efter at borgmester *Urban Hansen* (Københavns amtskreds) fra den 2. oktober 1956 havde nedlagt sit mandat som medlem af folketinget, indtrådte hans stedfortræder, inkassator *Hans Christensen*, som medlem af tinget for nævnte amtskreds.

Indstilling om godkendelse af Hans Christensen som medlem af tinget vedtoges $\frac{3}{10}$ (F. sp. 44).

Efter at redaktør *Givskov Christensen* (Københavns amtskreds) fra den 2. oktober 1956 havde nedlagt sit mandat som medlem af folketinget, indtrådte hans stedfortræder, snedkermester *Oscar Kryger*, som medlem af tinget for nævnte amtskreds.

Indstilling om godkendelse af Oscar Kryger som medlem af tinget vedtoges $\frac{3}{10}$ (F. sp. 44).

Efter at der den 26. oktober 1956 var meddelt orlov til folketingsmand *Kjældgaard* (Ribe amtskreds) fra 29. s. m. at regne, indtrådte hans stedfortræder, borgmester *Rud. Rasmussen*, som midlertidigt medlem af tinget for nævnte amtskreds.

Indstilling om godkendelse af Rud. Rasmussen som midlertidigt medlem vedtoges $\frac{31}{10}$. (F. sp. 636).

Den 1. januar 1957 overtoges mandatet på ny af *Kjældgaard*. (F. sp. 1853).

Efter at der den 30. oktober 1956 var meddelt orlov til folketingsmand *Kristen Amby* (hovedstadsområdets vestre storkreds) fra 5. november s. å. at regne, indtrådte hans stedfortræder, købmand *Knud Nielsen*, som midlertidigt medlem af tinget for nævnte kreds.

Indstilling om godkendelse af Knud Nielsen som midlertidigt medlem vedtoges $\frac{31}{10}$. (F. sp. 636).

Den 8. marts 1957 overtoges mandatet på ny af *Kristen Amby*. (F. sp. 2999).

Efter at der den 30. oktober 1956 var meddelt orlov til folketingsmand *Frode Jakobsen* (hovedstadsområdets østre storkreds) fra 2. november s. å. at regne, indtrådte fuldmægtig

Rudy Schrøder, da der ikke var flere socialdemokratiske stedfortrædere i østre storkreds, som midlertidigt medlem af tinget for vestre storkreds.

Indstilling om godkendelse af Rudy Schrøder som midlertidigt medlem vedtoges $^{31}/_{10}$. (F. sp. 636).

Den 19. marts 1957 overtoges mandatet på ny af Frode Jakobsen. (F. sp. 3144).

Efter at folketingsmand *Svend Jørgensen* (Maribo amtskreds) den 28. oktober 1956 var afgået ved døden, indtrådte hans stedfortræder, adjunkt *Helge Larsen*, som medlem af tinget for nævnte amtskreds.

Indstilling om godkendelse af Helge Larsen som medlem vedtoges $^7/_{11}$. (F. sp. 743).

Efter at folketingsmand *Leonhard Hansen* (Århus amtskreds) den 4. december 1956 var afgået ved døden, indtrådte trafikekspedient *Alfred Kristensen*, da der ikke var flere socialdemokratiske stedfortrædere i Århus amtskreds, som medlem af tinget for Haderslev m. fl. amters amtskreds.

Indstilling om godkendelse af Alfred Kristensen som medlem vedtoges $^{11}/_{12}$. (F. sp. 1592).

Efter at der den 15. marts 1957 var meddelt orlov til folketingsmand Alsing Andersen (hovedstadsområdets vestre storkreds) fra 19. s. m. at regne, indtrådte hans stedfortræder, fuldmægtig *Rudy Schrøder*, som midlertidigt medlem af tinget for nævnte kreds.

Indstilling om godkendelse af Rudy Schrøder som midlertidigt medlem vedtoges $^{19}/_3$. (F. sp. 3237).

Folketingsårets 2. samling.

I henhold til forretningsordenens § 1, stk. 2, nedsattes den 29. maj 1957 et udvalg på 21 medlemmer til prøvelse af de stedfundne valg. Til medlemmer af dette udvalg valgtes:

Edel Saunte, Holger Eriksen, Victor Gram, Poul Hansen (Svendborg), Lund Jensen, Holger Larsen, M. Larsen (Kolding), Th. Mikkelsen, Lars M. Olsen, Else Zeuthen, Baunsgaard, Niels

Andersen, Harald Nielsen, Gideon, Juul, Thisted Knudsen, Krogh, Thestrup, Clausen (Olufskjær), Ninn-Hansen og Erna Sørensen. (F. sp. 5).

Udvalget modtog fra indenrigsministeriet bl. a. udskrift af opstillingskredsenes valgbøger, beregninger af kreds- og til-lægsmandaternes fordeling, opgørelse af, hvilke kandidater der havde opnået valg, og lister over stedfortrædere.

Herudover forelå valgbrevene eller erklæring fra indenrigsministeriet om udstedelse af valgbreve for alle kandidater.

Blandt valgbøgerne manglede valgbogen vedrørende folke-tingsvalget på Færøerne, ligesom de endelige oplysninger om valget i Grønland endnu ikke forelå. Udvalget kunne således ikke tage stilling til godkendelse af kandidaterne valgt på Færøerne og i Grønland.

Eneste behandling af indstillingen fra udvalget foretoges 29/5. (F. sp. 14).

Ordføreren, *Edel Saunte*, redegjorde for udvalgets arbejde.

Af redegørelsen fremgik, at udvalget efter gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøgerne ønskede at bemærke, at stemmesedlerne i alle tilfælde havde været i orden, men at valgbogen for Hjørring amts 4. kreds var ufuldstændig, idet den socialdemokratiske kandidat ikke var opført på kandidat-listen. Det samme gjaldt valgbogen for Randers amts 6. kreds, hvor kandidaten for de uafhængige ikke var opført på kandidat-listen. I enkelte valgbøger var partistemmerne fejlagtigt over-ført; men dette var set ved indenrigsministeriets gennemgang, og de nødvendige rettelser var sket, inden beregningen af, hvilke kandidater der havde opnået valg, var foretaget. I enkelte valgbøger var oplysningerne om ugyldige stemmer mangelfulde.

Udvalget havde bemærket, at valgbestyrelserne i en særlig situation ikke havde fulgt samme fremgangsmåde. Nogle brev-stemmer var kasseret, fordi stemmesedlen foruden partiets navn havde været påført navnet på en kandidat, der ikke havde været opstillet i den pågældende storkreds, medens i andre valg-kredse stemmesedlerne med tilsvarende påtegninger var god-kendt. Udvalget henstillede, at man ved kommende valg i

cirkulæret tog stilling til det problem, der efter udvalgets opfattelse ikke helt kunne sidestilles med det tilsvarende problem, hvor stemmesedlen ved afgivningen af stemme på hjemstedet indeholder navnene på de i storkredsen opstillede kandidater. I den forbindelse bemærkedes, at nogle brevstemmer havde måttet kasseres, fordi attestationen ikke var fuldstændig eller manglede.

Det ville efter udvalgets opfattelse være ønskeligt, om folke-registerførere, konsulater, skibsførere m. m. var nøje kendt med reglerne for stemmeafgivningen og overholdt disse regler. Det var trist, når et menneske ulejlignede sig med at fremsende brevstemme, at hans eller hendes stemme blev ugyldig som følge af manglende omhu fra de attesterende myndigheders side.

Udvalget havde også set, at nogle stemmesedler var kasseret, fordi krydset var så stort, at det fyldte hele partifeltet. Det var udvalgets opfattelse, at sedlen kun burde kasseres, når krydset var større end feltet.

For udvalget havde kun foreligget én klage, nemlig fra en klager i Klintebo pr. Kalundborg, som hævdede, at der ikke var udvist fornøden omhu ved forsendelsen af hans på Frederiksberg folkeregister afgivne brevstemme. Efter undersøgelse af klagen kunne udvalget oplyse, at folkeregisteret på Frederiksberg korrekt havde adresseret brevet til kommunalbestyrelsen i Raklev. Efter postadressebogen og efter postvæsenets oplysningskontor fandtes kun én kommune i Danmark med dette navn, og adresseringen skulle således have været tilstrækkelig. Ved en fejlekspedition var brevet imidlertid sendt til Struer; det kunne efter det oplyste ikke tilregnes folkeregisteret, men postvæsenet, at brevet ikke kom rettidigt frem.

Da ingen af de fundne mangler havde kunnet påvirke valget, indstillede udvalget enstemmigt, at valget af de ved indenrigsministeriets beregninger udpegede kandidater godkendtes.

Udvalgets indstilling om godkendelse af de 175 mandater (samtlige mandater med undtagelse af de færøske og grønlandske) vedtoges enstemmigt med 166 stemmer (F. sp. 18).

Efter indstilling fra udvalget til valgs prøvelse godkendtes enstemmigt valget af Thorstein Petersen (Færøerne) den 14. juni

(F. sp. 289) og valget af Johan Poulsen (Færøerne) den 25. juni 1957 (F. sp. 546).

Efter at folketingsmand Thorstein Petersen (Færøerne) den 5. juli 1957 havde mistet sit mandat (jfr. side 602), indtrådte stedfortræderen, landsstyremand Hákun Djurhuus, som medlem af tinget. Hverken dennes valg eller valget af de grønlandske medlemmer, Frederik Lyng og Augo Lyng, nåede at blive godkendt inden samlingens slutning.

VI. Afgørelser i henhold til lov om vederlag og pension m. v. for ministre.

Under henvisning til § 7 i lov nr. 198 af 16. juli 1927 om vederlag og pension m. v. for ministre, jfr. lov nr. 403 af 12. juli 1946 og lov nr. 281 af 24. oktober 1953, meddelte statsministeren ved skrivelse af 5. juli 1957 folketingets formand, at de under 28. maj 1957 udnævnte ministre havde afgivet de af dem hidtil beklædte hverv i offentlige og private virksomheders, foretagenders eller institutioners tjeneste med undtagelse af nedennævnte hverv, som de pågældende havde bevaret med samtykke af folketingets udvalg for forretningsordenen:

Undervisningsministeren:

Medlem af bestyrelsen for „Kronprinsesse Ingrid's Fond“.

Økonomiministeren:

- 1) Medlem af styrelsen for „Institutet for Historie og Samfundsøkonomi“,
- 2) medlem af repræsentantskabet for foreningen „Norden“ og
- 3) medlem af „Det nordiske interparlamentariske Råd“.

Landbrugsministeren:

Medlem af bestyrelsen for „Fyns Venstreblad“.

Handelsministeren:

Formand for „Institutet for Historie og Samfundsøkonomi“. (F. 2. samling sp. 880).

VII. Valg til kommissioner og hverv.

Folketingsårets 1. samling.

1. Valg af 17 medlemmer og 17 stedfortrædere til det udenrigspolitiske nævn (nedsat i henhold til § 1 i lov nr. 54 af 5. marts 1954).

Valgt blev ($3/_{10}$): Alsing Andersen med stedfortræder Horn, Bundvad med stedfortræder M. Larsen, Einer-Jensen med stedfortræder Poul Hansen (Grenå), Holger Eriksen med stedfortræder Lars M. Olsen, Per Hækkerup med stedfortræder Hans Rasmussen, Frode Jakobsen med stedfortræder Nina Andersen, Gustav Pedersen med stedfortræder Victor Gram, Teichert med stedfortræder Andreas Hansen, Erik Eriksen med stedfortræder From, Jørgen Gram med stedfortræder Krogh, Heick med stedfortræder Viggo Starcke, Thorkil Kristensen med stedfortræder Søren Andersen, Sønderup med stedfortræder Helga Pedersen, Ole Bjørn Kraft med stedfortræder Rasting, Kristen Amby med stedfortræder Foss, Aksel Møller med stedfortræder Marie Antoinette von Lowzow og Jørgen Jørgensen (Lejre) med stedfortræder Bertel Dahlgaard (F. sp. 42).

2. Valg af 1 medlem til det udenrigspolitiske nævn (i stedet for Foss).

Valgt blev ($2^0/3$): Kristen Amby (F. sp. 3245).

3. Valg af 16 medlemmer og 16 stedfortrædere til Nordisk Råd (nedsat i henhold til lov nr. 206 af 7. juni 1952, jfr. lov nr. 313 af 21. december 1955).

Valgt blev ($3/_{10}$): Einer-Jensen med stedfortræder Hans Knudsen, Nina Andersen med stedfortræder Poul Hansen (Grenå), Bundvad med stedfortræder Kaj Andresen, Holger Eriksen med stedfortræder Per Hækkerup, Victor Gram med stedfortræder Kai Jensen, Gustav Pedersen med stedfortræder Horn, Hans Rasmussen med stedfortræder Lars M. Olsen, Erik Eriksen med stedfortræder Damsgaard, Marius Buhl med sted-

fortræder Niels Eriksen, Thorkil Kristensen med stedfortræder Jørgen Gram, Harald Nielsen med stedfortræder N. Chr. Christensen, Ole Bjørn Kraft med stedfortræder Reedtz-Thott, Foss med stedfortræder Rasting, Thestrup med stedfortræder Marie Antoinette von Lowzow, Jørgen Jørgensen (Lejre) med stedfortræder Steen og Bertel Dahlgaard med stedfortræder A. C. Normann (F. sp. 42).

4. Valg af 17 medlemmer til et udvalg vedrørende atomenergikommissionens beretning m. v. (nedsat i henhold til folketingsbeslutning af 2. marts 1956, jfr. lov nr. 312 af 21. december 1955).

Valgt blev ($3/_{10}$): Heising, Alsing Andersen, Einer-Jensen, Jens Hansen, Erhard Jakobsen, Kolbjørn, M. Larsen, Hans Rasmussen, Jørgen Gram, Marius Buhl, Damsgaard, Karlskov Jensen, Helga Pedersen, Reedtz-Thott, Foss, Ole Bjørn Kraft og Rager (F. sp. 43).

5. Valg af 17 medlemmer til folketingets vareforsyningsudvalg (nedsat i henhold til § 15 i vareforsyningsloven, jfr. lovebekendtgørelse nr. 302 af 14. december 1955 og lov nr. 338 af 19. december 1956).

Valgt blev ($3/_{10}$): Einer-Jensen, Bundvad, Lars P. Jensen, Peter Nielsen, Lars M. Olsen, Sofie Pedersen, Hans Rasmussen, Erik Eriksen, Jørgen Gram, Holmberg, Anker Lau, Sønderup, Weikop, Halfdan Hendriksen, Aksel Møller, Jørgen Jørgensen (Lejre) og Rager (F. sp. 43).

6. Valg af 1 medlem til folketingets vareforsyningsudvalg (i stedet for Poul Sørensen).

Valgt blev ($1/_{3}$): Aksel Møller (F. sp. 2866).

7. Valg af 15 medlemmer til folketingets sukkerudvalg (nedsat i henhold til lov nr. 135 af 29. marts 1950).

Valgt blev ($^3/_{10}$): M. Larsen, Brodthagen, Lysholt Hansen, Poul Hansen (Grenå), Lund Jensen, Sofie Pedersen, Chr. Rasmussen, From, Niels Eriksen, Gideon, Heick, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Erna Sørensen, Tesdorpf og Svend Jørgensen (F. sp. 43).

8. Valg af 1 medlem til folketingets sukkerudvalg (i stedet for Svend Jørgensen).

Valgt blev ($^{16}/_{11}$): Aage Fogh (F. sp. 1023).

9. Valg af 17 medlemmer til det i § 3 i lov nr. 210 af 23. april 1949 om regulering af bymæssige bebyggelser omhandlede udvalg, jfr. lovbekendtgørelse nr. 129 af 13. april 1954.

Valgt blev ($^3/_{10}$): Kai Jensen, Brodthagen, Ove Hansen, Erhard Jakobsen, Kolbjørn, Holger Larsen, Th. Mikkelsen, Peter Nielsen, Jensen-Broby, Jens Chr. Christensen, Peter Larsen, Martin, Paabøl, Thestrup, Fanger, Gottschalek-Hansen og Kirsten Gloerfelt-Tarp. (F. sp. 44).

10. Valg af 1 medlem til folketingets udvalg vedrørende bymæssige bebyggelser (i stedet for Martin).

Valgt blev ($^{23}/_{10}$): Kryger (F. sp. 332).

11. Valg af 9 medlemmer til det i lov nr. 235 af 27. maj 1950 om anvendelse af modværdien af de i henhold til Det europæiske Genopbygningsprogram modtagne gaveydelse omhandlede udvalg.

Valgt blev ($^3/_{10}$): Lars P. Jensen, Lars M. Olsen, Chr. Rasmussen, Hans Rasmussen, Niels Eriksen, Foged, Halfdan Hendriksen, Weikop og Aage Fogh (F. sp. 43).

12. Valg af 2 medlemmer og 2 suppleanter til det i § 6, stk. 2, i lov nr. 240 af 7. juni 1952 om visse landbrugs-ejendommers brug og overgang til selveje omhandlede ankenævn for tiden fra 1. november 1956 til 31. oktober 1960.

Valgt blev (¹⁹/₁₀): Chr. Rasmussen med stedfortræder Teichert og Søren Andersen med stedfortræder Peter Larsen (F. sp. 249).

13. Valg af 1 medlem til Københavns havnebestyrelse for tiden indtil 31. december 1961 (i stedet for Stensballe).

Valgt blev (³⁰/₁₀): direktør, fhv. minister Axel Kristensen (F. sp. 601).

14. Valg af 1 medlem og 1 stedfortræder til lønningsrådet for tiden indtil 1. juli 1958 (i stedet for Svend Jørgensen og Kirsten Gloerfelt-Tarp).

Valgt blev (¹³/₁₁): Kirsten Gloerfelt-Tarp og Helge Larsen (F. sp. 927).

15. Valg af 1 medlem til lønningskommissionen (i stedet for Svend Jørgensen).

Valgt blev (¹³/₁₁): Kirsten Gloerfelt-Tarp. (F. sp. 927).

16. Valg af 4 medlemmer til tilsynsrådet for statens sindssygehospitaller for tiden 1. januar 1957—31. december 1960.

Valgt blev (¹³/₁₂): Peter Jørgensen, Marius Buhl, Bøgholm og Steen (F. sp. 1757).

17. Valg af 5 repræsentanter og 5 stedfortrædere til Det europæiske Råds rådgivende forsamling (jfr. artikel 25 og 26 i statutterne for Det europæiske Råd samt bekendtgørelse nr. 40 af 13. september 1949).

Valgt blev ($^{20}/_3$): fhv. minister, folketingsmand Frode Jakobsen med stedfortræder folketingsmand Holger Eriksen, folketingsmand Per Hækkerup med stedfortræder folketingsmand Victor Gram, fhv. minister, landsretssagfører Per Federspiel med stedfortræder folketingsmand Jørgen Gram, fhv. minister, folketingsmand Ole Bjørn Kraft med stedfortræder folketingsmand K. Bøgholm og fhv. landstingsmand, landsretssagfører Hermod Lannung med stedfortræder medlem af folketinget Kirsten Gloerfelt-Tarp (F. sp. 3258).

Folketingsårets 2. samling.

1. Valg af 17 medlemmer og 17 stedfortrædere til det udenrigspolitiske nævn (nedsat i henhold til § 1 i lov nr. 54 af 5. marts 1954).

Valgt blev ($^{29}/_5$): Alsing Andersen med stedfortræder Horn, Einer-Jensen med stedfortræder Poul Hansen (Grenå), Holger Eriksen med stedfortræder Lars M. Olsen, Andreas Hansen med stedfortræder Gorrsen, Per Hækkerup med stedfortræder Hans Rasmussen, Frode Jakobsen med stedfortræder Nina Andersen, Gustav Pedersen med stedfortræder Victor Gram, Lannung med stedfortræder Else Zeuthen, Tholstrup med stedfortræder Alfred Jørgensen, Erik Eriksen med stedfortræder From, Per Federspiel med stedfortræder Krogh, Heick med stedfortræder Henry L. W. Jensen, Thorkil Kristensen med stedfortræder Søren Andersen, Sønderup med stedfortræder Helga Pedersen, Aksel Møller med stedfortræder Poul Sørensen, Kristen Amby med stedfortræder Marie Antoinette von Lowzow og Ole Bjørn Kraft med stedfortræder Reedtz-Thott (F. sp. 20).

2. Valg af 16 medlemmer og 16 stedfortrædere til Nordisk Råd (nedsat i henhold til lov nr. 206 af 7. juni 1952, jfr. lov nr. 313 af 21. december 1955).

Valgt blev ($^{29}/_5$): Einer-Jensen med stedfortræder Hans Knudsen, Nina Andersen med stedfortræder Poul Hansen

(Grenå), Holger Eriksen med stedfortræder Horn, Victor Gram med stedfortræder Lars M. Olsen, Per Hækkerup med stedfortræder Kaj Andresen, Gustav Pedersen med stedfortræder Hans Rasmussen, A. C. Normann med stedfortræder Kristen Gloerfelt-Tarp, Helge Larsen med stedfortræder Kirkegaard, Helge Madsen med stedfortræder Chr. Christiansen, Erik Eriksen med stedfortræder Damsgaard, Marius Buhl med stedfortræder Niels Eriksen, Thorkil Kristensen med stedfortræder Jensen-Brøby, Harald Nielsen med stedfortræder N. Chr. Christensen, Ole Bjørn Kraft med stedfortræder Reedtz-Thott, Bøgholm med stedfortræder Egon Lauritzen og Thestrup med stedfortræder Marie Antoinette von Lowzow (F. sp. 21).

3. Valg af 17 medlemmer til et udvalg vedrørende atomenergikommissionens beretning m. v. (nedsat i henhold til folketingsbeslutning af 2. marts 1956, jfr. lov nr. 312 af 21. december 1955).

Valgt blev (²⁹/₅): Alsing Andersen, Einer-Jensen, Heising, Erhard Jakobsen, Kolbjørn, M. Larsen (Kolding), Hans Rasmussen, Aage Fogh, Niels Andersen, Marius Buhl, Damsgaard, Foged, Axel Kristensen, Helga Pedersen, Ole Bjørn Kraft, Fanger og Reedtz-Thott (F. sp. 21).

4. Valg af 17 medlemmer til folketingets vareforsyningsudvalg (nedsat i henhold til § 15 i vareforsyningsloven, jfr. lovebekendtgørelse nr. 302 af 14. december 1955 og lov nr. 338 af 19. december 1956).

Valgt blev (²⁹/₅): Einer-Jensen, Per Hækkerup, Lars P. Jensen, Peter Nielsen, Lars M. Olsen, Sofie Pedersen, Hans Rasmussen, A. C. Normann, Tholstrup, Erik Eriksen, Holmberg, Axel Kristensen, Anker Lau, Sønderup, Weikop, Fanger og Aksel Møller (F. sp. 22).

5. Valg af 1 medlem til folketingets vareforsyningsudvalg (i stedet for Lars P. Jensen).

Valgt blev ($^{13}/_6$): Chr. Christiansen (F. sp. 43).

6. Valg af 15 medlemmer til folketingets sukkerudvalg (nedsat i henhold til lov nr. 135 af 29. marts 1950).

Valgt blev ($^{29}/_5$): M. Larsen (Kolding), Lysholt Hansen, Poul Hansen (Grenå), Lund Jensen, Sofie Pedersen, Carl Petersen, Axel Sørensen, Tholstrup, Niels Eriksen, From, Gideon, Heick, Hanne Budtz, Jørgen Jørgensen (Ullerup) og Poul Thomsen (F. sp. 22).

7. Valg af 9 medlemmer til det i lov nr. 235 af 27. maj 1950 om anvendelse af modværdien af de i henhold til Det europæiske Genopbygningsprogram modtagne gaveydelse omhandlede udvalg.

Valgt blev ($^{11}/_6$): Dose, Lars M. Olsen, Carl Petersen, Hans Rasmussen, Kirkegaard, Niels Eriksen, Foged, Weikop og Adolph Sørensen (F. sp. 42).

8. Valg af 17 medlemmer til det i § 3 i lov nr. 210 af 23. april 1949 om regulering af bymæssige bebyggelser omhandlede udvalg, jfr. lovbekendtgørelse nr. 129 af 13. april 1954.

Valgt blev ($^{11}/_6$): Brodthagen, Ove Hansen, Erhard Jakobsen, Kolbjørn, Holger Larsen, Th. Mikkelsen, Peter Nielsen, Kirsten Gloerfelt-Tarp, Gøting, Jens Chr. Christensen, Jensen-Broby, Kryger, Peter Larsen, Paabøl, Fanger, Gottschalck-Hansen og Adolph Sørensen (F. sp. 42).

9. Valg af 1 medlem til lønningrådet (i stedet for Arnth-Jensen).

Valgt blev ($^{18}/_6$): Henry Christensen (F. sp. 334).

10. Valg af 8 medlemmer og 8 stedfortrædere til folketingets Grønlandsudvalg.

Valgt blev ($1^8/6$): Folketingsmand Victor Gram med stedfortræder folketingsmand Heising, folketingsmand Carl P. Jensen med stedfortræder folketingsmand Alfred Jørgensen, folketingsmand Peter Nielsen med stedfortræder folketingsmand Lund Jensen, fhv. folketingsmand Steen med stedfortræder folketingsmand Kirkegaard, folketingsmand Erik Eriksen med stedfortræder medlem af folketinget Helga Pedersen, folketingsmand From med stedfortræder folketingsmand N. Chr. Christensen, fhv. medlem af landstinget Lisbet Hindsgaul med stedfortræder medlem af folketinget Gertie Wandel og folketingsmand Ninn-Hansen med stedfortræder folketingsmand Asger Jensen (F. sp. 333).

11. Valg af 1 statsrevisor (i stedet for undervisningsminister Jørgen Jørgensen) og 1 stedfortræder.

Valgt blev ($1^8/6$): Aage Fogh med stedfortræder Einer-Jensen (F. sp. 333).

12. Valg af 1 stedfortræder for statsrevisor Gustav Pedersen (i stedet for arbejds- og boligminister Bundvad).

Valgt blev ($6/7$): Johs. E. Larsen (F. sp. 881).

13. Valg af 4 medlemmer til overfredningsnævnet (nedsat i henhold til lov nr. 140 af 7. maj 1937 § 4) for tiden 1. juli 1957—30. juni 1961.

Valgt blev ($2^0/6$): Poul Hansen (Svendborg), Jens Chr. Christensen, Carsten Raft og amtsrådsmedlem Hans Jeppesen (F. sp. 494).

14. Valg af 1 medlem til statens jordlovsudvalg (nedsat i henhold til lovekendtgørelse nr. 11 af 13. januar 1956 § 2) (i stedet for landbrugsminister Skytte).

Valgt blev ($1^8/6$): frugtavlser Peder Larsen, Roveltlund pr. Ebberup (F. sp. 334).

15. Valg af 3 medlemmer af Danmarks nationalbanks repræsentantskab (jfr. lov nr. 116 af 7. april 1936) (i stedet for arbejds- og boligminister Bundvad, folketingsmand Einer-Jensen og økonomiminister Bertel Dahlgaard).

Valgt blev ($1^8/6$): Chr. Christiansen, Carl Petersen og A. C. Normann (F. sp. 333).

16. Valg af 1 medlem til lønningskommissionen (i stedet for Arnth-Jensen).

Valgt blev ($2^6/6$): Heick (F. sp. 552).

17. Valg af 2 medlemmer til Rask-Ørsted Fondets bestyrelse (i stedet for arbejds- og boligminister Bundvad og undervisningsminister Jørgen Jørgensen).

Valgt blev ($2^7/6$): K. B. Andersen og Helge Larsen (F. sp. 591).

18. Valg af 2 medlemmer til jernbanerådet (i stedet for Dose og Retoft).

Valgt blev ($3^7/7$): fhv. folketingsmand Teichert og forbundsformand Børge Jensen (F. sp. 788).

Sagregister.

	Side
Adoptivforhold, se Arv og gave.	
Afgifter, se Arv og gave, Benzin, Dumping, Forbrugsbegrænsende foranstaltninger, Motorkøretøjer, Retsafgifter, Spiritus, Tekstilvarer, Tobaksafgifter og Toldafgifterne.	
Afskrivninger, skattefri, lov	364
— — , regeringsforslag	437
— — , se Investeringsfonds.	
Aktieselskaber, se Udbyttebegrænsning.	
Aktieselskabsloven, ændringer i, regeringsforslag	466
Alderdomsopsparring, pristalsreguleret, se Renteforsikringer.	
Alders- og invaliderentemodtagere, brændselstillæg til, privat forslag	514
— — — — — , særlig ydelse til, love	220, 222
Aldersrente, se Folkepension.	
Amtskommunale beskatning, privat forslag	506
Appelinstans, se Invalideforsikringsretten.	
Arbejderboliger på landet, udlån til, lov	170
Arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring, se Arbejdsløse, Arbejdsløshedsfonden, Arbejdsløsheds-kasser, Erhvervsvejledning, Huslejhjælp og Organisationstvang.	
Arbejdsløse, ekstraordinær hjælp til langvarigt, lov	229
Arbejdsløses beskæftigelse, forespørgsel	616
Arbejdsløshedsfonden, arbejdsgiverbidraget til, lovændring	413
Arbejdsløsheds-kasser, tilskud til, lovændring	225
Arbejdstidens nedsættelse, private forslag	587, 607
Arv og gave, afgift af, lovændring	131
Atomenergi-Organisation, Den internationale, beslutning.	593
Auktionsindkaldelser, se Statshusmandsloven.	

	Side
Benzinafgift, regeringsforslag	446
— , se Motorkøretøjer.	
Benzinrationeringens ophævelse, forespørgsel	618
Beskæftigelsesforanstaltninger, se Arbejdsløses beskæftigelse.	
Besættelsesstyrke, se Militærstyrke i udlandet.	
Besættelsestidens ofre, erstatning til, lovændring	239
Betalingsaftaler med udlandet, se Statsgaranti.	
Beværterloven, ændringer i, regeringsforslag	473
Biblioteker, se Folkebiblioteker.	
Bier, beskyttelse mod giftige plantebeskyttelsesmidler, tillæg til lov	154
Biografvæsenets ordning, privat forslag	577
Boligforhold, se Amtskommunal beskatning, Arbejderboliger, Byggestøttelovgivningen, Ejendomsskyld, Ejendoms-skyldvurdering, Grundskyld, Kommunale ejendomsskatter, Kreditforeninger og Navngivning.	
Brændselshjælp, se Alders- og invaliderentemodtagere og Arbejdsløse.	
Brødkorn, se Indmalingspligt.	
Budget- og regnskabsoversigter	80
Bybefolkningens mælkeforsyning, se Mælk og fløde.	
Byggestøttelovgivningen, lovændring	200
— , ændringer i, private forslag 523, 526	
Børnedødelighedens bekæmpelse, udskydelse af lovrevision, lov	191
Børnetilskud, lov	111
— , regeringsforslag	463
— og moderskabsydelse, privat forslag	521
Dagsordener, forslag til motiverede, vedtagne	472, 611
— ikke vedtagne	363, 402, 599, 611
Dollarpræmieringsordning, se Motorkøretøjer, omsætnings- afgift af, lov.	
Dumping, værn mod, regeringsforslag	442
Dyr, se Levende dyr.	

Ejendom, fast, se Navngivning.	
Ejendomsskatter, se Amtskommunale beskatning og Kommunale ejendomsskatter.	
Ejendomsskyld til staten, fiksering af, lov	121
Ejendomsskyldvurdering, ændring i loven om, regeringsforslag	438
— , den 11. almindelige, privat forslag	572
Ejerskifter, se Statshusmandsloven.	
Ekspropriationer, foretagelse af, lov	245
El- og vandforsyning, lån til, se Statshusmandsloven.	
Embedslægevæsenets ordning, lovændring	189
Eneret, se Krigsmateriel og Navngivning.	
Enlige mødre, særlig ydelse til, lov	224
Erhvervsinteresser, fremme af, ændringer i, privat forslag	515
Erhvervstælling i året 1958, lov	146
Erhvervsudøvelse, se Grønland.	
Erhvervsvejledning, udskydelse af lovrevision, lov	244
Erhvervsøkonomiske foranstaltninger, se Vareforsyningslov.	
Europæisk-økonomisk samarbejde, forespørgsel	611
Finansloven for 1957-58	89
Finanspolitiske foranstaltninger, regeringens	349
Fisk, ind- og udførsel af, lov	172
Fiskerfartøjer m. v., støtte til nybygning af, lov	174
— , se Færøerne.	
Fiskeri, se Grønland.	
Fiskerierhvervet, kreditinstitut for, lovændring	177
Folkebiblioteker, udskydelse af lovrevision, lov	328
Folkeforsikring, se Alders- og invaliderentemodtagere, Folkepension, Hjemmesygepleje, Invalideforsikringsretten, Refusionsregler og Sygekassedagpengenes maksimum.	
Folkepension, fremrykning af forhøjelse af indtægtsbestemt, privat forslag	518
— , bortfald af mindstebeløb, privat forslag	525
— , se Refusionsregler.	

	Side
Folkeskoleloven, ændringer af, regeringsforslag	487
Folkeskolen, se Skolevæsenets ordning.	
Folketingets ombudsmand	62
— — — — — , beretning for 1955, beslutning	562
— — — — — , lovændring	317
— — — — — , valg af, beslutning	600
Folketingsvalget	58
Forbrugsafgifter, se Toldafgifterne.	
Forbrugsbegrænsende foranstaltninger, lovændring	409
— — — — — , se Finanspolitiske foranstaltninger.	
Forenede Nationer, se Suezområdet.	
Forsikring, se Krigsforsikring, Renteforsikringer og Ulyk- kesforsikringsloven.	
Forsorgsloven, se Enlige mødre og Kommnehjælpsgræn- sen.	
Fælleskommunale udligningsfond, lovændring	186
Fællesmarked, se Europæisk-økonomisk samarbejde.	
Færdsekslov, lovændring	313
Færdselssikkerheden, fremme af, beslutning	556
Færdselssikring, se Vejfyndninger.	
Færdselssulykker, se Vejfyndsmidler.	
Færøerne, støtte til nybygning af fiskerfartøjer, lov	178
— — — — — , se Luftfartstjenester.	
Garantiordninger, se Erhvervsinteresser og Statsgaranti.	
Gaveafgift, se Arv og gave.	
Genindkaldelser, aflysning af militære, privat forslag	607
Grundforbedring, lovændring	152
— — — — — , se Saneringslån.	
Grundskyld, frivillig overgang til fuld, privat forslag	508
Grønland, jagt- og ferskvandsfiskeri i, lov	210
— — — — — , udøvelse af erhverv i, lovændring	208
— — — — — , se Luftfartstjenester.	
Grønlandsskib, bygning af, forespørgsel	608
Gymnasieskoler, regeringsforslag	498
— — — — — , se Skolevæsenets ordning.	

Handelspolitisk samarbejde, se Told og udenrigshandel.	
Hjemmesygepleje, lov	193
— , lovændring	218
Husholdningsråd, se Statens husholdningsråd.	
Huslejhjælp til arbejdsløse, lovændring, privat forslag . . .	519
Hvede og rug, se Indmalingspligt.	
Hypotekbankens regnskab for 1955-56, beslutning	564
 Indekskontrakter, se Renteforsikringer.	
Indfødsret, love	188, 189
Indkomst- og formueskat, se Afskrivninger, Amtskommunale beskatning, Børnetilskud, Ejendomsskyld, Ejendomsskyldvurdering, Grundskyld, Investeringsfonds, Kommunale ejendomsskatter, Ligningslov, Merindtægt, Personlig skat, Renteforsikringer, Selvangivelsen, Sparebeviser, Stabiliseringslån, Statsskattelov og Udskrivningslov.	
Indkøbstilladelser, se Motorkøretøjer, omsætningsafgift af, lov.	
Indmalingspligt for dansk hvede og rug, lov	410
Institutioner, se Landbrugsjord.	
Interparlamentarisk gruppe	31
Invalideforsikringsretten, appelinstans for, lovændring	212
Invaliditetserstatning, se Besættelsestidens ofre.	
Investeringsfonds, lov	375
— , regeringsforslag	437
— , se Afskrivninger.	
Island, se Luftfartstjenester.	
Istjeneste, se Statens istjeneste.	
 Jagt og fiskeri, se Grønland.	
Jernbaner, se Vejkrydsninger.	
 Kapitalvinding, se Statsskattelov.	
Kastrup, lufthavnen i, se Lufthavn.	
Kirkelige forhold, se Menighedsrådsloven.	
Kommissioner og hverv, se Valg.	

	Side
Kommunale ejendomsskatter, lovændring	181
— — — — — , regeringsforslag	453
Kommunal indkomstskat, se Personlig skat.	
Kommunehjælpsgrænsen, pristalsregulering m. v., lov- ændring	231
Kommunernes folkepensionsudgifter, se Refusionsregler.	
Konjunkturforskning, privat forslag	511
Konkurrencebegrænsninger, tilsyn med, se Monopoler.	
Kontrol med selvangivelsen, se Selvangivelsen.	
Kreditforeninger, lovændring	204
Kreditinstitut, se Fiskerierhvervet.	
Krigsforsikring, af skibe, lovændring	291
Krigsmateriel, opfindelser vedrørende, regeringsforslag . . .	486
Københavns lufthavn, se Lufthavn.	
Kønssygdomme, bekæmpelse af, udskydelse af lovrevision, lov	192
 Landbrug, se Bier, Grundforbedring, Indmalingspligt, Levende dyr, Plantesygdomme, Saneringslån, Stald- hygiejne, Statshusmandsbrug og Statshusmandsloven.	
Landbrugsjord, sammenslutningers og institutioners, lov . .	158
Landsretssager, se Retsplejeloven.	
Levende dyr, udførsel og indførsel af, lovændring	148
Ligningslov for 1957-58	97
Luftfartstjenester i Grønland og på Færøerne, beslutning .	542
— — — — — i Island, beslutning	546
Lufthavn, udbygning af Københavns, lov	261
Lønregulerende pristal, se Forbrugsbegrænsende foran- staltninger og Spiritus, vin og øl.	
 Marketenderier, se Beværterloven.	
Maskinmestre, se Skibsmaskinmestre.	
Menighedsrådsloven, lovændring	318
Merindtægt, lempelse af beskatningen for 1958-59, lov . . .	110
Militær retsplejelov, lovændring	333
Militærstyrke i udlandet, en dansk, lovforlængelse	331
— — — — — , se Suezområdet.	

Militærvæsen, se Genindkaldelser, Krigsmateriel og Værnepligtige.	
Ministeriet	5, 54
Ministerpension, se Vederlag.	
Moderskabsydelse, se Børnetilskud.	
Monopoler og konkurrencebegrænsninger, tilsyn med, lovændring	423
Motorkøretøjer, omsætningsafgift af, lov	390
— , omsætningsafgift af, lovændring	140
— , omsætningsafgift af, regeringsforslag	446
— , tillægsafgift af visse, for finansåret 1957-58, lov	138
— , vægtafgift af, regeringsforslag	446
— , og benzin, ændringer i afgift af, lovforlængelse	141
— , se Personmotorkøretøjer.	
Motorsagkyndige, se Færdselslov.	
Myndighedsloven, lovændring	305
Mælk, se Sødælk.	
Mælk og fløde, bybefolkningens forsyning med, regeringsforslag	473
Mødre, se Enlige mødre.	
Nautiske eksaminer m. m., regeringsforslag	478
Navngivning af fast ejendom, regeringsforslag	451
Nordisk Råd	65
Normeringslov for 1957-58	142
Obligationer, se Værdisikrede statsspareobligationer.	
Ombudsmand, se Folketingets ombudsmand.	
Omsætningsafgifter, se Afgifter.	
Opfindelser, se Krigsmateriel.	
Opsparing, se Renteforsikringer og Stabiliseringslån.	
Organisationstvang, foranstaltninger mod, privat forslag	580
Partiernes bestyrelser	29
Partigrupperingen	28, 61

	Side
Pasloven, lovændring	311
Personlig skat til kommunen, ændring af, regeringsforslag .	458
Personmotorkøretøjer, bortsalg af brugte, lovforlængelse . .	300
Petersen, Thorstein, se Samtykke og Valgbarhed.	
Plantebeskyttelsesmidler, se Bier.	
Plantesygdomme og skadedyr, bekæmpelse af, lov	156
Postlov, lovændring	251
Priser, se Monopoler.	
Pristigninger, forholdsregler mod, privat forslag	581
Pristal, lønregulerende, se Forbrugsbegrænsende foranstaltninger og Spiritus, vin og øl.	
Præsidium og tingsekretærer	49
Præster, se Menighedsrådsloven.	

Rationering, se Benzinrationering.

Redegørelser fra ministre	619
Rederivirksomheder, udlån til, lov	293
Refusionsregler vedrørende kommunernes folkepensionsudgifter, privat forslag	583
Renteforsikringer og pristalsreguleret alderdomsopsparring, beskatning af, lov	114
Retsafgifter, forhøjelse af, lov	133
Retsplejeloven (forberedelse af landsretssager), lovændring	302
— (værgemål for mindreårige ægtebørn), lovændring	310
— , se Militær retsplejelov.	

Sammenslutninger og institutioner, se Landbrugsjord.

Samtykke i henhold til grundlovens § 57 til opretholdelse af anke, beslutning	601
Saneringslån, lån til staldhygiejne m. v. og grundforbedringslån, privat forslag	579
Selvangivelsen af indkomst og formue m. v., lovændring . .	380
Skadedyr, se Plantesygdomme.	
Skattefri afskrivninger, se Afskrivninger.	
Skattesvig, se Selvangivelsen.	

Skibe, se Fiskerfartøjer, Krigsforsikring, Nautiske eksaminer, Rederivirksomheder, Statens istjeneste og Sølov.	
Skibes bemanding og sønæringsbeviser, regeringsforslag . . .	475
Skibsmaskinmestre m. m., eksaminer for, regeringsforslag.	483
Skibsregistrering, lov	279
Skolelæger, lovændring	324
Skoleskib, se Nautiske eksaminer.	
Skoleudgifter, se Fælleskommunale udligningsfond.	
Skolevæsenets ordning, ændringer i, privat forslag	567
Sociale fonds, se Udbyttedeling.	
Sparebeviser, indløsning af visse, lov	108
Spareobligationer, se Værdisikrede statsspareobligationer.	
Spiritus, vin og øl, afgift af, lovændring	403
Spørgsmål til ministrene	620
Stabiliseringslån, lov	348
Staldhygiejne, foranstaltninger vedrørende, lov	148
— , se Saneringslån.	
Statens husholdningsråd, ophævelse af, privat forslag	502
— istjeneste, lov	297
Statsgaranti ved betalingsaftaler med udlandet m. m., lov	95
Statshusmandsbrug m. m., udlån til, lov	164
Statshusmandsloven, tillæg til, lov	166
Statsregnskabet for 1954-55, beslutning	563
Statsskattelov, regeringsforslag	428
Statsspareobligationer, se Værdisikrede statsspareobligationer.	
Suezområdet, militærstyrke i, beslutning	538
Sundhedsvæsen, se Børnedødeligheden, Embedslægevæsenet, Hjemmesygepleje, Kønssygdomme, Skolelæger, Sygehusvæsenet og Sygeplejerskeuddannelse.	
Sygehusudgifter, se Vejfondsmidler.	
Sygehusvæsenet, lovændring	340
Sygekassedagpengenes maksimum, forhøjelse af, privat forslag	575
Sygepleje, se Hjemmesygepleje.	
Sygeplejerskeuddannelse, udsættelse af, privat forslag	591
Sødmælks fedtindhold, forespørgsel	618

	Side
Sølov, lovændring	277
— , se Skibsregistrering.	
Sønæringsbeviser, se Skibes bemanding.	
Søterritoriet, se Grønland, udøvelse af erhverv.	
Teaterdrift i København m. v., ophævelse af lov	329
Tekstilvarer, aftrapning af omsætningsafgift, privat forslag	590
Tillægsbevillingsloven for 1956-57	93
Tiltale mod folketingsmand, se Samtykke.	
Tjenestemænd, se Normeringslov.	
Tobaksafgifter, forhøjelse af, lov	407
Told, se Dumping.	
Toldafgifterne m. m. og forskellige forbrugsafgifter, lov- ændring	125
Told og udenrigshandel, organisationen for handelspolitisk samarbejde, beslutning	527
— - — , supplerende toldindrømmelser, be- slutning	533
Typeplaner, se Statshusmandsloven.	
Udbyttebegrænsning, lov	417
Udbyttedeling og sociale fonds, lov	343
Uddannelse, de store årganges, privat forslag	585
Udenrigshandel, se Statsgaranti og Told og udenrigshandel.	
Udligningsfond, se Fælleskommunale udligningsfond.	
Udskrivningslov for 1957-58	105
Udvalg, stående	49
Ulykkesforsikring, se Besættelsestidens ofre.	
Ulykkesforsikringsloven, lovændring	415
Ungdommens uddannelse, se Uddannelse.	
Ungdomsundervisning, udvalg med henblik på lovrevision, beslutning	560
Valg til kommissioner og hverv	630
Valgbarhed til folketinget, fortabelse som følge af straf, beslutning	602
Valgs prøvelse	625

	Side
Vareforsyningslov, lovændring	272
Vederlag og pension for ministre, afgørelser om	629
Veje, bestyrelsen af de offentlige, lov	255
— , tilskud til de offentlige, regeringsforslag	466
Vejfonden, tilskud af, beslutning	549
Vejfondsmidler til dækning af særlige sygehusudgifter, privat forslag	565
Vejkrydsninger m. v., færdselssikring ved, lovændring	248
Vin og spiritus, se Spiritus.	
Vurderingen af faste ejendomme, se Ejendomsskyld.	
Vægtafgift, se Motorkøretøjer.	
Værdisikrede statsspareobligationer, privat forslag	503
Vægemål, se Myndighedsloven og Retsplejeloven.	
Værnepligt, se Genindkaldelser og Militær retsplejelov.	
Værnepligtiges forhold, forbedring af, privat forslag	578
Øl, se Spiritus.	
Østifternes Kreditforenings bygning, se Vejfonden, tilskud af.	
Åbningsmøder, folketingets	32, 41
